

DHÂTURUPA CHÂNDRIKÂ

WITH

THE DHÂTUPÂTHA OF PÂÑINI

CONTAINING

ALL IRREGULAR AND NOTEWORTHY FORMS,

BY

P. V. UPÂDHYE,

Formerly Assistant Master, Poona New English School.

Second Edition.

BOMBAY.

GOPAL NARAYEN & Co.,
BOOKSELLERS & PUBLISHERS.

1927.

Price Rupees Four.

ALL RIGHTS RESERVED BY THE PUBLISHERS,
GOPAL NARAYEN & Co; BOOKSELLERS.
REGISTERED UNDER ACT XXV OF 1867.

Printed by C. S. Deole at the Bombay Vaibhav Pr
Servants of India Society's Home, Sandhurst Road,
Girgaum, Bombay.

AND

Published by D. V. Mulgaokar, Proprietor,
Gopal Narayan & Co., Booksellers, Kalbadevi,
Road, Bombay.

PREFACE.

The correct forms of a Sanskrit root in all its Tenses and Moods are not arrived at, as in other languages, by the simple process of applying directly the terminations to the root. In Sanskrit the Tenses and Moods being divided into two classes, viz. the Conjugational and Non-conjugational ones, the root has to undergo, before the terminations are applied, peculiar modifications consequent on the division. The latter division entails the necessity of remembering whether the root is *Set*, *Wet* or *Anit*, while the former has necessitated the grouping of 2200 roots into ten classes and unless the student is able to tell the particular class to which each root belongs, he is at a loss to make up the correct conjugational forms. This is not all. He is further called upon to remember two different sets of conjugational terminations, as the ten classes are again divided into two groups. In the second group the terminations are divided into "strong" and "weak" ones, which occasions or precludes the necessity of gunning the vowels of roots. Moreover the main division of terminations into *Parasmaipadi* and *Atmanepadi* ones is to be attended to, as particular roots take particular terminations, while some take both and others change their proper "Pad" when used in particular senses or when preceded by certain prepositions. In addition, there are so many irregularities of the same root belonging to different conjugations, or of the root assuming or rejecting particular forms in particular cases or of the roots changing from *Set*, *Wet* and *Anit* into one or the other in different Non-conjugational Tenses and Moods, that the student is thoroughly overcome and his consequent abhorrence for the Sanskrit Grammar is the final result. The Sanskrit Grammar has reached to the dignity of a science and to arrive at a particular form, the mind has to follow a certain process of synthesis as is done in

Euclid. To master, therefore, everything in this respect is a hard work of time. The study of Sanskrit has received a strong impetus from Dr. Bhandarkar's works which have satisfied all the adequate requirements of Sanskrit students and his name is permanently connected with the Sanskrit language. I have had to admire him for framing and wording many rules from the difficult aphorisms in Siddhânta-Kaumudî, and I make ample and cordial acknowledgments to the learned Doctor for following him thoroughly while compiling this book.

There are already many books in which the subject of the Sanskrit 'verb' is treated of summarily. They do not fulfil the minute conditions though they satisfy some of the requirements of the students. There is only one useful work by Mr. D. N. Gandhi which is solely devoted to the verb. But the plan and arrangement of the subject matter in some of the chapters admit of improvements, and Mr. M. R. Kale has done much justice to them in his chapter on the "Conjugation of Verbs". He has however abridged in many places the treatment of some of the important parts of the Sanskrit verb, which he could not avoid as he has treated all the parts of the Sanskrit Grammar in one and the same book.

My chief object, therefore, in compiling the present "Dhâturupa-chandrikâ" has been to offer to the students of Sanskrit a production in which the plan and arrangement of the subject matter are intended to impart thorough clearness and facility of forms and to make the subject at once as complete and comprehensive as possible. In doing this I have chiefly drawn upon the "Siddhânta-Kaumudî". Here I take the opportunity of referring the students to the chapters on the second and third conjugations, on Perfect and Aorist, on Derivative verbs and the Participles, Gerund and Infinitives. The body of the work is divided into four Parts. The first Part treats of the first class

of conjugations, viz. the first, fourth, sixth and tenth. The second Part deals with the second class of conjugations, viz. the second, third, fifth, seventh, eighth, and ninth. Non-conjugational Tenses and Moods are considered in the third Part and the fourth Part entertains. Derivative verbs, the Participles, Gerund and Infinitives. Where the same root belongs to different conjugations or assumes or rejects particular forms in particular cases, the forms given on pages 12—13—14—15; 21—22; 28—29—30; 35—36—37; 52—53—54—55—56—57—58; 103—104; 130—131; 141—142; 156—157—158; 172—173—174—175; will help the memory of the student to remember all irregularities at once, and the rules regarding them will be more familiar to him. Chapter XVIII provides a list of 2200 roots in the “ Dhâtnpâtha ” by Pâṇini with almost all irregular and noteworthy forms. I hope this compilation will be found to be a practically useful and reliable guide in the study of Sanskrit verb.

In a work of this abstruse nature there might possibly be several defects and errors both of composition and typography and if the readers will do me the favour of pointing out the required corrections, additions, alterations, omissions, or improvements, I shall be very happy to give the suggestions my best consideration in the second edition.

BOMBAY }
1st August 1900.

P. V. UPADHYE.

CONTENTS.

Chapter.		Page.
I	First Conjugation	5
II	Fourth Conjugation	24
III	Sixth Conjugation	32
IV	Tenth Conjugation	40
V	Second Conjugation	65
VI	Third Conjugation	105
VII	Fifth Conjugation	131
VIII	Seventh Conjugation	143
IX	Eighth Conjugation	158
X	Ninth Conjugation	164
XI	The Perfect	178
XII	The Aorist	230
XIII	The Futures	278
XIV	The Conditional & Benedictive Moods ...	287
XV	The Passive Voice & Impersonal Construction	298
XVI	The Derivative Verbs	309
XVII	The Participle, the Gerund and the Infinitive	350
XVIII	Dhatupatha	373

ABBREVIATIONS USED IN THE BOOK

A.	Atmanepada.
Atm.	Atmanepada.
Aor.	Aorist.
Beno.	Benedictive.
Caus.	Causal.
Denom.	Denominative.
Desid.	Desiderative.
D.	Dual.
Deri.	Derivatives.
Freq.	Frequentative.
Ger.	Gerund.
Inf.	Infinitive.
P.	Parasmaipada or Plural.
Par.	Parasmaipada.
Pass.	Passive.
P. P.	Past Passivo Participle.
Pre. P.	Present Participle.
S.	Singular.
U.	Ubhayapada.
V. D.	Vedic.

DHATURUPACHANDRIKA.

TENSES AND MOODS.

1. There are six Tenses and four Moods in Sanskrit, which are technically termed the ten Lakaras (लकारा) by Sanskrit grammarians.

TENSES कालाः

लट् or भवन्ती वृत्तिः (Present वर्तमानः)

Three kinds of Past Tense.

लङ् or ह्यस्तनी वृत्तिः (Imperfect अनद्यतनभूतः)

लिट् or परोक्षवृत्तिः (Perfect परोक्षभूतः)

लुङ् or अद्यतनी वृत्ति (Aorist भूत)

Two kinds of Future Tense.

लृट् or अस्तनी वृत्तिः (1st Future भविष्यद्)

लृट् or भविष्यन्ती वृत्ति. (2nd Future अनद्यतनभविष्यद्)

Besides these there is one—

लेट् The Vedic Subjunctive, (used only in the Vedas).

The terms "*Imperfect* and *Perfect*" are not used here in the sense in which they are taken in English. They are more technical terms here.

MOODS अर्थाः.

लोट् (Imperative आज्ञा)

विधिलिट् or सप्तमी वृत्ति (Potential विधिः)

आशीर्लिट् or आशीर्वृत्तिः (Benedictive आशीः)

लृट् or कियतिवृत्तिः (Conditional संकेतः)

The nomenclature of the Tenses and Moods, viz. लट्—लङ्—लिट्—लृट्, &c. as adopted by Panini is merely fanciful. The terminology भवन्ती—ह्यस्तनी, &c. as shown above is rational, but there too the names पंचमी and सप्तमी are quite artificial.

2. With reference to certain peculiar modifications (विकारण) which the roots undergo before the Terminations of the two

Tenses "Present and Imperfect" and the two Moods "Imperative and Potential" Sanskrit verbs are divided into ten classes (गणाः) called Conjugations. Each class or conjugation is named by Sanskrit grammarians after the root it begins with; for instance, the First Conjugation is called इवादिः—II. अदादिः—III. जुहोत्यादिः—IV. दिवादिः—V. स्वादिः—VI. तुदादिः—VII. रुधादिः—VIII. तनादिः—IX. ऋयादिः and X. चुरादिः

3. The characteristics (विकरणस्य) of the ten classes or conjugations of verbs appear alone in the two Tenses and the two Moods, named above, and the Tenses and Moods in Sanskrit are, therefore, distinguished as Special or Conjugational (सार्वधातुक), and General or Non-conjugational (आर्धधातुक). Conjugational or Special Tenses and Moods.

Tenses	{	Present वर्तमानः	{	कालौ
		Imperfect अनद्यतनभूतः		
Moods	{	Imperative आज्ञा	{	अर्थौ
		Potential विधिः		

Non-conjugational or General Tenses and Moods.

Tenses	{	Perfect परोक्षभूतः	{	कालः
		Aorist भूतः		
		1st Future भविष्यन्		
		2nd Future अनद्यतनभविष्यन्		
Moods	{	Benedictive आशीः	{	अर्थौ
		Conditional संकेतः		

The term सार्वधातुक is technically applied by Panini to the Personal Terminations of all Tenses and Moods with the exception of those of the Perfect and Benedictive, to the various characteristics (विकरणस्य) of the nine conjugations except that of the 8th and to the terminations of the Present Participle Parasmaipada and Atmanepada. The characteristics of the 8th and 10th conjugations; the affixes added to make up the causal

base and certain denominations; the affixes **स्य** and **सास्** of the 2nd Future and conditional; the affix **स** of the desiderative, **य** of the Passive and those of the Aorist, of past participles Active and Passive, of Infinitive and the Verbal Indeclinables &c. are called **अर्धधातुक**.

4. Verbs in Sanskrit are of two kinds, Primitive and Derivative.

(a) Those roots which belong to the first nine conjugations (**गणाः**) and a few of the tenth are Primitive verbs.

(b) As regards Derivative verbs a new base* is to be formed first from the root and then the terminations and the characteristics (**विकृता**) of the ten conjugations are applied to it. The new base does not generally vary in the Conjugational as well as in the Non-conjugational Tenses and Moods.

Those roots which belong to the tenth conjugation, the roots **गुप्—छप्—विष्—वृप्—पृप्—भृप्** and **कम्**, the Causals (**णिजन्तः**), Desideratives (**सजन्तः**), Frequentatives (**घृजन्तः**), and Denominative (**नामधातवः**) are Derivative verbs.

(c) Every Derivative verb has six Tenses and four Moods as well as the Primitive one.

5. Sanskrit verbs are conjugated in three Voices (**प्रयोगाः**), the Active Voice (**कर्तरिप्रयोगः**), the Passive Voice (**कर्मणिप्रयोगः**) and the Impersonal construction (**भावेप्रयोगः**).

(a) Transitive verbs are used in the Active and Passive Voices.

(b) Intransitive verbs are conjugated in the Active and Impersonal construction.

6. Personal Terminations in Sanskrit are divided into two sets, one **Parasmaipada** and the other **Atmanepada**. Some roots

* The base (**अङ्ग**) of a root or a noun is that form which it takes before the terminations are applied.

are conjugated in one Pada only, either Parasmaipada or Atmanepada while some are conjugated in both the Padas.

(a) Several roots, though Parasmaipada take Atmanepada Terminations and *vice versa* when preceded by certain prepositions (उपसर्गः) or when they change their meaning. These will be noted down in their proper places.

(b) Verbs are conjugated in three numbers:—singular—dual—and plural with three persons in each.

(c) The general scheme of Personal Terminations, given in Sanskrit Grammars, is as follows:—

		Parasmaipada			Atmanepada		
		S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st Person (उत्तम पुरुषः)		मि	वः	मः	इ	वहि	महि
2nd „ (मध्यमपुरुषः)		सि	यः	थ	थाः	आयाम्	भवाम्
3rd „ (प्रथमपुरुषः)		ति	तः	अन्ति	त	आताम्	अन्त

These general terminations undergo various modifications in different Tenses, Moods and Conjugations.

7. The Personal Terminations as applied in the Conjugational Tenses and Moods (सर्वधातुक) to all the ten conjugations (गणाः) differ in some particulars, in consequence of which the ten conjugations (गणाः) are grouped into two classes, the first including the 1st—4th—6th—10th, and the second, 2nd—3rd—5th—7th—8th and 9th.

The base of the first group ends in अ while that of the second does not end in अ.

Verbs in the ten conjugations (गणाः) as shown in article (2) will in this book be conjugated in the conjugational Tenses and Moods (सर्वधातुक) in the order of the 1st and 2nd class of conjugations. Non-conjugational Tenses and Moods shall be treated in Part III.

PART I.

FIRST CLASS OF CONJUGATIONS, (1st, 4th, 6th, and 10th).

The terminations as applied to the First class of conjugations in the conjugational Tenses and Moods are as follow:—

लट् Present Tense.

	Parasmaipada			Atmanepada		
	S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st Person	मि	वः	मः	इ	वहे	महे
2nd "	सि	यः	थ	से	इये	ध्वे
3rd "	ति	तः	अन्ति	ते	इते	अन्ते

लङ् Imperfect Tense

1st Person	अम्	व	म	इ	वहि	महि
2nd "	स्	(ः) तम्	त	थास्	(ः) इयाम्	ध्वम्
3rd "	त्	ताम्	अन्	त	इताम्	अन्त

लोट् Imperative Mood.

1st	आनि	आव	आम	ऐ	भावहे	आमहे
2nd*	none	तम्	त	स्व	इयाम्	ध्वम्
3rd*	तु	ताम्	अन्तु	ताम्	इताम्	अन्ताम्

The 2nd and 3rd person singular terminations Parasmaipada of the Imperative are optionally replaced by तात्* if the Imperative has a Benedictive sense.

विधिलिङ् Potential.

1st	ईय	ईव	ईम	ईय	ईवहि	ईमहि
2nd	ईस्	(ः) ईतम्	ईत	ईयास्	(ः) ईयायाम्	ईध्वम्
3rd	ईत्	ईताम्	ईयुः	ईत	ईयाताम्	ईरन्

CHAPTER I.

FIRST CONJUGATION.

8. The characteristic (विकरण) of the first conjugation.

Roots of the first or ह्यादि class take अ in the conjugational Tenses and Moods (सार्वधातुक) before the terminations are applied.

* तुह्योस्तातङ्गुशिष्यन्यतरस्याम्

9. The ending vowel (अन्त्यस्वर) of roots short or long and the penultimate short (उपान्त्यह्रस्वस्वर) substitute their Guṇa* before the Vikarana अ of the first conjugation. The Guṇa of इ or ई is ए; of उ or ऊ is ओ; of कृ or कृ is अर and of लृ is अल्.

10. लट् or Present Tenses.

Terminations.

Persons.	Parasmaipada.			Atmanepada.		
	S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st	मि	वः	मः	1st	इ	वहे महे
2nd	सि	थः	थ	2nd	से	इथे ध्वे
3rd	ति	तः	अन्ति	3rd	ते	इते अन्ते

(a) † The final अ of a base (अङ्ग) is lengthened before any conjugational termination beginning with a semi-vowel, nasal, or the letter ह, झ् or भ्.

(b) ‡ When the final अ of a base is followed by अ, ए or ओ, the latter vowel is substituted for both.

(c) § When इ-उ-कृ-लृ short or long follow अ or आ, the substitute for both is the corresponding Guṇa letter.

हृ (हर) I. P. A. To take away.

Parasmaipada.			Atmanepada.			
S.	D.	P.	S.	D.	P.	
1st	हरामि	हरावः	हरामः	हरे	हरावहे	हरामहे
2nd	हरसि	हरथः	हरथ	हरसे	हरेथे	हरध्वे
3rd	हरति	हरतः	हरन्ति	हरते	हरेते	हरन्ते

बुध् (बोध) I. P. A. to know or understand.

1st	बोधामि	बोधावः	बोधामि	बोधे	बोधावहे	बोधामहे
2nd	बोधसि	बोधथः	बोधथ	बोधसे	बोधेथे	बोधध्वे
3rd	बोधति	बोधतः	बोधन्ति	बोधते	बोधेते	बोधन्ते

* अदेङ्गुणः

† अतोदीर्घोयत्रि ।

‡ अतोऽगुणे ।

§ आहुणः ।

नी (ने changed to नए) I. P. A. To lead or carry.

1st नयामि	नयावः	नयामः	नये	नयावहे	नयामहे
2nd नयसि	नयथः	नयथ	नयसे	नयेधे	नयभ्वे
3rd नयति	नयतः	नयन्ति	नयते	नयेते	नयन्ते

The ending क् of ह् substitutes its Guna अर् and becomes हर before the Vikarana अ् of the first conjugation. Thus ह् (हर्)+अ+ति=तः becomes हरति=हरतः.

Again हर्+अ+मि=यः=मः=वहे=महे=हरामि=हरावः=हरामः=हरावहे=हरामहे by (10 a).

हर्+अ+अन्ति=भन्ते=हरन्ति=हरन्त by (10 b).

हर्+अ+इ=इये=इते=हंर=हरेये=हरेते by (10 c)

The penultimate short उ of अय् substitutes its Guna ओ, and becomes ओय् before the Vikarana अ्.

The final ई of नी substitutes its Guna ए, and becomes ने before the Vikarana अ्. Thus नी changed to ने+अ+ति.

(a)* When ए—ऐ—ओ—औ are followed by a vowel, अय्—आय्—अव्—आव् are respectively substituted for them.

Thus ने+अ+ति=नय्+अ+ति=नयति.

11. There are 2200 roots treated of by Pāṇini, out of which 1079 belong to the भ्वादि class. Some of these latter undergo peculiar changes and others take certain substitutes in the Conjugational Tenses and Moods before the conjugational sign is applied. These are as follows:—

(a) The penultimate short vowel of the following roots is lengthened.

† क्रम् (क्राम्) I. P. To walk or step; when Atmanopada, it does not lengthen its अ्.

आचम् (आचाम्) I. P. to drink; चम् without अम् does not lengthen its अ्.

कृम् (कृाम्) I. P. to be fatigued.

* एचोयवायावः।

† क्रमः परस्मैपदेषु।

(b) * छिक् (छीक्) I. P. to spit.

(c) गुह्य (गृह्) I. P. A. To cover or keep secret.

(d) † When the penultimate र् or व् of a root is followed by a consonant, the vowels इ—उ—ऋ—लृ preceding the र् or व् are lengthened.

1st Conjugation.

दृच्छ् (दृच्छ्) To act dishonestly or to be crooked.

सुच्छ् (सूच्छ् or मूर्च्छ्) To faint or swoon.

स्फुच्छ् (स्फूच्छ्) To spread or forget.

स्फुज् (स्फूज्) To thunder, to shine, to burst forth.

Parasmaipada.

उर्व् (ऊर्व्)	} To kill.
तुर्व् (तूर्व्)	
धुर्व् (धूर्व्)	
धुर्व् (धूर्व्)	

गुर्व् (गूर्व्) To try.

पुर्व् (पूर्व्) To fill.

1st Conjugation.

उर्द् (ऊर्द्) To measure or play.

कृर्द् (कूर्द्) To play.

खुर्द् (खूर्द्)	} To play.
गुर्द् (गूर्द्)	

(e) The vowel of सृज् takes Vriddhi; कृप् and कुप् become कल्प् and the स्र् of लस्ज् and सस्ज् is changed to ज्.

सृज् § (मार्ज्) I. P. To sound.

कृप् † (कल्प्) I. A. To be fit for.

कुप् ‡ (कल्प्) I. A. To be able.

लस्ज्** (लज्ज्) I.
A. To blush.
सस्ज् (सज्ज्) I.
P. To become ready.

* छिबुक्कुमुचमांशिति। Vartika on this is भाडिषमइतिवक्तव्यम् ।

† ऊर्द्धपधायागोहः ॥ गृह् lengthens its र् in the Conjugational Tenses and Moods as well as before the strong terminations beginning with a vowel.

‡ उपधायाश्च ।

§ सृज्छेद्वृद्धिः ॥ उरपरपरः ।

‡ कृपोरालः ॥

** स्तोः श्चुनाश्चुः ॥ क्षालो जक्षक्षि ॥

The Vriddhi* of अ is आ; of इ or ई is ऐ; of उ or ऊ is औ; of क् is क्क; and of ल् is लल.

(f) The following roots have आय् added on to them in the Conjugational Tenses and Moods.

रुप् † (गोपाय्) 1 P. To defend or protect.

धूप (धूपाय्) 1 P. To heat or to be heated.

विच्छ् (विच्छाय्) 1 P. To go or approach.

पण् (पणाय्) 1 P. To praise; but A. to bet, has पणते.

पद् (पनाय्) 1 P. To praise; but A. पनते.

(g) The root कम् lengthens its vowel and has अय् added on to it before the conjugational sign.

कम् § (कामय्) 1 A. to desire.

(h) † क्त् has ईय् added on to it before the conjugational sign.

क्त् (क्त्वीय्) 1 A. to reproach, to pity, to go, to rival.

(i) The following roots drop their nasal.

रञ्ज् §§ (रज्) 1 P. A. To be dyed, to be pleased, to be in love with.

वृण्** (वृण्) 1 P. To bite or sting.

सञ्ज् (सज्) 1 P. To cling or adhere to.

स्वञ्ज् (स्वज्) 1 A. To embrace.

(j) The following one adds a nasal जम् †† (जम्) 1 A. To yawn.

(k) The roots given below take the substitutes, as shown in the brackets, before the conjugational sign is applied.

* वृद्धिरावेच् ।

† गुप्धूपविच्छपणिवनिभ्यआयः ।

§ कमेणिङ् ।

† क्त्तेरीयङ् ।

§§ रञ्जेश्च ।

** वृणसञ्जस्वञ्जोदादि ।

†† रुधिजभोराचि ॥

DHATURUPACHANDRIKA.

Parasmaipada.

पा* (पिब्) to drink.
 घ्रा (जिघ्) to smell.
 ध्मा (धम्) to blow.
 स्था (तिष्ठ्) to stand.
 ज्ञा (मन्) to learn
 or remember.
 दा (यच्छ्) to give.

दृश् (पश्य्) to see.
 ग (गच्छ्) to go or get.
 स्र (धाव्) to run.
 शद् (शीय्) to perish or decay.
 सद् (सीद्) to sit down, to be
 weary, to decay.
 गम् † (गच्छ्) to go.
 यम् † (यच्छ्) to check or stop.

The root † शद् though Parasmaipadi becomes Atmanepadi in the conjugational Tenses and Moods.

(१) The following seven roots, though Desiderative in form, are considered as Primitive ones. These retain the same base in the Conjugational as well as in the Non-conjugational Tenses and Moods.

किट् (चिकित्स्) 1 P. to cure.
 बध् (बीभत्स्) 1 A. to lothe or feel disgust.
 शव् (वीरांस्) 1 P. A. to make straight.
 शार् (शीशांस्) 1 P. A. to sharpen or to whet.
 मान् (मीमांस्) 1 A. to seek knowledge.
 तिज् (तितिक्ष्) 1 A. to endure or suffer with courage.
 यप् (जुयप्स्) 1 A. to censure.

The following are declined like the 5th Conjugation.
 श्रु § (शृणु) P. to hear.
 धिन्* (धितु) P. to delight or please.
 कृण्व् (कृणु) P. to kill or to go.

* पाघ्राध्मास्याज्ञाशान्दृश्यार्तिसार्तिसदृशः—
 न्पिबजिघ्रधमतिष्ठमनयच्छपश्यर्धौशीयसीदाः—

† इष्टुगामियमांछः ॥ छेच ॥
 ‡ शदेः शितः ॥
 § श्रवः शृच ॥

** धिन्विकृण्वोरच ॥ अतोलोपः ॥

The following roots add a penultimate nasal necessarily in the Conjugational Tenses and Moods :—

Parasmaipada.

Atmanepada.

क्रुद् (कृद्) to grieve.

भृद् (भृद्) to go.

चृद् (चृद्) to shine.

विट् (विट्) to roll into a lump.

विद् (विद्) to split.

सुट् (सुट्) to go or move.

भिद् (भिद्) to cut.

भिवद् (भिवद्) to become white.

The following add a penultimate nasal optionally :—

Parasmaipada.

गृञ् or गृञ् to roar.

पृञ् or पृञ् to go or move.

जृञ् or जृञ् to fight.

प्रृञ् or प्रृञ् to go.

घृञ् or घृञ् to go.

धृञ् or धृञ् to go.

वृह् or वृह् to be firm, to grow.

सुञ् or सुञ् to cleanse or sound.

सृञ् or सृञ् to go.

लृञ् or लृञ् to pluck.

मृञ् or मृञ् to go.

वृञ् or वृञ् to go or move.

लृञ् or लृञ् to go.

पृञ् or पृञ् to kill or injure.

Atmanepada.

हृञ् or हृञ् to hum or buzz.

जृञ् or जृञ् to yawn or gape.

वृञ् or वृञ् to go or to be opened.

The following roots change their meanings in the Parasmaipada.

Par.

Atm.

पृञ् to shine.

to shako.

कृञ् to sound.

to bind.

सृञ् to protect.

to censure or conceal.

क्षिप् (क्षेप्) to sound inarticulately

to melt

जृञ् or जृञ् to copulate

to gape

नाप् to ask, to be master of, to harass

to bless

पृञ् to praise

to bat

Par.	Atm.
मंघ् to adorn	{ 1 to cheat { 2 to begin { 3 to censure { 4 to start { 5 to move quickly
मंढ् to decorate	{ to surround { to distract { to dress
मुंङ् to shave	to sink
रुक् to strike	to resist or torment
लुक् to wallow	{ to oppose, to shine, { to suffer pain
लुक् to knock down	to go or wallow
शल् to go, to run	to shake, to agitate
हैङ् to surround, to attire	to disregard
होङ् to go	to disregard

Forms of third Person of Irregular verbs of the first Conjugation.

Roots.	Present Tenses, 3rd Person.		
क्रम् A.	क्रमते	क्रमते	क्रमन्ते
क्रम् P.	क्रामति	क्रामतः	क्रामन्ति
आचम् P.	आचामति	आचामतः	आचामन्ति
चम् P.	चमति	चमतः	चमन्ति
ह्रम् P.	ह्रामति	ह्रामतः	ह्रामन्ति
छिप् P. to spit	छीवति	छीवतः	छीवन्ति
गुह् P.	गुहति	गुहतः	गुहन्ति
—A.	गूहते	गूहेते	गूहन्ते
मूर्च्छ् P. to faint	मूर्च्छति	मूर्च्छतः	मूर्च्छन्ति
स्फूर्ज् P.	स्फूर्जति	स्फूर्जतः	स्फूर्जन्ति
मृज् P. to be clean	मार्जति	मार्जतः	मार्जन्ति
कृप् A. to be able	कल्पते	कल्पेते	कल्पन्ते
हृप् A. to be fit for	”	”	”
गुप् P. to protect	गोपायति	गोपायतः	गोपायन्ति
धृप् P.	धृपायति	धृपायतः	धृपायन्ति

Roots.	Present Tenses, 3rd Person.		
विच्छ् P.	विच्छायति	विच्छायतः	विच्छायन्ति
पण् P.	पणायति	पणायतः	पणायन्ति
पण् A.	पणते	पणते	पणन्ते
पन् P.	पनायति	पनायतः	पनायन्ति
पन् A.	पनते	पनते	पनन्ते
कम् A.	कामयते	कामयेते	कामयन्ते
फट् A.	फृतीयते	फृतीयेते	फृतीयन्ते
रज्ज् P.	रजति	रजत	रजन्ति
रज्ज् A.	रजते	रजेते	रजन्ते
वृश् P.	वृशति	वृशतः	वृशन्ति
सज्ज् P.	सजति	सजत	सजन्ति
स्वज्ज् A.	स्वजते	स्वजेते	स्वजन्ते
जम्भ् A.	जम्भते	जम्भेते	जम्भन्ते
पा P.	पिबति	पिबतः	पिबन्ति
प्रा P.	जिघ्रति	जिघ्रतः	जिघ्रन्ति
भ्मा P.	धमति	धमत	धमन्ति
स्था P.	तिष्ठति	तिष्ठतः	तिष्ठन्ति
म्ना P.	मनति	मनत	मनन्ति
वा P.	यच्छति	यच्छतः	यच्छन्ति
वृश् P.	पश्यति	पश्यत	पश्यन्ति
क्व P.	क्वच्छति	क्वच्छत	क्वच्छन्ति
वृ P.	धावति	धावत	धावन्ति
शद् P. becomes A in the Conjugational Tenses & Moods			
—A	शीयते	शीयेते	शीयन्ते
सद् P	सीदति	सीदत	सीदन्ति
गम् P.	गच्छति	गच्छतः	गच्छन्ति
यम् P.	यच्छति	यच्छतः	यच्छन्ति
कित् P. to cure	चिकिरसति	चिकिरसत	चिकिरसन्ति
„ desire or live	केतति	केतत	केतन्ति
वध् A	वीभरसते	वीभरसेते	वीभरसन्ते
वाक् { To make } P	वीदासति	वीदासत	वीदासन्ति
straight } A	वीदासते	वीदासेते	वीदासन्ते

Roots.

DHATURUPACHANDRIKA.

Present Tenses, 3rd Person.

काच् To cut	} P.	कानति	कानतः	कानन्ति
काच् P.	} A.	दानते	कानेते	कानन्ते
—A.		शीशांसति	शीशांसतः	शीशांसन्ति
माच् A.		शीशांसते	शीशांसेते	शीशांसन्ते
तिज् A.		मीमांसते	मीमांसेते	मीमांसन्ते
गुप् A. to censure		तितिक्षते	तितिक्षेते	तितिक्षन्ते
गुप् A. to conceal		जुगुप्सते	जुगुप्सेते	जुगुप्सन्ते
लृज् A.		गोपते	गोपेते	गोपन्ते
सृज् P.		लङ्गते	लङ्गजेते	लङ्गन्ते
भृह् A.		सज्जति	सज्जतः	सज्जन्ति
पिङ् To roll A.		अहते	अहतेते	अहन्ते
धिद् "		पिडते	पिडेते	पिडन्ते
कद् P.		धिरते	धिदेते	धिरन्ते
चद् P.		कंसति	कंसतः	कंसन्ति
बिद् P.		चंसति	चंसतः	चंसन्ति
भिद् P.		विरति	विदतः	विरन्ति
शुद् P. To purify		मिरति	भिदतः	भिदन्ति
भृग् P.		शुंठति	शुंठतः	शुंठन्ति
गुज् A.		भ्रंगति	भ्रंगतः	भ्रंगन्ति
जभ् A.		गोजते	गोजेते	गोजन्ते
श्वच् P.		गुंजते	गुंजेते	गुंजन्ते
शृज् P.		जभते	जभेते	जभन्ते
जज् P.		जंभते	जंभेते	जंभन्ते
ख् P.		श्वचते	श्वचतेते	श्वचन्ते
प.		श्वंचते	श्वंचतेते	श्वंचन्ते
		गर्जति	गर्जतः	गर्जन्ति
		गुंजति	गुंजतः	गुंजन्ति
		जजति	जजतः	जजन्ति
		जंजति	जंजतः	जंजन्ति
		त्रखति	त्रखतः	त्रखन्ति
		त्रंखति	त्रंखतः	त्रंखन्ति
		त्रोपति	त्रोपतः	त्रोपन्ति
		त्रुपति	त्रुपतः	त्रुपन्ति

Roots.	Present Tenses, 3rd Person.			
इह P.	}	इहति	इहतिः	इहन्ति
		इहति	इहतः	इहन्ति
धृज् P.	}	धर्मति	धर्मतिः	धर्मन्ति
		धृजति	धृजतः	धृजन्ति
प्रज् P.	}	प्रगति	प्रगतः	प्रगन्ति
		प्रजति	प्रजतः	प्रजन्ति
भृज् P.	}	भृजति	भृजतः	भृजन्ति
		भृजति	भृजतः	भृजन्ति
मुज् P.	}	मोजति	मोजतः	मोजन्ति
		मुजति	मुजतः	मुजन्ति
मुच् P.	}	मुचति	मुचतः	मुचन्ति
		मुचति	मुचतः	मुचन्ति
ग्लुच् P.	}	ग्लोचति	ग्लोचतः	ग्लोचन्ति
		ग्लुचति	ग्लुचतः	ग्लुचन्ति
लल् P.	}	ललति	ललतः	ललन्ति
		ललति	ललतः	ललन्ति
लुच् P.	}	लोचति	लोचतः	लोचन्ति
		लुचति	लुचतः	लुचन्ति
वल् P.	}	वल्ति	वल्तः	वल्न्ति
		वल्ति	वल्तः	वल्न्ति
सृज् P.	}	सर्मति	सर्मतः	सर्मन्ति
		सृजति	सृजतः	सृजन्ति

12. Roots of the first Conjugation which are conjugated in one Pada of the other when used in Particular senses or with Particular Prepositions prefixed to them.

* क्रम् (क्राम्) P. To go, to approach, to traverse, to go up or ascend, to leap.

क्रम्	}	A.	To go unobstructed,
उपक्रम्			To show energy for,
पराक्रम्			To be developed in, or
			To be at home with a subject.

* वृत्तिसर्गतायनेषुकमः । उपपराभ्याम् । आङःउद्गमने । वेःपाद्विहरणे । ओपाभ्याम् । समर्थाभ्याम् । अनुपसर्गादा ।

आक्राम् P. To cover. To go up or ascend

आक्रम् A. "To rise" said of a luminary

विक्राम् P. To split

विक्रम् A. To walk or step

प्रक्राम् P. To go

प्रक्रम् A. To begin

उपक्राम् P. To come

उपक्रम् A. To begin

क्रीड्* P. To play

अनुक्रीड् A. To play

परिक्रीड् „—, —

आक्रीड् „—, —

संक्रीड् „—, —

संक्रोड् P. To make noise. to creak or break.

चर् P. To go or walk.

उच्चर् When Transitive, A. To transgress

उच्चर् When Intransitive P. To go up

संचर् (When used with the Instrumental of a conveyance) A.

To go or pass.

संगम्† (संगच्छ्) A. To join or unite with

‡ जि (जय्) To conquer.

विजि (विजय्) A. To be victorious

पराजि (पराजय्) A. To defeat

तप् § P. To shine.

नितप् { When intransitively used or with "a limb of the
A. body" for its object.

नी §§ (नय्) P. A.

नी (नय्) A. = To instruct in or investigate.

* क्रीडोऽनसंपरिभ्यश्च ।

† समोगमृच्छिभ्याम् ।

‡ विपराभ्यांजे ।

§ उद्भिभ्यांतपः । स्वांगकर्मकाच्चेतिवक्तव्यम् ।

§§ संमाननोत्संजनाचार्यकरणज्ञानभृतिविगणनव्ययेषुनियः

दिनी (दिन्य्) A. To pay off as a debt or tribute; to spend or when the object is something else than "a part of the body."

उन्नी (उन्नय्) A. To lift up.

उपनी (उपनय्) A. To invest with a sacred thread or to hire.

यम्* (यच्य्) To check or stop.

आयम् (आयच्य्) A. To spread, stretch, when Intransitive, or with "a limb of the body" or with something else than "a literary composition" for its object.

संपम् (संपच्य्) A. To gather.

उयम् (उयच्य्) A. To lift up, with something else than "a literary composition" for its object.

उयम् (उयच्य्) P. To try hard, to learn, with "a literary composition" for its object.

उपयम् (उपयच्य्) A. To marry.

रम् † A. To sport.

विरम् P. To stop.

आरम् P. To rest.

परिरम् P. To be pleased with.

उपरम् P. A. To stop or deist, when Intransitively used.

यद् ‡ P. to speak.

यद् A. To show proficiency in, to know, to toil or labour.

उपयद् A. To conciliate or flatter.

वियद् A. To differ or conflict.

संपयद् A. To speak loudly and distinctly.

संपयद् P. "To utter sound" as used in the case of beasts and birds

* आलोपमहतः । समुदाहृत्यो यमोऽग्रंथे । उपायमः स्वीकरणे ।

† व्याह् परिरभ्यो रमः । विभाषाऽरुमकात् ।

‡ भासनोपसंभाषाज्ञानयत्नविमत्यपमंभणोपुवदः । व्यक्त्याच्चां समुद्यारेण ।
अनोरकर्मकात् विभाषा विप्रलापे ।

अनुवद् A. To imitate, when used intransitively and with respect to men only.

अनुवद् P. To recapitulate when used transitively or with respect to inanimate or animate objects other than 'men.'

विप्रवद् P. A. To dispute or to be at variance with.

अपवद् A. To reproach or revile.

स्था * (तिष्ठ) P. To stand.

स्था (तिष्ठ) A. To disclose one's intentions. To accept as umpire.

संस्था (संतिष्ठ) A. to act up to one's word.

अवस्था (अवतिष्ठ) A. to remain.

प्रस्था (प्रतिष्ठ) A. to set out.

विस्था (वितिष्ठ) A. To stand apart. To remain stationary.

आस्था (आतिष्ठ) A. to declare solemnly, to assert confidently.

उत्तिष्ठ P. to get up.

उत्तिष्ठ A. To try, to aspire, to rise (used figuratively.)

उपतिष्ठ A. To worship or wait upon according to religious Mantras. 2 To join or unite. 3 To form friendship with. 4 To lead to (as a way).

उपतिष्ठ P. A. to wait with the desire of getting something. 2 To stand near when used intransitively.

हृ† (हर) P. A. to take away.

अनुहर A. to practise constantly.

अनुहर P. to resemble.

ह्व† (ह्व) to call

आह्व P. to call.

संह्व A. to call or invoke.

आह्व A. to challenge.

उपह्व " "

निह्व A. to call or invoke.

विह्व " "

* समवप्रविभ्यःस्थः । आहः प्रतिज्ञायामुपसङ्ख्यानम् । अकर्मकाच्च । प्रकाशनस्थेयख्यायोश्वउदोऽनुध्वकर्मणि । उपान्मन्त्रकरणे । उपादेवपूजा संगति करणमित्रकरपथिष्वितिवाच्यम् ।

† हरतेर्गताच्छील्ये ।

‡ स्पर्धायामाह्व । निसमुपविभ्योह्वः ।

रु (स्वर) P. To sound
to praise, to go.

संस्वर A. To roar.

आस्वर A. To utter a loud sound.

13 लङ् Imperfect tense अनद्यतनभूतः
Terminations.

Persons		Param.		Atm.	
I.	अम्	य	म	इ	षट् महि
II.	स् (ः)	तम्	त	धास् (ः)	दधाम् ध्वम्
III.	त्	ताम्	अन्	त	इताम् अन्त

14 The augment अ is prefixed to roots in the Imperfect, Aorist and Conditional.

(a) This अ is replaced by आ in the case of roots beginning with a vowel, which when followed by इ—उ—ऋ—short or long becomes ऐ—औ—आर respectively.

(b) When a preposition (उपसर्ग) is prefixed to roots, the augment अ or आ of the Imperfect Tense comes between the preposition and the root, and then the following Sandhi rules have to be applied:—

Similar vowels, followed by similar ones, substitute for both the same vowel lengthened.*

When a dissimilar vowel follows इ, उ, ऋ, ए, short or long, य्, व्, र्, ल्, † are respectively substituted for them.

15 ङ (ङ) 1 P. A.

S.	D.	P.	S.	D.	P.
I अङ्	अङ्गाय	अङ्गाम्	I अङ्गे	अङ्गायहि	अङ्गामाहि
II अङः	अङ्गताम्	अङ्गन्त	II अङ्गथाः	अङ्ग्रेथाय्	अङ्गध्वम्
III अङत्	अङ्गताम्	अङ्गन्	III अङ्गत	अङ्ग्रेताम्	अङ्गन्त

* अकः सवर्णे दीर्घः ।

† इको यणचि ।

बुध (बोध्) P.

नी (नय्) A.

S.	D.	P.	S.	D.	P.
----	----	----	----	----	----

I. अबोधम् अबोधाव अबोधाम	I अनये अनयावहि अनयामहि
II. अबोधः अबोधतम् अबोधत	II अनयथाः अनयेथाम् अनयध्वम्
III. अबोधत् अबोधताम् अबोधन्	III अनयत अनयेताम् अनयन्त

इक्ष् 1. P. To go or move.

ईक्ष् 1. A. To see.

S.	D.	P.
----	----	----

S.	D.	P.
----	----	----

I. ऐखम् ऐखाव ऐखाम
II. ऐखः ऐखतम् ऐखत
III. ऐखत् ऐखताम् ऐखन्

I. ऐक्षे ऐक्षावहि ऐक्षामहि
II. ऐक्षथाः ऐक्षेथाम् ऐक्षध्वम्
III. ऐक्षत ऐक्षेताम् ऐक्षन्त

उक्ष् 1. P. To sprinkle.

ऊह् I A. To conjecture or reason.

I. औक्षम् औक्षाव औक्षाम
II. औक्षः औक्षतम् औक्षत
III. औक्षत् औक्षताम् औक्षन्

I. औहे औहावहि औहामहि
II. औहथाः औहेथाम् औहध्वम्
III. औहत औहेताम् औहन्त

क्व (क्वच्छ्) P.

क्वत् (क्वतीष्) A.

I. आच्छम् आच्छाव आच्छाम
II. आच्छः आच्छतम् आच्छत

I. आर्त्तये आर्त्तयावहि आर्त्तयामहि
II. आर्त्तयथाः आर्त्तयेथाम् आर्त्तयध्वम्

III. आच्छत् आच्छताम् आच्छन्

III. आर्त्तयत आर्त्तयेताम् आर्त्तयन्त

In this Tense first comes the Augment+Root+Conjunctive sign+Termination. Thus:—

अ+हर्+अ+अम्—अन्—अन्त=अहरम्—अहरन् and अहरन्त, the base अहर being followed by अ the latter अ is substituted for both vowels by (10 b).

अ+हर्+अ+व—म—वहि and महि=अहराव—अहराम—अहरावहि and अहरामहि, the अ of the base अहर being lengthened by (10a).

अ+हर्+अ+इ—इथाम् and इताम्=अहरे—अहरेथाम् and अहरेताम् by (10c).

अ+बोध् (the substitute for बुध् by 9)+अ=अबोध is the base.

अ+ने (the substitute for नी by 9)+अ=अ+नय् (by 10d)+अ=अनय is the base.

आ+इक्ष+अ=ऐक्ष and not एक्ष as by (10 c)				
आ+ईक्ष+अ=ऐक्ष	—	—	एक्ष	—
आ+उक्ष+अ=ओक्ष	—	—	ओक्ष	—
आ+ऊक्ष+अ=औक्ष	—	—	औक्ष	—
आ+कृच्छ+अ=आच्छ	—	—	अच्छ	—
आ+कृतीय+अ=आर्तीय	—	—	अर्तीय	—

is the
base
by (14a)

16. Forms of third person—(Imperfect Tense) of Irregular verbs of the 1st Conjugation.

Roots

Imperfect Tense 3rd person.

क्रम्	A.	अक्रमत्	अक्रमेताम्	अक्रमन्त
क्रम्	P.	अक्रामत्	अक्रामताम्	अक्रामन्
आचम्	P.	आचामत्	आचामताम्	आचामन्
चम्	P.	अचमत्	अचमताम्	अचमन्
ह्रम्	P.	अह्रामत्	अह्रामताम्	अह्रामन्
ष्टिम्	P.	अष्टीवत्	अष्टीविताम्	अष्टीवन्
गृह्	{ P.	अगूहत्	अगूहताम्	अगूहन्
	{ A.	अगूहत	अगूहेताम्	अगूहन्त
मूर्च्छ्	P.	अमूर्च्छत्	अमूर्च्छताम्	अमूर्च्छन्
स्फूर्ज्	P.	अस्फूर्जत्	अस्फूर्जताम्	अस्फूर्जन्
मृज्	P.	अमार्जत्	अमार्जताम्	अमार्जन्
कृप्	A.	अकल्पत्	अकल्पेताम्	अकल्पन्त
उप्	P.	अगोपायत्	अगोपायताम्	अगोपायन्
धूप्	P.	अधूपायत्	अधूपायताम्	अधूपायन्
विच्छ्	P.	अविच्छायत्	अविच्छायताम्	अविच्छायन्
पण्	{ P.	अपणायत्	अपणायताम्	अपणायन्
	{ A.	अपणत	अपणेताम्	अपणन्त
पन्	{ P.	अपनायत्	अपनायताम्	अपनायन्
	{ A.	अपनत	अपनेताम्	अपनन्त
कम्	A.	अकामयत्	अकामयेताम्	अकामयन्त
कृत्	A.	आर्तीयत्	आर्तीयेताम्	आर्तीयन्त
रज्	{ P.	अरजत्	अरजताम्	अरजन्
	{ A.	अरजत	अरजेताम्	अरजन्त
दश्	P.	अदशत्	अदशताम्	अदशन्

Roots	Imperfect	Tense 3rd person.	
सञ्ज् P.	असजत्	असजताम्	असजन्
स्वञ्ज् A.	अस्वजत्	अस्वजेताम्	अस्वजन्तः
जम्भ् A.	अजम्भत्	अजम्भेताम्	अजम्भन्तः
पा P.	अपिबत्	अपिबताम्	अपिबन्
प्रा P.	अजिघ्रत्	अजिघ्रताम्	अजिघ्रन्
धमा P.	अधमत्	अधमताम्	अधमन्
स्था P.	अतिष्ठत्	अतिष्ठताम्	अतिष्ठन्
म्ना P.	अमनत्	अमनताम्	अमनन्
दा P.	अयच्छत्	अयच्छताम्	अयच्छन्
दृश् P.	अपश्यत्	अपश्यताम्	अपश्यन्
क्त् P.	आर्च्छत्	आर्च्छताम्	आर्च्छन्
सृ P.	अधावत्	अधावताम्	अधावन्
शद् P. } A. }	used as A. in the Conj.	Tenses and Moods.	
सद् P.	अशीयत्	अशीयेताम्	अशीयन्तः
गम् P.	असीदत्	असीदताम्	असीदन्
यम् P.	अगच्छत्	अगच्छताम्	अगच्छन्
यम् P.	अयच्छत्	अयच्छताम्	अयच्छन्
कित् P.	अचिकित्सत्	अचिकित्सताम्	अचिकित्सन्
वध् A.	अवीभत्सत्	अवीभत्सेताम्	अवीभत्सन्तः
दाच् { P. A. }	अदीदांसत्	अदीदांसताम्	अदीदांसन्
शान् { P. A. }	अदीदांसत्	अदीदांसेताम्	अदीदांसन्तः
शान् { P. A. }	अशीशांसत्	अशीशांसताम्	अशीशांसन्
मान् A.	अशीशांसत्	अशीशांसेताम्	अशीशांसन्तः
तिज् A.	अमीमांसत्	अमीमांसेताम्	अमीमांसन्तः
तिज् A.	अतितिक्षत्	अतितिक्षेताम्	अतितिक्षन्तः
यप् A.	अजुगुप्सत्	अजुगुप्सेताम्	अजुगुप्सन्तः

17 लोट् Imperative Mood आज्ञार्थः

Terminations.

	Parasmaipada			Atmanepada		
	S.	D.	P.	S.	D.	P.
I. आनि	आव	आम	ऐ	आवहै	आमहै	
II. (none)	तम्	त	स्व	इयाम्	ध्वम्	
III. तु	ताम्	अन्तु	ताम्	इताम्	अन्ताम्	

ह (हर) I.

Parasm.			Atm.		
S.	D.	P.	S.	D.	P.
I. हराणि	हराय	हराम	हरे	हरायहे	हरामहे
II. हर	हरतम्	हरत	हरस्य	हरेयाम्	हरध्यम्
III. हरतु	हरताम्	हरन्तु	हरताम्	हरेताम्	हरन्ताम्
बुध् (बोध) P.			नी (नय्) A.		
I. बोधानि	बोधाव	बोधाम	नये	नयायहे	नयामहे
II. बोध	बोधतम्	बोधत	नयस्य	नयेयाम्	नयध्यम्
III. बोधतु	बोधताम्	बोधन्तु	नयताम्	नयेताम्	नयन्ताम्

हर + अ + भानि

18. When न् follows ह्र—र or प् in the same word or follows any vowels, semi-vowels (ऌ excepted), and letters of the guttural or labial class with ह्र—र or प् before them, it is changed to न्. It remains as न् when it is at the end of a grammatical form, or when it is followed by a letter of the Dental class.

Thus, हर + अ + भानि = हराणि. 2nd Person singular is हर + अ = हर as no termination follows.

हर + अ + ऐ

(a) If अ or आ is followed by ए—ऐ—ओ—औ, the substitute for both is ऐ in the first two cases and औ in the last two. So

हर + अ + ऐ = हरे.

हर + अ + इयाम्—इताम् = हरेयाम् and हरेताम् by (10 o.)

हर + अ + अन्तु—अन्ताम् = हरन्तु and हरन्ताम् by (10 b.)

बोध् (Substitute for बुध् by 9) + अ = बोध is the base.

ने (substitute for नी by 9) + अ = नय् (by 10 d) + अ = नय is the base.

19

विधिलिङ् Potential Mood विध्यर्थः
Terminations.

Paras.			Atm.		
S.	D.	P.	S.	D.	P.
I. ईयम्	ईय	ईम	ईष	ईषदि	ईमदि
II. ईस् (:)	ईतम्	ईत	ईयाः	ईयाथाम्	ईध्यम्
III. ईत्	ईताम्	ईयुः	ईत	ईयाताम्	ईरन्

हृ (हर) I.

Parasm.			Atm.		
S.	D.	P.	S.	D.	P.
I. हरेयम्	हरेव	हरेम	हरेय	हरेवहि	हरेमहि
II. हरेः	हरेतम्	हरेत	हरेथाः	हरेयाथाम्	हरेध्वम्
III. हरेत्	हरेताम्	हरेयुः	हरेत	हरेयाताम्	हरेरन्

बुध् (बोध्) P.

नी (नय्) A.

S.	D.	P.	S.	D.	P.
I. बोधेयम्	बोधेव	बोधेम	नयेय	नयेवहि	नयेमहि
II. बोधेः	बोधेतम्	बोधेत	नयेथाः	नयेयाथाम्	नयेध्वम्
III. बोधेत्	बोधेताम्	बोधेयुः	नयेत	नयेयाताम्	नयेरन्

CHAPTER II.

20. Fourth Conjugation or दिवादि class.

21. The characteristic of the Fourth Conjugation;—Roots of the 4th or दिवादि class take य in the conjugational tenses and moods before the terminations as are applied.
22. The final ओ of roots of the 4th conjugation is dropped before the conjugational sign.

23. लट् Present Tense वर्तमान :

नृत् 4 P. To dance

युध् 4 A. to fight

S.	D.	P.	S.	D.	P.
I. नृत्यामि	नृत्यावः	नृत्यामः	I. युध्ये	युध्यावहे	युध्यामहे
II. नृत्यासि	नृत्यथः	नृत्यथ	II. युध्यसे	युध्येथे	युध्यध्वे
III. नृत्याति	नृत्यतः	नृत्यन्ति	III. युध्यते	युध्येते	युध्यन्ते

सो 4 P. To finish or destroy

जृ 4 P. To grow old

S.	D.	P.	S.	D.	P.
I. स्यामि	स्यावः	स्यामः	I. जीर्यामि	जीर्यावः	जीर्यामः
II. स्यासि	स्यथः	स्यथ	II. जीर्यसि	जीर्यथः	जीर्यथ
III. स्याति	स्यतः	स्यन्ति	III. जीर्यति	जीर्यतः	जीर्यन्ति

नृत् + य + मि—वः—मः = नृत्यामि—नृत्यावः—नृत्यामः by (10 a.)

नृत् + य + अन्ति = नृत्यन्ति (10 b.)

युध् + य + इ—इथे—इते = युध्ये—युध्येते (10 c.)

स् (from सो by 22) + य् + ति = स्यति

जृ + य + ति

(a) When the long क् of a root, whether penultimate or final, does not take Guna or Vriddhi substitute, it is changed to इ, but if the क् follows a labial or र्, it is changed to उ. The इ or उ of these is lengthened before a consonant.

Thus the क् of जृ does not take Guna or Vriddhi by any rule, and so becomes जिर; but as it is followed by the consonant य, the conjugational sign, the इ is lengthened, and the substitute for जृ is जीर; जीर + य + ति = जीर्यति.

24. One hundred and forty-four roots belong to the दिपादि class, out of which the following ones have irregular bases in the Conjugational Tenses and Moods:—

(a) The penultimate अ of the following roots is lengthened.

क्रम् (क्राम्) To go.	दम् (दाम्) 4 P. To restrain.
कृम् (कृाम्) To be fatigued.	To pacify.
भ्रम् (भ्राम्) To wander.	भ्रम् (भ्राम्) To be weary.
शम् (शाम्)† To be calm.	क्षम् (क्षाम्) To bear or
तम् (ताम्) To be fatigued or	forgive.
occasy.	मम् (माम्) To be mad or
	intoxicated.

(b) Roots ending in र् † or र् when followed by a consonant lengthen their penultimate इ—उ—ऋ & ॠ.

दिर् (दीर्) 4 P. To shine To play.

सिर् (सीर्) 4 P. To sew—To write. To join.

टिर् (टीर्) 1 & 4 P. To spit.

खिर् (खीर्) 4 P. To go. To become dry.

(c) By 22 the following roots drop their ending ओ.

शो § (श्र्) 4 P. To sharpen To make thin.

* ऋतइद्धातोः । उरपरपरः । हलिच । उदीष्टपूर्वस्य । रपरत्वम् । हलिच (रेफवकारान्तस्य धातोरुपधाया इको दीर्घस्याद्धलि)

† मशामदानां दीर्घः दयनि ।

‡ रेफवकारान्तस्य धातोरुपधाया इको दीर्घस्याद्धलि ।

§ ओत दयनि ।

छो (छ्) 4 P. To cut.

सो (स्) 4 P. To finish or destroy.

दो (द्) 4 P. To cut. To divide.

(d) रञ्ज् drops its nasal in both the Padas and भ्रंश् or भ्रंस् when Parasmaipadi only; जन्* substitutes जा; the penultimate इ of मिद्† takes Guṇa and the य of व्यध् Samprasaraṇa (संप्रसारण). The substitute ‡ of य्-व्-र-ल् for इ-उ-ऋ-ए respectively is called संप्रसारण.

रञ्ज् (रञ्) 1st and 4th P. A. To be dyed.

भ्रंश् or भ्रंस् 1 A. } To fall. To decline.
भ्रंश् or भ्रस् 4 P. }

जन् (जा) 1 A. To be born, to be produced.

मिद् (मेद्) 4 P. A. To melt.

व्यध् (विध्) 4 P. To hurt. To pierce.

(e) By 23 a.

जृ (जीर्) 4 P. To grow old.

झृ (झीर्) ,, ,,

टृ (दीर्) ,, To tear or split.

25 The following roots belong both to the 1st and to the 4th Conjugations.

भाश्	1st and 4th	A=To shine.
भास्	" "	" "
भ्लाश्	" "	" "
काश्	" "	" "
डी	" "	To fly.
भ्रम् 1 P.	}	To wander.
भ्रम् or भ्रास् 4 P.		
कृम् (क्लाम्)	1st and 4th	P.=To be fatigued.
त्रस्	" "	To tremble. To fear.
लष्	" "	To desire.

* ज्ञाजनोर्जा ।

† मिदेर्युणः ।

‡ इग्यणः संप्रसारणम् ॥

क्षीव्	1st and 4th	P.	To spit. To be drunk.
रिप्	" "	"	To kill. To fail. To die.
सिङ् (क्षीप्)	" "	"	To spit.
सुर्	" "	"	To respect. To disregard.
स्रस्	" "	"	To oject. To inhabit.
हृप्	" "	"	To be delighted.
श्लिप् (श्लेप्)	1 P.	To burn.	
श्लिप्	4 P.	To embrace.	To join.
तिम् (तेम्)	1 P.	To be wet.	
तिम्	4 P.	To make wet	
रुप् (रोप्)	1 P.	To vex.	
रुप्	4 P.	To be angry.	
यस्	1st and 4th	P.	= To endeavour.
संयस् *	" " " "	"	"
But यस् belongs to the 4th conjugation alone when any other preposition except सम् is prefixed as			
प्रयस्	4 P.	To strive, to labour.	
सिप् (सेप्)	1 P.	To turn out auspiciously.	To intrust.
		To interdict. To restrain.	To drive off. To go.
सिप्	4 P.	To succeed.	
सह 1 A. }	To bear. To endure.		
सह 4 P. }			
अङ् or अंसु 1 A. }	To fall. To decline.		
अङ् or अंसु 4 P. }			
रञ्ज् (रज्)	1st and 4th	P. A.	To be coloured.
शप्	" "	" "	To curse. To swear.
बुध् (बोप्)	1st P. A. }	To know.	
	4 A. }		
क्षिद् (क्षेव्)	{ 1 P. = To sound inarticulately.		
	{ 1 A. = To malt.		
क्षिद्	4 P.	To hum. To whistle.	
शुच् (शोच्)	1 P.	To bawall.	
शुच्	4 P. A.	To be afflicted. To be wet.	

* यतोऽनुपसर्गात् संप्रसञ्च ।

क्रम 1 A.	and 4th P.	To walk.
क्रम (क्राम्) 1st	1 A. } To endure. To forgive.	To step.
क्षम्	4 P. }	
क्षम् (क्षाम्)	1 A. = To be greasy.	
स्विद् (स्वेद्)	4 P. = To perspire.	
स्विद्	To sound.	
अण्	1 P. } To breathe.	
	4 A. }	
	Present Tense 3rd Person of Irregular verbs	

26. Forms of Present Tense 3rd Person of the 4th conjugation :—

Roots	मते	क्रमेते	क्रमन्ते
क्रम 1 A.	क्रामति	क्रामतः	क्रामन्ति
1 P.	क्राम्यति	क्राम्यतः	क्राम्यन्ति
4 P.	क्रामति	क्रामतः	क्रामन्ति
कृम् 1 P.	कृम्यति	कृम्यतः	कृम्यन्ति
4 P.	कृमति	भ्रमतः	भ्रमन्ति
भ्रम् 1 P.	भ्रम्यति	भ्रम्यतः	भ्रम्यन्ति
4 P.	भ्रम्यति	भ्राम्यतः	भ्राम्यन्ति
4 P.	भ्राम्यति	शाम्यतः	शाम्यन्ति
शम् 4 P.	शम्यति	ताम्यतः	ताम्यन्ति
तम् 4 P.	ताम्यति	दाम्यतः	दाम्यन्ति
दम् 4 P.	दाम्यति	आम्यतः	आम्यन्ति
श्रम् "	श्रामते	क्षमेते	क्षमन्ते
क्षम् { 1 A.	क्षाम्यति	क्षाम्यतः	क्षाम्यन्ति
4 P.	क्षामति	माद्यतः	माद्यन्ति
मद् "	माम्यति	दीव्यतः	दीव्यन्ति
दिद् "	दीव्यति	सीव्यतः	सीव्यन्ति
सिद् "	सीव्यति	स्त्रीव्यतः	स्त्रीव्यन्ति
स्रिद् "	स्रीव्यति	ष्ठीव्यतः	ष्ठीव्यन्ति
ष्टिद् "	ष्टीवति	ष्ठीवतः	ष्ठीवन्ति
—1 "	ष्टीति	श्यतः	श्यन्ति
शो 4 P.	श्यति	छद्यतः	छद्यन्ति
छो "	छद्यति	स्यतः	स्यन्ति
सो "	स्यति		

Roots

Present tense 3rd Person.

दो 4 P.	यति	यतः	यन्ति
रञ्ज् 1 P.	रजति	रजतः	रजन्ति
रञ्ज् 1 A.	रजते	रजते	रजन्ते
— 4 P.	रज्यति	रज्यतः	रज्यन्ति
— 4 A.	रज्यते	रज्येते	रज्यन्ते
भ्रंश् 1 A.	भ्रंशते	भ्रंशेते	भ्रंशन्ते
भ्रंश् 4 P.	भ्रदपति	भ्रदपतः	भ्रदपन्ति
भ्रंस् 1 A.	भ्रंसते	भ्रंसेते	भ्रंसन्ते
भ्रंस् 4 P.	भ्रस्यति	भ्रस्यतः	भ्रस्यन्ति
जन् 4 A.	जायते	जायेते	जायन्ते
व्यप् 4 P.	विध्यति	विध्यतः	विध्यन्ति
मिद् 4 P.	मेयति	मेयतः	मेयन्ति
मिद् 4 A.	मेयते	मेयेते	मेयन्ते
जृ 4 P.	जीर्यति	जीर्यतः	जीर्यन्ति
जृ 4 A.	जीर्यते	जीर्येते	जीर्यन्ते
जृ 4 P.	दीर्यति	दीर्यतः	दीर्यन्ति
जृ 4 A.	दीर्यते	दीर्येते	दीर्यन्ते
भाश् 1 A.	भाशते	भाशेते	भाशन्ते
भाश् 4 A.	भादपते	भादपेते	भादपन्ते
भ्लाश् 1 A.	भ्लाशते	भ्लाशेते	भ्लाशन्ते
भ्लाश् 4 A.	भ्लादपते	भ्लादपेते	भ्लादपन्ते
भास् 1 A.	भासते	भासेते	भासन्ते
भास् 4 A.	भास्यते	भास्येते	भास्यन्ते
काश् 1 A.	काशते	काशेते	काशन्ते
काश् 4 A.	काश्यते	काश्येते	काश्यन्ते
ढी 1 A.	ढयते	ढयेते	ढयन्ते
ढी 4 A.	ढीयते	ढीयेते	ढीयन्ते
व्रस् 1 P.	व्रसति	व्रसतः	व्रसन्ति
व्रस् 4 P.	व्रस्यति	व्रस्यतः	व्रस्यन्ति
लप् 1 P.	लपति	लपतः	लपन्ति
लप् 4 P.	लप्यति	लप्यतः	लप्यन्ति
क्षीव् 1 P.	क्षीवति	क्षीवतः	क्षीवन्ति
क्षीव् 4 P.	क्षीव्यति	क्षीव्यतः	क्षीव्यन्ति
रिप् 1 P.	रेपति	रेपतः	रेपन्ति
रिप् 4 P.	रिप्यति	रिप्यतः	रिप्यन्ति

Roots

Present Tense 3rd Person.

सृक्ष्	1 P.	सृक्षति	सृक्षतः	सृक्षन्ति
	4 P.	सृक्ष्यति	सृक्ष्यतः	सृक्ष्यन्ति
स्नस्	1 P.	स्नसति	स्नसतः	स्नसन्ति
	4 P.	स्नस्यति	स्नस्यतः	स्नस्यन्ति
हृष्	1 P.	हर्षति	हर्षतः	हर्षन्ति
	4 P.	हृष्यति	हृष्यतः	हृष्यन्ति
श्लिष्	1 P.	श्लेषति	श्लेषतः	श्लेषन्ति
	4 P.	श्लिष्यति	श्लिष्यतः	श्लिष्यन्ति
तिम्	1 P.	तेमति	तेमतः	तेमन्ति
	4 P.	तिम्यति	तिम्यतः	तिम्यन्ति
रुष्	1 P.	रोपति	रोपतः	रोपन्ति
	4 P.	रुष्यति	रुष्यतः	रुष्यन्ति
यस्	1 P.	यसति	यसतः	यसन्ति
	4 P.	यस्यति	यस्यतः	यस्यन्ति
संयस्	1 P.	संयसति	संयसतः	संयसन्ति
	4 P.	संयस्यति	संयस्यतः	संयस्यन्ति
प्रयस्	4 P.	प्रयस्यति	प्रयस्यतः	प्रयस्यन्ति
सिध्	1 P.	सेधति	सेधतः	सेधान्ति
	4 P.	सिध्यति	सिध्यतः	सिध्यन्ति
शप्	1 P.	शपति	शपतः	शपन्ति
	1 A.	शपते	शपेते	शपन्ते
	4 P.	शप्यति	शप्यतः	शप्यन्ति
	4 A.	शप्यते	शप्येते	शप्यन्ते
बुध्	1 P.	बोधति	बोधतः	बोधन्ति
	1 A.	बोधते	बोधेते	बोधन्ते
	4 A.	बुध्यते	बुध्येते	बुध्यन्ते
क्षिद्	1 P.	क्ष्वेदति	क्ष्वेदतः	क्ष्वेदन्ति
	1 A.	क्ष्वेदते	क्ष्वेदेते	क्ष्वेदन्ते
	4 P.	क्ष्विद्यति	क्ष्विद्यतः	क्ष्विद्यन्ति
शुच्	1 P.	शोचति	शोचतः	शोचन्ति
	4 P.	शुच्यति	शुच्यतः	शुच्यन्ति
	4 A.	शुच्यते	शुच्येते	शुच्यन्ते
स्विद्	1 A.	स्वेदते	स्वेदेते	स्वेदन्ते
	4 P.	स्विद्यति	स्विद्यतः	स्विद्यन्ति
अण्	1 P.	अणति	अणतः	अणन्ति
	4 A.	अण्यते	अण्येते	अण्यन्ते

27. सेनह् when it means "To prepare," "To be ready for" is Atmanepadi and अस् 4 P. "To throw" with any preposition is both Parasmaipadi and Atmanepadi.

28. लङ् Imperfect Tense अनयतनभूतः

S. D. P.

नृत् 4 P.

I.	अनृत्यम्	अनृत्याव	अनृत्याम
II.	अनृत्यः	अनृत्यतम्	अनृत्यत
III.	अनृत्यत्	अनृत्यताम्	अनृत्यन्

शुध् 4 A.

I.	अशुध्ये	अशुध्यावहि	अशुध्यामहि
II.	अशुध्यथाः	अशुध्येथाम्	अशुध्यध्वम्
III.	अशुध्यत	अशुध्येताम्	अशुध्यन्त

सो 4. P.

जू 4 P.

S. D. P. S. D. P.

I.	अस्पम्	अस्पाव	अस्याम	I.	अजीर्यम्	अजीर्याव	अजीर्याम
II.	अस्पः	अस्पतम्	अस्पत	II.	अजीर्यः	अजीर्यतम्	अजीर्यत
III.	अस्पत्	अस्पताम्	अस्पन्	III.	अजीर्यत्	अजीर्यताम्	अजीर्यन्

29. लोट् Imperative Mood आज्ञार्थः

नृत् 4 P.

शुध् 4 A.

I.	नृत्यानि	नृत्याव	नृत्याम	I.	शुध्ये	शुध्यावहे	शुध्यामहे
II.	नृत्य	नृत्यतम्	नृत्यत	II.	शुध्यस्व	शुध्येथाम	शुध्यध्वम्
III.	नृत्यतु	नृत्यताम्	नृत्यन्तु	III.	शुध्यताम्	शुध्येताम्	शुध्यन्ताम्

सो 4 P.

जू 4 P.

S. D. D. S. D. P.

I.	स्यानि	स्याव	स्याम	I.	जीर्याणि	जीर्याव	जीर्याम
II.	स्य	स्यतम्	स्यत	II.	जीय	जीर्यतम्	जीर्यत
III.	स्यतु	स्यताम्	स्यन्तु	III.	जीर्यतु	जीर्यताम्	जीर्यन्तु

विधिलिङ् Potential Mood विध्यर्थः

नृत् 4 P.			सुध् 4 A.		
S.	D.	P.	S.	D.	P.
I. नृत्येयम्	नृत्येव	नृत्येम	I. युध्येय	युध्येवाहि	युध्येमाहि
II. नृत्येः	नृत्येतम्	नृत्येत	II. युध्येथाः	युध्येयाथाम्	युध्येध्वम्
III. नृत्येत्	नृत्येताम्	नृत्येयुः	III. युध्येत	युध्येयाताम्	युध्येरन्
सो 4 P.			जु 4 P.		
S.	D.	P.	S.	D.	P.
I. स्येयम्	स्येव	स्येम	I. जीर्येयम्	जीर्येव	जीर्येम
II. स्येः	स्येतम्	स्येत	II. जीर्येः	जीर्येतम्	जीर्येत
III. स्येत्	स्येताम्	स्येयुः	III. जीर्येत्	जीर्येताम्	जीर्येयुः

CHAPTER III.

31. Sixth Conjugation or तुदादि class.

Characteristic of the 6th conjugation:—
अ is added on to the roots of the sixth or तुदादि class before the terminations in the conjugational Tenses and Moods. Final vowel and penultimate short of roots of the 6th conjugation do not undergo Guna substitute as those of the 1st conjugation.

32. The final इ or उ short or long, of roots of the sixth conjugation is changed to इय् or उय् respectively before the conjugational sign; as धि=धियति; कु=कुवते.

33. The final ऋ (short) of roots of the sixth conjugation takes रि as its substitute, which is changed to रिय् before the conjugational sign; as, दृ=द्रियते.

34.

लट् Present Tense वर्तमानः
दिश् P. A. To show.

Paras.		
S.	D.	P.
I. दिशामि	दिशावः	दिशामः
II. दिशसि	दिशथः	दिशथ
III. दिशति	दिशतः	दिशन्ति

Atm.		
S.	D.	P.
दिशे	दिशावहे	दिशामहे
दिशसे	दिशेथे	दिशध्वे
दिशते	दिशेते	दिशन्ते

तृ (तृष्) 6 P. to praise.

I. तृवामि तृवावः तृवामः

II. तृवसि तृवथः तृवथ

III. तृवति तृवतः तृवन्ति

धि (धिष्) 6 P. to have, to hold.

I. धियामि धियावः धियामः

II. धियसि धियथः धियथ

III. धियति धियतः धियन्ति

कु (कुब्) 6 A. to moan or cry.

कुवे कुवावेहे कुवामहे

कुवसे कुवेथे कुवध्वे

कुवते कुवेते कुवन्ते

दृ (दृष्) 6 A. to worship, to regard.

दृये दृयावेहे दृयामहे

दृयसे दृयेथे दृयध्वे

दृयते दृयेते दृयन्ते

35. The sixth or तुदादि class includes (167) roots.

(a) These, noted below, are irregular in their bases in the conjugational Tenses and Moods.

These roots insert a nasal before the conjugational sign :—

रुत् (रुन्त्) 6 P. to cnt.

सिद् (सिन्द्) 6 P. to be distressed, to be displeased, or offended.

पिद् (पिन्द्) 6 P. to form, to kindle, to light.

मुच्* (मुञ्च्) 6 P. to leave, to release.

लिप् (लिम्प्) 6 U. to anoint, to smear.

लृप् (लृम्प्) 6 U. to rob, to plunder, to deprive of.

चिद् (चिन्द्) 6 U. to get or obtain.

सिच् (सिञ्च्) 6 U. to sprinkle.

(b) The following ones insert a nasal optionally :—

उन् or (उम्) 6 P. to confine, कप् (कम्प्) 6 P. to kill, to fill with, to cover over.

(c) By 32.

कु (कुब्) 6 A. to sound.

कृ (कृब्) 6 A. to moan or cry.

धि (धिष्) 6 P. to have, to hold.

धु (धुब्) 6 P. to shake,

तृ (तृब्) 6 P. to praise.

गि (गिष्) 6 P. to go or shake.

रि (रिष्) 6 P. to go or move.

* शेषमुच्चादीनाम् ।

(d) By 33.

हृ (द्रिप्) 6 A. to worship,
to regard.

वृ (प्रिप्) 6 A. to be busy.

(e) By (23 a).

कृ (किर) 6 P. to scatter.

मृ (त्रिप्) 6 A. to die.

धृ (ध्रिप्) 6 A. to be, to
remain, to hold.

गृ becomes गिल् also, the र being changed to ल् optionally in the special Tenses.

(f) The roots प्रच्छ्, व्रश्च्, व्यच् and भ्रस्ज् take Samprasaraṇa.
प्रच्छ् (पृच्छ्) 6 P. to ask. व्यच् (विच्) 6 P. to cheat, to pervade.
व्रश्च् (वृश्च्) 6 P. to cut. भ्रस्ज् (भृज्ज्) 6 U. to fry.

(g) The स् of भ्रस्ज् and मस्ज् is changed to ज्.

भ्रस्ज् (भृज्ज्) 6 U. to fry. मस्ज् (मज्ज्) 6 P. to bathe.

(h) इष् has इच्छ्.

इष् (इच्छ्) 6 P. to wish.

36. The following roots belong both to the 1st and 6th conjugations:—

छृ	{ 1 P. to divide. 6 P. to envelop.
तृप्	1 & 6 P. to kill.
वृप्	1 & 6 P. to kill.
वृम्प्	1 & 6 P. to kill.
सद्	1 & 6 P. to sit down.
कुष्	1 P & 6 U. to plough, to draw.
मिष्	{ 1 P. to wet, to sprinkle. 6 P. to open the eyes, to look at.
लृद्	{ 1 P. to stir, to churn. 6 P. to cover, to adhere.

उङ्	{ 1 P. to go. 6 P. to dive, to collect.
मुच्	{ 1 A. to cheat. 6 U. to leave, to release.
वुद्	{ 1 A. to return, to ex- change. 6 P. to strike against.
वुर्ण्	{ 1 A. to move to & fro. 6 P. to whirl.
वुण्	{ 1 A. to roll, to whirl, to take, to receive. 6 P. to roll.
तुङ्	1 U. & 6 P. to tear, or kill.

37. The following roots belong to the 4th and 6th conjugations.

* अचिविभाषा ।

गुह्	{ 4 A. to kill. 6 A. to make an effort.	क्षिप्	{ 4 P. & 6 U. to throw. 4 P. to confound
उभ्	{ 4 P. to covet, to be perplexed. 6 P. to perplex.	उग्र्	{ 6 U. to take away, to rob to plunder, to deprive of
मृन्	{ 4 A. to let loose or send forth 6 P. to create.	स्मि	{ 4 U. to become small 6 P. to go, to hurt

38 Forms of present Tense, 3rd person of irregular verbs of the 6th conjugation.

Roots	Present	Tense 3rd	Person
हृव्	P. हृन्तति	हृन्तत	हृन्तन्ति
सिद्	P. सिन्दति	सिन्दत	सिन्दन्ति
पिन्	P. पिशति	पिशत	पिशन्ति
मुच्	{ P. मुधति A. मुधते	मुधत मुधेत	मुधन्ति मुधन्ते
लिप्	{ P. लिम्पति A. लिम्पते	लिम्पत लिम्पेत	लिम्पन्ति लिम्पन्ते
लुप्	{ P. लुपति A. लुपते	लुपतः लुपेत	लुपन्ति लुपन्ते
बिद्	{ P. बिन्दति A. बिन्दते	बिन्दत बिन्देत	बिन्दन्ति बिन्दन्ते
सिच्	{ P. सिध्यति A. सिध्यते	सिध्यत सिध्येत	सिध्यन्ति सिध्यन्ते
उभ् P.	{ उभति उंभति	उभत उंभत	उभन्ति उंभन्ति
क्फ् P.	{ क्फति क्फति	क्फत क्फत	क्फन्ति क्फन्ति
कु or कृ	A. कुपते	कुपेत	कुपन्ते
वृ	P. वृषति	वृषत	वृषन्ति
धु	P. धुषति	धुषत	धुषन्ति
पि	P. पियति	पियत	पियन्ति
रि	P. रियति	रियत	रियन्ति

Roots	Present	Tense	3rd person.
दृ	A. द्रियते	द्रियेते	द्रियन्ते
सृ	A. स्त्रियते	स्त्रियेते	स्त्रियन्ते
धृ	A. ध्रियते	ध्रियेते	ध्रियन्ते
कृ	P. किरति	किरतः	किरन्ति
गृ P. {	गिरति	गिरतः	गिरन्ति
	गिलति	गिलतः	गिलन्ति
प्रच्छ्	P. पृच्छति	पृच्छतः	पृच्छन्ति
वृश्च	P. वृश्चति	वृश्चतः	वृश्चन्ति
व्यच्	P. विचति	विचतः	विचन्ति
भृज् {	P. भृज्जति	भृज्जतः	भृज्जन्ति
	A. भृज्जते	भृज्जते	भृज्जन्ते
मस्ज्	P. मज्जति	मज्जतः	मज्जन्ति
इष्	P. इच्छति	इच्छतः	इच्छन्ति
छुर {	1 P. छोरति	छोरतः	छोरन्ति
	6 P. छुरति	छुरतः	छुरन्ति
तुप् {	1 P. तोपति	तोपतः	तोपन्ति
	6 P. तुपति	तुपतः	तुपन्ति
तुप् {	1 P. त्रोपति	त्रोपतः	त्रोपन्ति
	6 P. तुपति	तुपतः	तुपन्ति
तुप् 1 P. {	तुंपति	तुंपतः	तुंपन्ति
— 6 P. {			
सद् 1 P. {	सीदति	सीदतः	सीदन्ति
6 P. {			
कृष् {	1 P. कर्षति	कर्षतः	कर्षन्ति
	6 P. कृषति	कृषतः	कृषन्ति
	6 A. कृषते	कृषेते	कृषन्ते
घुट् {	1 A. घोटते	घोटेते	घोटन्ते
	6 P. घुटति	घुटतः	घुटन्ति
घुर्ण् {	1 A. घुर्णते	घुर्णेते	घुर्णन्ते
	6 P. घुर्णति	घुर्णतः	घुर्णन्ति
घुण् {	1 A. घोणते	घोणेते	घोणन्ते
	6 P. घुणति	घुणतः	घुणन्ति

Roots		Present	Tense	3rd Person.
तुद्	1 P.	तोडति	तोडत	तोडन्ति
	1 A.	तोडते	तोडेते	तोडन्ते
	6 P.	तुडति	तुडत	तुडन्ति
यर्	4 A.	यर्पते	यर्पेते	यर्पन्ते
	6 A.	यरेते	यरेते	यरन्ते
लुभ	4 P.	लुभ्यति	लुभ्यत	लुभ्यन्ति
	6 P.	लुभति	लुमत	लुभन्ति
सृज्	4 A.	सृज्यते	सृज्येते	सृज्यन्ते
	6 P.	सृजति	सृजत	सृजन्ति
क्षिप्	4 P.	क्षिप्यति	क्षिप्यत	क्षिप्यन्ति
	6 P.	क्षिपति	क्षिपत.	क्षिपन्ति
	6 A.	क्षिपते	क्षिपेते	क्षिपन्ते
लिश्	4 P.	लिश्यति	लिश्यत	लिश्यन्ति
	4 A.	लिश्यते	लिश्येते	लिश्यन्ते
	6 P.	लिशति	लिशत	लिशन्ति

39. Roots of the 6th Conjugation that change their Pada when certain prepositions are prefixed to them or when used in particular senses.

क् (किर्)* 6 P. to scatter.

अपकिर्, to scatter, is Parasm.

अपस्किर्, to throw up, to scratch for making an abode or for maintenance, is Atm.

† गृ (गिर्) 6 P. to swallow.

अवगिर् 6 A to swallow, to drink, &c

सगिर् 6 A to promise, to proclaim.

संगिर् 6 P. to swallow.

* अपाच्चतुष्पाच्छकुनिष्वालेखने । VI 3 142. अपात्किरते सुदस्यात् । सुहपिहर्पादिष्वेवक्तव्य । Sid Kau.

† अवाद्म । सम प्रतिज्ञाने । I 3. 51-52.

* प्रच्छ् (पृच्छ्) 6 P. to ask.

आपृच्छ् 6 A. to take leave of, to bid adieu to.

संपृच्छ् 6 A. to ascertain (used intransitively).

† विञ् 6 P. to enter.

निविञ् 6 A. to enter.

अभिनिविञ् 6 A. to enter.

‡ क्षिप् 6 P. A. to throw.

अभिक्षिप्	to throw up.	} aro Parasm.
अतिक्षिप्	to throw out.	
प्रतिक्षिप्	to throw back.	

40.

लङ् Imperfect.

दिश् P. A. to show.

Parasm.

	S.	D.	P.
1st.	अदिशम्	अदिशाव	अदिशाम
2nd.	अदिशः	अदिशतम्	अदिशत
3rd.	अदिशत	अदिशताम्	अदिशन्

Atm.

	S.	D.	P.
1st.	अदिशे	अदिशावहि	अदिशामहि
2nd.	अदिशथाः	अदिशेत्याम्	अदिशध्वम्
3rd.	अदिशत	अदिशेताम्	अदिशन्त

नृ (नुय्) P.

	S.	D.	P.
1st.	अनुवम	अनुवाव	अनुवाम
2nd.	अनुवः	अनुवतम्	अनुवत
3rd.	अनुवत	अनुवताम्	अनुवन्

* अटि नुप्रच्छयोः । Vartik.

† नेदिशः । I. 3. 17.

‡ अभि प्रत्यनिभ्यः क्षिपः । I. 3. 86.

कु (कुब्) A.

6st.	अकुवे	अकुवावहि	अकुवामहि
2nd.	अकुवथाः	अकुवेथाम्	अकुवध्वम्
3rd.	अकुवत	अकुवेताम्	अकुवन्त

धि (धिय्) P.

1st.	अधियम्	अधियाव	अधियाम
2nd.	अधियः	अधियतम्	अधियत
3rd.	अधियत्	अधियताम्	अधियन्

दृ (द्रिप्) A.

1st.	अद्रिये	अद्रियावहि	अद्रियामहि
2nd.	अद्रियथाः	अद्रियेथाम्	अद्रियध्वम्
3rd.	अद्रियत	अद्रियेताम्	अद्रियन्त

41. लोट् *Imperative Mood.*

दिश्

Parasm

Atm.

S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st. दिशानि	दिशाव	दिशाम	दिशै	दिशावहे	दिशामहे
2nd. दिश	दिशतम्	दिशत	दिशस्व	दिशेथाम्	दिशध्वम्
3rd. दिशतु	दिशताम्	दिशन्तु	दिशताम्	दिशेताम्	दिशन्ताम्

नृ (नृब्) P.

कु or कू (कुब्) A.

1st. नृवानि	नृवाव	नृवाम	कुवै	कुवावहे	कुवामहे
2nd. नृव	नृवतम्	नृवत	कुवस्व	कुवेथाम्	कुवध्वम्
3rd. नृवतु	नृवताम्	नृवन्तु	कुवताम्	कुवेताम्	कुवन्ताम्

धि (धिप्) P.

दृ (द्रिप्) A.

1st. धियानि	धियाव	धियाम	द्रियै	द्रियावहे	द्रियामहे
2nd. धिय	धियतम्	धियत	द्रियस्व	द्रियेथाम्	द्रियध्वम्
3rd. धियतु	धियताम्	धियन्तु	द्रियताम्	द्रियेताम्	द्रियन्ताम्

42.

विधिलिङ् *Potential Mood.*

दिश् P. A.

Parasm.

1st.	दिशेयम्	दिशेव	दिशेम
2nd.	दिशेः	दिशेतम्	दिशेत
3rd.	दिशेत्	दिशेताम्	दिशेयुः

Atm.

दिशेय	दिशेवहि	दिशेमहि
दिशेथाः	दिशेयाथाम्	दिशेध्वम्
दिशेत	दिशेयाताम्	दिशेरन्

न् (क्ष्) *Parasm.*

1st.	नुवेयम्	नुवेव	नुवेम
2nd.	नुवेः	नुवेतम्	नुवेत
3rd.	नुवेत्	नुवेताम्	नुवेयुः

कु (कुञ्) *Atm.*

कुवेय	कुवेवहि	कुवेमहि
कुवेथाः	कुवेयाथाम्	कुवेध्वम्
कुवेत्	कुवेयाताम्	कुवेरन्

धि (धिय्) *Parasm.*

S. D. P.

1st.	धिषेयम्	धिषेव	धिषेम
2nd.	धिषेः	धिषेतम्	धिषेत
3rd.	धिषेत्	धिषेताम्	धिषेयुः

दृ (द्विप्) *Atm.*

S. D. P.

द्विषेय	द्विषेवहि	द्विषेमहि
द्विषेथाः	द्विषेयाथाम्	द्विषेध्वम्
द्विषेत्	द्विषेयाताम्	द्विषेरन्

CHAPTER IV.

Tenth Conjugation or चुरादि class.

43. The characteristic of the Tenth Conjugation:—

Roots of the Tenth Conj. *i. e.* चुरादि class take अय in the Conjugational Tenses and Moods before the terminations are applied.

44. The penultimate short vowel, except in certain roots, takes its Guṇa substitute; and

45. The ending vowels and the penultimate अ, except in certain roots, substitute their Vriddhi before the अय of the Tenth Conjugation.

46.

लट् *Present Tense.*

पुष् (घोष्) 10 P. A. To proclaim.

Parasm.

	S.	D.	P.
1st.	घोषयामि	घोषयावः	घोषयामः
2nd.	घोषयसि	घोषयथः	घोषयथ
3rd.	घोषयति	घोषयतः	घोषयन्ति

Atm.

	S.	D.	P.
1st.	घोषये	घोषयावहे	घोषयामहे
2nd.	घोषयसे	घोषयेथे	घोषयध्वे
3rd.	घोषयते	घोषयेते	घोषयन्ते

सृष्ट् 10 P. A. to desire.

Parasm.

1st.	सृष्टयामि	सृष्टयावः	सृष्टयामः
2nd.	सृष्टयसि	सृष्टयथः	सृष्टयथ
3rd.	सृष्टयति	सृष्टयतः	सृष्टयन्ति

Atm.

1st	सृष्टये	सृष्टयावहे	सृष्टयामहे
2nd	सृष्टयसे	सृष्टयेथे	सृष्टयध्वे
3rd.	सृष्टयते	सृष्टयेते	सृष्टयन्ते

कथ् 10 P. A. to toll.

Parasm.

1st.	कथयामि	कथयावः	कथयामः
2nd.	कथयसि	कथयथः	कथयथ
3rd.	कथयति	कथयतः	कथयन्ति

Atm.

1st.	कथये	कथयावहे	कथयामहे
2nd.	कथयसे	कथयेथे	कथयध्वे
3rd.	कथयते	कथयेते	कथयन्ते

क्षल् (क्षाळ्) 10 P. A. to wash.

Parasm.

1st.	क्षालयामि	क्षालयावः	क्षालयामहे
2nd.	क्षालयसि	क्षालयथः	क्षालयध्वे
3rd.	क्षालयति	क्षालयतः	क्षालयन्ति

Atm.

1st.	क्षालये	क्षालयावहे	क्षालयामहे
2nd.	क्षालयसे	क्षालयेथे	क्षालयध्वे
3rd.	क्षालयते	क्षालयेते	क्षालयन्ते

कृत् (कीर्त्) 10 P. A. to celebrate, to praise.

Parasm.

	S.	D.	P.
1st.	कीर्तयामि	कीर्तयावः	कीर्तयामहे
2nd.	कीर्तयसि	कीर्तयथः	कीर्तयध्वे
3rd.	कीर्तयति	कीर्तयतः	कीर्तयन्ति

Atm.

	S.	D.	P.
1st.	कीर्तये	कीर्तयावहे	कीर्तयामहे
2nd.	कीर्तयसे	कीर्तयेथे	कीर्तयध्वे
3rd.	कीर्तयते	कीर्तयेते	कीर्तयन्ते

स्पृह्, it may be observed, does not take Guṇa.

कृत् does not lengthen its penultimate अ; whereas क्षल् does it and the ऋ of कृत् substitutes इर् which being followed by a consonant becomes ईर् by (22 a).

47. Roots (464) belong to the चुरादि class. The following are irregular in their bases in the Conjugational Tenses and Moods.

(a) Roots, the penultimate short vowel of which does not undergo Guna substitute.

कुद् 10 A. to astonish; to cheat.	पुद् in the senses of "to grind; to speak and to abine" becomes पाद्.
बुद् 10 U. to bind together; to be in contact with.	खुद् 10 U. to break open, to burst into view.
सृग् 10 A. to seek.	
स्पृद् 10 U. to wish; to long for; to envy.	

(b) Roots the penultimate अ of which does not take Vridhhi substitute.

कप् 10 U. to tell, to show, to describe.	मद् 10 U. to speak, to censure.
क्षप् 10 U. to send or throw, to miss.	मह् 10 U. to increase, to revere; to delight.
गल् { 10 U. to filter. 10 A. to flow.	रच् 10 U. to arrange, to compose, to decorate.
गण् 10 U. to count, regard or consider, to attribute to.	रस् 10 U. to taste, to feel or perceive, to love.
घद् 10 U. to kill; to collect together, to shine, to grind, or pound, to cheat.	रह् 10 U. to quit or abandon.
तप् 10 U. to grind, or pound, to cheat.	रध् 10 U. to be loose, to be weak, to relax, to hurt.
जह् 10 U. to be wicked, to cheat, to be hanghty, to pound, or grind.	सम् 10 U. to be agitated.
प्रय् 10 U. to proclaim, to publish.	व्रण् 10 U. to hurt, to wound.
बद् 10 U. to till, to divide, to surround, to tie.	शद् 10 P. to finish, to leave unfinished, to go or move, to be idle, to deceive, to speak ill or well of.
वर 10 U. to ask for, to choose, to seek, to get.	स्तन् 10 U. to thunder, to sound, to groan, to sigh.
	स्वम् { 10 U. to go 10 A. to reflect.
	स्वर् 10 U. to find fault, to reprove.

(c) Roots, the penultimate अ of which takes Vriddhi optionally in particular senses.

कल् 10 U. (कलयति—ते) to utter a sound, to count; to put on, to know, to regard, to be influenced by, to perform, to go, to furnish with, to urge on.	अथ् 10 U. (आथयति—ते,) to hurt or kill, to loosen.
—10 P. (कालयति) to proclaim the time; to push on, to carry off, to collect; to cast.	लज् 10 P. (लजयति) to seem or appear; to shine.
पट् 10 U. (पटयति—ते) to string or weave, to envelop or surround.	— 10 P. (लज—लाजयति) to cover or conceal.
— (पाटयति—ते) to tear asunder; to pierce, to eradicate, to pluck out, to shine, to speak.	लड् 10 P. (लडयति) to throw, to blame; to loll the tongue, to harass.
बल् 10 U. (बलयति—ते) to live	—10 U. (लाडयति—ते) to fondle, to annoy.
—10 A. (बालयते) to describe.	लल् 10 U. (ललयति—ते) to fondle, to loll the tongue, to desire.
व्यय् 10 U. (व्यययति—ते) to go or move; to expend.	— 10 U. (लालयति—ते) to fondle, to desire.
— 10 U. (व्याययति—ते;) to throw; to drive.	वस् 10 U. (वसयति—ते,) to scent, to perfume.
अथ् 10 U. (अथयति—ते,) to make efforts; to be busy, to be weak, to be glad.	— 10 U. (वासयति—ते,) to cut off; to love, to take, to kill, to offer.
	श्वद् 10 U. (श्वठ—श्वाठयति—ते) to speak ill, to go or move; to adorn.

(d) The following roots take the substitute shown in the brackets.

ज्ञा (ज्ञाप्) 10 U. to direct, धृ (धृञ्) 10 U. to shake.

वा (वाप्) 10 U. to go, to be happy, to worship.

(e) The following roots of the 10th conjugation are exclusively Atmaupadi.

अय् to request, to obtain, to desire, to strive.	चिन् (चिन्) to perceive, to know, to regain consciousness; to aim at; to long for, to be anxious about, to resolve upon; to shine, to be regarded as, to remind of, to teach; to comprehend.
कुत्स् to abuse, to revile.	दिस् to suffer pain or lament.
कुह् (कुहयते) to astonish, to deceive.	हिक्स् to hurt or kill.
क्लृप् to close, to contract	मन्स् to hold consultation, to advise, to charm, to mutter.
मन्स् to please.	युग्स् to seek, to hunt, to strive after, to investigate, to beg of one, to visit.
यन् (यात्) to describe.	यश् to honour, to worship.
तर्ह् to threaten, &c.	युक्स् (योज्) to censure.
हिप् (हेप्) to gather.	विन् (वेद्) to tell, to declare, to feel, to dwell.
मृन् to fill up.	शल् (शाल्) to praise.
निष्क् to weigh or measure.	स्पर्ह् to touch, to unite, to embrace.
यर्ह् to threaten, to reproach, to deride.	
भू (भायद्) to obtain, to gain.	
भृण् to confide, to fear, to hope.	
शाल् (शाल्) to praise.	
गन्ध् to injure, to ask, to go, to adorn.	
गल् to flow.	

(f) The following ones are exclusively Parasmaipadi,

विच् (रेच्) to divide, to join, to abandon.	वृि (व्राप्) to grow old.
लज् (लजयति) to seem, &c.	दाद् to finish, &c.
जल् (जाल्) to cover, to screen	हृप् (ह्राप्) to speak, to creak.
लङ् to throw, &c.	हृप् (ह्राप्) to speak, to creak.
अर्च् to worship, to praise.	अर्ह् to honour, to worship.

48 Roots belonging optionally to the First or Tenth Conjugation.

- अङ्क् 1 A. to move in a curve.
 { 10 U. to count or mark;
 to brand, to walk.
- अर्च 1 U. } to worship, to
 — 10 A. } praise.
- अर्ह 1 P. to deserve.
 { 10 P. to honour or
 worship.
- कण्ठ् 1 U. { to be anxious, to
 — 10 U. { miss or remember
 with regret.
- कण्ड् { 1 U. to be glad or
 proud.
 { 10 U. to protect, to
 unhusk.
- कल् { 1 A. to count, to sound.
 { 10 U. to utter a sound,
 to proclaim time, &c.
- क्रन्त् 1 P. to cry or weep,
 to howl or yell; to call
 out piteously to any one, to
 exclaim, to neigh, or roar.
 — 10 U. to cry out con-
 tinuously, to roar, to rave.
- क्षप् { 1 U. to fast.
 { 10 U. (क्षप्) to send
 or throw, to miss.
- घृ (घर्) 1 P. } to sprinkle,
 — (घार) 10 U. } to wet.
- चद् { 1 P. to cover, to
 break, to rain.
 { 10 U. (चाद्) to
 kill, to pierce.
- चप् { 1 P. to console.
 { 10 U. (चप्) to grind, &c.
- चर्व् 1 P. } to chew, to suck up,
 — 10 U. } to taste.

गर्द् 1 P. 10 U. to sound or
 roar.

गर्ह { 1 U. to blame.
 { 10 A. to reproach.

गल् { 1 P. to trickle, to drop
 down, to vanish;
 to swallow.
 { 10 U. (गल्) to filter.
 { 10 A. to flow.

ग्रस् { 1 A. to swallow, to
 seize, to destroy.
 { 1 P. or U. (ग्रास्) to
 swallow.

ग्लह् 1 U. } to gamble, to
 — 10 U. ग्लाह् } receive.

घद् { 1 A. to be busy or
 united with, to
 reach, to happen.
 { 10 U. (घद्) to kill, &c.

घट्ट् 1 A. } to shake, to touch,
 to stroke, to
 — 10 U. } speak spitefully,
 to disturb.

घुष् (घोष्) 1 P. } to proclaim,
 to sound, to
 — 10 U. } praise, to fill
 with cries.

तुल् (तोल्) 1 P. 10 U. to
 weigh, to ponder; to lift
 up, to support, to compare,
 to match, to despise, to
 suspect, to put to test, to
 counterbalance, to attain.

दिव् (दिव्) 1 P. To torment.
 10 U. To ask, to beg.

चर 1 P. } to be wicked, &c.
—10 U. }

चिद् (चेद्) 1 P. } to send out
—10 U. } as a servant.

चुम् 1 P. } to kiss, to touch
—10 U. } softly, to graze.

छद् 1 U. } to cover to hide;
—10 U. छद् } to keep secret.

जि (जय्) 1 P. } to conquer.
—जाय् } 10 P. to grow old.

जल् 1 P. to be rich, to hide
or cover, to encircle, to be
sharp; to be cold.

—10 P. (जाल्) to cover or
screen.

तद् 1 P. } to threaten, to cen-
—10 A. } sure, to deride.

तंसु 1 P. } to decorate.
—10 U. }

तिग् (तिह्) { 1 A. to endure.
10 U. to sharpen or
whet, to excite

प्रय् 1 A. To increase (wealth),
to spread abroad (as fame
or rumour), to become
famous, to arise, to occur to
mind.

—10 U. (प्रय्) to proclaim, to
manifest, to increase, to dis-
close, to spend, to throw.

बल् { 1 U. To breathe, to
hoard grain, to
give, to hurt, to
speak, to see, to
live.

10 A. (बाल्) To describe
(बल्) To live.

धृ 1 P. (धृष्यति) To beat,
or to be heated.

—10 U. (धृष्यति-ते) To
incense, to make fra-
grant, to shine, to
speak.

नद् { 1 P. To act, to dance,
to injure.
10 U. (नाद्) To drop, to
fall, to shine, to injure.

पद् { 1 P. To go or move.
10 U. (पद्-पाद्) To
string; to split, &c.

पण्ड { 1 A. To go, to move,
10 U. To heap.

पथ् { 1 P. To go, to move.
10 U. (पाथ्) to throw.

पिण्ड 1 A. } To roll into a ball;
—10 U. } to join, to heap.

पिस् (पेस्) { 1 P. to go, to
move, 10 U. to go,
to be strong, to
dwell, to hurt,
to give, to take.

मद् 1 P. } To respect, to re-
—10 U. (मद्) } vero, to delight,
to aggrandize.

मार्ग् 1 P. { To seek, to hunt
after, to strive
—10 U. } after, to solicit,
to trace out.

सुन् or सुञ् 1 P. } To purify;
—10 U. } to sound.

सुद् (सोद्) { 1 A. To rejoice.
10 U. To mix.
to purify.

पक्ष् 1 P. } To side with;
 —10 U. } To accept, to seize.
 भज् 1 A. To spare, to assign,
 to accept, to resort to, to
 practise, to enjoy; to wait
 upon, to worship, to select.
 —10 U. (भाज्) To cook, to
 give.

भक्ष् } 1 P. to foster, to hire
 to receive wages.
 भद् } 10 U. (भट्) To speak
 or converse.

भंड् 1 A. To chide, to mock,
 to speak, to joke.

—10 U. To make fortunate,
 to cheat.

भूष् 1 P. } To adorn, to over-
 —10 U. } spread.

भृण्ड् 1 P. } To adorn.
 —10 U. }

—1 A. To dress, to surround,
 to distribute.

रुद् (रोट्) 1 A. } to resist, to
 — 10 U. } shine, to speak,
 to suffer pain.

लक्ष् } 1 A. to observe.
 10 U. to notice, to see,
 to denote, to define, to
 aim at, to think

लग् 1 P. to stick, to touch,
 to have an effect on, to be-
 come united, to happen im-
 mediately, to detain.

—10 U. (लाग्) to taste,
 to obtain.

मूल् } 1 U. To take root, to
 be firm.
 10 U. To plant, to
 germinate.

मोक्ष् } 1 P. To release, to un-
 tie, to hurl, to
 10 U. } shed, to extract.

म्रक्ष् } 1 P. To rub, to heap
 to hurt or kill.
 10 U. To heap, to smear,
 to mix, to speak dis-
 tinctly.

यंज् 1 U. } To restrain, to
 —10 U. } fasten, to compel.

रंघ् } 1 U. to go, hasten,
 10 U. to shine, to speak.

रस् 1 P. To roar, to yell; to
 cry out, to scream, to
 tinkle, to sing.

—10 U. To taste, &c.

रह् 1 P. } To quit or
 10 U. (रह्) } abandon.

लल् } 1 U. to play, to frolic.
 10 U. (ललयति-ते)
 fondle, to desire.

लण्ड् 1 P. } to throw up, to
 — 10 U. } speak.

वज् } 1 P. to go, to move,
 to roam about.
 10 U. (वाज्) to trim, to
 feather an arrow, to go.

वद् } 1 P. to surround.
 10 U. (वट्) to till, &c.

वण्ड् 1 P. } to divide or
 10 U. } share.

लज् 1 P. to traduce, to roast or fry.

— 10 U. to endure or kill, to give, to speak, to shine, to be strong, to dwell, to be manifest.

लिग् { 1 P. to go or move.
10 U. to paint; to inflect, a noun according to its gender.

लुप् { 1 P. to adorn.
10 U. to hurt, to rob, to plunder.

लोक { 1 A. to see.
10 U. to speak, to shine.

लृप् 1 P. to play.

— 1 P. & 10 P. (लडपति) to throw, to blame, to loll the tongue, to heress.

— 10 U. (लाडपति) to fondle, to ennoy.

वल् { 1 A. to be pre-eminent, to cover, to kill, to speak, to give.
10 U. to speak, to shine.

वेल् { 1 P. to go, to be wanton, to shake.
10 U. to count the time.

व्यप् { 1 U. to move, to go.
10 U. (व्यय्) to go, to expend, to bestow.

— 10 U. (व्याय् or व्याप्) to throw or cast, to drive.

व्रण् { 1 P. to sound.
10 U. to hurt, to wound.

व्रीष् 1 P. } to injure or kill.
— 10 U. }

शठ { 1 P. to cheat, to hurt, to suffer pain.
10 P. (शठ्) to finish, &c.

शल् { 1 A. to shape, to cover.
1 P. to go, to run fast.
10 A. (शाल्) to praise.

शीक् { 1 A. to wet, to sprinkle, to move gently.

1 P. & 10 A. to be angry, to wet, to be patient, to speak, to shine.

शील { 1 P. to contemplate, to worship, to do.
10 U. to worship, to exercise, to study, to wear, to go to.

शुद् (शोद्) { 1 P. to be hindered, to limp, to resist.
10 U. to be idle or lezy.

शुण् 1 P. { to purify, to be-
— 10 U. { come dry.

शुष् 1 U. { to be purified, to
— 10 U. { purify.

अण् 1 P. } (आण्) to bestow
— 10 U. } upon.

शम् { 1 P. to go.
10 P. to collect, to heap together.

सीक् { 1 A. to sprinkle, to go.
1 P. & 10 U. to be impatient, to be patient, to touch.

सृक् 1 A. to strike, to hurt, to pour out, to deposit, to distil, to throw away.

चू 10 U. to excite, to strike, to cook, to pour out, to promise, to assent.	स्फुण्ड् { 1 A. to open or expand, — { 10 U. to joke.
स्कृ 1 P. to jump, to rise, to fall, to burst, to perish, to ooze, to emit, to go, to be- come dry.	स्यम् 1 P. { to sound, to shout. — 10 U. { to go.
— 10 U. to collect.	— 10 A. to reflect.
स्तेप् { 1 A. to ooze. { 10 U. to send, to throw.	स्वद् { 1 A. to be liked, to task, to please, to sweeten. { 10 U. (स्वाद्) to taste, to sweeten.
स्फण्ड् or स्फुण्ड् { 1 P. to open, to expand. { 10 U. to joke.	सम् 1 P. to go. { 10 U. to collect.
स्फण्ड् 1 P. { to laugh at. — 10 U. { to joke with.	हिक् 1 U. to make an inarticu- late sound, to hiccough. — 10 A. to hurt or kill.

49. Roots belonging optionally to the Fourth or Tenth conjugation.

पूर 4 A. to fill, to satisfy. — 10 U. to fill, to blow (as a couchshell), to cover, to draw (as a bow,) to spend (time), to load with gift, to fulfil, to intensify.	शम् (शाम्) 4 P. to grow calm, to cease, to come to an end, to be quelled, to desist, to destroy. — 10 U. (शाम्) to show, to look at.
मृग् 4 P. { to seek, to hunt, to — 10 A. { examine, to strive after, to beg.	स्तूप् 4 P. { to heap up, to — 10 U. { erect.

50 The following ones belong to the Sixth and Tenth conjugations.

चर्च् 6 P. to discuss, to besmear, to abuse, to menace, to hurt. — 10 U. to read over or study.	रुज् 6 P. to break to pieces, to afflict, to pain, to bend. — 10 U. to hurt or kill.
---	--

51. Roots belonging to the First, Fourth and Tenth conjugations.

- रुप् 1 P. (गोपायति) to protect.
 — 1 A. (गोपते) to conceal, (जुगुप्सते) to censure; to shun.
 — 4 P. to be confused.
 — 10 U. (गोपयति—ते) to speak, to shine.
 जस् 4 P. to set free, to be exhausted, to go.
 — 1 P. 10 P. (जास्) to hurt or injure, to despise.
 तप् 1 P. (transitive) to heat, to learn, to hurt, to pain.
 — (intran.) to shine, to be hot, to suffer pain, to undergo penance.
 तप् 4 A. to be powerful or heated.
 — 10 U. (ताप्) to heat or torment.
 त्रस् 1 & 4 P. to tremble, to fear, to run away.
 — 10 U. to go, to oppose, to hold, to seize (आसयति—ते)
 दस् (दस्) 1 P. } to hit, to see,
 — 10 U. } to shine.
 — 4 P. to throw up, to decay, to perish.
 दिक् (देक्) 1 P. 10 U. to cause to lament, to vex.
 — 10 A. to lament, to vex.
- 4 P. (दीप्) to shine, to play with dice, to rejoice, to be drunk, to be sleepy, to wish for, to squander, to deal in, to bet.
 मद् 1 P. to be proud, to be poor.
 — 4 P. (माद्) to be drunk or mad, to be glad, to enjoy supreme felicity.
 — 10 A. to please, to gratify (मादयते).
 मिद् (मेद्) 1 A. 4 U. 10 U. to melt, to be greasy or fat, to love.
 स्पृ (मर्प्) 1 U. to sprinkle, to endure.
 सुप् 4 U. 10 U. to suffer, to pardon, to permit, to forget or neglect.
 लप् 1 U. } to wish, to long
 — 4 U. } for.
 — 10 U. to be eager for.
 रुद् 1 A. to oppose, to shine, to suffer pain.
 — 1 P. to wallow, to plunder.
 — 4 P. to roll.
 — 10 U. to speak, to shine.
 वृत् (वर्त्) 1 A. (but P. also in the Aorist, 2nd future and Conditional) to be, to happen, to live on, to revolve, to be occupied in, to behave, to act up to, to have the sense of, to tend.
 — 4 A. to divide
 — 10 U. to shine.

52. Root belonging to the First, Sixth, and Tenth conjugations.

तिल् (तिल्) 1 P. to go.	लुद् (लोद्) 1 P. To strike..
— 6 P. & 10 U. to be greasy, to besmear,	— 1 A. To go, to wallow; to oppose.
चल् 1 P. to move.	लुद् 6 P. To wallow, to agitate
— 6 P. to sport.	— 10 U. To rob, to plunder.
चल् 10 P. to foster चालयति ते	विच्छ् 1 P. विच्छति } to go or
जुष् 1 P. } To think, to exa- mine, to hurt; to	6 P. विच्छायति } move.
— 10 U. } be satisfied	— 10 U. विच्छयति—ते To shine or speak.
6 A. to like, to be pleased, to frequent; to resort to; to choose; to possess; to happen to.	स्फुट् 1 U. 6 P. To burst open, to split; to blossom, to disperse; to burst into view.
धृ 6 A. to be; to remain; to resolve upon.	—10 U. (स्फुटयति—ते) To break open; To burst into view.
धृ 1 P. 10 U. to hold or bear; to support or sustain. To possess or keep; to assume; to wear; to restrain; to suffer; to assign; to owe, to practise, to cite; to preserve.	पुद् 6 P. To embrace; to intertwine.
लज् 6 A. To be ashamed.	—10 U. (पुटयति—ते) To be in contact with, to fasten.
— 1 P. To blame.	(पोटयति—ते) To grind; to speak; to shine.
—10 P. To seem; to conceal.	—1 P. To grind; to rub.

53. The root धिप् belongs to the 4th, 6th and 10th conjugations

धिप् 4, 6 & 10 P. to throw, to direct, to send.

धिप् 10 A. to heap together.

54. Roots. Present Tense 3rd Person.

कल् 10 U. { कलयति
कलयते

— 10 P. कालयति

कलयतः कलयन्ति
कलयेते कलयन्ते

कालयतः कालयन्ति

Roots	Present	Tenso	3rd Person.
पद 10 U.	{ पटयति पटयते पाटयति पाटयते	{ पटयतः पटयेते पाटयतः पाटयेते	{ पटयन्ति पटयन्ते पाटयन्ति पाटयन्ते
बल् 10 U.	{ बलयति बलयते	{ बलयतः बलयेते	{ बलयन्ति बलयन्ते
बल् 10 A.	बालयते	बालयेते	बालयन्ते
लज् 10 P.	{ लजयति लजयते	{ लजयतः लजयते	{ लजयन्ति लजयन्ते
लङ् 10 P.	लङयति	लङयतः	लङयन्ति
लङ् 10 U.	{ लाङयति लाङयते	{ लाङयतः लाङयेते	{ लाङयन्ति लाङयन्ते
लल् 10 U.	{ ललयति ललयते लालयति लालयते	{ ललयतः ललयेते लालयतः लालयेते	{ ललयन्ति ललयन्ते लालयन्ति लालयन्ते
वस् 10 U.	{ वसयति वसयते वासयति वासयते	{ वसयतः वसयेते वासयतः वासयेते	{ वसयन्ति वसयन्ते वासयन्ति वासयन्ते
व्यप् 10 U.	{ व्यययति व्यययते व्याययति व्याययते व्यापयति व्यापयते	{ व्यययतः व्यययेते व्याययतः व्याययेते व्यापयतः व्यापयेते	{ व्यययन्ति व्यययन्ते व्याययन्ति व्याययन्ते व्यापयन्ति व्यापयन्ते
अथ् 10 U.	{ अथयति अथयते आथयति आथयते	{ अथयतः अथयेते आथयतः आथयेते	{ अथयन्ति अथयन्ते आथयन्ति आथयन्ते
श्चद् 10 U.	{ श्चठयति श्चठयते श्चाठयति श्चाठयते	{ श्चठयतः श्चठयेते श्चाठयतः श्चाठयेते	{ श्चठयन्ति श्चठयन्ते श्चाठयन्ति श्चाठयन्ते
ज्ञा 10 U.	{ ज्ञापयति ज्ञापयते	{ ज्ञापयतः ज्ञापयेते	{ ज्ञापयन्ति ज्ञापयन्ते

Roots	Present	Tense	3rd Person..
वा 10 U. {	वापयति वापयते	वापयतः वापयेते	वापयन्ति वापयन्ते
धृ 10 U. {	धनयति धनयते	धनयतः धनयेते	धनयन्ति धनयन्ते
अर्थ 10 A.	अर्थयते	अर्थयेते	अर्थयन्ते
कुत्स्	कुत्सयते	कुत्सयेते	कुत्सयन्ते
कुह्	कुहयते	कुहयेते	कुहयन्ते
कृण्	कृणयते	कृणयेते	कृणयन्ते
गर्ह्	गर्हयते	गर्हयेते	गर्हयन्ते
गंध्	गंधयते	गंधयेते	गंधयन्ते
गल्	गलयते	गलयेते	गलयन्ते
चित्	चेतयते	चेतयेते	चेतयन्ते
बल्	बालयते	बालयेते	बालयन्ते
तर्ज्	तर्जयते	तर्जयेते	तर्जयन्ते
डेप्	डेपयते	डेपयेते	डेपयन्ते
तूण्	तूणयते	तूणयेते	तूणयन्ते
निष्क्	निष्कयते	निष्कयेते	निष्कयन्ते
भर्त्स	भर्त्सयते	भर्त्सयेते	भर्त्सयन्ते
भू	भावयते	भावयेते	भावयन्ते
भ्रूण्	भ्रूणयते	भ्रूणयेते	भ्रूणयन्ते
शाल्	शालयते	शालयेते	शालयन्ते
हिक्	हिक्कयते	हिक्कयेते	हिक्कयन्ते
संत्र्	संत्रयते	संत्रयेते	संत्रयन्ते
यक्ष्	यक्षयते	यक्षयेते	यक्षयन्ते
युज्	योजयते	योजयेते	योजयन्ते
विद्	वेदयते	वेदयेते	वेदयन्ते
शल्	शालयते	शालयेते	शालयन्ते
स्पर्श	स्पर्शयते	स्पर्शयेते	स्पर्शयन्ते
रिच् 10 P.	रेचयति	रेचयतः	रेचयन्ति
जल्	जालयति	जालयतः	जालयन्ति
अर्च्	अर्चयति	अर्चयतः	अर्चयन्ति

Roots	Present	Tense	3rd Person.
ञि 10 P.	आपयति	आपयतः	आपयन्ति
शठ् "	शठयति	शठयतः	शठयन्ति
हप् "	हापयति	हापयतः	हापयन्ति
हृप् "	हापयति	हापयतः	हापयन्ति
अर्ह् "	अर्हयति	अर्हयतः	अर्हयन्ति
प्र 4 A.	पूरयते	पूर्यते	पूर्यन्ते
प्र 10 U. {	पूरयति	पूरयतः	पूरयन्ति
	पूरयते	पूरयेते	पूरयन्ते
घृ 4 P. {	घृणयति	घृणयतः	घृणयन्ति
—10 A. {	घृणयते	घृणयेते	घृणयन्ते
शम् 4. P.	शाम्यति	शाम्यतः	शाम्यन्ति
—10 U. {	शामयति	शामयतः	शामयन्ति
	शामयते	शामयेते	शामयन्ते
स्त् 4 P.	स्तूपयति	स्तूपयतः	स्तूपयन्ति
स्त् 10 U. {	स्तूपयति	स्तूपयतः	स्तूपयन्ति
	स्तूपयते	स्तूपयेते	स्तूपयन्ते
चर्च् 6 P.	चर्चयति	चर्चयतः	चर्चयन्ति
चर्च् 10 U. {	चर्चयति	चर्चयतः	चर्चयन्ति
	चर्चयते	चर्चयेते	चर्चयन्ते
रुज् 6 P.	रुजति	रुजतः	रुजन्ति
रुज् 10 U. {	रोजयति	रोजयतः	रोजयन्ति
	रोजयते	रोजयेते	रोजयन्ते
तप् 1 P.	तपति	तपतः	तपन्ति
—4 A.	तप्यते	तप्येते	तप्यन्ते
—10 U. {	तापयति	तापयतः	तापयन्ति
	तापयते	तापयेते	तापयन्ते
घृप् 1 P.	गोषायति	गोषायतः	गोषायन्ति
—1 A.	गोपते	गोपेते	गोपन्ते
—4 P.	गुप्यति	गुप्यतः	गुप्यन्ति
घृप् 10 U. {	गोपयति	गोपयतः	गोपयन्ति
	गोपयते	गोपयेते	गोपयन्ते
अस् 1 P.	असति	असतः	असन्ति
—4 P.	अस्यति	अस्यतः	अस्यन्ति

Roots	Present	Tense	3rd Person.
—10 P. {	त्रासयति	त्रासयतः	त्रासयन्ति
4 P. {	त्रासयते	त्रासयेते	त्रासयन्ते
दृक् 1 P. {	दृश्यति	दृश्यतः	दृश्यन्ति
1 P. {	दंसति	दंसतः	दंसन्ति
—10 U. {	दंसयति	दंसयतः	दंसयन्ति
1 P. {	दंसयते	दंसयेते	दंसयन्ते
दिक् 1 P. {	देवति	देवतः	देवन्ति
4 P. {	दीव्यति	दीव्यतः	दीव्यन्ति
—10 U. {	देवयति	देवयतः	देवयन्ति
1 P. {	देवयते	देवयेते	देवयन्ते
मद् 4 P. {	मदति	मदतः	मदन्ति
10 A. {	माद्यति	माद्यतः	माद्यन्ति
1 A. {	मादयते	मादयेते	मादयन्ते
मिद् 4 U. {	मेदते	मेदेते	मेदन्ते
1 U. {	मेद्यति	मेद्यतः	मेद्यन्ति
1 U. {	मेद्यते	मेद्येते	मेद्यन्ते
—10 U. {	मेदयति	मेदयतः	मेदयन्ति
1 U. {	मेदयते	मेदयेते	मेदयन्ते
सृष्ट् 1 U. {	मर्षति	मर्षतः	मर्षन्ति
1 U. {	मर्षते	मर्षेते	मर्षन्ते
—4 U. {	सृज्यति	सृज्यतः	सृज्यन्ति
1 U. {	सृज्यते	सृज्येते	सृज्यन्ते
—10 U. {	मर्षयति	मर्षयतः	मर्षयन्ति
1 U. {	मर्षयते	मर्षयेते	मर्षयन्ते
लप् 1 U. {	लपति	लपतः	लपन्ति
1 U. {	लपते	लपेते	लपन्ते
—4 U. {	लप्यति	लप्यतः	लप्यन्ति
1 U. {	लप्यते	लप्येते	लप्यन्ते
लप् 10 U. {	लपयति	लपयतः	लपयन्ति
1 A. {	लपयते	लपयेते	लपयन्ते
लुट् 1 P. {	लोटते	लोटते	लोटन्ते
4 P. {	लोटति	लोटतः	लोटन्ति
1 U. {	लुट्यति	लुट्यतः	लुट्यन्ति
—10 U. {	लोटयति	लोटयतः	लोटयन्ति
1 U. {	लोटयते	लोटयेते	लोटयन्ते

Roots	Present	Tense	3rd Person.
ति॒ 1 P. {	ते॒लति	ते॒लतः	ते॒लन्ति
6 P. {	ति॒लति	ति॒लतः	ति॒लन्ति
— 10 U. {	ते॒लयति	ते॒लयतः	ते॒लयन्ति
	ते॒लयते	ते॒लयेते	ते॒लयन्ते
च॒ 1 P. {	च॒लति	च॒लतः	च॒लन्ति
6 P. {	"	"	"
10 P. {	चा॒लयति	चा॒लयतः	चा॒लयन्ति
जु॒ 1 P. {	जो॒पति	जो॒पतः	जो॒पन्ति
— 10 U. {	जो॒पयति	जो॒पयतः	जो॒पयन्ति
	जो॒पयते	जो॒पयेते	जो॒पयन्ते
धृ॒ 6 A. {	धि॒यते	धि॒येते	धि॒यन्ते
1 P. {	ध॒रति	ध॒रतः	ध॒रन्ति
— 10 U. {	धा॒रयति	धा॒रयतः	धा॒रयन्ति
	धा॒रयते	धा॒रयेते	धा॒रयन्ते
लज् 6 A. {	लज॑ते	लज॑ते	लज॑न्ते
1 P. {	लज॑ति	लज॑तः	लज॑न्ति
— 10 P. {	लज॑यति	लज॑यतः	लज॑यन्ति
	लज॑यति	लज॑यतः	लज॑यन्ति
विच्छ॒ 1 P. {	विच्छ॑ति	विच्छ॑तः	विच्छ॑न्ति
6 P. {	विच्छा॑यति	विच्छा॑यतः	विच्छा॑यन्ति
— 10 U. {	विच्छ॑यति	विच्छ॑यतः	विच्छ॑यन्ति
	विच्छ॑यते	विच्छ॑येते	विच्छ॑यन्ते
स्फुट् 6 P. {	स्फुट॑ति	स्फुट॑तः	स्फुट॑न्ति
— 1 U. {	स्फोट॑ति	स्फोट॑तः	स्फोट॑न्ति
	स्फोट॑ते	स्फोट॑ते	स्फोट॑न्ते
— 10 U. {	स्फुट॑यति	स्फुट॑यतः	स्फुट॑यन्ति
	स्फुट॑यते	स्फुट॑येते	स्फुट॑यन्ते
पुट् 1 P. {	पोट॑ति	पोट॑तः	पोट॑न्ति
— 6 P. {	पुट॑ति	पुट॑तः	पुट॑न्ति
— 10 U. {	पुट॑यति	पुट॑यतः	पुट॑यन्ति
	पुट॑यते	पुट॑येते	पुट॑यन्ते
	पोट॑यति	पोट॑यतः	पोट॑यन्ति
	पोट॑यते	पोट॑येते	पोट॑यन्ते
डिप् 4 P. {	डि॒प्यति	डि॒प्यतः	डि॒प्यन्ति
— 6 P. {	डि॒पति	डि॒पतः	डि॒पन्ति

Roots	Present	Tense	3rd. Person.
— 10 U. }	डेपयति डेपयते	डेपयतः डेपयेते	डेपयन्ति डेपयन्ते

55.

लङ् Imperfect Tense अनयतनभूतः

S.

घुष् To proclaim

Parasmaipada

S.

D.

P.

1st.

अघोपयम्

अघोपयाव

अघोपयाम

2nd.

अघोपयः

अघोपयतम्

अघोपयत

3rd.

अघोपयत्

अघोपयताम्

अघोपयन्

Atmanepada

1st.

अघोपये

अघोपयावहि

अघोपयामहि

2nd.

अघोपयथाः

अघोपयेथाम्

अघोपयध्वम्

3rd.

अघोपयत

अघोपयेताम्

अघोपयन्त

स्पृह् To desire

Parasmaipada

1st.

अस्पृहयम्

अस्पृहयाव

अस्पृहयाम

2nd.

अस्पृहयः

अस्पृहयतम्

अस्पृहयत

3rd.

अस्पृहयत्

अस्पृहयताम्

अस्पृहयत्

Atmanepada.

1st.

अस्पृहये

अस्पृहयावहि

अस्पृहयामहि

2nd.

अस्पृहयर्थाः

अस्पृहयेथाम्

अस्पृहयध्वम्

3rd.

अस्पृहयत

अस्पृहयेताम्

अस्पृहयन्त

कथ् To tell.

Parasmaipada.

1st.

अकथयम्

अकथयाव

अकथयामें

2nd.

अकथयः

अकथयतम्

अकथयत

3rd.

अकथयत्

अकथयताम्

अकथयन्

Atmanepada.

1st.

अकथये

अकथयावहि

अकथयामहि

2nd.

अकथयथाः

अकथयेथाम्

अकथयध्वम्

3rd.

अकथयत

अकथयेताम्

अकथयन्त

क्षत् (क्षात्) to wash

Parasmaipada.

	S	D.	P.
1st.	अक्षालयम्	अक्षालयाय	अक्षालयाम्
2nd.	अक्षालयः	अक्षालयतम्	अक्षालयत
3rd.	अक्षालयत्	अक्षालयताम्	अक्षालयन्

Atm.

1st.	अक्षालये	अक्षालयायहि	अक्षालयामहि
2nd.	अक्षालयेथाः	अक्षालयेथाम्	अक्षालयेध्वम्
3rd.	अक्षालयत	अक्षालयेताम्	अक्षालयन्त

कृत् (कीर्त्त) *Parasmaipada.*

1st.	अकीर्तयम्	अकीर्तयाय	अकीर्तयाम्
2nd.	अकीर्तयः	अकीर्तयतम्	अकीर्तयत
3rd.	अकीर्तयत्	अकीर्तयताम्	अकीर्तयन्

Atmanspada.

1st.	अकीर्तये	अकीर्तयायहि	अकीर्तयामहि
2nd.	अकीर्तयेथाः	अकीर्तयेथाम्	अकीर्तयेध्वम्
3rd.	अकीर्तयत	अकीर्तयेताम्	अकीर्तयन्त

(66) लोट् Imperative Mood आज्ञार्थः

घुप्

Parasm.

1st.	घोषयाणि	घोषयाय	घोषयाम्
2nd.	घोषय	घोषयतम्	घोषयत
3rd.	घोषयतु	घोषयताम्	घोषयन्तु

Atm.

1st.	घोषये	घोषयायहि	घोषयामहि
2nd.	घोषयस्व	घोषयेथाम्	घोषयध्वम्
3rd.	घोषयताम्	घोषयेताम्	घोषयन्ताम्

स्पृह्
Parasmaipada.

	S.	D.	P.
1st.	स्पृहयाणि	स्पृहयाव	स्पृहयाम
2nd.	स्पृहय	स्पृहयतम्	स्पृहयत
3rd.	स्पृहयतु	स्पृहयताम्	स्पृहयन्तु

Atmanepada.

1st.	स्पृहयै	स्पृहयावहै	स्पृहयामहै
2nd.	स्पृहयस्व	स्पृहयेथाम्	स्पृहयध्वम्
3rd.	स्पृहयताम्	स्पृहयेताम्	स्पृहयन्ताम्

कथ् *Parasmaipada.*

1st.	कथयानि	कथयाव	कथयाम
2nd.	कथय	कथयतम्	कथयत
3rd.	कथयतु	कथयताम्	कथयन्तु

Atmanepada.

1st.	कथयै	कथयावहै	कथयामहै
2nd.	कथयस्व	कथयेथाम्	कथयध्वम्
3rd.	कथयताम्	कथयेताम्	कथयन्ताम्

क्षल् (क्षाल्)

Parasmaipada.

1st.	क्षालयानि	क्षालयाव	क्षालयाम
2nd.	क्षालय	क्षालयतम्	क्षालयत
3rd.	क्षालयतु	क्षालयताम्	क्षालयन्तु

Atmanepada.

1st.	क्षालयै	क्षालयावहै	क्षालयामहै
2nd.	क्षालयस्व	क्षालयेथाम्	क्षालयध्वम्
3rd.	क्षालयताम्	क्षालयेताम्	क्षालयन्ताम्

कृत् (कीर्त्) *Parasmaipada.*

1st.	कीर्त्तयानि	कीर्त्तयाव	कीर्त्तयाम
2nd.	कीर्त्तय	कीर्त्तयतम्	कीर्त्तयत
3rd.	कीर्त्तयतु	कीर्त्तयताम्	कीर्त्तयन्तु

S.

Atmanepada.

D.

P.

- 1st. कीर्तये
2nd. कीर्तयस्व
3rd. कीर्तयताम्

कीर्त
कीर्तये
कीर्तयेत्

कीर्तये
कीर्तयस्व
कीर्तयताम्

कीर्तयामहे
कीर्तयध्वम्
कीर्तयन्ताम्

67.

विधिलिङ्

तिलिङ्

विध्यर्थः

Parasmaipada.

- 1st. घोषयेयम्
2nd. घोषयेः
3rd. घोषयेत्

घोषयेव
घोषयेतम्
घोषयेताम्

घोषयेम
घोषयेत

Atmanepada.

- 1st. घोषयेय
2nd. घोषयेथाः
3rd. घोषयेत

घोषयेवहि
घोषयेथायाम्
घोषयेयाताम्

घोषयेमहि
घोषयेथाम्
घोषयेरन्

सृह—Parasmaipada.

- 1st. सृहयेयम्
2nd. सृहयेः
3rd. सृहयेत्

सृहयेव
सृहयेतम्
सृहयेताम्

सृहयेम
सृहयेत
सृहयेयुः

Atmanepada.

- 1st. सृहयेय
2nd. सृहयेथाः
3rd. सृहयेत

सृहयेवहि
सृहयेथायाम्
सृहयेयाताम्

सृहयेमहि
सृहयेध्वम्
सृहयेरन्

कथ—Parasmaipada.

- 1st. कथयेयम्
2nd. कथयेः
3rd. कथयेत्

कथयेव
कथयेतम्
कथयेताम्

कथयेम
कथयेत
कथयेयुः

			SPR		
			Parasmaipada.		
			Singular.		
			app.		
			D.		
			S.		
1st.	स्प्रहयाणि		स्प्रहय	कथयेमहि	
2nd.	स्प्रहय		स्प्रहयाम	कथयेध्वम्	
3rd.	स्प्रहयतु		स्प्रहयत	कथयेरन्	
			Atmanepada.		
1st.	स्प्रहयै		स्प्रहयैव	क्षालयेम	
2nd.	स्प्रहयस्व		क्षालयेतम्	क्षालयेत	
3rd.	स्प्रहयताम्		क्षालयेताम्	क्षालयेयुः	
			Atmanepada.		
1st.	कथयानि		कथय	क्षालयेमहि	
2nd.	कथय		क्षालयेयाथाम्	क्षालयेध्वम्	
3rd.	कथयतु		क्षालयेयाताम्	क्षालयेरन्	
			Parasmaipada.		
1st.	कथ	कृत् (कीर्त्)	कीर्तयेव	कीर्तयेम	
2nd.	कीर्तयेयम्		कीर्तयेतम्	कीर्तयेत	
3rd.	कीर्तयेत्		कीर्तयेताम्	कीर्तयेयुः	
			Atmanepada.		
1st.	कीर्तयेय		कीर्तयेवहि	कीर्तयेमहि	
2nd.	कीर्तयेयाः		कीर्तयेयाथाम्	कीर्तयेध्वम्	
3rd.	कीर्तयेत		कीर्तयेयाताम्	कीर्तयेरन्	

by अ
gati. *Janapada.*

Second class of conjugation D.

8th and 9th).

P.

68. The set of Ter. ba
Second class of conjugation
that of the First class and identical

कीर्तयामहे
कीर्तयध्वम्
कीर्तयन्ताम्

Terminals विभर्त्यः

लट् Present

Parasmaipada.

	S.	D.	P.	S.	
1st Person	मि	यः	मः	ए	नेपथेम्
2nd "	सि	यः	य	से	ओपथेम्
3rd "	ति	तः	अन्ति	ते	आते

Parasmaipada. लङ् Imperfect Tense. *Atm* महि

	S.	D.	P.	S.	D.	
1st Person	अम्	य	म	इ	यहि	
2nd "	स्	तम्	त	थाः	आयाम्	
3rd "	व	ताम्	अम्	त	आताम्	अत

लोट् Imperative Mood.

	S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st Person.	आनि	आय	आम	ऐ	आयहे	आमहे
2nd "	हि	तम्	त	स्व	आथाम्	ध्वम्
3rd "	तु	ताम्	अन्तु	ताम्	आताम्	अताम्

विधिलिङ् Potential.

	S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st Person	याम्	याव	याम	ईय	ईयहि	ईमहि
2nd "	याः	यातम्	यात	ईयाः	ईयाथाम्	ईध्वम्
3rd "	याद्	याताम्	युः	ईत	ईयाताम्	ईरन्

स्पृह

Parasmaipada. Singular

S.

D.

app.

1st.	स्पृहयाणि	स्पृहया	कथयेमहि
2nd.	स्पृहय	स्पृहयाम	कथयेध्वम्
3rd.	स्पृहयतु	स्पृहयान्	कथयेरन्

Atmanepada.

1st.	स्पृहये	स्पृहय	क्षालयेम
2nd.	स्पृहयस्व	स्पृहय	क्षालयेत
3rd.	स्पृहयताम्	क्षालयेताम्	क्षालयेयुः

कथ

Atmanepada.

1st.	कथयानि	कथय	क्षालयेमहि
2nd.	कथय	क्षालयेवहि	क्षालयेध्वम्
3rd.	कथयतु	क्षालयेयाताम्	क्षालयेरन्

1st. कथ कृत् (कीर्त्) Parasmaipada.

2nd.	कीर्तयेयम्	कीर्तयेव	कीर्तयेम
3rd.	कीर्तयेः	कीर्तयेतम्	कीर्तयेत
	कीर्तयेत्	कीर्तयेताम्	कीर्तयेयुः

Atmanepada.

1st.	कीर्तयेय	कीर्तयेवहि	कीर्तयेमहि
2nd.	कीर्तयेथाः	कीर्तयेयाताम्	कीर्तयेध्वम्
3rd.	कीर्तयेत	कीर्तयेयाताम्	कीर्तयेरन्

It will be seen that the 1st Person singular termination is ए instead of इ, the vowel इ being replaced by आ and the plural terminations, is इथाम्-इताम् the 2nd and 3rd Person Present, Imperfect and Imperative. The 3rd Person of the Present Tense, Imperative Mood with the exception of the same as those applied to the conjugations. The set of Potential roots of the First Terminations however undergo certain Termination in respect to some conjugations which are noted below.

The Parasmaipada Termination of the Imperfect Tense, and those of the 3rd conjugation and to the roots शास्-जङ्-द्रा and जागृ all of the 2nd conjugation loses its र् in the Parasmaipada; the अन्ति and अन्तु of the Present Tense and Imperative Mood become therefore अति and अतु.

The Parasmaipada modification of the 3rd person plural termination as appended to the below. The 3rd conjugation and to the roots शास्-जङ्-द्रा and जागृ all of the 2nd conjugation loses its र् in the Parasmaipada; the अन्ति and अन्तु of the Present Tense and Imperative Mood become therefore अति and अतु.

(b) अन् The Parasmaipada termination of the Imperfect Tense third person plural is replaced by उस् necessarily in the case of roots विद्-शास्-जङ् चकास् दरिद्रा and जागृ and optionally in the case of roots of the 2nd conjugation ending in आ and the root द्विष् 2 P. A. 'to hate.'

(c) हि is the Imperative 2nd Person singular Parasmaipada termination in the second class of conjugation.

This हि is changed to धि in the case of roots whose base ends in any consonant except a nasal or a semi-vowel and the root हु 3 P. to sacrifice.

हि is dropped in the 5th conjugation when the root ends in a vowel and in the 8th in all cases.

हि replaced by आन in the case of roots ending in a consonant in the 9th conjugation.

The following forms are irregular :—

Roots	2nd Person Imperative
अस् 2 P. to be	एधि
चकास् „ - to shine	चकादि or चकाधि
वञ् „ - to wish	वञ्छि
शास् „ - to govern	शाधि
हन् „ - to kill	जहि
दा 3 P. to give	दंदि
धा „ - to hold	धेदि
हा „ - to abandon	जहादि-जहीदि-जहिदि

(69) These terminations are divided into two classes, "strong" and "weak."

(a) मि-सि-ति; अम्-स्-त्; आनि-आय-आम and तु of the Parasmaipada and दे, आवहे-आमहे of the Atmanopada terminations are strong.

(b) the rest are weak.

(70) The final vowel and the penultimate short of the base substitute their Guna (गुण) before strong terminations.

CHAPTER V.

Second Conjugation or अदादि Class.

(71) Roots of the Second or अदादि class take no विकरण and terminations are therefore directly applied to them.

(72) Roots ending in अ have no peculiarities except that the form of the Imperfect third person plural is made up by adding उस् optionally, before which the final vowel is dropped. (Exception—the root दरिद्रा to be poor.)

पा 2nd conj. Parasm. to protect, to rule, to be aware of.

Present.

Imperfect.

	S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st Person	पामि	पावः	पामः	अपाम्	अपाव	अपाम
2nd „	पासि	पाथः	पाथ	अपाः	अपातम्	अपात
3rd „	पाति	पातः	पान्ति	अपात्	अपाताम्	अपान् or अयुः

Imperative.

Potential.

1st Person	पानि	पाव	पाम	पायाम्	पायाव	पायाम
2nd „	पाहि	पातम्	पात	पायाः	पायातम्	पायात
3rd „	पातु	पाताम्	पान्तु	पायात्	पायाताम्	पायुः

(a) The following roots are similarly conjugated.

ख्या	2 P	To tell or declare; to communicate with,
दा	„	To cut.
प्रा	„	To fill;
प्ता	„	To eat;
द्रा	„	To run away; To sleep; To make haste; to be ashamed.
भा	„	To seem, to appear; to be, to exist, to show one's self; to shine.
रा	„	To give, to grant, to bestow.
ला	„	To give, to take.
वा	„	To blow; to go or move; to hurt or injure.
आ	„	To cook, to sweat;
त्ता	„	To bathe.
या	„	To go or walk, to invade, to set out for, to depart, to vanish, to last, to happen, to be reduced to any state, to undertake, to have carnal intercourse with, to request, to discover, to behave.
मा	2 P.	To measure, to limit, to compare with, to be comprised in, to prepare or arrange, to infer or conclude, to build, to display, to sound.

(b) The root दृश् changes its final vowel to इ before consonantal weak terminations and drops it before the weak terminations beginning with a vowel.

दृश् P. to be poor.

Present.

	S.	D.	P.
1st Person.	दृशामि	दृशिष्यः	दृशिमः
2nd „	दृशिष्यसि	दृशिष्यः	दृशिष्य
3rd „	दृशति	दृशितः	दृशति

Imperfect.

1st Person	अदृशाम्	अदृशिष्व	अदृशिम
2nd „	अदृशिष्यः	अदृशितम्	अदृशित
3rd „	अदृशत्	अदृशिताम्	अदृशुः

Imperative.

1st	दृशिष्व	दृशिष्व	दृशाम
2nd	दृशिष्व	दृशितम्	दृशित
3rd	दृशतु	दृशिताम्	दृशतु

Potential.

1st „	दृशिष्याम्	दृशिष्याव	दृशिष्याम
2nd „	दृशिष्याः	दृशिष्यातम्	दृशिष्यात
3rd „	दृशिष्यात्	दृशिष्याताम्	दृशिष्युः

For the forms दृशति—दृशतु and अदृशुः see (68 a) and (68 b).

(73). Roots ending in इ or उ, short or long, change their final to इय् or उय् when followed by a vowel weak termination.

इ with अधि to 'study,' Atm.

Present.

	S.	D.	P.
1st Person.	अधीये	अधीष्वहे	अधीमहे
2nd „	अधीये	अधीष्याथे	अधीष्वहे
3rd „	अधीति	अधीषाते	अधीयते

Imperfect.

	S.	D.	P.
1st Person	अध्यैयि	अध्यैवहि	अध्यैमहि
2nd „	अध्यैथाः	अध्यैयाथाम्	अध्यैध्वम्
3rd „	अध्यैत	अध्यैयाताम्	अध्यैयत

Imperative.

	S.	D.	P.
1st „	अध्यै	अध्ययावहै	अध्ययामहै
2nd „	अधीष्व	अधीयाथाम्	अधीध्वम्
3rd „	अधीताम्	अधीयाताम्	अधीयताम्

Potential.

	S.	D.	P.
1st „	अधीयीय	अधीयीवहि	अधीयीमहि
2nd „	अधीयीथाः	अधीयीयाथाम्	अधीयीध्वम्
3rd „	अधीयीत	अधीयीयाताम्	अधीयीरन्

In the case of अध्यैयि—अध्यैयाथाम्—अध्यैयाताम् and अध्यैयत the root इ is changed to इय्, the इ of the latter together with the augment आ of the Imperfect being changed to ऐ by (14 a) we have अधि+आ+इय्+इ—आथाम्, आताम् and अत=अध्यै+ऐय्+इ—आथाम्, आताम् and अत,=अध्यैयि—अध्यैयाथाम्—अध्यैयाताम् and अध्यैयत. In the case of Imperative 1st Person the terminations being strong, इ is gunated to ए which is then changed to अय्.

Exception :—The root इ to go 2 P. In this case इ is changed to य् and not to इय् by the above rule.

इ 2 P. to go.

Present.

	S.	D.	P.
1st Person	एमि	इन्नः	इमः
2nd „	एषि	इथः	इथ
3rd „	एति	इतः	यन्ति

Imperative.

	S.	D.	P.
	अयानि	अयाव	अयाम
	इहि	इतम्	इत
	एतु	इताम्	यन्तु

Imperfect.

	S.	D.	P.
1st „	आयम्	ऐव	ऐम
2nd „	ऐः	ऐतम्	ऐत
3rd „	ऐत्	ऐताम्	आयन्

Potential.

	S.	D.	P.
	इयाम्	इयाव	इयाम
	इयाः	इयातम्	इयात
	इयात्	इयाताम्	इयुः

Here इ is gunated to ए before strong terminations and with the augment अ of the Imperfect is changed to ऐ. Before vowel weak terminations इ is changed to य and not to इय् by the general rule.

इ 2 P. To go, to shine, to pervade, to desire, to throw, to eat, to become pregnant.

Present.				Imperativo		
	S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st Person	एभि	ईवः	ईमः	अयानि	अयाव	अयाम
2nd „	एवि	ईयः	ईथ	ईहि	ईतम्	ईत
3rd „	एति	ईतः	इयन्ति	एतु	ईताम्	इयन्तु

Imperfect.				Potential.		
1st Person	आयम्	ऐव	ऐम	ईयाम्	ईयाव	ईयाम
2nd „	ऐः	ऐतम्	ऐत	ईयाः	ईयातम्	ईयात
3rd „	ऐत्	ऐताम्	आयन्	ईयात्	ईयाताम्	ईयुः

ची 2 P To go, &c. same as इ

Present				Imperativo.		
1st Person	वेभि	वीवः	वीमः	वयानि	वयाव	वयाम
2nd „	वेवि	वीयः	वीथ	वीहि	वीतम्	वीत
3rd „	वेति	वीतः	विपन्ति	वेतु	वीताम्	विपन्तु

Imperfect				Potential.		
1st Person	अवयम्	अवीव	अवीम	वीयाम्	वीयाव	वीयाम
2nd „	अवेः	अवीतम्	अवीत	वीयाः	वीयातम्	वीयात
3rd „	अवेत्-द्	अवीताम्	अविपन्	वीयात्	वीयाताम्	वीयुः

The third person Imperfect plural is optionally अव्यन् by some, and the singular is अवेत् or अवेद् by the following rule.

(74) The final consonant of a word or form except a nasal is changed to the first or third of its class. Under the same circumstances व् is changed to द् or ड्.

दीधी 2 A. To shine; to seem or appear, (restricted to Vedic language).

Present.

	S.	D.	P.
1st Person	दीधिरे	दीधीवहे	दीधीमहे
2nd „	दीधीषे	दीधियाथे	दीधीध्वे
3rd „	दीधीते	दीधियाते	दीधियते

Imperfect

1st Person	अदीधिरि	अदीधीवहि	अदीधीमहि
2nd „	अदीधीथाः	अदीधियाथाम्	अदीधीध्वम्
3rd „	अदीधीत	अदीधियाताम्	अदीधियत

Imperative.

1st „	दीधयै	दीधयावहै	दीधयामहै
2nd „	दीधीष्व	दीधियाथाम्	दीधीध्वम्
3rd „	दीधीताम्	दीधियाताम्	दीधियताम्

Potential

1st „	दीधिरिय	दीधिरिवहि	दीधिरिमहि
2nd „	दीधिरिथाः	दीधिरियाथाम्	दीधिरिध्वम्
3rd „	दीधिरित	दीधिरियाताम्	दीधिरिरन्

वेवी 2 A. To go, &c. same as वी or ई (restricted to Vedic language.)

Present.

Imperative.

	S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st Person	वेविये	वेवीवहे	वेवीमहे	वेवयै	वेवयावहै	वेवयामहै
2nd „	वेवीषे	वेवियाथे	वेवीध्वे	वेवीष्व	वेवियाथाम्	वेवीध्वम्
3rd „	वेवीते	वेवियाते	वेवियते	वेवीताम्	वेवियाताम्	वेवियताम्

Imperfect.

	S.	D.	P.
1st Person	अवेविरि	अवेवीवहि	अवेवीमहि
2nd „	अवेवीथाः	अवेवियाथाम्	अवेवीध्वम्
3rd „	अवेवीत	अवेवियाताम्	अवेवियत

Potential.

	S.	D.	P.
1st Person	वेदिषीय	वेदिषीषहि	वेदिषीमहि
2nd „	वेदिषीथाः	वेदिषीष्याम्	वेदिषीष्यम्
3rd „	वेदिषीत	वेदिषीषाताम्	वेदिषीरन्

Exception :—The root क्षि २ A. “ to lie down or sleep ” is an exception to Rule 73. Its final vowel is gunated before all the personal terminations, and र is prefixed to the termination of the third person plural.

क्षि २ A. To lie down; to sleep.

Present. Imperative.

	S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st Person.	क्षये	क्षयहे	क्षमहे	क्षये	क्षयाषहे	क्षयामहे
2nd „	क्षये	क्षयाथे	क्षये	क्षय्य	क्षयाथाम्	क्षय्यम्
3rd „	क्षते	क्षयाते	क्षरते	क्षताम्	क्षयाताम्	क्षरताम्

Imperfect.

Potential

1st Person.	अक्षयि	अक्षयहि	अक्षमहि	क्षयीष	क्षयीषहि	क्षयीमहि
2nd „	अक्षयाः	अक्षयाथाम्	अक्षय्यम्	क्षयीथाः	क्षयीषाथाम्	क्षयीष्यम्
3rd „	अक्षते	अक्षयाताम्	अक्षरन्	क्षयीत	क्षयीषाताम्	क्षयीरन्

(75) Roots ending in (short) उ change it to ओ before a consonantal strong termination.

The root ह्नु being Atm., there are only three strong terminations, but they begin with a vowel and the above rule does not apply; while rule 73 does and उ is changed to उव before vowel weak terminations.

ह्नु २ A To cooal; to take away; to rob.

Present.

Imperative.

	S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st Person.	ह्वे	ह्वहे	ह्वमहे	ह्वे	ह्वयाषहे	ह्वयामहे
2nd „	ह्वे	ह्वयाथे	ह्वये	ह्व्य	ह्वयाथाम्	ह्व्यम्
3rd „	ह्वते	ह्वयाते	ह्वयते	ह्वताम्	ह्वयाताम्	ह्वयताम्

Imperfect.

	S.	D.	P.
1st Person	अह्वि	अह्वहि	अह्वमहि
2nd „	अह्वथाः	अह्वथायाम्	अह्वध्वम्
3rd „	अह्वत्	अह्वतायाम्	अह्वत्

Potential.

1st Person	ह्वीय	ह्वीविहि	ह्वीमहि
2nd „	ह्वीथाः	ह्वीयायाम्	ह्वीध्वम्
3rd „	ह्वीत्	ह्वीयायाम्	ह्वीरन्

यु 2 P. To join, to unite; to mix.

*Present.**Imperative.*

	S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st Person	यौमि	युवः	युमः	यवानि	यवाव	यवाम्
2nd „	यौषि	युथः	युथ	युहि	युतम्	युत
3rd „	यौति	युतः	युवन्ति	यौतु	युताम्	युवन्तु

Imperfect.

	S.	D.	P.
1st Person	अयवम्	अयुव	अयुम
2nd „	अयौः	अयुतम्	अयुत
3rd „	अयौत्	अयुताम्	अयुवन्

Potential.

1st „	युयाम्	युयाव	युयाम
2nd „	युयाः	युयातम्	युयात
3rd „	युयात्	युयाताम्	युयुः

यु is changed to यौ before consonantal strong terminations मि—स—ति—स्—त् and तु. and to यो and then to यव्, उ taking its Guna before vowel strong terminations. Before vowel weak terminations उ is changed to उव् and hence the forms युवन्ति—युवन्तु and अयुवन्.

(a) The following roots are to be similarly conjugated.

कु 2 P. To hum or coo (as a bee).

क्षु—"—To sneeze; to cough.

क्षु—"—To whet or sharpen.

क्षु—"—To advance towards; to attack or assail.

क्षु—"—To praise or commend; to roar or cry, to sound or shout.

क्षु—"—To possess power or supremacy.

क्षु—"—To drip or trickle; to flow or stream.

(b) The ending ण् of the root कर्ण takes its Viddhi substitute optionally before the Parasmaipada consonantal strong terminations of the Present Tense and Imperative Mood.

कर्ण 2 U. To cover or hide; to surround.

Parasmaipada.

Present.

	S.	D.	P.
1st Person.	कर्णामि } कर्णामि }	कर्णयः	कर्णमः
2nd "	कर्णोषि } कर्णोषि }	कर्णयः	कर्णय
3rd "	कर्णोति } कर्णोति }	कर्णतः	कर्णयन्ति

Imperfect.

1st Person.	और्णयम्	और्णय	और्णम
2nd "	और्णोः	और्णतम्	और्णत
3rd "	और्णोत्	और्णताम्	और्णयन्

Imperative.

1st "	कर्णयानि	कर्णयाय	कर्णयाम
2nd "	कर्णहि	कर्णतम्	कर्णत
3rd "	कर्णोतु } कर्णोतु }	कर्णताम्	कर्णयन्तु

Potential.

		S.	D.	P.
1st	„	ऊर्णयाम	ऊर्णयाव	ऊर्णयाम
2nd	„	ऊर्ण्याः	ऊर्ण्यातम्	ऊर्ण्यात
3rd	„	ऊर्ण्यात्	ऊर्ण्याताम्	ऊर्णयुः

Atmanepada.

Present.

1st	Person	ऊर्णवे	ऊर्णवहे	ऊर्णमहे
2nd	„	ऊर्ण्वे	ऊर्ण्वाथे	ऊर्ण्वे
3rd	„	ऊर्णते	ऊर्णवाते	ऊर्णवते

Imperfect.

1st	Person	और्ण्वि	और्ण्वहि	और्ण्वमहि
2nd	„	और्ण्वथाः	और्ण्वथाथाम्	और्ण्वध्वम्
3rd	„	और्ण्वत्	और्ण्ववाताम्	और्ण्ववत्

Imperative.

1st	„	ऊर्ण्वै	ऊर्ण्ववहै	ऊर्ण्वमहै
2nd	„	ऊर्ण्व्व	ऊर्ण्ववाथाम्	ऊर्ण्वध्वम्
3rd	„	ऊर्ण्वताम्	ऊर्ण्ववाताम्	ऊर्ण्ववताम्

Potential.

1st	„	ऊर्ण्वीय	ऊर्ण्वीवहि	ऊर्ण्वीमहि
2nd	„	ऊर्ण्वीथाः	ऊर्ण्वीयाथाम्	ऊर्ण्वीध्वम्
3rd	„	ऊर्ण्वीत्	ऊर्ण्वीयाताम्	ऊर्ण्वीरन्

उ is changed to उव् before vowel weak terminations.

(c) After स्तु, तु, and रु, the consonantal terminations have the augment इ optionally prefixed to them.

स्तु 2 U. To praise; to celebrate or praise in song, to worship by hymns.

Parasmaipada.

Present.

		S.	D.	P.
1st Person	{	स्तौमि	स्तुवः	स्तुमः
	{	स्तवीमि	स्तुवीवः	स्तुवीमः

	S.	D.	P.
2nd ' "	{ स्तोषि स्तवीषि	स्तुथः स्तुवीथः	स्तुथ स्तुवीथ
3rd ' "	{ स्तोति स्तवीति	स्तुतः स्तुवीतः	स्तुवन्ति

Imperfect.

1st Person	{ अस्तवम् अस्तवीम्	अस्तुव अस्तुवीव	अस्तुम अस्तुवीम
2nd ' "	{ अस्तौः अस्तवीः	अस्तुतम् अस्तुवीतम्	अस्तुत अस्तुवीत
3rd ' "	{ अस्तौत् अस्तवीत्	अस्तुताम् अस्तुवीताम्	अस्तुवन्

Imperative.

1st ' "	स्तवानि	स्तवाव	स्तवाम
2nd ' "	{ स्तुहि स्तुवीहि	स्तुतम् स्तुवीतम्	स्तुत स्तुवीत
3rd ' "	{ स्तौतु स्तवीतु	स्तुताम् स्तुवीताम्	स्तुवन्तु

Potential.

1st ' "	{ स्तुयाम् स्तुवीयाम्	स्तुयाव स्तुवीयाव	स्तुयाम स्तुवीयाम
2nd ' "	{ स्तुयाः स्तुवीयाः	स्तुयातम् स्तुवीयातम्	स्तुयात स्तुवीयात
3rd ' "	{ स्तुयात् स्तुवीयात्	स्तुयाताम् स्तुवीयाताम्	स्तुयुः स्तुवीयुः

Atmanspada.

Present.

	S.	D.	P.
1st Person	{ स्तुवे स्तुवीवे	स्तुवहे स्तुवीवहे	स्तुमहे स्तुवीमहे
2nd ' "	{ स्तुवे स्तुवीवे	स्तुवाधे	स्तुध्वे स्तुवीध्वे
3rd ' "	{ स्तुते स्तुवीते	स्तुषाते	स्तुवते

Imperfect.

	S.	D.	P.
1st Person {	अस्तुवि	अस्तुवहि अस्तुवीवहि	अस्तुमहि अस्तुवीमहि
2nd „ {	अस्तुथाः अस्तुवीथाः	अस्तुवाथाम्	अस्तुध्वम् अस्तुवीध्वम्
3rd „ {	अस्तुत अस्तुवीत	अस्तुवाताम्	अस्तुवत

Imperative.

1st „	स्तवै	स्तवावहै	स्तवामहै
2nd „ {	स्तुष्व स्तुवीष्व	स्तुवाथाम्	स्तुध्वम् स्तुवीध्वम्
3rd „ {	स्तुताम् स्तुवीताम्	स्तुवाताम्	स्तुवताम्

Potential.

1st „	स्तुवीय	स्तुवीवहि	स्तुवीमहि
2nd „	स्तुवीथाः	स्तुवीयाथाम्	स्तुवीध्वम्
3rd „	स्तुवीत	स्तुवीयाताम्	स्तुवीरन्

To roots रु 2 P. To cry, howl, scream, yell, shout or roar, to hum, and जु 2 P. to go, to grow, to kill, are to be conjugated like स्तु.

(d) After व्रू the consonantal strong terminations have the augment ई necessarily prefixed to them. They thus become ईमि, ईषि, ईति, ईः, ईत् and ईत्तु. Before all these terminations the final ऊ takes its Guna and is then changed to अङ् as it does before the remaining strong terminations. Besides there are five irregular forms of the Present Tense, for the 2nd Person singular and dual, and all numbers of the 3rd Person which are noted below.

In the Non-conjugational Tenses, this root is defective and its forms are made up from वच्.

सू 2 U. To speak.

Parasmaipada.

Present.			Imperative.		
S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st Pers. ब्रवीमि	ब्रूयः	ब्रूमः	ब्रूयाणि	ब्रूयाय	ब्रूयाम
2nd „ { ब्रवीषि	ब्रूयः	ब्रूय	ब्रूहि	ब्रूतम्	ब्रूत
3rd „ { आत्य आहधुः	आहधुः	ब्रूय	ब्रूयितु	ब्रूताम्	ब्रूयन्तु
3rd „ { ब्रवीति	ब्रूतः	ब्रूयन्ति			
3rd „ { आह	आहहः	आहः			

Imperfect.			Potential.		
1st „ अब्रवम्	अब्रूय	अब्रूम	ब्रूयाम्	ब्रूयाय	ब्रूयाम
2nd „ अब्रवीः	अब्रूतम्	अब्रूत	ब्रूयाः	ब्रूयातम्	ब्रूयात
3rd „ अब्रूयितु	अब्रूताम्	अब्रूयन्	ब्रूयात्	ब्रूयाताम्	ब्रूयुः

Atmanepada.

Present.			Imperative.		
1st Person ब्रूये	ब्रूयहे	ब्रूमहे	ब्रूये	ब्रूयायहे	ब्रूयामहे
2nd „ ब्रूये	ब्रूयाथे	ब्रूये	ब्रूय	ब्रूयाथाम्	ब्रूयन्
3rd „ ब्रूते	ब्रूयाते	ब्रूयते	ब्रूताम्	ब्रूयाताम्	ब्रूयताम्
Imperfect.			Potential.		
S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st „ अब्रूयि	अब्रूयहि	अब्रूमहि	ब्रूयीय	ब्रूयीयाहि	ब्रूयीमहि
2nd „ अब्रूयाः	अब्रूयाथाम्	अब्रूयन्	ब्रूयीयाः	ब्रूयीयाथाम्	ब्रूयीयन्
3rd „ अब्रूत	अब्रूयाताम्	अब्रूयत	ब्रूयीत	ब्रूयीयाताम्	ब्रूयीरन्

(e) The ending ऊ of the root सू 2 A. "To beget or bring forth" does not take Guna before the strong terminations ऐ—आवहे—आमहे of the Imperative.

सू 2 A. To beget or bring forth.

Present.			Imperative.		
S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st Person सुवे	सुवहे	सुमहे	सुवे	सुवायहे	सुवायहे
2nd „ सुवे	सुवाथे	सुवे	सुव	सुवाथाम्	सुवन्
3rd „ सुते	सुवाते	सुवते	सुताम्	सुवाताम्	सुवताम्

Imperfect.

		S.	D.	P.
1st	Person	असुवि	असूवहि	असूमहि
2nd	,,	असूथाः	असूवाथाम्	असूध्वम्
3rd	,,	असूत	असूवाताम्	असूवत

Potential.

1st	,,	सुवीय	सुवीवहि	सुवीमहि
2nd	,,	सुवीथाः	सुवीयाथाम्	सुवीध्वम्
3rd	,,	सुवीत	सुवीयाताम्	सुवीरन्

(76) By (68 a and b) अति--अतु—and उत्स् are the third person plural terminations of the Present Tense, Imperative Mood, and Imperfect Tense to be appended to the root जागृ, the ending vowel taking its Guna before उत्स्.

(77) The second and third person singular terminations of the Imperfect are dropped after a consonant.

जागृ 2 P. To be awake or watchful; To sit up;
Present.

	S.	D.	P.		S.	D.	P.
1st Person	जागर्मि	जागृवः	जागृमः	जागराणि	जागराव	जागराम	
2nd	,,	जागर्षि	जागृथः	जागृहि	जागृतम्	जागृत	
3rd	,,	जागर्ति	जागृतः	जागर्तु	जागृताम्	जाग्रतु	

Imperfect.

	S.	D.	P.
1st	,,	अजागरम्	अजागृव
2nd	,,	अजागः	अजागृतम्
3rd	,,	अजागः	अजागृताम्

Potential.

1st	,,	जागृयाम्	जागृयाव	जागृयाम
2nd	,,	जागृयाः	जागृयातम्	जागृयात
3rd	,,	जागृयात्	जागृयाताम्	जागृयुः

अ+जागृ+स् or त्=अजागर+स् or त् the latter being dropped by 77, अजागर=अजागः only remains.

(78) In the case of the roots कृ-रृप्-श्रृप्-अन् and जग्, the terminations beginning with any consonant except य have the augment इ prefixed to them.

(a) The second and third person singular terminations (श् and ण्) of the Imperfect, as appended to the roots mentioned above have the augment इ or उ prefixed to them.

(b) For जग् see (68 a and b)

कृ 2 P. To cry, weep, lament or mourn; to shed tears; to howl, roar or scream.

Present

S. D. P. Imperative. S. D. P.

1st Person रोदिमि रुदिषः रुदिमः रोदानि रोदाय रोदाम

2nd " रोदिसि रुदिषः रुदिय रुदिहि रुदितम् रुदित

3rd " रोदिति रुदितः रुदन्ति रुदितु रुदिताम् रुदन्तु

Imperfect.

1st Person अरोदम् अरुदिष अरुदिम

2nd " { अरोदीः अरुदितम् अरुदित

3rd " { अरोदीत् अरुदिताम् अरुदन्तु

Potential.

1st Person रुषाम् रुषाय रुषाम

2nd " रुषाः रुषातम् रुषात

3rd " रुषात् रुषाताम् रुषुः

श्रृप् 2 P. To sleep

Present.

Imperative.

1st Person श्रृषिमि श्रृषियः श्रृषिमः श्रृषानि श्रृषाय श्रृषाम

2nd " श्रृषिषि श्रृषियः श्रृषिष श्रृषिहि श्रृषितम् श्रृषित

3rd " श्रृषिति श्रृषितः श्रृषन्ति श्रृषितु श्रृषिताम् श्रृषन्तु

Imperfect.

1st " अश्रृषम् अश्रृषिय अश्रृषिम

2nd " { अश्रृषीः अश्रृषितम् अश्रृषित

3rd " { अश्रृषीत् अश्रृषिताम् अश्रृषन्तु

Potential.

1st „	स्वप्याम्	स्वप्याव	स्वप्याम
2nd „	स्वप्याः	स्वप्यातम्	स्वप्यात
3rd „	स्वप्यात्	स्वप्याताम्	स्वप्युः

अस् 2 P. To breathe.

Present.

	S.	D.	P.
1st Person	असिमि	असिवः	असिमः
2nd „	असिपि	असिथः	असिथ
3rd „	असिति	असितः	असन्ति

Imperfect

1st „	अश्वसम्	अश्वसिव	अश्वसिम
2nd „	{ अश्वसीः अश्वसः	अश्वसितम्	अश्वसित
3rd „	{ अश्वसीत् अश्वसत्	अश्वसिताम्	अश्वसन्

Imperative.

1st „	असानि	असाव	असाम
2nd „	असिहि	असितम्	असित
3rd „	असितु	असिताम्	असन्तु

Potential

1st „	अस्याम्	अस्याव	अस्याम
2nd „	अस्याः	अस्यातम्	अस्यात
3rd „	अस्यात्	अस्याताम्	अस्युः

अस् 2 P To breathe .

Present.

	S.	D.	P.
1st	अनिमि	अनिवः	अनिमः
2nd	अनिपि	अनिथः	अनिथ
3rd	अनिति	अनितः	अनन्ति

Imperfect.

1st	आनम्	आनिव	आनिम
2nd	{ आनीः आनः	आनितम्	आनित
3rd	{ आनीत् आनत्	आनिताम्	आनन्

Imperative.

	S.	D.	P.
1st	अनान	अनाव	अनाम
2nd	अनिहि	अनितम्	अनित
3rd	अनितु	अनिताम्	अनन्तु

Potential.

1st	अन्याम्	अन्याव	अन्याम
2nd	अन्याः	अन्यातम्	अन्यात
3rd	अन्यात्	अन्याताम्	अन्युः

जम् 2 P. To eat, to consume, to destroy.

Present.

Imperative.

	S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st	जक्षिमि	जक्षिषः	जक्षिमः	जक्षामि	जक्षाय	जक्षाम
2nd	जक्षिषि	जक्षिष्यः	जक्षिष्य	जक्षिटि	जक्षितम्	जक्षित
3rd	जक्षिति	जक्षितः	जक्षति	जक्षितु	जक्षिताम्	जक्षतु

Imperfect.

	S.	D.	P.
1st	अजक्षम्	अजक्षिष	अजक्षिम
2nd	{ अजक्षीः अजक्षः	अजक्षितम्	अजक्षित
3rd	{ अजक्षीत अजक्षत्	अजक्षिताम्	अजक्षुः

Potential.

	S.	D.	P.
1st	जक्ष्याम्	जक्ष्याय	जक्ष्याम
2nd	जक्ष्याः	जक्ष्यातम्	जक्ष्यात
3rd	जक्ष्यात्	जक्ष्याताम्	जक्ष्युः

For the forms जक्षति—जक्षतु and अजक्षुः see (68 a & 68 b).

Most of the remaining roots ending in a consonant are irregular. Several phonetic changes take place while applying the terminations to the roots, which will be noted down in their proper places.

चक्ष् 2 A. (To speak, say or tell; to see or perceive; to abandon or leave) obeys the following Sandhi rules.

(79) * Tho ख् or क्, occurring as the first member of a conjunct consonant, is dropped when the latter is at the end of a word or followed by any consonant except a nasal or a semi-vowel.

(80) † ह् or घ् before ख् becomes क्.

* स्कोः संयोगाद्योरन्तेच VIII 2. 29.

† षटोः कः सि VIII. 2. 41.

(81) * When Dentals are compounded with Linguals, the Linguals are substituted for the corresponding Dentals.

(82) † A consonant except a nasal or a semi-vowel, followed by the third or fourth letter of a class, substitutes the third one of its class. ह् takes the place of च् in such cases.

(83) ‡ When च्, not being at the end of a word and forming a part of a substitute or a termination, follows a vowel except अ or आ, a semi-vowel, a letter of the guttural class or ह्, it becomes च्. रामेषु—सुपिसौ and हरिस्तत्र are examples.

चक्ष् 2 A. To speak, to see.

Present.

Imperative.

	S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st Person	चक्षे	चक्ष्वहे	चक्षमहे	चक्षै	चक्षावहे	चक्षामहे
2nd „	चक्षे	चक्षथे	चक्ष्वहे	चक्ष्व	चक्षथान्	चक्ष्वम्
3rd „	चक्षे	चक्षते	चक्षते	चक्षा	चक्षाताम्	चक्षताम्

Imperative.

	S.	D.	P.
1st Person	अचक्षि	अचक्ष्वहि	अचक्षमहि
2nd „	अचक्षाः	अचक्षथान्	अचक्ष्वम्
3rd „	अचक्ष	अचक्षाताम्	अचक्षत

Potential.

1st „	चक्षीय	चक्षीवहि	चक्षीमहि
3rd „	चक्षीयाः	चक्षीयाथाम्	चक्षीध्वम्
3rd „	चक्षीत	चक्षीयाताम्	चक्षीरन्

चक्ष् + से—स्व = चक्ष् + से—स्व by (79) = चक्ष् + से—स्व by (80)
= चक्ष् + पे—ष्व by (83) = चक्षे and चक्ष्व second person singulars,
Present Tense and Imperative Mood.

* धुनाहुः VIII. 4. 41.

† झलं जग् झशि VIII. 4. 53.

‡ अपदान्तस्य ह्रस्वन्त्यः । इष्कोः । आदेशा प्रत्यययोः । VIII. 3. 55. 57. 59.

स् being dropped by (77) अवक् is changed to अवक् or अवग् by (74).

वच् + थः—थ—ति—तः—तम्—ताम्—तु=वक्त्यः, वक्त्य, वक्ति, वक्तः वक्तम्, वक्ताम् and वक्तु by (84).

वच् ends in a consonant, which is not a nasal or a semi vowel and has therefore धि for its second person singular Imperative. वच् + धि=वग्धि by (84).

अवच् + त् third person singular Imperfect; त् being dropped by (77) अवक् or अवग् by (74).

पृच् 2 A. To come in contact with.

Present.

Imperative.

	S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st Person	पृच्चे	पृच्चहे	पृच्महे	पर्चे	पर्चावहे	पर्चामहे
2nd „	पृक्षे	पृचाथे	पृग्ध्वे	पृक्ष्व	पृचाथाम्	पृग्ध्वम्
3rd „	पृक्ते	पृचाते	पृचते	पृक्ताम्	पृचाताम्	पृचताम्

Imperfect.

	S.	D.	P.
1st Person	अपृच्चिं	अपृच्चहि	अपृच्महि
2nd „	अपृक्थाः	अपृचाथाम्	अपृग्ध्वम्
3rd „	अपृक्त	अपृचाताम्	अपृचत

Potential.

	S.	D.	P.
1st „	पृचीय	पृचीवहि	पृचीमहि
2nd „	पृचीथाः	पृचीयाथाम्	पृचीध्वम्
3rd „	पृचीत	पृचीयाताम्	पृचीरन्

पृच् + से—स्व=पृक्+से—स्व by (84) पृक् + पे—ष्व=पृक्षे, पृक्ष्व by (83); पृच् + ध्वे—ध्वम्=पृग्ध्वे—पृग्ध्वम् by (84).

(85) ज् followed by a hard consonant becomes क्, and by a soft consonant except a nasal or a semi-vowel becomes ग्.

वृज् 2 A. To avoid, to abandon.

Present.

Imperative.

	S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st Person	वृजे	वृज्वहे	वृज्महे	वर्जे	वर्जावहे	वर्जामहे
2nd „	वृक्षे	वृजाथे	वृग्ध्वे	वृक्ष्व	वृजाथाम्	वृग्ध्वम्
3rd „	वृक्ते	वृजाते	वृजते	वृक्ताम्	वृजाताम्	वृजताम्

Imperfect.

	S.	D.	P.
1st Person	अवृजि	अवृज्वहि	अवृज्महि
2nd „	अवृकथाः	अवृजायाम्	अवृग्ध्वम्
3rd „	अवृक्त	अवृजाताम्	अवृजत

Potential.

1st „	वृजीय	वृजीवहि	वृजीमहि
2nd „	वृजीथाः	वृजीपायाम्	वृजीध्वम्
3rd „	वृजीत	वृजीपाताम्	वृजीरन्

वृज् + से—स्व = वृक् + मे—स्व by (85) and by (83) वृक्षे—वृक्ष्य.
 वृज् + ध्वे, ध्वम् = वृग्ध्वे, वृग्ध्वम् by (85).

निज् 2 A. To wash; to purify, to cleanse.

Present.

	S.	D.	P.
1st Person	निजे	निज्वहे	निज्महे
2nd „	निक्षे	निजाये	निग्ध्वे
3rd „	निक्ते	निजाते	निजते

Imperative.

1st „	निजे	निजायहे	निजामहे
2nd „	निक्ष्व	निजायाम्	निग्ध्वम्
3rd „	निक्ताम्	निजाताम्	निजताम्

Imperfect.

1st „	अनिजि	अनिज्वहि	अनिज्महि
2nd „	अनिकथाः	अनिजायाम्	अनिग्ध्वम्
3rd „	अनिक्त	अनिजाताम्	अनिजत

Potential.

1st „	निजीय	निजीवहि	निजीमहि
2nd „	निजीथाः	निजीपायाम्	निजीध्वम्
3rd „	निजीत	निजीपाताम्	निजीरन्

The following roots are similarly conjugated :—

पिञ्ज् 2 A. To tinge, to dye; to touch; to adore; to sound;
 to join.

पृञ् 2 A. To come in contact with; to touch.

वृञ् 2 A. To abandon.

शिञ् } 2A. To tinkle or rattle; to roar, sound or bellow,
पिञ् } to make an inarticulate sound.

(a) Exception. मृञ् To wash off; to cleanse. This root substitutes Vriddhi for its penultimate ऋ necessarily when followed by strong terminations and optionally before weak terminations beginning with a vowel. Therefore the base is मार्ष् before मि—सि—ति; अम्—स्—त; आनि, आव, आम; तु; and मृञ् and मार्ष् before अन्ति, अन् and अन्तु.

(b) मृञ् substitutes ष् for ज् i. e. becomes मृष् when followed by any consonant except a nasal or a semi-vowel or by nothing.

मृञ् 2 P. To wash off, to cleanse.

Present.

	S.	D.	P.
1st Person	मार्षिम	मृज्वः	मृज्मः
2nd „	मार्षि	मृष्टः	मृष्ट
3rd „	मार्षि	मृष्टः	मार्षन्ति-मृजन्ति

Imperfect

1st Person	अमार्षम्	अमृज्व	अमृज्म
2nd „	अमार्ष्ट-ई	अमृष्टम्	अमृष्ट
3rd „	अमार्ष्ट-ई	अमृष्टाम्	अमार्षन्-अमृजन्

Imperative

1st Person	मार्षानि	मार्षाव	मार्षाम
2nd „	मृष्टि	मृष्टम्	मृष्ट
3rd „	मार्ष्टु	मृष्टाम्	मार्षन्तु-मृजन्तु

Potential.

1st Person	मृज्याम्	मृज्याव	मृज्याम
2nd „	मृज्याः	मृज्यातम्	मृज्यात
3rd „	मृज्यात्	मृज्याताम्	मृज्युः

मृञ् + सि = मार्ष् + सि by (85 a) = मार्ष् + सि by (85 b) = मार्ष् + सि by (80) = मार्ष् + वि by (83) = मार्षि.

सृज् + थ, थः ति, तः, तम्, त & ताम् = सृप् + थः, थ, ति, तः, तम्, and ताम् by (85 b). Here linguals are compounded with dentals and by (81) we have सृष्टः, सृष्ट, माष्टि, सृष्टः, सृष्टम्, सृष्ट, सृष्टाम् &c.

असृज् + स् and स् = असृज् + स् and त् by (85 a) = असृप् + स् and त् by (85 h) and स् and त् being dropped by (77) we have मार्ष—अमार्ष by (74).

सृज् + पि Second person singular Imperative = सृप् + पि by 85 b) = सृद् + पि by (82) = सृद् + दि by (81) = सृद्धि.

(86) * After the roots ईद् and ईम्, the terminations beginning with स् or ष् with the exception of the Imperfect second person plural, have the augment इ prefixed to them.

ईद् 2 A. To praise; to implore or request.

Present.

	S.	D.	P.
1st Person	ईष्टि	ईष्टुहे	ईष्टुहे
2nd "	ईष्टिषे	ईष्टाथे	ईष्टिष्वे
3rd "	ईष्टे	ईष्टाते	ईष्टते

Imperative.

	S.	D.	P.
1st Person	ईष्टे	ईष्टावहे	ईष्टामहे
2nd "	ईष्टिष्व	ईष्टाथाम्	ईष्टिष्वाम्
3rd "	ईष्टाम्	ईष्टाताम्	ईष्टताम्

Imperfect.

	S.	D.	P.
1st Person	ऐष्टि	ऐष्टुहि	ऐष्टुहि
2nd "	ऐष्टाः	ऐष्टाथाम्	ऐष्टुष्वाम्
3rd "	ऐष्टु	ऐष्टाताम्	ऐष्टत

Potential.

	S.	D.	P.
1st Person	ईष्टीय	ईष्टीवहि	ईष्टीमाहि
2nd "	ईष्टीथाः	ईष्टीपाथाम्	ईष्टीध्वम
3rd "	ईष्टीत	ईष्टीपाताम्	ईष्टीरन्

* ईश.ते VII. 12. 77. ईदजनेष्वेच VII. 2. 78. .

(87) * A consonant except a nasal or a semi-vowel followed a hard consonant, substitutes the first letter of its class.

by ईद् + ते, थाः, त, ताम् = ईद् + ते, थाः, त, and ताम् by (87), and ऐद्वाः, ऐद् and ईद्वाम् by (81).

हृद् आ + ईद् + ध्वम् = ऐद् + ध्वम् by (14 a) = ऐद् + ध्वम् by (81) = ऐद्वाद्.

(88) After अद् 2 P. to eat, the terminations सू and त् the second and third person singular of the Imperfect tense of वे the augment अ prefixed to them.

हा अद् 2 P. To eat or devour, to destroy.

<i>Present.</i>			<i>Imperative</i>		
S.	D.	P.	S.	D.	P.
Person अद्भि	अद्भः	अद्भः	अदाभि	अदाभ	अदाम
1st " अत्ति	अत्थः	अत्थ	अद्धि	अत्तम्	अत्त
2nd " अत्ति	अत्तः	अदन्ति	अत्तु	अत्ताम्	अदन्तु
3rd					

<i>Imperfect</i>			<i>Potential</i>		
Person आदम्	आद्	आद्भ	अयाम्	अयाव	अयाम
1st " आदः	आत्तम्	आत्त	अयाः	भयातम्	अयात
2nd " आदत्	आत्ताम्	आदन्	अयात्	अयाताम्	अयुः
3rd					

अद् + सि—थः—ति = अत् + सि—थः—ति by (87); अत्ति then अत्ति; आ + अद् + सू—त् = आ + अद् + असू—अत् (88) = आदः, अत्त.

आ (89) † Roots ending in द् change it to र् or visarga optionally the Imperfect second person singular.

in Thus the root विद् 2 P. "To know" has अवेद् + सू = अवेः by (89 and 77) and अवेर् or अवेत् by (74 and 77).

(890.) Besides this, the root विद् has optional forms for the Present Tense and Imperative Mood. Those of the Present Tense are made up by adding the terminations of the Perfect Tense those of the Imperative mood by the corresponding forms of and

खर्चि VIII. 14. 55.

* दध् VIII. 2. 75. खर्वस्तानयोर्विस्तर्जनीयः VIII. 3. 15.

“छ 8 U. to do” added to विद्मः. Refer to the chapters on the Perfect and the 8th conjugation.

विद् 2 P. To know, understand, ascertain or discover, to feel or experience; to consider or look upon.

Present

	S.	D.	P.
1st Person	{ वेदि वेद	विदः विद	विद्यः विद्य
2nd "	{ वेत्ति वेत्स्य	विद्यः विद्यथुः	विद्यथ विद्
3rd "	{ वेत्ति वेद	विद्यः विद्यतुः	विद्यन्ति विद्

Imperfect.

1st Person	अवेदम्	अविद	अविद्य
2nd "	{ अवेत् अवेत्त-अवेद्	अविद्यम्	अविद्य
3rd "	अवेत् or अवेद्	अविद्याम्	अविद्युः

Imperative.

	S.	D.	P.
1st Person	{ वेदानि विदांकरषाणि	वेदाय विदांकरषाय	वेदाम् विदांकरषाम्
2nd "	{ विद्धि विदांकुरु	विद्यम् विदांकुरुतम्	विद्य विदांकुरुत
3rd "	{ वेत्तु विदां करोतु	विद्याम् विदांकुरुताम्	विद्यन्तु विदांकुर्यन्तु

Potential

1st Person	विद्याम्	विद्याथ	विद्याम
2nd "	विद्याः	विद्यातम्	विद्यात
3rd "	विद्यात्	विद्याताम्	विद्युः

अ + विद् + उत् Imperfect third person plural is अविद्युः by (68 b), and इ is changed to त् by (87) in very many cases.

(91) The root हन् drops its final consonant and becomes ह before a weak termination beginning with any consonant

except a nasal or a semi-vowel; and drops its penultimate अ before a vowel weak termination i. e. it stands as हन्, the ह् of which changing to च्, the base becomes घ्न *

(92) † म् or न् occurring in the body of a word is changed into an Anuswara when followed by a consonant except a nasal or a semi-vowel. This Anuswara, followed by any consonant except श्, ष्, स् and ह्, is changed to the nasal of that class to which the following letter belongs.

It follows that म् or न् when in the middle of a word is necessarily changed into an Anuswara before श्, ष्, स् and ह्.

हन् 2 P. (sometimes A.) To kill, to destroy.

Parasmaipada.

<i>Present.</i>			<i>Imperative.</i>		
S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st Person हन्मि	हन्वः	हन्मः	हनानि	हनाव	हनाम
2nd „ हंसे	हथः	हथ	जहि	हतम्	हत
3rd „ हन्ति	हतः	घ्नन्ति	हन्तु	हताम्	घ्नन्तु
<i>Imperfect.</i>			<i>Potential.</i>		
1st Person अहनम्	अहन्व	अहन्म	हन्याम्	हन्याव	हन्याम
2nd „ अहन्	अहतम्	अहत	हन्याः	हन्यातम्	हन्यात
3rd „ अहन्	अहताम्	अघ्नन्	हन्यात्	हन्याताम्	हन्युः

Atmanepada.

<i>Present.</i>			<i>Imperative.</i>		
S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st Person घ्ने	हन्वहे	हन्महे	हनै	हनावहै	हनामहै
2nd „ हसे	घ्राथे	हध्वे	हस्व	घ्राथाम्	हध्वम्
3rd „ हते	घ्राते	घ्नते	हताम्	घ्राताम्	घ्नताम्
<i>Imperfect.</i>					
1st Person अघ्नि		अहन्वहि		अहन्महि	
2nd „ अहथाः		अघ्राथाम्		अहध्वम्	
3rd „ अहत		अघ्राताम्		अघ्नत	

* अनुदात्तोपदेशवनतितनोत्यादीनामनुनासिकलोपो इति कृति VI. 4. 37.
अलोपोऽः VI. 4. 134. । होहन्तंर्जिन्नेषु VII. 3. 54.

† नश्चापदान्त इति ॥ अनुस्वारस्ययपिरसवर्णः । वापदान्तस्य ।

Potential.

1st Person	प्रीय	प्रीयहि	प्रीमहि
2nd "	प्रीयाः	प्रीयाधाम	प्रीष्यम्
3rd "	प्रीत	प्रीयाताम्	प्रीम्य

इर २ A. To go or move.

*Present.**Imperative*

	S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st	इरि	इरिष्ये	इरिमहे	इरि	इरापहे	इरामहे
2nd	इष्ये	इराप्ये	इरिष्ये	इरिष्य	इराप्याम्	इरिष्यम्
3rd	इति	इराते	इरते	इरिताम्	इराताम्	इरिताम्

*Imperfect.**Potential.*

1st	एरि	एरिष्ये	एरिमहि	इरीय	इरीष्यहि	इरीमहि
2nd	एर्याः	एराप्याम्	एरिष्यम्	इरीया	इरीपाप्याम्	इरीष्यम्
3rd	एरत	एराप्याम्	एरत	इरीत	इरीपाप्याम्	इरीरन्

(93) The final इ or ए of roots and the ending consonant of the roots घृ, घृश्, घृश्, घृश्, घृश्, राश् and घ्राश् is changed to ए when followed by any consonant except a nasal or a semi-vowel, or by nothing.*

इन् १ २ A. To rule, to be master of, to command.

*Present.**Imperatives.*

	S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st	इंशे	इंश्वहे	इंशमहे	इंशी	इंशापहे	इंशामहे
2nd	इंशिष्ये	इंशाप्ये	इंशिष्ये	इंशिष्य	इंशाप्याम्	इंशिष्यम्
3rd	इंशे	इंशाते	इंशते	इंशाम्	इंशाताम्	इंशाताम्

*Imperfect.**Potential.*

1st	पेशि	पेश्वहि	पेशमहि	इंशीप	इंशीपहि	इंशीमहि
2nd	पेशाः	पेशाप्याम्	पेशिष्यम्	इंशीयाः	इंशीपाताम्	इंशीष्यम्
3rd	पेश	पेशाताम्	पेशत	इंशीत	इंशीपाताम्	इंशीरन्

For the forms इंशिष्ये, इंशिष्ये, इंशिष्य and इंशिष्यम् see (86).
इन् + ते—याः = इप् + ते—याः by (93) = इप् + टे—याः = इंटे;—पेशाः by (14 a and 81).

* मध्वभट्टजुनजयनराजभ्राजच्छदा यः VIII. 2. 36.

† इंशः से VII. 2. 77. इंजनीर्षे च VII. 2. 78.

ईङ् + ध्वम् = ईङ् + ध्वम् by (82) = ईङ् + द्धम् (81); and by (14a) we have ऐङ्द्वम्.

कश् 2 A. To go; to command.

Present.

Imperative.

S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st कश्	कश्वे	कश्महे	कश्	कश्वाहै	कशामहै
2nd कश्	कशाथे	कङ्द्वे	कक्ष्व	कशाथाम्	कङ्द्वम्
3rd कष्टे	कशाते	कशते	कष्टाम्	कशाताम्	कशताम्

Imperfect.

Potential.

1st अकशि	अकश्वाहि	अकश्महि	कशीय	कशीवहि	कशीमहि
2nd अकष्टाः	अकशाथाम्	अकङ्द्वम्	कशीथाः	कशीयाथाम्	कशीध्वम्
3rd अकष्ट	अकशाताम्	अकशत	कशीत	कशीयाताम्	कशीरन्

कश् + से—स्व = कष् + से—स्व by (93) = कक् + से—स्व, by (80) = कक् + पे—ष्व by (83) = कक्षे—कक्ष्व.

कष्टे—कष्टाम्—अकष्टाः and अकष्ट by (93 and 81). कङ्द्वे—कङ्द्वम् by (93—82 and 81).

(94) * The व of वश् 2 P. " To wish " takes संप्रसारण before weak terminations.

वश् 2 P. To wish.

Present.

Imperative.

वक्षि	उवः	उश्मः	वशानि	वशाव	वशाम
वक्षि	उष्टः	उष्ट	उङ्क्षि	उष्टम्	उष्ट
वाष्टि	उष्टः	उशान्ति	वष्टु	उष्टाम्	उशन्तुं

Imperfect

Potential

S.	D.	P.	S.	D.	P.
अवशम्	औव	औश्म	उक्ष्याम्	उक्ष्याव	उक्ष्याम
अवद्-ङ्	औष्टम्	औष्ट	उक्ष्याः	उक्ष्यातम्	उक्ष्यात
अवद्-ङ्	औष्टाम्	औशन्	उक्ष्यात्	उक्ष्याताम्	उक्ष्युः

वक्षि by (93, 80 and 83); वाष्टि—उष्टः &c. by (93 and 81), अवद्—अवङ् by (74); उङ्क्षि by (93, 94, 82 and 81)

* ग्रहज्यावयिव्यधिवाष्टिविचनित्वृश्चतिपृच्छतिभृज्जतीनां डितिच । VI. ! 38.

द्विप् 2 U. To hate, to dislike.

Parasmaipada.

<i>Present</i>			<i>Imperative</i>		
S.	D.	P.	S.	D.	P.
द्वेषि	द्विष्यः	द्विष्यः	द्वेषाणि	द्वेषाय	द्वेषाम
द्वेक्षि	द्विष्यः	द्विष्ट	द्विष्टु	द्विष्टम्	द्विष्ट
द्वेष्टि	द्विष्ट	द्विषान्ति	द्वेष्टु	द्विष्टाम्	द्विषन्तु

<i>Imperfect</i>			<i>Potential</i>		
अद्वेषम्	अद्विष्य	अद्विष्य	द्विष्याम्	द्विष्याय	द्विष्याम
अद्वेष्टु	अद्विष्टम्	अद्विष्ट	द्विष्याः	द्विष्यातम्	द्विष्यात
अद्वेष्टु	अद्विष्टाम्	{ अद्विषन् अद्विषुः }	द्विष्यात्	द्विष्याताम्	द्विष्युः

Atmanepada.

<i>Present</i>			<i>Imperative</i>		
द्विषे	द्विष्वहे	द्विष्वहे	द्वेपे	द्वेषायहे	द्वेषामहे
द्विक्षे	द्विषाथे	द्विष्ट्वे	द्विष्य	द्विषायाम्	द्विष्ट्वम्
द्विष्टे	द्विषाते	द्विषते	द्विष्टाम्	द्विषाताम्	द्विषताम्

<i>Imperfect</i>			<i>Potential</i>		
अद्विषि	अद्विष्वहि	अद्विष्वहि	द्विषीय	द्विषीयहि	द्विषीमहि
अद्विष्टाः	अद्विषायाम्	अद्विष्ट्वम्	द्विषीयाः	द्विषीयायाम्	द्विषीष्वम्
अद्विष्ट	अद्विषाताम्	अद्विषत	द्विषीत	द्विषीयाताम्	द्विषीरन्

For अद्विषन् and अद्विषुः see (68 b).

(95) *अस् 2 P. (A.) "To be" loses its अ and remains as स् before the weak terminations.

(a) † अस् loses its स् before a termination beginning with स्.

(b) § After अस्, the terminations स् and त् of the 2nd and 3rd person singular of the Imperfect have the augment 'ई' prefixed to them.

* असोरलोपः VI. 4 III.

† तासल्योलोपः VII. 4 50.

§ अस्तिसिचोऽङ्के VII. 3. 96.

(96) * स, followed by a termination beginning with धू is dropped.

अस् to be.

Parasmaipada

<i>Present.</i>				<i>Imperative.</i>		
	S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st Person	अस्मि	स्वः	स्मः	असामि	असाव	असाम
2nd ,	असि	स्थः	स्थ	एधि	स्तम्	स्त
3rd ,	अस्ति	स्तः	सन्ति	अस्तु	स्ताम्	सन्तु
	<i>Imperfect.</i>			<i>Potential</i>		

<i>Imperfect.</i>			<i>Potential</i>		
1st Person	आसम्	आस्व आस्म	स्याम्	स्याव	स्याम
2nd „	आसीः	आस्तम् आस्त	स्याः	स्यातम्	स्यात
3rd „	आसीत्	आस्ताम् आसन्	स्यात्	स्याताम्	स्युः

Atmanepada.

<i>Present.</i>				<i>Imperative.</i>		
1st Person	हे	स्वहे	स्महे	असै	असावहै	असामहै
2nd „	से	साथे	ध्वे	स्व	साथाम्	ध्वम्
3rd „	स्ते	साते	सते	स्ताम्	साताम्	सताम्

Imperfect.

	S.	D.	P.
1st Person	आसि	आस्वहि	आस्महि
2nd „	आस्थाः	आसाथाम्	आध्वम्
3rd „	आस्त	आसाताम्	आसत

Potential.

1st Person	सीय	सीवहि	सीमहि
2nd „	सीथाः	सीयाथाम्	सीध्वम्
3rd „	सीत	सीयाताम्	सीरन्

असि (by 95 a); से and स्व by (95 and 95 a); आसीः and आसीत् by (95 b); हे and एधि are irregular by (ह एति VII. 4. 52; and ध्वसोरेद्भावभ्यासलोपश्च VI. 4. 119); ध्वे and ध्वम् by (95 and 96).

आसु 2 A To sit

<i>Present.</i>			<i>Imperative.</i>		
	S.	D. P.	S.	D	P.
1st Person	आसे	आस्वहे आस्महे	आसे	आसावहे	आसामहे
2nd „	आस्ते	आसाथे आध्वे	आस्व	आसाथाम्	आध्वम्
3rd „	आस्ते	आसाते आस्ते	आस्ताम्	आसाताम्	आसताम्

Imperfect.

	S.	D.	P
1st Person	आसि	आस्वहि	आस्महि
2nd „	आस्था	आसाथाम्	आध्वम्
3rd „	आस्त	आसाताम्	आसत

Potential.

1st Person	आसीय	आसीवहि	आसीमहि
2nd „	आसीथा	आसीयाथाम्	आसीध्वम्
3rd „	आसीत	आसीयाताम्	आसीरन्

आध्वे and आध्वम् by (96).

कस् or कस् 2 A To go, to destroy.

	<i>Present</i>			<i>Imperative.</i>		
	S.	D	P.	S.	D.	P
1st Person	कसे	कस्वहे	कस्महे	कसे	कसाथहे	कसामहे
2nd „	कस्ते	कसाथे	कध्वे	कस्व	कसाथाम्	कध्वम्
3rd „	कस्ते	कसाते	कस्ते	कस्ताम्	कसाताम्	कस्ताम्

	S	D	P
1st Person	अकसि	अकस्वहि	अकस्महि
2nd „	अकस्था	अकसाथाम्	अकध्वम्
3rd „	अकस्त	अकसाताम्	अकसत

Potential

	S	D	P
1st Person	कसीय	कसीवहि	कसीमहि
2nd „	कसीथा	कसीयाथाम्	कसीध्वम्
3rd „	कसीत	कसीयाताम्	कसीरन्

कध्वे—कध्वम्—अकध्वम् by (96)

The forms of कंस् are the same as those given above with an Anuswára on each form.

वस् 2 A. "To wear or put on"

(97) * Roots ending in स् optional before स् †, the 3rd and tions of the Imperfect.

(98) † The penultimate आ rule " is changed to इ before weak consonants.

चकास् 2 P. To shine

as those given above with an

should be similarly conjugated.

change it to ह or ह् before ह् and 2nd person singular termina-

of शास् 2 P. "to instruct, to terminations beginning with

to be prosperous.

Present.

	S.	II.	P.
1st Person	चकास्मि	चक	स्वः चकास्मः
2nd "	चकास्सि	चक	स्थः चकास्थ
3rd "	चकास्ति	चका	स्तः चकासति

Imperative.

1st Person	चकासानि	चका	ताव चकासाम
2nd "	चकाद्धि-धि	चका	ताम् चकास्त
3rd "	चकास्तु	चका	ताम् चकासतु

Imperfect.

1st Person	अचकासम्	अचक	स्व अचकास्म
2nd "	{ अचकाः	अचक	गस्तम् अचकास्त
3rd "	{ अचकात्-इ	अचक	गस्ताम् अचकास्तुः

Potential.

1st Person	चकास्याम्	चका	याव चकास्याम्
2nd "	चकास्याः	चका	यातम् चकास्यात
3rd "	चकास्यात्	चका	याताम् चकास्युः

* तिप्यनस्ते: VIII. 2. 73.

† सिपि धातोर्द्वा VIII. 2. 74.

‡ शाम् इदङ्हलो: VI. 4. 34.

For चकासति and चकासन् see (68 a); and for अचकासुः, see (68 b); for चकासि and चकापि see (68 c); अचकाः, अचकाद् and अचकाद् by (97).

चास् 2 P. To instruct; to rule.

<i>Present</i>			<i>Imperative</i>		
S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st Person चास्मि	शिष्यः शिष्यः	शिष्यानि	शासाय	शासाम	
2nd "	शास्ति शिष्टः शिष्टः	शाधि	शिष्टम्	शिष्ट	
3rd "	चास्ति शिष्टः शासति	शास्तु	शिष्टाय	शासतु	

Imperfect.

	S.	D.	P.
1st Person.	अशासम्	अशिष्य	अशिष्यम्
2nd "	{ अशाः अशाद्-द्	अशिष्टम्	अशिष्ट
3rd "	अशाद्-द्	अशिष्टाम्	अशासुः

Potential.

	S.	D.	P.
1st Person	शिष्याम्	शिष्याय	शिष्याम्
2nd "	शिष्याः	शिष्यातम्	शिष्यात
3rd "	शिष्यात्	शिष्याताम्	शिष्युः

शासति-शासतु by (68 a); अशासुः (68 b); शाधि (68 c); अशाः, अशाद् and अशाद् (by 97); and शिष्यः, शिष्यः &c. by (98).

(99) * Roots ending in ह् and roots, beginning with ह् and ending in ह्, change the ह् to ह् and ह् respectively when followed by any consonant except a nasal or a semi-vowel or by nothing.

(100) † The initial ह् or ह् of a termination following the 4th letter of a class is changed to ह्.

(101) ‡ ह् or ह् followed by ह् or ह् respectively is dropped and the preceding vowel, if short, is made long.

* होट. VIII. 2. 31. दक्षिणोच्चैः VIII. 2. 32.

† ह्यस्तथोच्चैः VIII. 2. 40.

‡ होट लोपः VIII. 3. 13. हलोपे पूर्वस्य दीर्घाणः VI. 3. III.

(102) * Roots beginning with ब्, ग्, ङ्, क् and ending with the fourth letter of a class or ह्, change the ब्, ग्, ङ्, क् to भ्, घ्, ङ्, घ् respectively when followed by स्, इत् or nothing.

दिह् 2 U: To anoint; to defile; to increase.

Parasmaipada.

	<i>Present.</i>			<i>Imperative.</i>		
	S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st Person	देहि	दिहः	दिहः	देहानि	देहाव	देहाम
2nd „	धेक्षि	दिग्धः	दिग्धः	दिग्धि	दिग्धम्	दिग्ध
3rd „	देग्धि	दिग्धः	दिहन्ति	देग्धु	दिग्धाम्	दिहन्तु

Imperfect.

	S.	D.	P.
1st Person	अदेहम्	अदिह	अदिह
2nd „	अधेक्—ग्	अदिग्धम्	अदिग्ध
3rd „	अधेक्—ग्	अदिग्धाम्	अदिहन्

Potential.

	S.	D.	P.
1st Person	दिह्याम्	दिह्याव	दिह्याम
2nd „	दिह्याः	दिह्यातम्	दिह्यात
3rd „	दिह्यात्	दिह्याताम्	दिह्युः

Atmanepada.

	<i>Present.</i>			<i>Imperative.</i>		
	S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st Person	दिहे	दिह्वहे	दिह्वहे	देहै	देहावहै	देहामहै
2nd „	धिक्से	दिहाते	धिग्ध्वे	धिक्व	दिहाथाम्	धिग्ध्वम्
3rd „	दिग्धे	दिहाते	दिहते	दिग्धाम्	दिहाताम्	दिहताम्

Imperfect.

	S.	D.	P.
1st Person	अदिहि	अदिह्वहि	अदिह्वहि
2nd „	अदिग्धाः	अदिहाथाम्	अधिग्ध्वम्
3rd „	अदिग्ध	अदिहाताम्	अदिहत

Potential.

	S.	D.	P.
1st Person	दिहीषि	दिहीषहि	दिहीमहि
2nd "	दिहीषाः	दिहीषायाम्	दिहीष्यम्
3rd "	दिहीत	दिहीषाताम्	दिहीरन्

दिह्+सि=देह्+सि by (70),=देप्+सि by (99),=पेप्+सि by (102),=पेरु+सि by (87),=पेरु+वि by (83),=पेक्षि
Forms अपेक्ष, पिक्षे, पिग्ध्ये, पिक्ष, पिग्ध्यम्, and अपिग्ध्यम् to be similarly formed.

विह्+यः and तः=दिप्+यः and तः by (99);=दिप्+यः by (100);=दिग्+यः by (82);=in both cases दिग्पः.

इह 2 U. To milk, to drain a thing of its contents; to yield or grant, to enjoy.

*Parasmaipada.**Present.**Imperative.*

	S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st Person	दोक्षि	दुहः	दुहः	दोहानि	दोहाय	दोहाम
2nd "	दोक्षि	दुग्धः	दुग्ध	दुग्धि	दुग्धम्	दुग्ध
3rd "	दोग्धि	दुग्धः	दुहन्ति	दोग्यु	दुग्धाम्	दुहन्तु

*Imperfect.**Potential*

1st Per.	अदोहम्	अदुह	अदुह	दुह्याम्	दुह्याय	दुह्याम
2nd "	अदोह-ग्	अदुग्धम्	अदुग्ध	दुह्याः	दुह्याताम्	दुह्यात
3rd "	अदोह-ग्	अदुग्धाम्	अदुहन्	दुह्यात्	दुह्याताम्	दुह्युः

*Atmanspada.**Present.**Imperative.*

1st Person	दुहे	दुहहे	दुहहे	दोहे	दोहायहे	दोहामहे
2nd "	धुक्षे	दुहाये	धुग्धे	धुक्ष्व	दुहायाम्	धुग्ध्वम्
3rd "	दुग्धे	दुहाते	दुहते	दुग्धाम्	दुहाताम्	दुहताम्

Imperfect.

	S.	D.	P.
1st Person	अदुहि	अदुहहि	अदुहामहि
2nd "	अदुग्धाः	अदुहायाम्	अधुग्ध्वम्
3rd "	अदुग्ध	अदुहाताम्	अदुहत

Potential.

	S.	D.	P.
1st Person	दुहीय	दुहीवहि	दुहीमाहि
2nd	दुहीथाः	दुहीयाथाम्	दुहीध्वम्
3rd	दुहीत	दुहीयाताम्	दुहीरन्

दुह् + सि = दोह् + सि by (70); = दोष् + सि by (99); = धोष् + सि by (102); = धोक् + सि by (87); = धोक् + पि by (83) = धोक्षि.

Form अधोक्—ग्, धुक्षे, धुग्ध्वे, धुक्व, धुग्ध्वम् and अधुग्ध्वम् to be similarly formed.

दुह् + थ; and तः = दुष् + थ; and तः by (99); = दुष् + धः by (100) in both cases = दुग्धः by (82).

लिह् To lick; to taste or sip.

*Parasmaipada.**Present.**Imperative.*

	S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st	लेहि	लिहः	लिहः	लेहानि	लेहाव	लेहाम-
2nd	लेक्षि	लीढः	लीढ	लीढि	लीढम्	लीढ
3rd	लेदि	लीढः	लिहन्ति	लेदु	लीढाम्	लिहन्तु

*Imperfect.**Potential.*

1st	अलेहम्	अलिह	अलिह	लिह्याम्	लिह्याव	लिह्याम
2nd	अलेद्-ङ्	अलीढम्	अलीढ	लिह्याः	लिह्यातम्	लिह्यात
3rd	अलेद्-ङ्	अलीढाम्	अलिहन्	लिह्यात्	लिह्याताम्	लिह्युः

*Atmanepada.**Present.**Imperative.*

1st	लिहे	लिह्वहे	लिह्वहे	लेहै	लेहावहै	लेहामहै
2nd	लिक्षे	लिहाथे	लीढे	लिक्व	लिहाथाम्	लीढम्
3rd	लीढे	लिहाते	लिक्षते	लीढाम्	लिहाताम्	लिहताम्

Imperfect.

	S.	D.	P.
1st Person	अलिहि	अलिह्वहि	अलिह्वहि
2nd	अलीढाः	अलिह्वथाम्	अलीढम्
3rd	अलीढ	अलिह्वताम्	अलिह्वत

Potential.

	S.	D.	P.
1st Person	लिहीय	लिहीषहि	लिहीमहि
2nd "	लिहीथाः	लिहीयायाम्	लिहीष्वम्
3rd "	लिहीत	लिहीयाताम्	लिहीरन्

लिह्+सि=लेह्+सि by (70), =लेह्+सि by (99), =लेह्+सि by (80), =लेह्+पि by (83), =लेक्षि. लिङ्गे and लिङ्य to be similarly formed.

लिह्+थः and तः=लिह्+दः by (81); =लीढः by (101); लीढ, लेढु, लेढि, लीढि, &c. to be similarly formed.

(103). Roots belonging to the 1st and 2nd conjugations.

कस् 1 P. To go, to approach.	गु (गृ) 1 A. to go.
कस् or कंस् 2 A. To go or destroy.	गु 2 P. To praise, &c.
दृग् (दोह्) 1 P. To hurt, pain, or distress.	पा (पिप्), 1 P. To drink, to kiss, to inhale.
दृह 2 U. To milk, &c.	पा 2 P. To Protect.
	रु (रप्), 1 A To go or move, to hurt.
	रु 2 P To cry, &c.

(a) Those that belong to the 1st, 2nd, and 10th conjugations.

ईर् 1 P } To go, move or shake; to raise one's voice,
2 A } to retire, to agitate, to rise or spring from.

ईर् 10 U To agitate; to throw; to excite; to prompt, to produce; to pronounce; to proclaim; to say; to move; to attract; to elevate; to employ; to revive.

सृज् (मार्ज्) 1 P. To sound.

सृज् (मार्ज्) 2 P and 10 U } To wash off, to sweep clean, to rub; to deck; to purify.

शिञ् 1 A }
2 A } To tinkle or rattle; to roar; to sound; to bellow.
10 U }

(b) The following roots belong optionally to the conjugations shown below :—

- आस् 2 A. To sit, &c. 4 P. to enclose or border.
 इ (अच्) 1 U To go; 2 P To go, to retire, to arrive, &c.
 इ—4 A To come, appear, run, wander, request.
 ई 2 P To go, to show; to pervade; 4 A To go.
 कु (कच्) 1 A To sound. 2 P to hum or coo.
 कु (कुच्) 6 A To moan, groan or cry, &c.
 पिञ् 2 A To tinge or dye; to touch; to adore; to sound.
 10 U To give; to take; to shine; To be powerful, &c.
 वस् 1 P To dwell; to inhabit; to live, to stay.
 2 A To dress; to wear, to put on.
 4 P To be straight; to be firm; to fix.
 10 U (वास्) or (वस्) (see 47 c).
 वा 2 P To blow; to go or move; to hurt or injure.
 4 P To be dried up; to dry; to be extinguished.
 वा (वाप्) 10 U To go or move; to be happy;
 सू 2 A } To beget or bring forth.
 4 A }
 सू (सुच्) 6 P To excite or incite; to impel.

(104). The following roots change their proper Pada with the prepositions prefixed as shown in each case.

इ 2 P To go.

अधि + इ = अधी 2 A To study; to learn by heart.

This root takes the Parasmaipada terminations in the causal, as अध्यापयति. He teaches.

क्षु 2 P To whet or sharpen.

* संक्षु 2 A To whet or sharpen; as शस्त्रं संक्षुते he whets his weapon;

तु 2 P. To praise.

† आनु 2 A To praise; आनुते he praises.

* समः क्षुबः । 1. 3. 65.

† आङ्निप्रच्छयोः Vartika,

विद् २ P To know or understand.

* संविद् meaning "to recognise" or used intransitively in the sense of "To know or be aware of" is Atmanepadi. This root adds र् to द् optionally in the third person plural as संविदते or संविदन्ते.

शास् २ P. To teach or rule.

आशास् २ A. when meaning "to give a blessing;" "to desire or wish," "to praise," and "to order." In the last sense it is also Parasmaipada.

प्रशास् २ A. meaning "To pray, ask, or seek for"

हन् २ P. To kill.

आहन् २ A. when intransitively used or with "a limb of one's own body" for its object, as स्वशिर आहन्ते, but परस्व शिर आहन्ति.

(105).	Roots.	Present	Tenzo 3rd	Person.
	कस् १ P.	कसति	कसतः	कसन्ति
	कस् २ A.	कस्ते	कसाते	कसन्ते
	कस् २ A.	कस्ते	कसाते	कसन्ते
	दुह १ P.	दोहति	दोहतः	दोहन्ति
	दुह { २ P.	दोग्धि	दुग्धः	दुहन्ति
	दुह { २ A.	दुग्धे	दुहाते	दुहन्ते
	वृ १ A.	नयते	नयेते	नयन्ते
	वृ २ P.	नीति	वृत्तः	नयन्ति
	पा १ P.	पिबति	पिबतः	पिबन्ति
	पा २ P.	पाति	पातः	पाति
	रु १ A.	रयते	रयेते	रयन्ते
	रु २ P.	{ रीति रयीति	रुतः रुयीतः	रुयन्ति
	ईर १ P.	ईरति	ईरतः	ईरन्ति
	ईर २ A.	ईरते	ईराते	ईरन्ते

* विविधच्छिस्वरतनामुपसंहयानम् Vartik । वेत्तेर्निमाया VII. 1. 7.

Roots	Present	Tense	3rd Person.
ईर 10 U.	{ ईरयति ईरयते	ईरयतः ईरयेते	ईरयन्ति ईरयन्ते
सृज् 1 P.	मार्जति	मार्जतः	मार्जन्ति
सृज् 2 P.	मार्ष्टि	सृष्टः	सृजन्ति-मार्जन्ति
सृज् 10 U.	{ मार्जयति मार्जयते	मार्जयतः मार्जयेते	मार्जयन्ति मार्जयन्ते
शिञ् 1 A.	शिजते	शिजेते	शिजन्ते
शिञ् 2 A.	शिक्ते	शिजाते	शिजते
शिञ् 10 U.	{ शिजयति शिजयते	शिजयतः शिजयेते	शिजयन्ति शिजयन्ते
आस् 2 A.	आस्ते	आसाते	आसते
आस् 4 P.	आस्यति	आस्यतः	आस्यन्ति
इ 1 U.	{ अयति अयते	अयतः अयेते	अयन्ति अयन्ते
इ 2 P.	एति	इतः	यन्ति
इ 4 A.	इयते	इयेते	इयन्ते
ई 2 P.	एति	ईतः	इयन्ति
ई 4 A.	ईयते	ईयेते	ईयन्ते
कु 1 A.	कवते	कवेते	कवन्ते
कु 2 P.	कौति	कुतः	कुवन्ति
कु 6 A.	कुवते	कुवेते	कुवन्ते
पिञ् 2 A.	पिक्ते	पिजाते	पिजते
पिञ् 10 U.	{ पिजयति पिजयते	पिजयतः पिजयेते	पिजयन्ति पिजयन्ते
वस् 1 P.	वसति	वसतः	वसन्ति
वस् 2 A.	वस्ते	वसाते	वसते
वस् 4 P.	वस्यति	वस्यतः	वस्यन्ति
वस् 10 U.	see Page 53.		
वा 2 P.	वाति	वातः	वान्ति
वा 10 U.	see page 54.		
सृ 2 A.	सृते	सृवाते	सृवते
सृ 4 A.	सृयते	सृयेते	सृयन्ते
सृ 6 P.	सृवति	सृवतः	सृवन्ति

CHAPTER VI.

Third Conjugation or जुहोत्यादि class.

(106) * Roots of the third or जुहोत्यादि class form their base by reduplication.

(107). † अन् the Parasmaipada termination of the Imperfect third person plural is replaced by उत्स् in the third conjugation.

(108). ‡ The ending इ, उ and ऋ, short or long, of roots of the third conjugation take their Guna substitute, and the ending अ is dropped before उत्स् of the Imperfect.

Rules of Reduplication.

(109). § Roots consisting of one vowel reduplicate i. e. repeat or double the initial vowel, if any, or the initial consonant together with the following vowel. Thus इष् becomes इइष् and गुष् becomes गुगुष्.

(110). || In the case of roots consisting of two or more vowels the consonant following the initial vowel is reduplicated instead of the initial vowel.

(a) × Roots with an initial vowel and न्, ह्, र्, as the first member of a conjunct consonant following it, reduplicate the the second member of a conjunct consonant. Thus ऊर्णु becomes ऊर्णुनु, न् being repeated instead of र्.

(111) §§ Roots with an initial conjunct consonant reduplicate the first member of it only with the following vowel. Thus दृह् becomes दृदृह्.

* श्लो VI. 1. 10.-

† सिजम्प्लविदिम्पञ्च III. 4. 109.

‡ जुति च VII. 3. 83. and उत्स्य ष्वान्तात् VI. 1. 96.

§ एफाचोद्वे प्रथमस्य VI. 1. 1.

|| अजविदितीयस्य VI. 1. 2.

× नन्दाः संयोगादयः VI. 1. 3.

§§ हलादिः शेषः VII. 4. 60.

(a) * Roots with an initial conjunct consonant, the first member of which is a sibilant and the second a hard consonant, reduplicate the second member with the following vowel. Thus स्पन्द् becomes पस्पन्द् .

(112). † The syllable so reduplicated or repeated is called "the reduplicative syllable." Thus the first इ in इइस्, ए in एएस्, and दु in दुदुह् is the reduplicative syllable.

(113). ‡ In the reduplicative syllable, a radical hard or soft aspirate i. e. the second or fourth letter of a class is replaced by its corresponding hard or soft unaspirate i. e. the first or third letter of the class. Thus स्फुद् becomes फुस्फुद् and then एस्फुद् ; धिन्व, फण्-भञ् become दिधिन्व, पफण् and वभञ्.

(114). § A guttural is replaced by its corresponding palatal and इ is changed to ज्. Thus कुप्, खिद्, गद् घुष् and हिस् become जुकुप्, छिखिद् and then चिखिद्, जगद्, झुघुष् and then जुघुष्, and जिहिस्.

(115). || A reduplicative long vowel becomes short, and ऋ is replaced by अ. Thus वाध् becomes वावाध् by (109), and then ववाध् ; भाष्—वभाष् ; भृ—भृभृ—वभृ.

(116). × If the reduplicative syllable be अ only, it is lengthened.

(117). §§ Roots beginning with ऋ and those beginning with अ and ending with two consonants and the root अङ् 5. A. "to pervade" take न् after the reduplicative syllable ऋच्—आनर्च् ; अर्च्—आनर्च् and अङ्—आनङ्.

* शर्पूर्वाः खयः VII. 4. 6.

† पूर्वोऽभ्यासः VI. 2. 4.

‡ अभ्यासे चर्च VIII. 4. 54. (झशां जशः । खयां चरः । प्रकृतिजश्ररां प्रकृतिजश्ररः)

§ कुहोश्च VII. 4. 62.

|| इस्वः VII. 4. 59 and उस्त् VII. 4. 66.

× अत आदिः VII. 4. 70.

§§ तस्मान्नङ्दिहलः VII. 4. 71. and अङ्नेतिश्च VII. 4. 72.

(118). * The reduplicative इ and उ are changed to इप् and उप् respectively before a dissimilar vowel. Thus उरप्—becomes उओप् before a strong termination and then to उयोप्.

(119). The reduplicative ए—ए and ओ—ओ becomes इ and उ respectively. Thus सेन्—सेसेन् by (100), ऐसेन् by (114): चरेन् by (113), and चिसेन् by (119). घोप्-घुघोप्.

There are 25 roots of the third conjugation; some of them are irregular in their bases from a change in the reduplicative syllable and their ending vowels; while others such as घृ, हृ, कृ (used in the classic language also), घृ, मृ, क्षृ, पि, पृ, जृ and गृ are restricted to the Vedas. The irregularities are noted with each root.

(120). † The roots मा 3 A, हा 3 A to go, and गा 3 P. change the vowel in the reduplicative syllable to इ. Their final vowel is changed to ई before consonantal weak terminations and dropped before vowel weak ones, while it is retained before strong terminations.

मा 3 A To measure; to sound.

Present.

	S.	D.	P.
1st Person	मिमे	मिमीयहे	मिमीमहे
2nd	मिमीषे	मिमाथे	मिमीष्ये
3rd	मिमीते	मिमाते	मिमते

Imperatives.

1st Person	मिमै	मिमायहे	मिमामहे
2nd	मिमीष्य	मिमायाय	मिमीष्वय
3rd	मिमीताम्	मिमाताय	मिमताय

* अम्यासस्यासवर्णे VI. 4. 78.

† भृञामित् VII. 4. 75. ई हल्यघोः III. 4. 113. आम्प्लयो रातः VI. 4. 112.

Imperfect.

	S.	D.	P.
1st Person	अमिमि	अमिमीवहि	अमिमीमहि
2nd „	अमिमीथाः	अमिमाथाम्	अमिमीध्वम्
3rd „	अमिमीत	अमिमाताम्	अमिमत्

Potential.

1st Person	मिमीय	मिमीवहि	मिमीमहि
2nd „	मिमीथाः	मिमीयाथाम्	मिमीध्वम्
3rd „	मिमीत	मिमीयाताम्	मिमीरन्

मा by (109) मामा;—by (115) ममा;—by (120) मिमा before strong terminations; मिस् and मिमी are the bases before vowel and consonantal weak ones.

हा 3 A. To go or move; to get or attain.

Present.

1st Person	जिहे	जिहीवहे	जिहीमहे
2nd „	जिहीषे	जिहाथे	जिहीध्वे
3rd „	जिहीते	जिहाते	जिहते

Imperative.

1st Person	जिहै	जिहावहै	जिहामहै
2nd „	जिहीष्व	जिहाथाम्	जिहीध्वम्
3rd „	जिहीताम्	जिहाताम्	जिहताम्

Imperfect.

1st Person	अजिहि	अजिहीवहि	अजिहीमहि
2nd „	अजिहीथाः	अजिहाथाम्	अजिहीध्वम्
3rd „	अजिहीत	अजिहाताम्	अजिहत्

Potential.

1st Person	जिंहीय	जिंहीवहि	जिंहीमहि
2nd „	जिंहीथाः	जिंहीयाथाम्	जिंहीध्वम्
3rd „	जिंहीत	जिंहीयाताम्	जिंहीरन्

हा by (109) हाहा;—by (115) हहा;—by (114) जहा; by (120) जिहा before strong terminations; जिह् and जिंही are the bases before vowel and consonantal weak ones.

गा 3 P. To praise or sing; to go.

Present.

	S.	D.	P.
1st Person	जिगामि	जिगीथः	जिगीमः
2nd "	जिगासि	जिगीथः	जिगीथ
3rd "	जिगाति	जिगीतः	जिगति

Imperative.

1st Person	जिगानि	जिगाथ	जिगाम
2nd "	जिगीहि	जिगीतम्	जिगीत
3rd "	जिगातु	जिगीताम्	जिगतु

Imperfect.

1st Person	अजिगाम्	अजिगीथ	अजिगीम
2nd "	अजिगाः	अजिगीतम्	अजिगीत
3rd "	अजिगात्	अजिगीताम्	अजिगुः

Potential

1st Person	जिगीयाम्	जिगीयाथ	जिगीयाम
2nd "	जिगीयाः	जिगीयातम्	जिगीयात
3rd "	जिगीयात्	जिगीयाताम्	जिगीयुः

गा by (109) गागा;—by (115) गगा;—by (114) जगा; by (120). जिगा before strong terminations; जिग् and जिगी are the bases before vowel and consonantal weak ones.

(121). * The ending आ of हा 3 P "to abandon" is changed to ई or इ before consonantal weak terminations of the Present Tense, Imperfect Tense, Imperative Mood, and it is dropped before vowel weak terminations and those of the Potential Mood. The ending आ is optionally retained in the Imperative second person singular, and the अ in the reduplicative syllable is not changed to इ like that of हा A. to go.

हा 3 P To leave or abandon, to omit or disregard.

	S.	D.	P.
{ जहामि		जहीवः	जहीमः
		जहिवः	जहिमः

* जहातिश्च VI. 4. 116. लोपोपि VI. 4. 118. आ च ही VI. 4. 117.

S.	D.	P.
{ जहासि	जहीथः जहिथः	जहीथ जाहिथ
{ जहाति	जहीतः जाहितः	जहाति

Imperative.

जहानि	जहाव	जहाम
{ जहाहि-जहिहि	जहीतम्	जहीत
{ जहीहि	जाहितम्	जाहित
{ जहातु	जहीतात् जाहिताम्	जहतु

Imperfect.

{ अजहाम्	अजहीव अजाहिव	अजहीम अजाहिम
{ अजहाः	अजहीतम् अजाहितम्	अजहीत अजाहित
{ अजहात्	अजहीताम् अजाहिताम्	अजहुः

Potential.

जह्याम्	जह्याव	जह्याम
जह्याः	जह्यातम्	जह्यात
जह्यात्	जह्याताम्	जह्युः

हा by (109) हाहा;—by (115) हहा;—by (114) जहा; by (121) जहा—जहि—जही and जह् are the bases.

(122). * The roots दा and घा assume the forms of दद् and दध् respectively by dropping the ending आ before the weak terminations. दध् of घा before स, ष्, त्, and थ् becomes धत्. The Parasmaipadi Imperative singulars are देहि and धेहि respectively.

* आनोलोप इति च VI. 4. 64.

दधस्तथोश्च VIII. 2. 38.

दा 3 U. To givo.

" *Parasmaipada.**Present.*

	S.	D.	P.
1st Person	ददामि	ददः	दद्यः
2nd "	ददासि	दद्यः	दद्य
3rd "	ददाति	दत्तः	ददति

Imperative.

1st Person	ददानि	ददाथ	ददाम
2nd "	देहि	दत्तम्	दत्त
3rd "	ददातु	दत्ताम्	ददतु

Imperfect.

1st Person	अददाम्	अदद्व	अदद्य
2nd "	अददाः	अदत्तम्	अदत्त
3rd "	अददात्	अदत्ताम्	अददतुः

Potential.

1st Person	दयाम्	दयाथ	दयाम
2nd "	दयाः	दयाताम्	दयात
3rd "	दयात्	दयाताम्	दयुः

*Atmanepada.**Present.*

1st Person	ददे	ददहे	दद्यहे
2nd "	दत्से	ददाथे	दद्ये
3rd "	दत्ते	ददाते	ददते

Imperative.

1st Person	ददे	ददाथहे	ददामहे
2nd "	दत्स्व	ददाथाम्	दद्युम्
3rd "	दत्ताम्	ददाताम्	ददताम्

Imperfect.

1st Person	अददि	अदद्वहि	अदद्यहि
2nd "	अदद्याः	अददाथाम्	अदद्युम्
3rd "	अदत्त	अददाताम्	अददत

Potential.

	S.	D.	P.
1st Person	ददीय	ददीवहि	ददीमहि
2nd "	ददीथाः	ददीयाथाम्	ददीध्वम्
3rd "	ददीत	ददीयाताम्	ददीरन्

धा 3 U To hold; to maintain; to put; to do.

*Parasmaipada.**Present.*

1st Person	दधामि	दध्वः	दध्मः
2nd "	दधासि	धत्थः	धत्थ
3rd "	दधाति	धत्तः	दधाति

Imperative.

1st Person	दधानि	दधाव	दधाम
2nd "	धेहि	धत्तम्	धत्त
3rd "	दधातु	धत्ताम्	दधतु

Imperfect.

1st Person	अदधाम्	अदध्व	अदध्म
2nd "	अदधाः	अधत्तम्	अधत्त
3rd "	अदधात्	अधत्ताम्	अदधुः

Potential.

1st Person	दध्याम्	दध्याव	दध्याम
2nd "	दध्याः	दध्यातम्	दध्यात
3rd "	दध्यात्	दध्याताम्	दध्युः

*Atmanepada.**Present.**Imperative.*

	S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st Person	दधे	दध्वहे	दध्महे	दधै	दधावहे	दधामहे
2nd "	धत्से	दधाते	धद्धे	धत्स्व	दधाथाम्	धद्धुम्
3rd "	धत्ते	दधाते	दधते	धत्ताम्	दधाताम्	दधताम्

Imperfect.

	S.	D.	P.
1st Person	अदधि	अदध्यदि	अदध्यमदि
2nd "	अदध्याः	अदधाधाम्	अदध्यमम्
3rd "	अदधत्	अदधाताम्	अदध्यत

Potential.

1st Person	दधीष	दधीषदि	दधीमदि
2nd "	दधीषाः	दधीषाधाम्	दधीषमम्
3rd "	दधीत	दधीषाताम्	दधीषन्

कि 3 P. To know

Present.

1st Person	चिकेमि	चिकिषः	चिकिमः
2nd "	चिकेवि	चिकिषः	चिकिष
3rd "	चिकेति	चिकितः	चिक्यति

Imperative.

1st Person	चिकयानि	चिकयाय	चिकयाम
2nd "	चिकिहि	चिकितम्	चिकित
3rd "	चिकेतु	चिकिताम्	चिक्यतु

Imperfect

1st Person	अचिकयम्	अचिकिष	अचिकिम
2nd "	अचिकेः	अचिकितम्	अचिकित
3rd "	अचिकेत्	अचिकिताम्	अचिक्युः

Potential.

1st Person	चिकियाम्	चिकियाय	चिकियाम
2nd "	चिकियाः	चिकियातम्	चिकियात
3rd "	चिकियात्	चिकियाताम्	चिकियुः

कि by (109), किकि;—by (114) चिकि is the base. चिक्यति and चिक्यतु by (14 b), and अचिक्युः by (108), the इ of कि taking Gna

(123). * Roots ending in इ or ई and not preceded by a conjunct consonant change इ or ई to य before a vowel weak termination when the base consists of more than one syllable.

* एनेकाचोऽसंयोगपूर्वस्य VI. 4. 82.

(124). * The ई of भी is optionally shortened when followed by consonantal weak terminations.

भी 3 P. to fear; to be afraid of.

Present.

	S.	D.	P.
1st Person	विभेमि	{ विभीवः विभिवः	विभीमः विभिमः
2nd "	विभेपि	{ विभीथः विभिथः	विभीथ विभिथ
3rd "	विभेति	{ विभीतः विभितः	विभ्यति

Imperative.

1st Person	विभयानि	विभयाव	विभयामः
2nd "	{ विभीहि विभिहि	विभीतम् विभितम्	विभीत विभित
3rd "	{ विभेतु	विभीताम् विभिताम्	विभ्यतु

Imperfect.

1st Person	अविभयम्	{ अविभीव अविभिव	अविभीम अविभिम
2nd "	अविभेः	{ अविभीतम् अविभितम्	अविभीत अविभित
3rd "	अविभेत	{ अविभीताम् अविभिताम्	अविभ्युः

Potential.

1st Person	{ विभीयाम् विभियाम्	विभीयाव विभियाव	विभीयाम विभियाम
2nd "	{ विभीयाः विभियाः	विभीयातम् विभियातम्	विभीयात विभियात
3rd "	{ विभीयात् विभियात्	विभीयाताम् विभियाताम्	विभीयुः विभियुः

भी by (109) भीभीः—by (113) वीभी ;—by (115) विभी is the base.

अधिभ्यः by (108), the ई of भी taking its Guna before उच्च्; येमी+अति and अतु=विष्पति and विष्पतु by (123), the base येमी consisting of two syllables and the ई of मी not being preceded by a conjunct consonant.

ही 3. P. to blush; to be ashamed.

Present.

	S.	D.	P.
1st Person	जिह्वेमि	जिह्वीयः	जिह्वीमः
2nd "	जिह्वेपि	जिह्वीयः	जिह्वीय
3rd "	जिह्वेति	जिह्वीतः	जिह्विपति

Imperative.

1st Person	जिह्वयाणि	जिह्वयाय	जिह्वयामं
2nd "	जिह्वीहि	जिह्वीतम्	जिह्वीत
3rd "	जिह्वेतु	जिह्वीताम्	जिह्विपतु

Imperfect.

1st Person	अजिह्वयम्	अजिह्वीष	अजिह्वीम
2nd "	अजिह्वेः	अजिह्वीतम्	अजिह्वीत
3rd "	अजिह्वेत्	अजिह्वीताम्	अजिह्वयुः

Potential.

1st "	जिह्वीषाम्	जिह्वीषाष	जिह्वीषाम
2nd "	जिह्वीषाः	जिह्वीषातम्	जिह्वीषात
3rd "	जिह्वीषात्	जिह्वीषाताम्	जिह्वीषुः

ही by (111) होहो;—by (114) जोहो;—by (115) जिह्वी is the base.

जिह्वी+अति and अतु=जिह्विपति and जिह्विपतु, the ई of ही is preceded by ह् a conjunct consonant and is not therefore changed to य् by (123) but to इय् by (73).

अजिह्वयुः by (108), the ई of ही taking its Guna before उच्च्.

(125). * In the case of the root हु 3 P. " to sacrifice " the Imperative second person singular termination is धि instead of हि.

(a) हु * changes its vowel to इ when followed by a vowel weak termination, and not to उ by (73).

हु 3 P. to sacrifice; to eat.

Present.

	S.	D.	P.
1st Person	जुहोमि	जुहुवः	जुहमः
2nd „	जुहोषि	जुहुथः	जुहुथ
3rd „	जुहोति	जुहुतः	जुहति

Imperative.

1st Person	जुह्वानि	जुह्वाव	जुह्वाम
2nd „	जुहुधि	जुहतम्	जुहुत
3rd „	जुहोतु	जुहुताम्	जुहतु

Imperfect.

1st Person	अजुहवम्	अजुहुष	अजुहम
2nd „	अजुहोः	अजुहुतम्	अजुहुत
3rd „	अजुहोत्	अजुहुताम्	अजुहवुः

Potential.

1st Person	जुह्याम्	जुह्याव	जुह्याम
2nd „	जुह्याः	जुह्यातम्	जुह्यात
3rd „	जुह्यात्	जुह्याताम्	जुह्युः

हु by (109) हुहु;—by (114) जुहु is the base.

अजुहवुः by (108) the उ of हु taking its Guna before उस्.

(126) † The root कृ 3 P. “to go” changes its vowel in the reduplicative syllable to इ. By (118) this इ is changed to इय् (इ being followed by कृ a dissimilar vowel) and the base becomes इयृ.

कृ (mostly used in the Veda) 3 P. To go.

Present.

1st Person	इयमि	इयवः	इयमः
2nd „	इयषि	इयथः	इयथ
3rd „	इयति	इयतः	इयति

* हुश्रुवाः सार्वधातुके VI. 4. 87.

† अतिपित्योश्च VII. 4. 77.

Imperative.

	E.	D.	P.
1st Person	इपराणि	इपराय	इपराम
2nd "	इयृहि	इयृतम्	इयृत
3rd "	इयर्तु	इयृताम्	इयर्तु

Imperfect.

1st Person	ऐयरम्	ऐयृथ	ऐयृम
2nd "	ऐयः	ऐयृतम्	ऐयृत
3rd "	ऐयः	ऐयृताम्	ऐयर्तुः

Potential.

1st Person	इयूयाम्	इयूपाथ	इयूपाम
2nd "	इयूयाः	इयूपातम्	इयूपात
3rd "	इयूयाद्	इयूपाताम्	इयूयुः

क् by (109) क्क्कः—by (115) अक्,—by (126) इक्कः—by 118) इयू is the base.

ऐयरम् by (14 a); इयति and इयर्तु by (14 b) and ऐयर्तुः by (108).
सु 3 P. To go.

Present

1st Person	ससर्मि	ससृवः	ससृमः
2nd "	ससर्षि	ससृथ.	ससृथ
3rd "	ससर्ति	ससृतः	ससर्ति

Imperative.

1st Person	ससराणि	ससराय	ससराम
2nd "	ससृहि	ससृताम्	ससृत
3rd "	ससर्तु	ससृताम्	ससर्तु

Imperfect.

1st Person.	अससरम्	अससृथ	अससृम
2nd "	अससः	अससृतम्	अससृत
3rd "	अससः	अससृताम्	अससर्तुः

Potential

1st Person	ससूयाम्	ससूपाथ	ससूपाम
2nd "	ससूयाः	ससूपातम्	ससूपात
3rd "	ससूयाद्	ससूपाताम्	ससूयुः

सृ by (109) and सृष्टु;=by (115) सृष्टु is the base. सस्राति and सस्रातु by (14 b) and असस्रुः by (108).

(127).^{*} The roots घृ 3 P. "to sprinkle, to shine," हृ 3 P. "to take by force," घृ or पू 3 P. "to fill," and भृ 3 U "to support or bear," change their vowel in the reduplicative syllable to इ.

घृ 3 P. to sprinkle or shine.

Present.

	S.	D.	P.
1st Person	जिघर्मि	जिघृवः	जिघृमः
2nd "	जिघर्षि	जिघृथः	जिघृथ
3rd "	जिघर्ति	जिघृतः	जिघ्रति

Imperative.

1st Person	जिघराणि	जिघराव	जिघराम
2nd "	जिघृहि	जिघृतम्	जिघृत
3rd "	जिघर्तु	जिघृताम्	जिघ्रतु

Imperfect.

1st Person	अजिघरम्	अजिघृव	अजिघृम
2nd "	अजिघः	अजिघृतम्	अजिघृत
3rd "	अजिघः	अजिघृताम्	अजिघरुः

Potential.

1st Person	जिघृयाम्	जिघृयाव	जिघृयाम
2nd "	जिघृयाः	जिघृयातम्	जिघृयात
3rd "	जिघृयात्	जिघृयाताम्	जिघृयुः

घृ by (109) घृष्टु; by (115) घृष्टु;—by (113) गघृ;—by (114) गघृ; and by (127) जिघृ is the base.

हृ 3 P. "to take by force".

Present.

1st Person	जिहर्मि	जिहृवः	जिहृमः
2nd "	जिहर्षि	जिहृथः	जिहृथ
3rd "	जिहर्ति	जिहृतः	जिह्रति

* बहुलं छन्दसि VII. 4. 78. अतिपिप्त्योश्च VII. 4. 77. भुञ्जामि VII. 4. 76.

Imperative.

	S.	D.	P.	1st
1st Person	जिहराणि	जिहराव	जिहराम	
2nd "	जिहृहि	जिहृतम्	जिहृत	10
3rd "	जिहृत्	जिहृताम्	जिहृत्	

Imperfect.

1st Person	अजिहरम्	अजिहृष	अजिहृम
2nd "	अजिहः	अजिहृतम्	अजिहृत
3rd "	अजिहः	अजिहृताम्	अजिहृः

Potential.

1st. Person	जिहृयाम्	जिहृयाथ	जिहृयाम
2nd "	जिहृयाः	जिहृयातम्	जिहृयात
3rd "	जिहृयात्	जिहृयाताम्	जिहृयुः

दृ by (109) दृदृ; by (115) हृदृ;—by (114) जहृ and by (127) जिहृ is the base.

टृ 3 P. To fill; to sustain; to bring or carry over; to deliver from.

Present.

1st Person	पिपमि	पिपृथः	पिपृमः
2nd "	पिपि	पिपृथः	पिपृथ
3rd "	पिपति	पिपृतः	पिपति

Imperative.

1st Person	पिपराणि	पिपराथ	पिपराम
2nd "	पिपृहि	पिपृतम्	पिपृत
3rd "	पिपृत्	पिपृताम्	पिपृत्

Imperfect.

1st Person	अपिपरम्	अपिपृथ	अपिपृम
2nd "	अपिपः	अपिपृतम्	अपिपृत
3rd "	अपिपः	अपिपृताम्	अपिपृः

Potential.

1st Person	पिपृयाम्	पिपृयाथ	पिपृयाम
2nd "	पिपृयाः	पिपृयातम्	पिपृयात
3rd "	पिपृयात्	पिपृयाताम्	पिपृयुः

पृ by (109) पृष्टृ;—by (115) पप्, and by (127) पिष्टृ is the base.

पृ 3 P. To fill; to gratify (as hopes); to blow (as conch or flute); to refresh; to rear.

Present.

	S.	D.	P.
1st Person	पिपमि	पिपूर्वः	पिपूर्मः
2nd „	पिपमि	पिपूर्थः	पिपूर्थ
3rd „	पिपति	पिपूर्तः	पिपुरति

Imperative.

1st Person	पिपराणि	पिपराव	पिपराम
2nd „	पिपूर्हि	पिपूर्तम्	पिपूर्त
3rd „	पिपूर्तु	पिपूर्ताम्	पिपुरतु

Imperfect.

1st Person	अपिपरम्	अपिपूर्व	अपिपूर्म
2nd „	अपिपः	अपिपूर्तम्	अपिपूर्त
3rd „	अपिपः	अपिपूर्ताम्	अपिपरुः

Potential.

1st Person	पिपूर्याम्	पिपूर्याव	पिपूर्याम
2nd „	पिपूर्याः	पिपूर्यातम्	पिपूर्यात
3rd „	पिपूर्यात्	पिपूर्याताम्	पिपूर्युः

पृ by (109) पृष्टृ;—by (115) पप्; by (127) पिष्टृ=पिप् before the strong by (70) and पिप्स् and पिप्स् by (23a) before the consonantal and vowel weak terminations are the bases.

भृ 3 U. to fill; to support; to pervade.

*Parasmaipada.**Present.**Imperative.*

	S.	D.	P.	S.	D.	P.
1st Person	बिभमि	बिभृवः	बिभृमः	बिभराणि	बिभराव	बिभराम
2nd „	बिभमि	बिभृथः	बिभृथ	बिभृहि	बिभृतम्	बिभृत
3rd „	बिभति	बिभृतः	बिभ्रति	बिभर्तु	बिभृताम्	बिभ्रतु

Imperfect.

	S.	D.	P.
1st Person	अबिभरम्	अबिमृय	अबिमृम
2nd „	अबिमः	अबिमृतम्	अबिमृत
3rd „	अबिमः	अबिमृताम्	अबिमरुः

Potential.

1st Person	बिमृयाम्	बिमृषाय	बिमृयाम
2nd „	बिमृयाः	बिमृयातम्	बिमृयात
3rd „	बिमृयात्	बिमृयाताम्	बिमृयुः

*Atmanepada.**Present.*

1st Person	बिभ्रे	बिमृषहे	बिमृमहे
2nd „	बिमृषे	बिभ्राथे	बिमृषे
3rd „	बिमृते	बिभ्राते	बिमृते

Imperative.

1st Person	बिमरे	बिमरावहे	बिमरामहे
2nd „	बिमृष	बिभ्रायाम्	बिमृष्यम्
3rd „	बिमृताम्	बिभ्राताम्	बिमृताम्

Imperfect.

1st Person	अबिभ्रि	अबिमृषहि	अबिमृमहि
2nd „	अबिमृथाः	अबिमृष्याम्	अबिमृष्यम्
3rd „	अबिमृत	अबिमृताम्	अबिमृत

Potential.

1st Person	बिमृषीय	बिमृषीषहि	बिमृषीमहि
2nd „	बिमृषीयाः	बिमृषीष्याम्	बिमृषीष्यम्
3rd „	बिमृषीत्	बिमृषीष्याताम्	बिमृषीरन्

भृ by (109) भृम्;—by (115) भृम्;—by (113) बभृ, by (127) बिभृ; बिभ्र before the strong, बिभृ before consonantal weak and बिभ्र before the vowel weak terminations are the bases. अबिमरुः by (108).

(128) * In the third conjugation, the penultimate short vowel does not take its Guna substitute before a strong termination beginning with a vowel.

* नाम्यस्तस्याचि पिति सार्वधातुके VII. 3. 87.

(129).* The vowel of the reduplicative syllable of निष्, विष् and चिष् takes its Guna substitute before all personal terminations, चिष् follows the general rules of reduplication.

निष् 3 U To cleanse; to purify.

Parasmaipada

Present.

	S.	D.	P.
1st Person.	नेनेज्मि	नेनिज्वः	नेनिज्मः
2nd „	नेनेक्षि	नेनिकथः	नेनिकथ
3rd „	नेनेक्ति	नेनिक्तः	नेनिजति

Imperative.

1st Person	नेनिजानि	नेनिजाव	नेनिजाम
2nd „	नेनिग्धि	नेनिक्तम्	नेनिक्त
3rd „	नेनेक्तु	नेनिक्ताम्	नेनिजतु

Imperfect.

1st Person	अनेनिजम्	अनेनिज्व	अनेनिज्म
2nd „	अनेनेक्-ग्	अनेनिक्तम्	अनेनिक्त
3rd „	अनेनेक्-ग्	अनेनिक्ताम्	अनेनिज्मः

Potential.

1st Person	नेनिज्याम्	नेनिज्याव	नेनिज्याम्
2nd „	नेनिज्याः	नेनिज्यातम्	नेनिज्यात
3rd „	नेनिज्यात्	नेनिज्याताम्	नेनिज्युः

Atmanepada.

Present

1st Person	नेनिजे	नेनिज्वहे	नेनिज्महे
2nd „	नेनिक्षे	नेनिजाथे	नेनिग्ध्वे
3rd „	नेनिक्ते	नेनिजाते	नेनिजते

Imperative.

1st Person	नेनिजे	नेनिजावहे	नेनिजामहे
2nd „	नेनिक्ष्व	नेनिजाथाम्	नेनिग्ध्वम्
3rd „	नेनिक्ताम्	नेनिजाताम्	नेनिजताम्

* गिजां त्रयाणां गुणः श्रौ VII. 4. 75.

Imperfect.

	S.	D.	P.
1st Person	अनेनिजि	अनेनिज्वहि	अनेनिज्महि
2nd „	अनेनिक्याः	अनेनिजायाम्	अनेनिग्ध्यम्
3rd „	अनेनिक्त	अनेनिजाताम्	अनेनिजत्

Potential.

	S.	D.	P.
1st Person	नेनिजीय	नेनिजीषहि	नेनिजीमहि
2nd „	नेनिजीयाः	नेनिजीषायाम्	नेनिजीष्यम्
3rd „	नेनिजीत	नेनिजीषाताम्	नेनिजीरन्

निञ् by (109) निनिञ्;—by (120) नेनिञ्—by (70) नेनेञ्; is the base before the strong terminations, but by (128) नेनिञ् is the base before आनि—आय—आम; and ऐ—आयहे—आमहे though the terminations are strong.

नेनेक्षि—नेनिक्षे and नेनिक्ष्य (85 and 83); नेनिञ् is changed to नेनिक् or नेनिग् by (85).

विञ् 3 U. To separate, to divide; to distinguish.

*Parasmaipada.**Present.*

	S.	D.	P.
1st Person	वेवेजिम	वेवेजिष्यः	वेवेजिम्
2nd „	वेवेक्षि	वेवेक्ष्यः	वेवेक्ष्य
3rd „	वेवेक्ति	वेवेक्ष्तः	वेवेजति

Imperative.

	S.	D.	P.
1st Person	वेविजानि	वेविजाव	वेविजाम
2nd „	वेविग्धि	वेविक्षतम्	वेविक्षत
3rd „	वेवेक्षु	वेविक्षताम्	वेविजतु

Imperfect.

	S.	D.	P.
1st Person	अवेविजम्	अवेविज्व	अवेविज्म
2nd „	अवेवेक्ष्-ग्	अवेवेक्ष्तम्	अवेवेक्ष्त
3rd „	अवेवेक्ष्-ग्	अवेवेक्षताम्	अवेवेक्ष्तुः

Potential.

	S.	D.	P.
1st Person	वेविज्याम्	वेविज्याव	वेविज्याम
2nd „	वेविज्याः	वेविज्यातम्	वेविज्यात
3rd „	वेविज्यात्	वेविज्याताम्	वेविज्युः

*Atmanepada.**Present.*

	S.	D.	P.
1st Person	वेविजे	वेविज्वहे	वेविज्महे
2nd „	वेविक्षे	वेविजाथे	वेविग्ध्वे
3rd „	वेविक्ते	वेविजाते	वेविजते

Imperative.

1st Person	वेविजै	वेविजावहै	वेविजामहै
2nd „	वेविक्ष्व	वेविजाथाम्	वेविग्ध्वम्
3rd „	वेविक्ताम्	वेविजाताम्	वेविजताम्

Imperfect.

1st Person	अवेविजि	अवेविज्वहि	अवेविज्महि
2nd „	अवेविक्ष्वाः	अवेविजाथाम्	अवेविग्ध्वम्
3rd „	अवेविक्त	अवेविजाताम्	अवेविजत

Potential.

1st Person	वेविजीय	वेविजीवहि	वेविजीमहि
2nd „	वेविजीथाः	वेविजीयाथाम्	वेविजीध्वम्
3rd „	वेविजीत	वेविजीयाताम्	वेविजीरन्

विज् by (109) विविज्;—by (129) वेविज्;—by (128) वेविज् is the base before आनि-आव-आम and ऐ-आवहै-आमहै though the terminations are strong.

विष् 3 U. To surround; to pervade; to embrace.

*Parasmaipada.**Present.*

	S.	D.	P.
1st	वेवेष्मि	वेवेष्थ्वः	वेवेष्मः
2nd	वेवेक्षि	वेवेष्टः	वेवेष्ट
3rd	वेवेष्टि	वेवेष्टः	वेवेष्टाति

Imperative.

	S.	D.	P.
1st	वेविपाणि	वेविपाव	वेविषाम
2nd	वेविष्टु	वेविष्टम्	वेविष्ट
3rd	वेवेष्टु	वेविष्टाम्	वेविष्टु

Imperfect.

	S.	D.	P.
1st Person	अवेविषम्	अवेविष्व	अवेविष्म
2nd „	अवेवेद्-इ	अवेविष्टम्	अवेविष्ट
3rd „	अवेवेद्-इ	अवेविष्टाम्	अवेविष्टु

Potential.

	S.	D.	P.
1st Person	वेदिष्याम्	वेदिष्याथ	वेदिष्याम
2nd "	वेदिष्याः	वेदिष्याताम्	वेदिष्यात
3rd "	वेदिष्यात्	वेदिष्याताम्	वेदिष्युः

*Atmanepada.**Present.*

1st Person	वेदिषे	वेदिष्ये	वेदिष्ये
2nd "	वेदिक्षे	वेदिषाथे	वेदिद्दुम्
3rd "	वेदिष्टे	वेदिषाते	वेदिषत

Imperatives.

1st Person	वेदिषे	वेदिषाथे	वेदिषामहे
2nd "	वेदिक्ष्व	वेदिषाथाम्	वेदिद्दुम्
3rd "	वेदिष्टाम्	वेदिषाताम्	वेदिषताम्

Imperfect

1st Person	अवेदिषि	अवेदिष्वहि	अवेदिष्याहि
2nd "	अवेदिष्टाः	अवेदिषाथाम्	अवेदिद्दुम्
3rd "	अवेदिष्ट	अवेदिषाताम्	अवेदिषत

Potential.

1st Person	वेदिषीय	वेदिषीयाहि	वेदिषीमहि
2nd "	वेदिषीयाः	वेदिषीयाथाम्	वेदिषीध्वम्
3rd "	वेदिषीत	वेदिषीयाताम्	वेदिषीरम्

वेवेक्षि—वेदिक्षे and वेदिक्ष्व by (80 and 83); वेदिष्टः—वेदिष्टः
&c. by (81); वेदिद्दुम्—वेदिद्दुम्—वेदिद्दुम्;—by (82 and 81).

धिप् 3 P. To sonnd.

Present.

1st Person	दिधिषमि	दिधिष्यः	दिधिष्यः
2nd "	दिधिषि	दिधिषतः	दिधिषत
3rd "	दिधिषि	दिधिषतः	दिधिषति

Imperative.

1st Person	दिधिषाणि	दिधिषाथ	दिधिषाम
2nd "	दिधिषि	दिधिषतम्	दिधिषत
3rd "	दिधिषु	दिधिषताम्	दिधिषतु

Imperfect.

	S.	D.	P.
1st Person	अविधिषम्	अदिधिष्व	अदिधिष्म
2nd "	अदिधेद्-ङ्	अदिधिष्टम्	अदिधिष्ट
3rd "	अदिधेद्-ङ्	अदिधिष्टाम्	अदिधिषुः

Potential.

1st Person	दिधिष्याम्	विधिष्याव	दिधिष्याम
2nd "	दिधिष्याः	दिधिष्यातम्	दिधिष्यात
3rd "	दिधिष्यात्	दिधिष्याताम्	दिधिष्युः

धिधिष्—(by 109); दिधिष् by (113);—दि of दिधिष् does not take Guna like the vowel of the reduplicative syllable of निज्—विज्—and विष्.

धन् 3 P. to bear fruit

Present.

1st Person	दधन्मि	दधन्वः	दधन्मः
2nd "	दधंति	दधन्थः	दधन्थ
3rd "	दधन्ति	दधन्तः	दधनति

Imperative.

1st Person	दधनानि	दधनाव	दधनाम
2nd "	दधंहि	दधन्तम्	दधन्त
3rd "	दधन्तु	दधन्ताम्	दधनतु

Imperfect.

1st Person	अदधनम्	अदधन्व	अदधन्म
2nd "	अदधन्	अदधन्तम्	अदधन्त
3rd "	अदधन्	अदधन्ताम्	अदधनुः

Potential.

1st Person	दधन्याम्	दधन्याव	दधन्याम
2nd "	दधन्याः	दधन्यातम्	दधन्यात
3rd "	दधन्यात्	दधन्याताम्	दधन्युः

दधंति and दधंहि by (92); अदधन् by (77); धन् by (109)
धधन्—by (113) दधन् is the base.

(130) * जङ् drops its final and lengthens its vowel i. e. becomes जा before weak terminations beginning with any consonant except a nasal or semi-vowel. But this change is optional in the case of terminations of the Potential Mood before which the root takes reduplication optionally. Before vowel weak terminations, it drops its penultimate necessarily and the two consonants combine and form झ्.

जङ् 3 P. to be produced.

Present.

	S.	D.	P.
1st Person	जजान्मि	जजन्यः	जजन्मः
2nd „	जजंति	जजाथः	जजाथ
3rd „	जजन्ति	जजातः	जशति

Imperative.

1st Person	जजनादि	जजनाथ	जजनाम
2nd „	जजाहि	जजातम्	जजात
3rd „	जजन्तु	जजाताम्	जशतु

Imperfect.

1st Person	अजजनम्	अजजन्य	अजजन्म
2nd „	अजजन्	अजजातम्	अजजात
3rd „	अजजत्	अजजाताम्	अजजुः

Potential.

1st Person	{ जजन्याम् जजायाम्	{ जजन्याथ जजापाथ	{ जजन्याम जजाषाम
2nd „	{ जजन्याः जजायाः	{ जजन्यातम् जजापातम्	{ जजन्यात जजायात
3rd „	{ जजन्यात् जजायात्	{ जजन्याताम् जजापाताम्	{ जजन्युः जजायुः

* जनसनखनां सन्झलोः VI. 4. 42. ये विभाणः VI. 4. 43. गमहन-
जनखनघसां लोपः कृत्यनडि. VI. 4. 98.

	S.	D.	P.
1st Person	{ जन्याम् जायाम्	जन्याव जायाव	जन्याम जायाम्
2nd „	{ जन्याः जायाः	जन्यातम् जायातम्	जन्यात जायात
3rd „	{ जन्यात् जायात्	जन्याताम् जायाताम्	जन्युः जायुः

तुर 3 P. To make haste or run.

Present

1st Person	तुतोर्भि	तुतूर्वः	तुतूर्मः
2nd „	तुतोर्भि	तुतूर्थः	तुतूर्थ
3rd „	तुतोर्ति	तुतूर्तः	तुतुराति

Imperative.

1st Person	तुतुराणि	तुतुराव	तुतुराम
2nd „	तुतूर्हि	तुतूर्तम्	तुतूर्त
3rd „	तुतोर्तु	तुतूर्ताम्	तुतुरतु

Imperfect.

1st Person	अतुतुरम्	अतुतूर्व	अतुतूर्म
2nd „	अतुतोः	अतुतूर्तम्	अतुतूर्त
3rd „	अतुतोः	अतुतूर्ताम्	अतुतोरुः

Potential.

1st Person	तुतूर्याम्	तुतूर्याव	तुतूर्याम
2nd „	तुतूर्याः	तुतूर्यातम्	तुतूर्यात
3rd „	तुतूर्यात्	तुतूर्याताम्	तुतूर्युः

The उ of तुर is lengthened before consonantal weak terminations by the last aphorism of (23 a) and is gunated before strong ones except before vowel strong terminations by (70 and 128)

(131)* The roots घस् and भस् lose their penultimate when followed by consonantal weak terminations.

* वसिष्ठोर्हलि च VI. 4. 100.

भस् 3 P. To shine or revile.

Present

	S	D.	P.
1st Person	बभस्मि	बभूव	बभूय
2nd "	बभसि	बभूष	बभूय
3rd "	बभस्ति	बभूष	बभूयति

Imperative

1st Person	बभूतानि	बभूमाय	बभूताम
2nd "	बभूष	बभूषय	बभूष
3rd "	बभूतु	बभूषाग	बभूतु

Imperfect

1st Person	अबभाम्	अबभूष	अबभूय
2nd "	अबभ	अबभूषम्	अबभूष
3rd "	अबभ	अबभूषाग	अबभूय

Potential

1st Person	बभूषाम्	बभूषाय	बभूषाम
2nd "	गभूषा	बभूषातग	बभूषात
3rd "	बभूषात्	बभूषाताम्	बभूषु

भस् by (109) भभस् —b) (113) बभस् is the base बभस्+य =

बभस्+य by this = बभूय+य by (87) = बभूय

बभस्+य = बभूय+य by this rule, = बभूय+य by (100), = बभू

+य by (96), = बभू+य by 82), बभू

(132) Roots belonging to the 1st and 3rd conjugations

भन	{ 1 P to sound
	{ 3 P to bear fruit
भस्	{ 1 P to eat
	{ 3 P to shine or revile

1 U	{ to fall, to sup
3 U	{ port,
	{ to fear, to possess,

to wear, to experience (joy or sorrow), to confer, to remember, to lure, to bring, to transport

ह	{ 3 P to take by force
	{ 1 U to take away, to rob

to enslave, to captivate
to obtain, to possess
to surpass, to marry,
to divide, to cast, to accept,
to offer1 P { to go or move,
3 P { to approach,
to assail, to slip away from,
to blow (as wind), to flow.

(a) The following roots belong to the conjugations shown below :—

गा	1 A.	{	to go; to come to any state. to praise or sing.
	2 A.		
	3 P.		
मा	2 P.	{	to measure, &c.
	3 A.		
	4 P.		
दा	1 P.	{	to give or grant.
	2 P.		to cut.
	4 P.		to bind.
	3 U.		to give; to offer; to yield; to present; to pay; to deliver over; to give in marriage; to return; to sacrifice or surrender.
	3 P.		to be produced to born; to grow or spring up.
जन्	4 A.	{	to happen; to be possible; to be destined for anything.
उर	3 P.	{	to hurry or hasten; to run;
	6 U.		to overcome; to go or injure.

(133). दा 3 U. to give, &c.

आदा in the sense of "taking or accepting" is Atmanepadi;
but in the sense of "opening" it is Parasmaipadi;

(134)

Roots Present tense, 3rd Person.

घन्	{	1 P.	घनति	घनतः	घनन्ति
		3 P.	दधन्ति	दधन्तः	दधनाति
भस्	{	1 P.	भसति	भसतः	भसन्ति
		3 P.	बभस्ति	बब्धः	बप्सति
भृ	{	1 U.	भरति	भरतः	भरन्ति
			भरते	भरेते	भरन्ते
	{	3 U.	विभर्ति	विभृतः	विभ्रति
			विभृते	विभ्राते	विभ्रते
हृ	{	1 U.	हरति	हरतः	हरन्ति
			हरते	हरेते	हर्गते
	{	3 P.	जिहर्ति	जिहृतः	जिह्राति
सृ	{	1 P.	सरति	सरतः	सरन्ति
			धावति	धावतः	धावन्ति
	{	3 P.	ससर्ति	ससृतः	सस्रति

3rd Person, Present Tense.

मा	{	2 P.	माति	मातः	मानि
		3 P.	मिर्मति	मिमाते	मिमते
		4 A.	मीयते	मीयते	मीयन्ते
दा	{	1 P.	पच्छति	पच्छतः	पच्छन्ति
		2 P.	दानि	दातः	दानि
		4 P.	दायति	दायतः	दायन्ते
		3 U.	ददाति	दत्तः	ददति
			दत्ते	ददाते	ददते
जृ	{	3 P.	जजन्ति	जजातः	जज्ञति
		4 A.	जायते	जायेते	जायन्ते
तृ	{	3 P.	तृतीति	तृतीतः	तृतीति
		6 V.	तृति	तृतः	तृन्ति
			तृते	तृते	तृन्ते

CHAPTER VII.

Fifth conjugation or स्वादि class

(135)* The characteristic of the Fifth conjugation :—Roots of the Fifth or स्वादि class take *नु* in the Conjugational Tenses before the terminations are applied.

(136)† In the case of the roots of the 5th conjugation ending in a vowel (a) the *उ* of *नु* is dropped optionally before the terminations of the first person beginning with *हृ* and *मृ*; (b) it is changed to *वृ* before a vowel weak termination; and (c) *हि* the Parasmaipada termination of the 2nd person singular of the Imperative is dropped.

(137) ‡ When the root ends in the consonant, the *उ* of *नु* is changed to *उन्* before a vowel weak termination.

* स्वादिभ्यः श्रुः III. 1. 73

† (a) लोमश्रास्यन्मतरस्यां म्वोः VI. 4. 107.

(b) इभ्योः सार्वधातुके VI. 4. 87.

(c) उतश्च प्रययादसंयोगपूर्वात् VI. 4. 107.

‡ अचिभ्यधातुभ्योऽप्योरिपद्वहौ VI. 4. 77.

(138)

Paradigms.

चि 5 U. to collect; to gain; to heap up; to cover.

*Parasmaipada.**Present.*

	S.	D.	P.
1st Person	चिनोमि	{ चिनुवः चिन्वः	चिनुमः चिन्मः
2nd „	चिनोपि	चिनुथः	चिनुथ
3rd „	चिनोति	चिनुतः	चिन्वन्ति

Imperative.

1st Person	चिनवानि	चिनवाम	चिनवाम
2nd „	चिनु	चिनुतम्	चिनुत
3rd „	चिनोतु	चिनुताम्	चिन्वन्तु

Imperfect.

1st Person	अचिनवम्	{ अचिनुव अचिन्व	अचिनुम अचिन्म
2nd „	अचिनोः	अचिनुतम्	अचिनुत
3rd „	अचिनोत्	अचिनुताम्	अचिन्वन

Potential.

1st Person	चिनुयाम्	चिनुयाव	चिनुयाम
2nd „	चिनुयाः	चिनुयातम्	चिनुयात
3rd „	चिनुयात्	चिनुयाताम्	चिनुयुः

*Atmanepada.**Present.*

	S.	D.	P.
1st Person	चिन्वे	{ चिनुवहे चिन्वहे	चिनुमेहे चिन्मेहे
2nd „	चिनुपे	चिन्वाथे	चिनुध्वे
3rd „	चिनुते	चिन्वाते	चिन्वते

Imperative.

1st Person	चिनवै	चिनवावहै	चिनवामहै
2nd „	चिनुष्व	चिन्वाथाम्	चिनुध्वम्
3rd „	चिनुताम्	चिन्वाताम्	चिन्वताम्

Imperfect

	S.	D.	P.
1st Person	अचिन्वि	{ अचिनुषहि अचिन्महि	अचिनुमहि अचिन्महि
2nd „	अचिनुथा	अचिन्याथाम्	अचिनुध्वम्
3rd „	अचिनुत	अचिन्याताम्	अचिन्यत

Potential

1st Person	चिन्वीष	चिन्वीषाहि	चिन्वीमहि
2nd „	चिन्वीथा	चिन्वीथाथाम्	चिन्वीध्वम्
3rd „	चिन्वीत	चिन्वीथाताम्	चिन्वीरन्

चि+नु=चिनु is the base, but by (70) it becomes चिनो
ore the strong and चिन् by (136 b) before the vowel weak
minations

By (136 a) there are two forms चिनुष, चिन्व, &c and
(136 c) चिनु is the Parasmaipada 2nd person singular of
Imperative mood

- (a) The following roots are to be similarly conjugated
- सि ५ U To land, to ensnare
- शि „ To whet, to excite to be attentive, to be sharp
- सि „ Rarely used in the classical literature.
To throw or scatter to build, to measure, to establish, to observe
(Vedic) To fix in the earth
- हि ५ P To send forth, to shoot, to discharge, to excite or urge, to promote, to gratify, to go or proceed
- क्षि „ To destroy or diminish, to kill, to spend (as time)
- रि ५ P. To hurt
- चिरि „ { (used only in the Veda) To kill, injure
जिरि „ { or hurt

धु or धृ ५. U. To shake; to blow away; to kindle; to treat roughly; to free oneself from; to resist.

Parasmaipada.

Present.

	S.	D.	P.
1st Person	धुनोमि	{ धुनुवः धुन्वः	धुनुमः धुन्मः
2nd "	धुनोषि	धुनुथः	धुनुथ
3rd "	धुनोति	धुनुतः	धुन्वन्ति.

Imperative.

1st Person	धुनुवामि	धुनुवाव	धुनुवाम
2nd "	धुनु	धुनुतम्	धुनुत
3rd "	धुनोतु	धुनुताम्	धुन्वन्तु

Imperfect.

1st Person	अधुनवम्	{ अधुनुव अधुन्व	अधुनुम अधुन्म
2nd "	अधुनोः	अधुनुतम्	अधुनुत
3rd "	अधुनोत	अधुनुताम्	अधुन्वन्

Potential.

1st Person	धुनुयाम्	धुनुयाव	धुनुयाम
2nd "	धुनुयाः	धुनुयातम्	धुनुयात
3rd "	धुनुयान्	धुनुयाताम्	धुनुयुः

Atmanepada.

Present.

1st Person	धुन्वे	{ धुनुवहे धुन्वहे	धुनुमहे धुन्महे
2nd "	धुनुषे	धुनुवाथे	धुनुध्वे
3rd "	धुनुते	धुन्वाते	धुन्वते

Imperative.

1st Person	धुनवै	धुनुवावहै	धुनुवामहै
2nd "	धुनुष्व	धुनुवाथाम्	धुनुध्वम्
3rd "	धुनुताम्	धुनुवाताम्	धुन्वताम्

Imperfect.

	S.	D.	P.
1st Person	अधुन्यि	{ अधुनुवहि अधुन्यहि	अधुनुमहि अधुन्महि
2nd "	अधुनुथाः	अधुनुवाथाम्	अधुनुध्यम्
3rd "	अधुनुत	अधुनुयाताम्	अधुनुयत

Potential.

1st Person	धुन्वीय	धुन्वीयहि	धुन्वीमहि
2nd "	धुन्वीथाः	धुन्वीयाथाम्	धुन्वीध्यम्
3rd "	धुन्वीत	धुन्वीयाताम्	धुन्वीरन्

धु+तु=धुनु is the base, but by (70) it becomes धुनो before the strong and धुन् by (136 b) before the vowel weak terminations. By (136 a) there are two forms धुनुयः, धुन्वः, &c. and by (136 c) धुनु is the Parasmaipada 2nd person singular of the Imperative mood.

(b) The following roots are to be similarly conjugated.

सु 5 U. To extract juice; to perform a Soma sacrifice; to bathe; to churo.

दु 5 P. To torment; to burn.

धु same as सु.

स्तु 6 U. To spread; to scatter; to cover; to kill.

*Parasmaipada.**Present.*

	S.	D.	P.
1st Person	स्तुणोमि	{ स्तुणुवः स्तुण्यः	स्तुणुमः स्तुणमः
2nd "	स्तुणोषि	स्तुणुथः	स्तुणुथ
3rd "	स्तुणोति	स्तुणुतः	स्तुण्वन्ति

Imperative.

1st Person	स्तुण्वानि	स्तुणवाव	स्तुण्वाम
2nd "	स्तुणु	स्तुणुतम्	स्तुणुत
3rd "	स्तुणोतु	स्तुणुताम्	स्तुण्वन्तु

Imperfect.

	S.	D.	P.
1st Person	अस्तृणवम्	{ अस्तृणुव अस्तृण्व	अस्तृणुम अस्तृणम
2nd „	अस्तृणोः	अस्तृणुतम्	अस्तृणुत
3rd „	अस्तृणोत्	अस्तृणुताम्	अस्तृण्वन्

Potential.

1st Person	स्तृणुयाम्	स्तृणुयाव्	स्तृणुयाम
2nd „	स्तृणुयाः	स्तृणुयातम्	स्तृणुयात
3rd „	स्तृणुयात्	स्तृणुयाताम्	स्तृणुयुः

*Atmanepada.**Present.*

1st Person	स्तृण्वे	{ स्तृणुवहे स्तृण्वहे	स्तृणुमहे स्तृणमहे
2nd „	स्तृणुषे	स्तृण्वथे	स्तृणुष्वे
3rd „	स्तृणुते	स्तृण्वान्ते	स्तृण्वते

Imperative.

1st Person	स्तृण्वै	स्तृणवावहै	स्तृणवामहै
2nd „	स्तृणुष्व	स्तृण्वथाम्	स्तृणुष्वम्
3rd „	स्तृणुताम्	स्तृणवाताम्	स्तृण्वताम्

Imperfect.

1st Person	अस्तृणिव	{ अस्तृणुवहि अस्तृण्वहि	अस्तृणुमहि अस्तृणमहि
2nd „	अस्तृणुथाः	अस्तृण्वथाम्	अस्तृणुष्वम्
3rd „	अस्तृणुत	अस्तृणवाताम्	अस्तृण्वत

Potential.

1st Person	स्तृण्वीय	स्तृण्वीवहि	स्तृण्वीमहि
2nd „	स्तृण्वीथाः	स्तृण्वीयाथाम्	स्तृण्वीष्वम्
3rd „	स्तृण्वीत	स्तृण्वीयाताम्	स्तृण्वीरन्

(c) Roots to be similarly conjugated.

कृ 5 U. To hurt, injure or kill.

वृ „ To choose, to choose in marriage or woo.

पृ 5 P. To please; to be pleased or delighted.

सृट् ,, To deliver or extricate from; to gratify; to grant;
to protect; to live.

सृष्ट् ,, To please; to protect; to live.

हृट् ,, To hurt or kill.

शक् 5 to be able; to bear or endure; to be powerful.

Present.

	S.	D.	P.
1st Person	शक्नोमि	शक्नुवः	शक्नुमः
2nd ,,	शक्नोषि	शक्नुथ.	शक्नुथ
3rd ,,	शक्नोति	शक्नुतः	शक्नुवन्ति

Imperative.

1st Person	शक्नवानि	शक्नयाव	शक्नवाम
2nd ,,	शक्नुहि	शक्नुतम्	शक्नुत
3rd ,,	शक्नोतु	शक्नुताम्	शक्नुवन्तु

Imperfect.

1st Person	अशक्नवम्	अशक्नुव	अशक्नुम
2nd ,	अशक्नोः	अशक्नुतम्	अशक्नुत
3rd ,,	अशक्नोत्	अशक्नुताम्	अशक्नुवत्

Potential.

1st Person	शक्नुयाम्	शक्नुयाव	शक्नुयाम
2nd ,,	शक्नुयाः	शक्नुयातम्	शक्नुयात
3rd ,,	शक्नुयात्	शक्नुयाताम्	शक्नुयुः

शक्+नु=शक्नु is the base; by (70) it becomes शक्नो before the strong and शक्नुव् by (137) before the vowel weak terminations

(d) Roots to be similarly conjugated.

आप् 5 P To obtain; to reach; to pervade; to undergo.

राप् 5 P. To propitiate or please; to accomplish or achieve;
to prepare; to injure or kill.

साप् ,, To accomplish; to finish; to conquer.

तिक् , To go or attack; to wound; to seek; to injure or
kill; to challenge. This root is also written
as तिग् or तिच् .

सच् 5 P. To hurt, injure, or kill; to accept; to support or bear.

घृष् „ To be bold or proud; to dare or venture.

दम् } „ To hurt, injure or kill; to deceive or cheat; to go.
or
दंम् }

क्वष् „ To flourish; to increase; to satisfy; to accomplish.

तुप् „ To please; to be pleased or satisfied.

अद् } „ To pervade.
or
अंद् }

दध् „ To hurt, injure or kill; to go or lead; to protect.

दाश् „ To hurt injure or kill.

अद् 5 A To pervade; to get or obtain; to heap,

(Vedic) To master or be able.

Present.

	S.	D.	P.
1st Person	अद्नुवे	अद्नुवहे	अद्नुमहे
2nd „	अद्नुषे	अद्नुवाथे	अद्नुध्वे
3rd „	अद्नुते	अद्नुवाते	अद्नुवते

Imperative.

1st Person	अद्नुवै	अद्नुवावहे	अद्नुवामहे
2nd „	अद्नुष्व	अद्नुवाथाम्	अद्नुध्वम्
3rd „	अद्नुताम्	अद्नुवाताम्	अद्नुवताम्

Imperfect.

1st Person	आद्नुवि	आद्नुवहि	आद्नुमहि
2nd „	आद्नुथाः	आद्नुवाथाम्	आद्नुध्वम्
3rd „	आद्नुत	आद्नुवाताम्	आद्नुवत

Potential.

1st Person	अद्नुवीय	अद्नुवीदहि	अद्नुवीमहि
2nd „	अद्नुवीयाः	अद्नुवीयाथाम्	अद्नुवीध्वम्
3rd „	अद्नुवीत	अद्नुवीयाताम्	अद्नुवीरन्

Before vowel weak terminations अद्नु becomes अद्नुब् by (137)..

(o) स्मिन् (5 A To ascend ; to attack ; to ooze) is to be similarly conjugated.

(130). Roots belonging to the 1st, 5th and 10th conjugations.

गम् or अह् 1 A. } To go or approach ; to set out,
10 U. }

अह् 1 P. To compose ; to celebrate ; to prepare.

5 P. To pervade.

अह् is also a defective root preserved only in five forms (आत्य, आहयुः ; आह, आहवुः and आहुः) To say, speak, or mention ; (see page 77 d).

वि 1 A. To detest ; to revenge.

10 U. To fear ; to honour ; to observe.

5 U. To collect or gather.

वम् or दह् 1 P. } To injure ; to deceive ; to go
5 „ }

10 U. To impel ; to kill.

10 A. To collect or arrange.

दा 1 U. } To give or grant ; to offer an oblation.
10 U. }

5 P. To hurt or kill.

११ दह् 1 P. } To offend or hurt ; to defy ; to violate or outrage
10 U. } (as a woman).

5 P. To be bold or proud.

(a) Those that belong to the 4th and 5th conjugations.

शक् 5 P. To be able ; to bear or endure ; to be powerful.

4 U. to be able ; to give ; to aid ; to know (mostly Vedic in these senses).

वृ 5 P. To kill ; to go ; to protect.

4 P. (Vedic) To go or flow ; to reach or attain ; to go away.

रा 5 P. To accomplish ; to finish.

4 P. To be favourable ; to be accomplished ; to propitiate ; to prosper ; to be ready ; to kill.

साध् 5 P. To accomplish; to conquer.

4 P. To be accomplished.

(b) Those belonging to the 1st and 5th conjugations.

स्मृ 1 P. To remember.

5 P. To please; to protect; to live.

तिक् }
 तिग् } 5 P. To go, &c. तिक् 1 A. To go or move.
 तिष् }

श्रु 1 P. To go or move.

5 P. To hear or listen; to learn or study.

(c) The following roots belong optionally to the conjugations shown below :—

सु 1 U. To go or move. 1 P., 2 P. To possess supremacy.

5 U. To extract juice.

दु 1 P. To go or move. 4 A. To be afflicted or pained.

5 P. To torment, &c,

उ 1 P. To go or move; to rise.

3 P. (mostly used in the Veda).

5 P. To injure; hurt or kill; to attack.

हृ 5 P. To hurt or kill. 6 A. to respect; to apply; to desire.

घृ 1 P. To sprinkle. 10 U. To wet or moisten.

3 P. }
 5 U. } To sprinkle; to shine.

हृप् 1 P. }
 10 U. } To kindle or light up. To please or gladden.

10 A. To be satisfied.

4 P. }
 5 P. } To become satisfied or pleased.

6 P. } To please or gratify.

(140) श्रु (शृ 5 P. To hear).

संश्रृ P. when transitively used.

संश्रृ A. when used intransitively.

(141)	Roots	Third person Present Tense.		
अह्	1 A.	अहते	अहिते	अहन्ते
	10 U.	अहयति अहयते	अहयतः अहयते	अहयन्ति अहयन्ते
अह्	1 U.	अहति अहते	अहतः अहते	अहन्ति अहन्ते
	10 U.	अहयति अहयते	अहयतः अहयते	अहयन्ति अहयन्ते
	5 P.	अह्वयति	अह्वयतः	अह्वयन्ति
	defective	आह	आह्वतुः	आह्वः
चि	1 A.	चयते	चयेते	चयन्ते
	10 U.	चाययति चाययते	चाययतः चाययेते	चाययन्ति चाययन्ते
	5 U.	चिनोति चिनुते	चिनुतः चिन्वते	चिन्वन्ति चिन्वते
दश् or दृश्	1 P.	दमति दमति	दमतः दमतः	दमन्ति दमन्ति
	5 P.	दधोति	दधुतः	दधुवन्ति
	10 U.	दमयति दमयते	दमयतः दमयेते	दमयन्ति दमयन्ते
दाश्	1 U.	दाशति दाशत	दाशतः दाशते	दाशन्ति दाशन्ते
	10 U.	दाशयति दाशयते	दाशयतः दाशयेते	दाशयन्ति दाशयन्ते
	5 P.	दाशोति	दाशुतः	दाशुवन्ति
घृष्	1 P.	घर्षति	घषतः	घर्षन्ति
	10 U.	घर्षयति घर्षयते	घर्षयतः घर्षयेते	घर्षयन्ति घर्षयन्ते
	5 P.	घृष्णोति	घृष्णुतः	घृष्णुवन्ति
शक्	5 P.	शक्नोति	शक्नुतः	शक्नुवन्ति
	4 U.	शक्यति शक्यते	शक्यतः शक्यते	शक्यन्ति शक्यन्ते
दघ्	5 P.	दधोति	दधुतः	दधुवन्ति
	4 P.	दध्यति	दध्यतः	दध्यन्ति
राध्	5 P.	राधोति	राधुतः	राधुवन्ति
	4 P.	राध्यति	राध्यतः	राध्यन्ति

Roots		3rd Person Present Tense.		
साध्	{ 5 P. 4 P.	साधाति साध्याति	साधुतः साध्यतः	साधुवन्ति साध्यन्ति
स्मृ	{ 1 P. 5 P.	स्मरति स्मृणोति	स्मरतः स्मृणुतः	स्मरन्ति स्मृण्वन्ति
तिक्	{ 1 A. 5 P.	तेकते तिक्कति	तेक्रेते तिक्कुतः	तेक्रेते तिक्कुवन्ति
श्रु	{ 1 P. 5 P.	श्रवति शृणोति	श्रवतः शृणुतः	श्रवन्ति शृण्वन्ति
सृ	{ 1 P. 2 P. 5 U.	सवति सोति सुनोति सुनुत	सवतः सुतः सुनुतः सुन्वाते	सवन्ति सुयन्ति सुन्वन्ति सुन्वते
दृ	{ 1 P. 5 P. 4 A.	दवाति दुनोति दूयते	दवतः दुनुतः दूयते	दवान्ति दुन्वान्ति दूयन्ते
क्व	{ 1 P. 3 P. 5 P.	क्वच्छति इयति क्वणोति	क्वच्छतः इयतः क्वणुतः	क्वच्छन्ति इयन्ति क्वण्वन्ति
हृ	{ 5 P. 6 A.	हृणोति द्वियते	हृणुतः द्वियते	हृण्वन्ति द्वियन्ते
घृ	{ 1 P. 10 U. 3 P. 5 U.	घराति घारयति घारयते जिघाति घृणोति घृणुते	घरतः घारयतः घारयते जिघृतः घृणुतः घृण्वाते	घरन्ति घारयन्ति घारयन्ते जिघ्राति घृण्वन्ति घृण्वते
तृप्	{ 1 P. 10 U. 4 P. 5 P. 6 P.	तर्पति तर्पयति तर्पयते तृप्यति तृप्णाति तृपति	तर्पतः तर्पयतः तर्पयते तृप्यतः तृप्नुतः तृपतः	तर्पन्ति तर्पयन्ति तर्पयन्ते तृप्यन्ति तृप्नुवन्ति तृपन्ति

CHAPTER VIII.

Seventh Conjugation or रुधादि Class.

(142) * Roots of the seventh or रुधादि class form their base by inserting न between the radical vowel and the final consonant.

(143) † The अ of this न is dropped before weak terminations. न् is then changed to the nasal of that class to which the following letter belongs.

(144) ‡ The radical nasal of a root is dropped in this conjugation.

(145) रिच् 7 U. To empty or evacuate; to separate or divide; to deprive of; to give up.

*Parasmaipada.**Present.*

	S.	D.	P.
1st Person	रिणन्मि	रिञ्च्यः	रिञ्चमः
2nd "	रिणक्षि	रिङ्क्ष्यः	रिङ्क्षथ
3rd "	रिणक्ति	रिङ्क्ते	रिञ्चन्ति

Imperative.

1st Person	रिणचानि	रिणचाव	रिणचाम
2nd "	रिङ्गिष्व	रिङ्क्ष्व	रिङ्क्ष्व
3rd "	रिणक्तु	रिङ्क्ष्व	रिञ्चन्तु

Imperfect.

1st Person	अरिणचम्	अरिञ्च्य	अरिञ्च्य
2nd "	अरिणक्ष्-म्	अरिङ्क्ष्व	अरिङ्क्ष्व
3rd "	अरिणक्ष्-म्	अरिङ्क्ष्व	अरिञ्च्य

Potential.

1st Person	रिञ्चयाम्	रिञ्चयाव	रिञ्चयाम
2nd "	रिञ्चयाः	रिञ्चयातम्	रिञ्चयात
3rd "	रिञ्चयन्तु	रिञ्चयाताम्	रिञ्चयन्तु

* रुधादिभ्यःश्चम् III-1 78.

† क्षमाः क्षापः VI 4-111.

‡ क्षात्रलोपः VI-4-23.

*Atmanepada.**Present.*

	S.	D.	P.
1st Person	रिञ्चे	रिञ्च्वहे	रिञ्चमहे
2nd "	रिङ्क्षे	रिञ्चाथे	रिङ्गध्वे
3rd "	रिङ्के	रिञ्चाते	रिञ्चते

Imperative.

1st Person	रिणचै	रिणचावहै	रिणचामहै
2nd "	रिङ्क्ष्व	रिञ्चाथाम्	रिङ्गध्वम्
3rd "	रिङ्काम्	रिञ्चाताम्	रिञ्चताम्

Imperfect.

1st Person	अरिञ्चि	अरिञ्च्वहि	अरिञ्चमहि
2nd "	अरिङ्क्थाः	अरिञ्चाथाम्	अरिङ्गध्वम्
3rd "	अरिङ्क	अरिञ्चाताम्	अरिञ्चत

Potential.

1st Person	रिञ्चीय	रिञ्चीवाहि	रिञ्चीमहि
2nd "	रिञ्चीथाः	रिञ्चीयाथाम्	रिञ्चीध्वम्
3rd "	रिञ्चीत	रिञ्चीयाताम्	रिञ्चिरन्

रिच् + मि = रिणच् + मि. by (142) = रिणाच्चि. रिच् + सि = रिणच् + सि by (113) = रिणक् + सि by (84); = रिणक् + पि by (83) = रिणाक्षि
अरिणक्-न् by (77 and 74) रिङ्गिध and रिङ्गम् by (143) and ; 84

(a) The following roots are to be similarly conjugated.

तञ्च् 7 P. To contract or shrink.

पृच् 7 P. To bring into contact with; to join;

to mix; to touch; to satisfy; to satiate; to augment.

(Vedic) to give bountifully.

वृच् 7 P To choose

विच् 7 U. To separate; to distinguish; to deprive of.

(146) अञ्च् 7 P. To anoint; to make clear;

to show; to go; To shine; to honour, to decorate,

Present.

1st Person	अनाज्मि	अञ्ज्वः	अञ्जमः
2nd "	अनाक्षि	अङ्क्यः	अङ्क्य
3rd "	अनाक्षि	अङ्कः	अञ्जन्ति

Imperative.

	S.	D.	P.
1st Person	अनजानि	अनजाव	अनजाम
2nd "	अङ्गि	अङ्गम्	अङ्गम्
3rd "	अनक्तु	अङ्गाम्	अञ्जन्तु

Imperfect.

1st Person	आनजम्	आञ्ज्व	आञ्जम्
2nd "	आनक्-न्	आङ्गम्	आङ्ग
3rd "	आनक्-न्	आङ्गाम्	आञ्जन्

Potential.

1st Person	अञ्ज्याम्	अञ्ज्याव	अञ्ज्याम्
2nd "	अञ्ज्याः	अञ्ज्यातम्	अञ्ज्यात
3rd "	अञ्ज्यात्	अञ्ज्याताम्	अञ्ज्युः

युज् 7 U. To join ; to yoke ; to furnish ; to use or employ ; to apply ; to appoint ; to direct ; to prepare ; to give ; to adhere, to insert, to think upon.

*Parasmaipada.**Present.*

	S.	D.	P.
1st Person	युनजिम्	युञ्ज्वः	युञ्जम्
2nd "	युनक्ति	युङ्क्यः	युङ्क्य
3rd "	युनाक्ति	युङ्कः	युञ्जन्ति

Imperative.

1st Person	युनजानि	युनजाव	युनजाम
2nd "	युङ्गि	युङ्गम्	युङ्ग
3rd "	युनक्तु	युङ्गाम्	युञ्जन्तु

Imperfect.

1st Person	अयुनजम्	अयुञ्ज्व	अयुञ्जम्
2nd "	अयुनक्-न्	अयुङ्गम्	अयुङ्ग
3rd "	अयुनक्-न्	अयुङ्गाम्	अयुञ्जन्

Potential.

1st Person	युञ्ज्याम्	युञ्ज्याव	युञ्ज्याम्
2nd "	युञ्ज्याः	युञ्ज्यातम्	युञ्ज्यात
3rd "	युञ्ज्यात्	युञ्ज्याताम्	युञ्ज्युः

D. 0

*Atmanepada.**Present.*

	S.	D.	P.
1st Person	युञ्जे	युञ्ज्वहे	युञ्जमहे
2nd "	युङ्क्षे	युञ्जाते	युङ्ग्ध्वे
3rd "	युङ्क्ते	युञ्जाते	युञ्जते

Imperative.

1st Person	युनजै	युनजावहे	युनजामहे
2nd "	युङ्क्ष्व	युञ्जाथाम्	युङ्ग्ध्वम्
3rd "	युङ्क्षाम्	युञ्जाताम्	युञ्जताम्

Imperfect.

1st Person	अयुञ्जि	अयुञ्ज्वहि	अयुञ्जमहि
2nd "	अयुङ्क्थाः	अयुञ्जाथाम्	अयुङ्ग्ध्वम्
3rd "	अयुङ्क्त	अयुञ्जाताम्	अयुञ्जत

Potential.

1st Person	युञ्जीय	युञ्जीवहि	युञ्जीमहि
2nd "	युञ्जीथाः	युञ्जीयाथाम्	युञ्जीध्वम्
3rd "	युञ्जीत	युञ्जीयाताम्	युञ्जीरन्

(a) Roots to be similarly conjugated.

भञ्ज् 7 P. To break; to devastate; to frustrate; to arrest or check; to defeat.

भुज् 7 A. To eat, to enjoy; to rule; (P) to protect, to endure; to pass time.

विज् 7 P. To shake; to tremble with fear; to be afraid; to be afflicted.

वृज् 7 P. To avoid; to choose; to atone for, to efface, to purify; to remove; to give; to hurt, injure, or kill.

(147) कृत् 7 P. To spin; to surround; to attire.

Present.

	S.	D.	P.
1st Person	कृणाद्मि	कृन्द्ः	कृन्मः
2nd "	कृणस्मि	कृन्थः	कृन्थ
3rd "	कृणन्ति	कृन्तः	कृन्दन्ति

Imperative.

	S.	D.	P.
1st Person	कृण्वानि	कृणदाव	कृणदाम
2nd "	कृन्दि	कृन्तम्	कृन्त
3rd "	कृणतु	कृन्ताम्	कृन्दन्तु

Imperfect.

1st Person	अकृणदम्	अकृन्द	अकृन्द्य
2nd "	अकृणत्-द्	अकृन्तम्	अकृन्त
3rd "	अकृणत्-द्	अकृन्ताम्	अकृन्दन्

Potential.

1st Person	कृन्याम्	कृन्याव	कृन्याम
2nd "	कृन्याः	कृन्यातम्	कृन्यात
3rd "	कृन्यात्	कृन्याताम्	कृन्युः

कृत् + मि = कृणत् + मि by (142 and 18) = कृणद् + मि by the following rule.

(148) A consonant except a nasal, followed by a soft consonant or the initial vowel of a word, takes the third consonant of its class as its substitute.

कृन्द् by (143 and the last portion of 18) न् being followed by a letter of the Dental class is not changed to न्.

कृन्दन्ति—कृण्वानि, &c. by (148).

अकृणत्-द् by (77 and 74).

(149) उन्द् 7 P. To wet or moisten; to bathe; to flow.

Present.

	S.	D.	P.
1st Person	उनद्मि	उन्द्ः	उन्द्मः
2nd "	उनस्मि	उन्द्यः	उन्द्य
3rd "	उनति	उन्तः	उन्दन्ति

Imperative.

1st Person	उनदानि	उनदाव	उनदाम
2nd "	उन्दि	उन्तम्	उन्त
3rd "	उनतु	उन्ताम्	उन्दन्तु

Imperfect.

	S.	D.	P.
1st Person	अनैदम्	अनैद्	अनैद्म
2nd „	अनैः-अनैत्-द्	अनैत्तम्	अनैत्त
3rd „	अनैत्-द्	अनैत्ताम्	अनैन्दम्

Potential.

1st Person	उन्याम्	उन्याव	उन्याम
2nd „	उन्याः	उन्यातम्	उन्यात
3rd „	उन्यात्	उन्याताम्	उन्युः

अनैदम्, &c. by (14 a); अनैः by (89);

अनैत्तम् by (87); अनैत्-द् by (77) and (74).

भिद् 7 U to break; to dig; to displace, to violate; to remove; to interrupt; to change; to expand; to scatter.

*Parasmaipada.**Present.*

	S.	D.	P.
1st Person	भिनद्धि	भिनद्धः	भिनद्धः
2nd „	भिनत्ति	भिनत्थः	भिनत्थ
3rd „	भिनत्ति	भिनत्तः	भिनदन्ति

Imperative.

1st Person	भिनदानि	भिनदाव	भिनदाम
2nd „	भिनद्धि	भिनत्तम्	भिनत्त
3rd „	भिनत्तु	भिनत्ताम्	भिनदन्तु

Imperfect.

1st Person	अभिनदम्	अभिनद्ध	अभिनद्ध
2nd „	अभिनः अभिनत्-द्	अभिनत्तम्	अभिनत्त
3rd „	अभिनत्-द्		
		अभिनत्ताम्	अभिनद्ध

Potential.

1st Person	भिन्याम्	भिन्याव	भिन्याम
2nd „	भिन्याः	भिन्यातम्	भिन्यात
3rd „	भिन्यात्	भिन्याताम्	भिन्युः

भिनत्ति by (87); अभिनः by (89); अभिनत्-द् by (77 and 74).

*Aṣṭanepada.**Present.*

	S.	D.	P.
1st. Person	भिन्दे	भिन्देहे	भिन्देहे
2nd "	भिन्ते	भिन्दाथे	भिन्दे
3rd "	भिन्ते	भिन्दाते	भिन्दते

Imperative.

1st Person	भिन्दे	भिन्दाथे	भिन्दाथे
2nd "	भिन्स्य	भिन्दाथाम्	भिन्दाथाम्
3rd "	भिन्ताम्	भिन्दाताम्	भिन्दाताम्

Imperfect.

1st Person	अभिन्दि	अभिन्दिहि	अभिन्दिहि
2nd "	अभिन्त्याः	अभिन्दाथाम्	अभिन्दाथाम्
3rd "	अभिन्त	अभिन्दाताम्	अभिन्दाताम्

Potential.

1st Person	भिन्दीय	भिन्दीयहि	भिन्दीयहि
2nd "	भिन्दीयाः	भिन्दीयाथाम्	भिन्दीयाथाम्
3rd "	भिन्दीत	भिन्दीयाताम्	भिन्दीयाताम्

(o) Roots to be similarly conjugated.

धुङ् 7 U To pond; to trample upon; to strike against, to crush; to move or be agitated.

खिङ् 7 A To suffer pain; to be afflicted, to feel tired, to be exhausted.

छिङ् 7 U To cut, to lop off; to hew; to mow; to tear; to pierce; to break; to rend; to split; to divide; to disturb; to destroy; to deprive of.

वृङ् 7 P To play; to shine; to vomit.

वृङ् 7 U To cleave; to split; to destroy; to kill; to set free; to disregard.

विङ् 7 A To know or understand; to regard; to meet with; to reflect; to examine.

(150) *A consonant except a nasal, a semi-vowel or ह, preceded by any consonant and followed by a homogeneous one (viz. a consonant belonging to the same class and requiring an equal effort to pronounce it) is optionally dropped.

(151) इन्ध् 7 A. To kindle, to light, to set on fire.

Present.

	S.	D.	P.
1st Person	इन्धे	इन्ध्वहे	इन्धमहे
2nd "	इन्धसे	इन्धाथे	इन्ध्वे-इन्ध्वे
3rd "	इन्धे-इन्धे	इन्धाते	इन्धते

Imperative.

1st Person	इन्धै	इन्धावहे	इन्धामहे
2nd "	इन्धस्व	इन्धाथास्व	इन्ध्वस्-इन्ध्वस्
3rd "	इन्धाम्-इन्धाम्	इन्धाताम्	इन्धताम्

Imperfect.

1st Person	ऐन्धि	ऐन्ध्वहि	ऐन्धमहि
2nd "	ऐन्धाः-ऐन्धाः	ऐन्धाथास्व	ऐन्ध्वस्-ऐन्ध्वस्
3rd "	ऐन्ध-ऐन्ध	ऐन्धाताम्	ऐन्धत

Potential.

1st Person	इन्धीय	इन्धीवहि	इन्धीमहि
2nd "	इन्धीथाः	इन्धीयाथास्व	इन्धीवस्
3rd "	इन्धीत	इन्धीयाताम्	इन्धीरन्

इन्धे by (87); इन्ध्वे or इन्ध्वे by (150); ध् being followed by इ and preceded by न् is optionally dropped. In the third person singular the termination ते is homogeneous to ध् and hence two forms.

इन्धै by (142).

इन्ध् 7 U To obstruct; to preserve; to close; to confine; to besiege; to obscure; to oppress.

रुप् 7 U.

Parasmaipada.

Present.

	S.	D.	P.
1st Person	रुणाधिम	रुन्धयः	रुन्धमः
2nd "	रुणात्ति	रुन्धः-रुन्धः	रुन्ध-रुन्ध
3rd "	रुणाद्धि-रुणाधि	रुन्धः-रुन्धः	रुन्धन्ति

Imperative.

1st Person	रुणधानि	रुणधाव	रुणधामि
2nd "	रुन्धि-रुन्धि	रुन्धम्-रुन्धम्	रुन्ध-रुन्ध
3rd "	रुणद्ध-रुणाधु	रुन्धाम्-रुन्धाम्	रुन्धन्तु

Imperfect.

1st Person	अरुणधम्	अरुन्धय	अरुन्धम
2nd "	अरुणत्-इ	अरुन्धम् } अरुन्धम् }	अरुन्ध } अरुन्ध }
3rd "	अरुणत्-इ	अरुन्धाम् } अरुन्धाम् }	अरुन्धन्

Potential.

1st Person	रुन्ध्याम्	रुन्ध्याव	रुन्ध्याम
2nd "	रुन्ध्याः	रुन्ध्यातम्	रुन्ध्यात
3rd "	रुन्ध्यात्	रुन्ध्याताम्	रुन्ध्युः

Atmanspada.

Present.

	S.	D.	P.
1st Person	रुन्धे	रुन्ध्वहे	रुन्धमहे
2nd "	रुन्ते	रुन्धाथे	रुन्ध्वे-रुन्ध्वे
3rd "	रुन्ध्वे-रुन्ध्वे	रुन्धाते	रुन्धते

Imperative.

1st Person	रुणधै	रुणधावहे	रुणधामहे
2nd "	रुन्ध्व	रुन्धाथाम्	रुन्ध्वम् रुन्ध्वम्
3rd "	रुन्धाम् रुन्धाम्	रुन्धाताम्	रुन्धताम्

Imperfect.

	S.	D.	P.
1st Person	अरुन्धि	अरुन्ध्वहि	अरुन्धमहि
2nd	अरुन्द्धाः अरुन्धाः	अरुन्धाथाम्	अरुन्ध्वम् अरुन्ध्वम्
3rd	अरुन्द्ध-अरुन्ध	अरुन्धाताम्	अरुन्धत

Potential.

	S.	D.	P.
1st Person	रुन्धीय	रुन्धीवहि	रुन्धीमहि
2nd	रुन्धीथाः	रुन्धीयाथाम्	रुन्धीध्वम्
3rd	रुन्धीत	रुन्धीयाताम्	रुन्धीरन्

रुध् + थः or ति = रुन्ध् + थः or रुणध् + ति = रुन्ध् + घः or रुणध् + धि by (100) = रुन्ध् + थः or रुणध् + धि by (82) = रुन्द्धः or रुणद्धि; or optionally रुन्धः or रुणधि by (150).

(152) पिप् 7 P. To pound, to grind, to pulverize; to crush; to hurt; to injure or kill.

Present.

	S.	D.	P.
1st Person	पिनाप्मि	पिंष्वः	पिंष्मः
2nd	पिनक्षि	पिष्टः	पिष्ट
3rd	पिनटि	पिष्टः	पिपन्ति

Imperative.

	S.	D.	P.
1st Person	पिनपाणि	पिनपाव	पिनपाम
2nd	पिण्डु	पिंष्टम्	पिंष्ट
3rd	पिनष्टु	पिंष्टाम्	पिपन्तु

Imperfect.

	S.	D.	P.
1st Person	अपिनपम्	अपिंष्व	अपिंष्म
2nd	अपिनट्-ङ्	अपिंष्टम्	अपिंष्ट
3rd	अपिनट्-ङ्	अपिंष्टाम्	अपिंषन्

४ *Potential.*

	S.	D.	P.
1st Person	पिंष्याम्	पिंष्याव	पिंष्याम
2nd	पिंष्याः	पिंष्याताम्	पिंष्यात
3rd	पिंष्यात्	पिंष्याताम्	पिंष्युः

पिप् + पि = पिप् by (143 & 92); विनाक्षि by (142, 80 and 83).

विष्ठ and विनाष्टि by (81), विनयाणि by (142 and 18).

पिप् + पि = पिप् + पि by (143) = पिप् + पि by (82) = पिप् + पि by (81) = पिप्.

अपिनद्ध (77 and 74).

(a) शिप् (P to leave a remainder; to distinguish or discriminate,) is to be similarly conjugated.

(153) हिम् 7 P To hurt, injure or kill, to afflict or torment.

Present.

	S.	D.	P.
1st Person	हिनास्मि	हिस्वः	हिस्मः
2nd "	हिनास्सि	हिस्वः	हिस्व
3rd "	हिनस्ति	हिस्तः	हिसन्ति

Imperative.

1st Person	हिनसानि	हिनसाथ	हिनसाम
2nd "	हिन्धि	हिस्तम्	हिस्त
3rd "	हिनस्तु	हिस्ताम्	हिसन्तु

Imperfect.

1st Person	अहिनसम्	अहिस्व	अहिस्म
2nd "	अहिन.	अहिस्तम्	अहिस्त
3rd "	अहिनद्ध		
		अहिस्ताम्	अहिसव

Potential.

1st Person	हिस्याम्	हिस्वाथ	हिस्पाम
2nd "	हिस्वाः	हिस्वातम्	हिस्वात
3rd "	हिस्वात्	हिस्वाताम्	हिस्तुः

हिस् + थः = हिस्व. by (141, 143, and 92), हिन्धि by (80, अहिनः—अहिनद्ध by (97).

(154) * In the case of the root तृह, ह् is added to न when it is followed by the consonantal strong terminations.

The base of तृह therefore is तृणह् before consonantal strong terminations, तृणह् before vowel strong and तृह् before weak terminations.

वृह 7 P. to hurt, injure or kill.

Present.

		S.	D.	P.
1st	Person	वृणोहि	वृंहः	वृंहः
2nd	,,	वृणोक्ष	वृण्डः	वृण्ड
3rd	,,	वृणेदि	वृण्डः	वृंहन्ति

Imperative.

1st	Person	वृणहानि	वृणहाव	वृणहाम
2nd	,,	वृण्डि	वृण्डम्	वृण्ड
3rd	,,	वृणेदु	वृण्डाम्	वृंहन्तु

Imperfect.

1st	Person	अवृणहम्	अवृंह	अवृंह
2nd	,,	अवृणेद् इ	अवृण्डम्	अवृण्ड
3rd	,,	अवृणेद्-इ	अवृण्डाम्	अवृंहन्

Potential.

1st	Person	वृंह्याम्	वृंह्याव	वृंह्याम्
2nd	,,	वृंह्याः	वृंह्यातम्	वृंह्यात
3rd	,,	वृंह्यात्	वृंह्याताम्	वृंह्युः

वृह + सि = वृणेह् + सि by (154) = वृणेद् + सि by (99), वृणेह् + सि by 80 = वृणोक्षि by (83.)

वृह + ति = वृणेह् + ति by (154) = वृणेद् + ति by (99) = वृणेह् + धि by (100) = वृणेद् + ढि by (81) = वृणेदि by (101).

वृह + धि = वृणह् + धि by (143) = वृण्द् + धि by (99) = वृण्द् + धि by (143) = वृण्द् + ढि (81) = वृण्डि by (101).

(155) Roots belonging to the 1st, 7th and 10th conjugations

वृह 1 P. } To kindle. 7 P To play, &c.
10 U. }

विष् 1 P. } To go or move. 7 P To pound, &c.
10 U. }

विच् 1 P } To divide, separate. 7 U To empty, &c.
10 P } To leave; to join or mix.

शिष् 1 P To hurt; injure or kill. 7 P To distinguish, &c.
10 U To leave a remainder.

हिं 1 P }
7 P } To hurt, injure or kill.
10 U }

(1) Those that belong to 1st & 7th conjugations.

भिद् 1 P } To break, &c. गच्छ् 1 P To go. 7 P contract.
7 U }

वृद् 1 P } To cleave, &c. कृद् 1 P To grow or germinate.
7 U } To obstruct, &c.

(b) Those belonging to the 1st, 2nd, 7th & 10th conjugations.

पृच् 1 P } To touch; 2 A To touch.
10 U } To oppose. 7 P To bring into contact.

वृज् 1 P } To avoid; to abandon, to exclude; to cut to
10 U } pieces; to deprive of.

2 A To avoid 7 P To avoid, to choose, &c.

(c) Roots belonging to the 6th and 7th conjugations.

हृद् 6 P To cut, to destroy. 7 P To spio, &c.

भुज् 6 P To bend or curve. 7 U To eat, &c.

(d) The following roots belong optionally to the conjugations shown below:—

विच् 3 } U To separate, &c.
7 }

भञ्ज् 7 P To break, &c. 10 U To brighten; to shine, to speak.

खिद् 6 P afflict. 4. 7. A. To suffer pain, &c.

6 P. }
वृद् 7 P. } To hurt;
10 U. } To injure or kill.

विज् 3 U. To separate, &c. 6. A. 7. U To shake or tremble.

युज् 1 P To join. 4 A To concentrate the mind.

10 U. To join; to censure. 7 U To unite, &c.

विद् 2 P. To know, &c. 4 A To be; to happen.

6 U. To get or obtain. 7 A To know, &c.

10 A To tell or declare; to feel or experience; to dwell.

Roots			Third Person Present Tense,			
छृद्	1 P	छर्दति	छर्दतः	छर्दन्ति		
	7 P	छृणक्ति	छृन्तः	छृन्दन्ति		
	10 U	छर्दयति	छर्दयतः	छर्दयन्ति		
		छर्दयते	छर्दयेते	छर्दयन्ते		
पिप्	1 P	पेषति	पेषतः	पेषन्ति		
	7 P	पिनाष्टि	पिष्टः	पिपन्ति		
	10 U	पेषयति	पेषयतः	पेषयन्ति		
		पेषयते	पेषयेते	पेषयन्ते		
रिच्	1 P	रेचति	रेचतः	रेचन्ति		
	7 U	रिणक्ति	रिङ्कः	रिश्चन्ति		
		रिङ्के	रिश्चाते	रिश्चते		
	10 P	रेचयति	रेचयतः	रेचयन्ति		
शिष्	1 P	शेषति	शेषतः	शेषन्ति		
	7 P	शिनष्टि	शिष्टः	शिषन्ति		
	10 U	शेषयति	शेषयतः	शेषयन्ति		
		शेषयते	शेषयेते	शेषयन्ते		
हिस्	1 P	हिसति	हिसतः	हिसन्ति		
	7 P	हिनस्ति	हिस्तः	हिसन्ति		
	10 U	हिसयति	हिसयतः	हिसयन्ति		
		हिसयते	हिसयेते	हिसयन्ते		
भिद्	1 P	भिदति	भिदतः	भिदन्ति		
	7 U	भिनाक्ति	भिन्तः	भिन्दन्ति		
		भिन्ते	भिन्दाते	भिन्वते		
तंच्	1 P	तंचति	तंचतः	तंचन्ति		
	7 P	तनक्ति	तङ्कः	तञ्चन्ति		
तृद्	1 P	तर्दति	तर्दतः	तर्दन्ति		
	7 U	तृणक्ति	तृन्तः	तृन्दन्ति		
		तृन्ते	तृन्दाते	तृन्दते		
रुध	1 P	रोधति	रोधतः	रोधन्ति		

Forms

Third Person Present Tense.

कृ 7 U	कृणादि कृणधि	कृण्यः कृण्यः	कृण्यति
	कृन्दे कृण्ये	कृण्यति	कृण्यते
पृच् 1 P	पचति	पचतः	पचन्ति
2 A	पृक्ते	पृच्यते	पृच्यते
7 P	पृणाक्ति	पृक्ते	पृथन्ति
10 U	पचंपति पचंपते	पचंपतः पचंपेते	पचंपन्ति पचंपन्ते
वृज् 1 P	वर्जति	वर्जतः	वर्जन्ति
2 A	वृक्ते	वृजाते	वृजते
7 P	वृणाक्ति	वृक्ते	वृजन्ति
10 U	वर्जंपति वर्जंपते	वर्जंपतः वर्जंपेते	वर्जंपन्ति वर्जंपन्ते
छत् 6 P	छतति	छततः	छतन्ति
7 P	छणात्ति	छन्तः	छन्ति
भुज् 6 P	भुजति	भुजतः	भुजन्ति
7 P	भुनाक्ति	भुक्ते	भुज्जन्ति
	भुक्ते	भुज्जाते	भुज्जते
विच् 3 U	वेवेक्ति वेवेक्ति	वेवेक्तः वेवेजाते	वेवेजति वेवेजते
7 U	विनक्ति विक्ते	विक्ते विद्याते	विद्यन्ति विद्यते
भञ्ज् 7 P	भनक्ति	भङ्गः	भञ्जति
10 U	भंजपति भंजपते	भंजपतः भंजपेते	भंजपन्ति भंजपन्ते
खिद् 4 A	खिद्यते	खिद्येते	खिद्यन्ते
6 P	खिदति	खिदतः	खिदन्ति
7 A	खिन्ते	खिन्दाते	खिन्दते
वृह् 6 P	वृहति	वृहतः	वृहन्ति

Roots .	Third Person Present Tense.			
तृ 7 P	तृणोढि	तृणढः	•	तृहन्ति
10 U	तर्हयति	तर्हयतः		तर्हयन्ति
	तर्हयते	तर्हयेते		तर्हयन्ते
युज् 1 P	योजति	योजतः		योजन्ति
4 A	युज्यते	युज्येते		युज्यन्ते
7 U	युनक्ति	युङ्कः		युञ्जन्ति
	युङ्के	युञ्जाते		युञ्जते
10 U	योजयति	योजयतः		योजयन्ति
	योजयते	योजयेते		योजयन्ते
वि 2 P	{ वेत्ति	विक्तः		विदन्ति
	{ वेद	विदतुः		विदुः
4 A	विद्यते	विद्येते		विद्यन्ते
6 U	विदति	विदतः		विदन्ति
	विदते	विदेते		विदन्ते
7 A	विन्दते	विन्दाते		विन्दते
10 A	वेदयते	वेदयेते		वेदयन्ते

(157) The following roots change their proper Pada in the senses noted below:—

भुज्* is Parasmaipadi in the sense of “ protecting ” only.

युज् † with प्र, उप or any preposition beginning or ending with a vowel is Atmanepadi; except with reference to sacrificial vessels.

CHAPTER IX.

Eighth Conjugation or तनादि Class.

(158) ‡ Roots of the Eighth conjugation beginning with तन and the roots कृ take उ before the terminations in the conjugational-tenses.

* भुजोऽनवने ॥ 1. 3. 66.

† प्रोपाभ्यां युजेरयङ्गपान्त्रेषु ॥ 1. 3. 64, स्वराद्यन्तोपसर्गादिति वक्तव्यम् Vartika.

‡ तनादिक्कृज्यउः ॥ III, I. 79.

(159) * Vikarana वृ is dropped optionally before the terminations of the first person beginning with वृ and वृ and necessarily † before वृ-वृ and वृ † of the Potential in the case of the root वृ "to do."

(100) § ५ to do ४th conj: U. becomes $\sqrt{५}$ before the weak terminations.

(161) ** \tilde{t} the second person singular Parasmaipada termination is dropped in the 6th conjugation.

(162) मृ 8 U To stretch, to spread, to perform, to compose,
to bend, to weave, to last, to emboss,

Parasmaipada.

Present.

	E.	D	F.
1st Person	तनोमि	तनुषः तन्व }	तनुम तन्म }
2nd "	तनोषि	तनुष	तनुष
3rd "	तनोति	तनुत	तनुति

Imperative.

1st Person	तनषानि	तनषाष	तनषाम
2nd	" तनु	तनुतम्	तनुत
3rd	" तनीतु	तनुताम्	तनुन्त

Imperfect.

1st	Person	अतनवव	अतनुव } अतनव }	अतनुम अतनम
2nd	"	अतना	अतनुतग	अतनुत
3rd	"	अतनातु	अतनुताग	अतनुतग

* भाष्य इत्यादिपदार्थः सं० ॥ VI. 4 107.

† १८८३ ॥ VL 4 105.

22 4 11 10 10 10

செய்தாண்டி : VL 4 110

Page 467

Potential.

	S.	D.	P.
1st Person	तनुयाम्	तनुयाव	तनुयाम
2nd	तनुयाः	तनुयातम्	तनुयात
3rd	तनुयात्	तनुयाताम्	तनुयुः

*Atmanepada.**Present.*

1st Person	तन्वे	तनुवहे } तन्वहे }	तनुमहे } तन्महे }
2nd	तनुषे	तन्वाथे	तनुध्वे
3rd	तनुते	तन्वाते	तन्वते

Imperative.

1st Person	तनवै	तनवावहै	तनवामहै
2nd	तनुष्व	तन्वाथाम्	तनुध्वम्
3rd	तनुताम्	तन्वाताम्	तन्वताम्

Imperfect.

1st Person	अतन्वि	अतनुवहि } अतन्वहि }	अतनुमहि } अतन्महि }
2nd	अतनुथाः	अतन्वाथाम्	अतनुध्वम्
3rd	अतनुत	अतन्वाताम्	अतन्वत

Potential.

1st Person	तन्वीय	तन्वीवहि	तन्वीमहि
2nd	तन्वीथाः	तन्वीयाथाम्	तन्वीध्वम्
3rd	तन्वीत	तन्वीयाताम्	तन्वीरन्

(a) The following roots are to be similarly conjugated:

गृ ४ U=To go.

क्षृ ४ U To hurt, injure or kill.

घृ ४ P—To shine or burn.

तृ ४ U=To graze.

मृ ४ A=To think; to consider; to honour; to know or understand; to consent to; to intend; to devise; to appear.

वन् 8 U = To beg or ask; to conquer; to possess. Vedic—to like or love; to wish; to prepare; to hurt.

सन् 8 U To love or like; to honour; to obtain; to bestow;

(163) कृ 8 U To do; to manufacture; to build; to produce; to compose; to perform; to obey; to place; to appoint.

Parasmaipada.

Present.

		S.	D.	P.
1st	Person	करोमि	कुर्वः	कुर्मः
2nd	"	करोषि	कुरुषः	कुरुष
3rd	"	करोति	कुरुतः	कुर्वन्ति

Imperative.

1st	Person	करयाणि	करवाय	करवाम
2nd	"	कुरु	कुरुतम्	कुरुत
3rd	"	करोतु	कुरुताम्	कुर्वन्तु

Imperfect.

1st	Person	अकरवम्	अकुर्व	अकुर्म
2nd	"	अकरोः	अकुरुतम्	अकुरुत
3rd	"	अकरोत्	अकुरुताम्	अकुर्वन्

Potential.

1st	Person	कुर्याम्	कुर्याव	कुर्याम
2nd	"	कुर्याः	कुर्यातम्	कुर्यात
3rd	"	कुर्यात्	कुर्याताम्	कुर्युः

Atmanepada.

Present.

1st	Person	कुर्वे	कुर्वहे	कुर्महे
2nd	"	कुरुषे	कुर्याथि	कुरुष्वे
3rd	"	कुरुते	कुर्वति	कुर्वति

Imperative.

1st	Person	करवै	करवावहे	करवामहे
2nd	"	कुरुष्व	कुर्याथाव	कुरुष्वम्
3rd	"	कुरुताम्	कुर्याताम्	कुर्वताम्

Imperfect.

1st Person	अकुर्वि	अकुर्वहि	अकुर्महि
2nd „	अकुरुथाः	अकुर्वाथाम्	अकुरुध्वम्
3rd „	अकुरुत	अकुर्वाताम्	अकुर्वत

Potential.

1st Person	कुर्वीय	कुर्वीवहि	कुर्वीमहि
2nd „	कुर्वीथाः	कुर्वीयाथाम्	कुर्वीध्वम्
3rd „	कुर्वीत	कुर्वीयाताम्	कुर्वीरन्

करोमि—करोषि by (158 and 70); कुर्वः—कुर्मः—कुर्याम् by (159 and 160;) कुरु by (161).

(164) The following roots belong to the conjugations shown below :—

घृण्	1	A=To seize.
	8	P=To shine; to burn.
सन्	1	P } To love &c
	8	U }
कृ	5	U=To hurt; injure or kill.
	8	U=To do &c.
तन्	1	P } To confide, to help; to pain; to be harmless;
	10	U } to sound.
	8	U.—To stretch, &c.
वन्	1	P } To favour; to hurt; to sound; to confide in.
	10	U }
	8	U=To beg, &c.
मन्	1	P } To be proud, to worship.
	10	A }
	4	A } =To think, &c.
	8	A }

(165) Roots 3rd Person Present Tense.

घृण्	1	A	घृणते	घृणते	घृणन्ते
	8	P.	घृणोति	घृणतः	घृण्वन्ति

	Roots	3rd Person Present	Tense.	
सन्	1 P.	सनाति	सनतः	सनन्ति
	8 U.	सनोति	सनुतः	सन्वन्ति
		सद्धते	सन्धाते	सन्वते
कृ	5 U.	कृणोति	कृणुतः	कृण्वन्ति
		कृणुते	कृण्वाते	कृण्वते
	8 U.	करोति	कुरुतः	कुर्वन्ति
		कुरुते	कुर्वाते	कुर्वते
तन्	1 P.	तनाति	तनतः	तनन्ति
	8 U.	तनोति	तनुतः	तन्वन्ति
		तनुते	तन्वाते	तन्वते
	10 U.	तानयति	तानयतः	तानयन्ति
		तानयते	तानयेते	तानयन्ते
	1 P.	The same as above (क् being substituted for क्)		
वन्	8 U.			
	10 U.			
मन्	1 P.	मनति	मनतः	मनन्ति
	4 A.	मन्यते	मन्येते	मन्यन्ते
	8 A.	मनुते	मन्धाते	मन्वते
	10 A.	मानयते	मानयेते	मानयन्ते

(166) The root कृ "to do" by itself and उपकृ in the sense of "doing good to" are used in both the Padas.* पराकृ, * अनुकृ and विकृ in the sense of "affecting" only are always Parasmaipadi. कृ with the following prepositions and in the following senses is always

† Atmanepadi.

‡ अधिकृ "to bear, forgive or overpower."

§ विहृ "to utter sounds" or intransitively used.

* अनुपराम्यां कृजः (परस्मैपदं) 1. 3. 79.

† गंधनावदोपपत्तिवनसाहसिख्यप्रतियलप्रकयनोपयोगेषु कृजः ॥ 1. 3. 32.

‡ भवेः प्रहसने 1. 3. 33.

§ वे. शब्दकर्मणः 1. 3. 34. अकर्मकाश्च 1. 3. 5.

उत्कृ " to do an injury to."

उदाकृ " to overcome, blame or censure."

उपकृ " to serve."

प्रकृ " to outrage, to reside, to apply or use."

उपस्कृ " to prepare or cook."

CHAPTER X.

Ninth Conjugation or क्रयादि Class.

167) * ना is added on to roots of the Ninth or क्रयादि in the conjugational tenses before the terminations are added.

168) † ई is substituted for आ of ना viz. ना becomes नी consonantal weak terminations.

169) ‡ ना drops its अ before vowel weak terminations.

170) § The penultimate न् of a root, ending in a consonant and not marked with a mute इ is dropped before the strong weak terminations.

Roots of the Ninth conjugation are not distinguished by a न् and hence the penultimate nasal is invariably dropped.

171) §§ वू and the 21 roots, that follow it, shorten their vowel in the conjugational tenses, while व्री-व्री and क्षि do not.

क्रयादिभ्यः आ ॥ III. 1. 81.

ई हल्यघोः ॥ III. 4. 113.

आभ्यास्तयोरान्तः VI. 4. 112.

अनिदितां हल उपधायाः कृति ॥ VI. 4. 24.

इत्येतदित्सङ्गकं येषां नास्तितेषांहलन्तानामङ्गानामुपधायास्त्यलोपः

स्वात्कितिकृतिचप्रत्ययेपरे ॥

§ प्वादिनांह्रस्वः ॥ VII. 3. 80.

(172) * हि the Imperative 2nd person singular Parasmaipada termination is replaced by आन before which the vikarana नी is omitted, in the case of roots of the 9th conjugation ending in a consonant.

(173) क्री ९ U To buy; to barter; to win.

Parasmaipada.

Present.

	S.	D.	P.
1st Person	क्रीणामि	क्रीणीवः	क्रीणीमः
2nd "	क्रीणासि	क्रीणीथः	क्रीणीथ
3rd "	क्रीणाति	क्रीणीतः	क्रीणन्ति

Imperative.

1st Person	क्रीणानि	क्रीणाव	क्रीणाम
2nd "	क्रीणीहि	क्रीणीतम्	क्रीणीत
3rd "	क्रीणातु	क्रीणीताम्	क्रीणन्तु

Imperfect.

1st Person	अक्रीणाम्	अक्रीणीव	अक्रीणीम
2nd "	अक्रीणाः	अक्रीणीतम्	अक्रीणीत
3rd "	अक्रीणाव	अक्रीणीताम्	अक्रीणन्

Potential.

1st Person	क्रीणीयाम्	क्रीणीयाव	क्रीणीयाम
2nd "	क्रीणीयाः	क्रीणीयातम्	क्रीणीयात
3rd "	क्रीणीयात्	क्रीणीयाताम्	क्रीणीयुः

Atmanepada.

Present.

1st Person	क्रीणे	क्रीणीवहे	क्रीणीमहे
2nd "	क्रीणीवे	क्रीणाथे	क्रीणीध्वे
3rd "	क्रीणीति	क्रीणाते	क्रीणते

* हलन्तः शानज्ज्ञो ॥ III. 1. 83.

Imperative.

		S.	D.	P.
1st Person		क्रीणै	क्रीणावहै	क्रीणामहै
2nd	,,	क्रीणीष्व	क्रीणाथाम्	क्रीणीध्वम्
3rd	,;	क्रीणीताम्	क्रीणाताम्	क्रीणताम्

Imperfect.

1st Person		अक्रीणि	अक्रीणीवहि	अक्रीणीमहि
2nd	,,	अक्रीणीथाः	अक्रीणाथाम्	अक्रीणीध्वम्
3rd	,;	अक्रीणीत	अक्रीणाताम्	अक्रीणत

Potential.

1st Person		क्रीणीय	क्रीणीवहि	क्रीणीमहि
2nd	,,	क्रीणीथाः	क्रीणीयाथाम्	क्रीणीध्वम्
3rd	,,	क्रीणीत	क्रीणीयाताम्	क्रीणीरन्

(a) Roots to be similarly conjugated.

प्री १ U=To please or be pleased; to show kindness to; to be cheerful.

ग्री १ P=To go or move.

भ्री १ P=To fear.

मी १ U=To hurt; to lessen; to alter; to transgress; to disappear; to stray.

री १ U=To go or move; to hurt; to howl.

ली १ P=To adhere; to melt.

ह्री १ P=To go or move; to support; to choose.

व्री १ P=To choose.

प्री १ U=To cook.

सि १ U=To fasten or ensnare.

क्षि १ P=To destroy; to diminish; to kill; to spend time.

यु १ U=To fasten; to worship; to acquire.

कु १ U=To jump; to raise; to cover; to approach.

वृ १ U=To choose a boon; to choose in marriage; to solicit; to conceal; to surround; to restrain; to oppose; to love; to adore.

(173 B) व्री ९ P To choose,

Present.

	S.	D.	P.
1st Person	{ व्रीणामि व्रीणामि	व्रीणीयः व्रीणीयः	व्रीणीमः व्रीणीमः
2nd "	{ व्रीणासि व्रीणासि	व्रीणीयः व्रीणीयः	व्रीणीथ व्रीणीथ
3rd "	{ व्रीणाति व्रीणाति	व्रीणीतः व्रीणीतः	व्रीणन्ति व्रीणन्ति

Imperatives.

1st Person	{ व्रीणानि व्रीणानि	व्रीणाथ व्रीणाथ	व्रीणाम व्रीणाम
2nd "	{ व्रीणीहि व्रीणीहि	व्रीणीतम् व्रीणीतम्	व्रीणीत व्रीणीत
3rd "	{ व्रीणातु व्रीणातु	व्रीणीताम् व्रीणीताम्	व्रीणन्तु व्रीणन्तु

Imperfect.

1st Person	{ अव्रीणाम् अव्रीणाम्	अव्रीणीय अव्रीणीय	अव्रीणीम अव्रीणीम
2nd "	{ अव्रीणाः अव्रीणाः	अव्रीणीतम् अव्रीणीतम्	अव्रीणीत अव्रीणीत
3rd "	{ अव्रीणात् अव्रीणात्	अव्रीणीताम् अव्रीणीताम्	अव्रीणन् अव्रीणन्

Potential.

1st Person	{ व्रीणीयाम् व्रीणीयाम्	व्रीणीयाय व्रीणीयाय	व्रीणीयाम व्रीणीयाम
2nd	{ व्रीणीयाः व्रीणीयाः	व्रीणीयातम् व्रीणीयातम्	व्रीणीयात व्रीणीयात
3rd	{ व्रीणीयात् व्रीणीयात्	व्रीणीयाताम् व्रीणीयाताम्	व्रीणीयुः व्रीणीयुः

व्री and क्षि are to be similarly conjugated.

(174) यू ९ U. To purify ; to winnow ; to expiate ; to discriminate ; to devise ; to become clear or pure.

पू 9 U.

Present.

	S.	D.	P.
1st	पुनामि	पुनीवः	पुनीमः
2nd	पुनासि	पुनीथः	पुनीथ
3rd	पुनाति	पुनीतः	पुनन्ति

Imperative.

1st	पुनानि	पुनाव	पुनाम
2nd	पुनीहि	पुनीतम्	पुनीत
3rd	पुनातु	पुनीताम्	पुनन्तु

Imperfect.

1st	अपुनाम्	अपुनीव	अपुनीम
2nd	अपुनाः	अपुनीतम्	अपुनीत
3rd	अपुनात्	अपुनीताम्	अपुनन्

Potential.

1st	पुनीयाम्	पुनीयाव	पुनीयाम
2nd	पुनीयाः	पुनीयातम्	पुनीयात
3rd	पुनीयात्	पुनीयाताम्	पुनीयुः

*Atmanepada.**Present.*

1st	पुने	पुनीवहे	पुनीमहे
2nd	पुनीषे	पुनाथे	पुनीध्वे
3rd	पुनीते	पुनाते	पुनते

Imperative.

1st	पुनै	पुनावहै	पुनामहै
2nd	पुनीष्व	पुनाथाम्	पुनीध्वम्
3rd	पुनीताम्	पुनाताम्	पुनताम्

Imperfect.

1st	अपुनि	अपुनीवहि	अपुनीमहि
2nd	अपुनीथाः	अपुनाथाम्	अपुनीध्वम्
3rd	अपुनीत	अपुनाताम्	अपुनत

Potential.

1st	उनीय	उनीषद्दि	उनीमहि
2nd	उनीयाः	उनीषाथाम्	उनीध्वम्
3rd	उनीत	उनीषाताम्	उनीरन्

पू is shortened into पु according to (171).

(a) Roots to be similarly conjugated.

लृ १ U=To cut; to lop off; to pluck; to reap; to destroy.
 धृ १ U=To shake; to blow away; to kindle; to treat roughly; to resist.

गृ १ P=To go or move.

कृ १ U=To hurt; injure or kill.

गृ १ P=To utter a sound; to invoke; to announce, to speak; to praise.

जृ १ } To grow old; to wear out; to decay.

वृ १ P=To burst or break asunder; to split, to open.

पृ १ P=To fill, &c.

भृ १ P=To bear or support; to fry; to blame; to bend.

मृ १ P=To hurt, injure or kill.

वृ १ U=To choose, &c.

मृ १ P=To tear asunder; to hurt, injure or kill.

सृ १ U=To cover; to strew, &c.

(175) बन्ध् १ P=To bind; to wear; to attract; to build; to compose; to produce; to strike as a root.

Present.

1st	बध्नामि	बध्नीवः	बध्नीमः
2nd	बध्नासि	बध्नीथः	बध्नीथि
3rd	बध्नाति	बध्नीतः	बध्नान्ति

Imperative.

1st	बध्नानि	बध्नाथ	बध्नाथ
2nd	बध्नान	बध्नीतम्	बध्नीत
3rd	बध्नातु	बध्नीताम्	बध्नान्तु

Imperfect.

1st	अवध्नाम्	अवध्नीव	अवध्नीम
2nd	अवध्नाः	अवध्नीतम्	अवध्नीत
3rd	अवध्नात्	अवध्नीताम्	अवध्ना

Potential.

1st	बध्नीयाम्	बध्नीयाव	बध्नीयाम
2nd	बध्नीयाः	बध्नीयातम्	बध्नीयात
3rd	बध्नीयात्	बध्नीयाताम्	बध्नीयुः

बन्न् appears as बध् throughout by (170);
बधान by (172).

(a) Roots to be similarly conjugated.

कुंथ् 9 P = To suffer pain; to cling to; to hurt;

ग्रंथ् 9 P } To fasten; to arrange; to write;
 } To produce; to strew with.

मंथ् 9 P To churn; to agitate; to shake; to crush; to oppress; to hurt; to destroy.

अंथ् To loosen or liberate; to delight repeatedly.

(176) * The Vikarana ना-त्ती-न् as appended to the root क्षुम् is not changed to ण.

क्षुम् 9 P. To shake; to be agitated; to stumble.

Present.

1st Person	क्षुम्नामि	क्षुम्नीवः	क्षुम्नीमः
2nd	क्षुम्नासि	क्षुम्नीथः	क्षुम्नीथ
3rd	क्षुम्नाति	क्षुम्नीतः	क्षुम्नन्ति

Imperative.

1st Person	क्षुम्नानि	क्षुम्नाव	क्षुम्नाम
2nd	क्षुम्नान	क्षुम्नीतम्	क्षुम्नीत
3rd	क्षुम्नातु	क्षुम्नीताम्	क्षुम्नन्तु

Imperfect.

	S.	D.	P.
1st Person	अशुभ्नाम्	अशुभ्नीष	अशुभ्नीम
2nd "	अशुभ्नाः	अशुभ्नीतम्	अशुभ्नीत
3rd "	अशुभ्नात्	अशुभ्नीताम्	अशुभ्नात्

Potential.

1st Person	शुभ्नीषाम्	शुभ्नीषाष	शुभ्नीषाम
2nd "	शुभ्नीषाः	शुभ्नीषातम्	शुभ्नीषात
3rd "	शुभ्नीषात्	शुभ्नीषाताम्	शुभ्नीषुः

(a) Roots to be similarly conjugated.

तुभ् १ P=To hurt, injure, or kill.

एभ् " " To come forth; to purify; to be born again.

धृभ् " " To be pleased; to trample upon; to dash to pieces to kill; to pound; to overcome.

गृभ् " " To be angry.

अश् " " To eat or consume; to taste or enjoy.

हिभ् " " To torment or afflict; to suffer or feel pain.

हृभ् " " To cause to move quickly; to let fly; to cast; to escape; to smite; to impel or urge.

कृभ् " " To tear or retract; to test; to shoo.

उभ् " " To nourish; to support; to thrive.

पृभ् " " To become wet; to pour out; to fill.

शृभ् " " To burn; to siege; to scar.

सृभ् " " To steal; to ravish; to dispoil; to captivate; to surpass.

विभ् " " To separate; to disjoin.

धृष् or उधृष् १ P. To throw up.

(177) *If a root beginning with a cojunct consonant ends in ह् or उ which is a substitute for य् or ष् by way of Samprasârana, the short ह् or उ is lengthened.

(178) The vowel following a Samprasârana is dropped.

(179) The roots *ज्या and ग्रह take Samprasârana and ज्ञा takes जा as its substitute in the conjugational tenses.

ज्या becomes जि by this rule, आ being dropped by (178).
जि then becomes जी by (177) and is again shortened into जि by (171).

ज्या (जि) १ P=To overpower; to oppress; to grow old.

ग्रह (ग्रह्) १ U To take; to catch; to capture; to captivate;
to win over; to please; to perceive; to buy.

ज्ञा (जा) ,, U To know; to learn; to ascertain; to regard;
to act

(180) Roots Third Person Present Tense.

धु or ध्र	1 U	धवति	धवतः	धवन्ति
		धवते	धवेते	धवन्ते
	5 U	धुनोति	धुनतः	धुन्वन्ति
		धुनुते	धुन्वाते	धुन्वते
	6 P	धुवति	धुवतः	धुवन्ति
	9 U	धुनाति	धुनीतः	धुनन्ति
		धुनीते	धुनाते	धुनते
	10 U	धूनयति	धूनयतः	धूनयन्ति
		धूनयते	धूनयेते	धूनयन्ते
पृ	3 P	पिपति	पिपृतः	पिप्राति
	6 A	प्रियते	प्रियेते	प्रियन्ते
	5 P	पृणोति	पृणुतः	पृण्वन्ति
	9 P	पृणाति	पृणीतः	पृणन्ति
	10 U	पारयति	पारयतः	पारयन्ति
जृ		पारयते	पारयेते	पारयन्ते
	1 P	जरति	जरतः	जरन्ति
	4 P	जीर्यति	जीर्यतः	जीर्यन्ति

* ग्रहिज्याषयिव्यधिवष्टिविचतिवृश्चतिभृज्जतीनां डिति च VI. 1. 16.

† ज्ञाजनोर्जा VII. 3. 79.

Roots	Third Person Present Tense.			
गृ 9 P	गृणाति	गृणीतः	गृणन्ति	
10 U	जारयति	जारयतः	जारयन्ति	
	जारयते	जारयेते	जारयन्ते	
इप् 1 U to go	एषति	एषतः	एषन्ति	
	एषते	एषेते	एषन्ते	
4 P to move	इष्यति	इष्यतः	इष्यन्ति	
6 P to wish	इच्छति	इच्छतः	इच्छन्ति	
9 P to let fly	इष्णाति	इष्णीतः	इष्णान्ति	
क्षि 1 P	क्षयति	क्षयतः	क्षयन्ति	
5 P	क्षिणोति	क्षिणुतः	क्षिणयन्ति	
6 P to abide; to go	क्षिपति	क्षिपतः	क्षिपन्ति	
9 P	क्षिणाति	क्षिणीतः	क्षिणन्ति	
यु 2 P	यौति	युतः	युषन्ति	
3 P to separate	युयोति	युयुतः	युष्यति	
9 U	युनाति	युनीतः	युनन्ति	
	युनीते	युनाते	युनते	
10 A to censure	यापयते	यापयेते	यापयन्ते	
वृ 1 U	वरति	वरतः	वरन्ति	
	वरते	वरेते	वरन्ते	
5 U	वृणोति	वृणुतः	वृणयन्ति	
	वृणुते	वृणयाते	वृणवते	
9 U	वृणाति	वृणीतः	वृणन्ति	
	वृणीते	वृणाते	वृणते	
10 U	वरयति	वरयतः	वरयन्ति	
	वरयते	वरयेते	वरयन्ते	
कृ 6 P } to scatter	किरति	किरतः	किरन्ति	
9 U }	कृणाति	कृणीतः	कृणन्ति	
	कृणति	कृणाते	कृणते	
10 A to know, to inform	कारयते	कारयेते	कारयन्ते	

Roots	Third Person	Present	Tense
गृ 6 P to spit, } to swallow }	गिरति गिलति	गिरतः गिलतः	गिरन्ति गिलन्ति
9 P to speak	गृणाति	गृणीतः	गृणन्ति
10 to make known; to teach }	गारयते	गारयेते	गारयन्ते
पृ 3 P	पिपति	पिपूतः	पिपुर्ति
9 P	पृणाति	पृणीतः	पृणन्ति
चिष् 1 P to sprinkle	वेपति	वेपतः	वेपन्ति
3 U	वेवेष्टि वेविष्ट	वेविष्टः वेविषाते	वेविषति वेविषते
9 P to separate	वेष्णाति	विष्णीतः	विष्णन्ति
प्री 4 A	प्रीयते	प्रीयेते	प्रीयन्ते
9 U	प्रीणाति	प्रीणीतः	प्रीणन्ति
	प्रीणीते	प्रीणाते	प्रीणते
10 U	प्रीणयति प्रीणयते	प्रीणयतः प्रीणयेते	प्रीणयन्ति प्रीणयन्ते
मी 4 A to die	मीयते	मीयेते	मीयन्ते
9 U	मीनाति मीनीते	मीनीतः मीनाते	मीनान्ति मीनते
10 U to go, to understand }	माययति माययते	माययतः माययेते	माययन्ति माययन्ते
ज्या 9 P	जिनाति	जिनीतः	जिनन्ति
ग्रह् 1 P	ग्रहति	ग्रहतः	ग्रहन्ति
9 U	ग्रह्णाति ग्रह्णीते	ग्रह्णीतः ग्रह्णाते	ग्रह्णान्ति ग्रह्णते
10 U	ग्राहयति ग्राहयते	ग्राहयतः ग्राहयेते	ग्राहयन्ति ग्राहयन्ते
ज्ञा 9 U	जानाति जानीते	जानीतः जानाते	जानान्ति जानते
स्कु 5 U	स्कुनोति स्कुचते	स्कुनुतः स्कुन्वाते	स्कुन्वन्ति स्कुन्वते

Roots	Third Person	Present	Tenso
स्कृ १ U	स्कृणाति स्कृणीते	स्कृणीतः स्कृणाते	स्कृणन्ति स्कृणते
प्रस् or उप्रस् १ P 10 P.	उप्रस्नाति उप्रासयति	उप्रस्नातः उप्रासयतः	उप्रस्नन्ति उप्रासयन्ति
वृद् 6 P १ P	वृद्धति वृद्धनाति	वृद्धतः वृद्धनीत	वृद्धन्ति वृद्धनन्ति

(181) कृ, रि, ग्री, तुभ् and क्लिप् belong to the 4th and 9th conjugations, and पू, इ, ली, एप्, धुम्, झृप्, डृप् and झृप् to the 1st, 4th and 9th ones.

(182) अय्, मय्, कुंय्, and वृप् belong to the 1st and 9th and अय्, मय्, रय्, and यद् to the 1st, 9th and 10th conjugations.

(183)* सि, ह्, अग् and रुक्, स्तम्भ्, स्तुम्भ्, स्वम्भ्, स्कुम्भ् (the last four roots meaning " to obstruct or stop ") belong to the 3th and 9th conjugations.

(184) Parasmaipada and Atmanopada.

‡ क्री १ U to buy.

परिक्री to buy; to repay; or return; to hire
(with instr. or dat. of the price)
विक्री to sell; to barter or exchange.
अयक्री to purchase; to hire, to bribe. } Atmanopadi.

‡ ज्ञा १ U to know

ज्ञा by itself and अनुज्ञा " to permit; " take either pada. संज्ञा " to remember, to think of " is Parasmaipadi.

ज्ञा with the following prepositions and in the following senses is always Atmanopadi.

संज्ञा = To know; to live in harmony; to agree to;
to watch; to appoint; to look for.

* सन्धुस्तुन्धुस्कन्धुस्कुन्धुस्कुम्भ्यन्धु ॥

† परिज्यवेभ्यः क्रियः (1. 3. 18)

‡ अपह्ने हः (1. 3. 44)

अपज्ञा=To deny or conceal.

प्रज्ञा=To know; to find out; to discern.

प्रतिज्ञा=To promise, to assert; to adduce; to own, to confirm; to approve; to observe; to remember with regret.

The desiderative of ज्ञा is always Atmanepadi.

PART III.

Non-Conjugational Tenses and Moods.

(185) Out of the six Tenses and four Moods in Sanskrit, two tenses and two moods have been treated of in Part I with reference to the 1st, 4th, 6th, and 10th conjugations, and in Part II with reference to the 2nd, 3rd, 5th, 7th 8th and 9th ones. This division of verbs into 10 conjugations disappears in the remaining tenses and moods, hence the term "Non-conjugational Tenses and Moods."

In treating the Non-conjugational Tenses and Moods, roots are, however, divided into three groups, called Set (स इट् i. e. with इ), Wet (वा इट् i. e. with or without इ), and Anit (अन् इट् i. e. without इ).

† Set roots take the augment इ before all A'rdhadhatuka or non-conjugational terminations which begin with any consonant except य्. Wet roots admit इ optionally, while Anit roots do not take it.

Set, Wet, and Anit roots undergo certain modifications in special cases which will be noted down in their proper places.

(186)† Monosyllabic roots ending in long ऊ and long ऋ are set.

* संप्रतिभ्यामनाध्याने (1. 3. 46)

† आर्धधातुकस्येड्वलादेः ॥ 7. 2. 35

‡ ऊट्दन्तैर्यौति रुक्षणुशीस्तुनुक्षुभिडीड्भ्रिभिः ॥

वृहद्वृन्भ्यांचविनैकाचोऽजन्तेषुनिहताः स्मृताः ॥ सि. को.

Exception:—रू 2nd and 4th conj. A. 'to give birth to' and
 वृ 5th and 9th conj. P. A. 'to shake' are Wot.

(a) All other monosyllabic roots ending in a vowel are Anit.

Exception:—यु (2nd conj.) रु—रुणु—शी—रुनु—नु—हु—धि—
 ही—धि—रु (9th conj. A) and वृ (5th conj. U.) are Set. रु
 is Wot.

(187) Most of the roots ending in a consonant and all
 derived roots are Set.

(a) The roots enumerated in the following Kārikās are the
 only Anit ones. The roots वृप्—वृप्—स्विप्—पृप्—सिप्—पुप्—मृप्—
 उप्—श्लिप् when belonging to the 4th conjugation and the roots
 वम् 1. P; निम् 3. U; विम् 3. U; शक् 5. P; are Anit, out of these
 वृप् when belonging to the 1. 5. 6. P. 10 U. and वृप् to 1. 6. P.
 10 U. conjugations are Wot, and the remaining when not of the
 4th conjugation are Set. विद् 6. P. A. 'to got' is Anit according
 to चान्द्र, दीर्घ and others and is seen in the Bhāṣhya. It is Set in the
 opinion of व्याघ्रभूति and others. रञ्ज्—मरञ्ज्—अद्—पृञ्—तृप्—शृप्—
 धृप्—पृप् and क्षिप् are Anit in the opinion of व्याघ्रभूति and others,
 but are not said to be so in the Pāṇjālī Mahābhāṣhya.

शक् पृञ् छाचि सिञ् यञ् विञ् । सिञ् प्रच्छि रपञ् निजिर् भजः ॥

भञ्ज् भुञ् भ्रञ् मञ्जि यञ् युञ् रुञ् ।

रञ्ज् विजिर् रञ्जि सञ्ज् रुजः ॥ २ ॥

अद् छृद् विद् छिद् छुदि मुदः । पय भिद् विपतिर् विनद् ॥

जद् सदी स्विधातिः स्कन्दि । हृदी कृप् छुधि छुधती ॥ २ ॥

बन्धिर् युधि रुधी राधि । व्यञ् छुयः साधि तिथ्यती ॥

मन्य हन्ताप् क्षिप् छुपि तप् । तिपस्त्वप्यति कृप्यती ॥ ३ ॥

लिप् लृप् षप् शञ् स्वप् छवि यम् । रम् लभ् गम् नम् यमो रमिः ॥

कुशिर् दंशि दिशी दृश् मृश् । रिञ् रुश् लिञ् विञ् स्तृषः कृपिः ॥ ४ ॥

त्विष् तप् द्विप् दुप् पुप्य पिप् विप् । क्षिप् शृप् भिष्यतपो घसिः ॥

वसतिर् वह दिदि दृही । नह मिह रुह लिह पहितथा ॥ ५ ॥

अनुदात्ता हलन्तेषु धातवो द्व्यधिकं शतम् ॥
 तुदादौ मतभेदेन स्थितौ यौ च चुरादिषु ॥ ६ ॥
 तृप् द्विपी तौ वारयितुं द्यना निर्देश आदृतः ॥
 स्वियपद्यौ सिध्यबुध्यौ मन्यपुष्यश्लिषः द्यना ॥ ७ ॥
 वासिः शपा लुका यौतिर्निर्दिष्टोऽन्यनिवृत्तये ॥
 णिजिर् विजिर् शक्लृ इति सातुबन्धा अमी तथा ॥ ८ ॥
 विन्दविश्वांद्रदौर्गादेरिष्टो भाष्येपि दृश्यते ॥
 व्याघ्राभूत्यादयस्त्वेनं नेह पेटुरिति स्थितम् ॥ ९ ॥
 रञ्जिमस्जी अदिपदी तुद् शुध् शुषि पुषि शिषिः ॥
 भाष्यानुक्ता न वेहोक्ता व्याघ्रभूत्यादिसंमतेः ॥ १० ॥ सि० कौ०

* (b) The following are Wet roots :—

अक्षितक्षी त्वक्षि तञ्च त्रश्चजी तज्जि मार्जति ॥
 मार्षि क्तिदि स्यन्दि सिध् रध् । उपत्रप्तृप्तृप् रुपः क्लिशिः ॥ १ ॥
 क्षाम्यति क्षमते नश्यत्यश्नुते गृहि गाहि च ॥
 गृह् तृह् वृह् दृह् सुह् स्तृहि स्तिहिस्तथा ॥ २ ॥
 स्नुह्यतिवृहतीत्येते त्रिंशद्वावधिकौ स्मृतौ ।
 धातवो हि बर्धैर्वेद्वास्तेष्वञ्जिर्लुङि सेद् स्मृतः ॥ ३ ॥

CHAPTER XI.

The Perfect i. e. लिट् or परोक्षावृत्तिः

(188) The Perfect or "The Remote Past Tense" is of two kinds, one is called the Reduplicative Perfect and the other the Periphrastic Perfect. Some roots take exclusively the former and some the latter; while there are others which take either.

* This Karika and the others marked with an asterisk for some of the varieties of the Aorist have been composed by the learned Shastri Mr. Vithal Dhondadeo Joshi of Palgarh now working as the head corrector in the Gujarathi Press in Bombay. My heart-felt thanks are due to him for the kind help I received at his hands from time to time for this compilation.

(a) The Reduplicative Perfect:—All primitive or monosyllabic roots beginning with अ, आ, or short इ, उ, ए or with any consonant and the roots कृच्छ्, and ऊर्ण take the Reduplicative Perfect.

(b) The Periphrastic Perfect:—All primitive roots of more than one syllable except * ऊर्ण, all roots beginning with long ई-ऊ or prosodially long vowel i. e. a short vowel followed by a conjunct consonant except † कृच्छ्, roots beginning with ए and ओ, all derived roots such as those of the 10th conjugation, causals, desideratives and others, and the roots ‡ दय्-अय्-कास् and आस् take the Periphrastic Perfect.

(c) § The roots ख्-विद्-जाय्-भी-ही-भृ-हृ and दस्मिन् admit of both the perfects.

The Reduplicative perfect.

(189) Terminations.

Parasm.			Atm.		
S.	D.	P.	S.	D.	P.
1** अ	व	म	§§ए	षहे	महे
2 थ	अथुस्	अ	से	आये	ध्वे
3 अ	अतुस्	वस्	ए	आते	इरे

* ऊर्णोतेराम् नेतिवाच्यम् ॥

† इजदिर्धमतेऽनृच्छः ॥ 3. 1. 36

‡ दयायासत्र ॥ 3. 1. 37

§ उषविद्जायभ्योऽन्यतरस्याम् ॥ 3. 1. 53

भी-हीमृहृवास्तुवच्च ॥ 3. 1. 39

** परस्मैपदानां णलुप्तस्यलुप्तल्यमाः ॥ 3. 4. 82

णल् (अ)-अतुस्-उस्

थल् (थ)-अथुस्-अ

णल् (अ)-व -म

} are the Parasmaipada.
terminations of the Perfect.

§§ लिटस्तद्धयोतेतिरेच ॥ 3. 4. 81. The Atmanepada terminations are the same as those of the Present Tense of the 2nd class of conjugations with ए and इरे for से and अते of the third person.

(a) Three terminations थ—व—म in the Parasmaipada, and four वहे—महे—से and ध्वे in the Atmanepada are capable of admitting the augment इ.

Rules regarding the augment इ in the Perfect.

- 1 All Set roots admit इ as usual.
- 2 The Wet root सू admits इ necessarily but the roots स्तृ and धृ do it optionally before थ and necessarily before व and म.
3. All other Wet Roots take इ optionally as usual.
4. * Anit roots कृ—सृ—भृ—वृ—स्तृ—हृ—धृ—and श्रु do not admit इ in the perfect as usual. वृ† however takes इ optionally before थ. कृ with सम्-परि or उप is also an exception, see 197.
5. ‡ Anit roots ending in short क्क admit इ necessarily before व—म or वहे—महे—से and ध्वे but not before थ.
Exception:—The root क्क 1 and 3 conj. P. 'to go'—see (194 and 197).
6. Anit roots with a final vowel except short क्क or having an अ in them take इ optionally before थ and necessarily before व—म or वहे—महे—से and ध्वे.
7. All other Anit roots take इ necessarily in the perfect.

(b)§ When the 2nd person plural terminations ध्विध्वम्—ध्वम् and ध्वे of the Benedictive, Aorist and Perfect follow a vowel except अ or आ or follow य्—व्—र्—ल्—or ह्, the ध्व् is changed to ह् necessarily in the absence of the intermediate इ and optionally when the intermediate इ is preceded by any vowel except अ or आ or the consonants य्—व्—र्—ल् or ह्.

* कृसृभृस्तृदृधृश्रुवोलिति ॥ 7. 2. 13

† बभूथाततन्थजगृम्भवर्थेति निगमे । 7. 3. 64

‡ अजन्तोऽकारवान्वायस्तास्यनिद्यलिवेडयम् ।

ऋहन्दईदृङ्कृत्यानिद् कायनो लिति सेइ भवेत् ॥

§ इणः धीध्वंलुङ्किटांधोङ्गात् ॥ 8. 3. 78 विभाषेतः ॥ 8. 3. 89

(190) The root is * reduplicated according to the rule of reduplication in Chapter VI.

(191) The Parasmaipada singulars are strong; all other terminations are weak.

(a) The penultimate short of roots takes Guna before the strong terminations and the final vowel and penultimate अ† take Vridhhi necessarily before the अ of the third person singular and optionally before the अ of the first person singular Parasmaipada. Before the अ of the 2nd person singular Parasmaipada, the final vowel of roots takes Guna and the penultimate अ remains the same.

(192) Irregularities regarding Guna or Vridhhi.

(1) वृञ् [see 85 (a)]

(2) The vowel of विद् is not gunated before the affix आम्, which is strong, see (212).

(3) The ष् of जाम् takes Guna before any सार्धधातुक or आर्धधातुक affix except पि, चिष् (इ), णम् (अ 1st and 3rd pers. sing. Perfect) or ooo distinguished by a मोटो दृ (see 212).

(4) The final vowel of दीप्ति and धेयी and the intermediate इ do not take Guna or Vridhhi, (see 210 and 211).

वृञ् (Wet) 1. 2. P. 'to cleanse, to purify, to deck.'

S.

D.

P.

1 ममार्ज	ममृजिष-ममृजव-ममार्जिव	ममृजिम-ममृजम ममार्जिम
2 ममार्जिष-ममार्जे	ममृजयुः-ममार्जयुः	ममृज-ममार्ज
3 ममार्ज	ममृगतुः-ममार्जतुः	ममृतुः-ममार्तुः

* लिटिधातौत्तम्यासह्य VI. 1. 8

† अतउपधायाः ॥ VII. 2. 116

णलत्तमोवा ॥ VII. 1. 91

1 मृजेमृदिः ॥ VII. 2. 114.

3 जाम्रोऽविचिण्णद्धितु VII. 3 85.

4 दीप्तिषीढाम् I. I. 6.

(193) Irregularities regarding reduplication of certain roots in the Perfect.

- 1 दिगि (substitute for दे in the perfect) does not admit of reduplication.
- 2 जि is changed to गि, and चि is optionally changed to कि after its reduplicative syllable in the Perfect and Desiderative.
- 3 हि is changed to घि after its reduplicative syllable except in the 3rd variety of the Aorist.
- 4 ह् of हन् is changed to घ् after its reduplicative syllable.
- 5 In the case of कृ with सम्, कृ is reduplicated with स्.
- 6 The reduplicative इ of the root इ 2. P. 'to go' is lengthened before vowel weak terminations.
- 7 The root अश् 5 A 'to pervade' inserts र् after the reduplicative syllable. अश् 9. P. 'to eat' is regular.
- 8 The roots भी—द्भी—भृ and हु have their bases reduplicated as in the 3rd conjugation before आम् and the auxiliary verb to be appended.
- 9 The उ of reduplicative भु of the root भू is replaced by अ. For दिगि—see under 195.

- 2 सन्लिटोर्जः ॥ VII. 3. 57.
विभाषाचैः ॥ VII. 3. 58.
- 3 हेरचङि. VII. 3. 56.
- 4 अभ्यासाच्च ॥ VII. 3. 55.
- 5 संस्कृ ॥
- 6 दीर्घ इणः किति । VII. 4. 69.
- 7 अश्नोतेश्च । VII. 4. 72.
- 8 भीहीभृद्भुवांश्च ॥ III. 3. 39.
- 9 भवतेरः । VII. 4. 73.

जि (Anit) 1. P. 'to conquer, to win, to excel.'

	S.	D.	P.
1	जिगाय-जिगय	जिग्विष	जिग्विम
2	जिगविष-जिगेष	जिग्व्युः	जिग्व्य
3	जिगाय	जिग्वतुः	जिग्वुः

चि (Anit) 3. P. A. 'to collect.'

Parasmaipada.

1	{ चिकाय-चिकय	चिक्विष	चिक्विम
	{ चिन्नाय-चिन्नय	चिन्विष	चिन्विम
2	{ चिकविष-चिकेष	चिक्व्युः	चिक्व्य
	{ चिन्विष-चिन्नेष	चिन्व्युः	चिन्व्य
3	{ चिकाय-चिन्नाय	चिक्वतुः	चिक्व्युः
		चिन्वतुः	चिन्व्युः

Atmansipada.

1	{ चिक्ये	चिक्विषहे	चिक्विमहे
	{ चिन्त्ये	चिन्विषहे	चिन्विमहे
2	{ चिक्विषे	चिक्व्याधे	चिक्विषधे—हे
	{ चिन्विषे	चिन्व्याधे	चिन्विषधे—हे
3	{ चिक्ये	चिक्व्याते	चिक्विषे
	{ चिन्त्ये	चिन्व्याते	चिन्विषे

हि (Anit) 5. P. to throw, to grow, to go.

1	हिषाय-हिषय	हिष्यिष	हिष्यिम
2	हिषविष-हिषेय	हिष्य्युः	हिष्य
3	हिषाय	हिष्यतुः	हिष्युः

For हन्—see under (190.).

For कृ with सम्—see under (197.).

इ (Anit) 2. P. 'to go'

1	इषाय-इषय	इष्यिष	इष्यिम
2	इषविष-इषेय	इष्य्युः	इष्य
3	इषाय	इष्यतुः	इष्युः

अञ् (Set) 9. P. ' to eat '

1	आश	आशिव	आशिम
2	आशीथ	आशथुः	आश
3	आश	आशतुः	आशुः

अञ् (Wet) 5. A ' to pervade '

1	आनशे	{ आनाशिवहे आनश्वेहे	आनाशिमहे भानश्महे
2	आनाशिपे-आनक्षे	आनशाथे	आनाशिभ्वे-आनश्च्वे
3	आनशे	आनशाते	भानशिरे

For भी—ही—भू and हु see (214).

For भू see section (195).

(194) Peculiarities regarding the augment इ before थ.

1 The augment इ is weak in the case of the roots विञ् 7 conj. P. Hence the form is विविजिथ instead of विवेजिथ. विञ् (Anit) 3. P. has विवेजिथ.

2 कृ with सम्, and the roots अद्—क्त and व्ये admit इ necessarily before थ. The forms are सञ्चस्कथिथ—आदिथ or जघसिथ—आरिथ and चित्यथिथ.

3 The termination थ, as applied to ग् which is substitute for इ with अधि and the verbs of the कुटादि class (i. e. कुद्—एद्—कुच्—यज्—यङ्—डिप्—छुर्—स्फुद्—बुद्—लुद्—रुङ्—पुङ्—तुङ्—स्फुर—यर्—नृ—धृ—क् and a few more not important) is weak.

4 The roots द्रुह्—सुह्—सुह् and स्निह् change their ह् to घ् or ढ् before a consonant except a nasal or a semi-vowel or by nothing. The forms therefore are as follows.

1 विजइद् ॥ 1. 2. 2

2 इडत्यानिव्ययनीनाम् ॥ VII. 2. 66

3 गाङ्कुटादभ्योऽज्जिण्डित् ॥ 1. 2. 1

4 वाद्रुहसुहृण्हाणिहाम् 8. 2. 33

2nd Person Sing.

दुप्रोहिथ	सुप्रोहिथ	सुप्प्रोहिथ	सिप्प्रोहिथ
दुप्रोढ	सुप्रोढ	सुप्प्रोढ	सिप्प्रोढ
दुप्रोग्ध	सुप्रोग्ध	सुप्प्रोग्ध	सिप्प्रोग्ध

दुप्रोद् + थ = दुप्रोप् + थ = दुप्रोप् + थ by (100) दुप्रोग्ध by (82).
 दुप्रोद् + थ = दुप्रोद् + थ = दुप्रोद् + थ by (100) = दुप्रोद् + द् by (81)
 = दुप्रोढ by (101).

5 The roots मस्ज् and नस्ज् take न् as their penultimate when followed by any consonant except a nasal or a semi-vowel. The second person singular forms are therefore ममञ्जिथ or ममङ्जथ and नैशिथ or ननंठ.

6 The roots सद् and दद् substitute ओ for their अ when द् is dropped; hence उयद् + थ = उयद् + थ by 99, = उयद् + थ by (100) = उयद् + द् by 81 = उयढ by (101) and by this rule उयंढ. The other form is उयहिथ.

7 The ह् of नद् is changed to ध् before a consonant except a nasal or a semi-vowel ननद् + थ = ननध् + थ = ननध् + ध् by (100) = ननद्ध by (82).

8 Anit roots having क् for their penultimate change it to र optionally before a strong termination beginning with any consonant except a nasal or a semi-vowel.

सृज् and दृश् become therefore स्रज् and द्रश् before थ.

The roots सृज् and दृश् take इ optionally before थ; when they do not take इ the forms are सस्रथ and दद्रथ by (93). In the other case they are सस्रिथ and दद्रीथ.

5 मस्जिनशोर्झलि (मस्जेरन्मान्पूर्वोत्तुम्पाच्यः) 7. 1. 60.

6 सहिषहोरोर्द्धवर्णस्य 16. 3. 112.

7 नहोथः ॥ VIII. 2. 65.

8 अनुदात्तस्य चर्दुपधस्यान्यतरस्वाम् ॥ VI. 1. 59.

विभाषासृजिदृशोः ॥ VII. 2. 65.

सृजिदृशोर्झल्यमिति ॥ VI. 1. 58

The Wet roots तृप् and हृप् have the following forms.

तत्तर्पिथ	हृत्तर्पिथ	} 2nd Person sing.
तत्तर्प्य	हृत्तर्प्य	
तन्नप्य	हृन्नप्य	

9 वृ 5 P. takes ह् optionally before थ as ववर्थ (वेरे). ववरिथ is used in common speech.

10. The augment ह् is optionally weak in the case of ऊर्ण्.

ऊर्णुविथ or ऊर्णनविथ.

विज् (Anit) 3 P. A. 'to divide, to distinguish.'

Parasmaipada.

S.	D.	P.
1 विवेज	विविजिव	विविजिम
2 विवेजिथ	विविजिथुः	विविज
3 विवेज	विविजितुः	विविजुः

Atmanepada.

1 विविजे	विविजिवहे	विविजिमहे
2 विविजिषे	विविजाथे	विविजिध्वे
3 विविजे	विविजाते	विविजिरे

विज् (Set) 7 P. 'to tremble, to fear, to be distressed,' has the same forms as those of विज् 3. P. विविजिथ being substituted for विवेजिथ 2nd person singular. विज् (set) 6. A. 'to tremble' has the same forms as those of विज् 3. A.

For कृ with सम्—कृ—अद्—व्ये—see 197, 195 and 200.

कुद् (Set) 6. P. 'to be crooked.'

S.	D.	P.
1 चुकोट	चुकुटिव	चुकुटिम
2 चुकुटिथ	चुकुटिथुः	चुकुट
3 चुकोट	चुकुटितुः	चुकुटुः

9 बभूयाततन्यजगृम्भवर्थेतिनिगमे ॥ VII. 2. 64.

10 विभाषोर्णोः ॥ 1. 2. 3.

स्फुट्—वृट्—लृट्—स्फुर—वृ and लृ have their 2nd Person singular
उस्फुटिथ—उवृटिथ—उलृटिथ—उस्फुरिथ—उवृविथ and उलृविथ.

दुह् (Wet) 4. P. ' to hate, to seek, to hurt.'

	S.	D.	P.
1	दुमोह	दुदुहिथ दुदुह	दुदुहिम-दुदुह
2	दुमोहिथ दुमोह-दुमोग्ध	} दुदुहथु	दुदुह
3	दुमोह		
		दुदुहतुः	दुदुहः

मुह् (Wet) 4 P ' to faint, to be foolish.'

1	मुमोह	मुमुहिथ—मुमुह	मुमुहिम—मुमुह
2	मुमोहिथ मुमोह—मुमोग्ध	} मुमुहथु	मुमुह
3	मुमोह		
		मुमुहतुः	मुमुहः

सुह् (Wet) 4. P. ' to vomit '

1	सुष्मोह	सुष्महिथ—सुष्मह	सुष्महिम—सुष्मह
2	सुष्मोहिथ सुष्मोह—सुष्मोग्ध	} सुष्महथु	सुष्मह
3	सुष्मोह		
		सुष्महतुः	सुष्महः

सिह् (Wet) 4. P ' to feel affection for.'

1	सिष्मोह	सिष्महिथ—सिष्मह	सिष्महिम—सिष्मह
2	सिष्मोहिथ सिष्मोह—सिष्मोग्ध	} सिष्महथु	सिष्मह
3	सिष्मोह		
		सिष्महतुः	सिष्महः

सृज् (Anit) 4. A. ' to be abandoned. '

6. P. to leave or create

Parasmaipada.

1	ससर्ज	ससृजिथ	ससृजिम
2	ससर्जिथ—ससृष्ट	ससृजथुः	ससृज
3	ससर्ज	ससृजतु	ससृजु

Atmanepada.

	S.	D.	P.
1	ससृजे	ससृजिवहे	ससृजिमहे
2	ससृजिषे	ससृजाथे	ससृजिध्वे
4	ससृजे	ससृजाते	ससृजिरे

दृश् (Anit) 1. P. 'to see'

1	ददृश	ददृशिव	ददृशिम
2	ददृशिथ—ददृष्ट	ददृशथुः	ददृश
3	ददृश	ददृशतुः	ददृशुः

तृप् (Anit) 4. P. 'to be pleased'

1	ततर्प	ततृपिव	ततृपिम
2	ततर्पिथ—तत्रप्य	ततृपथुः	ततृप
3	ततर्प	ततृपतुः	ततृपुः

दृप् (Anit) 4. P. 'to be proud' is to be similarly conjugated. When तृप् and दृप् are Wet, viz. when they are not of the 4th conjugation, they have two forms each for the dual and plural of the 1st person and three forms for the 2nd Person singular; these are

ततृपिव or ततृप्व; ततृपिम—ततृप्म; ततर्पिथ—ततर्प्य—तत्रप्य.

ददृपिव—ददृप्व; ददृपिम—ददृप्म; ददर्पिथ—ददर्प्य—ददृप्य.

मस्ज् (Anit) 6. P. 'to sink into, to bathe, to despond.'

1	ममज्ज	ममज्जिव	ममज्जिम
2	ममज्जिथ—ममङ्कथ	ममज्जथुः	ममज्ज
3	ममज्ज	ममज्जतुः	ममज्जुः

Roots वृ—वह्, नह् and नश् see 197 (b), 200, 201 and 201 (b)

ऊर्ण् (Set) 2 P. A. 'to cover'.

Parasmaipada.

1	ऊर्ण्नाव—ऊर्णनव	ऊर्ण्नुविव	ऊर्ण्नुविम
2	ऊर्ण्नुविथ—ऊर्णनविथ	ऊर्ण्नुवथुः	ऊर्ण्नुव
3	ऊर्ण्नाव	ऊर्ण्नुवतुः	ऊर्ण्नुवुः

Atmanspada.

S.	D.	P.
1 ऊर्णुतरे	ऊर्णुतुविषदे	ऊर्णुतुपिमहे
2 ऊर्णुतुविषे	ऊर्णुतुयाये	ऊर्णुतुविष्ये-हे
3 ऊर्णुतुवे	ऊर्णुतुपासे	ऊर्णुतुषिरे

(19) Note the following substitutes —

- 1 The roots छप्—धुप्—विच्छद्—वण्—वन् preserve optionally their आय्, so do the verbs कृत् and कम् their ईय् and अय् respectively before the terminations of the non-conjugational tenses and moods.
- 2 The roots अस् and वृ have no forms for the non conjugational tenses, and घस् is wanting in the Perfect and Benedictive अस्, and वृ substitute भू and वच् respectively. अस् forms its reduplicated Perfect regularly when it is an auxiliary verb
- 3 भू takes व viz becomes भूव् before vowel terminations in the Aorist and Perfect.
- 4 The roots दे 'to protect,' and दृ with अपि 'to study,' substitute दिग्नि and ग्ना necessarily in the perfect, and वे 'to weave,' चक्ष् 'to speak,' and अद् 'to eat' substitute optionally यच्, खया or रूया and घस् respectively. रया and रूया take both P. and A terminations and are necessary substitutes in the remaining non-conjugational tenses and moods For घस् see section 199 and page 102

1 आयादयआर्धधातुके वा ॥ 3 1 31.

2 अस्तेभू ॥ 2. 4. 52

3 भुवोऽनुगुल्दलिटो 6 4 88

4 दयतेदिग्नि लिति ॥ 7 4 9.

गाड् लिति ॥ 2 4 49.

वेजोऽयि ॥ 2. 4. 41

चथिड् रव्याज् ॥ वा लिति ॥ 2 4 54 — 2 6 55.

त्रिव्यन्यतरस्याम् ॥ 2. 4 49.

5 प्याय् 'to grow' substitutes पी in the Perfect and Frequentative.

6 दी 'to decay' inserts य् viz. becomes दीय् before vowel weak terminations.

7 अज् 'to go, to throw' substitutes दी before the terminations of the non-conjugational tenses and moods but optionally before consonantal terminations beginning with any consonant except य्.

8 श्रन्थ् and ग्रन्थ् 9. P. दम् 5. P. and स्वञ्ज् 1. A. drop their nasal optionally before the weak terminations of the Perfect.

9 रध् inserts न् before ध् when a vowel follows.

For गुप्—धुप्—विच्छ्—पण्—पन्—ऋत् and कम् see 218.

For वच् see 200.

अस् (Set) 'to be' an auxiliary verb.

Parasmaipada.

S.	D.	P.
1 आस	आसिव	आसिम
2 आसिथ	आसथुः	आस
3 भास	आसतुः	आसुः

Atmanepada.

1 आसे	आसिवहे	आसिमहे
2 आसिषे	आसाथे	आसिध्वे
3 आसे	आसाते	आसिरे

5 लिङ्यङोश्च 6. 1. 29.

6 दीङोयुडाचि क्ति ॥ 6. 4. 63.

7 अजेर्ज्यवजपोः ॥ वलादावार्धधातुकेवेष्यते ॥ 2. 4. 56.

8 श्रन्थिग्रन्थिदम्भिस्वजीनालिङिः कित्वंवेति व्याकरणान्तरम्

9 राधिजभोराचि 7. 1. 61.

भू (Set) 1. P. A. 'to be, to become.'

Parasmaipada.

S.	D.	P.
1 बभूव	बभूविष	बभूविम
2 बभूविथ	बभूवथुः	बभूव
3 बभूव	बभूवतुः	बभूवुः

Atmanepada.

1 बभूवे	बभूविवहे	बभूविमहे
2 बभूविषे	बभूवाथे	बभूविष्वे-हे
3 बभूवे	बभूवाते	बभूविरे

भू becomes बभू by the 3rd of this rule. When reduplicated it becomes भूभूव्-भूभूव् and भूभूव् by 192 and then बभूव्.

दे (Anit) 1. A. 'to protect.

1 *दिग्मे	दिग्यिवहे	दिग्यिमहे
2 दिग्यिषे	दिग्याथे	दिग्यिष्वे-हे
3 दिग्मे	दिग्याते	दिग्यिरे

इ with अधि (Anit) 2. A. 'to study, to think.'

1 अधिजगे	अधिजगिवहे	अधिजगिमहे
2 अधिजगिषे	अधिजगाथे	अधिजगिष्वे
3 अधिजगे	अधिजगाते	अधिजगिरे

For दे See 200.

चक्ष् (Set) 'to speak.'

Parasmaipada.

1 †चक्ष्यौ-चक्षौ	चक्ष्यिव-चक्षिव	चक्ष्यिम-चक्षिम
2 चक्ष्यथ-चक्ष्याथ चक्ष्यथ-चक्ष्याथ }	चक्ष्यथुः-चक्ष्यथुः	चक्ष्य-चक्ष
3 चक्ष्यौ-चक्षौ	चक्ष्यतु-चक्ष्यतुः	चक्ष्युः-चक्ष्युः

* See 192

† See 196.

Atmanepada.

S.		D.		P.
1	चचक्षे चक्ष्ये-चक्षो }	चचक्षिवहे चक्ष्यिवहे-चक्षिवहे }	चचक्षिमहे चक्ष्यिमहे-चक्षिमहे }	
2	चचक्षिषे चक्ष्यिषे-चक्षिषे }	चचक्षाथे चक्ष्याते-चक्षाथे }	चचक्षिध्वे चक्ष्यिध्वे-क्षिध्वे-क्षे-चक्षिध्वे }	
3	चचक्षे चक्ष्ये-चक्षो }	चचक्षाते चक्ष्याते-चक्षाते }	चचक्षिरे चक्ष्यिरे-चक्षिरे }	

अद् (Anit) 2. P. ' to eat. '

1	आद-जघास-जघस	आदिव-जक्षिव	आदिम-जक्षिम
2	आदिथ-जघासिथ	आदथुः-जक्षथुः	आद-जक्ष
3	आद-जघास	आदतुः-जक्षतुः	आदुः-जक्षुः

प्याय् (Set 1 A.) ' to grow, to increase. '

1	पिप्ये	पिप्यिवहे	पिप्यिमहे
2	पिप्यिषे	पिप्याथे	पिप्यिध्वे-क्षे
3	पिप्ये	पिप्याते	पिप्यिरे

दी (Anit) 4. A. ' to perish, to decay '

1	दिदीये	दिदीयिवहे	दिदीयिमहे
2	दिदीयिषे	दिदीयाथे	दिदीयिध्वे-क्षे
3	दिदीये	दिदीयाते	दिदीयिरे

अज् (Set) 1. P. ' to go, to drive. '

1	विवाय-विवय	विविव-आजिव	विविम-आजिम
2	विवयिथ-विवेथ आजिथ }	विव्यथुः	विव्य
3	विवाय	विव्यतुः	विव्युः

For अन्थ्—ग्रन्थ् and दम् see 20¹

स्वञ्ज् (Anit) 1. A. ' to embrace, to encircle. '

1	सस्वजे-सस्वजे	सस्वजिवहे-सस्वजिवहे	सस्वजिमहे-सस्वजिमहे
2	सस्वजिषे-सस्वजिषे	सस्वजाथे-सस्वजाथे	सस्वजिध्वे-सस्वजिध्वे
3	सस्वजे-सस्वजे	सस्वजाते-सस्वजाते	सस्वजिरे-सस्वजिरे

For रध्—see 20 (b.).

(196) * Roots with a final आ take ओ instead of अ as the termination of the first and third person singular Parasmaipada and drop आ before the vowel weak terminations and the intermediate इ.

Exception:—रुय is a substitute for चक्ष् and hence it is wanting in the non-conjugational tenses and moods, and the forms derived from it are substitutes for चक्ष्.

(a) † The roots मी-मि and दी substitute आ for their final vowel in the gerund in य and before any Gana or Vridhi making termination. This change is optional in the case of the root ली. For दी see page 192.

(b) ‡ Roots ending in ए, ऐ and ओ substitute आ for them in the non-conjugational tenses.

Exception:—The final ए of ह्ये is not replaced by आ in the perfect. For वे, ह्ये and दे see pages 201 and 191.

या (Anit) 2. 'to go.'

	S.	D.	P.
1	ययौ	ययिव	ययिम
2	ययिथ-ययाथ	ययथुः	यय
	ययौ	ययतुः	ययुः

मी (Anit) 9. P. A. 'to destroy.'

मि (Anit) 5. P. A. 'to scatter.'

Parasmaipada.

1	ममौ	मिम्यिव	मिम्यिम
2	ममाथ ममिथ	मिम्यथुः	मिम्य
3	ममौ	मिम्यतुः	मिम्युः

* आतओ णलः 7. 1. 34.

आतोलेपइटि च 6. 4. 64.

† मीनातिमिनेतिदीडां त्यपिच 6. 1. 50.

विभाषा लीयतेः 6. 1. 51.

‡ अदिच उपदेशेऽशिति ॥ 6. 1. 45.

न व्यो-लिटि 6. 1. 46.

Atmanepada.

S.	D.	P.
1 चचक्षे चख्ये-चक्षे }	चचक्षिवहे चख्यिवहे-चक्षिवहे }	चचक्षिमहे चख्यिमहे-चक्षिमहे }
2 चचक्षिषे चख्यिषे-चक्षिषे }	चचक्षाथे चख्याति-चक्षाथे }	चचक्षिध्वे चख्यिध्वे-क्ष्वे-चक्षिध्वे }
3 चचक्षे चख्ये-चक्षे }	चचक्षाते चख्याति-चक्षाते }	चचक्षिरे चख्यिरे-चक्षिरे }

अद् (Anit) 2. P. ' to eat. '

1 आद-जघास-जघस	आदिव-जक्षिव	आदिम-जक्षिम
2 आदिथ-जघासिथ	आदथुः-जक्षथुः	आद-जक्ष
3 आद-जघास	आदतुः-जक्षतुः	आदुः-जक्षुः

प्याय् (Set 1 A.) ' to grow, to increase. '

1 पिप्ये	पिप्यिवहे	पिप्यिमहे
2 पिप्यिषे	पिप्याथे	पिप्यिध्वे-क्ष्वे
3 पिप्ये	पिप्याते	पिप्यिरे

दी (Anit) 4. A. ' to perish, to decay '

1 दिदीये	दिदीयिवहे	दिदीयिमहे
2 दिदीयिषे	दिदीयाथे	दिदीयिध्वे-क्ष्वे
3 दिदीये	दिदीयाते	दिदीयिरे

अज् (Set) 1. P. ' to go, to drive. '

1 विवाय-विवय	विविव-आजिव	विविम-आजिम
2 विवायिथ-विवेथ आजिथ }	विव्यथुः	विव्य
3 विवाय	विव्यतुः	विव्युः

For अन्थ्—ग्रन्थ् and दम्न् see 20¹

स्वञ्ज् (Anit) 1. A. ' to embrace, to encircle. '

1 सस्वजे-सस्वजे	सस्वाञ्जिवहे-सस्वाञ्जिवहे	सस्वाञ्जिमहे-सस्वाञ्जिमहे
2 सस्वाञ्जिषे-सस्वाञ्जिषे	सस्वाञ्जाथे-सस्वाञ्जाथे	सस्वाञ्जिध्वे-सस्वाञ्जिध्वे
3 सस्वजे-सस्वजे	सस्वाञ्जाते-सस्वाञ्जाते	सस्वाञ्जिरे-सस्वाञ्जिरे

For रध्—see 20 (b.).

(196) * Roots with a final आ take औ instead of अ as the termination of the first and third person singular Parasmaipada and drop आ before the vowel weak terminations and the intermediate इ.

Exception:—रग्न is a substitute for चरु and hence it is wanting in the non-conjugational tenses and moods, and the forms derived from it are substitutes for चरु.

(a) † The roots मी-मि and दी substitute आ for their final vowel in the gerund in ए and before any Guna or Vridhi making termination. This change is optional in the case of the root ह्री. For दी see page 192.

(b) ‡ Roots ending in ए, ऐ and ओ substitute आ for them in the non-conjugational tenses.

Exception:—The final ए of ह्ये is not replaced by आ in the perfect. For वे, ह्ये and दे see pages 201 and 191.

या (Anit) 2. 'to go.'

	६.	D.	P.
1	ययो	ययिष	ययिष
2	ययिष-ययाय	ययथुः	यय
	ययो	ययतुः	ययुः

मी (Anit) 9. P. A. 'to destroy.'

मि (Anit) 5. P. A. 'to scatter.'

Parasmaipada.

1	ममौ	मिम्यिष	मिम्यिष
2	ममाय ममिष	मिम्यथुः	मिम्य
3	ममौ	मिम्यतुः	मिम्युः

* आतऔ णलः 7. 1. 34.

आतोलेषडिटि च 6. 4. 64.

† मीनातिमिनोनिदीडा ल्यपिच 6. 1. 50.

विभाषा लीयते: 6. 1. 51.

‡ आदेच उपदेशेऽशिति ॥ 6. 1. 45.

न व्योः लिटि 6. 1. 46.

Atmanepada.

S.	D.	P.
1 मिम्ये	मिम्यिवहे	मिम्यिमहे
2 मिम्यिषे	मिम्याथे	मिम्यिध्वे-द्धे
3 मिम्ये	मिम्याते	मिम्यिरे

ली (Anit) 1. P. 'to liquify.' 9. P. 'to adhere to, to melt.'

1 लिलाय-लिलय ललौ	लिल्यिव	लिल्यिम
2 लिलेथ-लिलयिथ } ललाथ-ललिथ }	लिस्यथुः	लिल्य
3 लिलाय-ललौ	लिल्यतुः	लिल्युः

ली (Anit) 4. A. 'to adhere to.'

1 लिल्ये	लिल्यिवहे	लिल्यिमहे
2 लिल्यिषे	लिल्याथे	लिल्यिध्वे-द्धे
3 लिल्ये	लिल्याते	लिल्यिरे

धे (Anit) 1. P. 'to drink.'

1 दधौ	दधिव	दधिम
2 दधिथ—दधाथ	दधथुः	दध
3 दधौ	दधतुः	दधुः

मे (Anit) 1. A. 'to exchange' is to be similarly conjugated.

रलै (Anit) 1. P. 'to be languid, to fade'.

1 जग्लौ	जग्लिव	जग्लिम
2 जग्लिथ—जगलाथ	जग्लथुः	जग्ल
3 जग्लौ	जग्लतुः	जग्लुः

कै-क्षै गै-त्रै-दै-ध्यै-प्यै-म्लै-इयै-अै and स्तै to be similarly conjugated.

सो (Anit) 4. P. 'to finish.'

1 ससौ	ससिव	ससिम
2 ससिथ-ससाथ	ससथुः	सस
3 ससौ	ससतुः	ससुः

शो, दो and छो are to be similarly conjugated.

(197) * The roots कृच्छ्-कृ and those ending in long कृ, the root जागृ and the roots ending in short कृ preceded by a conjunct consonant change their vowel to अर् before the weak terminations of the perfect. कृ, कृ and कृ do it optionally and shorten the vowel when they do not take Guna कृच्छ् takes the Reduplicative Perfect; कृ admits कृ necessarily before थ, and जागृ takes both Perfects. कृ † with सम्-परि and उप meaning 'to decorate or collect, or † with उप in the senses of 'to alter the quality of a thing without destroying it, to prepare or to supply what is implied' has सृ prefixed to it, and since कृ is now preceded by a conjunct consonant, it takes Guna and the root becomes an exception.

कृच्छ् (Set) 6. P. 'to become hard, to go, to fail in faculties.'

	S.	D.	P.
1	आनर्च्छ	आनर्च्छिव	आनर्च्छिम
2	आनर्च्छथ	आनर्च्छथुः	आनर्च्छ
3	आनर्च्छ	आनर्च्छतुः	आनर्च्छुः

कृ (Anit) 1. P. 'to go, to get.' 3. P. 'to go.'

1	आर	आरिव	आरिम
2	आरिथ	आरथुः	आर
3	आर	आरतुः	आरुः

सृ (Set) 9 P. A. 'to cover, to spread.'

Parasmaipada.

1	तस्तार—तस्तर	तस्तरिव	तस्तरिम
2	तस्तरिथ	तस्तरथुः	तस्तर
3	तस्तार	तस्तरतुः	तस्तरुः

* कृच्छत्पूताम् ॥ 7. 4. 11

कृतश्च सयोगादेशुणः ॥ 7. 4. 10

गृह्णामीहस्वो वा ॥ 7. 4. 12

† संपर्युषेभ्यः करोतौ भूषणे ॥ समवाये च ॥ 6. 1. 138.

‡ उपात्मानियत्नवैकृतवाक्याध्याहरेषु च ॥ 6. 1. 139.

Atmanepada.

	S.	D.	P.
1	तस्तरे	तस्तरिवहे	तस्तरिमहे
2	तस्तरिषे	तस्तराथे	तस्तरिध्वे-द्वे
3	तस्तरे	तस्तराते	तस्तरिरे

शृ (Set) 9. P. 'to tear asunder, to kill.'

1	शशार—शशर	शशारिव—शश्रिव	शशारिम—शश्रिम
2	शशारिथ	शशारथुः—शश्रथुः	शशर—शश्र
3	शशार	शशारतुः—शश्रतुः	शशरुः—शश्रुः

दृ (Set) 9. P. 'to tear, to fear.'

1	ददार—ददर	ददारिव—दद्विव	ददारिम—दद्विम
2	ददारिथ	ददरथुः—दद्वथुः	ददर—दद्व
3	ददार	ददरतुः—दद्वतुः	ददरुः—दद्वुः

पृ 3. 9. P. 'to fill.'

1	पपार—पपर	पपारिव—पप्रिव	पपारिम—पप्रिम
2	पपरिथ	पपरथुः—पप्रथुः	पपर—पप्र
3	पपार	पपरतुः—पप्रतुः	पपरुः—पप्रुः

For जागृ see (212).

स्मृ (Anit) 1. P. 'to remember.'

1	सस्मार—सस्मर	सस्मारिव	सस्मारिम
2	सस्मर्थ	सस्मरथुः	सस्मर
3	सस्मार	सस्मरतुः	सस्मरुः

(a) स्तृ (Wet) 1. P. 'to sound, to pain.'

1	सस्वार—सस्वर	सस्वारिव*	सस्वारिम*
2	सस्वारिथ—सस्वर्य	सस्वरथुः	सस्वर
3	सस्वार	सस्वरतुः	सस्वरुः

* See 189 a (2).

(b) कृ-सृ-भृ &c. see 189 a (4).

कृ (Anit) 8. P. A. 'to do'

Parasmaipada.

S.	D.	P.
1 चकार—चकर	चरुव	चरुम
2 चकर्त्त	चक्रथुः	चक्र
3 चकार	चक्रतुः	चक्रुः

Atmanepada.

1 चक्रे	चरुवहे	चरुमहे
2 चकृषे	चक्राथे	चरुवहे
3 चक्रे	चक्राते	चक्रिरे

सृ (Anit) 1. P. 'to go'

1 ससार—ससर	ससृव	ससृम
2 ससर्त्त	ससथुः	सस्र
3 ससार	सस्रतुः	सस्रुः

श्रु (Anit) 5. P. 'to hear.'

1 शुश्राव—शुश्रव	शुश्रुव	शुश्रुम
2 शुश्रोथ	शुश्रुवथुः	शुश्रुव
3 शुश्राव	शुश्रुवतुः	शुश्रुवः

भृ 1. P. A. 'to support.'

Parasmaipada.

1 बभार—बभर	बभृव	बभृम
2 बभर्त्त	बभ्रथुः	बभ्र
3 बभार	बभ्रतुः	बभ्रुः

Atmanepada.

1 बभे	बभृवहे	बभृमहे
2 बभृषे	बभ्राथे	बभृवहे
3 बभे	बभ्राते	बभ्रिरे

For भृ 3. P. A. 'to hold' see Periphrastic Perfect.

वृ (Set) 5. P. A. 'to choose'.

	S.	D.	P.
1	ववार—ववर	ववृव	ववृम
2	ववर्थ (वेदे) ववरिथ . }	ववृथुः	ववृ
3	ववार	ववृतुः	ववृः

वृ (Set) 9. A. 'to worship.'

1	वव्रे	ववृवहे	ववृमहे
2	ववृपे	ववृवाथे	ववृवृ
3	वव्रे	ववृवाते	ववृवरे

वृ is Anit when it belongs to the 1st conjugation.

स्तु (Anit) 2. P. A. 'to praise.'

Parasmaipada.

1	तुष्टाव—तुष्टव	तुष्टुव	तुष्टुम
2	तुष्टोथ	तुष्टुवथुः	तुष्टुव
3	तुष्टाव	तुष्टुवतुः	तुष्टुवुः

Atmanepada.

1	तुष्टुवे	तुष्टुवहे	तुष्टुमहे
2	तुष्टुपे	तुष्टुवाथे	तुष्टुवृ
3	तुष्टुवे	तुष्टुवाते	तुष्टुवरे

द्रु (Anit) 1. P. 'to melt, to flow.'

1	द्रुद्राव—द्रुद्रव	द्रुद्रुव	द्रुद्रुम
2	द्रुद्रोथ	द्रुद्रुवथुः	द्रुद्रुव
3	द्रुद्राव	द्रुद्रुवतुः	द्रुद्रुवुः

सु (Anit) 1. P. 'to flow, to ooze.'

1	सुस्राव—सुस्रव	सुस्रुव	सुस्रुम
2	सुस्रोथ	सुस्रुवथुः	सुस्रुव
3	सुस्राव	सुस्रुवतुः	सुस्रुवुः

कृ with सम् (Anit) 8 U 'to perform ceremony over a person,
'to adorn, to refine.'

Parasmaipada.

S.	D.	P.
1 सञ्चस्कार—सञ्चस्कर	सञ्चस्करिव	सञ्चस्करिम
2 सञ्चस्करिथ	सञ्चस्करयुः	सञ्चस्कर
3 सञ्चस्कार	सञ्चस्करतुः	सञ्चस्करुः

Atmanepada.

1 सञ्चस्करे	सञ्चस्करिवहे	सञ्चस्करिमहे
2 सञ्चस्करिथे	सञ्चस्कराथे	सञ्चस्करिध्वे-व्वे
3 सञ्चस्करे	सञ्चस्कराते	सञ्चस्करिरे

198 *The ending स् of roots is changed to न् when followed

स् or न्.

क्षम (Wet) 1. A. 4. P. 'to endure, to forgive.'

Parasmaipada.

1 चक्षाम—चक्षम	चक्षमिव—चक्षण्व	चक्षमिम—चक्षणम
2 चक्षमिथ—चक्षन्थ	चक्षमयुः	चक्षम
3 चक्षाम	चक्षमतुः	चक्षमुः

Atmanepada.

1 चक्षमे	चक्षमिवहे—चक्षण्वहे	चक्षमिमहे—चक्षणमहे
2 चक्षमिथे—चक्षंसे	चक्षमाथे	चक्षमिध्वे—चक्षन्ध्वे
3 चक्षमे	चक्षमाते	चक्षमिरे

(199) The roots गम्—हन्—जन्—खन् and घस् drop the radical vowel before weak terminations beginning with a vowel except before the augment अ in the 2nd variety of the Aorist. ग्—खन्, and घस् are regular. घस् after dropping अ becomes क्ष् by 87 and 83, क्+घ् making क्ष्. न् in जन् after dropping अ becomes ज् by 81, and ज्+ज् makes ज्ञ्.

गम् (Anit) 1 P. 'to go'

1 जगाम—जगम	जगमिव	जगमिम
2 जगमिथ—जगन्थ	जगमयुः	जगम
3 जगाम	जगमतुः	जगमुः

हन् (Anit) 2 P. 'to kill.'

S.	D.	P.
1 जघान—जघन	जघ्निव	जघ्निम
2 जघनिथ—जघन्थ	जघ्नुथुः	जघ्नु
3 जघान	जघ्नुतुः	जघ्नुः

जन् (Set) 4. A. 'to be born'

1 जज्ञे	जज्ञिवहे	जज्ञिमहे
2 जज्ञिषे	जज्ञाथे	जज्ञिध्वे
3 जज्ञे	जज्ञाते	जज्ञिरे

खन् (Set.). P. A. 'to dig up.'

Parasmaipada.

1 चखान—चखन	चखिव	चखिम
2 चखानिथ	चखन्थुः	चखन्
3 चखान	चखन्तुः	चखन्तुः

Atmanepada.

1 चखने	चखिवहे	चखिमहे
2 चखिषे	चखन्ताथे	चखिध्वे
3 चखने	चखन्ताते	चखिरे

For घस् see under 195.

(200) *When य्, व्, र्, ल्, are changed to इ, उ, क्, त् respectively, the vowel so substituted is called Samprasâraṇa.

When both the members of a conjunct consonant admit of Samprasâraṇa, the second semi-vowel only takes it.

If a Samprasâraṇa is followed by another vowel, the Samprasâraṇa is substituted for both.

Before the weak terminations of the Perfect, Samprasâraṇa takes place both in the reduplicative syllable and the semi-vowel of the root, but before the strong ones in the reduplicative syllable only.

* इयणः संप्रसारणम् । 1. 1. 45.

न संप्रसारणे संप्रसारणम् । 6. 1. 37.

संप्रसारणाच्च । 6. 1. 108.

*The roots वृश्च-वृच्छ and वृश्च do not take Samprasârana in the Perfect.

† The roots ह्यथ and ह्युत take Samprasârana in the reduplicative syllable only before the strong as well as the weak terminations of the Perfect. चि takes Samprasârana optionally in the Perfect and Frequentative.

‡ The roots वच्-स्वप्-यञ्-यप्-यह्-यस्-ये-व्ये-हे-घच् and चि take Samprasârana before the weak terminations of the Perfect, Benedictive, Passive forms, Participle and Gerund; while the roots § ग्रह्-ज्या-यप् (substitute for ये)-व्यप्-यह्-यच् undergo the same change as above and also before the weak terminations of the conjugational tenses and Frequentative. वृश्च-वृच्छ and वृश्च do the same except in the Perfect.

वच् (Anit) 1. P. (also Atm. in non-conj. tenses) to speak
(Including the substitute of वृ).

Parasmaipada.

	S.	D.	P.
1	उवाच-उवच	ऊचिष	ऊचिम
2	उवचिष-उवक्ष्य	ऊचष्टुः	ऊच
3	उवाच	ऊचतुः	ऊचुः

Atmanepada.

1	ऊचे	ऊचिषहे	ऊचिमहे
2	ऊचिषे	ऊचाथे	ऊचिष्वे
3	ऊचे	ऊचाते	ऊचिरे

* लिट्चम्यासस्योमयेषाम् । 6. 1. 17.

† व्यथोलिटि । 7. 4. 68.

द्युतिस्वाप्नोः संप्रसारणम् । 7. 4. 97.

‡ वचिस्वपियजादीनां किति । 6. 1. 16.

§ ग्रहिज्यावयिव्यधिवष्टिविचतिवृश्चतिवृच्छतिभृज्जतीनां किति च 6. 1. 16.

हन् (Anit.) २. P. 'to kill.'

S.

D.

P.

1	जघान—जघन	जघ्निव	जघ्निम
2	जघनिथ—जघन्थ	जघ्नथुः	जघ्न
3	जघान	जघ्नतुः	जघ्नुः

जन् (Set) 4. A. 'to be born'

1	जज्ञे	जज्ञिवहे	जज्ञिमहे
2	जज्ञिषे	जज्ञाथे	जज्ञिध्वे
3	जज्ञे	जज्ञाते	जज्ञिरे

खन् (Set.). P. A. 'to dig up.'

Parasmaipada.

1	चखान—चखन	चखिनव	चखिनम
2	चखानिथ	चखनथुः	चखन
3	चखान	चखनतुः	चखन्तुः

Atmanepada.

1	चखने	चखिनवहे	चखिनमहे
2	चखिषे	चखनाथे	चखिध्वे
3	चखने	चखनाते	चखिरे

For घस् see under 195.

(200) *When य्, व्, र्, ल्, are changed to इ, उ, ऋ, ॠ respectively, the vowel so substituted is called Samprasâraṇa.

When both the members of a conjunct consonant admit of Samprasâraṇa, the second semi-vowel only takes it.

If a Samprasâraṇa is followed by another vowel, the Samprasâraṇa is substituted for both.

Before the weak terminations of the Perfect, Samprasâraṇa takes place both in the reduplicative syllable and the semi-vowel of the root, but before the strong ones in the reduplicative syllable only.

* इग्यणः संप्रसारणम् । 1. 1. 45.

न संप्रसारणे संप्रसारणम् । 6. 1. 37.

संप्रसारणाच्च । 6. 1. 108.

*The roots *वृष्-वृष्ट* and *वृश्* do not take *Hamprasadra* in the Perfect.

स्वप् (Anit) 2. P. ' to sleep. '

	S.	D.	P.
1.	सुष्वाप—सुष्वप	सुषुपिव	सुषुपिमं
2	सुष्वपिथ—सुष्वप्य	सुषुपथुः	सुषुप
3	सुष्वाप	सुषुपतुः	सुषुपुः

यज् (Anit) 2. P. A. ' worship, to sacrifice, to consecrate, to bestow. '

Parasmaipada.

1	इयाज—इयज	ईजिव	ईजिम
2	इयाजिथ—इयष्ट	ईजथुः	ईज
3	इयाज	ईजतुः	ईजुः

Ātmanepada.

1	ईजे	ईजिवहे	ईजिमहे
2	ईजिषे	ईजाथे	ईजिध्वे
3	ईजे	ईजाते	ईजिरे

वप् (Anit) 1. P. A. ' to sow, to throw (as dice), to beget to shave, to weave. '

Parasmaipada.

1	उवाप—उवप	ऊपिव	ऊपिम
2	उवपिथ—उवप्य	ऊपथुः	ऊप
3	उवाप	ऊपतुः	ऊपुः

Ātmanepada.

1	ऊपे	ऊपिवहे	ऊपिमहे
2	ऊपिषे	ऊपाथे	ऊपिध्वे
3	ऊपे	ऊपाते	ऊपिरे

वह् (Anit) 1. P. A. ' to blow, to carry, ' &c.

Parasmaipada.

1	उवाह—उवह	ऊहिव	ऊहिम
2	उवहिथ—उवोढ	ऊहथुः	ऊह
3	उवाह	ऊहतुः	ऊहुः

Ātmanepada.

	S.	D.	P.
1	ऊढे	ऊढिषंढे	ऊढिमहे
2	ऊढिषे	ऊढाथे	ऊढिष्ये-ढे
3	ऊढे	ऊढाते	ऊढिरे

यस् (Anit) 1. P. ' to dwell '

1	उवास—उवस	ऊविष	ऊविम
2	उवासीय—उवस्य	ऊवयुः	ऊव
3	उवास	ऊवतुः	ऊवुः

वे (Anit) 1. P. A. ' to weave, to sew. '

* वे substitutes वस् optionally in the Perfect. व् of वस् does not take Sâmprasaṇa in the Perfect. व् of वस् takes व् as its substitute optionally before the weak terminations of the Perfect. वस् is Set and it admits ह necessarily before थ.

Parasmaipada.

1	उवाप-उवप	ऊविष-ऊविष	ऊविम-ऊविम
2	उवापेथ	ऊवयुः-ऊवयुः	ऊव-ऊव
3	उवाप .	ऊवतुः-ऊवतुः	ऊवुः-ऊवुः

Ātmanepada.

1	ऊपे-ऊपे	ऊविषहे-ऊविषहे	ऊविमहे-ऊविमहे
2	ऊविषे-ऊविषे	ऊपाथे-ऊपाथे	ऊविष्ये-ढे-ऊविष्ये-ढे
3	ऊपे-ऊपे	ऊपाते-ऊपाते	ऊविरे-ऊविरे

According to 106 (b) वे has the following forms.

Parasmaipada.

1	वयो	वविष	वविम
2	ववाथ-वविष	ववयुः	वव
3	वयो	ववतुः	ववुः

Ātmanepada.

1	ववे	वविषहे	वविमहे
2	वविषे	ववाथे	वविष्ये-ढे
3	ववे	ववाते	वविरे

* वेओवयिः ॥ II. 4. 41.

लिटि वयोपः ॥ VI 1. 38.

वश्चास्यान्यतरस्यां किति ॥ VI. 1. 39.

* व्ये (Anit) 1. P. A. 'to cover, to sew.'

The final ए of व्ये is not replaced by आ in the Perfect. व्ये admits of इ necessarily before थ.

The modified base of व्ये is विव्य before the strong, and विर्व before the weak terminations, the ई of final वी in the latter case changing to यू by virtue of rule 123.

Parasmaipada.

S.	D.	P.
1 विव्याय-विव्यय	विविव	विविम
2 विव्ययिथ	विव्यथुः	विव्य
3 विव्याय	विव्यतुः	विव्युः

Atmanepada.

1 विव्ये	विविवहे	विविमहे
2 विव्यये	विव्याथे	विविव्हे-हे
3 विव्ये	विव्याते	विविरे

हे (Anit) 1, P. A. 'to call.'

† हे takes Samprasaraṇa when it is to be reduplicated.

Parasmaipada.

1 जुहाव-जुहव	जुहुवि	जुहुविम
2 जुहोथ-जुहुविथ	जुहुवथुः	जुहुव
3 जुहाव	जुहुवतुः	जुहुवुः

Atmanepada.

1 जुहुवे	जुहुविचे	जुहुविमहे
2 जुहुविपे	जुहुवाथे	जुहुविच्चे-हे
3 जुहुवे	जुहुवाते	जुहुविरे

वद् (Set) 1. P. 'to speak.'

1 उवाद-उवद	ऊदिव	ऊदिम
2 उवदिथ	ऊदथुः	ऊद
3 उवाद	ऊदतुः	ऊदुः

* न व्यो लिटि VI. 1. 46 ॥ इडत्यर्तिव्ययतीनाम् VII. 1. 66.

† अभ्यस्तस्य च । VI. 1. 33.

* चि takes Samprasaraṇa optionally in the Perfect and Frequentative.

चि (Set) 1. P. 'to grow, to swell, to prosper, to approach.'

	S.	D.	P.
1	{ शिञ्चाय-शिञ्चय शुशाव-शुशव	शिञ्चियिष शुशुविष	शिञ्चियिम शुशुविम
2	{ शिञ्चयिष शुशुविष	शिञ्चियथुः शुशुवथुः	शिञ्चिय शुशुव
3	{ शिञ्चाय शुशाव	शिञ्चियतुः शुशुवतुः	शिञ्चियुः शुशुवुः

ग्रह् (Set) 9. P. A. 'to take.'

Parasmaipada.

1	जग्राह—जमह	जगृहिय	जगृहिम
2	जमहिष	जगृहयुः	जगृह
3	जग्राह	जगृहतुः	जगृहः

Atmanepada.

1	जगृह	जगृहिवहे	जगृहिमहे
2	जगृहिषे	जगृहाधे	जगृहिध्वे-हे
3	जगृह	जगृहाते	जगृहिरे

ज्या (Anit) 9. P. 'to become old, to decay.'

1	जिज्यौ	जिज्यिष	जिज्यिम
2	जिज्यिष—जिज्याय	जिज्यथुः	जिज्य
3	जिज्यौ	जिज्यतुः	जिज्युः

व्यध् (Anit) 4. P. 'to strike.'

1	विव्याध-विव्यध	विविधिव	विविधिम
2	विव्यधिष-विव्यद्ध	विविषथुः	विविध
3	विव्याध	विविधतुः	विविधुः

वश् (Set) 2. P. 'to wish.'

1	उवाश-उवश	ऊशिव	ऊशिम
2	उवशिष	ऊशथुः	ऊश
3	उवाश	ऊशतुः	ऊशुः

व्यच् (Set) 6. P. 'to deceive.'

S.

D.

P.

1	विव्याच—विव्यच	विविचिव	विविचिम
2	विव्यचिथ	विविचथुः	विविच
3	विव्याच	विविचतुः	विविचुः

The following roots do not take Samprasarana in the Perfect.

व्रश्च् (Wet) 6. P. 'to cut, to tear, to wound.'

1	व्रश्च	व्रश्चिव-व्रश्चव	व्रश्चिम-व्रश्चम
2	व्रश्चिथ-व्रश्च	व्रश्चथुः	व्रश्च
3	व्रश्च	व्रश्चतुः	व्रश्चुः

प्रच्छ् (Anit) 6. P. 'to ask.'

1	पप्रच्छ	पप्रच्छिव	पप्रच्छिम
2	पप्रच्छिथ—पप्रच्छ	पप्रच्छथुः	पप्रच्छ
3	पप्रच्छ	पप्रच्छतुः	पप्रच्छुः

भ्रस्ज् (Anit) 6. P. A. 'to fry'

Parasmaipada.

1	बभर्ज—बभ्रज्ज	बभर्जिव—बभ्रज्जिव	बभर्जिम—बभ्रज्जिम
2	बभर्जिथ-बभर्ज } बभ्रज्जिथ-बभ्रज्ज	बभर्जथुः-बभ्रज्जथुः	बभर्ज—बभ्रज्ज
3	बभर्ज-बभ्रज्ज	बभर्जतुः—बभ्रज्जतुः	बभर्जुः-बभ्रज्जुः

Atmanepada.

1	बभर्जे—बभ्रज्जे	बभर्जिवहे—बभ्रज्जिवहे	बभर्जिमहे—बभ्रज्जिमहे
2	बभर्जिषे-बभ्रज्जिषे	बभर्जाथे—बभ्रज्जाथे	बभर्जिध्वे—बभ्रज्जिध्वे
3	बभर्जे—बभ्रज्जे	बभर्जाते—बभ्रज्जाते	बभर्जिरे—बभ्रज्जिरे

*व्यथ् (Set) 1. A. 'to be uneasy, to fear.'

1	विव्यथे	विव्यथिवहे	विव्यथिमहे
2	विव्यथिषे.	विव्यथाथे	विव्यथिध्वे
3	विव्यथे	विव्यथाते	विव्यथिरे

द्युत् (Set) 1. A. 'to shine'

1	दिद्युते	दिद्युतिवहे	दिद्युतिमहे
2	दिद्युतिषे	दिद्युताथे	दिद्युतिध्वे
3	दिद्युते	दिद्युताते	दिद्युतिरे

(201)* When a root having an अ between two simple consonants does not change its reduplicative syllable, the अ is changed to ए and the reduplicative syllable dropped when followed by the weak terminations of the Perfect. When the य of the 2nd person singular Parasmaipada takes the augment ए optionally, the above change takes place only when it takes ए and not when it does* not. The following Anit and Wet roots answer all the conditions in the rule.

(a) Anit Roots.

शक् 5. P. 'to be able.'

S.	D.	P
1 शशक—शशक	शेकिय	शेकिम
2 शेकिय—शशक्य	शेक्युः	शेक
3 शशक	शेकतुः	शेकुः

पच 1. P. A. 'to cook'

Parasmaipada.

1 पपाच—पपाच	पेचिय	पेचिम
2 पेचिय—पपाच्य	पेच्युः	पेच
3 पपाच	पेचतुः	पेचुः

Atmanepada.

1 पेचे	पेचियहे	पेचिमहे
2 पेचिये	पेचाये	पेचिध्वे
3 पेचे	पेचाते	पेचिरे

शद् 1. 6. P. 'to decay, to cut'

1 शशाद—शशाद	शेदिय	शेदिम
2 शेदिय—शशत्थ*	शेद्युः	शेद
3 शशाद	शेदतुः	शेदुः

* अतएकहल्मध्येऽनादेशादेर्लिटि ॥ VI. 4. 121.

यलि च सेटि ॥ VI. 4. 120.

† hy (84)

पद् 4 A. ' to go. '

	S.	D.	P.
1	पेदे	पेदिवहे	पेदिमहे
2	पेदिपे	पेदाथे	पेदिध्वे
3	पेदे	पेदाते	पेदिरे
	सद् 1. 6. P. ' to be weary ' ' to wither. '		
1	ससाद—ससद	सेदिव	सेदिम
2	सेदिथ—ससत्थ	सेदथुः	सेद
3	ससाद	सेदतुः	सेदुः

मन् 4 A. ' to think. '

1	मेने	मेनिवहे	मेनिमहे
2	मेनिपे	मेनाथे	मेनिध्वे
3	मेने	मेनाते	मेनिरे

तप् 1. P. ' to heat ' ' shine, ' 4. A. ' to be powerful. '

Parasmaipada.

1	तताप—ततप	तेपिव	तेपिम
2	तेपिथ—ततप्य	तेपथुः	तेप
3	तताप	तेपतुः	तेपुः

Ātmanepada.

1	तेपे	तेपिवहे	तेपिमहे
2	तेपिपे	तेपाथे	तेपिध्वे
3	तेपे	तेपाते	तेपिरे

शप् 1. 4. P. A. ' to swear or curse. '

Parasmaipada

1	शशाप—शशप	शेपिव	शेपिम
2	शेपिथ—शशप्य	शेपथुः	शेप
3	शशाप	शेपतुः	शेपुः

*Ātmanepada.**

1	शेपे	शेपिवहे	शेपिमहे
2	शेपिपे	शेपाथे	शेपिध्वे
3	शेपे	शेपाते	शेपिरे

यम् 1. P. 'to cohabit or copulate.'

	S.	D.	P.
1	ययाम—ययम	येमिव	येमिम
2	येमिथ—ययन्थ*	येमथुः	येम
3	ययाम	येमतुः	येसुः

रम् 1. A. 'to begin.'

1	रेमे	रेमिवहे	रेमिमहे
2	रेमिपे	रेमाथे	रेमिधे
3	रेमे	रेमाते	रेमिरे

नम् 1. P. 'to bow'

1	ननान—ननम	नेमिव	नेमिम
2	नेमिथ—ननन्थ†	नेमथुः	नेम
3	ननान	नेमतुः	नेसुः

लम् 1. A. 'to get'.

1	लेमे	लेमिवहे	लेमिमहे
2	लेमिपे	लेमाथे	लेमिधे
3	लेमे	लेमाते	लेमिरे

यम् 1. P. 'to restrain.'

1	ययाम—ययम	येमिव	येमिम
2	येमिथ—ययन्थ*	येमथुः	येम
3	ययाम	येमतुः	येसुः

रम् 1. A. 'to play'.

1	रेमे	रेमिवहे	रेमिमहे
2	रेमिपे	रेमाथे	रेमिधे
3	रेमे	रेमाते	रेमिरे

दह् 1. P. 'to burn'.

1	ददाह—ददह	देहिम	देहिम
2	देहिथ—ददग्ध†	देहथुः	देह
3	ददाह	देहतुः	देहुः

* ययम् + थ = ययम् + थ by (100); = ययन् + थ by (82) = यय + थ

† by (92)

‡ ददह् + थ = ददह् = थ by (99); = ददह् + थ, by (100) = ददग्ध + (82); = ददग्ध.

नङ् 4. P. A. 'to bind; to dress or arm oneself'.

Parasmaipada.

S.	D.	P.
1 ननाह—ननह	नेहिव	नेहिम
2 नेहिथ—ननद्ध	नेहथुः	नेह
3 ननाह	नेहतुः	नेहुः

Atmanepada.

S.	D.	P.
1 नेहे	नेहिवहे	नेहिमहे
2 नेहिषे	नेहाथे	नेहिध्वे-हे
3 नेहे	नेहाते	नेहिरे

(b) *Wet Roots.*

रध् 4. P. 'to kill, to subdue, to cook' inserts न् before a vowel. Hence there are only two forms by the above rule; viz, रेध्व and रेध्म.

S.	D.	P.
1 ररन्ध	ररन्धिव-रेध्व	ररन्धिम-रेध्म
2 ररन्धिथ—ररद्ध	ररन्धथुः	ररन्ध
3 ररन्ध.	ररन्धतुः	ररन्धुः

नश् 4. P. 'to vanish'.

S.	D.	P.
1 ननाश—ननश्	नेशिव—नेश्व	नेशिम—नेश्म
2 नेशिथ—ननष्ट	नेशथुः	नेश
3 ननाश	नेशतुः	नेशुः

Exceptions to Rule (201).

* (1) The roots दद् and शस्.

दद् (Set) 1. A. 'to give, to present.'

S.	D.	P.
1 दददे	दददिवहे	दददिमहे
2 दददिषे	दददाथे	दददिध्वे
3 दददे	दददाते	दददिरे

शस् (Set) 1. P. 'to kill.'

S.	D.	P.
1 शशास—शशस	शशासिव	शशसिम
2 शशसिथ	शशसथुः	शशस
3 शशास	शशसतुः	शशसुः

* न शसदद्वादिगुणानाम् VI. 4. 126.

- (2) The roots जृ and दृ for which see 199 and 211 respectively.
- (3) The roots of the 10th conjugation take the Periphrastic Perfect and therefore though some of the roots answer the conditions of this rule they do not follow it.
- (4) Roots beginning with व and the roots having an अ from a Gana change.

वम् (Set) 1. P. ' to vomit, to, emit, to reject '

S.	D.	P.
1 ववाम—ववम	ववमिव	ववमिम
2 ववमिथ	ववमयुः	ववम
3 ववाम	ववमतुः	ववमुः

Counter-exception—The Anit roots वच्—वप्—वस्—वह् and the Set roots वद् and वश् for all of which see section 200.

- * (5) The roots कृ—फल्—भज्—मृ and राध् meaning 'to kill' or अपराध् 'to offend' though not fulfilling the conditions of the rule, drop their reduplicative syllable and change the अ or आ to ए necessarily.

तृ (Set) 1. P. ' to cross, to swim. '

1 ततार—ततर	तेरिव	तेरिम
2 तेरिथ	तेरयुः	तेर
3 ततार	तेरतुः	तेरुः

फल् (Set) 1. P. 'to bear or yield fruit, to succeed, to burst open.'

1 पफाल—पफल	फेलिव	फेलिम
2 फेलिथ	फेलयुः	फेल
3 पफाल	फेलतुः	फेलुः

भज् (Anit) 1. P. A. ' worship. '

Parasmaipada.

1 बभाज—बभज	भेजिव	भेजिम
2 भेजिथ—बभक्ष्य	भेजयुः	भेज
3 बभाज	भेजतु	भेजुः

* तृफलमजत्रपत्र ॥ VI. 4. 122.

राधेहिंसायाम् VI. 4. 123.

Atmanepada.

S.	D.	P.
1 भेजे	भेजिवहे	भेजिमहे
2 भेजिपे	भेजाथे	भेजिध्वे
3 भेजे	भेजाते	भेजिरे

त्रप् (Wet) 1. A. 'to be ashamed.'

1 त्रेपे	त्रेपिवहे—त्रेप्वहे	त्रेपिमहे—त्रेप्महे
2 त्रेपिपे—त्रेप्ते	त्रेपाथे	त्रेपिध्वे—त्रेप्ध्वे
3 त्रेपे	त्रेपाते	त्रेपिरे

अपराध् (Anit) 4. 5. P. 'to offend'.

1 अपरराध	अपरेधिव	अपरेधिम
2 अपरेधिय	अपरेधथुः	अपरेध
3 अपरराध	अपरेधतुः	अपरेधुः

राध् 'to kill' has these same forms dropping the preposition अप all through.

But राध् 4. P. 'to grow' & 5. P. 'to accomplish' has the following forms:

1 रराध	रराधिव	रराधिम
2 रराधिय	रराधथुः	रराध
3 रराध	रराधतुः	रराधुः

(6) * The roots जृ—भ्रम्—व्रस्—फण्—राज्—भ्राज्—भ्राश्—म्लाश्—स्यम् and स्वन् undergo the above changes optionally.

जृ (Set). 4. P. 'to become old'.

1 जजार—जजर	जजरिव—जेरिव	जजरिम—जेरिम
2 जजरिय—जेरिय	जजरथुः—जेरथुः	जजर—जेर
3 जजार	जजरतुः—जेरतुः	जजरुः—जेरुः

भ्रम् (Set) 1. P. 'to roam about,'

4. P. 'to be unsteady.'

1 भ्रम—वभ्रम	वभ्रमिव—भ्रेमिव	वभ्रमिम—भ्रेमिम
2 भ्रमिय—भ्रेमिय	वभ्रमथुः—भ्रेमथुः	वभ्रम—भ्रेम
3 भ्रम	वभ्रमतुः—भ्रेमतुः	वभ्रमुः—भ्रेमुः

VI. 4. 124. फणां च सप्तानाम् ॥ VI. 4. 125.

वृच् (Set) 1. 4. P. 'to fear.'

S.		D.	P.
1	तत्रास—तत्रस	तत्रासिव—त्रेसिथ	तत्रासिम—त्रेसिम
2	तत्रासिथ—त्रेसिथ	तत्रसथुः—त्रेसथुः	तत्रस—त्रेस
3	तत्रास	तत्रसतु—त्रेसतुः	तत्रसुः—त्रेसुः

फण् (Set) 1. P. 'to go.'

1	पफाण—पफण	पफणिव—फेणिव	पफणिम—फेणिम
2	पफणिथ—फेणिथ	पफणथुः—फेणथुः	पफण—फेण
3	पफाण	पफणतुः—फेणतुः	पफणु—फेणु

राज् (Set) 1. P. A. 'to shine.'

Parasmaipada.

1	रराज	रराजिव—रेजिव	रराजिम—रेजिम
2	रराजिथे—रेजिथ	रराजथुः—रेजथुः	रराज—रेज
3	रराज	रराजतुः—रेजतुः	रराजुः—रेजुः

Atmanepada.

1	रराजे—रेजे	रराजिवहे—रेजिवहे	रराजिमहे—रेजिमहे
2	रराजिपे—रेजिपे	रराजाथे—रेजाथे	रराजिध्वे—रेजिध्वे
3	रराजे—रेजे	रराजाते—रेजाते	रराजिरे—रेजिरे

भाज् (Set) 1. A. 'to shine.'

Parasmaipada.

1	बभ्राजे—भ्रेजे	बभ्राजिवहे—भ्रेजिवहे	बभ्राजिमहे—भ्रेजिमहे
2	बभ्राजिपे—भ्रेजिपे	बभ्राजाथे—भ्रेजाथे	बभ्राजिध्वे—भ्रेजिध्वे
3	बभ्राजे—भ्रेजे	बभ्राजाते—भ्रेजाते	बभ्राजिरे—भ्रेजिरे

भाश् (Set) 1. A. 'to shine'

Atmanepada.

1	बभ्राशे—भ्रेशे	बभ्राशिवहे—भ्रेशिवहे	बभ्राशिमहे—भ्रेशिमहे
2	बभ्राशिपे—भ्रेशिपे	बभ्राशाथे—भ्रेशाथे	बभ्राशिध्वे—भ्रेशिध्वे
3	बभ्राशे—भ्रेशे	बभ्राशाते—भ्रेशाते	बभ्राशिरे—भ्रेशिरे

भ्लाश् (Set) 1. A. 'to shine'

1	बभ्लाशे—भ्लेशे	बभ्लाशिवहे—भ्लेशिवहे	बभ्लाशिमहे—भ्लेशिमहे
2	बभ्लाशिपे—भ्लेशिपे	बभ्लाशाथे—भ्लेशाथे	बभ्लाशिध्वे—भ्लेशिध्वे
3	बभ्लाशे—भ्लेशे	बभ्लाशाते—भ्लेशाते	बभ्लाशिरे—भ्लेशिरे

स्यम् (Set) 1. P. 'to cry aloud, to shout'.

S.

D.

P.

1	सस्याम—सस्यम	सस्यामिव—स्येमिव	सस्यामिम—स्येमिम
2	सस्यामिथ—स्येमिथ	सस्यमथुः—स्येमथुः	सस्यम—स्येम
3	सस्याम	सस्यमतुः—स्येमतुः	सस्यमुः—स्येमुः

स्वन् (Set) 1. P. 'to sound, to hum, to sing'

1	सस्वान—सस्वन	सस्वनिव—स्वेनिव	सस्वानिम—स्वेनिम
2	सस्वानिथ—स्वेनिथ	सस्वनथुः—स्वेनथुः	सस्वन—स्वेन
3	सस्वान	सस्वनतुः—स्वेनतुः	सस्वनुः—स्वेनुः

(7) When अन्थ्, ग्रन्थ् and दम्भ् drop their nasal according to 195, they drop their reduplicative syllable and change the अ to ए before the strong as well as the weak terminations of the perfect.

अन्थ् (Set) 9. P. 'to loosen, to gladden, to lie.'

1	शअन्थ—अथ	शअन्थिव—अथिव	शअन्थिम—अथिम
2	शअन्थिथ—अथिथ	शअन्थथुः—अथथुः	शअन्थ—अथ
3	शअन्थ	शअन्थतुः—अथतुः	शअन्थुः—अथुः

ग्रन्थ् (Set) 9. P. 'to fasten, to arrange.'

1	जग्रन्थ—ग्रथ	जग्रन्थिव—ग्रथिव	जग्रन्थिम—ग्रथिम
2	जग्रन्थिथ—ग्रथिथ	जग्रन्थथुः—ग्रथथुः	जग्रन्थ—ग्रथ
3	जग्रन्थ	जग्रन्थतुः—ग्रथतुः	जग्रन्थुः—ग्रथुः

दम्भ् (Set) 5. P. 'to deceive'

1	ददम्भ—देभ	ददम्भिव—देभिव	ददम्भिम—देभिम
2	ददम्भिथ—देभिथ	ददम्भथुः—देभथुः	ददम्भ—देभ
3	ददम्भ	ददम्भतुः—देभतुः	ददम्भुः—देभुः

202. The roots छृद् and तृद् insert इ optionally before the non-conjugational termination से of the 2nd person singular Atmanepada in the Perfect. See Chapter on 'Future.'

छृद् (Set) 7. U. 'to play, to shine.'

Parasmaipada.

1	चच्छर्द	चच्छर्दिव	चच्छर्दिम
2	चच्छर्दिथ	चच्छर्दथुः	चच्छर्द
3	चच्छर्द	चच्छर्दतुः	चच्छर्दुः

Atmanepada.

S.	D.	P.
1 चच्छृदे	चच्छृदिमहे	चच्छृदिमहे
2 चच्छृदिपे-चच्छृस्ते	चच्छृदाथे	चच्छृदिध्वे
3 चच्छृदे	चच्छृदाते	चच्छृदिरे

तृ३=A. 2nd person singular तत्तृदिपे or तत्तृस्ते.

(a) छ preceded by a short vowel takes च necessarily.

(203) SET ROOTS ENDING IN A VOWEL

For roots ending in long ऊ and झ see भू and स्तृ and/or 195 and 197, and for द्र see दृ Page 201.

पृ 1. A. 6. U. 'to purify.'

Parasmaipada.

1 उपाव—उपव	उपुविब	उपुविम
2 उपविथ	उपुवथुः	उपुव
3 उपाव	उपुवतुः	उपुवुः

Atmanepada.

1 उपुवे	उपुविबहे	उपुविमहे
2 उपुविपे	उपुवाथे	उपुविध्वे-हे
3 उपुवे	उपुवाते	उपुविरे

दृ and छ to be similarly conjugated.

रु (Set) 2. P. 'to cry, to sound.' 1. A. 'to go.'

Parasmaipada.

1 रुराव—रुव	रुविब	रुविम
2 रुविथ	रुवथुः	रुव
3 रुराव	रुवतुः	रुवुः

Atmanepada.

1 रुवे	रुविबहे	रुविमहे
2 रुविपे	रुवाथे	रुविध्वे-हे
3 रुवे	रुवाते	रुविरे

यु—ङ्यु—स्तु—तु and क्षु to be similarly conjugated.

शी (Set) 2. A. ' to sleep. '

S.	D.	P.
1 शिश्ये	शिश्यिवहे	शिश्यिमहे
2 शिश्यिषे	शिश्याथे	शिश्यिध्वे-हे
3 शिश्ये	शिश्याते	शिश्यिरे

ही 1. 4. A. ' to fly ' to be similarly conjugated.

श्री (Set) 1. P. A. ' to resort to, to serve. '

Parasmaipada.

1 शिश्राय—शिश्राय	शिश्रायिव	शिश्रायिम
2 शिश्रायिषे	शिश्रायिथुः	शिश्रायि
3 शिश्राय	शिश्रायतुः	शिश्रायिषुः

Atmanepada.

1 शिश्रिये	शिश्रियिवहे	शिश्रियिमहे
2 शिश्रियिषे	शिश्रियाथे	शिश्रियिध्वे-हे
3 शिश्रिये	शिश्रियाते	शिश्रियिरे

For श्रि and वृ see pages 205 & 198.

204. WET ROOTS ENDING IN A VOWEL.

For स्तृ see page 196.

सू (Wet) 2. 4. A. ' to give birth to'.

1 सुषुवे	सुषुविवहे	सुषुविमहे
2 सुषुविषे	सुषुवाथे	सुषुविध्वे-हे
3 सुषुवे	सुषुवाते	सुषुविरे

धृ (Wet) 5. 9. P. A. ' to shake. '

Parasmaipada.

1 दुधाव—दुधव	दुधुविव	दुधुविम
दुधवित्थ—दुधोथ	दुधुवथुः	दुधुव
3 दुधाव	दुधुवतुः	दुधुवुः

Atmanepada.

1 दुधुवे	दुधुविवहे	दुधुविमहे
2 दुधुविषे	दुधुवाथे	दुधुविध्वे-हे
3 दुधुवे	दुधुवाते	दुधुविरे

205. ANIT ROOTS ENDING IN A VOWEL.

For roots ending in आ, ऋ, ए-ऐ and ओ see या-स्व-घे-ग्ले and सो, pages-193-194 and 198.

इ (Anit) 1. P. 'to go.'

S.	D.	P.
1 इयाय-इयय	इयिष	इयिम
2 इययिष-इयेष	इयथुः	इय
3 इयाय	इयतुः	इयुः

For इ 2 P.-हि-चि-जि-see page 183 and इ with अधि and मि see pages 191 & 194.

क्षि (Anit) 1. 'P. to decay.'

Parasmaipada.

1 चिक्षाय-चिक्षय	चिक्षिषिष	चिक्षिम
2 चिक्षयिष-चिक्षेष	चिक्षिथुः	चिक्षि
3 चिक्षाय	चिक्षितुः	चिक्षिथुः

स्मि (Anit) 1. A. 'to smile.'

Atmanepada.

1 सिष्मिषे	सिष्मिषिषहे	सिष्मिमिषहे
2 सिष्मिषिषे	सिष्मियाथे	सिष्मिषिषे-हे
3 सिष्मिषे	सिष्मियाते	सिष्मिषिरे

सि 5. 9. P. A. 'to tie' is to be similarly conjugated.

नी (Anit) 1. P. A. 'to lead.'

Parasmaipada.

1 निनाय-निनय	निन्पिष	निन्पिम
2 निनयिष-निनेष	निन्पिथुः	निन्पि
3 निनाय	निन्पितुः	निन्पिथुः

Atmanepada.

1 निन्पे	निन्पिषहे	निन्पिमहे
2 निन्पिषे	निन्पियाथे	निन्पिषे-हे
3 निन्पे	निन्पियाते	निन्पिरे

धी 2. P. 'to go, to pervade' to be similarly conjugated.

See दी under 195, ली and मी under 196 and दीधी-ही and मी under Periphrastic Perfect.

क्री (Anit) 9. P. A. 'to buy.'

Parasmaipada.

S.	D.	P.
1 चिक्राय-चिक्रय	चिक्रियिव	चिक्रियिम
2 चिक्रयिथ-चिक्रेथ	चिक्रियथुः	चिक्रिय
3 चिक्राय	चिक्रियतुः	चिक्रियुः

Atmanepada.

1 चिक्रिये	चिक्रियिवहे	चिक्रियिमहे
2 चिक्रियिषे	चिक्रियाथे	चिक्रियिध्वे-हे
3 चिक्रिये	चिक्रियाते	चिक्रियिरे

श्री-प्री-क्षी to be similarly conjugated.

कु 1. A. 2. P. 'to hum,' 6. A. 'to moan.'

Parasmaipada.

1 चुकाव-चुकव	चुकुविव	चुकुविम
2 चुकविथ-चुकोथ	चुकुवथुः	चुकुव
3 चुकाव	चुकुवतुः	चुकुवुः

Atmanepada.

1 चुकुवे	चुकुविवहे	चुकुविमहे
2 चुकुविषे	चुकुवाथे	चुकुविध्वे-हे
3 चुकुवे	चुकुवाते	चुकुविरे

The roots सु—धु—दु—तु—डु and रु to be similarly conjugated.

For हु—शु—स्तु—सु see 197 (b) and हु under Periphrastic Perfect, and ऊर्ण under (194).

लु (Anit) 9. P. A. 'to leap, to cover, to rise.'

Parasmaipada.

1 लुकाव-लुस्कव	लुस्कुविव	लुस्कुविम
2 लुस्कविथ-लुस्कोथ	लुस्कुवथुः	लुस्कुव
3 लुकाव	लुस्कुवतुः	लुस्कुवुः

Atmanepada.

1 लुस्कुवे	लुस्कुविवहे	लुस्कुविमहे
2 लुस्कुविषे	लुस्कुवाथे	लुस्कुविध्वे-हे
3 लुस्कुवे	लुस्कुवाते	लुस्कुविरे

पु P. and लृ-ज्यु-च्यु-शु and पृ all A. to be similarly conjugated.

(206) SET ROOTS ENDING IN A CONSONANT.

Most of the Set roots having certain irregularities in the Perfect have already been conjugated. We will now direct our attention to the regular ones.

अं (Set) 1. A. 'to mark.'

S.	D.	P.
1 आनंके	आनंकिबहे	आनंकिमहे
2 आनंकिषे	आनंकाधे	आनंकिधे
3 आनंके	आनंकाते	आनंकिरे

अर्ह (Set) 1. P. 'to deserve.'

1 आनर्हं	आनर्हिय	आनर्हिम
2 आनर्हिथ	आनर्हतुः	आनर्ह
3 आनर्ह	आनर्हतुः	आनर्हुः

अट् (Set) 1. P. 'to wander.'

1 आट	आटिथ	आटिम
2 आटिथ	आटथुः	आट
3 आट	आटतुः	आटुः

अण् (Set) 4. A. 'to breathe.'

1 आणे	आणिषहे	आणिमहे
2 आणिषं	आणाधे	आणिधे
3 आणे	आणाते	आणिरे

इप् (Set) 4. P. 'to go'. 6. P. 'to wish'. 9. P. 'to repeat'

1 इयेप	ईपिय	ईपिम
2 इयेपिथ	ईपयुः	ईप
3 इयेप	ईपतुः	ईपुः

उग्र (Set) 1. P. 'to go'.

1 उवोख	ऊखिय	ऊखिम
2 उवोखिथ	ऊखयुः	ऊख
3 उवोख	ऊखतुः	ऊखुः

ऊण् (Set) 8. P. A. 'to go'

Parasmaipada.

1 आनर्ण	आनृणिय	आनृणिम
2 आनर्णिथ	आनृणयुः	आनृण
3 आनर्ण.	आनृणतुः	आनृणुः

Atmanepada.

S. D. P.

1	आनृणे	आनृणिवहे	आनृणिमहे
2	आनृणिषे	आनृणाथे	आनृणिध्वे
3	आनृणे	आनृणाते	आनृणिरे

वेप् (Set) 1. A. 'to tremble.'

1	विवेपे	विवेपिवहे	विवेपिमहे
2	विवेपिषे	विवेपाथे	विवेपिध्वे
3	विवेपे	विवेपाते	विवेपिरे

लोक् (Set) 1. A. 'to see.'

1	ललोके	ललोकिवहे	ललोकिमहे
2	ललोकिषे	ललोकाथे	ललोकिध्वे
3	ललोके	ललोकाते	ललोकिरे

ढौक् (Set) 1. A. 'to approach', 'to go'

1	डुढौके	डुढौकिवहे	डुढौकिमहे
2	डुढौकिषे	डुढौकाथे	डुढौकिध्वे
3	डुढौके	डुढौकाते	डुढौकिरे

वस् (Set) 2. A. 'to wear'.

1	ववसे	ववसिवहे	ववसिमहे
2	ववसिषे	ववसाथे	ववसिध्वे
3	ववसे	ववसाते	ववसिरे

लिख् (Set) 6. P. 'to write.'

1	लिलेख	लिलिखिव	लिलिखिम
2	लिलेखिथ	लिलिखिथुः	लिलिख
3	लिलेख	लिलिखतुः	लिलिखुः

क्लिश् (Set.) 4 A. 'to be afflicted.'

1	चिक्लिशे	चिक्लिशिवहे	चिक्लिशिमहे
2	चिक्लिशिषे	चिक्लिशाथे	चिक्लिशिध्वे
3	चिक्लिशे	चिक्लिशाते	चिक्लिशिरे

स्फुट् (Set) 6 P. 'to burst.'

1	पुस्फोट	पुस्फुटिव	पुस्फुटिम
2	पुस्फोटिथ	पुस्फुटिथुः	पुस्फुट
3	पुस्फोट	पुस्फुटतुः	पुस्फुटुः

क्षुभ् (Set) 1. A. 'to be agitated.'

	S.	D.	P.
1	क्षुभे	क्षुभिषहे	क्षुभिमहे
2	क्षुभिषे	क्षुभाधे	क्षुभिधे
3	क्षुभे	क्षुभाते	क्षुभिरे

तृप् (Set) 4. P. 'to be thirsty.'

1	तर्प	तर्पिष	तर्पिम
2	तर्पिष	तर्पयुः	तर्प
3	तर्प	तर्पतुः	तर्पुः

पृच् (Set) 2. A. 'to touch.'

1	पृचे	पृचिषहे	पृचिमहे
2	पृचिषे	पृचाधे	पृचिधे
3	पृचे	पृचाते	पृचिरे

(207) WET ROOTS ENDING IN A CONSONANT.

अश् 1. 5. P. 'to porvade.'

1	आनक्ष	आनक्षिष-आनक्ष	आनक्षिम-आनक्ष
2	आनक्षिष-आनक्ष	आनक्षयुः	आनक्ष
3	आनक्ष	आनक्षतुः	आनक्षुः

तश् 1. 5. 'to cut, to make thin.'

1	ततक्ष	ततक्षिष-ततक्ष	ततक्षिम-ततक्ष
2	ततक्षिष-ततक्ष	ततक्षयुः	ततक्ष
3	ततक्ष	ततक्षतुः	ततक्षुः

त्वश् to be similarly conjugated with त्व being substituted for त.

तश्च 7. P. 'to contract,' 'to shrink'

1	ततश्च	ततश्चिष-ततश्च	ततश्चिम-ततश्च
2	ततश्चिष-ततश्च	ततश्चयुः	ततश्च
3	ततश्च	ततश्चतुः	ततश्चुः

तञ्ज् to be similarly conjugated.

अञ्ज् 7. P. 'to anoint, to make clear, to go.'

1	आनञ्ज	आनञ्जिष-आनञ्ज	आनञ्जिम-आनञ्ज
2	आनञ्जिष-आनञ्ज	आनञ्जयुः	आनञ्ज
3	आनञ्ज	आनञ्जतुः	आनञ्जुः

क्लिच् 4. P. 'to become wet.'

	S.	D.	P.
1	चिक्लेद	चिक्लिदिव-चिक्लिद्	चिक्लिदिम-चिक्लिद्
2	चिक्लेदिथ-चिक्लेत्थ	चिक्लिदथुः	चिक्लिद्
3	चिक्लेद	चिक्लिदतुः	चिक्लिदुः

स्यन्द् 1. A. 'to ooze, to run.'

1	सस्यन्दे	सस्यन्दिवहे-सस्यन्द्वहे	सस्यन्दिमहे-सस्यन्द्वहे
2	सस्यन्दिपे-सस्यन्त्से	सस्यन्दाथे	सस्यन्दिध्वे
3	सस्यन्दे	सस्यन्दाते	सस्यन्दिरे.

क्लिच् 9. P. 'to torment, to distress' to be similarly conjugated, and person singular चिक्लेशिथ or चिक्लेष्ट.

सिध् 1. P. 'to turn out auspiciously, to ordain.'

1	सिपेध	सिपिधिव-सिपिध्व	सिपिधिम-सिपिध्म
2	सिपेधिथ-सिपेद्ध	सिपिधथुः	सिपिध
3	सिपेध	सिपिधतुः	सिपिधुः

कृप् 1. A. 'to be fit for, to be able.'

1	चकृपे	चकृपिवहे-चकृप्वहे	चकृपिमहे-चकृप्महे
2	चकृपिपे-चकृप्ते	चकृपाथे	चकृपिध्वे-चकृब्ध्वे
3	चकृपे	चकृपाते	चकृपिरे

गृह् 1. A. 'to take or seize.'

1	जगृहे	जगृहिवहे-जगृह्वहे	जगृहिमहे-जगृह्वहे
2	जगृहिपे-जगृक्षे	जगृहाथे	जगृहिध्वे-ह्वे-जगृह्वे
3	जगृहे	जगृहाते	जगृहिरे

गाह् 1. A. 'to bathe.'

1	जगाहे	जगाहिवहे-जगाह्वहे	जगाहिमहे-जगाह्वहे
2	जगाहिपे-जगाक्षे	जगाहाथे	जगाहिध्वे-ह्वे-जगाह्वे
3	जगाहे	जगाहाते	जगाहिरे

जगृक्षे and जगाक्षे by 99-102-80-83

जगृह्वे and जगाह्वे by 99-102-81-101

सृ 1. P. A. 'to cover, to hide.'

Parasmaipada

S.	D.	P.
1 सृणु	सृणुहि-सृणु	सृणुमि-सृणु
2 सृणुहि-सृणो	सृणुयुः	सृणु
3 सृणु	सृणुतुः	सृणुः

Atmansipada.

1 सृणुते	सृणुहिषे-सृणुतं	सृणुमिं-सृणुतं
2 सृणुहिषे-सृणुते	सृणुताथे	सृणुहिषे-सृणुते
3 सृणुते	सृणुताते	सृणुहिरे

सृणो by 99-100-81 and 101. सृणु by (11 O.)

सृणुते by 99-102-80-83. सृणुते by 99-102-81-101.

सृ 6. P. 'to kill'.

1 सृणु	सृणुहि-सृणु	सृणुमि-सृणु
2 सृणुहि-सृणु	सृणुयुः	सृणु
3 सृणु	सृणुतुः	सृणुः

सृ 6. P. 'to kill'.

1 सृणुते	सृणुहिषे-सृणुतं	सृणुमिं-सृणुतं
2 सृणुहिषे-सृणुते	सृणुताथे	सृणुहिषे-सृणुते
3 सृणुते	सृणुताते	सृणुहिरे

सृणु-सृणुते by 99-100, 81 and 101.

सृणु to be similarly conjugated with सृ being substituted for तृ.

वृ or वृ 6. P. 'to work, to labour, to grow' or to be similarly conjugated.

For सृज्-अग्-स्व-क्षम्-जृञ्-अप् see sections 192-193-197 (a)-198-200-201 exception 5, for सृज् and जृञ् section 201 (b), for सृज्-वृज्-सृज्-स्निह् and सृज् section 194, for सृ and वृ section 204, and see सृज् under Periphrastic Perfect.

(208) ANIT ROOTS ENDING IN A CONSONANT.

भुज् 7. P. 'to govern, to protect'. A. 'to eat, to enjoy.'

6. P. 'to bend, to curve.'

Parasmaipada

S.		D.		P.
1	बुभोज	बुभुजिव		बुभुजिम
2	बुभोजिथ	बुभुजथुः		बुभुज
3	बुभोज	बुभुजतुः		बुभुजुः

Atmanepada.

1	बुभुज	बुभुजिवहे	बुभुजिमहे
2	बुभुजिषे	बुभुजाथे	बुभुजिध्वे
3	बुभुजे	बुभुजाते	बुभुजिरे

विच् 7. P. A. 'to divide.'

Parasmaipada.

1	विवेच	विविचिव	विविचिम
2	विवेचिथ	विविचथुः	विविच
3	विवेच	विविचतुः	विविचुः

Atmanepada.

1	विवेचे	विविचिवहे	विविचिमहे
2	विवेचिषे	विविचाथे	विविचिध्वे
3	विवेचे	विविचाते	विविचिरे

Anit roots having इ or उ for their penultimate are to be similarly conjugated.

छिद् 7. P. A. 'to cut, to split.'

Parasmaipada.

1	चिच्छेद	चिच्छिदिव	चिच्छिदिम
2	चिच्छेदिथ	चिच्छिदथुः	चिच्छिद
3	चिच्छेद	चिच्छिदतुः	चिच्छिदुः

Atmanepada.

1	चिच्छिदे	चिच्छिदिवहे	चिच्छिदिमहे
2	चिच्छिदिषे	चिच्छिदाथे	चिच्छिदिध्वे
3	चिच्छिदे	चिच्छिदाते	चिच्छिदिरे

छुप् 6. P. 'to touch.'

1	चुच्छोप	चुच्छुपिव	चुच्छुपिम
2	चुच्छोपिथ	चुच्छुपथुः	चुच्छुप
3	चुच्छोप	चुच्छुपतुः	चुच्छुपुः

त्यज् 1. P. 'abandon.'

S.	D.	P.
1 तत्याज—तत्यज	तत्यजिब	तत्यजिम
2 तत्यजिथ—तत्यक्थ	तत्यजथुः	तत्यज
4 तत्याज	तत्यजतुः	तत्यजुः

For चिच्छेद see 202 (a).

रञ्ज् 1. 4. P. A. 'to dye, to be attached to.'

Parasmaipada.

1 ररञ्ज	ररञ्जिब	ररञ्जिम
2 ररञ्जिथ-ररङ्क्थ	ररञ्जथुः	ररञ्ज
3 ररञ्ज	ररञ्जतुः	ररञ्जुः

Atmanepada.

1 ररञ्जे	ररञ्जिवहे	ररञ्जिमहे
2 ररञ्जिथे	ररञ्जाथे	ररञ्जिध्वे
3 ररञ्जे	ररञ्जाते	ररञ्जिरे

भञ्ज्-सञ्ज्-स्कन्द्-बन्ध् and दंश् to be similarly conjugated.
 स्कन्द् 2. Singular चस्कन्दिथ or चस्कन्तथ; बन्ध्—बन्धिथ् or बन्धिः;
 and दंश्—दंशिथ-दंश्छ.

हृ 1. A. 'to excrete.'

1 जहदे	जहदिवहे	जहदिमहे
2 जहदिथे	जहदाथे	जहदिध्वे
3 जहदे	जहदाते	जहदिरे

साप् 5. P. 'to finish.'

1 ससाध	ससाधिब	ससाधिम
2 ससाधिथ	ससाधथुः	ससाध
3 ससाध	ससाधतुः	ससाधुः

कृप् 1. P. 6. U. 'to plough, to drag along.'

Parasmaipada.

1 चकप	चकपिब	चकपिम
2 चकपिथ	चकपथुः	चकप
3 चकप	चकपतुः	चकपुः

Atmanepada.

S.	D.	P.
1 चकृषे	चकृषिवहे	चकृषिमहे
2 चकृषिषे	चकृषाथे	चकृषिष्वे
3 चकृषे	चकृषाते	चकृषिरे

सृप्-सृञ्-स्पृञ् to be similarly conjugated.

For विञ्-मस्ञ्-सृञ्-दृञ्-तृप्-and दृप् see 194.

For स्वञ्ज्-अद्-घस् see 195.

For हन्-गम् see 199.

For वच्-प्रच्छ्-भ्रस्ञ्-यञ्-व्यध्-वप्-स्वप्-वस् and वह् see 200.

For भञ् and राध् see 201 Exception 5.

For शक्-पच्-पद्-शद्-सद्-मन्-तप्-शप्-यम्-रम्-लम्-नम्-थम्-रम्-दह् and नह् see 201.

THE PERIPHRASTIC PERFECT.

(209) The Periphrastic Perfect is formed by affixing आम् to the root and then appending the Reduplicate Perfect Parasmaipada forms of भू or अस् after both Parasmaipada as well as Atmanepada verbs, or by adding the Reduplicate Perfect Parasmaipada forms of कृ after Parasmaipada verbs and the Reduplicate Perfect Atmanepada forms of कृ after Atmanepada verbs.

(210) The final vowel and the penultimate short of roots take their Guna substitute before the आम् of the Periphrastic Perfect except that of विद्, दीधी and वेवी.

इन्ध् (Set) 7. A. 'to kindle, to shine.'

1	इंधांचक्रे इंधामास इंधांबभूव	इंधांचक्रुवहे इंधामासिव इंधांबभूविव	इंधांचक्रमहे इंधामासिम इंधांबभूविम
2	इंधांचकृषे इंधामासिथ इंधांबभूविथ	इंधांचक्राथे इंधामासथुः इंधांबभूवथुः	इंधांचक्रुव्वे इंधामास इंधांबभूव
3	इंधांचक्रे इंधामास इंधांबभूव	इंधांचक्राते इंधामासतुः इंधांबभूवतुः	इंधांचक्रिरे इंधामासुः इंधांबभूवुः

1st Person Singular.

ईद् Set 2. A. to praise.

ईहांचक्रे or ईहामास or ईहांबभूव &c.

ईद् Set. 10. U. to praise.

ईदयांचकार-चकर-चक्रे ईदयामास ईदयांबभूव &c.

ऊक् Set. 1. P. to sprinkle.

उक्षांचकार-चकर उक्षामास उक्षांबभूव &c.

ऊक् Set. 1. A. to reason.

उहांचक्रे ऊहामास उहांबभूव &c.

ऊक् Set. 10. U. to deduct.

ऊनयांचकार-चकर-चक्रे ऊनयामास ऊनयांबभूव &c.

क् Set. 9. P. to go.

अरांचकार-चकर अरामास अरांबभूव &c.

एष् Set. 1. A. to grow.

एषांचक्रे एषामास एषांबभूव &c.

ओष् Set 1 P to adorn.

ओखांचकार-चकर ओखामास ओखांबभूव &c.

चुर Set. 10 U. to steal.

चोरयांचकार-चकर-चक्रे चोरयामास चोरयांबभूव &c.

(211) दप् (Set) 1. A. to pity.

दयांचक्रे or दयामास or दयांबभूव &c.

अय (Set) 1 A to go.

अयांचक्रे अयामास अयांबभूव &c.

कास् Set 1. A. to cough.

कासांचक्रे कासामास कासांबभूव &c.

आस् (Set) 2. A. to sit.

आसांचक्रे आसामास आसांबभूव &c.

दीधी (Anit) 2. A. to shine.

दीध्यांचक्रे दीध्यामास दीध्यांबभूव &c.

वेवी (Anit) 2. A. to go.

वेव्यांचक्रे वेव्यामास वेव्यांबभूव &c.

(212) उष् (Set) 1. P. 'to burn.'

S.	D.	P.
1 उवोष	ऊषिव	ऊषिम
2 उवोषिथ	ऊषथुः	ऊष
3 उवोष	ऊषतुः	ऊषुः

विद् (Set) 2. P. to know.

1 विवेद	विविदिव	विविदिम
2 विवेदिथ	विविदथुः	विविद
3 विवेद	विविदतुः	विविदुः

जागृ (Set) 2. P. 'to be awake.'

1 जजागार-जजागर	जजागरिव	जजागरिम
2 जजागरिथ	जजागरथुः	जजागर
3 जजागार	जजागरतुः	जजागरुः

दरिद्रा (Set) 2. P. 'to be poor.'

1 ददरिद्रौ	ददरिद्रिव	ददरिद्रिम
2 ददरिद्रिथ } ददरिद्राथ }	ददरिद्रथुः	ददरिद्र
3 ददरिद्रौ	ददरिद्रतुः	ददरिद्रुः

The other forms of उष्-विद्-जागृ and दरिद्रा are as follow:—

1st Person Singular.

उष्—ओषांचकार—चकर or ओषामास or ओषांबभूव &c.

विद्—विदांचकार—चकर विदामास विदांबभूव &c.

जागृ—जागरांचकार—चकर जागरामास जागरांबभूव &c.

दरिद्रा—दरिद्रांचकार—चकर दरिद्रामास दरिद्रांबभूव &c.

(213) युष् (Set) 1. P. 'to protect.'

1 जुगोष	जुगुषिव	जुगुषिम
2 जुगोषिथ } जुगोष्य }	जुगुषथुः	जुगुष
3 जुगोष	जुगुषतुः	जुगुषुः

धूष् (Set) 1. P. 'to heat.'

1 दुधूष	दुधूषिव	दुधूषिम
2 दुधूषिथ	दुधूषथुः	दुधूष
3 दुधूष	दुधूषतुः	दुधूषुः

विच्छ् (Set) 6. P. 'to go.'

S.	D.	P.
1 विविच्छ्	विविच्छिव	विविच्छिम
2 विविच्छिथ	विविच्छथुः	विविच्छ
3 विविच्छ	विविच्छतुः	विविच्छुः

पण् or पन् (Set) 1. P. 'to praise.'

A. when without आण्.

1 पेणे	पेणिवहे	पेणिमहे
2 पेणिपे	पेणाथे	पेणिध्वे
3 पेणे	पेणाते	पेणरे.

पन् has the same forms, न् being put for ण्.

कृत् (Set) 1. A. 'to censure.'

P. when without ईङ्.

1 आनर्त	आनृतिव	आनृतिम
2 आनर्तिथ	आनृतथुः	आनृत
3 आनर्त	आनृततुः	आनृतुः

कम् (Set) 1. A. 'to love, to wish.'

1 चक्रमे	चकमिवहे	चकमिमहे
2 चकमिपे	चकमाथे	चकमिध्वे
3 चक्रमे	चकमाते	चकमिरे

The other forms of छप्—धूप्—विच्छ्—पण्—पन्—कृत् and कम्

are as follow:—

1st Person Singular.

छप्—	गोपायांचकार—चकर or	गोपायामास or	गोपायांचभूव	&c.
धूप्—	धूपायांचकार—चकर	धूपायामास	धूपायांचभूव	&c.
विच्छ्—	विच्छायांचकार—चकर	विच्छायामास	विच्छायांचभूव	&c.
पण्—	पणायांचकार—चकर	पणायामास	पणायांचभूव	&c.
कृत्—	कृतीयांचक्रे	कृतीयामास	कृतीयांचभूव	&c.
कम्—	कामयांचक्रे	कामयामास	कामयांचभूव	&c.

(214)

मी (Anit) 3. P. 'to fear.'

1 विमाय—विमय	विमिव	विमिम
2 विमपिथ—विमेथ	विम्यतुः	विम्य
3 विमाय	विम्यतुः	विम्युः

ही (Anit) 3. P. 'to blush.'

	S.	D.	P.
1	जिह्वाय—जिह्वय	जिह्वियि	जिह्वियिम्
2	जिह्वयिथ—जिह्वेथ	जिह्वियथुः	जिह्विय
3	जिह्वाय	जिह्वियतुः	जिह्वियुः

For भृ see 197 (b).

हु (Anit) 3. P. 'to sacrifice.'

1	जुहाव—जुहव	जुहुवि	जुहुविम्
2	जुह्वयिथ—जुह्वेथ	जुहुवथुः	जुहुव
3	जुहाव	जुहुवतुः	जुहुवुः

The other forms of भी—ही—भी and हु—are as follow:—

1st Person Singular.

भी—विभयांचकार—चकर	विभयामास	विभयांवभूव	&c.
ही—जिह्वयांचकार—चकर	जिह्वयामास	जिह्वयांवभूव	&c.
भृ—विभरांचकार—चकर—चक्रे	विभरामास	विभरांवभूव	&c.
हु—जुहवांचकार—चकर	जुहवामास	जुहवांवभूव	&c.

CHAPTER XII.

The Aorist i. e. लुङ् or अयतनीवृत्तिः

215. The personal terminations in the Aorist undergo certain peculiarities and it may, therefore, be classified into the Radical Aorist and the Sibilant Aorist. In the Radical Aorist the terminations are added immediately to the root or to a base prepared by the addition of अ to the root, while in the Sibilant Aorist स् or सिप् or स is prefixed to the terminations before adding them to the root.

There are thus seven varieties in the Aorist out of which the 1st and the 6th ones are Parasmaipadi only.

Parasmaipada.

The Parasmaipada Terminations of II and III varieties are the same as those of the Imperfect Tense (लङ्). For the VII variety they are the same, but स is prefixed to them; for the terminations साव—ताम—सम् and सन् see sections 10 (a) and 10(b).

The Parasmaipada Terminations of the remaining varieties viz. for I, IV, V, and VI ones are the same as those of the Imperfect Tense with उस् for अस् as the third person plural termination. But in IV variety स्, in V इप् (this इ, it will be remembered, is the same इ which Set roots take, see section 185) and in VI सिप् are prefixed to the terminations. The second and third person singular terminations for IV and VI varieties are सि and सीत् and for V variety इ and ईत्.

Atmanepada.

The Atmanepada Terminations for II and III Varieties are the same as those applied to the roots of the first class of conjugations but the 4th, 5th and 7th varieties take those for the second class of conjugations with the exception of the third person plural termination for VII variety which has न् prefixed to the final त्.

स्-इप् and स् are to be prefixed to the terminations in IV, V, and VII varieties. सि the first person singular termination for VII variety is irregular.

There are thus three varieties of the Radical Aorist viz. I, II and III, and four Varieties of the Sibilant Aorist, viz. IV, V, VI and VII.

(216) The following are the Sets of terminations for the seven varieties.

First variety (only Parasmaipada)

	S.	D.	P.
1	अम्	व	म
2	स्	तम्	त
3	त्	ताम्	उस्

Second and Third Varieties.

Parasmaipada

Atmanepada.

	S.	D.	P.		S.	D.	P.
1	अम्	व	म	1	इ	वहि	महि
2	स्	तम्	त	2	थास्	इथास्	ध्वम्
3	त्	ताम्	अन्	3	त	इताम्	अन्त

Fourth Variety.

Parasmaipada.			Atmanepada.		
S.	D.	P.	S.	D.	P.
1 सम्	स्व	स्म	1 सि	स्वहि	स्महि
2 सीः	स्तम्	स्त	2 स्थाः	साथाम्	ध्वम्
3 सीत्	स्ताम्	सुः	3 स्त	साताम्	सत

Fifth Variety.

1 इषम्	इष्	इष्म	1 इपि	इष्वाहि	इष्महि
2 ईः	इष्टम्	इष्ट	2 इष्टाः	इपाथाम्	इध्वम्
3 ईत्	इष्टाम्	इष्टुः	3 इष्ट	इपाताम्	इपत

Sixth variety.

Only Parasmaipada.

1 सिषम्	सिष्	सिष्म
2 सीः	सिष्टम्	सिष्ट
3 सीत्	सिष्टाम्	सिष्टुः

Seventh Variety.

1 सम्	साव	साम	1 सि	सावहि	सामहि
2 सः	सतम्	सत	2 सथाः	साथाम्	सध्वम्
3 सत्	सताम्	सन्	3 सत	साताम्	सन्त

(217). Some of the Set, Wet, and Anit roots take either of I, II, III, VI, and VII varieties exclusively, some optionally, while, others take certain varieties in the Parasmaipada only. In the Atmanepada, they take the 4th or the 5th variety according as they are Anit or Set, or if they are Wet they take both varieties. These will be noted down further on. But as a general rule Anit roots take the fourth variety, Set roots the fifth, and Wet roots take both viz. 4th and 5th varieties.

(218)* The augment अ or आ is prefixed to the roots in this tense as in the Imperfect. See section 14 and 14 (a).

* लङ्-लङ्-लङ्क्ष्वदुदात्तः VI. 4. 71. आडजादीनाम् VI. 4 102.

FIRST VARIETY.

(219). The ending आ of a root is dropped before उस् and the root चू takes अन् instead of उस् in the third person plural as in the Imperfect. *

(220). The roots enumerated in the following Karikas belong to the First variety.

*गातिरर्पागिणादेशो तिष्ठतिर्घतिपृच्छती ।
 ददातिःपिपतिभ्रूषी लुगदानां सिचःसदा ॥ १ ॥
 जिघ्रातिर्घतिश्चैष द्यतिपृच्छती स्पतिगत्या ।
 सिचोलुग्या तु पंचानां परस्मैपदिनां लुटि ॥ २ ॥

The roots द (2. P. to go), द्या, दो (4. P. to eat), दा (1. P. to give), दा (3. P. A. to give), पा (1. P. to drink), चू (1. P. to be) and घा (3. P. A. to hold) take the First Variety necessarily, and the roots घ्रा (3. P. to smell), घे (1. P. to drink), द्रो, द्रो, and द्रो assuming the forms of द्रा, द्रा, and द्रा in virtue of rule 196 (b) belong to this variety optionally. The root द्ध substitutes गाङ् in the Aorist. The root द्धे (1. A. to protect) though belonging to the गु † verbs is omitted since it is Atmanepadi, and the root घे (1 P. to drink) is excluded from the गु verbs which belong to this variety necessarily, only because it is included among those that belong optionally. चू becomes चुस्, see section 195 (3).

* च्लि लुटि III. 1. 43, च्लेः सिचु III. 1. 44.

गातिस्वाद्युषाभूम्यः सिचः परस्मैपदेषु II. 4. 77.

विमाषा घ्राधेद्द्राच्छासः II. 4. 78.

‡ इणोलाडुटि II. 4. 51.

† दा धा धदाप I. 1. 20.

दा (3. P. A.), धा (3. P. A.), दा (1. P. to give),
 दो (4. P. to eat), द्धे (1. A. to protect) and
 घे (1. P. to drink) are called गु verbs.

इ (2. P. to go)

S.	D.	P.
1 अगाम्	अगाव	अगाम
2 अगाः	अगातम्	अगात
3 अगात्	अगाताम्	अगुः

The forms of इ with अधि 'to remember' would be अध्यगाम्—अध्यगाव—अध्यगाम, &c.

स्था, दा (1st and 3rd conj.) पा, धा, घ्रा, and दौ, धे, शो, छो, and सो assuming the forms of दा—धा—शा—छा—and सा are to be similarly conjugated.

The forms of छो would be अच्छास्—अच्छाव—अच्छाम, &c. and not अच्छास्—अछाव—अछाम. See 202 (a).

भू (1. P. to be).

1 अभूवम्	अभूव	अभूम्
2 अभूः	अभूतम्	अभूत
3 अभूत्	अभूताम्	अभूवन्

(221) The roots घ्रा, छो, शो and सो take VI variety also.

(222) धे takes III and VI varieties.

(223) दा—धा—स्था and इ with अधि take IV variety in the Atmanepada.

(224) भू when Atmanepadi takes V variety.

SECOND VARIETY.

(225) In the second variety अ is added on to the roots before the terminations are applied. It is dropped before अम्—अन् and अन्त and lengthened before व—म—वहि and महि, see section 19 (a and b).

(226) This अ is weak and the radical vowels, as a general rule, do not take Guna or Vridhi substitute.

* Exception:—Roots ending in ऋ short or long and the ऋ of दृश् take Guna before the affix अ of the Second Variety.

* ऋदृशोऽङि गुणः VII. 4. 16.

(227) This Variety is Parasmaipadi but in the case of the roots क् with सम् 3 conj.; रया (रय्) the substitute of यय्; यच् (योच्) (substitute of य्); अस् (अस्) with परि 4 conj. and * लिप्, सिच् and द्वे (द्व), It is Atmanepadi also.

(228) The following irregularities regarding certain substitutes are to be carefully remembered.

- (a) The roots रया and द्वे [which is to be considered as a root ending in अ by virtue of rule 106 (b)] drop the final अ before the weak affix अ of the second variety.
- (b) The roots यच् admits the augment त् before the affix अ i. e. becomes योच्. In the same way पत् takes प् and अस् 'to throw' थ्, and become पन्त and आथ् respectively.
- (c) In the case of the root शास्, इ is substituted for the penultimate आ before the affix अ i. e. it becomes शिस् the स् of which becomes प् as it is preceded by इ. The substitute for शास् is therefore शिप्.
- (d) अ is substituted for the final इ of the root पि before the affix अ.

(229)† The penultimate nasal of a root is, as a general rule, dropped when the root is followed by a weak termination. Hence in the second Variety the roots भ्रंश्—4 P. स्तम्—ग्लञ्च्—गुन्द्—स्कन्द्—स्पन्द्—भ्रंश् 1. A.—छंस्—छंस्—भंस् and संम् drop their nasal.

* आत्मनेपदेष्वन्यतरस्याम् III 1. 54.

(a) आतोलीपइटि च. VI. 4. 64.

(b) पतः पुम् VI. 4. 19. अस्थनेरपुष् VII. 4. 17.

(c) शास इदङ् हलोः VI. 4. 34.

शासिषसिषसीना च VIII. 3. 60.

(d) श्यतेरः VII. 4. 18.

† अनिदिता हल उपधाया कृति VI. 4. 24.

(a) Necessary roots of the Second Variety.

एते चतुरशीतिः स्युः लुङ्यङ्गविकरणे सदा ॥

1. A. , अहं अह्वावहि अह्वामहि

† हे A 3rd per. sing. Fourth Variety अद्वास्त.

Roots 3rd P. Sing.

4. P.

रुप्	अरुपत्
*लुप्	अलुपत्
तुभ्	अतुभत्
लुभ्	अलुभत्
नभ्	अनभत्
क्षुभ्	अक्षुभत्
शम्	अशमत्
तम्	अतमत्
क्लम्	अक्लमत्
भ्रम्	अभ्रमत्
वम्	अदमत्
भ्रम्	अभ्रमत्
क्षम्	अक्षमत्
नश्	अनशत्
भृश्	अभृशत्
भृश्	अभृशत्
वृश्	अवृशत्
कृश्	अकृशत्
तृप्	अतृपत्
तृप्	अतृपत्
दृप्	अदृपत्
पृप्	अपृपत्
हृप्	अहृपत्

Roots 3rd P. Sing.

4. P.

रिप्	अरिपत्
रुप्	अरुपत्
प्लुप्	अप्लुपत्
व्युप्	अव्युपत्
शुप्	अशुपत्
तस्	अतसत्
दस्	अदसत्
यस्	अयसत्
जस्	अजसत्
मस्	अमसत्
सुस्	असुसत्
विस्	अविसत्
कुस्	अकुसत्
वुस्	अवुसत्
वस्	अवसत्
हुह्	अहुहत्
मुह्	अमुहत्
तिह्	अतिहत्
सुह्	असुहत्
शक्	अशकत्

5. P.

शक्	अशकत्
आप्	आपत्

* लृप् A 3rd per. sing. Fourth Variety—अलृप्,

§ शक् 4 A 3rd per. sing. IV Variety अशक्त. V Variety अशक्तिष्ट.

Roots	3rd P. Sing.	Roots	3rd P. Sing.
	6. P.		6. P.
* सृच्	असृचत्	सद्	असदत्
† विद्	अविदत्		7. P.
लुप्	अलुपत्	पिप्	अपिपत्
शद्	अशदत्	शिप्	अशिपत्

(b) Optional roots of the 2nd Variety.

श्विर्ग्रेचम्लचमुचम्लचिर्ग्लेशिर्ग्लेशिःस्फुटश्च्युत्च्युतिः श्र्युतिः ।

स्कन्दिर धुपिर ब्रह्मिश्चैव तद्विर दद्विरुद्विमतथा ।

अथोभयपदीयुन्दिरु युधिश्चभ्यादयः स्मृताः ॥

रौतिनिजिर् विजिश्चैय जूतृपृदृप् श्लिप् शुचिस्तथा ।

स्तम्भुश्चविचु रिचुयुज्भिदादिद् ण्दुष्टुदरुधूतुदरुधादयः ॥

सप्तत्रिंशत्स्येषु ये वै परस्मैपादिनो यदा

तदा लुप्यद् विकरणा यिरूपेन भवन्ति हि ॥

Of these 37 roots, 23 are Set, 2 Wet, and 12 Anit roots. Their other forms made up in the fourth, fifth, or both varieties are given under each root.

Set Roots.

These roots take the second and fifth varieties. $\sqrt[3]{x}$ takes the third also.

Roots	Variety	3rd sing.	Roots	Variety	3rd Sing.
	1. P.			1. P.	
न्वि—II		अन्विषत्	ग्लुच्—II		अग्लुचत्
. V		अन्विषीत्	V		अग्लोचीत्
III		अन्विष्यत्	ग्लुञ्च्—II		अग्लुचत्
घ्रुच्—II		अघ्रुचत्	V		अग्लुञ्चीत्
V		अघ्रोचीत्	स्फुद्—II		अस्फुटत्
म्लुच्—II		अम्लुचत्	V		अस्फोटीत्
V		अम्लोचीत्	श्र्युत्—II		अश्र्युतत्
घ्रुच्—II		अघ्रुचत्	V		अश्र्योतीत्
V		अघ्रोचीत्			

* मुच् A 3rd per. sing. Fourth Variety अमुक्.

† विद् A 3rd person sing. IV. Variety अवित्त. V. Variety
अवोदिष्ट.

Roots Variety 3. sing.

1. P.

च्युत्—II	अच्युतत्
V	अच्योतीत्
श्रुत्—II	अश्रुतत्
V	अश्र्वोतीत्
घुप्—II	अघुपत्
V	अघोपीत्
वृह्—II	अवृहतत्
V	अवर्हीत्
तृह्—II	अतृहतत्
V	अतोहीत्
उह्—II	औहतत्
V	औहीत्
कुह् to kill II	अकुहतत्
V	अदोहीत्

1. P. A.

बुन्द्—II P	अबुवत्
V P	अबुन्दीत्
V A	अबुन्दिष्ट
बुध् II P	अबुधत्
V P	अबोधीत्
V A	अबोधिष्ट

2. P.

रुद्—II	अरुदत्
V	अरोदीत्

Roots Variety 3. sing.

4. P.

जृ—II	अजरत्
V	अजारीत्
द्युच्—II P	अद्युचत्
V P	अशोचीत्
V A	अशोचिष्ट

5. 9. P.

स्तम्—II	अस्तभत्
V	अस्तम्भीत्

7. P. A.

छृद्—II P	अच्छृदत्
V P	अच्छर्दीत्
V A	अच्छर्दिष्ट
तृद्—II P	अतृदत्
V P	अतर्दीत्
V A	अतर्दिष्ट

Wet Roots.

These roots take the second, fourth and fifth varieties.

Roots Variety 3 sing.

4. P.

तृप्—II P	अतृपत्
IV P	अत्राप्सीत् *or अताप्सीत्
V P	अतर्पीत्
दृप्—II P	अदृपत्
IV P	अद्राप्सीत् or अदाप्सीत्
V P	अदर्पीत्

तृप् and दृप् become त्रप् and द्रप् by virtue of 194

Ānit Root.

These roots take the second and fourth varieties. **रिष्** in the sense of 'to stick' takes the second, and when it means 'to embrace', it takes the seventh variety.

Roots Variety 3. sing.
1. P.

स्कन्द्—II	अस्कदत्
IV	अस्कान्सीत्
दृग्—II	अदृषत्
IV	अद्राक्षीत्

3. P.

निज्—II P	अनिजत्
IV P	अनैक्षीत्
IV A	अनिक्त
विज्—II P	अविजत्
IV P	अवैक्षीत्
IV A	अविक्त

4. P.

मिष्—II	अमिषत्
VII	अमिक्षत्

7. P. A.

रिच्—II P	अरिचत्
IV P	अरैक्षीत्
IV A	अरिक्त

Roots Variety 3. sing.
7. P. A.

विच्—II P	अविचत्
IV P	अवैक्षीत्
IV A	अविक्त
युज्—II P	अयुजत्
IV P	अयोक्षीत्
IV A	अयुक्त
भिच्—II P	अभिचत्
IV P	अभैक्षीत्
IV A	अभिक्त
छिच्—II P	अछिदत्
IV P	अच्छैरसीत्
IV A	अच्छित्त
क्षुच्—II P	अक्षुचत्
IV P	अक्षोत्सीत्
IV A	अक्षुत्त
रुच्—II P	अरुचत्
IV P	अरौत्सीत्
IV A	अरुच्

(c) Roots Parasmaipadi only in the Second Variety.

रुच् घुदुरुदुद् लुदयुदधितृवृत् मिद्विद्वस्पन्द् स्विद् वृधिः शृधिः ।

कृप्शुभृक्षुभृत्तुभृ भंशिनभी संसृष्वंस्र अशिस्तथा ॥

अंसस्रम्भु प्रथमके रुचादेः पञ्चविंशतिः ।

आत्मनेपदिनी निर्यं लुङीयन्तु विमाषया ।

यदा परस्मैपदिनी तदाङ्गिकरणा सृता ॥

These roots though Atmanepadi are conjugated in the Parasmaipada in the II Variety. In the Atmanepada all of these

roots except स्यन्द् and कृप् take the fifth variety as they are S
The roots स्यन्द् and कृप् are Wet and they therefore take both the
fourth and fifth varieties.

Set Roots.

Roots Variety 3 sing.
1. A.

रुच्—	IIP	अरुचत्
	VA	अरोचिष्ट
घुद्—	IIP	अघुदत्
	VA	अघोटिष्ट
रुद्—	IIP	अरुदत्
	VA	अरोटिष्ट
लुद्—	IIP	अलुदत्
	VA	अलोटिष्ट
लुट्—	IIP	अलुठत्
	VA	अलोठिष्ट
द्युत्—	IIP	अद्युतत्
	VA	अद्योतिष्ट
अचित्—	IIP	अचिदत्
	VA	अच्येतिष्ट
वृत्—	IIP	अवृत्तत्
	VA	अवर्तिष्ट
मिद्—	IIP	अमिदत्
	VA	अमेदिष्ट
क्षिद्—	IIP	अक्षिदत्
	VA	अक्ष्वेदिष्ट
स्विद्—	IIP	अस्विदत्
	VA	अस्वेदिष्ट
वृध्—	IIP	अवृधत्
	VA	अवधिष्ट
गृध्—	IIP	अगृधत्
	VA	अगार्धिष्ट

Roots Variety 3 sing.
1. A.

शुभ्—	IIP	अशुभत्
	VA	अशोभिष्ट
क्षुभ्—	IIP	अक्षुभत्
	VA	अक्षोभिष्ट
तुभ्—	IIP	अतुभत्
	VA	अतोभिष्ट
भ्रंश्—	IIP	अभ्रशत्
	VA	अभ्रंशिष्ट
नभ्—	IIP	अनभत्
	VA	अनाभिष्ट
संश्—	IIP	असंशत्
	VA	असंशिष्ट
ध्वंश्—	IIP	अध्वसत्
	VA	अध्वंसिष्ट
भ्रश्—	II P	अभ्रशत्
	VA	अभ्राशिष्ट
भ्रंश्—	II P	अभ्रसत्
	VA	अभ्रंसिष्ट
सम्भ्—	II P	असंभत्
	VA	असंभिष्ट

Wet Roots.

स्यन्द्—	II P	अस्यदत्
	IV A	अस्यन्त
	VA	अस्यंदिष्ट
कृप्—	II P	अकृपत्
	IV A	अकृप्त
	VA	अकल्पिष्ट

THIRD VARIETY.

(231) The Aorist forms of roots of the tenth conjugation, causals, and certain denominatives are made up in the Third Variety.

Exception:—(a)* अि 1. P. A.; इ 1. P.; ए 1. P. (if expressing the agent) and the root कम् † 1. A. when it does not take अच्, take this variety in the primitive form necessarily. The ending इ and उ of these roots is changed to इच् and उच् before the augment अ of the third variety, and the root कम्, though Set, does not take V variety.

(b) ‡ The roots ये and णि 1. P. take this variety optionally. The root ये assuming the form of य by virtue of 196 (b) drops its आ after reduplication, and the root णि takes Samprasāraṇa optionally in the Aorist of the causal, viz. it is to be taken as णु. For the other forms of ये see I and VI varieties and for those of णि II and V varieties.

(232) This variety is both Parasmaipadī and Atmanepadī, the terminations are the same as those of II variety, before which अ is added on to the roots as in the second variety.

(233) The root is reduplicated in the Third variety.

(234) अि 1. P. A. 'to depend upon', 'to serve'

Parasmaipada.

S.	D.	P.
1 अशिभियम्	अशिभिषाय	अशिभियाम
2 अशिभियः	अशिभिषत्तम्	अशिभियत्त
3 अशिभियत्	अशिभिषेताम्	अशिभियन्

Atmanepada.

1 अशिभिये	अशिभिषायहि	अशिभियामहि
2 अशिभियथाः	अशिभिषेयाम्	अशिभियध्वम्
3 अशिभियत्त	अशिभिषेताम्	अशिभियन्त

* निमिद्रुम्य कर्तरि चङ् III. 1. 48.

† कमेच्छेन्नङ् वक्तव्यः ॥

‡ विभाषा धेद्वोः III. 1. 49.

हु 1. P. so run to be wet.	सु 1. P. to drop to go.	धे 1. P. to drink	ध्वि 1. P. to swell to go, to grow.
1 अदुहुवम्	1 असुसुवम्	1 अदधम्	1 आशिन्धियम्
2 अदुहुवः	2 असुसुवः	2 अदधः	2 आशिन्धियः
3 अदुहुवत्	3 असुसुवत्	3 अदधत्	3 आशिन्धियत्
धि 1. P.			

Causal (श्वाययति-ते)

कम् 1. A. 'to wish'

1 अशिन्धयम् or अशूशवम्	1 अचीकमे or अचकमे
2 अशिन्धयः „ अशूशवः	2 अचीकमथाः „ अचकमथाः
3 अशिन्धयत् „ अशूशवत्	3 अचीकमत „ अचकमत

(235) To form the Aorist of roots of the tenth conjugation and causals, the following rules are to be attended to:—

(a) The Vikarana अय of the tenth conjugation and causals to be added to the primitive root is dropped but the vowel changes are to be retained.

(b)* Roots with a penultimate short कृ retain it optionally and with a long कृ optionally shorten it. See (237).

Exception:—The roots कृप्—स्पृह्—गृह्—and मृग्. There are अदन्त roots and not roots ending in consonants. See section (238).

†(c) The penultimate long vowel is shortened (ए, ऐ and ओ, औ are shortened to इ and उ respectively).

§ Exception; (1) Roots called (a) अदन्त viz. those written in the Dhâtupâtha as ending in अ, the root (b) शास्, the roots (c) marked with कृ, and the roots (d) from which a vowel has been dropped, do not shorten their penultimate vowel in this variety. See sections 238, 239, 240 and 241.

* (b) उर्ध्वत् VII. 4. 7.

उपधायाश्च VII. 1. 108.

† (c) गौ चङ्युपधाया ऋस्वः VII. 4. 1.

§ नाग्लोपिशास्त्वदिताम् VII. 4. 2.

Exception (2)—The roots प्राग्—प्रास्—माग्—दीप्—जीप्—पीप् and पीद् shorten their penultimate vowel optionally in this variety. See section 242.

Exception (3)—The roots कण्—रण्—भण्—भण्—लृप्—हृद्—हृ—यण्—लृद्—लृप्—चण् and लृद् do the same in the Aorist of the causal. See section 243.

(d) Then the root is reduplicated.

(e) If the reduplicative syllable be followed by a short or a prosodially short syllable, ह् is substituted for अ in the reduplicative syllable.

Exception (1)—In the case of the roots रग्—ह्—रवर्—प्रग्—प्रद्—स्त् and स्पग्, the अ in the Reduplicative syllable is retained. See section 244.

Exception (2)—The अ in the reduplicative syllable of वेद् and चेद् is changed to ह् optionally. See section 245.

Exception (3)—Roots ending in उ short or long substitute उ for ह् in the reduplicative syllable if it be not followed by a letter of the labial class or a semi-vowel or ज् followed by अ or आ. See section 246.

Exception (4)—The roots हृ—श्रु—ट्—ष्ट्—प् and च्चु do it optionally. See section 247.

(f) * The vowel of the Reduplicative syllable is lengthened, if it is short and not prosodially long.

(2) प्राज मास मास दीप जीव मील पीडामन्यतरस्याम् VII. 4. 3.

(3) काण्यादीनां वेति धक्तव्यम्.

(d) चङि. VI. 1. 11.

(e) सन्वल्लघुनि चह् परोऽनग्लोपे VII. 4. 93.

सुन्यतः VII. 4. 79.

(1) अस्मृदृत्वरप्रयप्रदस्त्वशास्त्व VII. 4. 95.

(2) विभाषा वेष्टिचेष्टयोः VII. 4. 96.

(3) ओः पुण्यज्यपरे VII. 4. 80.

(4) स्रवति शृणोति द्रवति प्रवति प्लवति च्यवतीनां वा VII. 4. 81.

* दीर्घोल्घौः VII. 4. 94.

(236) तुल् 10 P. A. to weigh.

Parasmaipada.

S.	D.	P.
1 अतुलम्	अतुलाव	अतुलाम्
2 अतुलः	अतुलतम्	अतुलत
3 अतुलत्	अतुलताम्	अतुलन्

Atmanepada.

1 अतुले	अतुलावहि	अतुलामहि
2 अतुलथाः	अतुलेथाम्	अतुलध्वम्
3 अतुलत	अतुलेताम्	अतुलन्त

तुल्—तोल्य् is the base; by (a) we have तोल्; by (c) तुल्; by (d) तुतुल्; by (f) तूतुल्; by adding अ, the termination त् and the temporal augment we have अतुलत्.

भू 1. P. to be (causal भावयति-ते)

Parasmaipada.

1 अवीभवम्	अवीभवाव	अवीभवाम्
2 अवीभवः	अवीभवतम्	अवीभवत
3 अवीभवत्	अवीभवताम्	अवीभवन्

Atmanepada.

1 अवीभवे	अवीभवावहि	अवीभवामहि
2 अवीभवथाः	अवीभवेथाम्	अवीभवध्वम्
3 अवीभवत	अवीभवेताम्	अवीभवन्त

भाव्य् the causal base of भू, by (a) भाव्; by (c) भव्; by (d) बभव्; by (e) बिभव्; and by (f) बीभव्.

स्पन्द् 1. A. 'to throb' (causal स्पन्दयति-ते)

Parasmaipada.

1 अपस्पन्दम्	अपस्पन्दाव	अपस्पन्दाम्
2 अपस्पन्दः	अपस्पन्दतम्	अपस्पन्दत
3 अपस्पन्दत्	अपस्पन्दताम्	अपस्पन्दन्

Atmanepada.

1 अपस्पन्दे	अपस्पन्दावहि	अपस्पन्दामहि
2 अपस्पन्दथाः	अपस्पन्देथाम्	अपस्पन्दध्वम्
3 अपस्पन्दत	अपस्पन्देताम्	अपस्पन्दन्त

From स्पन्द्य् by (a) स्पन्द्, and by (d) पस्पन्द्.

स्खल् 1. P. 'to stumble' (causal स्खलपति-ते.)

Parasmaipada.

S.

D.

P.

1	अचिस्खलम्	अचिस्खलाथ	अचिस्खलाम
	अचिस्खलः	अचिस्खलतम्	अचिस्खलत
3	अचिस्खलत्	अचिस्खलताम्	अचिस्खलन्

Atmanepada.

1	अचिस्खले	अचिस्खलायहि	अचिस्खलामहि
2	अचिस्खलथाः	अचिस्खलेधाम	अचिस्खलध्वम्
3	अचिस्खलत	अचिस्खलेताम्	अचिस्खलन्त

From स्खल्य् hy (a) स्खल्; by (d) चस्खल्; by (c) चिस्खल्

(237) Illustration of 235 (b).

वृत् 1. A. to he (वर्तयति-ते) 3 sing. अपीवृत्तत् or अपवर्तत्

पृथ् 10. P. A. (पर्ययति-ते) 3 sing. अपीपृथत् or अपपर्यत्

कृत् 10. P. A. to celebrate: (कीर्तयति-ते) 3 sing. अचीकृतत् or अचिकीर्तत्.

(238) The Illustration of Exception 1 to 235 (c).

(a)

The following roots of the tenth conjugation are called भदन्त since they are written as ending in अ in the Dhātupāṭha. They are therefore such roots as have a consonant for their penultimate. They are not roots ending in a consonant as they appear to be and the penultimate long vowel which appears after अय् is dropped, is not shortened. Also they do not undergo the vowel changes noted in (235 e and f) viz. no इ is substituted for अ in the Reduplicative syllable and its vowel is not lengthened.

धेक्-बल्क्-अंक्-विष्क् have their forms as अदिधेकत्-अधबल्कत्-आञ्चकत्-अविविष्कत्. सुख्-दुःख् have असुखत्, &c. मृग्-भृग् have अममृगत-आभृगत. रच्-सृच् have अररचत्-असृचत्. लज् has अललजत्. पद्-यद्-उद्-कृद्-खेद्-खौद्-क्षौद्-have अपुपटत्-अचुकृटत्, &c. शद्-वद्-have अशशठत्, &c. खेद्-दण्ड्-have आचिखेडत्-अददण्डत्. गण्-गुण्-कुण्-वृण्-कर्ण्-वर्ण्-पर्ण्-have अगुणत्-अववृणत्-अपपर्णत्; for गण्-see (250 b); पत्-वात्-कर्त्-केत्-

संकेत् have अववातत्-अचिकेतत्-अससंकेतत्. पत् has अपीपतत्-त
 or अपपतत्-त. कथ्-अथ्-अर्थ-तुथ् have अचकथत्-अशअथत्
 आर्तथत्-अतुतुथत्. गद्-पद्-छद्-छेद् have अपपदत्-अचच्छदत्-
 अचिच्छेदत्. अंद्-has आन्दधत्. ऊन्-ध्वन्-स्तन्-स्तेन्-have औननत्.
 अतिस्तेनत् &c. क्षप्-कृप्-रूप् have अचकृपत्, &c. भाम्-साम्-ग्राम्-
 संग्राम्-गोम्-स्तोम्-have अवभामत्-अससामत्-अजग्रामत्-अससंग्रामत्
 अजुगोमत्-अतुस्तोमत्. लाभ्-has अललाभत्; व्यप्-has अवव्ययत्;
 षर-स्वर-सार-कुमार-पार-शूर-वीर-तीर-कञ्-सञ्-चिञ्-सृञ्-मृञ्-
 छिञ्-मिश्र have अचुकुमारत्-अससञ्जत्-अपपारत्-अतितीरत्-अशु-
 शूरत्-अविवीरत् &c. कल्-काल्-आंदोल्-शील्-वेल्-पल्यल्-
 स्थल्-प्रैखोल्-have अचकालत्-अविवेलत्-आन्दुदोलत्-अपिप्रैखोलत्-
 अतुस्थूलत्, &c. गर्व् has अजगर्वत्. षष्-गवेष्-रूढ् have अरुरूक्षत् &c.
 अंस-रस्-वस्-भाज्-सभाज्-वास्-निवास् have आंससत्-अवभाजत् &c.
 चद्-सद्-रद्-कुद्-स्पृद्-and गृद् have अचुकुहत्-अपस्पृहत्-अजगृहत् &c.

(239) Exception to 1 335 (c).

(b)

शास् 2. P.

S.	D.	P
1 अशशासम्	अशशासाव	अशशासाम
2 अशशासः	अशशासतम्	अशशासत
3 अशशासत्	अशशासताम्	अशशासन्

(240) Exception 1 to 235 (c).

(c)

The following roots are marked with ऋ in the Dhātupāṭha. These do not shorten their penultimate vowel in the Aorist of the causal, viz. in the Third variety.

चक्रास् 2. P; वाश 4. A; तुङ् 8. P; लोक्-लोच् 10. U; Parasmaipada roots of the 1st conjugation, viz. कञ्; क्रीड्; निड्; पिस्र्; हुड्; हूड्; स्वाड्; द्राग्-ध्राग्-राग्-लाग्-शाग्-श्लाग्; केल्-खेल्-चेल्-पेल्-फेल्-वेल्-शेल्-क्षेल्; मेथ्; घेद्; घेङ्; रेव्; पेम्; ओढ्; ओण्-शोण्-ओण्-श्लोण्; तोड्-रोड्-लोड्; धोर; यौद्-रौद्; रौड् and शौद्.

Atmanepadi roots of the 1st conjugation.

शुक्-युक्-क्षीरु; टिक्-तिरु; विप्-तिप्-स्तिप्; लोक्-स्त्रीरु; लोप्-
द्राप्-घ्राप्-साप्-लाप्-श्लाप्; माग्; द्राइ-धाइ-पाइ; गाप्-नाप्-पाप्;
ताप्; शाल्; काष्-भाष्-भ्लाष्; काष्-नाष्-घ्राष् (242) राग्;
ब्राह्-बाह्; टीरु-तीरु-शीरु-सीरु; क्षीरु-क्षीरु; चीम्-क्षीम्; द्वेक्-
धेक्-रेक्-क्षेक्; धेज्-रेज्; हेइ; वेप्; केप्-गेप्-ग्लेप्-तेप्-मेप्-रेप्-
लेप्-वेप्-स्तेप्; रेइ; रेम्; सेव्-गेव्-ग्लेव्-तेव्-देव्-मेव्-सेव्; गेप्-
ग्लेट्-जेप्-नेट्-वेप्-प्रेप्-येप्-रेप्-देप्-हेप्; जेम्-वेम् and वेह्.

The following are the roots of the 1st conjugation, both the
padas; मिइ; मिइ; चीइ; प्रोइ; होइ; पाच्; राग्; माप्; चाइ; दाइ;
दाइ; माइ; सेरु; एज्; रेइ; ग्लेट्; ग्लेइ; वेण्; नेइ; मेप्; वेइ; एप्-मेप्-
भेप् and भ्लेप्.

(241) Exception 1 to 235 c.

(d)

मालयति (from माला)

S.	D.	P.
1 अममालय्	अममालाय	अममालाम
2 अममालः	अममालतम्	अममालत
3 अममालत्	अममालताम्	अममालन्

This is an illustration of the root the vowel of which has
been dropped.

(242) Illustration of Exception 2 to 235 c.

भाज् 1- A. (भाजयति-ते,) to shine 3 अजीमसत् or अजभाजत्
भास् 1. A. (भासयति-ते,) to shine 3 अजीमसत् or अजभासत्
माप् 1. A. (मापयति-ते) to speak 3 अजीमपत् or अजमापत्
दीप् 4. A. (दीपयति-ते) to lighten 3 अदीदिपत् or अदीदिपत्
जीव् 1. P. (जीवयति-ते) to live 3 अजीजिपत् or अजजीपत्
मील् 1. P. (मीलयति-ते) ' to wink, to fade.' 3 अमीमिलत् or अमिमिलत्
पीड् 10. P. A. (पीडयति-ते) to give pain 3 अपीपिडत् or अपिपीडत्

(243) Illustration of Exception 3 to 235 c.

कण् 1. P. (काणयति-ते) to sound 3 अचीकणत् or अचकाणत्
रण् 1 P. (राणयति-ते) to sound 3 अरीरणत् or अरराणत्
भण् 1. P. (भाणयति-ते) to sound 3 अजीभणत् or अजभाणत्

अण् 10. P. A. (आणयति-ते) to give 3 अशिअणत् or अशआणत्
 लृप् 6. P. A. (लोपयति-ते) to cut 3 अल्लुपत् or अल्लोपत्
 हेट् 1. A. (हेटयति-ते) to hinder. 3 अजीहित् or अजिहेट्

* The root ह्व takes Samprasaraṇa in the Causal, Desiderative and in this variety. हु-हुहु-जुहु-जुहाव्-जुहव्-जूहव्: अजूहवत् or अजुहावत्.

वण् 1. P. (वाणयति-ते) to sound 3 अवीवणत् or अववाणत्
 लृट् 1. 4. P. 10. U (लोटयति-ते) 3 अल्लुटत् or अल्लोटत्
 लृप् 4. P. (लोपयति-ते) to perplex 3. अल्लुपत् or अल्लोपत्
 चण् 1. P. (चाणयति-ते) to move, hurt 3 अचीचणत् or अचचाणत्
 लृट् 1. A. to resist 6. P. to wallow (लोटयति-ते) 3 अल्लुटत् or अल्लोटत्.

(244) Illustration of Exception (1) to 235 (e.)

स्मृ 1. P. to remember (स्मारयति-ते)—असस्मरत्
 दृ 9. P. to tear (दारयति-ते)—अददरत्
 त्वर 1. A. to hasten (त्वरयति-ते)—अतत्वरत्
 प्रथ् 10 P. A. to publish (प्रा-प्रथयति-ते)—अपप्रथत्
 म्रद् 1. A. to grind (म्रदयति-ते)—अमम्रदत्
 स्तृ 9. P. A. to cover (स्तारयति-ते)—अतस्तरत्
 स्पश् 1. P. A. to obstruct }
 10 A to take } (स्पाशयति-ते)—अपस्पशत्

(245) Illustration of Exception 4 to 235 (e.)

वेष्ट् 1. A. (वेष्टयति-ते) to surround 3 अववेष्टत् or अविवेष्टत्
 चेष्ट् 1. A. (चेष्टयति-ते) to act, to be busy. 3 अचचेष्टत् or अचिवेष्टत्

(246) Exception 3 to 235 (e.).

The roots हु-हु-स्तु-जु-ध-दृ-तु-शु-क्षु-क्षु-कु-सु—and स्तु substitute ङ for इ in the Reduplicative ayllable.

The forms therefore are:—अजूहवत्—त; अजुह्ववत्—त; अतुष्टवत् त; अनूनवत्—त; अदूधवत्—त or अदूधवत्—त; अदूदवत्—त; अतूतवत्—त; अदुद्यवत्—त; अचुक्षवत्—त; अचुक्षवत्—त; अचूकवत्—त; असूसवत्—त & असुणवत्—त.

* ह्व: संप्रसारणम् VI. 1. 32.

The Reduplicative syllable of ह—यु—रु—यु—भू and ज्यु 1. A. 'to go' does not change its ह to र, as it is here followed by a letter of a labial class or a semi-vowel or ज् followed by अ or आ.

The forms therefore are:—अरीरयत्—अपीपयत्—अलीलयत्—अपीपयत्—अधीमयत्—and अजिज्ययत्—त.

(247) Illustration of Exception 4 to 235 (o).

घु 1. P. (घ्राययति—ते) to go 3 असिन्नयत् or अघुन्नयत्

श्रु 1. P. (श्राययति—ते) to hear 3 अशिन्नयत् or अशुन्नयत्

दु 1. P. (द्राययति—ते) to go 3 अदिद्रयत् or अदुद्रयत्

पु 1. A. (प्राययति—ते) to go 3 अपिप्रयत् or अपुप्रयत्

पु 1. A. (प्राययति—ते) to go 3 अपिप्रयत् or अपुप्रयत्

च्यु 1. A. (च्याययति—ते) to go 3 अचिच्ययत् or अचुच्ययत्

(248) Roots with initial vowels reduplicate the following consonant and add ह to it in the reduplicative syllable. आदयति—ते (cansal of अद् to eat); आद्—अद्—आदिह् and then आदिदत्—त;

According to article 110 (a) उन्द्, अर्द् and others form औन्दिदत् and आर्जिहत्.

(249) The roots अङ्, अङ्, अङ्, अङ्, ऊन् and अर्ध् have for the Aorist of their cansal the forms आथरुत्—त; आथगत्—त; आन्द्घत्—त; आंससत्—त; औननत्—त and आर्तयत्. See article 238.

(250) The root र्या* substitutes र् necessary for the penultimate vowel, and घ्रा† does it optionally. र्या (cansal र्याययति—ते) by 235 (a) र्याप्; by this rule स्थिप्; by 235 (d) तिष्ठिप्—अतिष्ठिप्. घ्रा (cansal घ्राययति—ते); by 235 (a). घ्राप्; by this rule as well as by 235 (e) घ्रिप् or घ्रप्; by 235 (d) जिघ्रिप् or जघ्रप्; by 235 (e) जिघ्रप्, and so there are two bases जिघ्रिप् and जिघ्रप्—अजिघ्रिप् or अजिघ्रप्.

* तिष्ठतेति VII. 4. 5.

† जिघ्रतेति VII. 4. 6.

* (a) In the case of पा ' to drink ' the penultimate vowel is dropped, and ई is added to the reduplicative syllable. पा (causal पाययति-ते); by 235(a) पाय्; by 235(c) पय्; by 235(d) पपय्; by this rule पप्य् and पीप्य्—अपीप्यत्. पा 'to protect' is regular in its causal Aorist form as अपीपलत्.

† (b) The root गण् takes इ or अ in the reduplicative syllable. गण् (causal गणयति-ते); by 235 (a) गण्; by 235 (d) जगण्; by this rule जीगण् or जगण्, अजीगणत् or अजगणत्.

‡ (c) The इ of the Reduplicative syllable of हि 5. P. ' to go ' is not changed to घ् in this variety. The form therefore is—हि (causal हाययति-ते)—हाय्—हय्—जहय्—जिहय्—जीहय्—अजीहयत्.

§ (d) स्वप् takes Samprasarana in this form necessarily, and श्वि takes it optionally in this variety and the causal Desiderative.

स्वप्—सुप्—सुषुप्—सुषुप्—असुषुपत्

श्वि-शु—शाव्—शव्—शशव्—शुशव्—शूशव्—अशूशवत्

श्वि (causal श्वाययति-ते); श्वाय्—श्वय्—शश्वय्—शिश्वय्—अशिश्वयत्.

+ (e) The root स्फुर् substitutes आ optionally for the penultimate vowel. स्फुर् (causal स्फोरयति-ते) by 235 (a) स्फोर; by 235 (b) स्फुर; by this rule स्फार optionally. So there are two bases पुस्फुर and पुस्फर्—अपुस्फुरत् or अपुस्फरत्.

* लोपः पिबतेरीश्वाम्यासस्य VII. 4. 4.

† ई चगणः VII. 4. 97.

‡ हे रचाङि VII. 3. 56.

§ श्वोपेश्चाङि VI. 1. 18. णौ च सश्रद्धोः VI. 1. 31.

+ चिस्फरोर्णे VI. 1. 54.

- * (f) The cansal Aorist of ह् with अधि 'to study' is अध्यापिषत् or अध्यजीगत्; of इ with अधि 'to remember' is अध्यजीगमत्; of युत् is अदिद्युतत्; of ऊर्ण is और्णनवत्; and of ईर्ष्य is ऐर्षिष्यत् or ऐर्षियत्.

SIXTH VARIETY (only Parasmaipadi).

The 6th and 7th varieties are treated here before the 4th and 5th ones, it being more advantageous to do so.

(251) In this Variety terminations are directly applied to the roots.

(252) Necessary and Optional roots of VI variety:—

† यमादेशोयच्छतिश्च रमिःपर्याङ्ग्युपाधिकः ।
 नग्मीनातिमिनोतिश्चऽऽदन्तेजन्ताश्च घातवः ॥
 नित्यं सक्विसाचिटश्चैषां लुङिज्ञेया मनीषिभिः ॥ १ ॥
 लिनातिर्जिघ्रतिधेद्गो छद्यतिस्पतीच घातवः
 पद्वेसग्वेदसिचौचात्र परस्मैपदिनः स्मृताः ॥ २ ॥

The roots यम्, रम् with परि—आ—वि and उप and the roots नम्, मी 9 P 'to kill,' मि 5 P to throw, and the roots ending in आ, ए, ऐ, and ओ take the sixth variety necessarily in the Parasmaipada. The root ली 9. P. 'to adhere,' and the roots घ्रा, घे, शो, छो and सो take this variety optionally.

(253) The roots रम्, मि 5 A, मी 9 A, take the fourth variety in the Atmanepada and ली 9. P. takes it in the Parasmaipada.

(a) For घ्रा, शो, छो, and सो see section 221 (page 234.)

(b) For घे see section 222 and third variety.

(c) For the roots क्वा 4. P. to cut, क्वा 1. P. क्वा 3. P. पा 1. P. 'to drink' रथा and घ्र 3. P. See section 220.

* गो च संश्रद्धोः II. 4. 51. युतिस्वाप्योः संप्रसारणम् VII. 4. 47.
 युद्धयोर्लुङि 1. 3. 91.

† यमरमनमार्ता सक् च VII. 2. 73.

विमाषा प्राधेद्गच्छासः II. 4. 78.

(d) The roots दा 3. A. रथा 1. A. and घा 3. A. take the fourth variety in the Atmanepada.

(254) The root वे 1. U. ' to weave, ' ध्ये 1. U. ' to cover, ' हा 3. P. to go, हा 3. A. to abandon, and ज्ञा 9. U. ' to know ' take the sixth variety according to section (252) in the Parasmaipada, but in the Atmanepada they take the fourth variety.

(255) The roots गा and ग्यै 'to go,' त्रै and दे to protect, मे to return or exchange, ज्यै to grow, all of the 1st conjugation, and the roots मा 3. 4. to measure, though ending in आ, ए and ऐ, do not belong to this variety, as all of these are Atmanepadi roots. They take the fourth variety being Anit.

(256) The root ह्वे takes the second variety in both the Padas (see page 235). Besides it takes the fourth variety in the Atmanepada.

(257) For रुथा see exception to section 196. It takes the second variety necessarily. See section 228 (a).

(258) The root दरिद्रा drops its आ optionally in the Aorist taking the sixth variety when it retains this आ, and the fifth one when it is dropped.

(259) Most of the Parasmaipadi roots ending in vowels that take this variety are given here.

The roots ज्या 9. P, द्रा, पा to protect, प्रा, प्ता, भा, मा, या, रा, ला, वा, आ, सा, all of the 2nd conj. and the roots ध्मा, ज्ञा, कै, क्षै, गै, ग्लै, दै ध्यै, म्लै, श्रै, and स्तयै, all of the 1st conjugation take the sixth variety.

यस् 1. P. to restrain.

S.	D.	P.
1 अयंसिषम्	अयंसिष्व	अयंसिष्म
2 अयंसीः	अयंसिष्टम्	अयंसिष्ट
3 अयंसीत्	अयंसिष्टान्	अयंसिष्टुः

Roots Variety 3. sing.

आरम्	1. P.—VI	आरंसीत्
रम्	1. A.—IV	अरंस्त
नम्	1. P.—VI	अनंसीत्
मि	5. P. } —VI	अमासीत्
मी	9. P. }	
मि	5. A. } —IV	अमास्त
मी	9. A. }	
ली	9. P.—VI	अलासीत्
ली	9. P.—IV	अलेपीत्
घे	1. P.—II	अघात्
		--VI अघासीत्
		--III अदघत्
दा	3. P.—I	अदात्
दा	3. A.—IV	अदित
धा	3. P.—I	अघात्
धा	3. A.—IV	अधित

Roots Variety 3 sing.

स्था	1. P.—I.	अस्थात्
स्था	1. A.—IV	अस्थित
घे	1. P.—VI	अघासीत्
घे	1. A.—IV	अघास्त
व्ये	1. P.—VI	अव्यासीत्
व्ये	1. A.—IV	अव्यास्त
ज्ञा	9. P.—VI	अज्ञासीत्
ज्ञा	9. A.—IV	अज्ञास्त
हा	3. P.—VI	अहासीत्
हा	3. A.—IV	अहास्त
के	1. P.—VI	अकासीत्
दरिद्रा	2. P.—VI	अदरिद्रासीत्
		--V अदरिद्रीत्
ह्वे (ह्व)	1. P, II	अह्वत्
	1. A.	II अह्वत
	1. A.	IV अह्वस्त

SEVENTH VARIETY.

(260) The radical vowels do not undergo Guna or Vriddhi substitute in this variety.

(261) Necessary and Optional roots of VII variety

- * कुशिस्त्वपिदिशिदिही दुहोद्विप्सेहती रिशि ।
 रुशोरुहिलिङ्पतिश्च लिशतिर्विशतिलिहिः ॥
 एतेवेदाधिकवश लुङिनित्यक्सयोगिनः ॥ १ ॥
 निष्कुपिः कर्पतिरुपी क्षिप्वातिर्विष्यद्विर्गुहिः ।
 तृदिवृहा सृशिवृही श्लिष्यतिश्च सृहिस्सृशिः ॥
 लुङिक्सयोगिनो धैते धातवस्तु चतुर्दश ॥ २ ॥

* शल इयपधादनिटः क्तः III. 1. 45.

न वृशः III. 1. 48.

सृशामृशकृषतृपटृर्णाल्लेः सिज्वावाच्यः ।

Anit roots ending in झ्-ष्-स्- or ह् with a penultimate इ-उ-ऋ or ॠ, take the seventh variety. दृश् is an exception, it takes II and IV varieties. Such of the Wet roots as answer the above rule take this variety optionally. Fourteen of the Anit roots take this variety necessarily, and fourteen others including also some of the Wet roots take it optionally.

(262) Of the optional roots विष् takes II variety in the Parasmaipada, and VII in the Atmanepada; श्लिष् when it means 'to embrace' takes VII variety, but when meaning 'to cling' it takes II one; the roots कृष्, मृष्, and स्पृष् being Anit take IV variety also; and the remaining roots viz. निष्कुष्-क्लिष्-युह्-गृह्-तृह्-बृह्-वृह् and स्तृह् when they are Set take V variety, and when Anit they take VII variety instead of IV one, as they end in झ्-ष्-स् or ह्

(263)*The root दुह्-दिह्-लिह् and युह् when followed by the Atmanepada terminations with an initial consonant of the dental class viz. by the terminations सावहि-सथाः-सध्वम् and सत्त drop optionally the स or सा and take only वहि-थाः-ध्वम् and त as their terminations in this variety.

Necessary Roots.

लिह् 2. 'to taste.'

Parasmaipada

S.	D.	P.
1 अलिक्षम्	अलिक्षाव	अलिक्षाम
2 अलिक्षः	अलिक्षतम्	अलिक्षत
3 अलिक्षत्	अलिक्षताम्	अलिक्षन्

Atmanepada.

1 अलिक्षि	अलिक्षावहि-अलिह्वहि	अलिक्षामहि
2 अलिक्षथाः-अलीढाः	अलिक्षथाम्	अलिक्षध्वम्-अलीढम्
3 अलिक्षत-अलीढ	अलिक्षताम्	अलिक्षन्त

* छग्वा दुहदिहलिहयहामात्मनेपदे दन्त्ये VII. 3. 73.

A.	1 Dual.	2 Sing.	2 Plural.	3 Sing.
इह्—अपुसायहि	अपुसयाः	अपुसधमम्	अपुसत	
अदुदहि	अदुपाः	अपुग्धम्	अदुप	
दिह्—अपिसायहि	अपिसयाः	अपिसधमम्	अपिसत	
अदिदहि	अदिग्पाः	अपिग्धम्	अदिग्ध	
एह्—अपुसायहि	अपुसयाः	अपुसध्मम्	अपुसत	
अयदहि	अग्दाः	अयदम्	अयद	

Roots	Variety	3 sing.
क्रुन्	1. P.—VII	अक्रुक्षत्
स्त्रिप्	1. P.—	अविक्षत्
	1. A.—	अविक्षत
दिश	6. P.—	अदिक्षत्
	6. A.—	अदिक्षत
दिह	2. P.—	अपिक्षत्
	2. A.—	अपिक्षत
		अदिग्ध
दुह	2. P.—	अपुक्षत्
	2. A.—	अपुक्षत
		अदुग्ध
दिप्	2. P.—	अदिक्षत्
	2. A.—	अदिक्षत
मिह्	1. P.—	अमिक्षत्
रिह्	6. P.—	अरिक्षत्
रुन्	6. P.—	अरुक्षत्
रुह	1. P.—	अरुक्षत्
लिङ्	4. A.—	अलिक्षत्
लिङ्	6. P.—	अलिक्षत्
विङ्	6. P.—	अविक्षत्

Optional Roots.

निष्कुप्	9. P.—VII	निरुक्षत्
	V	अकोपीत्
कृप्	1. P.—VII	अकृक्षत्
रुप्	6. P.—VII	अरुक्षत्
	6. A.—VII	अरुक्षत

Roots	Variety	3 sing.
कृप्	6. P.—IV	अमाक्षीत्
	A—IV	अक्राक्षीत्
		अकृष्ट
हिन्	9. P.—VII	अहिक्षत्
	—V.	अहिजीत्
विप्	3. A.—VII	अविक्षत्
	3. P.—II	अविपत्
एह्	1. P.—VII	अपुक्षत्
	1. A.—VII	अपुक्षत
		अगृह
	1. P.—V	अगृहीत्
	1. A.—V	अगृहीट
एह्	1. A.—VII	अपुक्षत
	V.	अगृहीट
तृह	6. P.—VII	अतृक्षत्
	V	अतृहीत्
मृह	6. P.—VII	अमृक्षत्
	—V	अमृहीत्
मृह	6. P.—VII	अमृक्षत्
	IV	अमाक्षीत्
		अग्राक्षीत्
मृह	6. P.—VII	अमृक्षत्
	V.	अमृहीत्
श्लिप्	4. P.—	
	to cling—II.	अश्लिपत्
श्लिप्	4 P	
	to embrace—VII	अश्लिषत्
सृह	6P.—VII	असृक्षत्
	V.	अस्तहीत्
सृह	6. P.—VII	असृक्षत्
	IV	अस्माक्षीत्
		अस्पाक्षीत्

FOURTH VARIETY.

(264) Anit roots take IV variety necessarily and Wet ones optionally. The exceptional peculiarities are noted further on.

(265) The radical vowel takes its Vridhi substitute in the Parasmaipada.

(266) * In the Atmanepada the penultimate इ-उ-ऋ-ॠ short or long, and the final क् of a root remain the same, while the ending इ or उ short or long takes Guna.

(267)† Anit roots change their penultimate क् to र् optionally.

(268) ‡ स्र is dropped when it is preceded and followed by any consonant except a nasal or a semi-vowel. It is also dropped when preceded by a short vowel and followed by any consonant except a nasal or a semi-vowel.

(269) § The ending स्र of a root when followed by any termination, beginning with स्र and belonging to the non-conjugational tenses and moods, takes त् as its substitute.

Anit Roots.

(270) Anit roots with the exception of those belonging to I, II, III and VI varieties must take IV variety necessarily. Some of the Anit roots that take the other varieties optionally or in the Parasmaipada only have their other or Atmanepada forms made up in this variety.

The following Karikas enumerate the necessary and optional roots of the fourth variety.

* लिङ्सिचावात्मनेपदेषु 1. 2. 11. उञ्च 1. 2. 12.

† अनुदात्तस्य चर्दुष्यस्यान्यतरस्याम् VI. 1. 59.

‡ झलोझलि VIII. 2. 26. ऋस्वादङ्गात् VIII. 2. 27.

§ सः स्वार्थधातुके VII. 4. 49.

पचिर्मजिमुनीप्राजिपञ्चराशि सिद्धुदिनुदि ।

क्षिप्तपृषपशप् नहिषही छेते द्विपदिन स्पृता ॥ १ ॥

पृच्छतिस्त्वजतिश्चैव भञ्ज्मस्त्र्ज् सञ्ज्मसृजित्त्वा ।

बध्नाती राध्व्यधि सापिश्रुत्पृष्यभ्र् दृश्यमिर्दाहि ॥

एते सप्तदशैव स्पृ परस्मैपदि धातव्य ॥ २ ॥

स्वञ्ज् हृद्युष्ययुधिमनी तेपते रमतेलामि, ।

ययविद्योयिन्येय ह्यारमनेपादि धातव्य ॥

त्रयश्चत्वारिंशदेते नित्यसिचिभवन्ति हि ॥ ३ ॥

रिच्यिञ्निजिर्युञ्जिजिर् ह्रदृष्टिद्भिद्रुषर्दृदिर्दृशि ॥

स्पृश्र्मृश्र्मृश्चुस्तिचिगमी लिपिर्लुपिषमीरमि ॥

लुङि सिञ् यागिनो ये ते एकाप्येति धातव्य ॥ ४ ॥

Note —The roots मञ् 4 A -बुध् 4 A -विद् 4 7 A -and वस् 1 P are Anut and take IV variety, but विद् 2 P -मन् 8 A -and वस् 2 P are Set and take V variety only बुध् 1. P and वस् 4 P though Set take II variety exclusively बुध् 1st conjugation takes V variety in both the padas, and विद् 6 U being considered by some as a Wet root ought to take IV and V varieties, but it takes II variety in the Parasmaipada and V in the Atmanepada

The root गम्* takes II and IV varieties, and यम् VI and IV ones यम्† meaning "to marry" and गम् drop their nasal optionally in the Atmanepada fourth variety. यम्‡ meaning "to make known the faults of others" and हन्§ do the same necessarily वध् §§ is substituted for हन् in the Parasmaipada necessarily and optionally in the Atmanepada The substitute वध्** takes V variety, and its vowel does not take Vriddhi

* वा गम 1 2 13

† विमाधीपयमने 1 2. 16 ‡ यमो गधने 1 2 10

§ हन सिच् 1 2 14

§§ लुङि च II. 4 43

आत्मनेपदेष्वन्यतरस्याम् II 4 44

** जनिवध्योश्च्य VII 3 35

The Optional Roots.

रिच्विच्निजिर्युज्विजिर क्षुद् छिद् भिद् रुध् स्कन्दिर्द्दिशिः take II and IV varieties; स्पृञ्—सृञ् and कृष् IV and VII, and रस् IV and VI varieties. The roots लुप् and सुच् 6th conjugation take II variety in the Parasmaipada and IV one in the Atmanepada. The roots सिच् and लिप् 6th conjugation do the same in the Atmanepada but take II variety not only in the Parasmaipada but in the Atmanepada also.

(271) The root *पद् substitutes इ necessarily for the termination स्त, the third person singular of the Aorist. It is optionally so substituted in the case of the roots † दीप्—जन्—ध—पूर—ताय् and प्याय्.

मन् 4. A.

S.	P.
1. अमंसि	अमंस्महि
2. अमंस्थाः	अमन्ध्वम्
3. अमस्त	अमंसत

बुध् 4. A.

1. अभुत्सि	अभुत्स्महि
2. अभुद्धाः	अभुद्ध्वम्
3. अभुद्ध् } अबोधि }	अभुत्सत

वस् 1. P.

1. अवात्सम्	अवात्सम्
2. अवात्सीः	अवात्सम्
3. अवात्सीत्	अवात्सत

विद् 4. 7. A.

1. अवित्सि	अवित्स्महि
2. अवित्थाः	अविद्ध्वम्
3. अवित्त	अवित्सत

गम् 1. A.

1. समगंसि	समगंस्महि
2. समगंस्थाः	समगन्ध्वम्
3. समगंस्त	समगंसत

गम् 1. A.

S.	P.
1. समगसि	समगंस्महि
2. समगथाः	समगन्ध्वम्
3. समगत	समगंसत

यम् to make known.

1. उदायसि	उदायंस्महि
2. उदायथाः	उदायन्ध्वम्
3. उदायत	उदायंसत

हन् A.

1. आहसि	आहंस्महि
2. आहथाः	आहन्ध्वम्
3. आहत	आहंसत

यम् 1. A. to marry.

1. उपायंसि	उपायंस्महि
2. उपायंस्थाः	उपायन्ध्वम्
3. उपायंस्त	उपायंसत

1. उपायसि	उपायंस्महि
2. उपायथाः	उपायन्ध्वम्
3. उपायत	उपायंसत

* चिण्ते पदः III. 1. 60.

† दीपजनबुधपूरीनायिप्यायिभ्योन्यतरस्याम् III. 1. 61.

नह् 4. U.

Parasmaipada.

S. D. P.

1. अनात्सम् अनात्स्य अनात्सम्
2. अनात्सीः अनात्स्य भनात्स्य
3. अनात्सीत् अनात्स्य अनात्स्यः

Atranepada.

S. D. P.

1. अनत्सि अनत्स्यहि अनत्समहि
2. अनत्सा. अनत्सायाम् अनत्सम्
3. अनत्स अनत्साताम् अनत्सत

यन् 0. P.

S.

D.

P.

1. अभान्तसम् अभान्तस्य
2. अभान्तसीः अवान्दम्
3. अभान्तीत् अवान्दाम्

Roots Variety 3. Sing.

यच् I. P.—IV अपाक्षीत्

A.—" अपक्त

भज् I. P.—" अभक्षीत्

A.—" अभक्त

भुज् 6. P }
7. P } —" अभोक्षीत्

7. A.—" अभुक्त

अस्ज् 6 P.—" अमाक्षीत् }
अमाक्षीत् }

A.—" अभर्षे }

अभर्षे }

यज् I. P.—" अपाक्षीत्

A.—" अयष्ट

रज्ज् 1. P.—" अरक्षीत्

A.—" अरक्ष्य

नह् 4. P.—" अनात्सीत्

A.—" अनद्ध

वह् 1. P.—" अवाक्षीत्

A.—" अवोढ

Roots Variety 3. Sing.

खिद् 6. P.—IV अरोत्सीत्

4. A. }
7. A. } " अखित्त

तुद् 6. P. " असौत्सीत्

A. " अतुत्त

तुद् 6. P.—" अनोत्सीत्

A.—" अनुत्त

क्षिप् 4. P. }
6. P. } " भक्षेप्सीत्

6. A.—" अक्षिप्त

तप् 1. P.—" अताप्सीत्

4. A.—" अतप्त

वप् 1. P.—" अवाप्सीत्

A.—" अवप्त

शप् 1 P.—" अशाप्सीत्

A.—" अशप्त

घप् 4. P.—II अयसत्

दह् 1. P.—IV अधाक्षीत्

स्वज्ज् 1. A.—" अस्वज्ज्

हृद् 1. A.—" अहत्त

Roots	Variety	8. Sing.	Roots	Variety	3. Sing.
प्रच्छ्	6. P.—,,	अप्राक्षीत्	बुध्	4. A.—IV	अबुद्ध् } अबोधि }
त्यज्	1. P.—,,	अत्याक्षीत्	बुध्	1. P.—II	अबुधत्
भञ्ज्	7. P.—,,	अभाङ्क्षीत्	1. P.—V		अबोधीत्
मस्ज्	6. P.—,,	अमाङ्क्षीत्	1. A.—V		अबोधिष्ट
रुज्	6. P.—,,	अरौक्षीत्	युध्	4. A.—IV	अयुद्ध्
सञ्ज्	1. P.—,,	असाङ्क्षीत्	मन्	4. A.—,,	अमंस्त
सृज्	6. P.—,,	अस्राक्षीत्	मन्	3. A.—V	अमनिष्ट
बन्ध्	9. P.—,,	अभान्तसीत्	तिप्	1. A.—IV	अतित्
राध्	4. P. } 5. P. },,	अरात्सीत्	रभ्	1. A.—,,	अरब्ध
व्यध्	4. P.—,,	अव्यात्सीत्	लभ्	1. A.—,,	अलब्ध
साध्	5. P.—,,	असात्सीत्	पद्	4. A.—,,	अपादि
छुप्	6. P.—,,	अच्छौप्सीत्	चिद्	4. A. } 7. A. } —	अचित्
स्वप्	2. P.—,,	अस्वाप्सीत्	चिद्	2. P.—V	अवेदीत्
यभ्	1. P.—,,	अयाप्सीत्	चिद्	6. P.—II	अविदत्
दंश्	1. P.—,,	अदांक्षीत्	6. A.—IV		अचित्
वस्	1. P.—,,	अवात्सीत्	6. A.—V.		अवेदिष्ट
वस्	2. P.—V	अवासष्ट			

Most of the Anit roots ending in vowels have been given here with their noteworthy exceptions in each case.

(272) Anit roots ending in आ and those in ए—ऐ and ओ according to 196 (b).

For Parasmaipada roots of this description see VI variety.

ली 9 P assuming the form of ला by virtue of 196 (a) takes IV and VI varieties.

Atmanepadi Roots such as ज्यै—त्रै—इयै—मे (all 1st conj.) and the root मा 3rd and 4th conj. take IV variety only. मा 2nd Parasmaipada takes VI variety.

Roots belonging to both the padas such as वे—व्ये—(1. U.); मि 5. U. सी, ज्ञा 9. U. and ह्य 3. U. take VI variety in the Parasmaipada and IV in the Atmanepada.

Exception (1).—The roots दा 1. U. घा and रघा take the first variety in the Parasmaipada, and 4th in the Atmanepada. दे 1. A. takes IV variety.

Exception (2).—The root ह्ये takes II in the Parasmaipada and IV in the Atmanepada.

The root रघा which is a substitute for चक्ष takes II variety only.

(273)* The vowel of the roots रघा and घु verbs viz. दा 3-घा-दा 1-दो-दे and घै (See page 233) takes इ as its substitute, and as it is weak, it does not take Guna or Vridhhi.

Roots Variety 3 sing.		Roots Variety 3 sing.
ली 9. P—VI अलासीत् .		ये 1. P—VI अवासीत्
IV अलैपीत्		1. A—IV अवास्त
प्ये 1. A—IV अप्यास्त		व्ये 1. P—VI अव्यासीत्
घे " —" अघ्रास्त		1. A—IV अव्यास्त
इये " —" अदयास्त		मि 5. P } -VI अमासीत्
मे " —" }		मी 9. P } -VI अमासीत्
मा 3. A—" }		मि 9. A } -IV अमास्त
मा 4. A—" }		मी 9. A } -IV अमास्त
मा 2. P—VI अमासीत्		घा 3. P—I अघात्
ज्ञा 9. P—VI अज्ञासीत्		3. A—IV अधित
9. A—IV अज्ञास्त		रघा 1. P 1 अरघात्
हा 3. P—VI अहासीत्		1. A IV अरघ्यत
3 A—IV अहास्त		ह्ये 1. A IV अह्यास्त
दा 1. P—I अदात्		For the other forms of ह्ये and
1. A—IV }		रघा see the second variety.
द 1. A—" }		

(274) Anit Roots ending in इ.

The roots इ. 1. P. to go, क्षि 1. 5. P, धि 8. P. to hold, and हि 5. P., the root स्मि 1. A. and the roots चि 5, जि 1, and सि 5. 9. to lie, (all both the padas) take IV variety.

Exception:—The roots श्रि and श्रि are Set, but श्रि takes III variety exclusively, and श्रि takes II, III and V varieties. The roots इ 2. P. and इ with अधि 'to remember' take II variety, but इ with अधि 2. A. 'to study' takes IV variety. In the last case गा is * optionally substituted in the Aorist and the Conditional. The terminations to be applied to this † गा and to the verbs of the कृतादि class are weak with the exception of those of the Causal, the अ of the Perfect and the affix जित्. Again the vowel of this गा takes इ as its substitute according to the following rule.

(275) † The vowel of the वृ verbs, मा, रंथा—गा—पा—हा and सो takes इ as its substitute when followed by the consonantal weak terminations.

इ with अधि 'to study.'

2. Atmanepada.

S.	D.	P.
1 अध्यगीपि	अध्यगीष्वहि	अध्यगीष्महि
2 अध्यगीष्ठाः	अध्यगीषाथाम्	अध्यगीद्मम्
3 अध्यगीष्ट	अध्यगीषाताम्	अध्यगीषत
1 अध्यैपि	अध्यैष्वहि	अध्यैष्महि
2 अध्यैष्ठाः	अध्यैषाथाम्	अध्यैद्मम्
3 अध्यैष्ट	अध्यैषाताम्	अध्यैषत

Roots	Variety	3. Sing.	Roots	Variety	3. Sing.
इ	1. P.—IV	ऐषीत्	जि	1. P.—IV	अजैषीत्
क्षि	1. P. }	अक्षैषीत्	”	—A.—	अजेष्ट
क्षि	5 P. }		सि	5.9P.—	असैषीत्
धि	6. P.—	अधैषीत्	”	A.—	असेष्ट
हि	5. P.—	अहैषीत्	श्रि	—	see page 243.
स्मि	1. A.—	अस्मेष्ट	श्रि—	—	see pages 239 and 244.
चि	5. P.—	अचैषीत्	इ	2. P.	} see page 234.
”	—A.—	अचेष्ट	इ with अधि	to remember	

* विभाषा लुङ्लोटोः II. 4. 50.

† गाङ्गुटादिभ्योऽज्जिण्डित् 1. 2. 1.

‡ घुमास्थागापाजहातिसां हलि VI. 4. 66.

(276) Anit Roots ending in ई.

The roots भी—ही (3 conj.); क्षी—री—क्षी (9); वी 2; ई 1, 2 and ली 1 (all Porasmaipodi), the roots भी—मी—वी—धी—दी—ने—ली and ई all of the 4th conjugation Atmanepado; and the roots श्री—प्री—फ्री (9); and नी 1, both the padas, take IV variety.

Exception:—क्षी 2 A. and ही 1. 4 A. ore Set and take V variety. For मि—मी and ली 9 P. see 196 (o) and page 255.

Roots	Variety	3. Sing.	Roots	Variety	3. Sing.
भी 3. P.—IV		अभेपीत्	री 4 A.—IV		अरेष्ट
ही 3. P.—	"	अहेपीत्	ली 4 A.—	"	अलेष्ट
क्षी 9. P.—	"	अक्षेपीत्			अलास्त
री 9. P.—	"	अरेपीत्	ई 4 A.—	"	ऐष्ट
क्षी 9. P.—	"	अक्षेपीत्	श्री 9. P.—	"	अश्रीपीत्
वी 2. P.—	"	अवेपीत्	श्री 9. A.—	"	अश्रीष्ट
ई 2. P. } —		ऐपीत्	प्री 9. P.—	"	अप्रीपीत्
ई 1. P. } —		ऐपीत्	प्री 9. A.—	"	अप्रीष्ट
ली 1. P.—	"	अलेपीत्	फ्री 9. P.—	"	अफ्रीपीत्
भी 4. A.—	"	अमेष्ट	फ्री 9. A.—	"	अफ्रीष्ट
मी " —	"	अपेष्ट	नी 1. P.—	"	अनेपीत्
वी " —	"	अवेष्ट	नी 1 A.—	"	अनेष्ट
धी " —	"	अधेष्ट	क्षी 2. A.—V		अक्षयिष्ट
दी " —	"	अदास्त	ही 1. A. } —		अदयिष्ट
		see 196 (a)	ही 4 A }		

(277) Anit Roots ending in उ.

The roots कु—तु—यु (2 conj.), हु 3 and दृ 5 (all Porasmaipadi); हु 2; प्लु—पु—ज्यु—यु—दु—च्यु and कु all of 1st conj. Atmanepadi, and शु—धु (5), यु and स्कु (9) of both the padas take IV variety.

* Exception (1). The Anit Roots दृ and शु take III variety exclusively.

* निमित्तद्वयः कर्तृचिद् III. 1. 48.

* Exception (2). The Anit Roots स्तु 2 and सु 5 U. take IV variety in the Atmanepada and V variety in the Parasmaipada.

† Exception (3). The Anit Root सु 1, 2. Parasmaipada takes IV and V varieties.

Exception (4). The roots यु—रु—क्षु—ह—क्षु and स्तु are Set and therefore take V variety. The root स्तु and क्रम् † take IV variety in the Atmanepada and V in the Parasmaipada.

(277 a) रु 6. P. and कु 6. A. 'to sound' belong to कृटादि class and the vowel therefore does not take Guna. See 274.

Roots Variety 3. Sing.

कु	2. P.—IV.	अकौपीत्
तु	2. P.—	अतौपीत्
यु	2. P.—	अयौपीत्
हु	3. P.—	अहौपीत्
दु	5. P.—	अदौपीत्
ह्रु	2. A.—	अह्रोष्ट
पु	1. A.—	अप्पोष्ट
भु	" —	अभ्रोष्ट
ज्यु	" —	अज्योष्ट
यु	" —	अगोष्ट
डु	" —	अडोष्ट
च्यु	" —	अच्योष्ट
कु	" —	अकोष्ट
श्रु	5. P.—	अश्रौपीत्
श्रु	5. A.—	अश्रोष्ट
रु	2. P.—V	अरावीत्
क्षु	2. P.—	अक्षणावीत्
नु	2. P.—	अनावीत्
क्षु	2. P.—	अक्षावीत्

Roots Variety 3. Sing.

धु	5. P. —IV	अधौपीत्
धु	5. A. —	अधोष्ट
यु	9. P. —	अयौपीत्
यु	9. A. —	अयोष्ट
स्तु	9. P. —	अस्कौपीत्
स्तु	9. A. —	अस्कोष्ट
दु	1. P. }	See page 244.
सु	1. P. }	
स्तु	2. P. —V	अस्तावीत्
स्तु	2. A. —IV	अस्तोष्ट
सु	5. P. —V	असावीत्
सु	5. A. —IV	असोष्ट
सु	1. P. }	IV
सु	2. P. }	
		V
यु	2. P. —	अयावीत्
स्तु	2. P.—V	अस्नावीत्
स्तु	2. A.—IV	अस्नोष्ट
कु	6. A.—IV	अकुत
यु	6. P.—IV	अयुपीत्

* स्तुसुधृज्यः परस्मैपदेषु VII. 2. 72.

† See † page 176.

‡ स्तुक्रमोरनात्मनेपदानिमित्ते VII. 2. 36.

(278) Anit Roots ending in क.

The roots वृ 3-सृ-स्तृ-दृ (all 1. P.), the roots घृ-घृ-दृ-घृ (all 6. A.), and the roots भृ 1. 3; छ 5. 8: दृ-घृ-क (all 1. U.) take IV. variety.

Exception (1) The root क 3. P. takes II variety.

Exception (2). * Roots with a final क which is preceded by a conjunct consonant take IV or V variety in the Atmanepada. The root स्तृ 5. U. is a root of this kind.

Roots	Variety	3. Sing.	Roots	Variety	3. Sing.
वृ 3. P.—	IV	अपार्षीत्	भृ 1. A. }	IV	अभृत
सृ 1. P.—	"	अस्तार्षीत्	भृ 3. A. }		
स्तृ 1. P.—	"	अस्मार्षीत्	कृ 5. P. }	"	अकार्षीत्
दृ 1. P.—	"	अद्वार्षीत्	छ 8. P. }		
घृ 6. A.—	"	अघृत	छ 5. A. }	"	अछृत
घृ " —	"	अघृत	छ 8. A. }		
दृ " —	"	अदृत	दृ 1. P.—	"	अद्वार्षीत्
घृ " —	"	अघृत	दृ 1. A.—	"	अदृत
भृ 1. P.—	"	अभृत	घृ 1. P.—	"	अघार्षीत्
भृ 3. P.—	"	अभार्षीत्	घृ 1. A.—	"	अघृत
			क 1. P.—	"	आर्षीत्

स्तृ 5. Parasm. 4th Variety.

S.	D.	P.
1 अस्तांर्षम्	अस्तांर्ष	अस्तांर्ष
2 अस्तांर्षः	अस्तांर्षम्	अस्तांर्ष
3 अस्तांर्षीत्	अस्तांर्षीम्	अस्तांर्षुः

स्तृ 5. Atm. 4th Variety.

1 अस्तृषि	अस्तृष्वहि	अस्तृष्महि
2 अस्तृथाः	अस्तृपाथाम्	अस्तृष्व (द्वि) म्
3 अस्तृत	अस्तृपाताम्	अस्तृपत

* राजश्रमयोगोदे: VII. 2. 43.

For the Atmanepadi forms of the 5th Variety See section 286.

SET ROOTS.

(279) * वृ 9. A; वृ 5. U; and roots ending in long ऋ take IV or V variety in the Atmanepada.

वृ 9. 5. A. 4th Variety.

1	अवृषि	अवृष्वहि	अवृष्महि
2	अवृथाः	अवृषाथाम्	अवृद्धम्
3	अवृत	अवृषाताम्	अवृषत

वृ 9. A. 4th Variety.

स्तृ 9. A. 4th Variety.

S.	P.	S.	P.
1	अवृषि	अवृष्महि	अवृष्महि
2	अवृष्टाः	अवृद्धम्	अवृद्धम्
3	अवृष्ट	अवृषत	अवृषत

For वृ and स्तृ See section 23 (a).

† क्रम् 1 conj. is Anit when Atmanepadi.

S.	D.	P.
1	अक्रंसि	अक्रंस्वहि
2	अक्रंस्थाः	अक्रंसाथाम्
3	अक्रंस्त	अक्रंसाताम्

WET ROOTS.

(280) Of Wet roots तञ्च्—तञ्ज्—मृज्—व्रश्च्—व्रप्—गाह्—
तृह्—अभ्—तभ्—त्वभ्—सिध् 1. P. and अझ 5. A.—— गुप् 1. P. and
क्षम् 1. A take IV or V variety. The roots क्तिद् रध्—नश्—दृह्—
—स्रह्—सिह्—स्तृह् and सिध्—गुप्—क्षम् (when these three roots
are of the 4th conjugation) take II variety necessarily. अझ
9. P. and गुप् 1. A. being Set take only V variety. The roots
तृप्—दृप्—स्यन्द and क्लृप् take II, IV and V, and the roots क्तिष्—
गृह्—गृह्—तृह्—स्तृह्—वृह् and वृह् take VII and V varieties. The
root अञ्ज् † takes V variety only.

* लिङ्गसिचोरात्मनेपदेषु. VII. 2. 42.

† See exception 4 to section 277.

‡ अञेः सिचि VII. 2. 71.

गाह् 1. A. 4th variety.

S.	D.	P.
1 अघाक्षि	अघाक्ष्वहि	अघाक्षमहि
2 अगाढाः	अघाक्षाथाम्	अघाक्षम्
3 अगाढ	अघाक्षाथाम्	अघाक्षत
5th variety.		
1 अगाहिपि	अगाहिष्वहि	अगाहिष्महि
2 अगाहिष्ठाः	अगाहिषाथाम्	अगाहिध्व-द्व-म्
3 अगाहिष्ट	अगाहिषाताम्	अगाहिषत

Roots	Variety	3. Sing.	Roots	Variety	3. Sing.
तञ्च्	7. P.—IV V	अतांक्षीत् अतञ्चीत्	त्वश्	1. P.—IV V	अत्वाक्षीत् अत्वक्षीत्
तञ्ज्	7. P.—IV V	अतांक्षीत् अतञ्जीत्	अग्	5. A.—IV V	आष्ट आशिष्ट
मृज्	1. P. } 2 P. } IV V	अमाक्षीत् अमाजीत्	अग्	9. P.— V	आशीत्
व्रश्च्	6. P.—IV V	अव्राक्षीत् अव्रश्चीत्	गुप्	1. P.—IV V	अगौप्सीत् अगोपीत् अगोपायीत्
व्रप्	1. A.—IV V	अव्रप्त अव्रपिष्ट	गुप्	4. P.— II	अगुपत्
तृह्	6. P.—IV V	अतृह्णीत् अतृहीत्	क्षम्	1. A.— V	अक्षुक्ष्मिष्ट
अश्	1. P.—IV V }	आक्षीत्	क्षम्	1. A.—IV V	अक्षस्त अक्षमिष्ट
तश्	1. P. } तश् 5. P. } IV V	अताक्षीत् अतक्षीत्	क्षम्	4. P.— II	अक्षमत्
			सिध्	1. P.—IV V	असैप्सीत् असैधीत्
			अञ्ज्	7. P.— V	आञ्जीत्

For the forms of other roots see the varieties concerned.

(281) The roots स्तृ 1. U., * ध्रू 5. 9. U, and सू 2. 4. A. are Wet They therefore take both IV and V varieties, with the exception of ध्रू which does not take IV variety in the Parasmaipada.

* See section 186.

Roots	Variety	3. Sing.	Roots	Variety	3. Sing.
स्वृ	1. P.—IV	अस्वर्षीत्	धृ	5. A. } — V	अधविष्ट
	V	अस्वरीत्	धृ	9. A. }	
स्वृ	1. A.—IV	अस्वृत			IV अधोष्ट
	V	अस्वरिष्ट	सृ	2. A. }	IV असोष्ट
धृ	5. P. }	V अधावीत्	सृ	4. A. }	
धृ	9. P. }	IV no form.			V असाविष्ट

FIFTH VARIETY.

(282) Set roots with the exception of those that are restricted to I, II, III, IV, VI, and VII varieties take V variety necessarily. The optional roots or the roots taking other varieties in the Parasmaipada only, have their other or Atmanepada forms made up in this variety.

Parasmaipada.

(283)*The ending vowel short or long of a root, the penultimate † अ of roots ending in र् or ल्, and the radical ‡ vowel of चद् and ब्रज् take Vriddhi necessarily in the Parasmaipada.

(284) दृ when 2. conj.

S	P.
1 अयाविषम्	अयाविष्म
2 अयावीः	अयाविष्ट
3 अयावीत्	अयाविषुः
Roots	Variety 3 Sing
रु	2. P.—V अरावीत्
क्षु	2. P.—, अक्षणीत्
शी	2. A.—, अशयिष्ट
तु	2. P.—, अनावीत्
क्षु	2. P.—, अक्षणीत्
ढी	14. A.—, अढयिष्ट
दरिद्रा	2. P.—, अदरिद्रीत्

धृ 9. 5. P.—V अधावीत्
A—, अधविष्ट

स्तु when Parasmaipada.

S.	P.
1 अस्ताविषम्	अस्ताविष्म
2 अस्तावीः	अस्ताविष्ट
3 अस्तावीत्	अस्ताविषुः
स्तु	when Parasmaipadi.

See exception 4 to Section 277.

S.	P.
1 अस्ताविषम्	अस्ताविष्म
2 अस्तावीः	अस्ताविष्ट
3 अस्तावीत्	अस्ताविषुः

* सिचि वृद्धिः परस्मैपदेषु VII 2. 1.

† अतीलाजन्तस्य VII. 2. 2.

‡ वद्वजहलन्तस्याचः VII. 2. 3.

सु when Parasmaipadi.

S.	P.
1 अस्ताविपम्	अस्तापिप्म
2 अस्तावीः	अस्तापिट
3 अस्तावीत्	अस्तापिषुः

धि 1. P. takes Guna instead of Vridhhi. See exception to section 200.

S.	P.
1 अश्वापिपम्	अश्वपिप्म
2 अश्वपीः	अश्वपिट
3 अश्वपीत्	अश्वपिषुः

वृ 5. P. and वृ 9 P. 5th Variety.

S.	D.	P.
1 अवारिपम्	अवारिप्य	अवारिप्म
2 अवारीः	अवारिष्टम्	अवारिष्ट
3 अवारीत्	अवारिष्टाम्	अवारिषुः

वृ 5. A. and वृ 9. A. 5th Variety.

1 अयरि (री) पि	अयरि (री) प्यटि	अयरि (री) प्यटि
2 अयरि (री) ष्टाः	अयरि (री) पायाम्	अयरि (री) ध्व-द्वम्
3 अयरि (री) ट	अयरि (री) पाताम्	अयरि (री) पत

(285) *The intermediate इ is optionally lengthened in the case of वृ and roots ending in long ऋ before the terminations of the non-conjugal tenses and moods except those of the Perfect. It is necessarily lengthened in the case of the root वृहृ† under the same circumstances. But it is not at all lengthened before the Parasmaipada terminations of V variety. Hence Parasmaipada forms of वृ are only अवारिपम्, &c.

(286) The root स्तृ 5th conjugation takes V variety optionally in the Atmanepada. See exception 2 to section 278.

	स्तृ A.	
S.	D.	P.
1 अस्तरिपि	अस्तरिप्यटि	अस्तरिप्मटि
2 अस्तरिष्टाः	अस्तरिपायाम्	अस्तरिध्व-द्वम्
3 अस्तरिष्ट	अस्तरिपाताम्	अस्तरिपत

*: वृत्तौ VII. 2. 38.

† प्रहोऽल्लिटिदीर्घः VII. 5. 37.

सिचि च परस्मैपदेषु VII. 2. 40.

स्तु १. U.

Parasmaipada.

S.

D.

P.

1 अस्तारिपम्	अस्तारिष्व	अस्तारिष्म
2 अस्तारीः	अस्तारिष्टम्	अस्तारिष्ट
3 अस्तारीत्	अस्तारिष्टाम्	अस्तारिष्टुः

Atmanepada.

1 अस्तरि-री-पि	अस्तरि-री-ष्वहि	अस्तरि-री-ष्महि
2 अस्तरि-री-ष्ठाः	अस्तरि-री-षाथाम्	अस्तरि-री-ध्व-द्वम्
3 अस्तरि-री-ष्ट	अस्तरि-री-षाताम्	अस्तरि-री-षत्

(287) Vriddhi is optionally substituted for the final of ऊर्ण in the Parasmaipada.

ऊर्ण 2. P.

S.	P.	S.	P.
1 और्णाविपम्	और्णाविष्म	1 और्णविपम्	और्णविष्म
2 और्णावीः	और्णाविष्ट	2 और्णवीः	और्णविष्ट
3 और्णावीत्	और्णाविष्टुः	3 और्णवीत्	और्णविष्टुः

(288) *The intermediate ङ is optionally weak in the case of the root ऊर्ण. Hence one base is और्णव् when the final उ of ऊर्ण takes Guna and the other base is और्ण्व् as उ is changed to उव् before the terminations of V variety in this case specially.

ऊर्ण 2. A.

S.	D.	P.
1 और्णविषि	और्णविष्वहि	और्णविष्महि
2 और्णवीः	और्णविषाथाम्	और्णविध्व(द्व)म्
3 और्णविष्ट	और्णविषाताम्	और्णविषत्

* ऊर्णोतिविभाषा VII. 3. १०.

विभाषोर्णोः 1. 2. 3.

ऊर्ण 2. U.

Parasmaipada.

S.	P.
1 और्णुविषम्	और्णुविष्म
2 और्णुवीः	और्णुविष्ट
3 और्णुवीत्	और्णुविष्टुः

(289) वङ् 1 P. A.

1 अवादिषम्	अवादिष्म
2 अवादीः	अवादिष्ट
3 अवादीत्	अवादिष्टुः

Atmanepada.

S.	P.
1 और्णुविषि	और्णुविष्महि
2 और्णुविष्टाः	और्णुविष्टवम्
3 और्णुविष्ट	और्णुविष्टत

1 अपदिषम्	अपदिष्महि
2 अपदिष्टाः	अपदिष्टवम्
3 अपदिष्ट	अपदिष्टत

Note—अ is not lengthened in the Atmanepada.

हल् 1. P. to move (ending in ह्)

1 अह्नालिषम्	अह्नालिष्य	अह्नालिष्म
2 अह्नालीः	अह्नालिष्टम्	अह्नालिष्ट
3 अह्नालीत्	अह्नालिष्टाम्	अह्नालिष्टुः

The roots क्षल्—गल्—चल्—ज्वल्—दल्—फल्—रवल्—हृल् are to be similarly conjugated. फल् is Atmanepadi and so it has अकलिष्ट and not अकालिष्ट.

क्षर् 1. P. to drop.

(ending in र्)

S.	D.	P.
1 अक्षारिषम्	अक्षारिष्य	अक्षारिष्म
2 अक्षारीः	अक्षारिष्टम्	अक्षारिष्ट
3 अक्षारीत्	अक्षारिष्टाम्	अक्षारिष्टुः

The root चर्—ज्वर्—रप्, &c. are to be similarly conjugated. त्वर् is A. and so it has अत्यरिष्ट.

वज् 1. P. to go.

1 अव्राजिषम्	अव्राजिष्य	अव्राजिष्म
2 अव्राजीः	अव्राजिष्टम्	अव्राजिष्ट
3 अव्राजीत्	अव्राजिष्टाम्	अव्राजिष्टुः

D. 18

(290)* The penultimate अ of roots beginning with a consonant and ending in any simple consonant except र् and ल् take Vridhhi optionally.

गृ 1. P. to speak.

S.	D.	P.
1. अग-गादिषम्	अग-गादिष्व	अग गादिष्म
2. अग-गादीः	अग-गादिष्टम्	अग-गादिष्ट
3. अग-गादीत्	अग-गादिष्टाम्	अग-गादिष्टुः

The roots कण्—कण्—फेण्—भण्; कस्—त्रस्—लस्—शस्; खन्—घन्—सन्—स्तन्—स्वन्; खद्—नद्—मद्—रद्; जप्—लप्; नद्—पद्—पद्, वश्, व्यच्, and शश् are to be similarly conjugated. The roots सन्—लष्—छद्—झष् and तन् are to be so conjugated in the Parasmaipada but the अ is not lengthened in the Atmanepada forms,

Exception :—† Roots ending in ह्—म्—य्, the roots क्षण्—ध्वज्, the roots ऊन्—ध्वन्—इल्—अर्द् to kill (all 10 U.) and the roots marked with a mute ए viz. कस् 1. P.; कग्—रग्—लग्—सग्—स्तग् and ह्वग् (all 1. P.); कद्—चद् (1. P.); चत् 1. P. कथ् 1. P. पथ्—मथ् (1. P.); चद् 1. U. and हस्—हस् (1. P.) and the root श्वि do not take Vridhhi, but take Guna.

मह् 1. P. to reverse.

S.	P.
1 अमहिषम्	अमहिष्म
2 अमहीः	अमहिष्ट
3 अमहीत्	अमहिष्टुः

रह् is to be similarly conjugated.

मह् 9. P.

1 अग्रहीषम्	अग्रहीष्म
2 अग्रहीः	अग्रहीष्ट
3 अग्रहीत्	अग्रहीष्टुः

मह् 9. A.

1 अग्रहीषि	अग्रहीष्महि
2 अग्रहीष्ठाः	अग्रहीष्ट्वम्
3 अग्रहीष्ट	अग्रहीषत

For the lengthening of इ see section 285.

क्षम् 1. A.

S.	P.
1 अक्षमिषि	अक्षमिष्महि
2 अक्षमिष्ठाः	अक्षमिष्ट्वम्
3 अक्षमिष्ट	अक्षमिषत

स्यम् 1. P. to sound.

1 अस्यमिषम्	अस्यमिष्म
2 अस्यमीः	अस्यमिष्ट
3 अस्यमीत्	अस्यमिष्टुः

वम् is to be similarly conjugated

व्यप् 1. P. to go.

1 अव्ययिषम्	अव्ययिष्म
2 अव्ययीः	अव्ययिष्ट
3 अव्ययीत्	अव्ययिष्टुः

* अतोहलादेशोः VII. 2. 7.

† हयन्तक्षणश्चसजाणिष्वेदिताम् VII. 2. 5.

व्यय 1. A. to go

कम् is Set when Parasmaipada,
see Exception 4 to section 277.

S.	P.
1 अव्यपिपि	अव्यपिप्माहि
2 अव्यपिष्ठाः	अव्यपि-ध्व-वृम्
3 अव्यपिट्	अव्यपिपत
Roots	Variety 3. sing.

S.	P.
1 अक्रमिषम्	अक्रमिष्म
2 अक्रमीः	अक्रमिट्
3 अक्रमीत्	अक्रमिहः
Roots	Variety 3 Sing.

श्वस् 2. P.—V	अश्वसीत्
जाय् 2. P.—,	अजागरीत्
काय् 1. P.—,	अकसीत्
*ऊन् 10. P.—,	ओनयीत्
10. A.—,	ओनयिट्
ध्वन् 10. P.—,	अध्वनयीत्
10. A.—,	अध्वनयिट्
इह् 10. P.—,	पेलयीत्
10. A.—,	पेलयिट्
अर्द् 10. P.—,	आर्दयीत्
10. A.—,	आर्दयिट्

These forms are made up from the Causal base ऊनय्—ध्वनय्—पलय् and अर्दय् which instead of taking III variety take V one in the Vedas and are allowed in common speech also.

(291) The penultimate radical vowel takes Guna in the Parasmaipada.

कृप् 9. P.

S.	D.	P.
1 अकोपिषम्	अकोपिष्व	अकोपिष्म
2 अकोपीः	अकोपिटम्	अकोपिट्
3 अकोपीत्	अकोपिटाम्	अकोपिहुः

Atmanepada.

(292) The final vowel and the penultimate short of roots take their Guna substitute in V variety in the Atmanepada

(292a) The root विञ् 3 U. is Anit and take II and IV varieties. विञ् 6 A. and 7 P. is Set and takes V variety only, but the intermediate इ is weak in this case and the penultimate इ of विञ् does not therefore take Guna.

* नोनयतिध्वनयत्येलयत्यर्दयतिभ्यः III. 1. 51.

विज् 6 A. 7 P.

Parasmaipada.

S.

P.

Atmanepada.

S.

P.

* 1 अविजिषम्	अविजिष्म
2 अविजीः	अविजिष्ट
3 अविजीत्	अविजिष्ठुः

1 अविजिषि	अविजिष्महि
2 अविजिष्टाः	अविजिध्वम्
3 अविजिष्ट	अविजिषत

(293) The roots * तन्-सन्-क्षण्--क्षिण्-क्ण्-तृण्-घृण्-वन् (all 8 U.) and मन् 8 A. take optionally in the Atmanepada as the 2nd and 3rd person singular termination त् and थास् for इष्ट and इष्टाः and in this case they drop their nasal.

8. U	P. 3 Sing.	A. 3 Sing.	A. 2 Sing.
तन्—	अता-तनीत् ;	अतनिष्ट-अतत ;	अतनिष्टाः-अतथाः
क्षण्—	अक्षणीत् ;	अक्षणिष्ट-अक्षत ;	अक्षणिष्टाः-अक्षथाः
क्षिण्—	अक्षेणीत् ;	अक्षेणिष्ट-अक्षित ;	अक्षेणिष्टाः-अक्षिथाः
क्ण्—	आर्णीत् ;	आर्णिष्ट-आर्त ;	आर्णिष्टाः-आर्थाः
तृण्—	अतर्णीत् ;	अतर्णिष्ट-अतर्त ;	अतर्णिष्टाः-अतर्थाः
घृण्—	अघर्णीत् ;	अघर्णिष्ट-अघर्त ;	अघर्णिष्टाः-अघर्थाः
वन्—	अवा-वनीत् ;	अवनिष्ट-अवत ;	अवनिष्टाः-अवथाः
मन् 8 A.—	अमा-मनीत् ;	अमनिष्ट-अमत ;	अमनिष्टाः-अमथाः
सन् 8 U.—	असा-सनीत् ;	असनिष्ट-असात ;	असनिष्टाः-असाथाः

(294) †The vowel of सन् is lengthened before त् and थाः (the optional substitutes of इष्ट and इष्टाः according to 293) after dropping its न्. The forms are therefore असाथाः and असात instead of असथाः and असत.

(295) The root गुप् is Wet, and as it retains its आद्य optionally (see 195) it has three forms:—

गुप् 1. P.

4 th Variety

S.

P.

1 अगौप्सम्	अगौप्स
2 अगौप्सीः	अगौप्स्त
3 अगौप्सीत्	अगौप्स्तुः

गुप् 1 P

5th Variety

S.

P

1 अगोपिषम्	अगोपिष्म
2 अगोपीः	अगोपिष्ट
3 अगोपीत्	अगोपिष्ठुः

* तनादिभ्यस्तथासोः II 4. 79.

† जनसनखनांसञ्जलोः VI. 4. 42.

सू 1. P.

S.	D.	P.
1 अगोपाविषम्	अगोपाविष्य	अगोपाविष्म
2 अगोपावीः	अगोपाविष्टम्	अगोपाविष्ट
3 अगोपावीत्	अगोपाविष्टात्	अगोपाविष्टुः

(206) अञ् is a Wet root but it admits & necessarily in the Aorist (see section 280).

1 आञ्जिष्य	आञ्जिष्य	आञ्जिष्म
2 आञ्जीः	आञ्जिष्टम्	आञ्जिष्ट
3 आञ्जीत्	आञ्जिष्टात्	आञ्जिष्टुः

(207) For हन् see page 250.

Poras.

Atmo.

S.	P.	S.	P.
1 अयषिष्य	अयषिष्म	1 आयषिवि	आयषिष्माहि
2 अयषीः	अयषिष्ट	2 आयषिष्ठाः	आयषिष्म
3 अयषीत्	अयषिष्टुः	3 आयषिष्ट	आयषिषत

(208) See section 271 regarding the following :—

	1st sing.	2nd sing.	3rd sing.
दीप् 4. A —अदीपिवि	अदीपिष्ठाः	अदीपिष्ट—अदीपि	
जत् „ —अजनिवि	अजनिष्ठाः	अजनिष्ट—अजनि	
सुप् „ —being Anit takes the fourth variety, see page 260.			
पृप् „ —अपूरिवि	अपूरिष्ठाः	अपूरिष्ट—अपूरि	
ताप् „ —अतापिवि	अतापिष्ठाः	अतापिष्ट—अतापि	
प्याप् „ —अप्यापिवि	अप्यापिष्ठाः	अप्यापिष्ट—अप्यापि	

(209) The roots वृज् and क्षम् are Wet and take IV and V varieties (See section 280). These are omitted through oversight in the karikes of the optional roots of the fourth variety.

सू 1. 2. P.

4th variety.

5th variety.

S.	P.	S.	P.
1 अमाक्षम्	अमाक्षम्	1 अमाजिष्य	अमाजिष्म
2 अमाक्षीः	अमाक्षिष्ट	2 अमाजीः	अमाजिष्ट
3 अमाक्षीत्	अमाक्षिष्टुः	3 अमाजीत्	अमाजिष्टुः

क्षम् 1. A,
4th Variety

S.	D.	P.
1 अक्षंसि	अक्षंस्वहि	अक्षंस्महि
2 अक्षंस्थाः	अक्षंसाथाम्	अक्षन्ध्वम्
3 अक्षंस्त	अक्षंसाताम्	अक्षंसत

For the forms of the 5th variety see exception to section 290.

क्षम् 4. P. takes second variety, see page 238 and section 280.

CHAPTER XIII.

The Simple and Periphrastic Futures.

(A) The Simple Future i. e. लुट् or श्वस्तनीवृत्तिः

(300) The final vowel and the penultimate short of roots take Guna.

(301) Terminations.

<i>Parasmaipada.</i>			<i>Atmanepada.</i>		
S.	D.	P.	S.	D.	P.
1 स्यामि	स्यावः	स्यामः	1 स्ये	स्यावहे	स्यामहे
2 स्यासि	स्यथः	स्यथ	2 स्यसे	स्येथे	स्यध्वे
3 स्यति	स्यतः	स्यन्ति	3 स्यते	स्येते	स्यन्ते

(302) For the change of स् to त् in the case of roots ending in स्, for that of penultimate ऋ to ॠ optionally, for lengthening the augment इ in the case of the roots ग्रह्—वृ, and roots ending in long ऋ and for the change of अ or आ to ओ in the case of सह् and वृह् see sections 269— $\frac{194}{84}$ —285—and $\frac{194}{84}$.

ANIT ROOTS.

(303) Anit roots do not take इ.

* Exception (1) :—Roots with afinal ऋ and the roots हन् admit इ in the Future and Conditional.

† Exception (2) :—गम् in the Parasmaipada takes इ in the Future, Conditional and Desiderative. गम् (substitute for इ 2. P.

* ऋद्धनोःस्ये VII. 2. 70.

† गमेरिदपरस्मैपदेषु VII. 2. 58.

to go and ह् with अधि 'to remember') does the same in the Desiderative.

(304) The root दृश्ति drops its अ before non-conjugational terminations.

* The roots दीधी and वेवी drop their final vowel before य् and इ.

(305) For मि—मी—दी see 196 (a), for दे—दो—दै 196 (b) and for मज् ¹⁹⁴

Roots	1st Sing.	2nd Sing.	3rd Sing.
ज्ञा ० P.	ज्ञास्यामि	ज्ञास्यसि	ज्ञास्यति
A.	ज्ञास्ये	ज्ञास्यसे	ज्ञास्यते
इ 1 P.	एष्यामि	एष्यसि	एष्यति
इ with अधि	अध्येष्ये	अध्येष्यसे	अध्येष्यते
नी 1 P.	नेष्यामि	नेष्यसि	नेष्यति
A.	नेष्ये	नेष्यसे	नेष्यते
श्रु 5 P.	श्रोष्यामि	श्रोष्यसि	श्रोष्यति
A.	संश्रोष्ये	संश्रोष्यसे	संश्रोष्यते
दे 1 A.	दास्ये	दास्यसे	दास्यते
दो 4 P. }	दास्यामि	दास्यसि	दास्यति
दै 1 P. }			
मि or मी 5 P.	मास्यामि	मास्यसि	मास्यति
A.	मास्ये	मास्यसे	मास्यते
दी 4 A.	दास्ये	दास्यसे	दास्यते
ली ० P.	लेष्यामि	लेष्यसि	लेष्यति
	लास्यामि	लास्यसि	लास्यति
4 A.	लेष्ये	लेष्यसे	लेष्यते
	लास्ये	लास्यसे	लास्यते
दृश्ति 2 P.	दृशिष्यामि	दृशिष्यसि	दृशिष्यति
दीधी 2 A.	दीधिष्ये	दीधिष्यसे	दीधिष्यते
वेवी 2 A.	वेविष्ये	वेविष्यसे	वेविष्यते

कृ to do.

Parasmaipada.

Atmanepada.

S.	D.	P.	S.	D.	P.
1	करिष्यामि	करिष्यावः करिष्यामः	1	करिष्ये	करिष्यावहे करिष्यामहे
2	करिष्यासि	करिष्यथः करिष्यथ	2	करिष्यसे	करिष्येथे करिष्यध्वे
3	करिष्यति	करिष्यतः करिष्यन्ति	3	करिष्यते	करिष्येते करिष्यन्ते

वृ 9. 5. P. The same as कृ P. with रि lengthened optionally, and व for क, as वरिष्यामि or वरीष्यामि

वृ 9. A. The same as कृ A. with रि lengthened optionally and व for क, as वरिष्ये or वरीष्ये.

Roots	1st sing	2nd sing	3rd sing
शक् 5 P.	शक्ष्यामि	शक्ष्यसि	शक्ष्यति
पच् 1 P.	पक्ष्यामि	पक्ष्यसि	पक्ष्यति
A.	पक्ष्ये	पक्ष्यसे	पक्ष्यते
सुच् 6 P.	मोक्ष्यामि	मोक्ष्यसि	मोक्ष्यति
A.	मोक्ष्ये	मोक्ष्यसे	मोक्ष्यते
सिच् 6 P.	सेक्ष्यामि	सेक्ष्यसि	सेक्ष्यति
A.	सेक्ष्ये	सेक्ष्यसे	सेक्ष्यते
प्रच्छ् 6 P.	प्रक्ष्यामि	प्रक्ष्यसि	प्रक्ष्यति
त्यज् 1 P.	त्यक्ष्यामि	त्यक्ष्यसि	त्यक्ष्यति
मस्ज् 6 P.	मङ्क्ष्यामि	मङ्क्ष्यसि	मङ्क्ष्यति
विज् 3 P.	वेक्ष्यामि	वेक्ष्यसि	वेक्ष्यति
A.	वेक्ष्ये	वेक्ष्यसे	वेक्ष्यते
विज् 6 A.	विजिष्ये	विजिष्यसे	विजिष्यते
विज् 7 P.	विजिष्यामि	विजिष्यसि	विजिष्यति
सृज् 6 P.	स्रक्ष्यामि	स्रक्ष्यसि	स्रक्ष्यति
अद् 2 P.	अत्स्यामि	अत्स्यासि	अत्स्यति
विद् 4 7 P.	वेत्स्ये	वेत्स्यसे	वेत्स्यते
विद् 7 P.	वेदिष्यामि	वेदिष्यसि	वेदिष्यति
विद् 6 P.	वेत्स्यामि	वेत्स्यसि	वेत्स्यति
A.	वेत्स्ये-वेदिष्ये	वेत्स्यसे-वेदिष्यसे	वेत्स्यते-वेदिष्यते
क्रुध् 4 P.	क्रोत्स्यामि	क्रोत्स्यासि	क्रोत्स्यति
बुध् 4 A.	भोत्स्ये	भोत्स्यसे	भोत्स्यते

Roots		1st Sing	2nd Sing	3rd Sing
बुध्	1 P.	बोधिष्यामि	योधिष्यसि	बोधिष्यति
बुध्	1 A.	बोधिष्ये	योधिष्यसे	बोधिष्यते
बन्ध्	9 P.	मन्त्स्यामि	मन्त्स्यसि	मन्त्स्याति
मन्	4 A.	मंत्स्ये	मंत्स्यसे	मंत्स्यते
मन्	8 A.	मनिष्ये	मनिष्यसे	मनिष्यते
हन्	2 P.	हनिष्यामि	हनिष्यसि	हनिष्यति
भाष्	5 P.	आप्स्यामि	आप्स्यसि	आप्स्यति
सृष्	4 P.	तर्पिष्यामि	तर्पिष्यसि	तर्पिष्यति
		तप्स्यामि	तप्स्यसि	तप्स्यति
		व्रप्स्यामि	व्रप्स्यसि	व्रप्स्यति
हृष्	4 P.	The same as above with ह् for त्, and व्र् for व्र		
लृष्	6 P.	लोप्स्यामि	लोप्स्यसि	लोप्स्यति
	A.	लोप्स्ये	लोप्स्यसे	लोप्स्यते
लृष्	4 P.	लोपिष्यामि	लोपिष्यसि	लोपिष्यति
सृष्	1 P.	सत्प्यामि	सत्प्यसि	सत्प्यति
		व्रत्प्यामि	व्रत्प्यसि	व्रत्प्यति
रृष्	1 A.	रत्प्ये	रत्प्यसे	रत्प्यते
गृष्	1 P.	गमिष्यामि	गमिष्यसि	गमिष्यति
मृष्	1 P.	नंत्स्यामि	नंत्स्यसि	नंत्स्याति
बृष्	1 P.	द्रक्ष्यामि	द्रक्ष्यसि	द्रक्ष्यति
सृष्	6 P.	मर्क्ष्यामि	मर्क्ष्यसि	मर्क्ष्यति
		व्रर्क्ष्यामि	व्रर्क्ष्यसि	व्रर्क्ष्यति
स्पृष्	6 P.	The same as above with स्प for म् and स्प for व्र.		
ऊष्	16 P.	The same as above with ऊ for म् and ऊ for व्र.		
उष्	4 P.	पोक्ष्यामि	पोक्ष्यसि	पोक्ष्यति
	1 } 9 }	P.	पोषिष्यामि	पोषिष्यसि
			पोषिष्यति	
वृष्	1 P.	वत्स्यामि	वत्स्यसि	वत्स्यति
	2 A.	वसिष्ये	वसिष्यसे	वसिष्यते
वृष्	1 P.	धक्ष्यामि	धक्ष्यसि	धक्ष्यति
नृष्	4 P.	नत्स्यामि	नत्स्यसि	नत्स्याति
	A.	नत्स्ये	नत्स्यसे	नत्स्यते

SET ROOTS.

(306) Set roots admit इ.

Exception (1):—*The roots वृत्, वृध् and शृध् though Atmanepadi become optionally Parasmaipadi in the Future, Conditional and Desiderative, in which case they do not take इ before the Parasmaipada terminations.

Exception (2):—† The roots कृत्—चृत्—छृद्—तृद् and चृत् admit इ optionally before any non-conjugational termination beginning with स except in the Aorist.

Roots	1st Sing.	2nd Sing.	3rd Sing.
वृत् 1 A.	वर्तिष्ये	वर्तिष्यसे	वर्तिष्यते
P.	वत्स्यामि	वत्स्यसि	वत्स्यति
वृध् 1 P.	"	"	"
A.	वर्धिष्ये	वर्धिष्यसे	वर्धिष्यते
शृध् 1 A.	शार्धिष्ये	शार्धिष्यसे	शार्धिष्यते
P.	शत्स्यामि	शत्स्यसि	शत्स्यति
कृत् 6 P.	कर्तिष्यामि	कर्तिष्यसि	कर्तिष्यति
	कत्स्यामि	कत्स्यसि	कत्स्यति
चृत् 6 P.	The same as above with च for क.		
छृद् 7 P.	छर्दिष्यामि	छर्दिष्यसि	छर्दिष्यति
	छत्स्यामि	छत्स्यसि	छत्स्यति
A.	छर्दिष्ये	छर्दिष्यसे	छर्दिष्यते
	छत्स्ये	छत्स्यसे	छत्स्यते
तृद् 7 P. A.	The same as above with त for छ		
चृत् 4 P.	The same as कृत् with न for क.		
मृद् 9 P.	ग्रहीष्यामि	ग्रहीष्यसि	ग्रहीष्यति
A.	ग्रहीष्ये	ग्रहीष्यसे	ग्रहीष्यते

(307) See section 186 (a), (1—2—7), 274, 288, and last portion of 277 regarding the following :—

* वृद्धयः स्यसनोः I. 3. 92.

नवृद्धयश्चतुर्थ्यः VII. 3. 59

† सेऽसिचिकृतचृतछृदतृदचृतः VII. 3. 57.

Roots		1st Sing	2nd Sing	3rd Sing
यु	2 P.	यविष्यामि	यविष्यसि	यविष्यति
यु	9 P.	योष्यामि	योष्यसि	योष्यति
	A.	योष्ये	योष्यसे	योष्यते
रु	} 2 P. The forms are the same as यु 2 P. with र—क्ष्ण क्ष—न and क्ष for य.			
क्षु				
रु				
क्षु				
शी	2 A.	शयिष्ये	शयिष्यसे	शयिष्यते
ही	1 A.	The same as शी with ह for श.		
अि	1 P.	अविष्यामि	अविष्यसि	अविष्यति
	A.	अविष्ये	अविष्यसे	अविष्यते

अि 1. P. the same as अि with अ for अ. रु with प्र becomes Atmanepadi and then it does not admit ह. The forms are प्रक्षोष्ये प्रक्षोष्यसे—प्रक्षोष्यते, &c.

ऊर्ण	2 P.	ऊर्णविष्यामि	ऊर्णविष्यसि	ऊर्णविष्यति
	A.	ऊर्णविष्ये	ऊर्णविष्यसे	ऊर्णविष्यते
	2 P.	ऊर्णविष्यामि	ऊर्णविष्यसि	ऊर्णविष्यति
		ऊर्णविष्ये	ऊर्णविष्यसे	ऊर्णविष्यते
अज्	1 P.	अजिष्यामि	अजिष्यसि	अजिष्यति
		वेष्यामि	वेष्यसि	वेष्यति
कु	6 A.	कुष्ये	कुष्यसे	कुष्यते
कुट्	6 P.	कुटिष्यामि	कुटिष्यसि	कुटिष्यति
स्फुट्	" "	The same as above with स्फुट् and वृ		
वृट्	" "			
स्फुर	" "	स्फुरिष्यामि	स्फुरिष्यसि	स्फुरिष्यति
भू	1 P.	भविष्यामि	भविष्यसि	भविष्यति
	A.	भविष्ये	भविष्यसे	भविष्यते
गृ	6 P.	गरि-रीष्यामि	गरि-रीष्यसि	गरि-रीष्यति
		गलि-लीष्यामि	गलि-लीष्यसि	गलि-लीष्यति
वृ	2 P.	वक्ष्यामि	वक्ष्यसि	वक्ष्यति
	A.	वक्ष्ये	वक्ष्यसे	वक्ष्यते

Roots	1st Sing	2nd Sing	3rd Sing
धृ 1 P.	धूपिष्यामि	धूपिष्यसि	धूपिष्यति
विच्छ् 6 P.	धूपायिष्यामि	धूपायिष्यसि	धूपायिष्यति
	विच्छिष्यामि	विच्छिष्यसि	विच्छिष्यति
पण् 1 A.	विच्छायिष्यामि	विच्छायिष्यसि	विच्छायिष्यति
	पणिष्ये	पणिष्यसे	पणिष्यते
पन् 1 A.	पणायिष्यामि	पणायिष्यसि	पणायिष्यति
ऋत् 1 A.	The same as above with न for ण.		
	ऋतीयिष्ये	ऋतीयिष्यसे	ऋतीयिष्यते
कम् 1 A.	अर्तिष्यामि	अर्तिष्यसि	अर्तिष्यति
	कमिष्ये	कमिष्यसे	कमिष्यते
	कामयिष्ये	कामयिष्यसे	कामयिष्यते

WET ROOTS.

(308) Wet roots admit इ optionally.
 * The roots स्पन्द् and रुप् follow exception (1) to 304.

(309) For नञ् See 194.

सू 2 4 A.	सोष्ये	सोष्यसे	सोष्यते
	सविष्ये	सविष्यसे	सविष्यते
धृ 5 9 P.	धोष्यामि	धोष्यसि	धोष्यति
	धविष्यामि	धविष्यसि	धविष्यति
A.	धोष्ये	धोष्यसे	धोष्यते
	धविष्ये	धविष्यसे	धविष्यते
तञ्च् 7 P.	तङ्क्ष्यामि	तङ्क्ष्यसि	तङ्क्ष्यति
	तंचिष्यामि	तंचिष्यसि	तंचिष्यति
मृज् 2 P.	माक्ष्यामि	माक्ष्यसि	माक्ष्यति
	मार्जिष्यामि	मार्जिष्यसि	मार्जिष्यति
ह्रिद् 4 P.	ह्रेत्स्यामि	ह्रेत्स्यसि	ह्रेत्स्यति
	ह्रदिष्यामि	ह्रदिष्यसि	ह्रदिष्यति
रध् 4 P.	रत्स्यामि	रत्स्यसि	रत्स्यति
	रधिष्यामि	रधिष्यसि	रधिष्यति

Roots	1st Sing	2nd Sing	3rd Sing
यप् 1 P.	गोप्स्यामि गोपिष्यामि गोपापिष्यामि	गोप्स्यसि गोपिष्यसि गोपापिष्यसि	गोप्स्यति गोपिष्यति गोपापिष्यति
नश् 4 P.	नक्ष्यामि नाशिष्यामि	नक्ष्यसि नाशिष्यसि	नक्ष्यति नाशिष्यति
यद् 1 A.	घर्ष्ये गर्हिष्ये	घर्ष्यसे गर्हिष्यसे	घर्ष्यते गर्हिष्यते
गाढ् 1 A.	घाक्ष्ये गाढिष्ये	घाक्ष्यसे गाढिष्यसे	घाक्ष्यते गाढिष्यते
भुद् 4 P.	भ्रोक्ष्यामि भ्रोहिष्यामि	भ्रोक्ष्यसि भ्रोहिष्यसि	भ्रोक्ष्यति भ्रोहिष्यति
स्पन्द् 1 A.	स्यन्दिष्ये स्यन्त्ये	स्यन्दिष्यसे स्यन्त्यसे	स्यन्दिष्यते स्यन्त्यते
	P. स्यन्त्यामि	स्यन्त्यसि	स्यन्त्यति
कृप् 1 A.	कल्पिष्ये कल्प्ये	कल्पिष्यसे कल्प्यसे	कल्पिष्यते कल्प्यते
	P. कल्प्यामि	कल्प्यसि	कल्प्यति

(B) PERIPHRASTIC FUTURE i. e. लृट् or भविष्यंतीवृत्तिः-

(310) Terminations.

Parasmaipada.

Atmanepada.

S.	D.	P.	S.	D.	P.
1 तास्मि	तास्व.	तास्मः	1 ताहे	तास्वहे	तास्महे
2 तासि	तास्यः	तास्य	2 तासे	तासाथे	ताध्वे
3 ता	तारो	तारः	3 ता	तारो	तारः

(311) Set, Wet, and Anit roots take the augment इ according to the nature of the root.

Exception:—The roots *इष्--सह्--लुभ्--रुष् and रिष्, though Set, take इ optionally when followed by any non-conjugational termination beginning with त्.

(312) The final vowel and the penultimate short of roots take their Guna substitute before the terminations are applied.

(313) The root † कृष् is optionally Parasmaipadi in the two Futures, Conditional and Desiderative, in which case it does not take इ before the Parasmaipadi terminations.

कृ to do.

<i>Parasmaipada.</i>			<i>Atmanepada</i>		
S.	D.	P.	S.	D.	P.
1 कर्तास्मि	कर्तास्वः	कर्तास्मः	1 कर्ताहे	कर्तास्वहे	कर्तास्महे
2 कर्तासि	कर्तास्थः	कर्तास्थ	2 कर्तासे	कर्तासाथे	कर्ताभ्ये
3 कर्ता	कर्तारौ	कर्तारः	3 कर्ता	कर्तारौ	कर्तारः
	1st sing.		2nd sing.	3rd sing.	
इष् 6 P.	एषितास्मि	एषितासि	एषिता		
	एष्टास्मि	एष्टासि	एष्टा		
सह् 1 A.	सहिताहे	सहितासे	सहिता		
	सोढाहे	सोढासे	सोढा		
लुभ् 4 6 P.	लोभितास्मि	लोभितासि	लोभिता		
	लोब्धास्मि	लोब्धासि	लोब्धा		
रुष् 1 4 P.	रोषितास्मि	रोषितासि	रोषिता		
	रोष्टास्मि	रोष्टासि	रोष्टा		
रिष् ,,	The same as above with रे for रो.				
कृष् 1 A.	कल्पिताहे	कल्पितासे	कल्पिता		
	कल्ताहे	कल्तासे	कल्ता		
	P. कल्तास्मि	कल्तासि	कल्ता		

* तीषहलुभरुषरिषः VII. 2. 48.

† लुटि च कृपाः I. 3. 93.

CHAPTER XIV.

CONDITIONAL AND BENEDICTIVE MOODS

(A) CONDITIONAL : c. लृट् or क्रियातिपात्ति

(314) Terminations.

*Parasmaipada**Atmanepada.*

	S.	D.	P.		S.	D.	P.
1	स्यम्	स्याव	स्याम	1	स्ये	स्यावहि	स्यामहि
2	स्य	स्यतम्	स्यत	2	स्यथा	स्येथाम्	स्यध्वम्
3	स्यत्	स्यताम्	स्यन्	3	स्यत	स्येताम्	स्यन्त

(315) अ is to prefixed to the roots in this Mood.

(316) गा (the optional substitute of इ with अधि 'to study') is changed to गी here See exception to section 274.

(317) For वृत्—वृष्—वृध्—स्यन्द्—कृप्—कृत्—चृत्—चृद्—चृद् and मृत् see section 306.

कृ to do

Parasmaipada.

	S.	D.	P.
1	अकरिष्यम्	अकरिष्याव	अकरिष्याम
2	अकरिष्य	अकरिष्यतम्	अकरिष्यत
3	अकरिष्यत्	अकरिष्यताम्	अकरिष्यन्

Atmanepada

1	अकरिष्ये	अकरिष्यावहि	अकरिष्यामहि
2	अकरिष्यथा	अकरिष्येथाम्	अकरिष्यध्वम्
3	अकरिष्यत	अकरिष्येताम्	अकरिष्यन्त

इ with अधि 'to study'

Atmanepada.

1	अध्यगीष्ये	अध्यगीष्यावहि	अध्यगीष्यामहि
2	अध्यगीष्यथा	अध्यगीष्येथाम्	अध्यगीष्यध्वम्
3	अध्यगीष्यत	अध्यगीष्येताम्	अध्यगीष्यन्त

Atmanepada

1	अध्यैष्ये	अध्यैष्यावहि	अध्यैष्यामहि
2	अध्यैष्यथा	अध्यैष्येथाम्	अध्यैष्यध्वम्
3	अध्यैष्यत	अध्यैष्येताम्	अध्यैष्यन्त

Roots 3 Sing.

वृत् P.—अवत्स्यत्
A.—अवर्तिष्यत्वृध् P.—अवत्स्यत्
A.—अवर्धिष्यत्शृध् P.—अशत्स्यत्
A.—अशर्धिष्यत्स्यन्द् P.—अस्यन्त्स्यत्
A.—अस्यान्दिष्यत्
A.—अस्यन्त्स्यत्कृप् P.—अकल्प्स्यत्
A.—अकल्पिष्यत्
A.—अकल्प्स्यत्कृत् P.—अकत्स्यत्
—अकर्तिष्यत्

Roots 3 Sing.

चृत् P.—अचत्स्यत्
—अचर्तिष्यत्छृद् P.—अच्छत्स्यत्
P.—अच्छर्दिष्यत्
A.—अच्छत्स्यत्तृद् P.—अतत्स्यत्
—अतर्दिष्यत्A.—अतत्स्यत्
—अतर्दिष्यत्चृत् P.—अनत्स्यत्
—अनर्तिष्यत्

(B) THE BENEDICTIVE MOOD. i. e. आशीर्लिङ्

(318-) Terminations.

Parasmaipada.

S. D. P.

1 यास्म यास्व यास्म

2 याः यास्तम् यास्त

3 यात् यास्ताम् यासुः

Atmanepada.

S. D. P.

1 सीय सीवहि सीमहि

2 सीष्टाः सीयास्ताम् सीध्वम्

3 सीष्ट सीयास्ताम् सीरन्

The ध् of सीध्वम् is to be changed to ह् by 189 (b), page 180.

(319) The Parasmaipada terminations are weak except in the case of roots ending in short क् which is preceded by a conjunct consonant and the roots जाग् and क् 1. 3. P.

(320) The Atmanepada terminations are the strong except in the case of Anit roots and roots ending in क् short or long when the terminations do not take इ; viz, the ending क् short or long of roots whether Set, Wet or Anit when they admit इ and the final vowels and the penultimate short of roots of all Set roots except गृ 4. A. the penultimate vowel of Wet roots कृप् and गृह्

when they take इ and the final of रु and ए with or without इ and the ending इ-ई and उ of Anit roots take Gana in the Atmanopada Benedictive. See sections 333 a, 334 and 335.

Parasmaipada.

(321) The Parasmaipada terminations of the Benedictive begin with ए and Set roots do not, therefore, take the augment इ (see section 185). Hence all roots whether Set, Wot or Anit do not take the augment इ in the Benedictive Parasmaipada.

Roots ending in vowels.

(322) Roots ending in आ-ए-ऐ and ओ [see 196 (b)] and not preceded by a conjunct consonant retain the final आ before the terminations.

Exception (1) :—Roots ending in आ-ए-ऐ and ओ and preceded by a conjunct consonant change the final आ to ए* optionally. The root दरिद्रा drops its आ before the terminations; the forms are दरिद्रासम्-दरिद्रास्व, &c.

Exception (2) :—the पु verbs दा-पा (3. U.) दा 1. P.—दो-दे-पे (see page 233) and the roots मा-ह्या-ये-पा to drink—हा 3. P. to abandon and सो change the ending आ to ए necessarily.

Exception (3) :—The roots दे-द्ये-हे and ज्या take Samprasāraṇa and lengthen the vowel in the Benedictive and before the ए of the Passive; viz. दे and हे substitute ऊ for वे, while द्ये and ज्या substitute ई for वे and पा. The base, therefore, in each case becomes ऊ-हृ-वी and जी.

(323) †The ending इ and उ of roots are lengthened before the weak terminations of the Benedictive Parasmaipada, and the ए of the Passive, as वी and धृ from वि and घृ.

* वान्यस्यसंयोगादिः VI. 4. 68.

† एलिङि VI. 4. 67.

‡ अकृतावधायकयोर्दीर्घः VII. 4. 25.

Exception (1):—The root “इ 2. P.” is not lengthened when it takes a preposition.

Exception (2):—The root वि takes Samprasârana and lengthens the vowel in the Benedictive, and before the य of the Passive, the base becomes झ्.

Exception (3):—For मि or मी 5. 9. U. and दी and ली 4. A. see 196 (a).

(324) Roots ending in † क change it to रि, but if the क be preceded by a conjunct consonant, it takes Guna before the weak terminations of the Benedictive Parasmaipada and the य of the Passive; as क्रि from कृ, and स्मर् from स्मृ. The roots जाय् and कृ 1. 3. P. take Guna.

(325) Roots ending in long कृ change it to ईर् but if the कृ follows a labial or वृ it is changed to ऊर् before the weak terminations of the Benedictive Parasmaipada, and the य of the Passive; as स्तीर् and वूर् from स्तृ and वृ.

Roots ending in Consonants.

(326) The roots वच्—स्वप्—यज्—वप्—वह्—वस्—वद्—ग्रह्—च्यच्—वृग्—वृच्—वृश्च—वृश्च and वृश्च take Samprasârana in the Parasmaipada only and before the य of the Passive.

(327) The roots दिव्—सिव्—ष्टिव् and त्रिव् lengthen their penultimate इ before the terminations of the Benedictive and before the य of the Passive. See (246).

(328) † The roots जन्—सन् and खन् optionally substitute अ for the final न् and the root ऊह् § when with a preposition shortens its penultimate before the Parasmaipada terminations of the Benedictive and the य of the Passive.

* एतेलिङि VII. 4. 24.

† रिदशयलिङ्क्षु । VII. 4. 28.

गुणोर्निसंयोगाद्योः । VII. 4. 29.

‡ ये विभाषा VI. 4. 43.

§ उपसर्गाद्विभक्त्योः ऊहतेः VII. 4. 23.

(329) The अच् of the Tenth Conjugation and Causals and the Denominative are dropped in the Benedictive Parasmaipad and retained in the Atmanepada. But it is to be remembered that those roots of the tenth conjugation whose final vowels are the penultimate अ take Vridhi and the penultimate short takes Guna in the conjugational tenses and mood undergo the same change in the Benedictive and before the य of the Passive.

(330) The roots ज्ञा—या—प्री and घृ (all 10 U.) retain the substitutes ज्ञाप्—याप्—प्रीण and घृ in the Benedictive and before the य of the Passive.

(331) The penultimate nasal of the following Parasmaipad roots is dropped in the Benedictive and before the य of the Passive:—

अञ्च् meaning 'to go'—वञ्च्—कुञ्च्—लुञ्च्—सञ्च्—रक्ञ्च्—तुम्प्—दंश् and शंश् (all 1. P.) रञ्च् 1. 4. P.—मन्च् 1. 9. P.—घञ्च् 4. P.—दम्प् 5. P.—स्फम्प् and स्तम्प् 5. 9. P.—तृञ्च् 6. 7. P.—अञ्च्—मञ्च्—डञ्च्—तञ्च्—and तञ्च् (all 7. P.) and ग्रन्च्—भ्रन्च्—बन्च् (all 9. P.).

Exceptions:—

(a) The root अञ्च् meaning 'to worship' does not drop its nasal.

(b) The penultimate nasal of all Atmanepada roots or that of the following Parasmaipada ones is invariably retained in the Benedictive and before the य of the Passive:—

तक् and कांक् (1. P.)—लिग्—लृप् (1. P.)—उङ्क् 6. P. and वाङ्क् 1. P.—खञ्क् and रुञ्क् (1. P.), लृङ्क्—कुङ्क्—लृङ्क्—मङ्क्—मुङ्क्—फङ्क्—हङ्क्—हिङ्क्—निङ्क्—नङ्क्—मिङ्क्—and चङ्क् (all 1. P.) रुङ्क् 6. P.—चुङ्क्—घिङ्क् (1. P.) and हिङ्क् 7. P.

(332) The root जम् 1. A. takes a nasal in the Benedictive and in the Passive, as जम्भिषीप—जम्भिषीवहि, जंभ्यते, &c.

Atmanepada.

(333) Set Roots take इ necessarily.

Exception:—Roots ending in long ऋ and the root वृ 9. A. 5. U. take इ optionally in the Atmanepada Benedictive. This intermediate इ is not "lengthened in the Benedictive as in the Perfect; see section 285.

(a) In the case of Set roots, final vowels, penultimate short of roots and the ending long ऋ of roots, when they take इ, take their Guna substitute in the Atmanepada Benedictive except the root गृ 4. A. गृ lengthens its penultimate instead of taking Guna.

When roots ending in long ऋ do not take इ, it is changed to ईर, or to ऊर if a labial or वृ precedes.

(334) Anit roots do not take इ.

Exception:—Roots ending in short ऋ preceded by a conjunct consonant admit इ optionally.

(a) Final इ—ई—उ and final ऋ preceded by a conjunct consonant when it admits इ take their Guna substitute, while roots ending अ—ए—ऐ—ओ [observe 196 (b)], roots ending in ऋ not preceded by a conjunct consonant and also in ऋ preceded by a conjunct consonant but when it does not take इ remain unchanged. रु and स्तृ are the instances.

(335) Wet roots take इ optionally.

(a) All Set roots ending in long ऋ and the root वृ 9. A. 5. U; all Anit roots ending in short ऋ preceded by a conjunct consonant and the Wet roots कृप्—गृह्—गृह्—स्तृ (all 1. A.), सू 2. 4. A. and धृ. 5. 9. U. take इ optionally in the Atmanepada Benedictive.

The roots सू and धृ take Guna with or without इ. The roots वृ—कृप्—गृह् and स्तृ take Guna when with इ and remain

unchanged when without ह्, while the root एह् lengthens its vowel instead of taking Gana when it takes ह् and remains unchanged when without ह्

(336) Observe 190 (1—4—7), 11 (c and l), 98, 24 (a), 277 (a), 288 and exception 2 to 306, regarding the following
 एह्—धृप्—विच्छ्—पण्—पन्—रुत्—कम्—चध्—अज्—एह्—कित्—
 बध्—दान्—शान्—मान्—तिज्—एप् (1 A)—शास्—कृत् (कीर्त्)
 कु 6 A ऊर्णु—छृद्—वृद्—कृ (कृद्)—इन् (घर्)—हा 1 A and पा
 2 P to “protect”

(337) मा 2 P ‘to protect’

S	D	P.
1 पायासम्	पायास्व	पायास्म
2 पाया	पायास्तम्	पायास्त
3 पायात्	पायास्ताम्	पायासु

Conjugate similarly भा—पा—वा—कै—क्षे—शो—छो and दे
 हा 3 A ‘to go’

1 हासीय	हासीवहि	हासीमहि
2 हासीठा	हासीयास्याम्	हासीध्वम्
3 हासीष्ट	हासीयास्ताम्	हासीरन्

Conjugate similarly मा 3. 4 A —दा—पा (3 A)—दे—मे—त्रे
 च्ये—and द्ये, also मि or मी 5 9 A दी and ली 4 A

ध्मा 1 P ‘to blow’

1 ध्मा—ध्मेयासम्	ध्मा—ध्मेयास्व	ध्मा—ध्मेयास्म
2 ध्मा—ध्मेया	ध्मा—ध्मेयास्तम्	ध्मा—ध्मेयास्त
3 ध्मा—ध्मेयात्	ध्मा—ध्मेयास्ताम्	ध्मा—ध्मेयासु

Conjugate similarly ध्रा—ज्ञा—9 U ध्रा—घ्रा—प्ता—मा—भा—
 आ—ग्लै—घ्यै—ग्लै—भ्रै and स्त्वै

दा 1 P ‘to give’

1 देयासम्	देयास्व	देयास्म
2 देया	देयास्तम्	देयास्त
3 देयात्	देयास्ताम्	देयासु

Conjugate similarly दा—पा (3 P) दो—दे—धे—मा 2 P.
 स्था—भे—पा to drink—हा 3 P to abandon and सो

ज्या 9 P.

दरिद्रा 2 P.

S.	D.	P.	S.	D.	P.
1 जीयासम्	जीयास्व	जीयास्म	1 दरिद्रासम्	दरिद्रास्व	दरिद्रास्म
2 जीयाः	जीयास्तम्	जीयास्त.	2 दरिद्राः	दरिद्रास्तम्	दरिद्रास्त.
3 जीयात्	जीयास्ताम्	जीयासुः	3 दरिद्रात्	दरिद्रास्ताम्	दरिद्रासुः

ज्ञा 10 P. A.

Parasmaipada.

Atmanepada.

S. D. P.

S. P.

1 ज्ञाप्यासम्	ज्ञाप्यास्व	ज्ञाप्यास्म	1 ज्ञापयिषीय	ज्ञापयिषीमहि
2 ज्ञाप्याः	ज्ञाप्यास्तम्	ज्ञाप्यास्त.	2 ज्ञापयिषीष्ठाः	ज्ञापयिषीष्वम्
3 ज्ञाप्यात्	ज्ञाप्यास्ताम्	ज्ञाप्यासुः	3 ज्ञापयिषीष्ट	ज्ञापयिषीरन्

वा 10 U. to be similarly conjugated.

Roots.

3. S.

3. D.

3. P.

वे 1 P—ऊयात्

ऊयास्ताम्

ऊयासुः

A—वासीष्ट

वासीयास्ताम्

वासीरन्

व्ये 1 P—वीयात्

वीयास्ताम्

वीयासुः

A—व्यासीष्ट

व्यासीयास्ताम्

व्यासीरन्

ह्वे 1 P—हूयात्

हूयास्ताम्

हूयासुः

P—ह्वासीष्ट

ह्वासीयास्ताम्

ह्वासीरन्

चि 5 P—चीयात्

चीयास्ताम्

चीयासुः

A—चेपीष्ट

चेपीयास्ताम्

चेपीरन्

इ with उद्—उदियात्

उदियास्ताम्

उदियासुः

धि 1 P—शूयात्

शूयास्ताम्

शूयासुः

मि } 5.9 P—मीयात्

मीयास्ताम्

मीयासुः

मी }

A—मासीष्ट

मासीयास्ताम्

मासीरन्

दी 4 A—दासीष्ट

दासीयास्ताम्

दासीरन्

ली 4 „—लेपीष्ट

लेपीयास्ताम्

लेपीरन्

„—लासीष्ट

लासीयास्ताम्

लासीरन्

शी 2 „—शयिषीष्ट

शयिषीयास्ताम्

शयिषीरन्

प्री 10 P—प्रीण्यात्

प्रीण्यास्ताम्

प्रीण्यासुः

A—प्रीणयिषीष्ट

प्रीणयिषीयास्ताम्

प्राणयिषीरन्

इ with अधि }

2 A to study }

-अध्यषीष्ट

अध्येषीयास्ताम्

अध्येषीरन्

Roots	3. S.	3. D.	3. P.
२ P to remember } इ with अपि } -अपीयात्		अपीयास्ताम्	अपीयासुः
स्तु २	P.—स्तूयात् A.—स्तोपीष्ट	स्तूयास्ताम् स्तोपीयास्ताम्	स्तूयासुः स्तोपीरन्
सु २ ४	A.—सविपीष्ट A.—सोपीष्ट	सविपीयास्ताम् सोपीयास्ताम्	सविपीरन् सोपीरन्
धू ५. ९.	P.—धूयात् A.—धविपीष्ट A.—धोपीष्ट	धूयास्ताम् धविपीयास्ताम् धोपीयास्ताम्	धूयासुः धविपीरन् धोपीरन्
भू १०	P.—भाव्यात् A.—भायविपीष्ट	भाव्यास्ताम् भायविपीयास्ताम्	भाव्यासुः भायविपीरन्
कु ६	” —कूपीष्ट	कूपीयास्ताम्	कूपीरन्
कू ६	” —कुविपीष्ट	कुविपीयास्ताम्	कुविपीरन्
धू १०	P.—धून्यात् A.—धूनविपीष्ट	धून्यास्ताम् धूनविपीयास्ताम्	धून्यासुः धूनविपीरन्
ऊर्ण २	P.—ऊर्णयात् A.—ऊर्णविपीष्ट A.—ऊर्णविपीष्ट	ऊर्णयास्ताम् ऊर्णविपीयास्ताम् ऊर्णविपीयास्ताम्	ऊर्णयासुः ऊर्णविपीरन् ऊर्णविपीरन्
कृ ८	P.—क्रियात् A.—कृपीष्ट	क्रियास्ताम् कृपीयास्ताम्	क्रियासुः कृपीरन्
अ १ ३	P.—अर्पात्	अर्पास्ताम्	अर्पासुः
स्मृ १	P.—स्मर्यात्	स्मर्यास्ताम्	स्मर्यासुः
जागृ २	P.—जागर्पात्	जागर्पास्ताम्	जागर्पासुः
अ with सम्	A.—समृपीष्ट	समृपीयास्ताम्	समृपीरन्
स्वृ १	P.—स्वर्यात् A.—स्वरिपीष्ट ” —स्वृपीष्ट	स्वर्यास्ताम् स्वरिपीयास्ताम् स्वृपीयास्ताम्	स्वर्यासुः स्वरिपीरन् स्वृपीरन्
धृ १०	P.—धार्यात् A.—धारविपीष्ट	धार्यास्ताम् धारविपीयास्ताम्	धार्यासुः धारविपीरन्
स्तृ ९	P.—स्तीर्पात् A.—स्तरिपीष्ट ” —स्तीर्पीष्ट	स्तीर्पास्ताम् स्तरिपीयास्ताम् स्तीर्पीयास्ताम्	स्तीर्पासुः स्तरिपीरन् स्तीर्पीरन्
वृ ९	P.—वृर्पात् A.—वरिपीष्ट ” —वूर्पीष्ट	वृर्पास्ताम् वरिपीयास्ताम् वूर्पीयास्ताम्	वृर्पासुः वरिपीरन् वूर्पीरन्

Roots ending in consonant.

Roots.		3rd Person Sing.	Roots		3rd Person Sing.
वच्	2	P — उच्मात्, A — वक्षीष्ट	वह्	1	P — उह्यात् A — वक्षीष्ट
स्वप्	2	P — सुप्यात्	वस्	1	P — उप्यात्
यज्	1	P — इज्यात् A — यक्षीष्ट	वद्	1	P — उद्यात् A — वदिषीष्ट
वष्	1	P — उष्यात् A — वप्सीष्ट	ग्रह्	9	P — गृह्यात् A — ग्रहिषीष्ट
व्यध्	4	P — विध्यात्	क्षर्त्	10	P — क्षाल्यात् A — क्षालयिषीष्ट
चक्ष्	2	P — उक्ष्यात्	धृष्	10	P — धर्ष्यात् A — धर्षयिषीष्ट
व्यच्	6	P — विच्यात्			
व्रश्च्	"	" — वृक्ष्यात्	अञ्च्	1	P } — अच्यात् to go }
प्रच्छ्	"	" — पृच्छ्यात् A — प्रक्षीष्ट	अञ्च	1	P } — अञ्च्यात् to worship }
अस्ज्	6	P — भृज्यात् A — भक्षीष्ट A — भक्षीष्ट	वञ्च्	1	P — वच्यात्
दिव्	4	P — दीव्यात्	कुञ्च्	1	P — कुच्यात्
सिव्	"	" — सीव्यात्	लुञ्च्	1	P — लुच्यात्
ष्ठिव्	"	" — ष्ठीव्यात्	सज्ज्	1	P — सज्यात्
स्रिव्	"	" — स्रीव्यात्	स्कन्द्	1	P — स्कयात्
खर्	4	A — गूरिषीष्ट	तुम्	1	P — तुप्यात्
सच्	8	A — सनिषीष्ट P — सायात् P — सन्यात्	दंश्	1	P — दश्यात्
खन्	1	A — खनिषीष्ट P — खायात् P — खन्यात्	शंस्	1	P — शस्यात्
ऊह्	1	A — ऊहिषीष्ट P — उह्यात् P — समुह्यात्	रञ्ज्	1.4	P — रज्यात्
कथ्	10	P — कथ्यात् A — कथयिषीष्ट	मन्थ्	1.9	P — मथ्यात्
			भंश्	4	P — भश्यात्
			दम्भ्	5	P — दभ्यात्
			स्कम्भ्	5.9	P — स्कभ्यात्
			तृह्	6.7	P — तृह्यात्
			स्तम्भ्	5.9	P — स्तभ्यात्
			अञ्ज्	7	P — अज्यात्
			भञ्ज्	"	" — भज्यात्

Roots	3rd Person Sing.	Roots	3rd Person Sing.
उन्द्	" " — उघात्	उघ् 1 P — गोपाय्यात्	
तञ्च्	" " — तच्पात्	तच्पात्	
तञ्ज्	" " — तज्यात्	धूप् " " — धूपाय्यात्	
ग्रन्थ्	9 P — ग्रथ्यात्	धूप्यात्	
अन्ध्	" " — अघ्यात्	विच्छ 6 P — विच्छायात्	
बन्ध्	" " — बध्यात्	विच्छायात्	
जम्	1 A — जग्मिषीय	पण् 1 P — पणाय्यात्	
अञ्	1 P — षीयात्	A — पणिषीष्ट	
यह्	1 P — एह्यात्	पह् 1 P — पनाय्यात्	
	A — गृहिषीष्ट	A — पणिषीष्ट	
	" — घृक्षीष्ट	कृत् 1 " — कृत्तीषिषीष्ट	
हन्	2 P — बध्यात्	1 P — कृत्यात्	
	A — बधिषीष्ट	कम् 1 A — कमिषीष्ट	
शास्	2 P — शिष्यात्	— कामिषीष्ट	
कृत्	10 P — कीर्त्यात्	— कामिषीष्ट	
	A — कीर्त्तिषिषीष्ट	कित् 1 P — चिकित्स्यात्	
छृद्	7 P — छृष्यात्	A — चिकित्सिषीष्ट	
	A — छृदिषीष्ट	चध् 1 " — विभत्सिषीष्ट	
	" — छृत्सीष्ट	दान् 1 P — दिदांस्यात्	
तृद्	7 P — तृष्यात्	A — दिदांसिषीष्ट	
	A — तृदिषीष्ट	शाद् 1 P — शीशांस्यात्	
	" — तृत्सीष्ट	A — शीशांसिषीष्ट	
	— ह्यायात्	मान् 1 " — मिमांसिषीष्ट	
	— ह्येयात्	तिञ् " " — तितिक्षिषीष्ट	
चक्ष्	2 P — कशायात्	उप् " " — जह्यत्सिषीष्ट	
	A — कशेयात्		
	— ह्यासीष्ट		
	— कशासीष्ट		

CHAPTER XV

THE PASSIVE VOICE AND THE IMPERSONAL CONSTRUCTION.

(338) The Passive and Impersonal forms are formed in one and the same manner from all roots of the ten classes without any conjugational distinction. They, however, differ in their formation in the conjugational and non-conjugational Tenses and Moods. The roots also undergo certain peculiarities before they take the terminations.

(a) CONJUGATIONAL TENSES AND MOODS.

(339) The Passive and Impersonal forms in the Conjugational Tenses and Moods are made up by adding य् to the original root and then applying the Atmanepada terminations, whether the root is Parasmaipadi or Atmanepadi in the Active.

(340) This य् is weak, viz. no Guna or Vriddhi substitute takes place before it.

Exception:—Roots of the tenth conjugation capable of taking Guna or Vriddhi substitute in the Active Voice, do the same in the Passive. Also the roots ज्ञा—वा—धू and प्री (all 10th conjugation) retain their substitutes ज्ञाप्—वाप्—धून् and प्रीप् before the य् of the Passive.

Note the following radical peculiarities.

(341) Of roots ending in आ, the घु verbs viz. दा—धा (3. U.) दा 1. P. दो—दे—धे—(see page 233 and see 196 (b) and the roots मा—स्था—गै—पा to drink—हा to abandon and सो { see page 264 and see 196 (b) } change the ending आ to ई before the य् of the Passive. The ending आ of other roots and the आ to be substituted in the case of roots ending in ए—ओ and ऐ [196 (b)] remain unchanged.

(342) Observe exception 3 to section 322 regarding वे व्ये—वै and ज्या in the Passive also. दरिद्रा drops its आ before य्.

(343) Roots ending in short इ and उ, in क preceded by a simple or conjunct consonant and roots ending in long क take

the same changes which they undergo before the Parasmaipada terminations of the Benedictive. See sections 323, 324 and 325.

The root स्मि substitutes अस् for its vowel before weak terminations beginning with य and the roots कृ 1. 3. P. and जाय take Guna.

(344) Of roots ending in consonants, those mentioned in section 326 and 331 take Samprasāraṇa and drop their nasal before the य of the Passive also. तन् optionally substitutes आ for its final.

(345) Of Atmanepadi roots having a penultimate nasal only हन् 7 Conj.—स्वन्—संस्—सम् and सज् 1 Conj. drop their nasal before the य of the Passive.

(346) Observe Sections 98, 327, 328, 105 (1-4-7) and 11 (e) regarding क्षास्—दिष्—सिष्—ठिष्—सिष्—जन्—सन्—सन् and ऊर् with सम्, एप्—धृप्—विष्ट्—पृष्—पृष्—कृष्—चम्—अम्—दिष्—यप्—दान्—क्षान्—मान्—तिम् and एप् (1. A.)

(347) Roots Passive Pro. 3 sing

दा	3	U	}	दीयते
दा	1	P		
दी	4	P		
दे	1	A		
धा	3	U	}	धीयते
धे	1	P		
मा	2 3 4			
म्या	1	U		
गै	1	P		गीयते
पा	1	P		पीयते
पा	2	P		पायते
हा	3	P		हीयते
हा	3	A		हायते
सो	4	P		सीयते
क्षे	1	P		क्षायते
ध्मा	1	P		ध्मायते
दरिद्रा	2	P		दरिद्रायते
ज्या	9	P		जीयते

Roots	3rd Sing.
स्तु 2 U	— स्तूपते
भू 10 U	— भाष्यते
धृ 10 U	— धूयते
कृ 8 U	— क्रियते
फृ 13 P	— अर्पते
रृ 1 P	— रमयते
जाय 2 P	— जागर्पते
धृ 10 U	— धार्यते
स्तृ 9 P	— स्तीर्यते
धृ 0 P	— धूर्यते
चुर 10 U	— चौर्यते
क्षल् 10 U	— क्षाल्यते
कथ् 10 U	— कथ्यते
कृष् 10 U	— कीर्यते
धृप् 10 U	— धर्ष्यते
वधृ 10 U	— उच्यते
वधृ 2 P	— वध्यते

Roots 3rd Person Sing.

घे	1	U	—	ऊयते
व्ये	1	U	—	वीयते
ह्वे	1	U	—	ह्वयते
ज्ञा	10	U	—	ज्ञाप्यते
वा	10	U	—	वाप्यते
चि	5	U	—	चीयते
चि	1	P	—	च्ययते
शी	2	A	—	शय्यते
प्री	10	U	—	प्रीण्यते
वृश्च	6	U	—	वृश्च्यते
पृच्छ	"	"	—	पृच्छयते
भृञ्	"	"	—	भृञ्ज्यते
दिष्	4	P	—	दीव्यते
सिष्	"	"	—	सीव्यते
षिष्	"	"	—	षीव्यते
लिष्	"	"	—	लीव्यते
गृ	"	"	—	गूर्यते
सन्	8	U	—	सन्त्यते
स्वन्	1	U	—	स्वन्त्यते
जन्	4	A	—	जान्यते
तन्	8	U	—	तान्यते
ऊह with सम्			—	समुह्यते
अञ्च्	1	P	—	अच्यते
वञ्च्	"	"	—	वच्यते
कुञ्च्	"	"	—	कुच्यते
लुञ्च्	"	"	—	लुच्यते
सञ्ज्	"	"	—	सज्यते
स्कन्द्	"	"	—	स्कथ्यते
दंश्	"	"	—	दक्ष्यते
शंस्	"	"	—	शस्यते

Roots 3rd Person Sing.

यञ्	1	U	—	इज्यते
वप्	"	"	—	उप्यते
वह्	"	"	—	उह्यते
वस्	1	"	—	उष्यते
वद्	1	U	—	उयते
ग्रह्	9	U	—	गृह्यते
व्यध्	4	P	—	विध्यते
वह्	2	P	—	उद्यते
व्यच्	6	P	—	विच्यते
रञ्ज्	1	4	P	रज्यते
दम्भ्	5	P	—	दभ्यते
तृह्	6	7	P	तृह्यते
अञ्ज्	7	P	—	अज्यते
भञ्ज्	"	"	—	भज्यते
उन्द्	"	"	—	उयते
तञ्च्	"	"	—	तच्यते
तञ्ज्	"	"	—	तज्यते
ग्रन्थ्	9	P	—	ग्रथ्यते
श्रन्थ्	"	"	—	श्रथ्यते
बन्ध्	"	"	—	बध्यते
स्कम्भ्	5	9	P	स्कभ्यते
स्तम्भ्	"	"	—	स्तभ्यते
इन्ध्	7	A	—	इध्यते
स्यन्	1	"	—	स्ययते
संस्	"	"	—	संस्यते
सम्भ्	"	"	—	सभ्यते
स्वञ्ज्	"	"	—	स्वज्यते
अज्	1	P	—	वीयते
शास्	2	P	—	शिष्यते
गृप्	1	P	—	गोपाय्यते
धृप्	"	"	—	धृपाय्यते
विच्छ्	6	P	—	विच्छाय्यते
			—	विच्छद्यते

Roots	3rd Person Sing.	Roots	3rd Person Sing.
पण् 1 P.	— पणारयते पणयते	फट् "	— फटतीरयते फटयते
पन् 1 P.	— पनारयते. पनयते	फम् "	— फम्यते फाम्यते

NON-CONJUGATIONAL TENSES AND MOODS.

(1) THE PERFECT.

(348) The Passive of the Reduplicated Perfect is formed by affixing the Atmaepada terminations to every root whether it is Parasmaipadi or Atmaepadi in the Active: as गम्—जग्मे पञ्—इजे, भिद्—विभिदे; अङ्—आनजे.

(349) The Periphrastic Perfect of the Passive is formed by affixing अम् to the root, and then appending the Atmaepada forms of three auxiliary verbs अम्-रु and भू whether the root is Parasmaipadi or Atmaepadi, as कथ्—कथयामिरे—कथ्ये—कथयामसि.

(2) THE AORIST.

(350) The first and sixth varieties are exclusively Parasmaipadi. All the roots belonging to them are Anit except the roots भू which is Set. भू therefore takes Atmanepadi forms of the fifth variety in the Passive and Impersonal of the Aorist, and all the rest take those of the fourth variety.

(a) The Atmanepadi forms of the second and third varieties are not used in the Passive and Impersonal of the Aorist. Consequently roots belonging to them take the Atmanepadi forms of the fourth, fifth or seventh varieties in the Passive and Impersonal of the Aorist according as they are Anit or Set,

(b) The Passive and Impersonal forms of the fourth, fifth and seventh varieties of the Aorist are simply formed by appending the Atmanepada terminations to the prepared base.

The Third Person Singular.

(351) The third person singular of the Aorist Passive and Impersonal of all roots except तप् 1. P and 4. A. is made up by prefixing to the root the augment and adding to it the termination इ instead of स्त or सत्. The root तप् in the sense of " to repent " and in the reciprocal Passive too does not take इ.

(352) Before the Passive इ of the third person singular of the Aorist, the root takes the following changes:—

- (a) The penultimate short of roots takes its Guna before the Passive इ.
- (b) Set roots ending in स् and the roots वध् and जन् do not lengthen the penultimate vowel before the Passive इ.
- (c) The final vowels and the penultimate अ of Anit roots ending in स् viz. of गम्—नम्—यम् and रम्, final of root जाग्र and the penultimate अ of चम् with आ-कम् and वम् though these roots are Set, take Vriddhi before the Passive इ.
- (d) Roots ending in आ and in ए-ऐ and ओ [see section 196 (b)] take य् before the Passive इ.
- e) The roots रम्—रध्—जम् and the root लम् when with a preposition insert a nasal necessarily before the Passive इ.
- f) The root लम् when without a preposition and the root भञ्ज् insert a nasal optionally and lengthen their अ when no nasal is inserted before the Passive इ.

(353) The Passive and Impersonal forms of the Aorist of roots ending in a vowel, of roots ending in अच् (roots of the tenth class, Denominative, &c.) and of roots हन्-ग्रह् and दृश् are optionally formed by adding इ to the root even when it is Anit except in the third person singular, and then appending the Atmanepada terminations of the fifth Aorist, before which the root undergoes the same changes as before the इ of the third

person singular of the Passive and Impersonal Aorist इ 'to go' substitutes ग्ग.

(354) Roots of the tenth conjugation drop अच् optionally in the Non-conjugational Tenses and Moods except in the Perfect.

• When अच् is dropped, the penultimate अ of roots of the nature of कृच्—गृच्—रृच्—घृच्, &c is optionally lengthened in the Passive of the Non Conjugational Tenses and Moods.

(3) THE TWO FUTURES, THE CONDITIONAL, AND THE BENEDICTIVE

(355) The Passive and the Impersonal forms of the two Futures, the Conditional and the Benedictive are formed simply by appending the Atmanepada terminations to the prepared base, whether the root is Parasmaipadi or Atmanepadi in the Active.

(356) The Passive and Impersonal forms of the two Futures, the Conditional, and the Benedictive of roots ending in vowels and of roots कृच्—दृच् and हृच् may optionally be formed by adding इ to the root even when it is Anit and then appending the Atmanepada terminations of the corresponding tenses and moods before which the root undergoes the same changes as before the इ of the third person singular of the Passive and Impersonal Aorist.

Passive Aorist.

(357) Roots	1st Sing	2nd Sing	3rd Sing
इ 2 P	अगापिदि	अगापिष्टा	अगापि
	अगीपि	अगीष्टाः	
स्था 1 U	अस्थापिदि	अस्थापिष्टा	अस्थापि
	अस्थिपि	अस्थिष्टा	
दा 1 U	अदापिदि अदिपि	अदापिष्टा अदिष्टा.	अदापि
दा 1 P			
दो 4 P			
दे 4 A			

Roots	1st Sing	2nd Sing	3rd Sing
धा 3 U	अधायिपि अधिपि अभावपि	अधायिष्ठाः	अधायि
धे 1 P		अधिष्ठाः	
भू 1 U		अभाविष्ठाः	अभावि
	अभविपि	अभविष्ठाः	
पा 1.2 P	अपायिपि	अपायिष्ठाः	अपायि
	अपासि	अपाष्ठाः	
घ्रा 1 P	अघ्रायिपि	अघ्रायिष्ठाः	अघ्रायि
	अघ्रासि	अघ्राष्ठाः	
सो 4 P	असायिपि	असायिष्ठाः	असायि
	असासि	असाष्ठाः	
नी 1 U	अनायिपि	अनायिष्ठाः	अनायि
	अनेपि	अनेष्ठाः	
ग्लै 1 P	अग्लायिपि	अग्लायिष्ठाः	अग्लायि
	अग्लासि	अग्लाष्ठाः	
स्तु 2 U	अस्तायिपि	अस्तायिष्ठाः	अस्तायि
	अस्तोपि	अस्तोष्ठाः	
स्तृ 5 U	अस्तारिपि	अस्तारिष्ठाः	अस्तारि
	अस्तृपि	अस्तृष्ठाः	
	अस्तरिपि	अस्तरिष्ठाः	
भू with अनु 1 P	अन्वभायिपि	अन्वभायिष्ठाः	अन्वभायि
	अन्वभविपि	अन्वभविष्ठाः	
पच् 1 U	अपक्षि	अपक्ष्ठाः	अपक्षि
रिच् 7 U	अरिक्षि	अरिक्क्ष्ठाः	अरोक्षि
मुच् 6 U	अमुक्षि	अमुक्क्ष्ठाः	अमोक्षि
त्तृज् 4 A 6 P	अत्तृक्षि	अत्तृष्ठाः	अत्तृक्षि
पठ् 1 P	अपठि	अपठिष्ठाः	अपठि
चित् ,, ,,	अचेतिपि	अचेतिष्ठाः	अचेति
जुष् 6 A	अजोषिपि	अजोषिष्ठाः	अजोषि
कृत् 6 P	अकर्तिपि	अकर्तिष्ठाः	अकर्ति
दिग् 6 U	अदिक्षि	अदिक्ष्ठाः	अदेशि
रुच् 6 P	अरुक्षि	अरुक्ष्ठाः	अरोक्षि
गृह् 1 U	अगृक्षि	अगृक्ष्ठाः	अगृक्षि
	अगृहिपि	अगृहिष्ठाः	अगृहि
		अगृह्ठाः	

Roots		1st Sing	2nd Sing.	3rd Sing.
कार्त्त	Caus. of कृ	अकारापिपि अकारिपि	अकारपिष्ठाः अकारिष्ठाः	अकारि
मात्	Caus. of भू	अमापपिपि अमापिपि	अमापपिष्ठाः अमापिष्ठाः	अमापि
चुर	10	U—अचोरपिपि अचोरिपि	अचोरपिष्ठाः अचोरिष्ठाः	अचोरि
हन्	2	P—अपानिपि अहसि अपिपि	अपानिष्ठाः अहयाः अपिष्ठाः }	अपानि अपि
मह्	9	U—अपाहिपि अमहीपि	अपाहिष्ठाः अमहीष्ठाः	अपाहि
दृश्	1	P—अदर्शिपि अदृक्षि	अदर्शिष्ठाः अदृष्टाः	अदर्शि
आचम्	„	„—आचमिपि	आचमिष्ठाः	आचामि
कम्	1	A—अकामपिपि अकामिपि अकमिपि	अकामपिष्ठाः अकामिष्ठाः अकमिष्ठाः	अकामि
वम्	1	P—अवमिपि	अवमिष्ठाः	अवामि
गम्	„	„—अगंसि अगसि	अगंस्थाः अगयाः	अगामि
नम्	„	„—अनंसि	अनंस्थाः	अनामि
यम्	„	„—अपंसि	अपंस्थाः	अपामि
रम्	1	A—अरंसि	अरंस्थाः	अरामि
जन्	4	A—अजनिपि	अजनिष्ठाः	अजनि
जाश्	2	P—अजागरिपि	अजागरिष्ठाः	अजागारि
रभ्	1	A—अरप्ति	अरब्धाः	अरम्भि
रध्	4	P—अरधिपि —अरप्ति	अरधिष्ठाः अरब्धाः	अरंधि
जभ्	1	A—अजप्ति	अजब्धाः	अजंभि
मञ्ज्	7	P—अमंक्षि	अमंक्ष्याः	अमंजि-अमांजि
लभ्	1	A—अलप्ति	अलब्धाः	अलंभि-अलाभि

Roots	1st Sing.	2nd Sing.	3rd Sing.
लभ् with उप or प्रा	उपालप्ति प्रालप्ति	उपालब्धाः प्रालब्धाः	उपालंभि प्रालंभि
मृज् 1 2 P	अमार्जिपि अमृक्षि	अमार्जिष्टाः अमृष्टाः	अमार्जि
गुप् 1 P	अगोपायिपि अगोपिपि अगृप्ति	अगोपायिष्टाः अगोपिष्टाः अगृप्थाः	अगोपायि अगोपि
शम् 4 P	अशमिपि	अशमिष्टाः	अशमि
शम् 10 A	अशामिपि अशामयिपि	अशामिष्टाः अशामयिष्टाः	अशामि

Passive Future.

नी 1 U	नायिष्ये नेष्ये नायिताहे नेताहे	नायिष्यसे नेष्यसे नायितासे नेतासे	नायिष्यते नेष्यते नायिता नेता
दा 1 P 3 U	दायिष्ये दास्ये दायिताहे दाताहे	दायिष्यसे दास्यसे दायितासे दातासे	दायिष्यते दास्यते दायिता दाता
भू Causal	भावयिष्ये भाविष्ये भावयिताहे भाविताहे	भावयिष्यसे भाविष्यसे भावयितासे भावितासे	भावयिष्यते भाविष्यते भावयिता भाविता
दिश् 6 U	देक्ष्ये देष्टाहे	देक्ष्यसे देष्टासे	देक्ष्यते देष्टा
शम् Causal	शामिष्ये शमिष्ये शमयिष्ये शामिताहे शमिताहे शमयिताहे	शामिष्यसे शमिष्यसे शमयिष्यसे शामितासे शमितासे शमयितासे	शामिष्यते शमिष्यते शमयिष्यते शामिता शमिता शमयिता

Roots		1st Sing.	2nd Sing.	3rd Sing.
हन्	2 P	घानिष्ये हनिष्ये घानिताहे हन्ताहे	घानिष्यसे हनिष्यसे घानितासे हन्तासे	घानिष्यते हनिष्यते घानिता हन्ता
ग्रह्	9 U	ग्राहिष्ये ग्रहीष्ये ग्राहिताहे ग्रहीताहे	ग्राहिष्यसे ग्रहीष्यसे ग्राहितासे ग्रहीतासे	ग्राहिष्यते ग्रहीष्यते ग्राहिता ग्रहीता
दृश्	1 P	दर्शिष्ये द्रश्ये दर्शिताहे द्रष्टाहे	दर्शिष्यसे द्रक्ष्यसे दर्शितासे द्रष्टासे	दर्शिष्यते द्रक्ष्यते दर्शिता द्रष्टा

Passivo Conditional.

नी	1 U	अनाविष्ये अनेष्ये	अनाविष्यथाः अनेष्यथाः	अनाविष्यत अनेष्यत
दा	1 P 3 U	अदाविष्ये अदास्ये	अदाविष्यथाः अदास्यथाः	अदाविष्यत अदास्यत
भू	Causal	अभाविष्ये अभाविष्ये	अभाविष्यथाः अभाविष्यथाः	अभाविष्यत अभाविष्यत
अशम्	Causal	अशामिष्ये अशामिष्ये अशामिष्ये	अशामिष्यथाः अशामिष्यथाः अशामिष्यथाः	अशामिष्यत अशामिष्यत अशामिष्यत
हन्	2 P	अघानिष्ये अहनिष्ये	अघानिष्यथाः अहनिष्यथाः	अघानिष्यत अहनिष्यत
ग्रह्	9 U	अग्राहिष्ये अग्रहीष्ये	अग्राहिष्यथाः अग्रहीष्यथाः	अग्राहिष्यत अग्रहीष्यत
दृश्	1 P	अदर्शिष्ये अद्रश्ये	अदर्शिष्यथाः अद्रक्ष्यथाः	अदर्शिष्यत अद्रक्ष्यत

Passivo Benedictive.

नी	1 U	नाविषीय नेषीय	नाविषीष्टाः नेषीष्टाः	नाविषीष्ट नेषीष्ट
----	-----	------------------	--------------------------	----------------------

Roots	1st Sing.	2nd Sing.	3rd Sing.
दा 1 P } 3 U }	दायिपीय दासीय	दायिपीष्टाः दासीष्टाः	दायिपीष्टे दासीष्ट
बु Causal	भावयिपीय भाविपीय	भावयिपीष्टाः भाविपीष्टाः	भावयिपीष्ट भाविपीष्ट
शाम् Causal	शामिपीय शमिपीय शमयिपीय	शामिपीष्टाः शमिपीष्टाः शमयिपीष्टाः	शामिपीष्ट शमिपीष्ट शमयिपीष्ट
हन् 2 P	घानिपीय वधिपीय	घानिपीष्टाः वधिपीष्टाः	घानिपीष्ट वधिपीष्ट
ग्रह् 9 U	ग्राहिपीय ग्रहीपीय	ग्राहिपीष्टाः ग्रहीपीष्टाः	ग्राहिपीष्ट ग्रहीपीष्ट
दृश् 1 P	दर्शिपीय दृक्षीय	दर्शिपीष्टाः दृक्षीष्टाः	दर्शिपीष्ट दृक्षीष्ट

बुध्

Present.

	S.	D.	P.
1	बुध्ये	बुध्यावहे	बुध्यामहे
2	बुध्यसे	बुध्येथे	बुध्यध्वे
3	बुध्यते	बुध्येते	बुध्यन्ते

Imperfect.

S.	D.	P.
अबुध्ये	अबुध्यावहि	अबुध्यामहि
अबुध्यथाः	अबुध्येथाम्	अबुध्यध्वम्
अबुध्यत	अबुध्येताम्	अबुध्यन्त

Imperative.

1 बुध्ये	बुध्यावहै	बुध्यामहै
2 बुध्यस्व	बुध्येथाम्	बुध्यध्वम्
3 बुध्यताम्	बुध्येताम्	बुध्यन्ताम्

Potential.

1 बुध्ये	बुध्येवहि	बुध्येमहि
2 बुध्यस्व	बुध्येथाम्	बुध्येध्वम्
3 बुध्यताम्	बुध्येताम्	बुध्येन्त

Perfect.

1 बुबुध्ये	बुबुधिबहे	बुबुधिमहे
2 बुबुधिषे	बुबुधाथे	बुबुधिध्वे
3 बुबुधि	बुबुधाते	बुबुधिरे

Aorist.

अबोधिषि	अबोधिष्वहि	अबोधिष्महि
अबोधिषाः	अबोधिषाथाम्	अबोधिष्वम्
अबोधि	अबोधिषाताम्	अबोधिषन्त

	S.	1st Future. D.	P.
1	बोधितोहि	बोधितास्वहे	बोधितास्महे
2	बोधितासे	बोधितासाथे	बोधितीध्वे
3	बोधिता	बोधितारी	बोधितारः
<i>2nd Future.</i>			
1	बोधिष्ये	बोधिष्यावहे	बोधिष्यामहे
2	बोधिष्यसे	बोधिष्येथे	बोधिष्यध्वे
3	बोधिष्यते	बोधिष्येते	बोधिष्यन्ते
<i>Conditional.</i>			
1	अबोधिष्ये	अबोधिष्यावहि	अबोधिष्यामहि
2	अबोधिष्यथाः	अबोधिष्येथाम्	अबोधिष्यध्वम्
3	अबोधिष्यत	अबोधिष्येताम्	अबोधिष्यन्त
<i>Benedictive.</i>			
1	बोधिषीय	बोधिषीवहि	बोधिषीमहि
2	बोधिषीथाः	बोधिषीवास्याम्	बोधिषीध्वम्
3	बोधिषीट	बोधिषीवास्ताम्	बोधिषीरन्

PART IV.

This part treats of the Derivative verbs [See section 4 l and c] and the Participles, Gerunds, and Infinitives.

CHAPTER XVI.

(a) Causals. (णिजन्ताः).

(358) Any root belonging to the ten Conjugational classes may take a Causal form conjugated in all the tenses and moods of the three voices. This form conveys the sense that a person or thing causes another person or thing to perform the action or to undergo the state denoted by the root.

(359) The Causal base is made up by appending अय् to the root before the terminations are applied and making the same vowel changes as before the अय् of the tenth conjugation. The Causal of roots of the 10th class is the same as the primitive.

(360) Roots ending in आ—ए—ऐ and ओ [See 196 (b)] and the roots कृ 1. 3. P.—ह्री 3. P.—ह्री 9. P.—री 4 A. 9 P.—क्वृय्—1. A.—क्ष्माय् 1. A.—क्ती 9. U.—जि 1. P.—मि 5. U.—मी 9. U. “to destroy”—दी 4. A.—इ 2. A. “to study,” स्मि in the sense of “to astonish” and वी 2. P. when meaning “to cause to conceive,” add on the augment प् before अय.

(a) The य् of क्वृय् and क्ष्माय् is dropped by the rule. ‘व् or य् is dropped before any consonant except य्’. The root दरिद्रा drops its final and does not take the augment प्. The roots क्षे आ or श्रे ‘to cook’ and ज्ञा shorten their आ necessarily before प् and र्लै and स्ना do it optionally when not preceded by a preposition. The vowel of चि 5. 10. U. is optionally changed to आ. चि 10. U. is मित्. viz. it requires the penultimate vowel to be short; consequently the optional forms are चापयति-ते, चपयति-ते; regular ones being चाययति-ते, and चययति-ते. The roots स्मि 1. A., and वी 2. P. in usual senses of “to smile” and “to go, to pervade,” &c. are regular, as स्माययति “he causes a smile by,” वाययति “he causes to go.” &c.

(361) The roots शो—छो—सो—ह्वे—व्ये—वे—सै 1. P. “to waste away” and पा 1. P. “to drink” take the augment य् instead of प् before अय.

(362) The root पा 2. P. “to protect” and ला 2. P. when meaning “to melt” add ल् before अय.

(363) The root वा 2 P. and वै 1. P when meaning “to shake or tremble” take the augment ज् before अय.

The roots ला 2. P.—वै 1. P in the senses other than those noted above and वा 2. P. also form their Causal regularly.

(364) The roots प्री and ध्र add न् before अय.

The root ली 4 A. 9 P. as used in different senses and the root भी 3 P. become लाप्-लाय्-लाह्-लीन् and भाय्-भाप् and भीप् before अय.

(365) The final vowels take Vriddhi substitute before अय, as क्षायय from क्षि 1. 5 P. and क्षी 9 P.; घायय from घु 5 U. and धृ 6 P.; and कारय from कृ 8 U. and कृ 6 P.

Exception (1):—The roots जाय् 2 P. स्तृ 1 P. in the sense of 'to cause to long for, to regret' हृ 9 P. when meaning 'to fear' नृ 9 P. meaning 'to guide' and जृ 4 P., and the roots कृ—क्षी—क्षी—क्षी take Guna substitute instead of Vriddhi.

Exception (2):—The roots दीधी and वेधी drop their final before अय. The root इ 2. P. with प्रति "to understand" is regular, but इ 2. P. "to go" and इ 2 P. with अधि 'to remember' substitute गम् in the Causal. इ 2. P. with अधि "to study" substitutes ग् optionaly in the Causal, Desiderative and in the third person of the Aorist.

Exception (3):—आ is necessarily substituted for the vowels of क्री—इ—जि—मि—मी to destroy—दी—and for those of स्मि if the effect is produced by the agent, सिद् if the import is not a spiritual topic, and ली 4. 9. if it means 'to deceive, defeat or worship'. आ is optionally substituted for the vowels of चि and स्फुर and for those of भी if the effect is produced by the agent, and वी if it means 'to cause to conceive'.

(366) The penultimate अ is changed to its Vriddhi substitute before अय, as खानय from खन् 1. U; छादय from छद् 1. U.

Exception (1):—Roots ending in अम् (except कम् 1. A.—अम् 1. P.—चम् 1. P.—शम् 4. P. 'to see,' and यम् 1. P. when it does not mean 'to eat') and the following roots which are marked as सिद् in the Dhatupatha (Catalogue of Sanskrit verbs) do not change their vowel:—

अक्—चक् 1. P. 'to be satisfied,'—and रक्; कक् 1. P. अग्—कग्—रग्—लग्—सग्—स्तग्—हग् and हृग् (all 1. P.);—षट् 1. A.—षट् and भट् 1. P. in the sense of 'to speak'—and नट् 1. P. 'to dance';—गड् 1. P. लड् 1. "to loll the tongue" forms लडयति; in the sense of 'fondle' लाडयति, हेड् 1. P.

'to surround' forms हिडयति, हेड् 1. A. 'to disgrace' forms हेडयति; कण्-रण्-फण् (1. P. 'to go')—चण्-शण्—अण् (1. P. 'to give')—व्यथ्—प्रथ् (1. A.),—अथ्—क्नथ्—कथ्—कृथ् (1. P. to kill);—मृद् 1. A., स्वद् 1. A., 'to discomfit'—छद् 10 U. 'to live, to be strong'—and मद् 4 P. 'to rejoice, to be poor' all these form the Causal as स्वदयति—छदयति—मदयति in the limited senses noted here. Otherwise they form छादयति—मादयति. स्वद् with अव or परि forms as अवस्वादयति, परिस्वादयति;—चन् 1. P. 'to kill'—वन् with a preposition—ध्वन् 1. P. to sound,—स्वन् 1. P. 'to deck' and जन् 4. A; कृप् 1 A. 'to pity,' रम् 1. A. क्रम्—गम् (1. P.);—त्वर् 1. A.—ज्वर् 1. P.—ज्वल्—ह्वल्—ह्वल् when with prepositions and चल् meaning 'to quake' retain their vowels; otherwise these lengthen their vowels;—दध् 1. A. 'to go or kill,' प्रस् 1. A. 'to spread' and क्नस् 'to be crooked or to shine.'

Exception (2):—The roots वन्—वम्—नम्—ज्वल्—ह्वल्—ह्वल्—ध्वन् and चल् lengthen their अ optionally when not preceded by a preposition.

(367) The roots रम्—लम्—जम् (1. A.) and रध् 4. P. insert a nasal before their final, as लम्भयति—ते.

The root हन् forms its Causal घातयति—ते and शद् if the meaning be not 'to go' forms शातयति—ते, 'he causes to fall.' शादयति—ते 'he causes to go.'

(368) Penultimate short vowel takes Guna substitute before अय, as तेषय from तिप् 1. A; तोदय from तुद् 6. U; तर्पय from तृप् 4. P. and कल्पय from कृप् 1. A.

Exceptions:—स्फुर 6. P. substitutes आ optionally; मृज् takes Vridhhi; रुद् and दुष् 4. P. lengthen their उ and सिध् substitutes आ in the Causal if the import be not a spiritual topic, as साधयति 'he accomplishes or prepares,' सेधयति 'he makes perfect' as used of sacred rites only.

(369) स्फाय् 1. A. changes its य् to व् in the Causal, and भस्ज् assumes two forms भर्ज् and भ्रज्ज्.

The root रुह optionally substitutes गृ for हृ in the Causal.

(370) Observe 195 (1—7) regarding गृप्, धृप्, &c. and अज् 1. P. 'to go.'

(371) Causal bases are generally conjugated in both the Padas.

Exception (1):—The Causals of roots having the sense of 'to swallow or to move' and of the following roots are conjugated in the Parasmaipada only:—ईर्ष्य्—गर्ह्—ज्वर्—नन्द्—लल् (all 1. P.); क्लिद् 1. U; गल्म्—जम्—जम्—रम् and व्यथ् (all 1. A); आस्—इ with अधि 'to study' (2. A.); क्षु and रुद् (2. P.); कृष्—क्षुष् and नम् (all 4. P.); सिद्—युध्—बुध् and युज् (all 4. A.) हृम्—ठिष् and म् (all 1. 4. P.); विज् 6. 7. A. लज् and लस्ज् (6. A.)

The following roots have the sense of 'to swallow or to move':—

क्षर्—खाद्—खेल्—गल्—चम्—चल्—ट्—धु—वेल्—वेप् (all 1. P.) कंप्—मम्—चेप्—पु (1. A.); धु 5 U; जद् and प्ता (2. P.); लिह् 2 U; गृ 6. P; वृप् 8. U. and अज् 9. P.

Exception (2):—The Causals of हृम् and मृत् (4. P.)—यस् 1. 4. P. with आ—धे—पा—and वस् (1. P.)—रुच् 1. A. and वद् with आभि are conjugated in the Atmanepada.

372.

Roots.	3rd Person Sing.	Roots.	3rd Person Sing.
दा	— दापयति-ते	जि	— जापयति-ते
धे	— धापयते only.	मि, मी	— मापयति-ते
गै	— गापयति-ते	मी 4 A.	— माययति-ते
दा	— दापयति-ते	दी	— दापयति-ते
ऋ	— अर्पयति-ते	इ with अधि	
क्षी	— क्षेपयति-ते	to study अध्यापयति only.	
क्षी	— क्षेपयति-ते	स्मि P	— स्मापयति only.
क्नुय्	— क्नुपयति-ते	स्मि A—	स्मापयते
क्ष्माय्	— क्ष्मापयति-ते	वी	— वापयति-ते
क्री	— क्रापयति-ते		— वापयति-ते

Roots	3rd Sing.	Roots	3rd Sing.
दरिद्रा	— दरिद्रयति-ते	धृ	— धनयति-ते
क्षै	— क्षपयति-ते	ला 4. A. 9. P.	— लापयति-ते
आ, श्रै	— अपयति-ते		— लाययति-ते
ज्ञा	— ज्ञपयति-ते		— लालयति-ते
ग्लै	— ग्लापयति-ते		— लीनयति-ते
	— ग्लपयति-ते	भी	— भाययति only.
	— प्रग्लापयति-ते only.		— भापयते only
क्षा	— क्षापयति-ते		— भीपयते only
	— क्षपयति-ते	जागृ	— जागरयति-ते
	— उपक्षापयति-ते only	स्तृ 1. P. } to regret }	स्मरयति only.
चि 5. U.	चापयति-ते	usually	— स्मारयति-ते
	— चाययति-ते	दृ 9. P. to fear }	— दरयति-ते
10 U.	— चपयति-ते	usually	— दारयति-ते
	— चययति-ते	नृ 9. P. } to guide }	— नरयति-ते
शो	— शाययति-ते	usually	— नारयति-ते
छो	— छाययति-ते	जू 4. P.	— जरयति-ते
सो	— साययति-ते	जू 1. 9. P.	— जारयति-ते
हो	— ह्राययति-ते	दीधी	— दीधयति-ते
थ्ये	— व्याययति-ते	वेवी	— वेवयति-ते
वे	— वाययति-ते	इ with प्रति	— प्रत्याययति-ते
सै	— साययति-ते	इ 2 P. to go इ with अधि to remember }	गमयति-ते
पा 1. P.	— पाययते only.		अधिगमयति
पा 2. P.	पालयति-ते	क्रम्	— क्रमयति-ते
ला 2. P. } 'to melt' }	लालयति-ते	क्रम् with } सम् or उत् }	संक्रामयति-ते
वा 2. P. } वै 1. P. to }	वाजयति-ते		उत्क्रामयति-ते
shake }		(according to some)	
ला 2. P.	— लापयति-ते	कृम्	— कृमयति only.
वा 2. P. }	वापयति-ते	दम्	— दमयते only.
वै 1. P. }	प्रीणयति-ते	भ्रम्	— भ्रमयति (also
प्री .			

Roots	3rd Sing.	Roots	3rd Sing.
धम्	— धामयति in the opinion of some)	नम्	— नमयति-ते — नामयति-ते — (उन्मयति-ते only)
रम्	— रमयति only.	ज्वल्	— ज्वलयति-ते — ज्वालयति-ते — (प्रज्वलयति-ते only)
श्रम्	— श्रमयति-ते (also शामयति-ते)	हल्	— हलयति only — हालयति only — (विहलयति) only.
कम्	— कामयति-ते	हल्	— हलयति-ते — हालयति-ते — (प्रहलयति-ते only)
अम्	— आमयति-ते	ध्वन्	— ध्वनयति-ते — ध्वानयति-ते
चम्	— चामयति only.	चन्	— चलयति only. — चालयति only.
शम् to soo	— निशामयति-ते	रम्	— रमयति-ते
to be calm	— शमयति-ते	लम्	— लभयति-ते
यम्	— यामयति-ते	जम्	— जम्भयति-ते
यम् with आ	आयामयते only	रध्	— रन्धयति-ते
यम् with नि	नियमयति-ते — in the opinion of some	हव्	— घातयति-ते
हेद्	— हिडयति-ते	शद्	— शातयति-ते — शादयति-ते
to surround	— हेडयति-ते	स्फुर	— स्फारयति-ते — स्फोरयति-ते
हेड to	— हेडयति-ते	मृज्	— मार्जयति-ते
to disgrace	— स्वदयति-ते	यह्	— गृहयति-ते
स्वद्	— स्वदयति-ते	दृप्	— दृषयति-ते
स्वद् with अव or परि	अवस्वादयति-ते परिस्वादयति-ते	सिध् 4. P.	— साधयति-ते — सधयति-ते
उद् to live, to be strong	— उदयति-ते		causes to ascertain the truth)
In other senses	— छादयति-ते		
मद् to rejoice, to be poor	— मदयति-ते		
In other senses	— मादयति-ते		
वन्	— वानयति-ते — वनयति-ते		
वम्	— वामयति-ते — वमयति-ते — (उहमयति-ते only.)		

Roots	3rd Sing.	Roots	3rd Sing.
स्फा 1. A.—स्फाययति-ते			— गोपयति-ते
भ्रज् — भ्रजयति-ते		अज् — वाययति-ते	
— भर्जयति-ते		यस् with आ—आयासंयते only	
रुह् — रोहयति-ते		रुच् — रोचयते only	
— रोपयति-ते		वद् with अभि } — अभिवादयते only	
गृप् 1. P.— गोपाययति-ते			

(373) When the causal base is conjugated in the Active Voice, the अय (with the final अ dropped) is retained in the non-conjugational Tenses and Moods except in the Aorist and Parasmaipada Benedictive. For the Aorist of Causals see the Third Variety. अय् is necessarily dropped in the conjugational Tenses and Moods of the Passive Causal and optionally in the two Futures, the Conditional, the Benedictive and the Aorist of the Passive.

(374) The following are the forms of कोपय्, the Causal base of the verb कुप् {conjugated in the Tenses and Moods of the three voices.

ACTIVE VOICE.

Conjugational Tenses and Moods.

Present.

Parasmaipada			Atmanepada		
S.	D.	P.	S.	D.	P.
1 कोपयामि	कोपयावः	कोपयामः	1 कोपये	कोपयावहे	कोपयामहे
2 कोपयसि	कोपयथः	कोपयथ	2 कोपयसे	कोपयेथे	कोपयध्वे
3 कोपयति	कोपयतः	कोपयन्ति	3 कोपयते	कोपयेते	कोपयन्ते

Imperfect.

Parasmaipada.

S.	D.	P.
1 अकोपयम्	अकोपयाव	अकोपयाम
2 अकोपयः	अकोपयतम्	अकोपयत
3 अकोपयत्	अकोपयताम्	अकोपयन्

Atmanepada.

S.	D.	P.
1 अकोपये	अकोपयावहि	अकोपयामहि
2 अकोपयेथाः	अकोपयेथाम्	अकोपयेध्वम्
3 अकोपयत	अकोपयेताम्	अकोपयन्त

*Imperative.**Parasmaipada.**Atmanepada.*

S.	D.	P.	S.	D.	P.
1 कोपयानि कोपयाथ कोपयाम			1 कोपये कोपयावहि कोपयामहे		
2 कोपय कोपयतम् कोपयत			2 कोपयाथ कोपयेथाम् कोपयेध्वम्		
3 कोपयतु कोपयताम् कोपयन्तु			3 कोपयताम् कोपयेताम् कोपयन्ताम्		

Potential.

1 कोपयेयम् कोपयेय कोपयेम	1 कोपयेथ कोपयेथहि कोपयेमहि
2 कोपयेः कोपयेतम् कोपयेत	2 कोपयेथाः कोपयेथाथाम् कोपयेध्वम्
3 कोपयेत् कोपयेताम् कोपयेयुः	3 कोपयेत कोपयेताताम् कोपयेरन्

*Non-Conjugational Tenses and Moods.**Perfect.**Parasmaipada*

S.	D.	P.
1 *कोपयांचकार-चकर	कोपयांचकथ	कोपयांचकम
2 कोपयांचकथ	कोपयांचक्रथुः	कोपयांचक्र
3 कोपयांचकार	कोपयांचक्रतुः	कोपयांचक्रुः

Atmanepada.

1 *कोपयांचक्रे	कोपयांचकथहे	कोपयांचकमहे
2 कोपयांचकथे	कोपयांचक्राथे	कोपयांचकृहे
3 कोपयांचक्रे	कोपयांचक्राते	कोपयांचक्रिरे

*1st Future.**Parasmaipada.*

1 कोपयितास्मि	कोपयितारथः	कोपयितास्मः
2 कोपयितासि	कोपयितास्थः	कोपयितास्थ
3 कोपयिता	कोपयितारी	कोपयितारः

* also कोपयामास, कोपयांपश्रुव, &c

Atmanepada.

S.	D.	P.
1 कोपयिताहे	कोपयितास्वहे	कोपयितास्महे
2 कोपयितासे	कोपयितासाथे	कोपयिताध्वे
3 कोपयिता	कोपयितारौ	कोपयितारः

2nd Future.

Parasmaipada.

1 कोपयिष्यामि	कोपयिष्यावः	कोपयिष्यामः
2 कोपयिष्यसि	कोपयिष्यथः	कोपयिष्यथ
3 कोपयिष्यति	कोपयिष्यतः	कोपयिष्यन्ति

Atmanepada

1 कोपयिष्ये	कोपयिष्यावहे	कोपयिष्यामहे
2 कोपयिष्यसे	कोपयिष्येथे	कोपयिष्यध्वे
3 कोपयिष्यते	कोपयिष्येते	कोपयिष्यन्ते

Conditional.

Parasmaipada.

1 अकोपयिष्यम्	अकोपयिष्याव	अकोपयिष्याम
2 अकोपयिष्यः	अकोपयिष्यतम्	अकोपयिष्यत
3 अकोपयिष्यत्	अकोपयिष्यताम्	अकोपयिष्यन्

Atmanepada.

1 अकोपयिष्ये	अकोपयिष्यावहि	अकोपयिष्यामहि
2 अकोपयिष्यथाः	अकोपयिष्येथाम्	अकोपयिष्यध्वम्
3 अकोपयिष्यत	अकोपयिष्येताम्	अकोपयिष्यन्त

Aorist.

Parasm.

Atm.

S.	D.	P.	S.	D.	P.
1 अचूकुपम्	अचूकुपाव	अचूकुपाम	अचूकुपे	अचूकुपावहि	अचूकुपामंहि
2 अचूकुपः	अचूकुपतम्	अचूकुपत	अचूकुपथाः	अचूकुपेथाम्	अचूकुपध्वम्
3 अचूकुपत्	अचूकुपताम्	अचूकुपन्	अचूकुपत	अचूकुपेताम्	अचूकुपन्त

Benedictive.

Parasmaipada.

	S.	D.	P.
1	कोप्यास्तम्	कोप्यास्य	कोप्यासम
2	कोप्याः	कोप्यास्तम्	कोप्यास्त
3	कोप्यात्	कोप्यास्ताम्	कोप्यातुः

Atmanepada.

1	कोपयिषीय	कोपयिषीषहि	कोपयिषीमहि
2	कोपयिषीथाः	कोपयिषीयास्याम्	कोपयिषी-ध्व-द्भुम्
3	कोपयिषीष्ट	कोपयिषीयास्ताम्	कोपयिषीरन्

Passive Voice.

Conjugational Tenses and Moods.

Present

Imperfect.

	S.	D.	P.	S.	D.	P.
1	कोप्ये	कोप्यावहे	काप्यामहे	अकोप्ये	अकोप्यायहि	अकोप्यामहि
2	कोप्यसे	कोप्येथे	कोप्येथे	अकोप्यथाः	अकोप्येथाम्	अकोप्येध्वम्
3	कोप्यते	कोप्येते	कोप्यन्ते	अकोप्यत	अकोप्येताम्	अकोप्यन्त

Imperative.

Potential.

1	कोप्ये	कोप्यावहे	कोप्यामहे	कोप्येय	कोप्येयहि	कोप्येमहि
2	कोप्यस्व	कोप्येथाम्	कोप्येध्वम्	कोप्येथाः	कोप्येयाथाम्	कोप्येध्वम्
3	कोप्यताम्	कोप्येताम्	कोप्यन्ताम्	कोप्येत	कोप्येयाताम्	कोप्येरन्

Non-Conjugational Tenses and Moods.

Perfect.

	S.	D.	P.
1	कोपयांचक्रे	कोपयांचकृषहे	कोपयांचकृमहे
2	कोपयांचकृषे	कोपयांचक्राथे	कोपयांचकृद्धे
3	कोपयांचक्रे	कोपयांचक्राते	कोपयांचक्रिरे

The other forms are कोपयामासे—कोपयांचभूवे, &c.

The forms of the two Futures, the Conditional and the Benedictive of the Passive do not differ from those of the Atmanepada Active. Other optional forms are as follow :—

1st Future.			2nd Future.		
S.	D.	P.	S.	D.	P.
1 कोपिताहे कोपितास्वहे कोपितास्महे			1 कोपिष्ये कोपिष्यावहे कोपिष्यामहे		
2 कोपितासे कोपितासाथे कोपिताध्वे			2 कोपिष्यसे कोपिष्येथे कोपिष्यध्वे		
3 कोपिता कोपितारौ कोपितारः			3 कोपिष्यते कोपिष्येते कोपिष्यन्ते		

Conditional.

S.	D.	P.
1 अकोपिष्ये	अकोपिष्यावहि	अकोपिष्यामहि
2 अकोपिष्यथाः	अकोपिष्येथाम्	अकोपिष्यध्वम्
3 अकोपिष्यत	अकोपिष्येताम्	अकोपिष्यन्त

Benedictive.

1 कोपिषीय	कोपिषीवहि	कोपिषीमहि
2 कोपिषीष्टाः	कोपिषीयास्थाम्	कोपिषीध्वम्
3 कोपिषीष्ट	कोपिषीयास्ताम्	कोपिषीरन्

Aorist.

1 अकोपयिषि	अकोपयिष्वहि	अकोपयिष्वमहि
अकोपिषि	अकोपिष्वहि	अकोपिष्वमहि
2 अकोपयिष्टाः	अकोपयिषाथाम्	अकोपयिष्वध्वम्
अकोपिष्टाः	अकोपिषाथाम्	अकोपिष्वध्वम्
3 अकोपि	अकोपयिषाताम्	अकोपयिषत
	अकोपिषाताम्	अकोपिषत

(b) Desideratives (सन्नन्ताः).

(375) Any root belonging to the ten Conjugational classes as well as any Causal base may have a Desiderative form, conjugated in all the Tenses and Moods of the three voices. This

form conveys the sense that a person or thing wishes to perform the action or is about to undergo the state indicated by the Desiderative form, as बुबोधिषति 'he wishes to know' from बुध्, and कूल पिपतिषति 'the bank is about to fall down.'

(376) To form a Desiderative base, the root is first reduplicated according to the general rules of reduplication (see Chapter VI) and then the termination सू is added on to it in the Non-conjugational Tenses and Moods. In the Conjugational Tenses and Moods अ is added to सू.

(a) Roots beginning with a vowel reduplicate the following consonant with इ added on to it, or where necessary they first undergo the vowel changes required by section (381) and then take their reduplication, as अटिडिषति, ईचिक्षिषति अरिरिषति अर्चिचिषति, अर्णनिषति प्रतीपिषति, अर्षीपिषति from the roots अट्, ईच्, ऋ, अर्च्, ऋण्, इ 2 P. with अचि, and with प्रति.

(b) The अ of the reduplicative syllable is changed to इ, and the characteristic सू of the Desiderative becomes ए by rule 83, but the सू of a primitive root remains unchanged when the Desiderative सू is changed to ए. When the latter remains unchanged the primitive सू becomes ए, as सिननिषति-ते or सिपासति-ते from सन्. The root स्तु is an exception it forms तुटुषति. Other examples are सिंसिषति, सिस्मिषते, सुसुषति, तदासाति, सिपत्सति from the roots सि, स्मि, सु, स्या and सद्.

(377) The Desiderative base takes the same terminations of Parasmaipada or Atmanepada or both as the primitive root does.

Exception—The roots ज्ञा--ञ्जु--सृ--and दृश् are conjugated in the Atmanepada in the Desiderative ज्ञा with अनु, ञ्जु with प्रति or अ and the root सृ 6 A. take Parasmaipada terminations. The roots कृप--वृत्--वृध्--मृध् and स्यन्द may optionally form their Desiderative in the Parasmaipada. See exception 3 to section 378 (a and b).

Roots	3rd Sing.	Roots	3rd Sing.
ज्ञा 9. U.—	जिज्ञासन्ति-ते	श्रु with प्रति } प्रतिश्रुश्रूषति	
ज्ञा with अनु—	अनुजिज्ञासति	” आ } आश्रुश्रूषति	
श्रु 5. P.—	श्रुश्रूषते	स्मृ 1. P.—	सुस्मृषते
		दृग् ” ”—	दिदृक्षते
		मृ 6. A.—	सुमृषति

(378) Anit, Set, and Wet roots have certain peculiarities in the Desiderative which are as follow:—

Anit roots do not take इ before सृ.

Exception (1):—दृ—धृ (6. A.)—स्मि 1. A.—प्रच्छ 6. P.—क्व 1. 3. P.—take इ necessarily before सृ; as दिदरिषते-दिधरिषते-सिस्म-यिषते,-पिपृच्छिषति and अरिरिषति.

Exception (2);—The root भ्रस्ज् 6. U, and भृ takes इ optionally before सृ; as विभ्रक्षति-ते; विभर्क्षति-ते; विभ्रज्जिषति-ते; विभर्जिषति-ते; विभरिषति-ते or बुभृषति-ते.

Exception (3):—The root गम् takes इ in the Parasmaipada and rejects it in the Atmanepada, as जिगमिषति, संजिगंसते.

(a) Set Roots take इ before सृ.

Exception (1)—Roots ending in long ऊ and the following roots do not take इ before सृ. पू 9 U. is regular, and the intermediate इ is not lengthened in the case of कृ and गृ.

Root	3rd Sing.	Roots	3rd Sing.
पू 1 A—	पिपिषते	क्षृ 2 P—	बुक्ष्णषति
पू 9 U—	पुपुषति-ते	A.	संबुक्ष्णषते
कृ 6 P—	चिकरिषति	स्तु ” P—	सुस्तूषति
गृ 6 P—	जिगरिषति	उ ” ”—	बुनूषति
	जिगलिषति	A.	आबुनूषते
ग्रह् 9 U—	जिघृक्षति-ते	क्षु ” P—	बुक्षूषति
रु 2 P—	रुरूषति		

Exception (2):—Roots in long ऊ and the following roots take इ optionally before सृ:—यु 9 U is regular.

Roots	3rd Sing.	Roots	3rd Sing.
गृ 9 P	जिगरिपति जिगरीपति जिगीर्पति	ऊर्ण 2 U	ऊर्णुविपति-ते ऊर्णुनविपति-ते
वृ 9 A	} विवरिपति-ते विवरीपति-ते वुवूर्पति-ते	कृ 4 5 P	अर्दिधिपति ईर्सति
वृ 5 U		सम् 8 U	सिसनिपति-ते सिपासति-ते
यु 2 P	युयपति यियधिपति	तम् 8 U	तितंसति तितांसति तितनिपति
यु 9 U	युयपति-ते	पद् 1 P	पिस्सति पिपतिपति
भि 9 U	शिर्भापति-ते शिभयिपति-ते	छद् 6 P	चिकर्तिपति चिकृत्सति
दम् 5 P	धिप्सति धीप्सति दिदंभिपति	चृद् 6 P	चिचर्तिपति चिचृत्सति
ज्ञप् 10 U	जिज्ञापिपति-ते जीप्सति-ते	छृद् 7 U	चिच्छर्दिपति-ते चिच्छृत्सति-ते
दरिद्रा 2 P	दिदरिद्रासति दिदरिद्रिपति	वृद् 7 U	तितर्दिपति-ते निवृत्सति-ते
ऊर्ण 2 U	ऊर्णुपति-ते	वृद् 4 P	निनर्तिपति निवृत्सति

Exception (3):—The roots वृत्—वृष् and वृष्ट take इ in the Atmanepada and reject it in the Parasmaipada, but the root क्रम् takes it in the Parasmaipada and rejects it in the Atmanepada; as विवर्तिपते or विवृत्सति, विवर्धिपते or विवृत्सति, शिशर्धिपते or शिशृत्सति, चिकर्मिपति or चिक्रंसते.

(b) Wet roots take इ optionally before सृ.

Exception (1):—The roots सृद्—सृ and सृ 2. 4. A. do not take इ as सृष्टुक्षति-ते, सृष्टुपति-ते, सृष्टुपते.

Exception (2):—अञ्ज 7. P. and अञ्ज 5 A. take इ necessarily; as अञ्जिपति, अञ्जिपते.

Exception (3):—The roots स्यन्द् and क्लृप् take इ optionally in the Atmanepada and altogether reject it in the Parasmaipada; as सिष्यंदिपते or सिष्यंत्सते, सिष्यंत्सति. चिकल्पिपते or चिक्लृप्सते, चिक्लृप्सति.

(379) Roots ending in इव् take इ optionally before सू, and this final इव् is changed to सू when the सू is unaugmented.

Roots	3rd Sing.	Roots	3rd Sing.
दिक् 4	P—दिदेविपति —द्व्युपति	सिक् 4 P—सिसेविपति सुस्यपति	
क्षिक् 1 4 P	चिक्षेविपति बुक्ष्युपति	ष्टिक् 1 4 P तिष्ठेविपति टिष्ठेविपति तुष्ट्युपति दुष्ट्युपति	

(380) The Desiderative characteristic सू is considered to be weak when it does not take the augment इ.

(381) Special rules regarding radical vowel changes in the Desiderative.

(a) The ending इ and उ of a root is lengthened and the ending क् and क् are changed to ईर, or to ऊर if a labial precedes when the सू of the Desiderative is weak or unaugmented; as चिक्षीपति—द्व्युपति—ते—चिकीर्षति—ते—पृष्वर्षति—बुभ्र्षति—ते—सुसूर्षति—तितीर्षति from क्षि 1. 5. P, ध्रु 5. U, कृ, 5. 8. U. पृ 3. P, भृ 1. 3. U, मृ 6. A. and तृ 1. P.

(b) But when the सू of the Desiderative is strong viz. augmented the final इ—उ and क् short or long take their Guna substitute;

Roots	3rd sing.	Roots	3rd sing.
श्वि 1. P.—शिन्वायिपति		यु 2. P.—यियविपति	
डी 1. 4. A. डिडयिपते		पू 1. A.—पिपविपते	
शी 2. A.—शिशयिपते		दृ 6. A.—दिदरिपते	
		तृ 1. P.—तितरिपति	

- (c) The penultimate short ऋ and ए of roots, and the penultimate short इ and उ of roots beginning with vowels take their Gana substitute before the augmented सू and remain unchanged before the unaugmented one एविपिपति ओविपिपति—विद्यतिपते—चिक्त्तिपते from इप् 4 6 ० P उप् 1 P. इत् 1. A. and ऋप् 1 A. Also चिदृप्सति and चिहृप्सति when the सू is unaugmented.
- (d) But the penultimate short इ and उ of such roots as begin with consonants and end with any except य or व take Gana optionally and the penultimate इ of roots in इप् does it necessarily when the सू of the Desiderative is strong, viz augmented and the same vowels remain unchanged when it is unaugmented as विविपिपति or विवेपिपति from पिप् 6. P; चुकोपिपति or चुकुपिपति from कुप् 4. P. but दिदेपिपति only, from दिप् 4 P. But चिक्षिप्सति-ते and चुकुप्सति from क्षिप् 4 P. 6. U. and कुप् 4. P. as सू is unaugmented the roots being Anit.

Exception —The roots रुद्—विद् 2 P. and मुप् ०. P do not take Gana, as रुदिपति—विदिपति and मुमुपिपति.

विद् 6 U. is also Set but it forms the Desiderative as विविदिपति-ते or विवेदिपति-ते or विविप्सति-ते विद् 4 7 A. is Anit and has विविप्सति-ते. The root मुप् 4 P has मुमुपिपति or मुमोपिपति.

- (e) Roots ending in ए—ये and ओ except मे 1 A —दो 4 P —दे 1 A ये 1 P (for which see section 382 a) change their final vowel to आ before the सू of the Desiderative, as चिक्षासति and चिच्छासति from क्षे and छे
- (f) The penultimate vowel of हृन् and गम् (which is a substitute for इ 2 P and हृ with अधि 'to remember' or 'to study') is lengthened before the unaugmented सू. गम्, though Anit takes इ in the Parasmaipada and rejects it in the Atmanepada, as Par जिगमिपति and Atm जिगांसते हृ with अधि P. 'to remember' forms अधीपिपति हृ with

अधि A. 'to study' has अधिजिगांसते. The Passive Present of इ and इ with अधि 'to remember' are जिगांस्यते and अधिजिगांस्यते. इ with प्रति 'to understand' is regular, as प्रतीपिषति. हन् has जिघांसति, (see 193). The अ of the root गम् 'to go' when it is not a substitute for इ, is not lengthened in the Atmanepada; the forms are जिगमिषति Par. and जिगंसते Atm.

(382) Irregularities regarding re-duplication and vowel changes of certain roots in the Desiderative.

The roots आप् 5. P., जप् 10. U. and कृष् 4. 5. P. do not take reduplication and their vowel is changed to long ई before the unaugmented स, as ईप्सति, जीप्सति-ते or जिज्ञपयिषति-ते, ईर्त्सति or अर्दिषति.

(a) The following roots too reject reduplication and substitute short इ for their vowel when the स is unaugmented. राध् when it means "to kill" does the same, but otherwise it is regular. Such of the following roots as end in a vowel add तु to the Desiderative स.

Roots	3 Sing.	Roots	3rd Sing.
मि 5 U }	—मिप्सति-ते	दो 4 P }	—दिप्सति
मी 9 U }		दा 1 P }	
But मी 4 A has मिमीषते		दे 1 A	—दिप्सते
मा 2 P	—मिप्सति	दो 3 U	—दिप्सति-ते
3-4 A	—मिप्सते	धे 1 P	—धिप्सति
मे 1 A	—मिप्सते	धा 3 U	—धिप्सति-ते
रम् 1 A	—रिप्सते	पत् 1 P	—पिप्सति
लम् 1 A	—लिप्सते		पिपातिषति
शक् 5 P	—शिक्षति	पद् 4 A	—पिप्सते
शक् 4 U	—शिक्षति-ते	राध् to kill—	रिप्सति
	or शिक्षिषति-ते	otherwise—	रिराप्सति

(b) The root दम् 5. P. does not take reduplication and substitutes इ or ई in which case it is considered as दम्. The forms are धिप्सति or धीप्सति or दिदंमिषति.

(383) The root मृच् 6. U., when intransitive, takes Guna optionally and does not take reduplication when it takes Guna, as मोक्षते or मृक्षते. When transitive it forms its Desiderative मृक्षति.

(384) The roots मृह्—स्वप्—प्रच्छ—द्युत् and ह्ये take Samprasârana; as जिघृक्षति—ते, मृषुप्सति, विपृच्छिपति and दिव्युतिपते or दिव्योतिपते, जुहृपति—ते.

(385) Observe 193 (2—3), 194 (5—7), 195 (1—4—7) and 85 (a) regarding the following :—

Roots	3rd Sing.	Roots	3rd Sing.
जि 1 P —जिगीपति		विच्छ् 1 P —विविच्छिपति	
चि 5 U —चिकीपति—ते		विविच्छापिपति	
चिचिपति—ते		पण् 1 P —पिपणायिपति	
हि 5 P —जिधीपति		A पिपणिपते	
मृज् 6 P —मिमंक्षति		पन् 1 P —पिपनायिपति	
नश् 4 P —निर्नेक्षति		A पिपनिपते	
निनिशिपति		क्वत् 1 A अर्तितिषति	
नह् 4 P —निनत्सति—ते		क्वतित्तीयिपते	
जुप् 1 P —जुगोपायिपति		कम् 1 A चिकमिपते	
जुगोपिपति		चिकामयिपते	
जुयपिपति		अद् 2 P जिघन्सति	
जुयप्सति		अज् 1 P अजिजिपति	
1 A —जुगोपिपते		विधीपति	
जुयपिपते		मृज् 1 2 P मिमार्जिपति	
धृप् 6 P —दृधपिपति		मिमृक्षति	
दृधपायिपति			

(386) The roots चिकित्स—बीजत्स्, &c. shown in section 11 (1) are only Desiderative in form but they do not convey a Desiderative senso for which new Desiderative bases must be prepared. See the following forms.

Roots	3 Sing.	Roots	3rd Sing.
चिकित्स्	—चिकित्सिषति—ते	शीशांस्	—शीशांसिषति—ते
दीदांस्	—दीदांसिषति—ते	मीमांस्	—मीमांसिषते
बीभत्स्	—बीभत्सिषते	तितिक्ष्	—तितिक्षिषते
		जुगप्स्	—जुगप्सिषते

(387) ईर्ष्य् 1. P. forms ईर्ष्ययिषति or ईर्ष्यिषति viz. third consonant also is doubled.

(388) Roots of the 10th conjugation form their Desiderative according to the general rules, but it is to be remembered that those roots of the 10th conjugation whose final vowels and the penultimate अ take Vridhi and the penultimate short takes Guna in the Conjugational Tenses and Moods, undergo the same change in the Desiderative. The roots ज्ञा, वा, ग्री, and धू all (10 U.) retain their substitutes ज्ञाप्, वाप्, ग्रीण् and धून् in the Desiderative. Also remember exceptions 3 and 4 to section 235 (e), regarding vowels of Reduplication in the case of roots ending in उ short or long.

Roots	3. Sing.	Roots	3. Sing.
ज्ञा 10 U	जिज्ञापयिषति—ते	कथ् 10 U.	चिकथयिषति—ते
यु 10 A	यियावयिषते	विद् 10 A	विवेदयिषते
भू 10 U	बिभावयिषति—ते	चुर 10 U	चुचोरयिषति—ते
धू „ „	दुधूनयिषति—ते	सृप् „ „	मिमर्षयिषति—ते
वृ „ „	विवारयिषति—ते	स्पृह् „ „	पिस्पृहयिषति—ते
जू „ „	जिजारयिषति—ते	आंदोल् „ „	आंदुलयिषति—ते
क्षल् „ „	चिक्षालयिषति—ते		

(389) Causals also may be conjugated in the Desiderative. Observe exception 3 and 4 to section 235 (e) and their illustrations in sections 246 and 247 regarding vowels of reduplication in the case of roots ending in उ short or long. The following are the examples:—

Roots	3rd Sing.	Roots	3rd Sing.
पू Causal.	विषावविपति-ते	शु Caus.	शिखावविपति-ते
भू "	विभाषविपति-ते	शुभाषविपति-ते	
मृ I A	मिमाषविपति-ते	दृ "	दिद्रावविपति-ते
यु Caus.	यिषावविपति-ते	दृष्टावविपति-ते	
रु "	रिराषविपति-ते	प्रु "	प्रिषावविपति-ते
लृ "	लिराषविपति-ते	पृष्टावविपति-ते	
शु "	जिज्ञाषविपति-ते	पृष्टावविपति-ते	
नु "	नुनाषविपति-ते	पृष्टावविपति-ते	
धु "	गिज्ञाषविपति-ते	पृष्टावविपति-ते	
	गुज्ञाषविपति-ते	पृष्टावविपति-ते	

(300) Note the following Desiderative forms derived from the Causals of the roots:—

Roots	3rd Sing.	Roots	3rd Sing.
स्वप् Caus.	सुप्तावविपति-ते	भि Caus.	शिखावविपति-ते
विध् "	सिधेयविपति-ते	शुशावविपति-ते	
सिद् "	सिधेयविपति-ते	दृष्टे "	दृष्टावविपति-ते
सह् "	सिमाहविपति-ते	रफुर "	रफुरावविपति-ते
इ with अधि to study }	अधिजिगावविपति-ते	रफुरावविपति-ते	
	" अरुपावविपति-ते	शु "	शुक्षावविपति-ते

Conjugation of the Desiderative Base.

Conjugational Tenses and Moods.

(391) In the Active Voice, the Desiderative base takes अ and then it is conjugated like the base of a root of the 6th class. In the Passive व is added to the base and it is then conjugated like an ordinary Passive verb.

(3rd Singular.)

Tenses.	Parasmaipada.	Atmanopada.	Passive
Present—	चुचोरयिषति	चुचोरयिषते	चुचोरयिष्यते
Imperfect—	अचुचोरयिषत्	अचुचोरयिषत्	अचुचोरयिष्यत्
Imperative—	चुचोरयिषतु	चुचोरयिषताम्	चुचोरयिष्यताम्
Potential—	चुचोरयिषेत्	चुचोरयिषेत्	चुचोरयिष्येत्

Non-Conjugational Tenses and Moods.

(392) The Perfect is formed according to section 209.

The terminations of the Fifth Variety are used for the Aorist. In the two Futures and the Atmanepada Benedictive, the base takes the intermediate इ before the terminations are applied.

The Conditional and the Parasmaipada Benedictive are formed from the base in the usual way.

In the Passive the forms of all the Tenses and Moods are made up in the usual way with the exception of the Third Person Singular Aorist which is made up by the termination इ.

(3rd Singular).

Tenses.	Par.	Atm.	Passive.
Perfect	चुचोरयिषांचकार	चुचोरयिषांचक्रे	चुचोरयिषांचक्रे
	चुचोरयिषामास	चुचोरयिषामास	चुचोरयिषामासे
	चुचोरयिषांबभूव	चुचोरयिषांबभूव	चुचोरयिषांबभूवे
Simple } Future }	चुचोरयिषिष्यति	चुचोरयिषिष्यते	चुचोरयिषिष्यते
Peri. „	चुचोरयिषिता	चुचोरयिषिता	चुचोरयिषिता
Conditional—	अचुचोरयिष्यत्	अचुचोरयिष्यत	अचुचोरयिष्यत
Aorist—	अचुचोरयिषीत्	अचुचोरयिषीष्ट	अचुचोरयिषि
Benedictive—	चुचोरयिष्यात्	चुचोरयिषिषीष्ट	चुचोरयिषिषीष्ट

(c) The Frequentative (यङन्ताः).

(393) *The Frequentative is formed from monosyllabic roots of the first nine classes, beginning with any consonant.

Exceptions:—The roots सूङ्—सूच् and सूङ् (all 10. U.) though belonging to the 10th class, and the roots अङ्—कृ 1. 3. P. अङ् 5. A. and ऊर्ण् though beginning with a vowel, take Frequentative forms.

(394) The Frequentative imports repetition or intensity of the action or state expressed by the root from which it is derived; as चेक्रीयते ' he does repeatedly or intensely ' from the root कृ.

* धातेरेकाचो हलदिः क्रियासमभिहारे यङ् III. 1. 21.

सूचिसूत्रिमुच्यत्यङ्गोतिभ्यायेङ् वाच्यः ।

Exception (1).—* The Frequentative of roots implying motion does not import the usual sense but shows tortuous motion, as वायज्यते 'he walks crookedly' from the roots गम् 'to walk'.

Exception (2).—† The Frequentative of the roots हृप्—सृप्—चर—जम्—जम्—दह—दम्—भज् and गृ does not express the usual sense but imports censure; as लोहृष्यते 'Lo cuts clumsily' from हृप् to cut.

(395) The Frequentative Base is of two kinds. Both follow the same peculiar rules of reduplication. One base is called Atmanepada Frequentative (यदन्त) since it is conjugated in the Atmanepada only, in which case the root takes य before reduplication. The other base is called Parasmaipada Frequentative (पद् ह्रन्त) which rejects य and is conjugated in the Parasmaipada only; as Atm. Freq. base is घोष्य and Par. Freq. Base घोषू from the root गृ.

(396) The Frequentative Base is reduplicated according to the general rules of reduplication (see Chapter VI) There are, however, certain special rules of reduplication and vowel changes which are equally applicable to both the Atmanepada and Parasmaipada Frequentative. They are as follow :—

(a) If a root begins with a vowel the following consonant is reduplicated, as अद्—अट्य—अटट्य,—अइ—अदय—अददय—so also अराय and ऊर्णाय from ऋ and ऊर्ण. Other optional forms of ऋ are अरति or अरिपति or अरीपति see (d) below.

(b) The vowel इ or उ in the reduplicative syllable takes Guna substitute; as भू—भूप—भुपूप—भुभूप—बोभूप; नी—नीय—नीनीय—निनीय—नेनीय; भिद्—भिय—भिभिय—विभिय—वेभिय; तुद्—तुप—तुतुप—तातुप,—दा—दीय—दिदीय—देदीय, धे—धीय—धिधीय—दिधीय—देधीय.

* निर्यं कौटिल्ये गतौ III. 1. 23.

† हृपसृचरजपजमदहदशमङ्गभ्योमावगर्हायाम् III. I. 24.

(c) The अ in the reduplicative syllable is changed to आ; as अटाव्य and अगाव्य from अट् and अग्; पच्-पव्य-पपच्य-पापच्य, स्मृ-स्मर्य-स्मस्मर्य-सास्मर्य;

(d) The अ of the reduplicative syllable of a root having a penultimate short क्, or क् which is the result of Samprasârana, is not lengthened, but the syllable री is inserted between the vowel अ of the reduplicative syllable and the first radical consonant in the Atmanepada Frequentative Base. ली is under the same circumstances inserted in the reduplicative base of the root क्लृप्. In the case of Parasmaipada Frequentative Base, the letter र् or the syllable रि or री is inserted between the vowel अ of the reduplicative syllable and the first radical consonant, if the root ends in short क् or has a short क् for its penultimate. ल् or लि or ली is likewise inserted in the Parasmaipada Frequentative base of the root क्लृप्. Examples:—वृत्-वृत्य-ववृत्य-वरीवृत्य. प्रच्छ्-पृच्छ्य-पपृच्छ्य, परीपृच्छ्य. कृप्-कृप्य-चकृप्य-चलीकृप्य. नृत्-नृत्य-ननृत्य-नरीनृत्य. Par. Freq. Bases of the roots कृ-वृत् and क्लृप् being कृ-चकृ-चकृ or चरिक् or चरीक्; वृत्-ववृत्-ववृत् or वरिवृत् or वरीवृत्. क्लृप्-चक्लृप्-चक्लृप् or चलिक्लृप् or चलीक्लृप्.

(e) The अ of the Reduplicative syllable of a root ending in a nasal and the अ of the roots चर्, फल्, जप्, जश्, दह्, दंश्, भञ्ज् and पञ् 1st conj. 'to restrain' is not lengthened and Anusvara or the nasal of that class to which the first radical consonant belongs is inserted between the vowel अ of the reduplicative syllable and the first radical consonant except in the case of roots whose final radical nasal is changed or dropped before the य of the Frequentative Base. The roots चर् and फल् after inserting a nasal change the

(d) Of roots ending in आ, the घृ verbs viz. दा—धा (3. U.) दा 1. P. दौ-दे-धे and the roots मा-स्था-गै-पा to drink, हा to abandon and सो and the roots घ्रा and ध्मा change the final आ to ई. The final आ of other roots remains unchanged and the final ए-ए and ओ except that of the roots व्ये and ह्ये are changed to आ. The root ज्या substitutes long ई, and व्ये and ह्ये substitute ई and ऊ for ये and वे. Examples, दा—दीय धे—धीय. गै—गीय. सो—सीय. but छो-छाय. ग्लै-ग्लाय. ज्ञा-ज्ञाय, घ्रा-घ्रीय. ध्मा-ध्मीय. व्ये-वीय. ह्ये-ह्यय.

(e) The roots व्यच्—व्यध्—स्यम्—स्वप्—ग्रह—प्रच्छ्—भ्रस्ज् and व्रश्च् take Samprasârana ; as व्यच्-विच्य, ग्रह-गृह्य. The roots यज्-वच्-वप्-वह्-वस्-वद् and वज् do not take Samprasârana. यज्-यज्य.

(f) The roots शास् and प्याय् become शिष् and पी ; as शास्-शिष्य. प्याय्-पीय.

(g) The roots दिव्-सिव्-ष्टिव् and स्त्रिव् lengthen their penultimate; as दिव्-दीव्य. सिव्-सीव्य &c.

(h) A penultimte nasal is generally dropped. Observe section 331 (a and b). Examples शंस्-शस्य. But नन्द्—नन्य.

Conjugation of the Atmanepada Frequentative Base.

(399) In the Active Voice the base is conjugated like the base of a root of the 4th class in Atmanepada in the Conjugational Tenses and Moods. In the Non-conjugational Tenses and Moods and in all the tenses of the Passive, the base drops its ending अ when the final य is preceded by a vowel; but when this य is preceded by a consonant, य itself is dropped; as बोभूय becomes बोभूय्, and बोबुध्य becomes बोबुध्. The base thus obtained in each case does not undergo any more changes, and the Non-conjugational Tenses and Moods and all the Tenses of the Passive are formed exactly in the same way as described in section 392.

(399a) Forms of 3rd singular of Atmanopada Frequentative.
Active and Passive of the roots घृ and दृप् are given below:—

(3rd singular)

Tenses	Atm. Freq. Active	Atm. Freq. Passivo
Present	घोभूयते	घोभूय्यते
Imperfect	अघोभूयत	अघोभूय्यत
Imperative	घोभूयताम्	घोभूय्यताम्
Potential	घोभूयेत	घोभूय्येत
Perfect	घोभूयामास घोभूयांचकार घोभूयांबभूव	घोभूयामासे घोभूयांचक्रे घोभूयांबभूवे
Aorist 1st sing.	अघोभूयिषि	like Atmanepada
„ 3rd „	अघोभूयिष्ट	अघोभूयि
Simple Future	घोभूयिष्यते	} like Atmanepada
Peri. „	घोभूयिष्या	
Conditional	अघोभूयिष्यत	
Benedictive	घोभूयिषीष्ट	
Present	घोदुध्यते	} like Atmanepada
Imperfect	अघोदुध्यत	
Imperative	घोदुध्यताम्	
Potential	घोदुध्येत	
Perfect	घोदुधामास घोदुधांचकार घोदुधांबभूव	घोदुधामासे घोदुधांचक्रे घोदुधांबभूवे
Aorist 1st sing.	अघोदुधिषि	like Atmanepada.
„ 3rd „	अघोदुधिष्ट	अघोदुधि
Simple Future	घोदुधिष्यते	} like Atmanepada
Peri. „	घोदुधिष्या	
Conditional	अघोदुधिष्यत	
Benedictive	घोदुधिषीष्ट	

Formation and conjugation of the Parasmaipada .

Frequentative Base.

(400) To form the Parasmaipada Frequentative Base, the root is simply reduplicated according to the general and special

rules of reduplication (see Chapter VI and also section 396 of this Chapter) and the base thus obtained is conjugated like the special base of a root of the 3rd class in the conjugational Tenses and Moods. इ is optionally prefixed to the strong terminations beginning with a consonant viz. before मि—सि—ति of the Present, स् and त् of the Imperfect, and तु of the Imperative. Before this इ the penultimate short vowel does not take Guna substitute. Examples:—बोभोति or बोभवीति from भू; वेभेति or वेभिदीति from भिद्; चर्वति or चरिवति or चरीवति or ववृतीति or चरिवृतीति or चरीवृतीति from वृत्. चर्कति or चरिकति or चरीकति or चर्करीति or चरिकरीति or चरीकरीति from कृ to do.

The forms of the root भू are given below; the base is बोभ् before the strong and बोभू before the weak terminations.

<i>Present.</i>			<i>Imperfect.</i>		
S.	D.	P.	S.	D.	P.
1 बोभोमि बोभवीमि	} बोभूवः	बोभूमः	अबोभवम्	अबोभूव	अबोभूम
2 बोभोपि बोभवीपि			} बोभूथः	बोभूथ	अबोभोः अबोभवीः
3 बोभोति बोभवीति	} बोभूतः	बोभुवन्ति			अबोभोत् अबोभवीत्
<i>Imperative.</i>			<i>Potential.</i>		
1 बोभवानि	बोभवाव	बोभवाम	बोभूयाम्	बोभूयाव	बोभूयाम्
2 बोभूहि	बोभूतम्	बोभूत	बोभूयाः	बोभूयातम्	बोभूयात
3 बोभोतु बोभवीतु	} बोभूताम्	बोभुवतु	बोभूयात्	बोभूयाताम्	बोभूयुः

In the Non-conjugational tenses and moods, the base takes the Set terminations. The augment इ is always prefixed except in the Benedictive; as Perfect बोभवांचकार-बोभाव; Aorist अबोभूवीत् or अबोभोत् or अबोभवीत् or अबोभूत or अबोभावीत्; Simple Future बोभविष्यति; Peri. Future बोभविता; Conditional अबोभविष्यत् and Benedictive बोभूयात्.

As this form of the Frequentative is of rare occurrence in literature and is mostly confined to the Veda, only the general formation is indicated here.

(401) Irregular Frequentative Bases.

Roots *	Atm. Freq.	Parasm. Fro.
चर्	चञ्चूर्यते चंचूर्यते	चञ्चुरीति चञ्चूर्ति
फल्	फण्डुत्यते पण्डुत्यते	फण्डुलीति पण्डुलति
गृ	जेगिल्यते	जागर्ति
श्वि	शेश्वीयते शोश्वते	शेश्वीति शेषेति
जन्	जञ्जन्यते जंजन्यते	जञ्जनीति जंजन्ति
हन्	जेघ्रीयते जंघन्यते जह्नन्यते	जघ्नीति जघ्न्ति
शी	शाशय्यते	शेशयीति शेषेति
खन्	चघ्नन्यते चंसन्यते चाखायते	चघ्नीति चघ्न्ति
श्रु	देशुत्यते	देशुतीति देशोत्ति
अ	अरार्यते	अरर्ति अरिपति अरीपति
चाप्	चेकीयते	चेकयीति चेकेति
सन्	संसन्यते सासायते	संसनीति संसन्ति

(d) Denominatives (नामधातवः).

(402) Verbs derived from nominal bases are called Denominatives. These are formed either by merely adding to nouns the characteristic signs of the tenses and moods and the personal terminations or by deriving a base by means of affixes such as क्यच्-क्यङ्-क्यप्-यक्-काम्यच्-णिङ् or णिच् (see sections from 403 to 407 and from 415 to 418), and then adding to a base thus prepared the characteristic marks and the personal terminations. These verbs are used in various senses but they commonly import that a person or thing behaves or looks upon or wishes for or resembles a person or thing denoted by the noun. Denominatives are rarely used and hence only their general nature is indicated here.

(403) Verbal bases are formed from nouns without the addition of any affix, in which case the nouns are to be taken as Parasmaipadi roots of the 1st class in the conjugational tenses and as ordinary Set roots in the non-conjugational ones. These verbal bases import that a person or thing behaves like that which is denoted by the noun.

(404) The penultimate vowel of a noun ending in a nasal is lengthened.

पथिन् ' a road '—पथीनति it serves as a road.

राजन् ' a king '—राजानति he behaves like a king.

The final अ of a noun is dropped before the conjugational sign अ.

क ' Brahmadeo '—कति he behaves like Brahmadeo.

अ ' Vishnu '—अति he acts like Vishnu.

Final vowels take the same vowel changes which a root of the 1st class has to undergo.

वि ' a bird '—वयति he behaves like a bird.

श्री ' Lakshmi '—श्रयति she acts like Lakshmi.

भू ' the earth '—भवति he behaves like the earth.

पितृ ' a father '—पितरति he behaves like a father

माला ' a garland '—मालाति it is like a garland

(405) A nominal verb may be derived by adding the affix य् to the noun. The base so derived is conjugated in the Parasmaipada only to convey the notion that a person wishes for or looks upon another person or thing as that which is expressed by the noun. In some instances this verbal base imports a different meaning. See section 409 and 410.

(406) When the base so derived is conjugated in the Atmanepada only, it conveys the notion of behaving like that which is expressed by the noun (see section 411) In a few instances, this base conveys a different meaning (see Section 413) In the case of verbal bases from मृश—मन्द—पण्डित—सुमनस्—उन्मनस् &c. the notion of becoming like that which is denoted by the adjective is expressed. See section 411 (a)

(407) The affix य is also added to लोहित, श्याम, दुःख, हर्ष, गर्व, सुख, सुखार्ह, निद्रा, कृपा, धूम and करुणा and to words ending in the affix आ to convey the idea of ' becoming like that which is denoted by the noun or adjective '.

The verbal bases derived from these are conjugated in both the Padas in the opinion of Panini but the Parasmaipada forms of the words except लोहित are strongly objected to by both the Bhâshyakâr and Vârtikkâr. लोहित has both the forms of लोहितायति ते ' becomes red ' पटपटायते ' utters the sound pat pat ' For other forms see section 412.

(408) The affix य is not added to nouns ending in स् and to indeclinables कमिच्छति or स्वारिच्छति he longs for heaven

(409) Illustration of section 405.

Final अ or आ is changed to ई.

पुत्र ' a son '—पुत्रीयति he wishes for a son.

—छात्रम् पुत्रीयति he looks upon his pupil as his son

प्रासाद ' a palace '—प्रासादीयति he looks upon (his hnt) as a palace.

कुटी 'a hut'—कुटीयति he looks upon (his palace) as a hut.
Final इ or उ is lengthened.

कवि 'a poet'—कवीयति he wishes for a poet.

विष्णु 'Vishnu'—विष्णुयति he looks upon (the Brahmin) as Vishnu.

Final क is changed to री.

दातृ 'a donor'—दात्रीयति he wishes to have a donor.

Final ओ or औ is changed to अम् or एम्.

गो 'a cow'—गव्यति he wishes for a cow.

नौ 'a boat'—नाव्यति he wishes for a boat.

Final न् is dropped and the preceding अ is changed to ई.

राजन् 'a king'—राजीयति he wishes for a king.

Other final consonants remain unchanged.

वाच् 'a word'—वाच्यति he wishes for words.

समिध् 'fuel'—समिध्यति he wishes for holy fuel.

The penultimate इ or उ of nouns ending in र् or न् is generally lengthened.

गिर 'speech'—गीर्यति he wishes for words.

पुर 'a town'—पूर्यति he wishes to have a fortress.

दिक् 'heaven'—दीव्यति he wishes for heaven.

(410) Illustration of section 406.

Final अ is lengthened.

कृष्ण 'Krishna'—कृष्णायते he behaves like Krishna.

The अस् of अप्सरस् and ओजस् is changed to आ.

अप्सरस् 'an Apsaras'—अप्सरायते she behaves like an Apsaras.

ओजस् 'mighty power'—ओजायते he acts like one who is very powerful.

The अस् of other nouns in अस् is changed to आ optionally.

विद्वस् 'a learned man'—विद्वायते } he acts like a learned
विद्वस्यते } man.

यज्ञस् 'fame'—यज्ञायते } he behaves like one
यज्ञस्यते } who is famous.

Feminine nouns except those having a penultimate क् substitute a masculine base generally.

कुमारी 'a girl'—कुमारायते he acts like a girl.

हरिणी 'a deer'—हरितायते she behaves like a female deer.

युवति 'a maiden'—युवायते he acts like a maiden

पाचिका 'a female cook'—पाचिकायते she acts like a female cook

मद्रिका 'a female in- habitant of Madra'	}	मद्रिकायते she acts like female in- habitant of Madra
---	---	--

रसिका 'a female possessed of taste'	}	रसिकायते she acts like a female possessed of taste.
--	---	--

सपत्नी 'a co-wife'	—सपत्नायते	}	she acts like a co-wife.
	सपत्नीयते		
	सपत्नीयते		

(411) Note the following Denominatives from the adjectives :—

भृश 'frequent'—भृशायते it becomes frequent.

मन्द 'slow'—मन्दायते he becomes slow.

पण्डित 'learned'—पण्डितायते he pretends to be learned.

समनस् 'generous minded'—समनायते he becomes well-disposed.

उन्मनस् 'agitated, uneasy'—उन्मनायते he becomes agitated or uneasy.

(412) Observe section 407 regarding the following, but as only their Atmanepada forms are allowed by both the Bhāṣyakār and Vārtikkār, their Parasmaipada forms are not given here.

श्याम 'black'—श्यामायते it becomes black.

दुःख 'pain'—दुःखायते he suffers pain.

हर्ष 'delight'—हर्षायते he feels delighted.

गर्व 'pride'—गर्वायते he becomes proud.

सुख 'happiness'—सुखायते he feels happy.

मूर्च्छा 'swoon'—मूर्च्छायते he feels faint.

निद्रा 'sleep'—निद्रायते he feels sleepy.

रूपा 'kindness'—रूपायते he feels kind.

धूम 'smoke'—धूमायते it becomes smoky or foggy.

करुणा 'pity'—करुणायते it becomes pitiable.

(413) The following Denominative forms convey a different meaning :—

- अम्र 'a cloud'—अम्रायते it produces clouds.
 उष्मन् 'heat'—उष्मायते it produces heat.
 कण्व 'sin'—कण्वायते he commits sin,
 कलह 'quarrel'—कलहायते he picks out a quarrel.
 कष्ट 'hardship'—कष्टायते he intends mischief.
 कृच्छ्र 'a difficulty'—कृच्छ्रायते he has a wicked design.
 गहन 'distress'—गहनायते—he becomes distressed.
 दुर्दिन 'a cloudy day'—दुर्दिनायते the day becomes cloudy.
 नीहार 'fog'—नीहारायते the day becomes misty.
 फेन 'foam'—फेनायते it becomes frothy.
 वाष्प 'tears'—वाष्पायते he sheds tears.
 रोमन्थ 'ruminating'—रोमन्थायते he is ruminating.
 शब्द 'a word'—शब्दायते he makes a noise.
 सत्र 'sin'—सत्रायते he intends fraud.
 सुदिन 'a fair day'—सुदिनायते it becomes a fine day.
 सुख 'happiness'—सुखायते he enjoys happiness.
 मनस् with अभि—अभिमनायते (अभिमनाभवति) he becomes pleased.
 अलीक—अलीकायते (अलीकं वेदयते) he is deceived.
 अम्र—अम्रायते (अम्रं वेदयते) he sheds tears.
 स्वप्न with उत्—उत्स्वप्नायते (स्वप्नोद्दिग्गं वेदयते) he dreams through uneasiness.
 ऊष्म—उष्मायते (उष्माणमुद्गमति) (the sun) sends forth heat.
 ऊपर—ऊपरायते (ऊपर इवाचरति) he acts like a salt-desert viz. gives no room for the production of desires.
 ओजस्—ओजायते (ओजस्वानिवाचरति) he shows strength or acts like a strong man.
 कक्ष—कक्षायते (कक्षं पापं चिकीर्षति) he intends to do a wicked action.
 कृपण—कृपणायते (कृपणं वेदयते) he becomes wretched.
 चपल—चपलायते (चपलं भवति) he trembles.
 मनस् with दुः—दुर्मनायते (दुर्मनाभवति) he becomes sad or vexed.

दोला—दोलायते (दोलामारोहति) he fluctuates or becomes uneasy.

बृहद्—बृहायते (बृहद् भवति) he becomes great.

मद्—मद्भायते (मद् भवति) he becomes glad.

मेघ—मेघायते (मेघं करोति) it becomes cloudy.

मनस् with वि—विमनायते (विमनाभवति) he becomes sad.

शीघ्र—शीघ्रायते (शीघ्रं भवति) he becomes quick.

स्वप्न—स्वप्नायते (स्वप्नं वेदयते) he dreams.

(414) सू or अस् is inserted between any nominal base and the affix य to express the sense of 'wishing ardently' for that which is expressed by the noun. These Denominatives are conjugated in the Parasmaipada only.

मधु 'honey'—मधुस्यति } 'ho wishes ardently for honey.
—मध्यस्यति }

दधि 'curds'—दधिस्यति } ho wishes ardently for curds.
—दध्यस्यति }

अश्व 'a horse'—अश्वस्यति—(the mare) longs for the horse.

वृष 'an ox'—वृषस्यति—(the cow) longs for the ox.

क्षीर 'milk'—क्षीरस्यति he wishes to drink milk.

लवण 'salt'—लवणस्यति (the camel) desires for licking salt.

Note also the following :—

अश्वीयति he wishes for a horse.

वृषीयति he wishes for an ox.

लवणीयति he wishes for salt.

लवणयति he seasons (the mangoes) with salt.

क्षीरीयति he wishes for milk.

(415) There are 52 roots given in the Dhātupāṭha under the head of 'कण्डूदिगणः' These are really speaking Denominatives, but are considered by some as roots of the 11th conjugation. These take the sign य (यक्) before which the final अ, if any, is dropped. These roots are given here in an alphabetical order.

अगद P—नीरोगत्वे अगद्यति he is healthy

अंवर P—संभरणे अंवर्यति he maintains

अरर P—आराकर्मणि अरर्यति he works with an awl

असु P } उपतापे असूयति-ते he is distressed
असु U }

हरस् P } ईर्ष्यायाम् ईरस्यति } he is jealous
हरज् P } ईरज्यति } or angry
ईर A } ईर्यते }

इला P—विलासे इलायति he sports or is merry

इषुध P—शरधारणे इषुध्यति it contains arrows

उरस् P—बलार्थः उरस्यति he is strong

उपेस् P—प्रभातीभावे उपस्यति it dawns

एला P—विलासे एलायति he sports or is merry.

कण्डू U—गात्रविघर्षणे कण्डूयति-ते he rubs gently.

कुपुब् P—क्षेपे कुपुभ्यति he throws.

केला } P—विलासे केलायति } he sports or is
खेला } merry }

गद्गद P—वाक्स्खलते गद्गयति he stammers

चरण P—गतौ चरण्यति he goes

चुरण P—चौर्ये चुरण्यति he steals

तन्तस् P—दुःखे तन्तस्यति he is distressed

तरुण P—गतौ तरुण्यति he goes

तिरस् P—अन्तर्धौ तिरस्यति he disappears

तुरण P—त्वरयां तुरण्यति he is swift

दुःख P—दुःखे दुःख्यति he is distressed

ब्रवस् P—परिताप- ब्रवस्यति he troubles himself,
परिचरणयोः he waits upon.

पम्पस् P—दुःखे पम्पस्यति he is distressed

पयस् P—प्रवृत्तौ पयस्यति it flows or spreads

भिषज् P—चिकित्सायाम् भिषज्याति he cures

भिण्णज् P—उपसेवायाम् भिण्णज्यति he serves or worships

भुरण P—धारणपोषणयोः भुरण्यति he supports or nourishes

मगध P—परिवेष्टने, मगध्यति he surrounds; or he
नीचदास्येच becomes a slave.

मन्तु P	{ अपराधे, रोपेच	मन्तुयति	{ he offends or becomes angry
मन्तु A		मन्तुयते	
मही A—पूजायाम्		महीयते	he is highly respected
मेधा P—आशुग्रहणे		मेधायति	he understands quickly.
रेखा P—श्लाघासादनयोः		रेखायति	he praises or vexes
लाट P—जीवने		लाट्यति	he lives
लिट P—अल्पकुत्सनयोः		लिट्यति	he thinks lightly of or he reproaches
लेख }	{ P विलासे, सवलनेच	लेख्यति	{ he sports or wavers
लेखा }		लेखायति	
लेद् }	{ P-धौर्त्ये, पूर्वभावे, स्वप्ने, दीप्तौच	लेद्व्यति	{ he deceives, is first, sleeps or shines
लोद् }		लोद्व्यति	
लेला P—दीप्तौ		लेलायति	he shines
वरण P—गतौ		वरण्यति	he goes
वल्गु P—पूजामाधुर्ययोः		वल्गुयति	he worships or appears lovely
वेद P—धौर्त्येस्वप्नेच		वेदयति	he deceives or sleeps
सपर P—पूजायाम्		सपर्यति	he worships
सुख P—सुखे		सुख्यति	he feels happy
संभूयस् P—प्रभूतभावे		संभूयस्यति	it increases or becomes abundant
संवर P—संभरणे		संवर्यति	he maintains
हृणी A—रोपणे, लज्जायांच		हृणीयते	he becomes angry or feels ashamed

(416) Denominatives are formed by the affix क्त्वा and they are conjugated in the Parasmaipada only. They express the idea of wishing for that which is indicated by the noun.

पुत्र ' a son '—पुत्रक्त्वायति he wishes for a son

यशस् ' fame '—यशस्क्त्वायति he wishes for fame

(417) Some verbal bases are formed by the addition of the affix जिह् viz. by adding ह् to the noun and conjugating it in the

Atmanepada only. Others are formed by means of the affix णिच् viz. by adding इ to the noun and conjugating it in the Parasmaipada only. आपि is substituted for इ in this case when Denominatives are formed from the nouns सत्य—अर्थ and वेद. Both of these bases are conjugated like roots of the 10th class. When added to a feminine base, the corresponding masculine base is substituted for it. These Denominatives convey various meanings.

(a) Atmanepada bases.

* पुच्छ with उत्—उत्पुच्छयते (पुच्छमुदस्याति) (the dog) lifts up the tail.

पुच्छ with परि—परिपुच्छयते (पुच्छंपर्यस्याति) } the dog moves the
पुच्छ with वि—विपुच्छयते (पुच्छंव्यस्याति) } tail to and fro.

भाण्ड with सम्—संभाण्डयते (भाण्डानि समाचिनोति) he heaps together the vessels.

चीवर with सम्—सञ्चीवरयते (चीवराण्यर्जयति परिधत्ते वा) (the mendicant) procures or wears bark-garments

(b) Parasmaipada bases.

† मुण्ड—मुण्डयति (मुण्डं करोति) he shaves (Manavaka)

मिश्र—मिश्रयति (मिश्रं करोति) he mixes

श्लक्ष्ण—श्लक्ष्णयति (श्लक्ष्णं करोति) वस्त्रम् he prepares cloth of a very thin thread

लवण—लवणयति (लवणं करोति) he seasons (mangoes) with salt.

व्रत—व्रतयति (व्रतं करोति) पयः he makes a vow of living upon milk only.

वस्त्र with सम्—संवस्त्रयति (वस्त्रेण समाच्छादयति) he clothes himself with a garment.

* पुच्छभाण्डचीवराणिङ् III. 1. 20.

† मुण्डमिश्रश्लक्ष्णलवणव्रतवस्त्रहलकलङ्कृततूस्तभ्योणिच् III. 1. 21.

हल—हलयति (हलिं गृह्णाति) he uses a large plough.

कल—कलयति (कलिं गृह्णाति) he picks a quarrel.

कृत—कृतयति (कृतं गृह्णाति) he takes the due called 'krita.'

तूस्त—तूस्तयति (तूस्तं करोति) he ties the hair into a braid

* सत्य—सत्यापयति (सत्यमाचष्टे करोति या) he declares as true—ratifies his bargain or contract.

‡ अर्थ—अर्थापयति (अर्थमाचष्टे) he explains (the meaning)

वेद—वेदापयति (वेदमाचष्टे) he imparts knowledge.

(418) The affix णिच् is further added in the following cases:—

अनुकूल—अनुकूलयति (अनुकूलं करोति) he conciliates.

तूल with अनु—अनुतूलयति (तूलेनानुकुण्णाति) he rubs with cotton

लोम with अनु—अनुलोमयति (लोमान्यनुमाष्टि) he rubs with the hair

हस्त with अप—अपहस्तयति (हस्तेनापसारयति) he abandons

सेना with अभि—अभिषेणयति (सेनयाभिषाति) he attacks with an army.

चूर्ण with अर—अरचूर्णयति (चूर्णं रचयति) he reduces to powder

आकुल—आकुलयति (आकुलं करोति) he becomes agitated

आविल—आविलयति (आविलं करोति) it stains.

उत्कलाप—उत्कलापयति (उत्कलापं करोति) it causes to spread plumage

उदग्र—उदग्रयति (उदग्रं करोति) he displays prominently

उद्धूल—उद्धूलयति (उद्धूलं करोति) he reduces the thing to powder

वीणा with उप—उपवीणयति (वीणयोपगायति) he sings on a lute

श्लोक with उप—उपश्लोकयति (श्लोकैरुपस्तौति) he praises in verses.

उल्लल—उल्ललयति (उल्ललं करोति) he shakes up the body

कदर्थ—कदर्थयति (कदर्थं करोति) he teases.

युवन् } कनयति { अल्पकरोति } it lessens
अल्प } यवयति {

* सत्यस्य आपुगर्थम् ।

‡ अर्थवेदयोरेष्यापुग्वक्तव्य ॥

- कलंक—कलंकयति (कलंकं करोति) it defames him
 कवल—कवलयति (कवलं करोति) he devours
 कृश—कृशयति (कृशं करोति) it makes him thin.
 गुरु—गरयति (गुरुं करोति) the pupil honours (his master)
 चिह्न—चिह्नयति (चिह्नं करोति) it makes a mark (on the body)
 छिद्र—छिद्रयति (छिद्रं करोति) the (drug) perforates the metal
 जड—जडयति (जडं करोति) the cold benumbs (his hand)
 जर्जर—जर्जरयति (जर्जरं करोति) it makes him disabled
 तपस्—तपस्यति (तपश्चरति) he practises penance
 तिमिर—तिमिरयति (तिमिरं करोति) it becomes dark
 तिरस्—तिरयति (तिरस् करोति) he conceals (his objects)
 तुच्छ—तुच्छयति (तुच्छं करोति) he despises him
 तुला—तुलयति (तुलामारोहति) he becomes like him
 त्वच—त्वचयति (त्वचं गृह्णाति) he peels off the skin
 दूर } दूचयति { दूरं करोति } he removes it,
 } दूरयति { दूरमतति } it goes far off
 दृढ } दृढयति { दृढं करोति } he makes it firm
 बाढ } बाढयति { बाढं करोति }
 दीर्घ—दीर्घयति (दीर्घं करोति) it lengthens (the period)
 नमस्—नमस्यति (नमः पूजां करोति) he bows down to
 पवित्र—पवित्रयति (पवित्रं करोति) he purifies.
 प्रकट—प्रकटयति (प्रकटं करोति) he makes it manifest.
 प्रयुण—प्रयुणयति (प्रयुणं करोति) he makes the cane straight.
 प्रतिकूल—प्रतिकूलयति (प्रतिकूलं करोति) he opposes.
 प्रथु—प्रथयति (प्रथुमाचष्टे करोति वा) he declares it publicly.
 प्रमाण—प्रमाणयति (प्रमाणं करोति) he regards it as an
 authority.
 मलिन—मलिनयति (मलिनं करोति) he makes it dirty.
 मुद्रा—मुद्रयति (मुद्रां करोति) he makes an impression with
 a seal.

सुदु—सुदुयति (सुदुक्करोति) he makes it soft.

रूप—रूपयति (रूपयति) he sees the form.

वर्ण—वर्णयति (वर्णयति) it is dyed.

वितथ—वितथयति (वितथयति) he makes it false.

मूस्त with वि—विमूस्तयति (मूस्तानि विहति) he combs the mottled hair

पाश with वि—विपाशयति (पाशं विमुञ्चति) he loosens the snare.

(410) Note the following Denominatives —

अधरयति अधर—(अधरं करोति) he excels his competitor.

—अधरायते (अधरीभयति) he is defeated.

अशनायति अशन—(अशनमिच्छति सुमुखया) he is extremely hungry.

—अशनीयति (अशनमिच्छति) he wishes to eat (at the proper time)

उत्थ—उत्थयति (उत्थकरोति) it makes him uneasy.

—उत्थायते (उत्थीभयति) he longs for success.

उत्थुक्—उत्थुक्कयति (उत्थुक्करोति) it makes him anxious

—उत्थुक्कायते (उत्थुक्कीभयति) he becomes anxious or uneasy.

उदक्—उदन्यति (उदकमिच्छति पिपासया) he is extremely thirsty.

—उदकीयति (उदकमिच्छति) he wishes to drink water.

चित्र—चित्रयति (चित्रं करोति) it makes (the scene) variegated
he regards the scene as wonderful.

—चित्रायते (चित्रमाश्चर्यं करोति) it becomes an object of wonder.

चिरम्—चिरयति (चिरकरोति) he delays.

—चिरायते (चिर इवाचरति) he delays.

तरल—तरलयति (तरलकरोति) he causes it to shake.

—तरलायते (तरलभयति) it moves to and fro.

तीव्र—तीव्रयति (तीव्रकरोति) it strengthens.

—तीव्रायते (तीव्रवेदयते) he suffers sharp pain.

धन—धनायति (धनमिच्छतिगर्हेन) he covets wealth.

—धनीयति (धनमिच्छति) he wishes to be wealthy.

प्रतीप—प्रतीपयति (प्रतीपमाचरति करोतिवा) he becomes hostile to me, he reverses.

—प्रतीपायते (प्रतीपवेदयते) he is opposed to me, he dislikes me.

मंडल—मंडलयति (मंडलं करोति) it turns round.

—मंडलायते (मंडलीभवति) it forms a circle.

मंद—मंदयति (मंदं करोति) it makes him weak.

—मंदायते (मंदंभवति) he delays.

शिथिल—शिथिलयति (शिथिलं करोति) it slackens the speed.

—शिथिलायते (शिथिलं भवति) it becomes loose.

CHAPTER XVII.

THE PARTICIPLES, THE GERUND AND THE INFINITIVE.

(420) There are two kinds of affixes in Sanskrit, technically termed Kṛit or Primary, and Taddhita or Secondary affixes by means of which primary or secondary nouns are derived from roots and derivative verbal bases or from the primary nominal bases; as कर्तु and बोधयित् are derived from the root कु to do, by means of the Kṛit affix त् and कर्तृत्वं by the Taddhita affix त्व from the primary nominal base कर्तृ.

The Participles, the Gerund, and the Infinitive are the only primary nouns given in this work.

1. PARTICIPLES.

(a) Participles of the Present Tense.

(421) To form the Present Active Participle, the affix अत् or त् [see section 10 (b)] is added, when the root takes Parsmai-pada terminations, to the base of a primitive or derivative root which it assumes before the third person plural termination of the Present Tense.

(422) When the root takes *Atmanepadn* terminations, the affix मान is added to the base in the case of roots of the 1st, 4th, 6th and 10 classes and all derived roots. In the remaining conjugations आन is added to the weak base instead of मान.

(423) To form the Present Passive Participle the affix मान is added to the Passive base ending in य.

Roots	Par. P. P.	Atm. P. P	Passive, P. P.
भू 1 U	भवत्	भवमान	भूयमान
क्रम् 4 U	क्राम्यत्	क्रममाण	क्रम्यमाण
तुद् 6 U	तुदत्	तुदमान	तुयमान
चुर 10 U	चोरयत्	चोरयमाण	चोर्यमाण
द्विष् 2 U	द्विषत्	द्विषाण	द्विष्यमाण
धा 3 U	दधत्	दधान	धीयमान
सु 5 U	सुन्वत्	सुन्वान	सूयमान
रुध् 7 U	रुन्धत्	रुन्धान	रुध्यमान
तन् 8 U	तन्वत्	तन्वान	तन्यमान } तायमान }
क्री 9 U	क्रीणत्	क्रीषान	क्रीयमाण
बुध् Cansal :	बोधयत्	बोधयमान	बोध्यमान
बुध् Desid :	बुबोधिषत्	बुबोधिषमाण	बुबोधिष्यमाण

(424) Irregular Present Participles.

विद् 2 P. forms विद्वत् or विद्वस् and आस् 2. A. forms आसीन.

(425) Note the meanings of the following present participles:-

द्विष्—द्विषत् 'an enemy'

सु—सुन्वत् 'a person who extracts Soma juice in a sacrifice'

अर्ह—अर्हन् 'a respectable person'

पृ—पवमान 'wind.'

यज्—यजमान 'one who performs a sacrifice'

The declension and formation of the feminine base of the Participles have not been treated of in this work.

(b) Participles of the Future Tense.

(426) The Parasmaipada Future Participle is formed simply by dropping the final इ of the third person singular form of the simple Future and the Atmanepada as well as the Passive one by dropping ते and adding मान to it.

Roots	Par. F. P.	Atm. F. P.	Passive F. P.
भू 1 U—	भविष्यत्	भविष्यमाण	भविष्यमाण भाविष्यमाण }
क्रम् 4 U—	क्रमिष्यत्	क्रंस्यमाण	क्रंस्यमाण
तुङ् 6 U—	तोत्स्यत्	तोत्स्यमाण	तोत्स्यमाण
चुर 10 U—	चोरयिष्यत्	चोरयिष्यमाण	चोरयिष्यमाण चोरिष्यमाण }
द्विप् 2 U—	द्वेक्ष्यत्	द्वेक्ष्यमाण	द्वेक्ष्यमाण
धा 3 U—	धास्यत्	धास्यमाण	धास्यमाण
सु 5 U—	सोष्यत्	सोष्यमाण	सोष्यमाण साविष्यमाण }
रुध् 7 U—	रोत्स्यत्	रोत्स्यमाण	रोत्स्यमाण
तन् 8 U—	तनिष्यत्	तनिष्यमाण	तनिष्यमाण
कृ 8 U—	करिष्यत्	करिष्यमाण	करिष्यमाण कारिष्यमाण }
क्री 9 U	क्रेष्यत्	क्रेष्यमाण	क्रेष्यमाण क्रायिष्यमाण }

(c) Participles of the Perfect.

(427) To form the Reduplicated Perfect Participles, Par. and Atm., the affixes वस् and आन are respectively added to that form of the root which it assumes before the weak terminations of the Reduplicated Perfect. In the case of Periphrastic Perfect, the Par. and Atm. Participles are formed by adding to the base in आम् the Reduplicated Perfect Participial forms of the auxiliary verbs अस्—भू and कृ viz. आसिवस्, चभूवस्, चकृवस् and चक्राण.

(428) When the weak base contains one vowel only or when the root ends in आ, the affix वस् takes इ before it.

(429) In the case of the roots जन् and रन्, the affix वस् does not take इ and their participles are formed from that base which they assume before the 2nd person singular termination.

(430) The affix वस् takes इ optionally after the roots गम्, हन्, वृश्, विश् and विद् 6 U. The roots गम् and हन् when they do not take इ form their participles like those of जन् and रन्.

(431) Roots ending in long क् change it to इर, but in the case of the affix आन the root is first reduplicated before the क् is changed to इर; while with वस्, the root is to be reduplicated after क् is changed to इर.

(432) The roots mentioned in section 331 drop their nasal before both वस् and आन.

Roots.	Par. Perf. P	Atm. Perf. P.
नी 1 U	निनीषस्	निन्यान
स्तु 2 U	तुदुषस्	तुदुषान
छ 8 U	चछुषस्	चक्राण
दा 1 U	ददिषस्	ददान
यज् 1 U	ईजिषस्	ईजान
भू 1 U	बभूवस्	बभूषान
क्रम् 4 U	चक्रम्वस्	चक्रमान
तुद् 6 U	तुदुद्स्	तुदुदान
चुर 10 U	चोरयामासिषस्	चोरयामासिषस्
	चोरयांबभूषस्	चोरयांबभूषस्
	चोरयांचछुषस्	चोरयांचक्राण
द्विप् 2 U	दिदिष्वस्	दिदिषान
धा 3 U	दधिषस्	दधान
धृ 5 U	धृषुवस्	धृषुषान
रुष् 7 U	रुध्वस्	रुध्वान
त्तन् 8 U	तेनिषस्	तेनान
क्री 9 U	चिक्रीवस्	चिक्रियाण
जन् 4 A	जजन्वस्	जज्ञान

Root	Par. Par. P.	Atm. P. P.
खन् 1 U	चखन्वस्	चखन्
घस् 1 P	जक्षिवस्	—
गम् 1 P }	जग्मिवस्	संजग्मान
with सम् A }	जगन्वस्	
हन् 2 P }	जघन्वस्	आजघ्नान
with आ A }	जश्चिवस्	
दृश् 1 P }	ददृश्वस्	ददृशान
with सम् A }	ददृशिवस्	
विश् 6 P }	विविशिवस्	विविशान
with नि A }	विविध्वस्	
विद् 6 U	विविदिवस्	विविदान
	विविद्वस् }	
क्व् 6 P }	चिकीर्वस्	चकिराण
with अप A }		
तृ 1 P	तितीर्वस्	—
शृ 9 P	शिशीर्वस्	—
पृ 3 P	पृष्वस्	—
जाग् 2 P	जजाग्वस्	—
	जजागर्वस्.	—
	जागरांचकृवस्	—
कृ with सम्	संचस्कृवस्	संचस्क्राण
कृच्छ् 6 P	आनृच्छ्वस्	—
अञ्ज् 7 P	आजिवस्	—
उन्द् 7 P	उन्दामासिवस्	—
	उन्दांभूवस्	
आस् 2 A	—	आसांचक्राण

(d) Past Passive Participles.

(433) The Past Passive Participle is generally formed by adding त् to the root or to any derivative verbal base.

या	—	यात	स्मृ	—	स्मृत
श्रि	—	श्रित	त्यज्	—	त्यक्त
क्री	—	क्रीत	दृप्	—	दृप्त
च्यु	—	च्युत	बोधय्	causal of बुध्	बोधित
भू	—	भूत	चिकीर्ष	Desid. of कृ	चिकीर्षित

(434) The suffix त is weak, viz. no Guna or Vriddhi substitute takes place before it. Exceptions:—

- (a) The roots इति, जागृ, मृ 1. A. क्षिद्, धृप्, मिद्, सृप् and स्थिद् take Guna when they admit of इ. The last 6 roots, though Set, take इ optionally before त.

Roots:	P. P. P.	Roots	P. P. P.
इति 2 A	इषित	धृप् 6 P	धर्षित or धृष्ट
जागृ 2 P	जागरित	मिद् 1 A } 4. P. }	मेदित-मिन्न *
मृ 1 A	मृषित or मृत	सृप् 1 4 U	मृषित, in other to endre } senses मृष्ट
स्थिद् 9 U	स्थित or स्त *	स्थिद् 1 A	स्वेदित-स्विदित or स्थिन्न *
क्षिद् 4 P } 1 A }	क्षेदित or क्षिण्ण *	स्थिद् 4 P (nait)	स्थिन्न

- (b) The penultimate short उ of roots of the 1st class takes Guna optionally when the suffix त is added with an intermediate इ and the participle is used impersonally or when it imports the sense of "beginning to perform the action or to undergo the state" expressed by the verb; as मुद्-मुदित 'delighted' but in the sense of 'beginning to delight' or when used impersonally it forms मुदित or मोदित; other instances are ढषित or ओषित, यषित or गोषित or जुयुषित, रुंचित or रोचित, शुभित or शोभित, शुचित or शोचित, from the roots उहृ-यु-रुच्-शुम् and शुच्. The following three roots, though Set, take इ optionally before त:—

उहृ 1 P to burn—उषित—ओषित or उष्ट

शुम् 1 A to be agitated—शुभित—ओभित or शुभ्य

युप् 1 P to proclaim—युषित—घोषित or युष्ट

- (c) Those roots of the tenth conjugation whose final vowel and the penultimate अ take Vriddhi and the penultimate short takes Guna in the conjugational tenses and

* See section 442.

moods undergo the same change before the affix त when added with the intermediate इ; section 330 holds good in this case also. Examples:—चोरित—क्षालित—कथित कीर्तित—धर्षित—ज्ञापित—धनित from the roots चुर, क्षल, कथ्, कृव्, धृप्, ज्ञा, and धू (all 10. U.)

(435) The general rule about the augment इ has many exceptions in this case. These have been noted below:—

(a) Roots ending in vowels do not generally take इ before त.

Roots	P. P. P.	Roots	P. P. P.
दा 2 P	दात	क्षु 2 P	क्षुत
पा 2 P	पात	क्षु ॥	क्षुत
कै 1 P	कात	तु ॥	तुत
श्रि 1 U	श्रित	कृ 6 A	कृत
ली 1 P	लीत	धू 1 5 9 U } 6 P }	धूत
नी 9 U	नीत	भू 1 U	भूत
यु 2 P	युत	सू 2. 6 P	सूत
रु ॥	रुत	सृ 1 P	सृत
रु ॥	रुत		

Exceptions:—

(1) The roots शी, जागृ, दरिद्रा, दो 4 P. मे 1 A., मा 2 P. 3. 4. A सो and स्था take इ before त. The final vowel of these roots except शी and जागृ is dropped.

Roots.	P. P. P.	Roots.	P. P. P.
दरिद्रा 2 P	दरिद्रित	मा 2 P } 3 4 A }	मित
दो 4 P	दित	सो 4 P	सित
मे 1 A	मित	स्था 1 U	स्थित

For शी and जागृ see section 434.

(2) The roots पा-धे and गै (all 1 P.) also take इ before which the final vowel is dropped, but this इ is lengthened in their case धीत—पीत—गीत—from धे—पा and गै

(3) The roots छो and शो take इ optionally.

Roots

P. P. P.

छो 4 P

छात or छिते

शो 4 P

शात or शित

(b) All Wet roots except क्तिन् 9. P. and all Anit roots except क्षुप् and वस् 1 P. do not take इ before त. क्तिन् 9 P. takes it optionally and क्षुप् and वस् necessarily.

Roots Past. P. P.

अष्ट 1 5 P

अष्ट

अश्र 5 A

अष्ट

कृप् 1 A

कृप्त

गाह 1 A

गाढ

यप् 1 P

यत्

गोपायित

एह 1 U

एह

ग्रह 1 A

ग्रह

तद् 1 5 P

तद्

त्वद् "

त्वद्

वप् "

वत्

वृप् "

वृत्

वृप् "

वृत्

वृह "

वृग् or वृढ

नद् "

नद्

वृह } 6 P

वृढ

वृह }

वृढ

Roots.

Past. P. P.

सुह 4 P

सुग् or सुढ

रध् "

रद्ध

सिह "

सिग् or सीढ

क्षुप् "

क्षुपित

सृज् 1 2 P

सृष्ट

सिध् 1 P

सिद्ध

स्वह 6 P

स्वढ

क्लिञ् 9 P

क्लिञ्जित or क्लिष्ट

वस् 1 P

उपित

दह "

दग्ध

नह 4 U

नद्ध

मिह 1 P

मीढ

रुह 1 P

रुढ

लिह 2 U

लीढ

विज् 3 U

वित्त

विद् 7 A

वित्त

सृज् 4 A }

सृष्ट

6 P }

(c) The following Set roots do not take इ before तः—

Roots of the 8th conjugation ending in a nasal, most roots ending in अम् and इन्, and the roots चि—पृ 9 U—शक् 5 P उच् 4 U—गल्च्—मुच् and पृच्; लज्—विज्—भृज् and वृज्;—पत् चित्—कृत्—चृत्—सृत् and वृत्; उन्द्—छद्—मद्—ल्हाद्—लृद् and; इद्; इन्ध्—कृध्—यृध् and वृध्; खन् and जन्; दीप् and लभ्.

जम्—दम्—संम्—अम्—लुम् and वृम्; ऊय्—क्यूय्—क्ष्माय्—पूय्—व्याय्
and स्फाय्; गूर—त्वर—तूर and पूर; फल्—धुर्व—ऊष् and अंश्; इष्—कृष्—जुष्—रिप्—धृष्—वृष्—पुष् and प्लुष्; ग्रस्—गल्स्—त्रस्—
स्वस्—यस्—शस्—शंस्—शास् 2 A and संस्; and सह 1 A.

Roots	Past. P. P.	Roots	Past. P. P.
इष् 6 P	इष्ट	पृच् 2 A } पृक्त	
ऊर्ण	ऊर्णत्	7 P }	
कृष् 4 U	कृष्ट	पुष् } 1 P पुष्ट	
नृत् "	नृत्त	प्लुष् } प्लुष्ट	
गृष् "	गृष्ट	भृज् 1 A भृक्त	
कृष् "	कृष्ट	यत् "	यत्त
ऊत् "	ऊत्त	यस् 1 4 P यस्त	
ग्रस् } 1 A ग्रस्त		रिष् 1 " रिष्ट	
गल्स् }		लुप् "	लुप्त
युच् } 1 P युक्त		लुम् "	लुब्ध
ग्लुच् }	ग्लुक्त	वृज् 1 7 P } वृक्त	
घृष् "	घृष्ट	2 A }	
चित् "	चित्त	वृत् 1 A वृत्त	
चृत् 6 P चृत्त		वृष् "	वृष्ट
जम् 1 A जग्ध		वृष् 1 P वृष्ट	
जुष् 6 A जुष्ट		शक् 5 P शक्त	
त्रस् 1 4 P त्रस्त		शस् 5 P शस्त	
दीप् 4 A दीप्त		शास् 2 A शास्त	
वृम् 6 P वृब्ध		शुच् 4 U शुक्त	
		सह 1 A सोढ	

(d) The following Set roots take इ optionally before तः—

See also section 434 (a and b)

अव्—अव्—कृद्—क्षीव्—ज्ञप्—लस्ज्—त्वर—सूचर्च् and शक् 4 U
अज्च्—वृज् 10 U—ध्वन्—स्वन्—भुम् 4 9 P—स्तंम्; अम्—शम्;
वह्निश् 4 A. कप्—उष्—धुष्—धृष् 5 P.—पृष् 1 P.—मिष्—रुष्—and हृष्
लस् and भस्.

Roots	Par. Past. P.	Roots	Atm. Past. P.
अत् 1 P	अतित-अत्	घृप् 5 P	घर्षित, घृष्ट
कद् "	कदित-कट्	सृप् 1 P	मर्षित-सृष्ट
कप् "	कषित-कट्	रुप् 4 P	रुषित-रुष्ट
क्लिश् 4 A	क्लिषित-क्लिष्ट	लस् 1 P	लसित-लस्त
क्षुप् 4'9 P	क्षुभित-क्षुब्ध	वृज् 10 U	वर्जित-वृक्त
हृप् "	हृषित-हृष्ट	श्वस् 2 P	श्वसित
ज्ञप् 10 U	ज्ञषित-ज्ञस्त	with वि } or आ }	विश्वस्त आश्वस्त

(436) Section 326 and exceptions 3 and 2 to section 322 and 323 hold good before the affix त also. वे forms उत्.

Roots.	Past. P. P.	Roots.	Past. P. P.
वच् 2 P	उक्त	व्यच् 6 P	विचित
स्वप् "	सुप्त	व्रश्च् "	वृष्य *
यज् 1 U	इष्ट	मृच्छ् "	मृष्ट
वप् "	उप्त	भ्रज् 6 U	भृष्ट
वह् "	ऊढ	वे 1 U	उत
वस् 1 P	उषित	व्ये "	वीत
वद् "	उदित	हे "	हूत
मह् 9 U	मुहीत	ज्या 9 P	जीन *
व्यप् 4 P	विद्ध	चि 1 P	ज्ञ *
वश् 2 P	उशित		

(437) A penultimate radical nasal is generally dropped. The roots मंश्, —मंश् and शंश् take ह् before त्त and शंश् and स्तम्भ् also take ह् but retain the nasal in the Atmanepada.

Roots.	P. P. P.	Roots	P. P. P.
इन्श् 7 A	इद्ध	मंश् 1 A	मस्त
दम्भ् 5 P	दब्ध	मस् "	मस्त
ध्वंश् 1 A	ध्वस्त	संश् "	सब्ध
मंश् 1 A } 4 P }	मष्ट	दंश् 1 P	दष्ट
		वंश् 9 P	वद्ध

* See section 441.

Roots.	Past P. P.	Roots	Past P. P.
रञ्ज् 1 U	रक्त	मन्थ् 1 9 P	मथित
सञ्ज् 1 P	सक्त	अन्थ् 9 P	अथित
स्वञ्ज् 1 A	स्वक्त	शंस् 1 P	शस्त
अञ्ज् 7 P	अक्त	1 A	शंसित
तब्च् ॥	तक्त	स्तंभ् 1 A	स्तंभित
तुंद् 6 P	तुद	5 9 P	स्तब्ध
यन्थ् 9 P	यथित		

(438) Most roots ending in अम् except Anit, ones lengthen the penultimate अ and change the म् to न् before the affix त. The roots अम्, दम्, वम् and शम् take इ optionally before त.

Roots	Past P. P.	Roots	Past P. P.
कम् 1 A	कान्त	अम् 4 P	आन्त
क्रम् 1 4 P	क्रान्त	क्षम् 1 A } 4 P }	क्षान्त
कृम् ॥	कृान्त	अम् 1 P	आन्त, अमित
चम् 1 P	चान्त	वम् 4 P	दान्त, दमित
तम् 4 P	तान्त	घम् 1 P	वान्त, वमित
भ्रम् 1 4 P	भ्रान्त	शम् 4 P	शान्त, शमित

(439) The following roots drop the final nasal before the affix त and the roots जन्—सन्—खन् do the same, but lengthen the penultimate अ.

Roots	P. P. P.	Roots	P. P. P.
गम् 1 P	गत	क्षिण् 8 U	क्षित
नम् ॥	नत	तन् ॥	तत
यम् ॥	यत	तृण् ॥	तृत
रम् 1 A	रत	घृण् ॥	घृत
मन् 4 A	मत	मन् 8 A	मत
हन् 2 P	हत	वन् ॥	वत
वन् 1 P	वत	सन् 8 U	सात
कृण् 8 U	कृत	जन् 4 A	जात
क्षण् ॥	क्षत	खन् 1 U	खात

(440) Roots ending in ह् change it to रू and roots in वृ drop it generally before the affix त. स्फाय् changes its vowel to ई.

Roots	P. P. P.	Roots	P. P. P.
क्षिप् 1 4 P	क्षयत	क्नुय् 1 A	क्नुत
क्षिप् "	उक्षत	क्ष्माय् "	क्ष्यात
दिक् 4 P	द्यत or दून	पृय् "	पृत
सिप् "	स्यत	स्फाय् "	स्फात
ऊय् 1 A	ऊत		

(441) The affix त is generally changed to न in the case of roots ending in आ [including those in ए—ऐ and ओ by virtue of section 196 (b)] which begin with a conjunct consonant containing a semi-vowel, as well in the case of roots ending in long क् or र् or द्. The radical द् is also changed to न. Radical व preceding र् is changed to long ऊ and the final क् is changed to ईर, or to ऊर् if a labial or व precedes. The affix त is also changed to न in the case of the following roots:—हा, धि, डी, दी, पी, री, ब्ली, हु, छ, गृ, लृ, धे, प्याय्, भञ्ज्, मञ्ज्, रुञ्, लङ्, लञ्, विञ्, व्रश्च, हाद्, &c.

The vowel of हा 3. P. is changed to ई; ज्या and श्रि follow exceptions 3 and 2 to section 322 and 323; प्याय् drops its पा and substitutes ई optionally before न; and the roots हु and छ lengthen their vowel before न.

Exceptions:—अद्, मद्, हाद्, ख्या, छ्ये, व्ये, ह्ये, &c are some of the irregularities. अद् forms जग्ध; हाद् shortens its penultimate vowel; व्ये and ह्ये take Namprasâraṇa and form धी and ह् as the bases; and the roots मद्, ख्या, छ्ये, व्ये and ह्ये take त instead of न.

Roots	P. P. P.	Roots.	P. P. P.
ग्ले 1 P	ग्लान	स्ये 1 P	स्यान
द्रा 2 P	द्राण	क् 1	ईर्ण
व्ये 1 A	व्यान	क् 6 P } क् 9 U }	कीर्ण
म्ले 1 P	म्लान	गृ 6 9 P	गीर्ण
श्रे "	श्राण	जू 1 4 9 P	जीर्ण

Roots. P. P. P.

तृ 1 P	तीर्ण
दृ 9 P	दीर्ण
पृ 3 9 P	पूर्ण
वृ 9 U	वृर्ण
शृ 9 P	शीर्ण
स्तृ 9 U	स्तीर्ण
हा 3 A	हान्
ज्वर् 1 P	जूर्ण
तूर 4 A	तूर्ण
पद् "	पन्न
गूर "	गूर्ण
ह्लिद् 4 P	ह्लिन्न
क्षुद् 7 U	क्षुण्ण
खिद् 4 7 A } 6 P }	खिन्न
छिद् 7 U	छिन्न
छृद् "	छृण्ण
तुद् 6 U	तुन्न
तृद् 7 U	तृण्ण
शद् 1 P	शन्न
सद् "	सन्न
स्कन्द "	स्कन्न
स्यन्द 1 A	स्यन्न
ज्या 9 P	जीन
हा 3 P	हीन
धि 1 P	शून
ही 1 4 A	हीन
दी 4 A	दीन

Roots. P P. P.

वृ "	वृन्
धी "	धीन
री 4 A 9 P	रीण
ल्ली 9 P	ल्लीन
दृ 1 P	दृन्
ए 1 6 P	गृन्
लृ 9 U	लृन्
वे 1 P	वान
प्याय् 1 A	पीन or प्यान
with आ	आपीन
with प्र	प्रप्यान
मञ्ज् 7 P	मञ्ग
मस्ज् 6 P	मश्ग
रुज् 6 P	रुग्ण
लग् 1 P	लग्न
लज् 6 A	लग्न
विज् 6 A } 7 P }	विग्ण
व्रश्च 6 P	वृक्ण
Exceptions	
अद् 2 P	जग्ध, अन्न
मद् 4 P	मन्न
ह्लाद् 1 A	ह्लन्न
ख्या 2 P	ख्यात
ध्यै 1 P	ध्यात
व्ये 1 U	वीत
ह्वे 1 P	ह्वत

(442) The following roots take त or न optionally. They have certain peculiarities regarding vowel changes, &c. which have been noted below.

The vowel of आ changes to ऋ before त and that of क्षि is lengthened before न. ये of द्ये is changed optionally to ई before न and necessarily before त.

अञ्च् takes इ in the sense of 'to worship' only, but when it means 'to go' it takes त or न.

क्षिद् and मिद् take Guna necessarily, and सिद् optionally before त. The roots क्षिद्, मिद्, सिद्, त्वर, पुर 10 U, अर्द्, लस्ज् and छद् 10 U take इ before त and reject it before न.

The roots विद्, भुज्, मी, ली and सू take त or न when they belong to the particular conjugations shown below.

The root वी 2 P with the preposition निर् takes न; otherwise it is regular.

Roots	P. P. P.	Roots.	P. P. P.
आ 2 P	आण, घृत	अर्द्	समर्ण asked
क्षि 1 5 P	क्षित, क्षीण		अभ्यर्ण near
द्ये 1 A	द्यात, शीत, धीत	लस्ज् 6 A	लग्न, लज्जित
घ्रा 1 P	घ्रात, घ्राण	छद् 10 U	छन्न, छादित
सि 5 9 U	सित, सिनः (a lamp of food)	1 U	छन्न
क्षी 3 P	क्षीत, क्षीण	विद् 4 P } 6 U }	विन्न
पू 9 U	पूत, पून	7 A	वित्त
कृ 1 3 P	कृत, कर्ण (debt)	भुज् 6 P	भुग्न
घ्रे 1 A	घ्रात, घ्राण	7 A	भुक्त
अञ्च् 1 P to worship	अञ्चित	सू 2 A	सूत
अञ्च् 1 U to go	अक्त, अक्न	4 A	सूत
मिद् 1 A } 4 P }	मेदित, मिन्न	मी "	मीन
9 U		9 U	मीत
दिब् "	धृत, धून	ली 1 P	लीत
क्षिब् " } 4 A }	क्षेदित, क्षिण्ण	ली 9 P 4 A	लीन
पुर "	पूर्ण, पूत	वा 2 P	वात
पुर 10 U	पूर्ण, पूरित	with निर्	निर्वाण
सिद् 1 A	सिदित, सिदित	उन्द् 7 P	उत्त, उन्न
	सिन्न	नूद् 6 U	नुत्त, नुन्न
		भिद् 7 U	भिन्न, भित्त
4 }			
अर्द् 1 I			

(443) The following roots form their past passive participles irregularly:—

Root	P. P. P.	Roots	P. P. P.
अद् 2 P	जग्ध	धा 3 U	हित
अज् 1 P	वीत also अजित	ध्वन् 1 P	ध्वान्त also ध्वनित
अव् 1 P	उत also अवित	धाव् 1 U to cleanse	धौत
कुश् 4 A	कुश	पच् 1 U	पक्
with प्र	प्रकुशित	फल् 1 P	कुल्ल
क्षीब् 1 A	क्षीब	फल् with सम् } संकुल्ल	
with प्र	प्रक्षीबित	with उत् } उत्कुल्ल	
क्षै 1 P	क्षाम	with प्र	प्रकुल्ल-प्रकुल्ल
ग्रह् 9 U	गृहीत	मृच्छ् 1 P	मूर्त
चक्ष् 2 A	ख्यात, कशात		मृच्छित
दा 1 3 U } दत्त		म्लेच्छ् ,	म्लिष्ट
दे 1 A }		शाम् 1 P	शिष्ट
दा with प्र	प्रदत्त or प्रत्त	शुष् 4 P	शुष्क
दा with नि	निदत्त or नित्त	स्वन् 1 P	स्वान्त
			स्वनित

(444) The past active participle is formed by adding वत् to the past passive participle; as श्रुत—श्रुतवत्, भिद्—भिन्नवत्.

GERUNDS.

(a) THE GERUND IN त्वा.

(445) The Gerund is formed by the addition of the affix त्वा to the root or derivative verbal base. Examples, यात्वा, श्रित्वा, क्रीत्वा, च्युत्वा, भूत्वा, स्मृत्वा, त्यक्त्वा, बोधित्वा, चिकीर्षित्वा, &c.

have (446) The affix त्वा is weak. Exceptions:—

The vowel of the affix त्वा is added with the intermediate इ the lengthened before the roots शी, भि, डी, पू, जांग्, the penultimate न and necessarily, beginning with vowels and the penultimate short

क् of roots beginning with consonants with the exception of roots कृ, वृ, मृ 4 U and वृ take Guna necessarily. मृ takes Vriddhi and वृ lengthens its vowel optionally. Roots ending in long कृ expect कृ 6 P and जृ 1. 4. 9 P. do not take इ and change their vowel to ई, or to ऊ if a labial or व् precedes. The vowel of कृ 6 P. and जृ 1 4 9 P. takes Guna before त्या and the angment इ is optionally lengthened.

Roots	Gerund	Roots	Gerund,
शी 2 A	शयित्वा	वृत् 4 P	नर्तित्वा,
थि 1 P	भयित्वा	मृत् 6 P	पणित्वा
डी 1 4 A	इयित्वा	मृप् 1 P	मणित्वा, मृष्टा
पू 1 A } 9 U }	पयित्वा	मृज् 1 2 P	माजित्वा
जाय् 2 P	जागरित्वा	छट् 1 U	छटित्वा छटित्वा
इप् 4 P	पयित्वा	कृ 6 P	करित्वा, करीत्वा
उत् 1 P	ओषित्वा	कृ 9 U	कीर्त्वा
क्वच् 6 P	अचित्वा	जृ 1 4 9 P	जरित्वा, जरीत्वा
छट् "	कतित्वा	क्व 9 P	ईर्त्वा
चृट् "	चतित्वा	मृ 6 9 P	गीर्त्वा
धृप् 1 5 P	पयित्वा	तृ 1 P	तीर्त्वा

(४) The penultimate short इ or उ of roots beginning with consonant and the vowels of कृ, वृ, मृ, 4 U and ऊर्ण take Guna optionally, when the affix त्या is added with the intermediate इ.

विच् 6 P	पिशित्वा, पेशित्वा	वृप् 4 P	वृषित्वा, तपित्वा
उप् 1 9 P	उषित्वा, पोषित्वा	मृप्, " U	मृषित्वा, मणित्वा
ऊर्ण 4 P	ऊषित्वा, कर्षित्वा	ऊर्ण 2 U	ऊर्णयित्वा, ऊर्णयित्वा

Counter exceptions:—The vowels of the following roots do not take Guna.

Roots.	Gerund.	Roots.	Gerund
कुच् 6 P	कुचित्वा	डृ 4 6 P	डुदित्वा
विज् 6 A } 7 P }	विजित्वा	डृ 6 P	डुदित्वा
कुट् 6 P	कुटित्वा	स्कृट् "	स्कृटित्वा
		कुट् 1 P	कुटित्वा

Roots.	Gerund.	Roots.	Gerund
लुङ् 6 P	लुठित्वा	चिद् ,,	चिदित्वा
तृण् 8 U	तृणित्वा, तृत्वा	छुर 6 P	छुरित्वा
सृद् 9 P	सृदित्वा	क्लिग् 4 9 P	क्लिशित्वा, क्लिष्टा
रुद् 2 P	रुदित्वा	कुप् 9 P	कुपित्वा
		मुप् ,,	मुपित्वा

(c) Sections 330 and 434 c also hold good here; as चोरयित्वा, क्षालयित्वा, कथयित्वा, कीर्तयित्वा, धर्षयित्वा, ज्ञापयित्वा, धूनयित्वा from the roots चुर, क्षल्, कथ्, कृत्, धृष्, ज्ञा and धू, all 10 U.

About the Augment इ.

(447) Roots ending in vowels except those ending in long ऋ do not generally take इ before त्वा. Roots ending in ए, ऐ and ओ, are to be taken as roots in आ.

दा 2 P	दात्वा	मी 9 U	मीत्वा
पा ,,	पात्वा	यु 2 P	युत्वा
कै 1 P	कात्वा	सृ 1 P	सृत्वा
ली ,,	लीत्वा		

Exceptions:—

(a) The roots शी, धि, डी, पू, जागृ, दरिद्रा, दो 4 P, मे 1 A, मा 2 P 3 4 A. सो and स्था take इ before त्वा. The final vowel of the last 6 roots is dropped. कृ 6 P and जृ 1 4 9 P. take इ and optionally lengthen it before त्वा..

Roots.	Gerund	Roots.	Gerund
दरिद्रा 2 P	दरिद्रित्वा	स्था 1 U	स्थित्वा
दो 4 P	दित्वा	मा 2 P } 3 4 A }	मित्वा
सो ,,	सित्वा	मे 1 A }	
क 6 P	करित्वा-करीत्वा	जृ 1 4 9 P.	जरित्वा जरीत्वा

(b) Exceptions 435 b and c hold good before त्वा also.

धे 1 P	धीत्वा	छो 4 P	छात्वा, छित्वा
पा ,,	पीत्वा	शो ,,	शात्वा, शित्वा
गै ,,	गीत्वा		

(448) Anit roots except हृष् and घम् 1 P do not take ह before स्वा.

The root स्कृद् retains its nasal; roots सञ्ज्, घञ् and दंश् drop it, while रञ्ज्, स्वञ्ज्, and भञ्ज् retain it optionally. मस्ज् inserts a nasal.

हृष् 4 P	हृषित्वा, होषित्वा	दंश् 1 P	दग्ध्वा
तृष् "	तृष्ठा	लिह् 2 U	लीढ्वा
घम् 1 P	उषित्वा	नह् 4 U	नध्वा
शक् 5 P	शक्त्या,	स्कृन्द् 1 P	स्कृत्वा
पच् 1 U	पक्त्वा	सञ्ज् "	सक्त्या
त्यज् 1 P	त्यक्त्या	घञ् 0 P	घग्ध्वा
क्षृद् 7 U	क्षृत्वा	दंश् 1 P	दध्वा
युष् 4 A	युध्वा	रञ्ज् 1 4 U	रक्त्या, रिक्त्या
आप् 5 P	आप्त्वा	स्वञ्ज् 1 A	स्वक्त्या, स्विक्त्या
दिष् 6 U	दिष्ट्वा	भञ्ज् 7 P	भक्त्या, भिक्त्या
लभ् 1 A	लब्ध्वा	मस्ज् 6 P	मक्त्या

(449) Wot roots take ह optionally as usual.

Roots

Gerund

क्लिद् 4 P	क्लैदित्वा	क्लैदित्वा	क्लित्वा,
नश् "		नाशित्वा	नष्टा-नष्ट्वा
सृह् "	मोहित्वा	सृहित्वा	सृग्ध्वा-सृष्ट्वा
सृज् 1 2 P	मार्जित्वा		सृष्ट्वा
कृप् 1 A	कल्पित्वा		कृप्त्वा
गाह् "		गाहित्वा	गाह्वा
स्पृन्द् "		स्पृन्दित्वा	स्पृन्त्वा
युह् 1 U	गृहित्वा	युहित्वा	गृह्वा
क्लिग् 9 P		क्लिशित्वा only	क्लिष्ट्वा
तञ्ज् 7 P		तंचित्वा	तक्त्या
अञ्ज् "		भञ्जित्वा	अक्त्वा-अक्त्या

(450) The following Set roots take ह optionally before स्वा:—

Roots ending in हृष्, roots of the 8th conjugation ending in a nasal, most roots ending अम् except Anit ones and the roots

पू 1 A शक् 4 U, खन्, युच्, ग्लच्, क्लिच् 4 A, अस् 4 P, ग्रस्, ग्लस्, यस्, शस्, लृष्, लृभ्, सद्, वृत्, ऋध्, गृध्, वृष्, छृद्, तृद्, मृष् 1 P वृष्, वृष्, इष् 6 P, पुष्, रिष्, रुष्, अंच्, वंच् देभ्, स्तंभ् 5 9 P, भ्रंश्, भ्रंस्, भ्वंस्, संभ्, संस् and शंस्.

Roots ending in इच् change it to स् before त्वा without intermediate इ.

Roots of the 8th conjugation and the root खन् drop the final nasal before त्वा and सन् and खन् lengthen the penultimate अ.

Regarding roots ending in अस् section 438 holds good before त्वा also, but the roots अस् and दस् take इ necessarily and the roots कस् and क्रस् have a third form कामयित्वा and कृत्वा respectively.

The penultimate nasal of the roots noted above is dropped before त्वा without the intermediate इ and retained when they take इ. It is optionally dropped in the case of वंच् even when it takes the intermediate इ. The roots भ्रंश्, भ्रंश् and श्रंश् and लृज्च् take इ necessarily but drop their nasal optionally.

Roots.	Gerund	Roots.	Gerund.
क्षिच् 1 4 P	क्ष्यत्वा	क्लम् "	क्लांत्वा
ष्ठिच् "	ष्ठ्यूत्वा	भ्रम् "	भ्रांत्वा
दिच् 4 P	द्युत्वा	क्रम् "	क्रांत्वा
सिच् "	स्युत्वा		
ऋण् 8 U	ऋत्वा	तम् "	तान्त्वा
क्षण् "	क्षत्वा	अम् "	आंत्वा
क्षिण् "	क्षित्वा	दम् "	दांत्वा
		शम् 4 P	शांत्वा
तन् "	तत्वा	चम् 1 P	चांत्वा
तृण् "	तृत्वा	अम् "	
घृण् "	घृत्वा	वम् "	
मन् "	मात्वा	कम् 1 A	कांत्वा
सन् "	सात्वा		
वन् "	वात्वा	क्षम् 1 A } 4 P	क्षांत्वा
खन् "	खात्वा		

Roots	Gerund	Roots	Gerund		
अञ्च् 1 P	अक्त्वा	अञ्चित्वा	मस्	मस्त्वा	ग्रसित्वा
वञ्च् "	वक्त्वा	वञ्चित्वा	सद्	सोद्धा	साहित्वा
		वञ्चित्वा	वृत्	वृत्त्वा	वर्तित्वा
शञ्च् "	शस्त्वा	शञ्चित्वा	वृध्	वृध्त्वा	वृधित्वा
लुञ्च् "		लुञ्चित्वा	ग्रंथ् 9 P		ग्रंथित्वा
		लुञ्चित्वा			मथित्वा
भुञ्च् "	भुक्त्वा	भुञ्चित्वा	मंथ् 1 "		मंथित्वा
		भुञ्चित्वा			माथित्वा
यस् "	यस्त्वा	यसित्वा	अंथ् 1 P		अथित्वा
घृष् "	घृष्टा	घर्षित्वा			अंथित्वा
वृष् "	वृष्टा	वर्षित्वा	शक् 4 U	शक्त्वा	शक्तित्वा
प्लुष् "	प्लुष्टा	प्लुपित्वा	क्लिग् 4 A	क्लिप्ता	क्लिशित्वा
		प्लोपित्वा	अस् 4 P	अस्त्वा	असित्वा
रिष् "	रिष्टा	रिपित्वा	लुप् "	लुप्त्वा	लोपित्वा
		रेपित्वा			लोपित्वा
सृष् 1 P	सृष्टा	मर्षित्वा	लुभ् "	लुब्ध्वा	लुभित्वा
दम्भ् 5 P	दब्ध्वा	दंभित्वा			लोभित्वा
स्तम्भ् 5 6 P	स्तब्ध्वा	स्तंभित्वा	ऋध् "	ऋध्त्वा	अर्धित्वा
अग् 1 A	अष्टा	अंशित्वा	गृध् "	गृध्त्वा	गर्धित्वा
ध्वस् "	ध्वस्त्वा	ध्वंसित्वा	हृद् 7 U	हृत्त्वा	हर्दित्वा
स्रम्भ् "	स्रब्ध्वा	स्रंभित्वा	हृद् "	हृत्त्वा	तर्दित्वा
पू "	पूत्वा	पबित्वा	इष् 9 P	इष्टा	एषित्वा

(451) The following Anit roots drop their final nasal before त्वा.

गम् 1 P	गत्वा	रम् 1 A	रत्वा
नम् "	नत्वा	मन् 4 A	मत्वा
यम् "	यत्वा	हन् 2 A	हत्वा

(452) Roots mentioned in Section 326 with the exception of चश्, व्यच्, and द्रश्च् take Samprasāraṇa before त्वा. Exception 3rd to section 322 holds good before त्वा also.

Roots.	Gerund	Roots.	Gerund *
वच् 2 P	उक्त्वा	वस् 1 P	उषित्वा
स्वप् ,,	सुप्तवा	वद् ,,	उदित्वा
वग् ,,	वशित्वा	ग्रह् 9 U	गृहीत्वा
यज् 1 U	इष्ट्वा	व्यध् 4 P	विध्त्वा
वप् ,,	उप्लवा	प्रच्छ 6 P	पृष्ट्वा
वह् ,,	ऊह्त्वा	व्यच् ,,	वैयचित्वा
वे ,,	उत्वा	व्रश्च् ,,	व्रश्चित्वा
व्ये ,,	वीत्वा	भस्ज् 6 U	भृष्ट्वा
ह्वे ,,	हूत्वा	ज्या 9 P	जीत्वा

(453) The following roots form their Gerunds irregularly:

Roots	Gerund	Roots	Gerund
अद् 2 P	जग्ध्वा	दा 1 3 U	} दत्वा
शास् ,,	शिष्ट्वा, शासित्वा	दे 1 A	
अज् 1 P	वीत्वा, अजित्वा	धा 3 U	हित्वा
चक्ष् 2 A	ख्यात्वा, कशात्वा	धाव् 1 U	धौत्वा-धावित्वा
		हा 3 P	हित्वा

(b) The Gerund in य.

(454) When a preposition is prefixed to a root, य is added instead of त्वा; as आदाय, अपनीय, अनुभूय, प्रमुच्य, &c.

(455) The affix य does not admit of the intermediate इ. See section 185.

(456) त् is prefixed to this य when a root ends in a short vowel, or when the radical short vowel combines with the vowel of a preposition to form a long one; examples, निश्चित्य, अनुकृत्य, प्रस्तुत्य, अधीत्य, प्रेत्य, &c.

(457) Roots ending in इव् lengthen the radical vowel; as प्रक्षीव्य, आदीव्य, निष्टीव्य, आसीव्य, &c.

(458) Roots of the 8th conjugation ending in a nasal except सन् and the roots हन् and मन् 4 A. drop their nasal necessarily before य. Anit roots ending in म् and the roots खन्, जन् and सन्

do it optionally but the last 3 roots lengthen their vowel before य. Examples, समृत्य—विक्षत्य—प्रक्षित्य—वितत्य—प्रतृत्य—प्रघृत्य—अवमृत्य—प्रमृत्य—प्रवृत्य—निहत्य—आगम्य—आगत्य—प्रणम्य—प्रणत्य—नियम्य—नियत्य—विरम्य—विरत्य—वृत्वाय—उत्त्वन्त्य—संजाय—संजन्य, &c.

(459) Roots mentioned in section 326 take Samprasâraṇa before य. Examples:—प्रोच्य—प्रमुच्य—सामिज्य—प्रत्युच्य—प्रोह्य—प्रोष्य—अनुच्य—संगृह्य—आविध्वे—आवृच्छ्य—प्रभृज्य—आह्व्य—संविच्य—संवृद्ध्य—उच्छ्र्य, &c.

(460) The roots वे and ज्या do not take Samprasâraṇa; and द्ये takes it optionally when preceded by परि and सम्; as प्रवाय, प्रज्याय, प्रव्याय, परिवीय or परिव्याय, and संव्याय or संवीय.

(461) Section 23 (a) holds good before य; as प्रकीर्य, निर्गौर्य, अनुजीर्य, उत्तीर्य, विदीर्य, प्रपूर्य, संबूर्य, विशीर्य, विस्तौर्य, &c.

(462) Penultimate nasal is generally dropped; as प्रशस्य, व्यज्य, निवध्य, विभज्य, उन्मथ्य, &c.

(463) The following roots form their Gerund in य irregularly :—

Roots		Gerund	Roots		Gerund
अद्	—	प्रजग्ध्य,	क्षि	—	प्रक्षीय
अज्	—	संवीय	जाय्	—	प्रजागर्य
शास् 2 P—		अनुशिष्य	शी	—	निशस्य
मे 6 A—		निमाय, निमित्य	मि 5 U—		संमाय
ली 4 A—		विलीय, विलाय	दी 4 A—		प्रदाय
सी 9 U—		प्रमाय			

(464) The Vikarana अय of the 10th conjugation and Causals is dropped before the affix य except in the case of its being immediately preceded by a prosodically short syllable; as उत्तोल्य, विवृष्य, प्रक्षाल्य, but विरचय्य, प्रकथय्य; प्रवोच्य, विकार्य, आनाय्य, अपगमय्य, &c.

(465) अय is optionally retained in the Causal base of the root आप्; as प्राप्य or प्रापय्य.

(466) The final अ of the Desiderative bases is dropped before य; as विजिगीष्य, प्रबुचोधिष्य, &c.

(467) Frequentative bases in य drop the य when preceded by a consonant but they drop only the final अ when preceded by a vowel; as प्रबोद्धय, प्रबोभूय, &c.

(c) The Gerund in अम् .

(468) The affix अम् is added to a root or to a Derivative verbal base which generally undergoes the same changes as take place before the third person singular termination of the Passive Aorist (see section 351 and 352), Examples:—चायम् 'having gathered,' लावम् 'having cut,' गमम् or गामम् 'having cause to go.'

The Infinitive.

(469) The Infinitive of purpose is formed by adding तु to a root or a Derivative verbal base which undergoes the same changes as take place before the ता of the Periphrastic Future.

Roots	Gerund	Roots	Gerund
ख्या —	ख्यातुं	सू 2 4 A —	सोतुं, सवितुं
दरिद्रा —	दरिद्रितुं	हृ —	हृतुं
जि —	जेतुं	कृ 6 P 9 U—	कर्तुं, करीतुं
मि 5 U—	मातुं	जायृ —	जागरितुं
चि 10 U—	चपयितुं } चययितुं }	छा —	छातुं
क्री —	क्रेतुं	कथ् 10 U. —	कथयितुं
डी —	डयितुं	क्षल् „ —	क्षालयितुं
दी 1A—	दातुं	इष् 6 P —	एषितुं, एष्टुं
मी „ —	मेतुं	कुष् —	कोषितुं
ली 4 A 9 P—	लातुं, लेतुं	कुष् with निस्-	निष्कोषितुं
यु 9 U—	योतुं		निष्कोष्टुं
यु 2 P—	यवितुं	कृत् —	अर्तितुं } कृतीयितुं }
ऊर्ण —	ऊर्णवितुं, ऊर्णचितुं	कित् —	चिकित्सितुं
धृ —	धवितुं	कम् —	कमितुं, कामयितुं
धृ 6 P—	धुवितुं	जम् —	जंभितुं

Root	Gorund	Roots	Gerund
प्रच्छ —	प्रच्छं	रुह —	रोहं
नश् —	नशितं, नष्टं	सह् —	सहितं, सोहं
मश्ज् —	मंक्षुं	स्निह् —	स्नेहितं, स्नेग्धं
घस्ज् —	घट्टं, भट्टं		स्नेहं
त्यज् —	त्यक्तं	अज् —	येतुं, आजितं
घृश् —	घट्टं, भट्टं	लभ् —	लोभ्यं लोभितं
यह् —	गृहितं, गोहं	शक् 4U—	शक्तितुं, शक्तं
सह् —	मोहितं, मोग्धं	बुष् Cans—	बोषयितुं
	मोहं	Desi.—	बुवोधिपितुं
बह् —	बोहं	Atm. freq.—	बोवुधितुं

CHAPTER XVIII.

Dhâtnpâtha.

The list of roots as given by Panini in the order of conjugations is only arranged here alphabetically and certain general forms as well as almost all irregular and noteworthy ones in the conjugational and non-conjugational Tenses and Moods have been given under each root in the series of Active, Passive, Causal Desiderative and Derivative groups.

Note the following technical indicatory letters used with each root by Panini to show the peculiarities explained below in each case:—

अ except in the case of the roots of the 10th conjugation is used to avoid the misapprehension of roots resulting from the rules of sandhi; as पठ व्यक्तायां वाचि । अन्यथा पठ्त्वक्तायां वाचीत्येवं स्यात् । अ helps here to show whether the root is पठ् or पठ् by avoiding the combination of ठ् and थ्.

अ in the case of the roots of the 10th conjugation shows that the penultimate vowel remains unchanged; as in the case of कथ्, सृग्, सूच्, &c. see section 238.

- आ indicates that the past passive and active participles formed from the root do not take the augment इ and that when the participles are used impersonally or when they import the sense of 'beginning to perform the action or to undergo the state' expressed by them, they take इ optionally; as जि-मिदा स्नेहने, here मिद् 1 A. though Set, does not take इ and has मित्, मित्तवत् as its past participles. In the latter sense, however, मिद् forms as मित् or मेदित्, मित्तवत् or मेदित्तवत्.
- इ points out that न् (नुम्) is inserted before the final consonant of a root; as वदि अभिवादन—स्तुत्योः here वदि is equal to वन्द्.
- इर shows that the root takes the second variety of the Aorist optionally; श्रयुतिर् क्षरणे । The root श्रयुत् takes II or V varieties; as अश्रयुतत् or अश्रयोतीत्.
- ई indicates that the root does not take the augment इ in the case of past passive and active participles formed from it; as चिती संज्ञाने । चित् 1 P. though Set, forms its participles, as चित्त, चित्तवत्.
- उ points out that the root takes the augment इ optionally before the termination त्वा of the gerund; as शसु उपशमे । The root शस् forms its gerund in त्वा as शमित्वा or शान्त्वा.
- ऊ shows that the root is Wet; as गुप् रक्षणे. The root गुप् is Wet.
- क indicates that the penultimate vowel of the root is not to be shortened in III variety of the Aorist; as चकास् दीप्तौ । The root चकास् has अचचकांसत्, see exception 1 to Section 235 e.
- ल points out that the root takes II Variety of the Aorist; as गम्ल गतौ । The root गम् takes II Variety.

- ए indicates that the radical vowel does not take Vriddhi in V Variety of the Aorist; as कटे वर्षावरणयोः । The root कट् has अकटीत्. See exception to section 290.
- ओ shows that the root forms its past passive and active participles in न and नवत् instead of in त and तवत्; as भुजो कौटिल्ये. The root भुज् 6. P. forms its participles as भुज्, भुजवत्.
- क } These letters are used to show that roots belong to
 ण } different padas or different conjugations as ओ-हा-कृ त्यागे;
 प } ओ-हा-इ गतो. दा-णू दाने. दा-प्लवने. हा 3 A; हा 3 P; दा 1 P;
 दा 2 P; &c.
- ङ् or अनुदात्तस्वर which is indicated by a stroke given at the foot of the last vowel of a root shows that the root is exclusively Atmanepadi; as एङ् अत्यक्ते शब्दे. वटि अभिवादन-स्तुत्योः. The roots ए I conjugation and वन्द् are Atmanopadi.
- ञ् or स्वरितस्वर which is indicated by a stroke given upwards of the last vowel of a root shows that the root is Ubhaya-padi; as चिञ् चयने । दिश् अतिसर्जने । चि and दिञ् are Ubhayapadi.
- ञि indicates that the past passive participle ending in त्त is also used in the sense of the present tense; as जि-क्षिदा स्नेह-न-मोचनयोः । क्षिप्प changed or changing only.
- ङ shows that the feminine of the nouns derived from the root is formed by long ई; घेद् घाने । The feminine of स्तनघपः is स्तनघयी.
- ङ् indicates that the root forms an abstract noun by the termination अथु (अथुच्) as दु-नदि समृद्धौ, आनन्दथु is the abstract noun from नन्द्.
- ङ् shows that the root forms an abstract noun by the termination त्रि. म is added on to त्रि in the sense of 'being prepared,' as दु-रु-ञ् करणे । रुत्रिम from कृ.
- घ shows that the root forms an abstract noun in feminine by the termination अ (अङ्) and then by आ (टाप्); as जृष् वयोहानी । जरा from जृ.

अक् (Set) 1 P. कुटिलायांगतौ, to 'move tortuously; Act. अकति, आक, अकितास्मि, अकिष्यति, आकीत्, अक्यासं, Pass. अक्यते, अकिष्यते आकि, Caus. अकयति-ते आचिकत्-त, Desid. अचिकिषति-Deri. अकित, अकितुं, अकित्वा, आकिवस्.

अक्ष् (अक्षू-Wet) 1 P. व्याप्तौ, to pervade; to reach; to accumulate Act. अक्षति, आनक्ष, आनक्षिथ-or आनष्ट, अक्षितास्मि, अष्टास्मि, अक्षिष्यति-अक्ष्यति, आक्षीत्, आक्षिष्टां or आष्टां, अक्ष्यासं, Pass. अक्ष्यते, अक्षिष्यते or अक्ष्यते, आक्षि, आक्षिपातां or आक्षातां, Caus. अक्षयति-ते, आचिक्षत्-त, Desid. अचिक्षिषति or अचिक्षति, Deri. अष्ट, अक्षितुं or अष्टुं, अक्षित्वा or अष्ट्वा, अक्षत् or अक्षण्वत्, अक्षिष्यत् or अक्ष्यत्, आनक्ष्वस्.

अग् (Set) 1 P कुटिलायांगतौ to wind; to go.

अङ्क (अकि-Set) 1 A लक्षणे to mark अंकते, आनंके, अंकिताहे, अंकिष्यते, आंकिष्ट, आंकिष्यत्, अंकिषीय, Pass. अंक्यते, अंकिष्यते, आंकि Desid. अंचिकिषते Deri. अंकित, अंकितुं, अंकित्व, आनंकात्

अङ्ग (अगि-Set) 1 P गतौ to go अंगति, आनंग.

अघ् (अचि-Set) 1 A गत्याक्षेपे । मधिकैतवेच । to go; to hasten; to begin; to blame; to gamble.

अच् (अचु-Set) 1 U गतौ याचनेच to go; to request अचति-ते, आच-चे, अचितास्मि-हे, अचिष्यति-ते, आचीत्—आचिष्टं, अच्यासं, अचिषीय. Pass. अच्यते, अचिष्यते, आचि, Caus. आचयति-ते आचिचत्-त, Desid. अचिचिषति-ते, Deri. अक्त, अचितुं, अचित्वा अचत्, अचिष्यत्, आचिवस्.

अज् (Set) 1 P गति-क्षेपणयोः । to go; to drive; to throw. (वी is optionally substituted in non-conjugational tenses). विवाय, विवयिथ or विवेथ; वेतास्मि, वेष्यति, अवेष्यत्, अवैषीत्, वीयासं Pass. वीयते, वेष्यते or वायिष्यते, अवायि Caus. वाययति-ते अवीवयत्-त Desid. अजिजिषति or विवीषति, Deri. अजित or वीत, अजितुं or वेतुं, अजित्वा or वीत्वा, अजत्, अजिष्यत् or वेष्यत्, विवीवस्, other optional forms are similar to those of अच्.

- अंच (अचि-अञ्चु, Set) 1 U अच्यक्ते शब्दे । गतौ याचनेच, to speak indistinctly; to go; to request; to bend. अंचति-ते, आनंच-चे, अंचितास्मि-हे, अंचिष्यति-ते, आंचात्-आंचिष्ट, अच्यसं-अचिषीष Pass. अच्यते-अंचिष्यते, आंचि Cans. अंचयति-ते, आंचिचत्-त्, Desid. अंचिचिषति Deri अक्त or अवन, अंचितुं, अच्यता, आंचिषस्.
- अंच (अञ्चु-Set) 1 P. पूजायाम्, to worship; to honour or to revere. Ben. अच्यसं Pass अच्यते P. P. अंचित Gor. अंचित्वा Per. P. आनंच्यस् all other forms are the same as अंच above.
- अट् (Set) 1 P गतौ. to wander.
- अट्ट (अट्ट) 1 A. अतिक्रम-हिसयोः । to transgress; to kill; अट्टते, आनट्टे, अट्टिताहे, अट्टिष्यते, आट्टिष्ट, अट्टिषीष, Pass. अट्टयते, अट्टिष्यते, आट्टि, Cans. अट्टयति-ते, Desid अट्टिष्यते, आट्टिष्यते, अतिट्टिषते, Deri. आट्टित, अट्टितुं, अट्टित्वा.
- अट् (Set) 1 P. गतौ to go.
- अट् (अट्टि-Set) 1 A. गतौ. to go.
- अट् (Set) 1 P. उद्यमे. to exert; to try.
- अट्ट (Set) 1 P. अभिपोगे to join; to attack; to explain the sense of; to sue; to exert.
- अण् (Set) 1 P. शब्दे. to utter a voice, to sound.
- अत् (Set) 1 P. सातत्यगमने. to go constantly; to obtain (mostly Vedic) Deri. आतित or अत्त.
- अत् } अति-Set }
अद् } अदि—,, } 1 P. बंधने to bind.
- अत् (अवि-Set) 1 P. गतौ to go.
- अत् } अट्टि Set }
अम् } अम्नि—,, } 1 A. शब्दे to sound.
- अत् (Set) 1 P. गतौ. to go, to wander about.
- अम् (Set) 1 P. गत्यादिषु to go; to sound, to wait upon. Deri. आतित or अमित.
- अय् (अय् Set) 1 A. गतौ to go.

अर्घ् (Set) 1 P. मूल्ये. to be worth; to cost. Act. अर्घति. आनय. अर्घितास्मि. अर्घिष्यति. अर्घीत्-अर्घ्यासं Pass. अर्घ्यते. अर्घिष्यते. आर्घि. Caus. अर्घयति-ते. अर्जिषत्-त. Desid. अर्जिषति Deri. अर्घित. अर्घितुं. अर्घित्वा. आनर्घ्यस्.

अर्च (Set) 1 U पूजायाम्. to worship; to honour; to shine; to praise (Vedic). Act. अर्चति-ते, आनर्च-चे. अर्चितास्मि-हे, अर्चिष्यति-ते. आर्चीत्-आर्चिष्ट. अर्च्यासं-अर्चिषीय. Pass. अर्च्यते अर्चिष्यते आर्चि. Caus. अर्चयति-ते. आर्चिचत्-त. Desid. अर्चिचिषति-ते. Deri. अर्चित. अर्चितुं. अर्चित्वा. आनर्च्यस्.

अर्ज (Set) 1. P. अर्जने. to procure; to earn.

अर्द् (Set) 1 P. गतौ याचनेच. to go; to beg or request; Deri. अर्दित, समर्ण solicited. अभ्यर्ण near, proximate, close, drawing near (of time).

अर्च (Set) 1 P. गतौ to go, to injure, to kill.

अर्च (Set) 1 P. हिंसायाम्. to kill.

अर्ह (Set) 1 P. पूजायाम् योग्यत्वेच. to worship; to deserve. Desid. अर्जिहिषति. Deri. अर्हत्. आनर्ह्यस्.

अल् (Set) 1 U. भूषण-पर्याप्ति-वारणेष्ु. to adorn; to be competent or able; to ward off. Act. अलति-ते. आल-ले. अलितास्मि-हे, अलिष्यति-ते. आलीत्-आलिष्ट. अल्यासं-अलिषीय. Pass. अल्यते. अलिष्यते. आलि. Caus. आलयति-ते. आलिलत्-त, Desid. अलिलिषति-ते. Deri. अलित. अलितुं. अलित्वा. अलत्. अलिष्यत्, अलिवस्.

अव् (Set) 1 P. रक्षण-गति-कांति-प्रीति-तृप्त्यवगम-प्रवेश-श्रवण-स्वाम्यर्थ-याचन -क्रियेच्छा-दीप्त्यवाप्त्यालिंगन-हिंसा-दान-भाग-वृद्धिषु. to protect, to move, to be lovely, to please, to satisfy, to know, to enter, to hear, to own, to beg, to act, to desire, to shine, to obtain, to embrace, to kill, to take, to be, to grow. Deri. अवित or ऊत.

अष् } अप-Set } 1 U. गति-दीप्त्यादानेषु, to go, to shine, to
अस् } अस्-,, } receive.

अंङ (अङि-Set) 1 A. गतो, to go.

आंङ् (आंङि-Set) 1 P. आपामे, to lengthen, to stretch, to make straight. Act आंङति. आंङ. (according to some आनंङ) आंङितारिमि. आंङिष्यति. आंङीत्. आंङिष्यत् भांङ्यासं Caus. आंङ्यति-ते Desid. आंङिष्यति. Deri. आंङित. आंङितुं आंङिष्या.

इ (अङि) 1 P. गतो to go. Act अयति, इयाय. इययिष्य इयेय. एतास्मि. एष्यति. ऐष्यत्. ईयासं. Pass. ईयते एष्यते or आयिष्यते. आयि, Caus. आययति-ते आयियत्-त. Desid. इयीष्यति. Deri. इत. एतुं. इत्या, उदित्य. अयत्. एष्यत्, ईयिष्यत्.

इय् (Set) 1 P. गतो, to go, to move Act. एयति. इयेय. एयितारिमि. एयिष्यति. ऐयीत्. ऐयिष्यत्. इयासं Pass. इयते. एयिष्यते. ऐयि. Caus. एययति-ते. ऐयिष्यत्-त Desid. ऐयिष्यति. Deri. इयित. ऐयितुं. ऐयिष्या.

इंस (इंसि-Set) 1 P. गतो, to go, to move. Act इंसति, ऐंसत्. इंसायकार-आस-चभूय. इंसितारिमि इंसिष्यति. ऐंसीत्. इंस्यासं. Pass. इंस्यते. इंसिष्यते. ऐंसि. Caus. इंसयति-ते, ऐंचिरत्-त, Desid. ऐंचिष्यति. Deri. इंसित. इंसितुं. इंसित्या.

इम् (इमि-Set) 1 P. गतो to go, to move,

इट (Set) 1 P. गतो to go.

इद् (इदि-Set) 1 P. परमैश्वर्ये; to have superhuman faculties, to be powerful.

इन् (इवि-Set) 1 P. व्याप्तो, to pervade; to please; to be satisfied.

ई (अङि) 1 P. गतो, to go, forms like इ 1 P. Perf. अयांचकार-आस-चभूय. Deri. ईत. ईत्या. अयांचकृष्यत्.

ईक्ष् (ईक्ष्-Set) 1 A. दर्शने to see. Act. ईक्षते. ऐक्षत. ईक्षांचक्रे. ईक्षिताहे. ईक्षिष्यते. ऐक्षिष्यत्. ऐक्षिष्ट. ईक्षिषीय. Pass. ईक्ष्यते. ईक्षिष्यते. ऐक्षि. Caus. ईक्षयति-ते. ऐचिक्षत्-त. Desid. ईचिक्षिष्यते. Deri. ईक्षित. ईक्षितुं. ईक्षित्या. अपेक्ष्य. ईक्षमाण. ईक्षिष्यमाण. ईक्षांचक्राण.

ईय् } ईयि (Set) 1 P. गतो, to go.

ईज् (ईज्-Set) 1 A. गति—कुत्सनयोः. to go; to censure, to blame.

ईर. (Set) 1 P. गतौ. to go. Act. ईरति. ईरांचकार. ईरितास्मि—
ईरिष्यति. ऐरिष्यत्. ऐरीत्. ईर्यासं. Pass. ईर्यते. ईरिष्यते. ऐरि. Caus.
ईरयति—ते. Desid. ईरिष्यति. Deri. ईरित. ईरितुं. ईरित्वा. ईरांचकृ-
वस्.

ईष्य् } (Set) 1 P. ईष्यर्थी to envy.

इष् (ईष्-Set) 1 A. गति—हिंसा—दर्शनेषु to escape; to kill, to see

ईष् (Set) 1 P. उञ्छे to glean.

ईह् (ईह्-Set) 1 A. चेष्टायाम् to endeavour. to obtain, to aim at
to wish. Act. ईहते. ऐहत. ईहांचक्रे. ईहिताहे. ईहिष्यते. ऐहिष्यत.
ऐहिष्ट. ईहिषीय. Pass. ईह्यते. ईहिष्यते. ऐहि. Caus. ईहयति—ते.
ऐजिहत्—त. Desid. ईजिहिषते Deri. ईहित. ईहितुं. ईहित्वा. ईहमान.
ईहिष्यमाण. ईहांचक्राण.

उ (उङ्-Anit) 1 A. शब्दे to utter a voice; to sound. अवते. ऊवे,
ओतास्मि. ओष्यते. औष्यत. औष्ट Deri. उत. ओतुं.

उक्ष् (Set) 1 P. सेचने. to sprinkle; to wet, Act. उक्षति. औक्षत्.
उक्षांचकार. उक्षितास्मि. उक्षिष्यति. औक्षिष्यत्. औक्षीत्. उक्ष्यासं Pass
उक्ष्यते. उक्षिष्यते औक्षि. Caus. उक्षयति—ते. औचिक्षत्—त Desid.
उचिक्षिषति. Deri. उक्षित. उक्षितुं. उक्षित्वा. प्रोक्ष्य. उक्षांचकृवस्.

उख् (Set) 1 P. गतौ. to go, Act ओखति. औखत्. उवोख. ओखि-
तास्मि. औखिष्यत्. औखीत्. उख्यासं Pass. उख्यते. ओखिष्यते.
औखि Caus. औखयति—ते, औचिखत्—त Desid. औचिखिषति Deri-
उखित or ओखित. ओखितुं. ओखित्वा. ऊखिवस्.

उंख् (उखि-Set) 1 P. गतौ to go. Act, उंखति. औंखत्. उंखांचकार-
आस-बभूव. उंखितास्मि. उंखिष्यति. औंखिष्यत्. औंखीत्. उंख्यासं.
Pass. उंख्यते. उंखिष्यते. औंखि Caus. उंखयति—ते. औंचिखत्—त
Desid. उंचिखिषति Deri. उंखिते. उंखितुं. उंखित्वा. उंखांचकृवस्.

उच्छ् (उच्छो-Set) 1 P. विवासे to dwell abroad; to retire. Act.
उच्छति, उच्छांचकार—आस—बभूव. उच्छितास्मि. उच्छिष्यति.
औच्छिष्यत्. औच्छीत्. उच्छ्यासं Desid. उच्छिष्यति Deri. उष्ट-
उच्छित्वा. उच्छितुम्.

उज् (उच्छि-Set) 1 P. उज्जे to glean.

उट् (Set) 1 P. उपघाते to knock down.

उद् (उद्-Set) 1 A. माने क्रीडायांच, to measure; to play; to taste; to grant; to be cheerful. Act. उर्वते. उर्दाचक्रे. उर्दिताहे. उर्दिष्यते. और्दिष्यत्. और्दिष्ट. उर्दिषीय Pass उर्वते. और्दि Caus. उर्दयति-ते. और्दिदत्-त Desid. उर्दिदयते Deri. उर्दित. उर्दितुं. उर्दित्वा. उर्दाचक्राण.

उर्व (उर्वा-Set) 1 P. हिंसायाम्, to kill or hurt उर्वति उर्वाचकार-आस-बभूव. उर्वितास्मि. उर्विष्यति. और्विष्यत्. और्वात्. उर्व्यासं.

उष् (Set) 1 P. दाहे, to burn. उषोष. ओषांचकार-आस-बभूव Caus. Aor. ओषिषत्-त Desid. ओषिषिषति Deri. ओषित or उषित or उष्ट. ओषांचकृषत्, ऊषिषत्.

उह् (उहिर्-Set) 1 P. अर्धने to hurt or kill, Aor. ओहीत् or औहत्.

ऊट् (Set) 1 P उपघाते to knock down.

ऊप् (ऊपी Set) 1 A. संतुस्ताने, to weave; to sew. Act. ऊपते, ओपत. ऊपांचक्रे. ऊपिताहे. ऊपिष्यते. औपिष्येत. औपिष्ट. ऊपिषीय Pass. ऊप्यते. औपि Caus. ऊपयति-ते. औपिषत्-त Desid. ऊपिषिषते, Deri. ऊत. ऊपमान. ऊपिष्यमाण. ऊपांचक्राण.

ऊष् (Set) 1 P. रुजायाम्, to be ill. Act. ऊपति. ओपत् ऊपांचकार-आस-बभूव ऊपितास्मि. ऊपिष्यति. औपिष्यत्. औपीत्. ऊप्यासं Pass. ऊप्यते. ऊविष्यते औपि. Caus. ऊपयति-ते. औपिषत्-त Deri. ऊपिषिषति Desid. ऊपित. ऊपित्वा. ऊपितुं. ऊपांचकृषत्.

ऊह् (ऊह-set) 1. A. वितर्के to conjecture, to infer, to guess; to note; to expect; to reason. (With any preposition U.) ऊहते-ति. औहत-त्. ऊहांचक्रे-चकार. ऊहिताहे-स्मि. ऊहिष्यते-ति. औहिष्यत-त्. औहिष्ट-औहीत्. ऊहिषीय-ऊह्यासं Pass. ऊह्यते. ऊहिष्यते. औहि Caus. ऊहयति-ते. औजिहत्-त Desid. ऊजिहियते-ति Deri. ऊहित. ऊहितुं. ऊहित्वा. समूह्य. ऊहांचक्राण-चकृषत्.

ऊ (Anit) 1 P. गतिप्रापणयोः to go; to acquire; Act. ऊच्छति. आर्छत्. भार. आरिथ. अर्तास्मि. अरिष्यति, भारिष्यत्. आपर्त्त. अर्पासं

Pass अर्यते. आरि Caus. अर्ययति-ते. आरिष्यत्-त Desid. अरिरिषति
Freq. अरार्यते Deri. कृत (also ऋणं debt). अर्तु. कृत्वा. समृत्य.
कच्छत्. अरिष्यत्. आरिष्यत्.

कञ् (कञ् Set) 1 A. गति—स्थानार्जनोपार्जनेषु to go; to stand; to
gain, to acquire; to be healthy. Act. अर्जते. आनृजे. अर्जिताहे.
अर्जिष्यते. अर्जिष्यत. अर्जिष्ट. अर्जिषीय. Pass कर्ज्यते. अर्जिष्यते.
अर्जि. Caus. अर्जयति-ते. अर्जिजत्-त Desid. अर्जिजिषते Deri.
कर्जित, अर्जितुं. अर्जित्वा. आनृजान.

कञ्ज् (कञ्जि Set) 1. A. भर्जने, to fry. Act. कंजते. कंजांचक्रे—आस-
चभूव. कंजिताहे. कंजिष्यते. आर्जिष्यत. आर्जिष्ट, कंजिषीय Caus.
कंजयति-ते Deri. कंजित. कंजितुं. कंजित्वा.

कृत् (Set-a sautra root) 1 A. (in the non-conjugational tenses
P. when without ईङ्.) जुगुप्सायांकृपायांच, to reproach, to pity,
to go, to rival; to have power. Act. कृतीयते. आर्तीयत.
कृतीयांचक्रे or आनर्त. कृतीयिताहे or अर्तिस्तास्मि. कृतीयिष्यते or
अर्तिष्यति, आर्तीयिष्यत or आर्तिष्यत्, आर्तीयिष्ट or आर्तीत्-
कृतीयिषीय or कृत्यासं Pass कृत्यते or कृत्ययते. कृतीयिष्यते or
अर्तिष्यते. आर्ति or आर्तीय्य Caus. अर्तयति-ते, कृतीययति-ते.
आर्तितत्—त or आर्तितीयत्-त. Desid. कृतितीयिषते or अर्तितिषति
Deri कृतित or कृतीयित, अर्तितुं or कृतीयितुं. अर्तित्वा or कृतीयित्वा
कृतीयांचक्राण or आनृत्वस्.

कृश् (a sautra root-Set) 1 P. हिंसायांगतौच to kill; to go; Act.
अर्शति. आनर्श. अर्शितास्मि. अर्शिष्यति. आर्शिष्यत्. आर्शीत्. कृश्यासं
Pass कृश्यते, अर्शिष्यते. आर्शि Caus. अर्शयति-ते आर्शिषत्—त ।
Desid. अर्शिषिषति Deri. कृशित. अर्शितुं. अर्शित्वा.

एज् (एज्-Set) 1 P. कंपने to tremble or shake. Act. एजति. एजां-
चकार. एजितास्मि. एजिष्यति. ऐजिष्यत्. ऐजीत्. एज्यासं Pass. एज्यते
एजिष्यते. ऐजि Caus. एजयति—ते, ऐजिजत्—त. Desid. एजिजिषति
Deri. एजित. एजितुं. एजित्वा. एजांचक्रवस्

एज् (एज्-Set) 1. A. दीप्तौ to shine. Act. एजते. ऐजत. एजांचक्रे.
एजिताहे. एजिष्यते. ऐजिष्यत. ऐजिष्ट. ऐजिषीय Desid. एजिजिषते
Deri. एजमान. ऐजिष्यमाण. एजांचक्राण.

एद् (एट्-Set) 1 A. विदाधायाम् to annoy; to oppose.

एप् (एप्-Set) 1 A. वृद्धो. to grow; to increase, to prosper, to extend, to swell, to rise.

एप् (एप्-Set) 1 A. गतो to go. Caus. Aor. ऐपिपत्—त

ओग् (ओत्-Set) 1 P. क्षोणालमययोः to be dry; to be able or sufficient; to adorn; to refuse; to prevent. Act. ओसति. औसत्. ओसांचकार. ओसितास्मि. ओसिष्यति. औसिष्यत्. औसीत् ओस्यासं Pass. ओस्यते. ओसिष्यते. ओसि Caus ओसयति-ते औचिष्वत्-त Desid औचिष्वसि Deri. ओसित. ओसितुं ओसिष्या, ओसांचकष्यत्.

ओण् (ओण्-Set) 1 P. अपनयने to remove; to drag along. Caus. ओणयति-ते. ओणिणत्-त. Desid. ओणिणिषति.

ओलंज् (ओलजि-Set) 1. P. उत्क्षेपे to throw np. Act. ओलंजति, ओलंजत्. ओलंजांचकार. ओलंजितास्मि. ओलंजिष्यति. ओलंजिष्यत्. ओलंजित. ओलंज्यासं.

ओलंङ् (ओलङि-Set) 1 P. क्षेपे to throw np.

कक् (कक्-Set) 1 A. लौत्ये to wish; to be proud; to be unsteady; to be thirsty Act कक्ते. चकके. ककिताह. ककिष्यते. अककिष्यत्. अककिष्ट. ककिषीय. Pass. कक्ष्यते. ककिष्यते. अकाकि Caus. काकयति-ते. अचीककत्-त Desid. चिककिषते Deri. ककित. ककितुं-ककिष्या. चककान.

कव् (Set) 1 P. हसने to dorida or laugh at, Act. कसति. चकास. कसितास्मि. कसिष्यति. अकसिष्यत्. अकसीत् or अकासीत्. कस्यासं. Pass. कक्ष्यते. कसिष्यते. अकासि Caus. कासयति-ते अचीकसत्-त Desid चिकासिषति Deri. कसित. कसितुं. कसिष्या.

कष् (कश्-Set) 1 P. हसने to dorida. Aor. अकसीत् only. Caus. कसयति-ते (Pass. Aor. अकासि or अकसि the root being घटादिः).

कग् (कगे-Set) 1 P. क्रियामात्रे to perform or do anything or act. Aor. अकगीत् only. Caus. कगयति-ते (Pass. Aor. अकागि or अकगि, The root being घटादिः).

कङ् (कङ्—Set) 1 A. गतौ to go. Act. कङ्कते. अकङ्कत. चकङ्के. कङ्कि-
ताहे. कङ्किष्यते, अकङ्किष्ट, कङ्किषीय, Pass. कङ्क्यते, कङ्किष्यते, अकङ्-
कि Caus. कङ्कयति—ते, अचकङ्कत्—त; Desid. चिकङ्किषते, Deri.
कङ्कित, कङ्कितुं, कङ्कित्वा, कङ्कमान, चकङ्कान,

कच् (कच्—Set) 1 A. बंधने to bind.

कच् (Set) 1 P. रवे, to cry.

कंच (कंचि—Set) 1 A. दीप्ति—बंधनयोः to shine; to bind.

कद् (कटे—Set) 1 P. वर्षावरणयोः to rain; to cover or to surround,
Aor. अकटीत् only. Caus. कटयति—ते.

कट् (कटी—Set) 1 P. गतौ to go or approach. Aor. अकटीत् or
अकाटीत् Caus. काटयति—ते. Deri. कट्ट.

कट् (Set) 1 P कृच्छ्रजीवने to drag on the days of life; to live
in distress.

कड् (Set) 1 P मदे to be confused; to be proud.

कड् (Set) 1 P, कार्कश्ये to be harsh or rough, Aor. अकड्डीत् Caus.
कडुयति—ते.

कण् (Set) 1 P, आर्तस्वरे to cry or bewail.

कण् (Set) 1 P, गतौ, to go or approach. Caus. कणयति—ते, Aor.
अचीकणत्—त or अचकाणत्—त.

कंट् (कटि—Set) 1 P गतौ, to go. Act. कंटति, चकंट, कंटितास्मि,
कंटिष्यति, अकंटीत्, कंट्यासं, Pass. कंट्यते, कंटिष्यते, अकंटि. Caus.
कंटयति—ते, अचकंटत्—त Deri. कंटित, कंटितुं, कंटित्वा.

कंठ् (कंठि—Set) 1 A. शोके, to grieve for, to miss.

कंङ् (कंङि—Set) 1 A. मदे, to be proud; to unhusk.

कंङ् (कंङि—Set) 1 P. मदे, to be proud.

कत्थ् (कत्थ—Set) 1 A. श्लाघायाम्, to praise; to boast; to flatter
Caus. कत्थयति—ते, अचकत्थत्—त, Desid. चिकत्थिषते, Deri.
विकत्थय, चकत्थान.

कद् (Set) 1 A. वैरुज्ये, to be confounded, to grieve. Caus. कद्-
यति—ते.

कन् (कनी—Set) 1 P. क्षिति—क्षिति—गतिषु, to shune, to love;
to wish, to go, Vedic (to be coolcooled), P. P. क्षित.

कद् (कदि—Set) 1 P. आह्वाने—रोदनेच । to call, to shed tears.

कद् (कदि—Set) 1 A. वैरुज्ये—वैरुज्येच, to be confounded, to
grieve.

कञ् (कञ्—Set) 1 A. वर्णे । to colour, Aor. Caus. अचक्रयत्—त.

कम् (कम्—Set) 1 A. क्काम् । to love, to long for, to have
intercourse with, to value highly. Act. कामयते, अकामयत्,
चक्रमे or कामयाचक्रे, कामिताहे or कामयिताहे, कामिष्यते or कामयि-
ष्यते, अकामिष्यत् or अकामयिष्यत्, अचक्रिमत or अचक्रमत्, कामि-
षीय or कामयिषीय Pass. काम्यते or काम्यते, कामिष्यते or कामि-
ष्यते or कामयिष्यते, अकामि, अकामिषि or अकामिषि or अकामयिषि.
Caus. कामयति—ते, अचक्रिमत—त or अचक्रमत्—त, Desid. चिक्र-
मिषते or चिक्रामयिषते, Deri. क्काम, काम्य, कामितु or कामयितु,
काम्या or कामित्या or कामयित्या, कामयमान, चक्रमान or कामया-
चक्राण

कप् (कपि—Set) 1 A. चलने । to shake or tremble Caus. कंषयति,
Caus. Aor. अचक्षपत्

कच् (Set) 1 P. गतो । to go

कर्ज् (Set) 1 P. व्यथने । to pain. Act. कर्जति, चकर्ज, कर्जितास्मि,
कर्जिष्यति, अकर्जिष्यत्, अकर्जात्, कर्ज्यात्. Pass. कर्ज्यते, कर्जि-
ष्यते, अकर्जि. Caus. कर्जयति—ते Desid. चिकर्जिषति. Deri.
कर्जित, कर्जितु, कर्जित्वा.

कर्द् (Set) 1 P. कुत्तितेशदे । to rumble, to caw.

कर्च् (Set) 1 P. गतो । to go or approach

कर्क् (Set) 1 P. दप् । to be proud, to boast.

कल् (कल्—Set) 1 A. शब्द—संख्यानयो । to sound, to count.

कल् (कल्—Set) 1 A. अव्यक्ते शब्दे । to sound indistinctly.

कव् (कवु—Set) 1 A. स्तुतौवर्णनेच । to praise; to describe, to compose a poem; Caus. Aor. अचकावत्—त.

कश् (Set) 1 P. शब्दे । to sound..

कप् (Set) 1 P. हिंसायाम्, निष्पीडनेघर्षणेच । to kill or injure; to try on a touchstone; to rub. P. P. कपित, also कष्ट painful.

कच् (Set) 1 P. गतौ । to go.

कांक्ष् (काक्षि—Set) 1 P. (epic Atm. also) कांक्षायाम् । to desire or long for. Act. कांक्षति, चकांक्ष, कांक्षितास्मि, कांक्षिष्यति, अकांक्षीत्, कांक्ष्यासं. Pass. कांक्ष्यते, कांक्षिष्यते, अकांक्षि. Caus. कांक्षयति—ते, अचकांक्षत्—त. Desid. चिकांक्षिषति. Deri. कांक्षित, कांक्षितुं, कांक्षित्वा, चकांक्ष्वस्.

कांच् (काचि—Set) 1 A. दीप्ति—बंधनयोः । to shine; to bind. Act. कांचते, चकांचे, कांचिताहे, कांचिष्यते, अकांचिष्ट, कांचिषीय, Pass. कांच्यते, कांचिष्यते, अकांचि. Caus. कांचयति—ते, अचकांचत्—त. Desid. चिकांचिषते. Deri. कांचित, कांचितुं, कांचित्वा.

काश् (काशु—Set.) 1 A. दीप्तौ । to shine. Act. काशते, चकाशे, काशिताहे, काशिष्यते, अकाशिष्ट, काशिषीय. Pass. काश्यते, काशिष्यते, अकाशि. Caus. काशयति—ते, अचकाशत्—त. Desid. चिकाशिषते. Deri. काशित, काशितुं, काशित्वा, प्रकाश्य, काशमान, चकाशान्.

कास् (कासु—Set) 1 A. शब्दकुत्सायाम् । to cough. Perf. कासांचक्रे. Deri. कासमान, कासांचक्राण.

किट् (Set) 1 P. त्रासे गतौच । to fear; to frighten; to go or approach. Act. केटति, चिकेट, केटितास्मि, केटिष्यति, अकेटीत्, किट्यासं. Pass. किट्यते, केटिष्यते, अकेटि. Caus. केटयति—ते, अचीकिटत्—त. Desid. चिकेटीषति. Deri. किटित, केटितुं, केटित्वा.

कित् (Set) 1 P. or A. निवासे—संशये—रोगापनयनेच । to live; to heal or cure; to doubt. Act. चिकित्सति—ते, चिकित्सांचकार—चक्रे, चिकित्सितास्मि—हे, चिकित्सिष्यति—ते, अचिकित्सात्—अचिकित्सिष्ट, चिकित्स्यासं, चिकित्सिषीय. Pass. चिकित्स्यते, चिकित्सिष्यते, अचिकित्सि. Caus. चिकित्सयति—ते, आचिकित्सत्—त. Desid. चिकित्सिषति—ते Deri. चिकित्सित, चिकित्सितुं. चिकित्सित्वा, चिकित्सांचकृ-वस्—चक्राण.

चि॒त् (Set) 1 P. इच्छामा॒म् । to desire.

की॒त् (Set) 1 P. बंधने । to bind, to fit. Act की॒त्ति, चि॒की॒त्, की॒-
लिता॒स्मि, की॒लि॒ष्यति, अकी॒र्त्तव्य॑. की॒त्यास॑. Pass की॒त्यते, की॒लि॒ष्यते,
अकी॒र्त्ति Caus की॒ल्यति॑-ते, आ॒चि॒की॒त्त-त. Desid चि॒की॒र्त्तयि॑ष्यति.
Deri की॒र्त्तित॑, की॒र्त्तितुं॑, की॒र्त्तित्वा॑ चि॒की॒र्त्तयाम्॑.

कु॒ (कु॒-Anut) 1 A. शब्दे । to sound Act. क॒यते, चु॒कु॒पे, को॒ताडे,
को॒प्यते, अ॒शो॒ट, को॒र्षाय॑ Pass क॒यते, को॒प्यते or का॒पि॒ष्यते, अ॒शायि॑,
अ॒शो॒पि or अ॒शायि॑षि. Caus का॒पयति॑-ते, अचू॒क्यत्-त Desid
चु॒क॒यते Freq को॒क॒यते. Deri. कु॒त, को॒तुं, कु॒-श, क॒यमान॑, चु॒क॒यान्.

कु॒क् (कु॒-Set) 1 A आदाने । to take, to accept; to seize, Act.
को॒मते, चु॒कु॒पे, को॒म्तिता॑डे, को॒कि॒ष्यते, अ॒को॒षि॒ट्, को॒षि॒र्षाय॑. Pass
क॒क॒यते, को॒कि॒ष्यते, अ॒क॒षि॒क्. Caus को॒क॒यति॑-ते, अचू॒क॒यत्-त. Desid.
चु॒क॒कि॒ष्यते Deri. कु॒क॒यित॑, कु॒क॒यितुं॑, कु॒क॒यित्वा॑, चु॒क॒क॒याम्॑.

कु॒च् (Set) 1 P. शब्दे तारे । संप॒र्वच॑न-को॒टिल्य॑-प्रति॒ष्टम॑-विले॒खने॒षु । to
utter a shrill cry (as a bird), to contract, to bend, to be
crooked, to impede, to write or delineate Act. को॒चति॑,
चु॒को॒च, को॒चिता॒स्मि, को॒चि॒ष्यति, अ॒को॒ची॒त्, कु॒च्यास॑. Pass क॒च्यते,
कु॒चि॒ष्यते, अ॒को॒चि Caus. को॒चयति॑-ते, अचू॒क॒चत्-त. Desid.
चु॒क॒चि॒ष्यति. Deri. कु॒चि॒त, कु॒चि॒तुं॑, कु॒चि॒त्वा॑, चु॒क॒च॒याम्॑.

कु॒ञ्च (कु॒ञ्च Set) 1 P. स्ते॒प॒म॒रणे॑ । to steal. Ger को॒जि॒त्वा or कु॒ज्या॑.

कु॒ञ्च् (Set) 1 P. को॒टिल्या॒ल्पी-भा॒षयोः॑ । to make crooked, to bend,
or curve, to lessen Act कुं॒चति॑, अ॒कु॒चत्, चु॒कु॒च, कुं॒चिता॒स्मि
कु॒चि॒ष्यति, अ॒कुं॒ची॒त्, कुं॒च्यास॑. Pass क॒च्यते कु॒चि॒ष्यते. अ॒कुं॒चि.
Caus. कु॒चयति॑-ते, अचु॒कुं॒चत्-त. Desid चु॒क॒चि॒ष्यति. Deri.
कुं॒चि॒त, कुं॒चि॒तुं॑, कुं॒चि॒त्वा॑.

कु॒द् (a santra root) 1 P. छे॒दने॑ । to cut.

कुं॒द (कु॒टि-Set) 1 P. वै॒क॒ल्ये॑ । to be lame.

कु॒द् (कु॒टि-Set) 1 P. प्रति॒घाते॑-मो॒चने॑-आल॒स्ये॒च । to be mutilated or
blunted, to loosen, to be dull or stupid or idle.

कुं॒द् (कु॒टि-Set) 1 P. वै॒क॒ल्ये॑ । to maim or mutilate.

कुंङ् (कुङि-Set) 1 A. दाहे । to burn. Act. कुंङते, चुकुंङे, कुंङिताहे,
कुंङिष्यते, अकुंङिष्ट, कुंङिषीय, Pass. कुंङयते, कुंङिष्यते, अकुंङि,
Caus. कुंङयति-ते, अचुकुंङत्-त, Desid. चुकुंङिषते, Deri. कुंङितं,
कुंङितुं, कुंङित्वा.

कुत् (a sautra root) 1 P. आस्तरणे । to cover.

कुथ् (कुथि-Set) 1 P. हिंसा-क्लेशनयोः । to hurt; to suffer pain.

कुम् (Set) 1 P. उंदने । to wet.

कुप् (कृपि-Set) 1 P. आच्छादने to cover; to dress;

कुब् (कुवि-Set) 1 P. आच्छादने । to cover;

कुम् (कुभि-Set) 1 P. आच्छादने । to cover;

कूर्द् (कूर्द्-Set) 1 A. क्रीडायाम् । to play. Act. कूर्दते, चुकूर्दे, कूर्दि-
ताहे, कूर्दिष्यते, अकूर्दिष्ट, कूर्दिषीय, Pass. कूर्यते, कूर्दिष्यते, अकूर्दि,
Caus. कूर्दयति-ते, अचुकूर्दत्-त, Desid. चुकूर्दिषते, Deri. कूर्दितं,
कूर्दितुम्, कूर्दित्वा, कूर्दाचक्राण.

कुल् (Set) 1 P. संस्थाने, बन्धुपुत्र । to collect; to be related
or to behave as a kinsman; to proceed uninterruptedly;
to reckon.

कुंश् (कुशि-Set) 1 P. दीप्तौ । to shine.

कुंस् (कुसि-Set) 1 P. भाषायाम् । to speak;

कूज् (Set) 1 P. अव्यक्ते शब्दे । to make any inarticulate sound;
to hum; to coo; to warble. Act. कूजति, चुकूज, कूजितास्मि,
कूजिष्यति, अकूजीत्, कूज्यासं Pass. कूज्यते, कूजिष्यते, अकूजि,
Caus. कूजयति-ते, अचूकूजत्-त, Desid. चुकूजिषति, Deri.
कूजितं, कूजित्वा, कूजितुं.

कूल् (Set) 1 P. आवरणे to cover; to hide; to screen; to protect.
to enclose.

कृप् or कृप् (कृप्-Set) 1 A. सामर्थ्ये । to be fit for; to be able. Act,
कल्पते, अकल्पत, चकृपे, चकृप्ते or चकृपिषे, चकृप्ध्वे or चकृपिध्वे,
कल्पिताहे or कल्पताहे or कल्पतास्मि, कल्पिष्यते or कल्प्यते or

कल्पयति, अकल्पयत or अकल्पयत or अकल्पयत्, अकृपत् or अकल्पित or अकृम, अकृप or अकल्पिता or अकृप्या, कल्पिणीय or कृप्तीय, Pass कृप्यते, कल्पयते or कल्पयते, अकल्पि, अकल्पिपि or अकृप्ति, Caus. कल्पयति-ते, अकल्पयत्-त or अचीकृपयत्-त Desid. चिकल्पयते or चिकृप्सते or चिकृप्सति, Deri. कृम, कल्पितुं or कल्पु, कल्पित्वा or कृप्त्वा, प्रकल्प्य, कल्पमान, चकृपान.

कृप (Anit) 1 P. विलेखने । to drain, to plough, Act कर्पति, अकर्पत्, चकर्प, कर्षास्मि or कृषास्मि, कर्षयति or कर्षयति, अकर्षयत्, अकर्षयत्, अकर्षात् or अकर्षात् or अकर्षत्, कृष्यासं Pass. कृप्यते, कर्षयते or कर्षयते, अकर्षि, अकृष्यत् or अकृष्यत्, Caus. कर्षयति तं, अचीकृपयत्-त or अचर्षयत्-त, Desid. चिकृषति, Deri. कृष्ट, कर्षु or कृष्ट, कृष्टा, आकृष्य, चकृष्यस्

क्रेप् (क्रेप्-Set) 1 A. कपने । to shako or tremble, Act. कपते चिकेपे, केपिताहे, केपिष्यते, अक्रेपि, केपिणीय, Pass क्रेप्यते, केपिष्यते, अक्रेपि, Caus क्रेपयति-ते, अचिरेपयत्-त, Desid. चिक्रेपियते, Deri. कपित, केपितु, केपित्वा

केल् (केल्-Set) 1 P. चलने to shako, to sport, Act केलति, चिकेल, केलितास्मि, केलिष्यति, अकेलीत्, केल्यासं, Pass केल्यते, केलिष्यते, अकेलि, Caus केलयति-ते, अचिरेलत्-त Desid. चिकेलिपति, Deri. केलित, केलितु, केलित्वा

के (Anit) 1 P. शब्द । to sound Act कायति, अकायत्, चकौ, चकाय or चकिय, कातास्मि, कात्याति, अकासीत्, कायास Pass. कायते, कास्यते or कायिष्यते, अकायि, अकासि or अकायिपि, Caus काययति-ते, अचीकयत्-त, Desid. चिकासति Deri. कात, कातु, कात्वा, कायत्, कास्यत्, चकियस्.

क्रूय (Set) 1 P. हिंसायाम् to hurt, to injure, to kill

क्रूय (Set) 1 A शब्दे-उन्नेच । to make a creaking sound, to be wet, to sink Act क्रूयते, अक्रूयत, चुक्रूये, चुक्रूयिध्वे-हे, क्रूयिताहे, क्रूयिष्यते, अक्रूयि, क्रूयिणीय, Pass क्रूय्यते, क्रूयिष्यत, अक्रूयि, Caus क्रूययति-ते, अचुक्रूयत्-त Desid. चुक्रूयियते, Deri. क्रूत, क्रूयितु, क्रूयित्वा, क्रूयमान, क्रूयिष्यमाण, चुक्रूयान.

कम् (Set) 1 P. हूच्छने । to be crooked.

क्रथ् (Set) 1 P. हिंसायाम् । to injure, hurt or kill. Act. क्रथति, चक्राथ, क्रथितास्मि, क्रथिष्यति, अक्रथीत् or अक्राथीत्, क्रथ्यासं. Pass. क्रथ्यते. क्रथिष्यते, अक्राथि or अक्राथि, Caus. क्रथयति-ते अर्चाक्रथत्-त, Desid. चिक्रथिषति, Deri. क्रथित, क्रथितुं, क्रथित्वा.

क्रद् (Set) 1 A. वैक्लव्ये, वैकल्येच । to be confounded, to grieve.

क्रंद् (क्रदि-Set) 1 A. वैक्लव्ये-वैकल्येच to lament; to grieve; Act. क्रंदते, अक्रंदत, चक्रंद, क्रंदिताहे, क्रंदिष्यते, अक्रंदिष्ट, क्रंदिषीय Pass. क्रंयते, क्रंदिष्यते, अक्रंदि, Caus. क्रंदयति-ते, अचक्रंदत्-त, Desid. चिक्रंदिषते, Deri. क्रंदित, क्रंदितुं, क्रंदित्वा, क्रंदमान, क्रंदिष्यमाण, चक्रंदान.

क्रद् (क्रदि-Set) 1 P. आवाहने रोदनेच to call out; to cry. Act. क्रंदति, चक्रंद, क्रंदितास्मि, क्रंदिष्यति, अक्रंदिष्यत्, अक्रंदीत्, क्रंद्यासं. Desid. चिक्रंदिषति, Deri. क्रंदत्, चक्रंदस्.

क्रप् (क्रप-Set) 1 A. कृपायांगतौच । to pity; to go; Act. क्रपते, चक्रपे, क्रपिताहे, क्रपिष्यते, अक्रपिष्ट, क्रपिषीय, Pass. क्रप्यते, क्रपिष्यते, अक्रपि, Caus. क्रपयति-ते, अचक्रपत्-त Desid. चिक्रपिषते. Deri. क्रपित, क्रपितुं, क्रपित्वा.

क्रम् (क्रमु-Set) but Anit when Atmanepadi) 1 P. पाद विक्षेपे, to walk; to step; to go, to cross; to leap; to ascend. Act. क्रामति, क्रमत. अक्रामत्, अक्रमत्. चक्राम, चक्रमे, चक्रमिथ, चक्रमिषे, क्रमितास्मि, क्रंताहे. क्रमिष्यति, क्रंस्यते. अक्रमीत्, अक्रंस्त, अक्रमिष्ट, अक्रंध्वं, अक्रमिषं, अक्रंसि. क्रम्यासं, क्रंसीय. Pass. क्रम्यते, क्रंस्यते, अक्रमि, Caus. क्रमयति-ते (with सम्, उत्, &c. संक्रामयति-ते, उत्क्रामयति ते.) अचिक्रमत्-त, Desid. चिक्रमिषति, चिक्रंसते, Deri. क्रान्त, क्रमितुं, क्रमित्वा, or क्रान्त्वा or क्रंत्वा, संक्रम्य, क्रामत्, क्रममाण, क्रमिष्यत्, क्रंस्यमान, चक्रण्वस्, चक्रमाण.

क्रीड् (क्रीड-Set) 1 P. विहारे । to amuse oneself; to play; to gamble. (with आ, अनु or परि, Atmanepadi; with सम् A. when it means 'to play' and P. when meaning "to make a noise or to creak or break") Act. क्रीडति-ते, अक्रीडत्-त,

चिक्रीड—ङ, चिक्रीडिथ—ये, क्रीडितास्मि—हे, क्रीडिष्यति—ते, अक्री-
डीत्—अक्रीडिट. क्रीड्यासं—क्रीडिषीथ, Pass. क्रीड्यते, क्रीडिष्यते,
अक्रीडि Caus. क्रीडयति—ते, अचिक्रीडत्—त Desid. चिक्रीडिषति—
ते, Deri. क्रीडित, क्रीडितुं, क्रीडित्वा, क्रीडत्, क्रीडमान, चिक्रीडस्,
चिक्रीडान.

कुञ्च (Set) 1 P. क्रीडित्याल्पी माययोः । to make crooked; to bend
or curve; to lesson; Act. कुञ्चति, चुकुञ्च, कुञ्चितास्मि, कुञ्चिष्यति,
भकुञ्चीत्, कुञ्च्यासं, Pass. कुञ्च्यते, कुञ्चिष्यते, अकुञ्चि Caus. कुञ्च-
यति—ते, अचुकुञ्चत्—त, Desid. चकुञ्चिषति, Deri. कुञ्चित, कुञ्चितुं,
कुञ्चित्वा.

कुक्ष (Anit) 1 P. आन्धाने रोदनेच । to call out; to cry. Act. क्रोशति,
चुक्रोश, चुक्रोशिथ, क्रोशामि, क्रोक्षति, अक्रोक्षत्, अकुक्षत्. क्रुक्ष्यासं,
Pass. क्रुक्ष्यते, क्रोक्ष्यते, अक्रोशि, Caus. क्रोशयति—त, अचुकुक्षत्—त,
Desid. चुक्रुशति, Deri. क्रुष्ट, क्रुद्धा, क्रोशत्, क्रोक्षत्, चुक्रुश्वत्.

कुक्ष (Set) 1 P. हिंसायाम् । to hurt or kill. Act. क्लथति, चक्लथ,
क्लथितास्मि, क्लथिष्यति, अक्लथीत्, अक्लथीत्, अचिक्लथत्—त,
क्लथ्यासम्, Pass. क्लथ्यते, क्लथिष्यते, अक्लथि, Caus. क्लथयति—
ते, अचक्लथत्—त, Desid. चिक्लथिषति, Deri. क्लथित, क्लथितुं,
क्लथित्वा.

कुंद् (कुदि—Set) 1 P. आन्धाने—रोदनेच । to call out; to cry.

कुंद् (कुदि—Set) 1 A. वैक्लथ्ये—वैक्लथ्येच । to be confounded, to
lament; forms are similar to कुंद्, क्ल being substituted
for क्र.

क्लम् (Set) 1 P. ग्लानौ । to be fatigued. Act. क्लामति, अक्लामत्,
चक्लाम, चक्लामिथ, क्लामितास्मि, क्लामिष्यति, भक्लामिष्यत्, अक्लाम-
त्, क्लाम्यासं, Pass. क्लाम्यते, क्लामिष्यते, अक्लामि, अक्लामिषि, Caus.
क्लामयति, अचिक्लामत्, Desid. चिक्लामिषति, Deri. क्लामित, क्लामितुं,
क्लामित्वा or क्लाम्या, क्लामत्, क्लामिष्यत्, चक्लाम्यत्.

क्लिद् (क्लिदि—क्लिदि—Set) 1 U. परिदेवने । to lament. Act. क्लिदति—ते,
चिक्लिद—दे, क्लिदित्वास्मि—हे, क्लिदिष्यति—ते, अक्लिदीत्—अक्लि-
दिष्ट, क्लिद्यासं—क्लिदिषीथ, Pass. क्लिद्यते, क्लिदिष्यते, अक्लिदि,
क्लिदित्वा.

Caus. किलदयति, अचिकिलदत्, Desid. चिकिलादिषति-ते, Deri. किलदित, किलदितुं, किलदित्वा, चिकिलदस्-चिकिलदान.

कलीव्र (कलीव्र-Set) 1 A. अधाद्यर्थे । to behave like a eunuch; to be timorous or modest or unassuming. Act. कलीवते, चिकलीवे, कलीविताहे, कलीविष्यते, अकलीविष्ट, कलीविषीय, Pass. कलीव्यते, कलीविष्यते, अकलीवि, Caus. कलीवयति-ते, अचिकलीवत्-त, Desid. चिकलीविषते, Deri. कलीवित, कलीवितुं, कलीवित्वा.

कल (कलङ्-Anit) 1 A. गतौ, i to go. कलवते, चुकलुवे, कलोताहे, कलोप्यते, अकलोष्ट, कलोषीय, Pass. कलवते, कलोप्यते or कलाविष्यते अकलावि, अकलोषी or अकलाविषि, Caus. कलावयति-ते, अचूकलवत्-त, Desid. चुकलुषते, Deri. कलुत, कलुतव्य, कलव्य. कलुतुं, कलुत्वा, कलवमान, कलोप्यमाण, चुकलुवान.

कलेव् (कलेव्-Set) 1 A. सेवने । to serve, Act. कलेवते, चिकलेवे, कलेविताहे, कलेविष्यते. अकलेविष्ट, कलेविषीय, Pass. कलेव्यते, कलेविष्यते, अकलेवि, Caus. कलेवयति-ते, अचिकलेवत्-त, Desid. चिकलेविषते. Deri. कलेवित, कलेवितुं, कलेवित्वा.

कलेश् (कलेश्-Set) 1 A. अव्यक्तायां वाचि, बाधने इतिदुर्गः । to speak inarticulately; to impede.

कण् (Set) 1 P. अव्यक्तशब्दे । to jingle; to tinkle; to hum; to warble. Act. कणति, चकाण, चकणित्थ, कणितास्मि. कणिष्यति, अकणीत् or अकाणीत्, कण्यासं, Pass. कण्यते, कणिष्यते, अकाणि, अकणीपि, Caus. कणयति-ते, अचिकणत्-त, Desid. चिकणिषति, Deri. कणित, कणितुं, कणित्वा, चकणवस्.

कथ् (कथे-Set) 1 P. निष्पाके । to boil; to decoct; to digest; Aor. अकथीत्, Caus. काथयति-ते, Deri. उत्कथ्य.

क्षज् (क्षज्-Set) 1 A. वधे । to kill. Act. क्षजते, अक्षजत, क्षजताम्. क्षजेय, चक्षजे, क्षजिताहे, क्षजिष्यते, अक्षजिष्ट, क्षजिषीय, Pass. क्षज्यते, क्षजिष्यते, अक्षजिपि, Caus. क्षजयति-ते, अचिक्षजत्-त, Desid. चिक्षजिषते, Deri. क्षजित, क्षजितुं, क्षजित्वा.

क्षञ् (क्षजि-Set) 1 A. गतिदानयोः । to go. to give. Act. क्षञ्जते, चक्षंजे, क्षञ्जिताहे, क्षञ्जिष्यते, अक्षंजिष्ट, क्षंजिषीय, Pass. क्षञ्ज्यते,

क्षजिप्यते, अक्षजि or अक्षाजि, Caus^s क्षजयति—ते, अचक्षजत्—त.
Desid. चिक्षजिष्यते, Deri क्षजित, क्षजितु, क्षजित्वा.

क्षद् (a sautra root—Set) 1 A. सपेण रक्षणयो । to cut, to protect, to eat

क्षम् (क्षमु—य Wot) 1 A. सहने । to forgive, to suffer, to allow, to put up with, to resist, to be able to do anything. Act क्षमते, चक्षमे, चक्षमिषे, or चक्षसे, चक्षमिष्ये or चक्षाम्ये, चक्षमिष्ये or चक्षाम्ये, चक्षमिमहे or चक्षममहे, क्षमिताहे or क्षताहे, क्षमिष्यते or क्षप्यते, अक्षमिष्यत्—अक्षरयत्, अक्षमिष्ट or अक्षस्त, अक्षमिठा or अक्षर्या, अक्षमिष्य or अक्षय, अक्षमिषि or अक्षसि, क्षमिषीय or क्षसीय, Pass क्षम्यते, क्षमिष्यते or क्षस्यते, अक्षमि अक्षमिषि or अक्षसि. Caus क्षमयति—ते, अचिक्षमत्—त Desid चिक्षमिष्यते or चिक्षसते, Deri क्षात, क्षमितु or क्षतु क्षमित्वा or क्षान्त्वा, सक्षम्य, क्षममाण, क्षमिष्यमाण or क्षस्यमान, चक्षमान.

क्षप् (Set) 1 P क्षत्याम् । to forgive or endure

क्षर (Set) 1 P क्षरत्—चलने । to flow, to ooze, to wane to become useless, to melt Act क्षरति, चक्षार, चक्षारिष्य, क्षरितामि, क्षरिष्यति, अक्षारीत्, क्षर्यात्, Pass क्षयते, क्षरिष्यते, अक्षारि, Caus क्षारयति, अचिक्षरत्, Desid चिक्षारयति, Deri क्षरित, क्षरितु, क्षरित्वा, चक्षर्यस्.

क्षि (Amt) 1 P क्षये । to decay, to wane, to waste Act क्षयति—चिक्षाय, चिक्षायिष्य or चिक्षेय, क्षेतामि, क्षेप्यति, अक्षेप्यत्, अक्षेपीत् अक्षेष्टु, क्षीयात्, Pass क्षीयते, क्षेप्यते or क्षायिष्यते, अक्षायि, अक्षेपत् or अक्षायिषत्—अक्षेष्टु or अक्षायिष्य—ष्टु, Caus क्षाययति—ते, अचिक्षयत्—त, Desid चिक्षीयति Deri क्षित or क्षीण, क्षेय (also क्षय), क्षेत्, क्षित्वा, प्रक्षीय, क्षयत्, क्षेप्यत्, चिक्षिष्यत्

क्षिद् (Set) 1 P अव्यक्तेऽशब्दे । to make an inarticulate sound, Act क्षेदति, चिक्षेद, क्षेदितामि, क्षेदिष्यति, अक्षेदीत्, क्षियात्, Pass क्षियते, क्षेदिष्यते, अक्षेदि, Caus क्षेदयति—ते, अचिक्षिदत्—त, Desid चिक्षेदिषति, Deri क्षिदित, क्षेदितु, क्षिदित्वा.

क्षिब् (क्षिबु—Set) 1 P निरसने । to eject from the mouth, to vomit, to spit out Bene क्षीव्यात् Pass क्षीव्यते, Desid चिक्षेविषति or क्षिष्यति, Deri क्ष्यत्, क्षेवित्वा or क्ष्यत्वा, प्रक्षीव्य, चिक्षिष्यत्.

क्षीज् (Set) 1 P. अव्यक्तेशब्दे । to speak inarticulately. Act. क्षीजति, चिक्षीज, क्षीजितास्मि, क्षीजिष्यति, अक्षीजीत्, क्षीज्यासं, Pass. क्षीज्यते, क्षीजिष्यते, अक्षीजि, Caus. क्षीजयति-ते, अचिक्षीजत्-त. Desid. चिक्षीजिषति. Deri. क्षीजित. क्षीजितुं, क्षीजित्वा.

क्षीव् (क्षीव्—Set) 1 A. मदे । to be drunk or intoxicated, Act. क्षीवते, चिक्षीवे, क्षीविताहे, क्षीविष्यते, अक्षीविष्ट. क्षीविषीय. Pass. क्षीव्यते, क्षीविष्यते, अक्षीवि. Caus. क्षीवयति-ते, अचिक्षीवत्-त. Desid. चिक्षीविषते. Deri. क्षीव, प्रक्षीवित, क्षीवितुं, क्षीवित्वा, चिक्षीवान्.

क्षीव् (क्षीव्—Set) 1 A. मदे । to be drunk or intoxicated.

क्षीव् (क्षीव्—Set) 1 P. निस्सने । to spit out.

क्षुद् (छान्दसः—Set) 1 P. गतौ । to go. Act. क्षोदति, चुक्षोद्, क्षोदितास्मि, क्षोदिष्यति, अक्षोदीत्, क्षुद्यासं. Pass. क्षुद्यते, क्षोदिष्यते, अक्षोदि. Caus. क्षोदयति-ते, अचुक्षुदत्-त. Desid. चुक्षुदिषति. Deri. क्षुदित, क्षोदितुं, क्षोदित्वा.

क्षुप् (a Sautra root—Set) 1 P. मदे । to be intoxicated.

क्षुभ् (क्षुभ्—Set) 1 A. संचलने । to be agitated; to disturb. Act. क्षोभते, चुक्षुभे, क्षोभिताहे, क्षोभिष्यते, अक्षोभिष्यत—अक्षोभत् or अक्षोभिष्ट, क्षोभिषीय, Desid. चुक्षुभिषते or चुक्षोभिषते. Deri. क्षुब्ध, क्षुभित्वा or क्षोभित्वा, प्रक्षुभ्य, क्षोभमान, चुक्षुभान्.

क्षुम् (छान्दसः—Set) 1 P. गतौ । to go; Act. क्षुंपति. चुक्षुम्प. क्षुंपितास्मि. क्षुंपिष्यति. अक्षुंपीत्. क्षुम्प्यासं. Pass. क्षुम्प्यते. क्षुंपिष्यते. अक्षुंपि. Caus. क्षुम्पयति-क्षुम्पयते. Desid. चुक्षुम्पिषति. Deri. क्षुंपित. क्षुंपितुं. क्षुंपित्वा.

क्षेव् (क्षेव्—Set) 1 P. निस्सने । to spit out. Act. क्षेवति. चिक्षेव. क्षेवितास्मि. क्षेविष्यति. अक्षेवीत्. क्षेव्यासं. Pass. क्षेव्यते. क्षेविष्यते. अक्षेवि. Caus. क्षेवयति-ते. Desid. चिक्षेविषति. Deri. क्षेवित. क्षेवितुं. क्षेवित्वा or क्षेव्त्वा.

क्षै- (Anit) 1 P. क्षये । to wane, to decline; to decay, to waste away. Act. क्षायति. चक्षौ. चक्षिथ or चक्षाय. क्षातास्मि. क्षास्यति.

- अक्षांस्यत्. अक्षासीत्. क्षायसं or क्षेयासं. Pass. क्षायते. क्षायते
or क्षायिष्यते, अक्षायि, अक्षायसि, अक्षायिषि, Caus. क्षपयति-ते, अचि-
क्षपत्-त Desid. चिक्षासति, Deri. क्षाम, क्षेप, क्षातुं, क्षात्वा, चक्षिषस्.
- क्षमाय् (क्षमायी-Set) 1 A. विध्नने । to tremble; to shako. Act.
क्षमायते, चक्षमाये, चक्षमायिष्ये-हे, क्षमायिताहे, क्षमायिष्यते, अक्षमायिष्ट,
अक्षमायिषि, क्षमायिषीय. Pass. क्षमाय्यते, क्षमायिष्यते, अक्षमायि. Caus.
क्षमापयति-ते, अचिक्षमपत्-त. Desid. चिक्षमायिषते, Deri. क्षमात,
क्षमायितुं, क्षमायित्वा, क्षमायमान, चक्षमायान.
- क्षमील् (Set) 1 P. निमेषणे । to wink, Act. क्षमीलति, चिक्षमील, क्षमीलि-
तास्मि, क्षमीलिष्यति, अक्षमीलीत्, क्षमील्पासं, Pass. क्षमील्यते, क्षमीलि-
ष्यते, अक्षमीलि. Caus. क्षमीलयति-ते. Desid. चिक्षमीलिषति. Deri.
क्षमीलित, क्षमीलितुं, क्षमीलिष्या.
- क्षिद् (क्षिद्यद्वा-Set) 1 A. स्नेहनमोचनयोः । to be wet or unctuous;
to discharge juice; to emit sap. Aor. क्षेदते, चिक्षिद्यहे, क्षेदि-
ताहे, क्षेदिष्यते, अक्षेदिष्ट or अक्षिद्यत्, क्षेदिषीय. Pass. क्षिद्यते.
क्षेदिष्यते. अक्षेदि. Caus. क्षेदयति-ते. अचिक्षिडत्-त. Desid.
चिक्षिद्यिषते or चिक्षेदिषते, Deri. क्षेदित, क्षिद्यिषा or क्षेदित्वा.
क्षेदितुं, चिक्षिडान.
- क्षिद् (क्षिद्यद्वा-Set) 1 A. स्नेहनमोचनयोः । to be wet, &c. Deri.
क्षिण्ण or क्षेदित. क्षेदितव्य. क्षेदितुं. क्षिद्यित्वा or क्षेदित्वा.
क्षेदमान. चिक्षिदान.
- क्षेल् (क्षेल्-Set) 1 P. चलने । to leap, to move; to shake; Act.
क्षेयति. चिक्षेय. क्षेयितास्मि. क्षेयिष्यति. अक्षेयीत्. क्षेय्पासं, Pass.
क्षेय्यते. क्षेयिष्यते. अक्षेयि. Caus. क्षेययति-ते. अचिक्षेयत्-त.
Desid. चिक्षेयिषति. Deri. क्षेयित. क्षेयितुं, क्षेयित्वा.
- खक्स् (Set) 1 P. हसने । to laugh at.
- खज् (Set) 1 P. मन्ये । to churn; to agitate. Aor. अखजीत् or
अखाजीत्.
- खञ् (खजि-Set) 1 P. गतिवैकल्ये । to limp. Act खंजति, चखंज,
खंजितास्मि, खंजिष्यति, अखंजीत्, खंज्यासं. Pass. खंज्यते, खंजिष्यते-
अखजि. Caus. खंजयति-ते. अचखंजत्-त. Desid. चिखंजिषति.
Deri. खंजित, खंजितुं, खंजित्वा, चखंज्यस्.

खट् (Set) 1 P. कांक्षायां । to desire.

खण्ड् (खण्डि Set) 1 A. भेदने । to break, to cut, to tear to pieces.

Act. खण्डते, चखण्डे, खण्डिताहे, खण्डिष्यते, अखण्डिष्ट, खण्डिषीय.

खट् (Set) 1 P. स्थैर्ये हिंसायांच । to be firm, to kill.

खन् (खनु—Set) 1 U. अवदारणे । to dig up; Act; खनति—ते, चखान-
चखने, चखनिथ, चखिने. खनितास्मि—हे, खनिष्यति—ते. अखनि-
ष्यत्—त, अखनीत् or अखानीत्, अखनिष्ट. खायासं or खन्यासं, खनि-
षीय. Pass. खन्यते or खायते, खनिष्यते, अखानि, Caus. खानयति—ते.
अचीखनत्—त. Desid. चिखनिषति—ते. Deri. खात, खेय, खनितुं,
खात्वा or खनित्वा, उत्खाय or उत्खन्य, चखन्वस् or चखनान.

खञ् } (Set) 1 P. गतौ । to go.

खर्ज् (Set) 1 P. व्यथने पूजनेच । to pain; to worship.

खर्द् (Set) 1 P. दंद्शूके । to bite, to sting.

खर्द् (Set) 1 P. गतौ । to go.

खर्द् (Set) 1 P. दर्पे । to be proud or haughty.

खल्ल् (Set) 1 P. संचये चलनेच । to gather or collect; to move or
shake. Aor. अखालीत्.

खण् (Set) 1 P. हिंसायाम् to injure, hurt or kill.

खाद् (खाट्—Set) 1 P. भक्षणे । to eat; to devour. Act. खादति,
चखाद, चखादिथ खादितास्मि, खादिष्यति, अखादीत्. खाद्यासं. Pass.
खाद्यते, खादिष्यते, अखादि, Caus. खादयति, अचखादत्. Desid.
चिखादिषति. Deri. खादित, खादितुं, खादित्वा, खादत्, चखाद्वस्.

खिद् (Set) 1 P. त्रासे । to fear, to frighten. Act. खेटति, चिखेट,
खेटितास्मि, खेटिष्यति, अखेटीत्, खिट्यासं. Pass. खिद्यते. खेटि-
ष्यते, अखेटि. Caus. खेटयति—ते. अचीखिटत्—त. Desid. चिखेटि-
षति or चिखिटिषति Deri. खेटित, खेटितुं, खेटित्वा.

खु (खुट्—Set) 1 A. शब्दे । to sound. Act. खवते. खुलुव. खोताहे.
खोष्यते, अखोष्ट, खोषीय.

सुभ्र (सुभ्र-Set) 1 P. स्तेपकरणे । to rob; to steal. Act. सोजति.
 चुरसोज, सोजितास्मि, सोजिष्यति, असोजीत्, सुज्यासं Pass. सुज्यते;
 सोजिष्यते, असोजि. Caus. सोजयति-ते. अगूसुजन्-त. Desid.
 सुसुजिषति Deri. सुभ्र, सोजिष्या, सुभ्र्या, सोजितुं.

सुंङ् (सुंङ्-Set) 1 A. संजे । to limp; to break into pieces. सुंङ्ते,
 सुंङ्ते, सुंङ्ताहे, सुंङ्प्यते, असुंङ्ति. सुंङ्पीय.

सुर्द (Set) 1 A. to play Act. सुर्दते etc.

सूर्द (Set) 1 A. क्रीडापाम् । to play. Act. सूर्दते, सुगूर्दे, सूर्दिताहे,
 सूर्दिष्यते, असूर्दिष्ट. सूर्दिपीय.

सेल् (सेल्-Set) 1 P. चलने । to shake; to tremble; to play.
 Act. खेलति, चिखेल, खेलितास्मि, खेलिष्यति, अखेलिष्यत्, अखेलीत्,
 खेल्यासं. Pass. खेल्यते, खेलिष्यते. अखेलि, Caus खेलयति, अचि-
 खेलत्. Desi. चिखेलिषति. Deri. खेलित खेलितुं. खेलिया, चिखेल्यस्.

सेव् (सेव्-Set) 1 A. सेवने । to serve. Aor. अचिसेवत्-त.

खे (Anit) 1 P. खदने । to striko: to be firm; Act सापति,
 चखी, चखिष, चखाप, खातास्मि, खास्यति, अखासीत्, खापासं,
 Pass. खापते, खाप्यते or खापिष्यत्, अखापि. Caus. खापयति-ते.
 अन्निखपत्-त, Desid. चिखासति, Deri. खात, खातुं, खात्या,
 खापन्, खाप्यत्, चखिषस्.

सोड् { खोड् }
 सोङ् { खोङ् }
 खीर् { खोर् }
 खोल् { खोल् } } -(Set) 1 P. गति प्रतिघाते । to limp, to be lame.

गज् (Set) 1 P. शब्देमदेच । to sound or roar; to be drunk or
 confused. Act. गजति, जगाज, गजितास्मि, गजिष्यति, अगजीत्
 or अगजीत्, गज्यासं. Pass. गज्यते, गजिष्यते, अगाजि Caus.
 गजयति-ते, अजीगजन्-त. Desid. गिगजिषति. Deri. गजित,
 गजितुं, गजित्वा, गजत्, जगज्वस्.

गंज् (गजि-Set) 1 P. शब्दे । to sound, Perf. जगंज, Aor. अगंजीत्.

गड् (Set) 1 P. सेचने । to distil; Aor. अगडीत्, Caus. गडयति-ते,
 अजीगडन्-त. Pass. गड्यते. Aor अगडि, अगाडि.

गङ् (गङि—Set) 1 P. वदनैकदेशे । to affect the cheek.

गद् (Set) 1 P. व्यक्तायांवाचि । to speak, to say.

गङ् (गङि—Set) 1 P. वदनैकदेशे । to affect the cheek.

गम् (गम्—Set) 1 P. with सम् A. गतौ । to go. Act. गच्छति.

(संगच्छते), जगाम (संजग्मे), जगमिथ or जगंथे (संजग्मिषे),

गतास्मि (संगताहे), गमिष्यति (संगंस्यते), अगमिष्यत् (समगंस्यत्),

अगमत् (समगत or समगंस्त), अगमन् (समगसत् or समगसत्),

अगमः (समगथाः or समगंस्थाः), अगमत (समगध्वं or समगंध्वं),

अगमं (समगसि or समगंसि), गम्यासं (संगंसिय or संगसाय). Pass.

गम्यते, गंस्यते, अगामि, अगथाः or अगंस्थाः, अगध्वम्, or अगंध्वं,

अगसि or अगंसि. Caus. गमयति-ते. अजीगमत्-त Desid. जिग-

मिषति (संजिगंसते) Deri. गत, गंतुं, गत्वा, आगम्य or आगत्य,

जग्मिष्व or जगन्वस् (संजग्मान).

गर्ज् { Set } 1 P. शब्दे । to roar; to growl; to thunder.

गर्व् (Set) 1 P. गतौ । to go.

गर्व् (Set) 1 P. तर्पे ! to be round.

गर्ह् (गर्ह्—Set) 1 A. (sometimes P. also) कुत्सायां । to blame;
to censure.

गल् (Set) 1 P. अदने ज्ञावेच । to eat; to drip.

गल्म् (गल्म्—Set) 1 A. (generally with प्र.) धाष्टर्चे । to be bold
or confident.

गल्ह् (गल्ह्—Set) 1 A. कुत्सायां । to blame, to censure.

गा (गाङ्—Anit) 1 A. गतौ, to go. Act. गाते, जगे, गाताहे, गास्यते,
अगास्त, गासीय, गायते, गास्यते अगायि, Caus. गापयति-ते, अजी-
गपत्-त. Deri. गत, गत्वा, गतुं.

गाध् (गाध्—Set) 1 A. प्रतिष्ठा-लिप्सयोर्धन्वेच । to set out for, to
dive, to seek, to compile, to string together, to stay.

गाह् (गाह्—Wet) 1 A. विलोडने । to dive, to bathe; to penetrate,
to agitate or churn, to be absorbed in; to hide oneself in;

to destroy, Act. गाहते, जगाहे, जगाहिषे or जपाहे, जगाहिषे—हे
or जघाहे, जगाहिमहे or जगाहहे, गाहितहे *or गाढहे गाहिष्यते or
पाक्ष्यत्, भगाहिष्यत् or अघाक्ष्यत् अगाहिष्ट or अगाढ भगाहिषत् or
अघाक्षत्. अगाहिष्ठा or अगाढा, अगाहिष-द् or अघाद् अगाहिषि or
अघाक्षि. गाहिषीय or पाक्षीय Pass गाह्यते गाहिष्यते or पाक्ष्यते.
अगाहि, अगाहापि or भपाक्षि Caus गाहयति—ते अजीगाहत्—त
Desid जिगाहिषते or जिपाक्षते. Deri गाह, गाहितव्य or गाढव्य.
गाह्य, गाहितु, or गाढु, गाहिष्या or गाढ्या, जगाहान

गु (घ-हृ—Anit) 1 A अघक्तेशब्दे । to speak inarticulately Act
गघते, जुगुये, जुगुषिषे गोताहे, गोष्यते, अगोष्ट, गोषीय Pass. गुष्यते,
गोष्यते or गाविष्यते, अगावि, अगोषि or अगाविषि Caus गाव-
यति—ते, अजुगयत्—त. Desi. जुगुषत् Deri गुत, गोतु, गुत्या,
गयमान, जुगुयान.

गुञ्ज (Set) 1 P कूजने । to hum or buzz,

गुञ्ज (गुञ्जि—Set) 1 P अद्वक्तेशब्दे । to hum or buzz, to sound
inarticulately, Act गुञ्जति, जुगुञ्ज, गुञ्जितास्मि, गुञ्जिष्यति, अगु-
ञ्जिष्यत्, अगुञ्जीत्, गुञ्ज्यात्. Pass गुञ्जते गुञ्जिष्यत्, अगुञ्जि Caus.
गुञ्जयति—ते, अगुञ्जयत्—त. Desid. जुगुञ्जिषति Deri. गुञ्जित, गुञ्जितु,
गुञ्जित्वा, जुगुञ्जस्.

गुह् (गुहि—Set) 1 P घेष्टने । to enclose, to envelope,

गुह् (गुहि—Set) 1 P. घेष्टने—रक्षणे—चूषनेच । to envelope, to protect
to pound.

गुह् (गुह्—Set) 1 A क्रीडापाम् । to play.

गुह् (गुह्—Set) 1 A क्रीडापाम् । to play.

गुप् (गुप्—Wet) 1 P रक्षणे । to protect to conceal, Act गोपा-
यति, जुगोप or गोपापाचकार, &c. जुगोपिष्य or जुगोप्स्य, गोपायि
तास्मि or गोपितास्मि or गोप्तास्मि गोपायिष्यति or गोपिष्यति or
गोप्स्यति अगोपापीत् or अगोपीत् or अगोप्सीत् गोपाप्यात् or गुप्प्या
त्, Pass. गोपाप्यते or गुप्प्यते, गोपापिष्यते or गोपिष्यते or गा
प्प्यते, अगोपायि or अगोपि Caus गोपाययति—ते or गोपायति—त
अजुगोपायत्—त or अजुगुपत्—त, Desid जुगोपायिषति or जुगोपि-
षति or जुगुपिषति or जुगुप्सति Deri गोपायित or गुप्त, गोपायितु

or गोपितुं or गोप्तुं, गोपायित्वा or गोपित्वा or गुपित्वा or गुप्त्वा,
संगोपाय्य or संगुप्य, गोपायत्, गोपायिष्यत् or गोपिष्यत् or गोप्स्यत्
जुगुप्सत् or गोपायांचक्रवत्.

गुप् (गुप्—Set) 1 A निंदायाम् गोपनेच । to censure; to despise, to
hide. Act. जुगुप्सते, जुगुप्सांचक्रे, जुगुप्सिताहे, जुगुप्सिष्यते, अजुगु-
प्सिष्यत्, अजुगुप्सिष्ट, जुगुप्सिषीय, Pass. जुगुप्स्यते, जुगुप्सिष्यते
अजुगुप्सि, Caus. जुगुप्सयति—ते, अजुगुप्सत्—त. Desid. जुगुप्सपते,
Deri. जुगुप्सीत्, जुगुप्सितुं, जुगुप्सित्वा, जुगुप्समान, जुगुप्सांचक्राण.
The following are the regular forms—गोपते, जुगुपे, गोपिताहे
गोपिष्यते. अगोपिष्यत्, अगोपिष्ट, गोपिषीय, Pass. गुप्यते. गोपिष्यते.
अगोपि. Caus. गोपयति—ते. अजुगुपत्—त. Desid. जुगोपिपते or
जुगुपिषते, Deri. गुपितं or गोपित, गोपितुं, गोपित्वा or गुपित्वा,
गोपमान, जुगुपान.

गुर्द-गुर्द (गुर्द-Set) 1 A. क्रीडायाम् । to play, गु-गुर्दते, &c.

गुर्व (गुर्वी-Set) 1 P. उद्यमने ; to endeavour, to elevate, गुर्वति,
P. P. गुर्व्.

गुह् (गुह्—Wet) 1 U. संवरणे । to cover; to hide; Act. गूहति—ते.
जुगूह—जुगूहे, जुगूहिथ or जुगोढ—जुगूहिषे or जुगूक्षे, गूहितास्मि—
हे or गोढास्मि—हे. गूहिष्यति—ते or घोक्ष्यति—ते, अगूहिष्यत्—त or
अघोक्ष्यत्—त. अगूहीत् or अघुक्षत्—अगूहिष्ट or अघुक्षत् or अगूढ,
यद्वासं—गूहिषीय or घुक्ष्य, Pass. गूह्यते, गूहिष्यते or घोक्ष्यते.
अगूहि Caus. गूहयति—ते अजुगूहत्—त, Desid. जुगुक्षति—ते, Deri.
गूढ, गूह्य, गूहितव्य or गोढव्य, गूहितुं or गोढुं, गूहित्वा or गूहित्वा or
गूढा, उपगूह्य, जुगूह्यत्—जुगूहान.

गु (Anit) 1 P. सेचने । to sprinkle, to wet, Act. गरति, जगार.
गतास्मि, गरिष्यति, अगार्षित. ग्रीयासं. Pass. ग्रीयते, गरिष्यते or गारि-
ष्यते, अगारि. Caus. गारयति—ते, अजीगरत्—त. Desid. जिगार्षति—
Deri. गृत्, गृत्तुं, गृत्वा, जगृवत्.

गुञ् { Set }
गुञ्ज { गुञ्जि } 1 P. शब्दे । to sound, to roar, to grumble.

ग्रह् (ग्रह्-Set) 1 A. ग्रहणे । to take; to seize; Act. ग्रहते, जग्रहे, जग्रहिषे, or जघृक्षे, ग्रहिताहे or गडाहे, ग्रहिष्यते or घर्ष्यते, अग्रहिष्यत, अपर्ष्यत, अग्रहिष्ट or अघृक्षत, ग्रहिषीष or घृषीष. Pass. ग्रह्यते, ग्रहिष्यते or घर्ष्यते, अग्रहि Caus. ग्रहयति-त्ते, अजिग्रहत्-त्त or अजग्रह्यत्-त्त. Desid. जिग्रहिष्यते or जिघृक्षते. Deri. ग्रह, ग्रहितव्य or ग्रहन्व, ग्रहितुं or गढुं, ग्रहिष्या or गृढा, जग्रहाण.

गेप् (गेप्-Set) 1 A. कंपने । to shake; Caus. गेपयति-त्ते. Aor. अजिगेपत्-त्त.

गेव् (गेव्-Set) 1 A. सेवने । to serve, Caus. Aor. अजिगेवत्-त्त.

गेप् (गेप्-Set) 1 A. अन्विच्छायाम् । to search; to investigate, Caus. Aor. अजिगेपत्-त्त.

ग (Anit) 1 P. शब्दे । to sing, to relate. Bena गयासं Pass. गीयते. Deri. गीत, गीर्या.

गीष्ट् (गीष्ट्-Set) 1 P. संचाते । to assemble; to collect; to heap together.

ग्रंथ् (ग्रंथि-Set) 1 A. कौटिल्ये । to be crooked or wicked, to bond.

ग्रंथ् (Set) 1 P. बंधने-संदर्भेच । to bind, to arrange in a regular order.

घस् { ग्रस् Set } 1 A. अदने । to eat; to devour, to swallow; to consume; to seize; to eclipse; to destroy. Caus. घासयति, अजिघ्रसत्. Deri. ग्रस्त, घसितुं, घसित्वा or ग्रस्त्वा, जग्रसान.

मुच् { मुञ्च Set } 1 P. स्तेयकरणे । to steal. Aor. अमुचत् or ग्लुच् { ग्लुञ्च } अमोचीत्. Desid. जुमोचिषति or लुमुचिषति, Deri मुक्त, मोचित्वा or मुचित्वा or मुक्त्वा.

गृह् (गृह्-Set) 1 A. ग्रहणे । to take.

ग्लुच् (ग्लुञ्च-Set) 1 P. गती । to go. Deri. ग्लुक्त, ग्लुचित्वा or ग्लुक्त्वा

ग्लेप् (ग्लेप्-Set) 1 A. दैन्येकंपनेच । to be poor or miserable; to shake; Caus. Aor. अजिग्लेपत्-त्त.

ग्लेव् (ग्लेव्-Set) 1 A. सेवने । to serve or worship; Caus. Aor. अजिग्लेवत्-त.
अजिग्लेवत्-त.

ग्लेष् (ग्लेष्-Set) 1 A. अन्विच्छायाम् । to seek, Caus. Aor. अजिग्लेषत्-त

ग्लै (Anit) 1 P. हर्षक्षये—क्लमेच । to despond. to wane; to be fatigued, Perf. जग्लौ Bene. ग्लायाम् or ग्लेयाम् Caus. ग्लापयति-ते or ग्लपयति-ते. (But प्रग्लापयति-ते). अजिग्लपत्-त. Deri. ग्लान, प्रग्लाय, ग्लेय, जग्लिवस्

घष् (Set) 1 P. हसने । to laugh; Aor. अघघीत् or अघाघीत्.

घट् (घट्-Set) 1 A. चेष्टायाम् । to act; to be intently occupied with; to happen; to be united with; to come to, to reach. Caus. घटयति-ते, अजीघटत्-त, Pass. Aor. अघाटि or अघटि.

घट्ट् (घट्ट्-Set) 1 A. चलने । to shake.

घट् (घटि-Set) 1 P. भाषायाम् । to speak; to shine.

घव् (Set) 1 P. गतौ । to go.

घस् (घस्-Set) 1 P. अदने । to eat; to devour (This is a defective root used only to form certain tenses of अद् viz.— Perfect, Aorist, Desiderative. It is not conjugated in the Perfect, the Benedictive, the Present, Passive, the Causal, &c. Act. घसति, अघसत्, घसतु, घसेयं, घस्तास्मि, घस्यति, अघस्यत्. अघसत् Pass. घस्यते, अघासि, Desid. जघत्सति, Deri. घस्त, घस्तुं घस्त्वा.

घिण् (घिणि-Set) 1 A. ग्रहणे । to take.

घु (घु-इ-Set) 1 A. शब्दे । to sound.

घुट् (घुट्-Set) 1 A. परिवर्तने । to return; to exchange.

घुण् (घुण्-Set) 1 A. भ्रमणे । to stagger, to reel.

घुण्ण् (घुणि-Set) 1 A. ग्रहणे । to take.

घुष् (घुषि-Set) 1 A. कांतिकरणे । to be beautiful or brilliant. Aor. अघोषिष्ट.

घु (घुवि-Set) 1 P. अविहन्ने । to sound. to proclaim, Aor. अघुपत् or अघोषत्. Desid. जुघोषिषति or जुघुषिषति. Deri. घुत् or घुपित or घोषित, घुविषा or घोषित्वा, संघुष्य, जुघुष्यस्.

घुं (घुदि-Set) 1 A. कांतो । to diffuse lustre.

घृ (घृण-Set) 1 A. घमणे । to whirl; to roll; to reel.

घृ (Anit) 1 P. सेचने । to sprinkle.

घृण् (घृणि-Set) 1 A. महणे । to take.

घृ (घृष्ट-Set) 1 P. संपर्षे । to grind, to pound, to strike, to rub, to brush, to polish. Caus. Aor. अजघर्षत्-त् or अजीघृषत्-त्, Deri. घर्षित्वा or घृष्टा.

घ्रा (Anit) 1 P. गंधोपादाने । to smell; Aor. निघ्रति, अजिघ्रत्, जिघ्रत्, जिघ्रेष, जघ्रो, जघ्रिष or अघ्राथ, घ्रातारिम, घ्रास्यति, अघ्रास्यत्, अघ्रात् or अघ्रासीत्, घ्रेषासं, or घ्राषासं. Pass. घ्रायते, घ्रायते or घ्रायिष्यते, अघ्रायि, अघ्रासि or अघ्रायिषि Caus. घ्रायति-त्, अजिघ्रपत्-त् or अजिघ्रिपत्-त्, Desid. जिघ्रासति Deri. घ्रात or घ्राण, घ्रेष, घ्रातुं, घ्रात्वा, विघ्राय, जघ्रिषस्.

हु (हुद्-Anit) 1 A. शब्दे । to sound.

चक् (चक्र-Set) 1 A. तृप्तोपतिषातेच । to be satisfied, to repel; to resist, to shino. Aor. अचाकित्. Caus. चाकयति-ते. अचीकचत्-त्.

चक् (घटादि-Set) 1 P. तृप्तो । to be satisfied, Aor. अचकीत् or अचाकीत्, Caus. चकयति-ते. अचीचकत्-त्. Pass. चकयते, अचाकि, अचाकि.

चंक् (a sautra root) 1 P. घांतो । to reel; to roll.

चंच् (चंचु-Set) 1 P. गतो । to go, to shake; to leap.

चट् (चटे-Set) 1 P. वर्षावर्षयोः । to break, to rain, to cover; Aor. अचटीत्.

चण (घटादि-Set) 1 P. गतो शब्देच । to go, to sound. Aor. अचणीत् or अचाणीत्, Caus. चणयति-ते, अचीचणत्-त् Pass. चणयते, अचणि or अचाणि.

चङ् (चङि-Set) 1 A. कोपे । to be angry.

चत् { चते-Set } 1 U. याचने । to beg, to request, Aor. अच-
तीत्—अचतिष्ट, अचदीत्—अचदिष्ट.

चन् (घटादिः—Set) 1 P. हिंसायाम् । to kill. Aor. अचनीत् or
अचानीत्. Pass. चन्यते. अचनि or अचानि, Caus. चनयति-ते,
अचीचनत्—त.

चद् (चदि-Set) 1 P. आल्हादे दीप्तौच to be glad; to shine.

चप् (Set) 1 P. सान्त्वने । to console; to soothe; Aor. अचपीत्
or अचापीत्.

चम् (Set) 1 P. अदने । to eat; to drink, (with आ to sip).
चमति (आचामति), अचमत् (आचामत्), चमतु (आचामतु),
चमेयं (आचामेयं), चचाम, चेमिथ, चमितास्मि, चमिष्यति, अच-
मिष्यत्, अचमीत्, चम्यासं Pass. चम्यते, चमिष्यते, अचामि, अचामिपि
Caus. चामयति, अचीचमत्, Desid. चिचमिषति Deri. चांत, चम्य,
चमितुं, चमित्वा or चांत्वा, आचम्य, चमत (आचामत्), चेमिवस्.

चप् (चपि-Set) 1. P. गतौ । to go.

चब् (Set) 1 P. गतौ । to go.

चय् (चय-Set) 1 A. गतौ to go,

चर् (Set) 1. P. गतौ to go; to walk, to graze; to eat;
Pass. Aor. अचारि, अचरिपि, Deri. चर्य, (also आचार्य
an instructor), चेरिवस्, चेराण,

चर्च् (Set) 1 P. परिभाषण-हिंसा-तर्जनेषु । to discuss, to condemn;
to censure.

चर्ब् (Set) 1 P. गतौ । to go.

चर्च् (Set) 1 P. अदने । to chew, to eat; to browse; to chop; to
bite.

चल् (घटादिः—Set) 1 P. कम्पने । to shake, Pass. Aor. अचालि or
अचलिपि. Caus. चलयति (also चालयति changes, throws, &c.)

चप् (चप-Set) 1 U. घुक्षणे । to eat; Aor. अचपीत् or अचापीत्.

चद् (Set) 1 P. परिकल्हने । to be wicked; to be proud; to cheat.

च्वाप् (चार्ष्-Set) 1 U पूजा-निष्ठा-मनयोः । to worship, to discern,
Caus. Aor. अचचार्षत्-त

चिद् (Set) 1 P. परिप्रेष्ये । to send out.

चित् (चिती-Set) 1 P. संज्ञाने । to perceive; to think; to recover
consciousness, Desid. चिचेतिपति or चिचितिपति, Deri. चित्त,
चेतिदुं, चेतित्या or चितित्या.

चिद् (चिति-Set) 1 P. स्मृष्यां । to remember.

चिल् (Set) 1 P. शैथिल्ये-भावकरणेच । to become loose, to act
wantonly; to sport.

चौक् (Set) 1 P. आमर्षणे । to endure;

चौम् (चौम्-Set) 1 A. कथ्यने । to coax, to boast, Caus. Aor.
अचिचौमत्-त.

चीक् (चीक्-Set) 1 U. आदान-संवरणयोः । to take, to wear, to
cover, Caus. Aor. अचिचीवत्-त.

चुच्य् (Set) 1 P. अभिषेचे । to bathe, to churn, to press.

चुङ् (Set) 1 P. भावकरणे । to sport, to hint one's meaning.

चुट् (चुटि-Set) 1 P. छेदने । to cut off.

चुङ् (चुङि-Set) 1 P. अल्पभावे-छेदनेच । to become small, to
cut off.

चुप् (Set) 1 P. संदायांगतोः । to move slowly.

चुब् (चुब्-Set) 1 P. वक्त्रसंयोगे । to kiss.

चुल्लप् (Set) 1 P. चलने । to swing, to rock; to agitate.

चुल् (Set) 1 P. भावकरणे । to sport, to make amorous gestures.

चृप् (Set) 1 P. पाने । to drink.

चृप् (Set) 1 P. संदीपने । to excite; to light.

चेल् (चेल्-Set) 1 P. चलने । to shake; to go; Caus. Aor. अचि-
चेलत्-त.

चेष्ट (चेष्ट-Set) 1 A. चेष्टायाम् । to act; Caus. चेष्टयति, अचिचेष्टत्
or अचचेष्टत्.

च्यु (च्यु-ङ्-Anit) 1 A. गतौ । to go; to drop down, to fall, to
swerve. Aor. अच्योष्ट, अच्योष्टुं, अच्योषि. Pass. च्युयते, च्योष्यते.
or च्याविष्यते, अच्यावि, अच्योषि or अच्याविषि, Caus. च्यावयति-ते.
अचुच्यवत्-त. or अचिच्यवत्-त. Desid. चुच्युषते. Caus. Desid.
चिच्यावयिषति-ते or चुच्यावयिषति-ते. Deri. च्युत, च्युत्य,
(also च्यात्य).

च्युत् (च्युतिर-Set) 1 P. आसेचने । to flow; to trickle; Aor.
अच्युतत् or अच्योतीत्, Dasid. चुच्योतिषति or चुच्युतिषति, Deri.
च्युतित or च्योतित, च्योतित्वा, च्युतित्वा.

छद् (Set) 1 U. आच्छादने । to cover; to veil; to hide; Aor.
अच्छदीत्, अच्छादीत्, अच्छदिष्ट. Deri. छन्न, आच्छद्य.

छन्द (छदि-Set) 1 P. संवरणे । to cover.

छम् (छमु-Set) 1 P. अदने । to eat, to consume. Aor. अच्छमीत्
Deri. छांत, छमित्वा or छांत्वा.

छष् (छष-Set) 1 U. हिंसायाम् । to hurt; to injure, to kill. Aor.
अच्छपीत् or अच्छीषीत्, अच्छपिष्ट.

छृद् (Set) 1 P. संदीपने । to kindle.

छृष् (Set) 1 P. याचने । to beg or request.

जज् (Set) 1 P. युद्धे । to fight. Aor. अजजीत् or अजाजीत्.

जंज् (जजि-Set) 1 P. युद्धे । to fight.

जट् (Set) 1 P. संघाते । to become matted (as hair) Aor. अज-
टीत् or अजाटीत्.

जड् (Set) 1 P. संघाते । to heap. Aor. अंजडीत् or अजाडीत्,

जप् (Set) 1 P. व्यक्तायां-वाचि-मानसेच । to mutter, to mediate,
Aor. अजपीत् or अजापीत् Pass. जप्यते, अजापि, अजापिषि. Caus.
जापयति-ते, अजीजपत्-त. Deri. जेषिषत्.

जम् (जम्-Set) 1 A. गात्रविताने । to yawn. to gape जंभते, अजंभत, जंभतां, जंभेष, जजंभे. जजंभिषे, जंभिषाहे, जंभिष्यते. अजंभिष्यत, अजंभिष्ट, जंभिषीय. Pass. अंभ्यते. जंभिष्यते, अजंभि Caus. जंभयति, भजजंभत्. Desid. जिर्गंभिषते. Deri. जत्थ, जंभितुं, जंभित्वा, जजंमान.

जम् (जम्-Set) 1 P. अदने । to eat; Aor अजमोत्. Deri. जांत, जमित्वा or जांत्वा.

जम् (Set) 1 P. नाशने । to destroy.

जर्चुं } (Set) 1 P परिभाषण-द्विस्त-तर्जनेषु । to speak, to blame.
जर्छुं }
जर्जुं } to kill, to threaten.

जङ् (Set) 1 P. पातने । to striko, to be rich, to hide; to encircle, to be sharp; to be cold, stiff, dull, or dumb. Aor. अजालीद्.

जल् (Set) 1 P. वृत्तायां याचि । to speak, to prattle, to babble, to murmur, to chatter, to praise. प्रजल्थ्य.

जप् (Set) 1 P. द्विस्ताय । to kill, Aor. अजपीत् or अजापीत्.

जष् (जष्-Set) 1 P. द्विस्तायां-ताडनेच । to injure, to striko. Aor. अजसीत् or अजासीत् Deri. जस्त, जसित्वा or जस्त्या.

जंश् (Set) 1 P. रक्षणे-मोक्षणेच । to protect, to release;

जि (Anit) 1 P (but after वि or परा A.) जये-अभिभवेच, to conquer; to overcome; to surpass, to win, to restrain. जयति-ते, अजयत्-त, जयतु-तां, जयेयं-य, जिगाप-जिग्ये, जिगापिथ, or जिगेय-जिग्यिषे, जेतामि-हे. जेष्यति-ते, अजेय्यत्-त. अजेयीत्-अजेष्ट, जीयासं-जेयीय. Pass. जीयते, जेष्यते or जायिष्यते, अजायि. अजेयत or अजायिषत. अजेद्-अजायिष्यं-द्, Caus. जाययति-ते. अजीजपत्-त, Desid. जिगीयति-ते. Deri. जित, जेय (also जय्य), जेतुं, जित्वा, विजित्य, जयित्-मान, जिगीयस्-जिग्यात.

जिन् (जिवि-Set) 1 P. प्रीजने । to please; to be lively, active busy; to excite; to animate, to promote, to confer.

जिम् (जिष्—Set) 1 P. भक्षणे, । to eat. Deri. जिन्त, जेमित्वा, or जिन्त्वा.

जिष् (जिष्—Set) 1 P. सेचने । to sprinkle; Deri. जिष्ट, जेषित्वा or जिष्ट्वा.

जीव् (Set) 1 P. प्राणधारणे । to live, to revive, to live upon. Perf. जिजीव Caus. जीवयति-ते. अजीजिवत्-त or अजिजीवत्, -त. Desid. जिजीविषति.

जु (a Sautra root. Anit) 1 U. गतौवेगेच्च । to go, to be quick, जवति-ते. जुजाव—जुजुवे, जोतास्मि—हे. जोष्यति—ते, अजौषीव्-अजोष्ट. जूयासं—जोषीय, Pass. जूयते, जूष्यते, अजावि, Caus. जावयति—ते, अज्जवत्—त. Desid. जुजूपति—ते. Deri. जुत, जुत्वा, जोतुं.

जुग् (जुगि-Set) 1 P. वर्जने । to abandon; to exclude,

जुत् (जुत्—Set) 1 A. भासने । to shine. Caus. Aor. अजुजोतत्—त.

जुष् (Set) 1 P. परितर्कणे—परितर्पणेच । to reason; to investigate; to be satisfied; to hurt.

जूष् (Set) 1 P. हिंसायाम् । to kill; to hurt;

जृम् (जृभि-Set) 1 A. गात्रवित्ताने । to gape; to yawn; to expand; to open; to spread; to increase, appear, to rise, Perf. जजृभे.

जू (Set) 1 P. वयोहानौ । to grow old, to waste away; to decay; Act. जरति, अजरत्, जरतु, जरयं. जजार, जजरिथ, जरि. तास्मि or जरीतास्मि, जरिष्यति or जरीष्यति, अजरिष्यत् or अजरीष्यत्, अजारीत्, जीर्यासं, Pass. जीर्यते, जरिष्यते, or जरीष्यते, or जारिष्यते. अजारि, अजरिषत् or अजरीषत् or अजीर्षत् or अजीरिषत्, Caus. जारयति—ते Desid. जिजरिषति or जिजरीषति or जिजीर्षति, Deri. जीर्ण, जरितुं or जरीतुं, जरित्वा, जरीत्वा, जरत्.

जेष् (जेष्—Set) 1 A. गतौ । to go. Perf. जिजेषे Caus. जेषयति—ते, अजिजेषत्-त

जेह् (जेह्-Set) 1 A. प्रयत्ने गतापि । to try, to go. Caus. जेहयति
—ते. भजिजेहत्-त्.

जे (Anit) 1 P. क्षये । to decay.

ज्यु (ज्यु-द्-Anit) 1 A. गती । to go.

जि (Anit) 1 P. जये अभिमयेच । to conquer; to defeat, to grow
old;

ज्यर् (Set) 1 P. रोगे । to be hot with fever or passion; to be
ill. Aor. अज्वारीत् Caus. ज्वरयति, अजिज्वरन् Pass. ज्वर्यते
अज्वरि, अज्वारि, Deri. जूर्ण.

ज्यन् (Set) 1 P. दीप्ति । to blaze; to glow; to shine, Aor.
अज्वालीत्, Caus. ज्यलयति—ते, ज्वालयति—ते, (but with प्र
प्रज्यलयति—ते). Pass. ज्यत्यते, अज्यलि or अज्यालि. Deri
प्रज्यत्य.

झद् (Set) 1 P. संपाते । to become matted together (as hair),
to become confused or entangled. Aor. अझटीत् or अझाटीत्.

झम् (झम्-Set) 1 P. भक्षणे । to eat; to consume. Aor. भक्षमीत्
Deri. क्षांत, क्षमित्या or क्षांत्या, क्षमितुं.

झर्ध् (Set) 1 P. परिमाण-हिंसा-तर्जनेषु । to speak; to hurt, injure
or kill: to menace. Aor. भझर्धात्.

झप् (Set) 1 P. हिंसायाम् । to hurt, injure or kill.

झर्प (झर्प-Set) 1 U. आदान—संवरणयोः । to take, to put on or
wear. Aor. अझपीत्, अझापीत्, अझपिट.

टंक् (Set) 1 P. बंधने । to bind.

टल् (Set) 1 P. वैकृत्ये । to be confused. Aor. अटालीत्.

टिक् (टिक्-Set) 1 A. गती । to go; टेकते. Caus. टेकयति—ते. अटिटे-
कत्-त्.

टीक् (टीक्-Set) 1 A. गती । to go, to resort to. टीकते Caus.
टीकयति—ते. अटिटीकत्-त्.

टौक् (टौक्-Set) 1 A. गती । to go.

- डल् (Set) 1 P. वैक्लव्ये । to be confused, Aor. अद्वालीत्.
- डी (डी-ङ्-Set) 1 A. विहायसागतौ । to fly; to pass through the air; Act. डयते, डिडचे, डिडिचये, डयिताहे, डयिष्यते, अडयिष्यत्, अडयिट्, डयिषीय. Pass. डीयते, डयिष्यते or डायिष्यते. अडायि Caus. डाययति-ते. अडीडयत्-त्. Desid. डिडयिष्यते. Deri. डयित. डयित्वा. डयितुं.
- दौक् (दौक्-Set) 1 A. गतौ । to go, to approach. P. डुढौक्, Caus. डौकयति-ते, अडुढौक्-त् Deri. उपडौक्य. डुढौकान.
- तक् (Set) 1 P. हसने-सहनेच । to laugh at; to bear, to fly or rush upon, Aor. अतकीत् or अताकीत्.
- तक्ष् (तक्ष्-Wet) 1 P. तनूकरणे । to cut off; to make thin; to wound, to form; Act. तक्षति, ततक्ष, तताक्षिथ or ततष्ट, तक्षितास्मि or तष्टास्मि, तक्षिष्यति or तक्षयति, अतक्षिष्यत् or अतक्ष्यत्, अतक्षीत् or अताक्षीत्, तक्ष्यासं. Pass. तक्ष्यते, तक्षिष्यते or तक्षयते, अतक्षि Caus. तक्षयति-ते, अततक्षत्-त्, Desid. तितक्षिपाति or तितक्षति Deri. तष्ट. तक्षितव्य or तष्टव्य, तक्षितुं or तष्टुं. तक्षित्वा or तष्ट्वा, संतक्ष्य.
- तक्ष् (Set) 1 A. त्वचने—संवरणेच । to eat; to pare, to cover; Aor. अतक्षीत्,
- तंक् (तकि-Set) 1 P. रुच्छ्रजीवने । to live in distress.
- तंग् (तगि-Set) 1 P. गतौ स्खलने कंपनेच । to go; to stumble; to tremble.
- तंच् (तंचु-Set) 1 P. गतौ । to go. Deri. तक्त. तंचित्वा or तक्त्वा. तंचितुं.
- तद् (Set) 1 P. उच्छ्राये । to be raised, to rise, to groan, Aor. अतटीत् or अताटीत्.
- तड् (तडि-Set) 1 A. ताडने । to strike.
- तत्र् (तनु-Set) 1 P. श्रद्धोपकरणयोः । to confide in, to assist; to pain with disease, to be harmless, to sound, Aor. अतनीत् or अतानीत्. Deri. तत्, तनित्वा or तत्त्वा, तनितुं.

- तंद् (तद्दि a santra root) 1 P. अशसादे—मोहेच । to be exhausted, to be disturbed in mind.
- तप् (Anit) 1 P. संतापे । to shine, to be hot; to make hot, to suffer pain, to injure or hurt, to undergo, to perform penance (A. with a limb of the agent's body for its object.) Act. तपति—ते, तताप—तेपे, तेषिद्, ततप्थ, तप्तास्मि—हे, तप्थयति—ते, अताप्सीद्. अतप्त तप्पार्त्. Pass. तप्थते, तप्थ्यते, अतप्त. अतापि Caus. त्तापयति—ते, अतीतपद्—त, Desid. तितप्सति—ते. Deri. तप्त, तप्तुं, तप्था- संतप्थ, तेषियस्, तेषान्.
- तय् (तय्—Set) 1 A. गतो । to go.
- तर्ज् (Set) 1 P. भर्त्सने । to threaten, to terrify, to scold, to mock.
- तर्द् (Set) 1 P. हिंसायाम् । to injure, to hurt or kill.
- तंस् (तस्—Set) 1 P अलंकरणे । to decorate (also A. when Vedic) to shako, to soar ont, to request.
- ताय् (ताय्—Set) 1 A संतान-पालनयोः । to spread, to protect, to preserve, Caus. ताययति—ते. अततायद्—त.
- तिक् (तिक्—Set) 1 A. गतौ to go or move, तेकते. Caus. तेकयति—ते. अतितेकद्—त.
- तिज् (तिज्—Set) 1 A. निशाने । to whet, Act. तेजते, तितिभे, तेजिताहे, तेजिष्यते, अतेजिद्, तेजिषीय. Pass तिज्यते, तेजिष्यते. अतेजि. Caus. तेजयति—ते, अतीतिजद्—त. Desid. तितेजिषते or तितिजिष्यते, Deri. तिजित, तिजित्वा or तेजित्वा, तेजितुं.
- तिज् (तिज्—Set) 1 A. क्षमायां । to endure or bear patiently. Act. तितिक्षते, अतितिक्षत, तितिक्षतां, तितिक्षेय, तितिक्षांचक्रे, तितिक्षिताहे, तितिक्षिष्यते. अतितिक्षिष्यत. अतितिक्षिद्, तितिक्षिषीय, Pass तितिक्ष्यते, तितिक्षिष्यते अतितिक्षि, Caus तितिक्षयति—ते, अतितिक्षद्—त, Desid. तितिक्षिषते, Deri. तितिक्षित, तितिक्षितुं, तितिक्षित्वा.
- तिप् (तिप्—Anit) 1 A. क्षरणे । to drop, to ooze, Act. तेषते, अतेपत-तेपतां, तेषेय, तितेपे, तेसाहे, तेप्स्यते, अतेप्स्यत, अतित, तिप्सीय,

Pass. तिप्यते, तेप्स्यते, अतेपि, Caus. तेपयति—ते, अतितेपत्—त,
Desid. तितिप्सते, Deri. तिस्र, तेप्सुं, तिप्स्वा, तेपमान, तितिपान.

तिल् (*Set) 1 P. गतौ । to go. तेलति.

तिल् (Set) 1 P. गतौ । to go तिलति.

तीक् (तीक्-Set) 1 A. गतौ । to go. तीकते. Caus. तीकयात्—ते,
अतितीकत्—त.

तीव् (Set) 1 P. स्थौल्ये । to be strong or fat or corpulent

तुज् (Set) 1 P. हिंसायाम् । to hurt, injure or kill. तोजति.

तुञ्ज् (तुञ्जि-Set) 1 P. प्रापण-हिंसा-बलीदान-निकेतन-पालनेषु । to
reach, to kill, to be strong, to take, to dwell, to protect to
clothe, to strike, to push, to emit, to incite, to give.

तुङ् (तुङ्-Set) 1 A. तोडने । to split, to push, to injure, to hurt,
Caus. Aor. अतुतोडत्—त.

तुङ् (Set) 1 P. अनादरे । to disregard, to condemn.

तुङ् (तुङ्-Set) 1 A. तोडने । to press out, to break.

तुप् (Set) 1 P. हिंसायाम् । to injure, hurt or kill. तोपाति.

तुप् (Set) 1 P. हिंसायाम् । to injure, hurt or kill. तोफति.

तुम् (तुम्-Set) 1 A. हिंसायाम् । to injure hurt or kill. तुतुमे, Aor.
अतुमत् or अतोभिष्ट.

तुप् { Set } 1 P. हिंसायाम् । to injure; hurt or kill. Bene,
तुप् { Set } तुप्यात्, तुप्यात्, Pass. तुप्यते, तुप्यते.

तुब् (तुब्-Set) 1 P. अर्दने । to distress, to hurt.

तुर्व् (तुर्वी-Set) 1 P. हिंसामाम् । to kill तु-तुर्वति, तुतुर्व-तुतुर्व,
तु-तुर्वितास्मि, तु-तुर्विष्यति, अतुर्वीत्-अतुर्वीत्, तु-तुर्व्यांस.

तुस् (Set) 1 P. शब्दे । to sound.

तुह् (तुहिर-Set) 1 P. अर्दने-वधेच । to hurt, to kill, to pain, Aor.
अतुहत् or अतोहीत्.

तुङ् (तुङ्-Set) 1 P. तोडने—अनादरेच । to split, to disregard.
Caus. Aor. अतुतुडत्—त.

- तुल्य (Set) 1 P. निष्कर्षे : to weigh, to measure.
- तृप् (Set) 1 P. तृष्टौ । to satisfy or to be satisfied,
- तृक्ष् (Set) 1 P. गतौ । to go.
- तृ (Set) 1 P. प्लवन-तरणयोः । to swim, to cross over, to float, to surmount; to master completely, to fulfil, to escape from, Act. तरति, ततार, तेरिथ, तरितास्मि or तरीतास्मि, तरिष्यति or तरीष्यति, अतरिष्यत् or अतरीष्यत्, अतारीत्, तीर्यासं, Pass. तीर्यते, तरिष्यते or तरीष्यते or तारिष्यते, अतारि, Caus. तारयति—ते, अतीतरत्-त. Desid. तितरीर्षति or तितरिषति or तितरीषति. Deri. तीर्ण, तरितव्य or तरीतव्य, तरितुं, or तरीतुं, तीर्त्वा, उत्तीर्य, तरत्-तरिष्यत् or तरीष्यत्, तितर्बिषु.
- तेज् (Set) 1 P. पालने । to protect.
- तेष् (तेष्टु-Set) 1 A. क्षरणे-कंपनेच । to ooze, to shake. Caus. Aor. अतितेपत्-त.
- तेव् (तेवृ-Set) 1 A. वेवने । to lament; to play, Caus. Aor. अतितेवत्-त.
- तोड् (तोढृ-Set) 1 P. अनादरे । to disregard, Caus. Aor. अतु-तोडत्-त.
- त्यज् (Anit) 1 P. हानौ । to abandon, to leave, to quit, to let go, to renounce, to except, to distribute, to disregard, Act. त्यजति, तत्याज, तस्यजिथ, तस्यकथ, त्यक्तास्मि, त्यक्ष्यति. अत्याक्षीत्, त्यज्यासं, Pass. त्यज्यते, त्यक्ष्यते, अत्याजि, Caus. त्याजयति-ते, अतित्यजत्-त, Desid. तित्यक्षति, Deri. त्यक्त, त्यक्त्वा, त्यक्तुं, संतज्य, तस्यज्वसु.
- त्राव् (Set) 1 P. गतौ । to go. Aor. अत्रासीत् or अत्रासीत्.
- त्रंक् (त्रङ्-Set) 1 A. गतौ । to go.
- त्रंक् { त्रंक् }
त्रंक् { त्रंक् } Set 1 P. गतौ to go.
- त्रंद् (त्रदि-Set) 1 P. चेष्टायाम् । to act; to try; to be busy or active.

त्रप् (त्रप्-प्—Wet) 1 A. लज्जायाम् । to be ashamed or abashed; to be embarrassed, Act. त्रपते, त्रेपे, त्रेपिपे, त्रेप्ते, त्रपिताहे—त्रप्ताहे, त्रपिष्यते,—त्रप्स्यते, अत्रपिष्यत् or अत्रप्स्यत्, अत्रपिष्ट—अत्रप्त, त्रपिषीय—त्रप्सीय, Pass. त्रप्यते, त्रपिष्यते or त्रप्स्यते, अत्रापि, Caus. त्रपयति—ते, अतित्रपत्—त, Desid. तित्रपिषते or तित्रप्सते, Deri. त्रप्त, त्रपितव्य or त्रप्तव्य, त्रपितुं or त्रप्तुं, त्रपित्वा or त्रप्त्वा, त्रेषाण.

त्रंस (त्रसि—Set) 1 P. भाषायाम्—दीप्तौ च । to speak; to shine.

त्रिख् (त्रिखि—Set) 1 P. गतौ । to go.

त्रुप् { Set 1 P. } हिंसायाम् । to kill, injure or hurt.

त्रै (त्रै-इ—Anit) 1 A. पालने । to protect. Act. त्रायते, तत्रे, तत्रिपे, त्राताहे, त्रास्यते, अत्रास्यत्, अत्रास्त, अत्रासत्, त्रासीय, Caus. त्रापयति—ते, अतित्रपत्—त, Desid. तित्रासते, Deri. त्रात or त्राण, त्रातुं, त्रात्वा, परित्राय.

त्रौक् (त्रौक्—Set) 1 A. गतौ । to go Caus. Aor. अतुत्रौकत्—त.

त्वक्ष् (त्वक्ष्—Wet) 1 P. तन्तुकरणे । to make thin. (forms are similar to तक्ष्-त्व. being substituted for त).

त्वग् (त्वग्—Set) 1 P. गतौ कंपने च । to go; to tremble.

त्वच् (त्वच्—Set) 1 P. गतौ । to go; Bene. त्वच्यासं Pass. त्वच्यते Deri. त्वक्त, त्वंचित्वा or त्वक्त्या, त्वंचितुं.

त्वर (त्रि—त्वरा—Set) 1 A. संभ्रमे । to hurry; to make haste; Caus. त्वरयति—ते, अतत्वरत्—त, Pass. त्वर्यते, अत्वारि or अत्वरि Deri. त्वरित, तूर्ण.

त्विष् (त्विष्—Anit) 1 U. दीप्तौ । to shine; to glitter. Act. त्वेषति—ते, तित्वेष—तित्विपे, त्वेष्टास्मि—हे, त्वेक्षति—ते, अस्वेक्ष्यत्—त, अत्विक्षत्—त, त्विष्यासं—त्विक्षीय, Desid. तित्विक्षति—ते, Deri. त्विष्ट त्वेष्टुं, त्विष्टा.

त्सर् (Set) 1 P. छद्मगतौ । to creep; to crawl; to proceed crookedly or fraudulently.

धुर् (धुर्च—Set) 1 P. हिंसायाम् । to injure, hurt or kill; धु-धूयति
तुधुर्व-तुधूव, धु-धूवितास्मि, धु-धूर्विष्यति, अधु-धूर्वात्, धूव्यासं.

दम् (दक्ष—Set) 1 A. वृद्धौ शीघ्राद्येच । to increase, to do or act
quickly.

दध् (दक्ष घटादिः—Set) 1 A. गतिर्हिंसनयोः । to go; to kill; Caus.
दक्षयति—ते, अददक्षत्—त, Pass. दक्ष्यते, अदक्षि or भदक्षि.

दद् (दद—Set) 1 A. दाने । to give; to offer; to present. Perf. दददे,
Caus. दादयति—ते, अदीददत्—त.

दध् (दध्—Set) 1 A. धारणे । to hold; to possess. Perf. देधे.

दंश् (दशि—Anit) 1 P. दशने । to bite; to sting; दशति, अदशत्,
दशत्, दशेयं, ददंश, ददंशिथ or ददंष्ट, दंष्टास्मि, दंक्ष्यति, अदंक्ष्यत्,
अदांक्षीत्, ददयासं, Pass. दक्ष्यते, दंक्ष्यते. अदंशि, Desid. दिदंक्षति,
Deri. दष्ट, दंष्ट्रं, दष्टा, उपदश्य.

दय् (दय्—Set) 1 A. दान—गति—रक्षण—हिंसादाऽऽदानेषु । to pity.
to give; to go; to protect; to kill; to take, दयते, दयांचक्रे
Caus. दाययति—ते, भदीदयत्—त.

दल् (Set) 1 P. विशरणे । to break; to split; to expand, to
open; Caus. दलयति—ते, or दालयति—ते, अदीदलत्—त.

दह् (Anit) 1 P. भस्मीकरणे । to reduce to ashes; to burn; to
scorch; to torment. Act. दहति, ददाह, देहिथ, ददग्ध, दग्धास्मि,
धक्ष्यति, अधाक्षत्, दह्यासं .Pass. दह्यते, धक्ष्यते, अदाहि. Caus.
दाहयति—ते, अदीदहत्—त, Desid. दिधक्षति, Deri. दग्ध-दग्धा,
संदह्य, दग्धं.

दा (दा-ण्—Anit) 1 P. दाने । to give. 'with सम् A.' Act.
यच्छति—ते, अयच्छत्—त, यच्छत्, यच्छतां, यच्छेयं—य, ददौ-दे,
ददिथ, ददाथ, ददिषे, दातास्मि—हे दास्यति—ते, अदास्यत्—त,
अदात्, अदित, देयासं, दासीय, Pass. दीयते, दास्यते or दायिष्यते.
अदायि, Caus. दाययति—ते, अदीदपत्—त, Desid. दिव्यति—ते
Deri. दत्त, दातव्य, देय, दातुं, दत्वा, संदाय, यच्छत्, यच्छमान,
दास्यत्-दास्यमान, ददिवत्, ददान.

दान् (दान्—Set) 1 U. खंडने-आजवेच । to cut off; to straighten, Act.
 दीदांसति—ते, दीदांसांचकार—चक्रे, दीदांसितास्मि—हे, दीदांसि-
 ष्यति—ते. अदीदांसीत्, अदीदांसिष्ट, दीदांस्यासं, दीदांसिपीय, Pass.
 दीदांस्यते, अदीदांसि, Caus. दीदांसयति—ते, अदीदांसत—त, Desid.
 दीदांसिपति—ते, Deri. दीदांसित, दीदांसितुं, दीदांसित्वा.

दाय् (दाय्—Set) 1 A. दाने । to give; Caus. Aor. अददोयत्—त.

दाञ् (दाञ्—Set) 1 U. दाने । to give; to offer an oblation; Caus,
 Aor. अददाशत्—त.

दास् (दास्—Set) 1 U. दाने । to give, Caus. Aor. अददासत्—त.

दिन् (दिन्—Set) 1 P. प्रीणने । to be glad or pleased, to gladden,
 to please.

दिक् (दिक्—Set) 1 P. देवने । to lament; देवति. Deri. देचित्वा or द्यूत्वा.

दीक्ष् (दीक्ष्—Set) 1 A. मौण्डे-ज्योपनयन—नियम—व्रतादेशेषु । to be
 shaved; to perform a sacrifice, to invest with a sacred
 thread; to practise self-restraint; to teach religious
 observances; to prepare oneself for the performance of a
 sacred rite; to dedicate oneself to.

दु (Anit) 1 P. गतौ । to go; Act. दवति, दुदाव, दोतास्मि, दोष्याति,
 अदौषीत्, दूयात्, Deri. दून, दूत्वा, दोतुं.

दुर्व् (दुर्व्—Set) 1 P. हिंसायाम् । to kill; Act. दु-दूर्वति, Deri. दूर्त.

दुह् (दुहिर्—Set) 1 P. अर्दने । to injure, hurt or kill; Aor. अदुहत्
 or अदोहीत्.

दृष् (Set) 1 P. संदीपने । to light; to kindle; to inflame; दर्पति.

दृश् (Set) 1 P. ग्रंथे । to tie; to string:

दृश् (दृशिर्—Anit) 1 P. प्रेक्षणे । to see; to behold; to visit; to
 learn, to investigate; (with सं A. to see well; to behold)
 Act. पश्यति—ते, अपश्यत्—त, पश्यतु—तां, पश्येयं—य, ददर्श—
 ददृशे; ददर्शित्वा or वदृष्ट—ददृशिषे, दृष्टास्मि—हे, दृक्ष्यति—ते, अदृक्ष्यत्—त
 अदर्शत् or अद्राक्षीत्—अदृष्ट, दृश्यासं—दृक्षीय, Pass. दृश्यते, दृक्ष्यते
 or दर्शिष्यते, अदर्शि, Caus. दर्शयति—ते, (But दर्शयते only when

reflexively used), अशृक्षत्—त् or अदृक्षत्—त् Desid. दिदृक्षते
Deri. दृष्ट, द्रष्टव्य, दृश्य, द्रष्टुं दृष्टा, शृक्ष, दृश्य-मान, दृश्य-माण,
दृश्यस् or दृक्षिष्यस्—दृक्षान्.

वृद्ध (Set) 1 P. वृद्धो । to increase; to prosper; to fasten; to be
firm.

वृद्ध (वृद्धि-Set) 1 P. The same as above.

दृ (Set-घटादिः) 1 P. भये । to fear; दराति, ददात्, दरितारिम-दरी-
तारिम, दरिष्यति, दरीष्यति, भदारीत्, दीपांसं, Caus. दरयति-ते, अदी
दरन्-त्, Deri. दीर्ण.

दे (दे-द्—Anit) 1 A. रक्षणे । to protect; Act. दमते, दिग्मे,
दाताहे, दापते, अदिम, अदिषाः, भदिङ्, अदिपि, दासीप, Pass. दीपते,
अदापि, Caus. दापयति-ते, अदीक्षन्, Desid. दित्सते, Deri. दत्त,
दातुं, दया, दयमान, दास्यमान, दिग्मान.

देव (देव-Set) 1 A. देवने । to play, to sport; to lament. Caus.
Aor. अदिदेवन्-त्.

दे (दे-व्—Anit) 1 P. शोधने । to purify; to cleanse, to be
purified; Act. दापति, अदापत्, दापत्, दापेयं, Pro. P. दयन्.

द्युत् (द्युत्-Set) 1 A. दीप्तौ । to shine; to be bright; चोत्ते,
दियुते, अद्युत् or अद्योतिष्ठ, Caus. चोत्तयति-ते, अद्युत्तव-त्,
Desid. दियुतिषते or दियोतिषते Deri. द्युति or चोत्ति, विद्युत्,
दियुतान.

घे (Anit) 1 P. न्यक्करणे । to despise; to disfigure, Act. Bene,
यायांसं or घेपांसं.

द्रम् (Set) 1 P. गतो । to go; to run.

द्राव् (द्राव्-Set) 1 P. शोषणालमर्थयोः । to become dry; to be able;
to prevent; to adorn. Caus. Aor. अदद्रावन्-त्.

द्राव् (द्राव्—Set) 1 A. सामर्थ्ये—आपानेच । to be able; to
stretch; to exert oneself; to be weary; to vex; to wander
about; Caus. Aor. अदद्रावन्-त्.

द्राक्ष् (द्राक्षि-Set) 1 P. कांक्षायाम्—घोरवासितेच । to desire, to utter a discordant sound.

द्राड् (द्राडु-Set) 1 A. विशरणे । to cut, to split. Caus. Aor. अदद्राडत्—त.

द्राह् (द्राह्—Set) 1 A. निद्राक्षये । to wake. Caus. Aor. अदद्राहत्—त.

द्रु (Anit) 1 P. गतौ । to go, to flow, to run; to retreat, to melt; to attack, to rush. Act. द्रवति, द्रुद्राव, द्रुद्रोथ, द्रोतास्मि, द्रोष्यति, अद्रुद्रवत्, द्रूयासं, Caus. द्रावयति only. अद्रुद्रवत् or अदिद्रवत्, Desid. द्रुद्रूषति (दिद्रावयिषति or द्रुद्रावयिषति is the Desid. of the Caus. form).

द्रेक् (द्रेकु-Set) 1 A. शब्दोत्साहयोः । to sound; to show joy; to be exhilarated. Caus. Aor. अदिद्रेकत्—त.

द्रै (Anit) 1 P. स्वप्ने । to sleep; (mostly with नि) Bene. द्रायात् or द्रेयात्, Caus. द्रापयति—ते, अदिद्रपत्—त. Deri. द्राणः, द्रात्वा, द्रातुं, निद्राय.

द्रृ (Anit) 1 P. संवरणे अंगीकृतौच । to cover, to appropriate.
धण् } (Set) 1 P. शब्दे । to sound, Aor. अधणीत् or अधाणीत्,
धन् } अधनीत् or अधानीत्.

धन् (धवि-Set) 1 P. गतौ । to go.

धाव् (धावु-Set) I U. गति-शुद्धयोः । to run; to flow, to cleanse, to wash. Caus. Aor. अदीधवत्—त. Deri. धावित or धौत, धावितुं, धावित्वा or धौत्वा.

धिक् (धिक्—Set) 1 A. संदीपन-क्लेशन-जीवनेषु । to kindle, to be harassed or weary, to live.

धिन् (धिचि-Set) 1 P. प्रीणने । to please, to delight. (This root is conjugated as धि of the 5th conjugation.) Act. धिनोति, धिन्वति, धिनुवः—धिन्वः अधिनोत्, अधिनवे, धिनोतु, धिनु, धिनवाम, धिनुयां.

धुक् (धुक्—Set) I A. संदीपन-क्लेशन-जीवनेषु । to kindle; to be harassed or weary, to live.

धुं (धुर्धु—Set) 1 P. हिंसायाम् । to injure, hurt or kill, धु-पूर्यति,
Deri. धूर्त.

धृ (Set) 1 U. कंपने । to shake, to excite, धवति—ते, Caus. धूनयति,
also धावयति, अद्भुनत्, also अद्भुषत्.

धूप (Set) 1 P. संतापे । to heat, to fumigate, to perfume, to
be heated, Act. धूयति, दधूप or धूपायांचकार, दुधूपिष or
धूपायांचकर्य, धूपिताग्नि or धूपायिताग्नि, धूपिष्यति or धूपायिष्यति,
अधूपिष्यत् or अधूपायिष्यत्, अधूषीत् or अधूपायीत्, धूप्यासं or
धूपाय्यासं Pass. धूप्यते or धूपाय्यते, धूपिष्यते or धूपायिष्यते,
अधूपि or अधूपायि, Caus. धूपयति—ते or धूपाययति—ते, अद्भुषत्
—त or अद्भूपायत्—त, Desid. दुधूपिषति or दुधूपायिषति Deri.
धूपित or धूपायित, धूपितुं or धूपायितुं, धूपित्वा or धूपायित्वा, दुधू-
ष्वस् or धूपायांचकृष्वस्.

धृ (धृ-ञ्—Anit) 1 U. धारणे । to hold, to support, to possess,
to keep, to seize, to place, धरति—ते, Bene. धियासं—धृषीय,
Pass. धीयते, Caus. धारयति—ते, अदीधरत्—त्.

धृञ् { Set
धृञ् { धृञि—Set } 1 P. गतो । to go.

धृष्ट (Set) 1 P. प्रसहने । to come together, to hurt or injure,
to offend.

धे (धे-ट्—Anit) 1 P. पाने । to suck, to drink, to draw, Act.
धपति—दधौ, दधिय, दधाय, धाताग्नि, धास्यति, अधात् or अदधत्
or अधासीत्, धेयासं, Pass. धीयते, धास्यते or धायिष्यते, अधायि,
Caus. धापयते, अदीधपत्, Desid. धित्सति, Deri. धीत्, धातुं,
धीत्वा, संधाय.

धौ (धौर्धौ—Set) 1 P. गतिचातुर्ये । to go quickly, to run, to trot;
to be skilful. Caus. Anr. अद्भोधोरत्—त्.

ध्मा (Anit) 1 P. श्वाग्निं संयोगयोः । to blow; to breathe out, to
produce sound by blowing, to blow a fire, to manufacture
by blowing. Act. धमति, अधमत्, धमतु, धमेयं, दध्मौ, धमाताग्नि,
ध्मास्यति, अध्मास्यत्, अध्मासीत्, ध्मायासं or धमेयासं, Caus.

धमापयति-ते, अदिधमपत्-त, Desid. दिधमासन्ति, Deri. आध्माय, धमत्, ध्मास्यत् दधिमवस्.

धै (Anit) 1 P. चिन्तायाम् । to think of, to meditate, to recollect. Act. ध्यायति, अध्यायत्, दध्यौ, दध्याथ or दध्यथ, ध्याता-स्मि, ध्यास्यति, अध्यास्यत्, अध्यासीत्, ध्यायासं or ध्येयासं Pass. ध्यायते, ध्यास्यते or ध्यायिष्यते, अध्यायि, Caus. ध्यापयति-ते, अदि-ध्यपत्-त, Desid. दिध्यासन्ति, Deri. ध्यात, ध्यातुं, ध्यात्वा, अनुध्या-य, ध्यायत्, ध्यास्यत्, दध्यिवस्.

अञ् (Set) 1 P. गतौ । to go, Aor. अध्रजीत् or अध्राजीत्.

अञ् (ध्रजि-Set) 1 P. गतौ । to go.

अण् (Set) 1 P. शब्दे । to sound as a drum or other instru-
ment. Aor. अध्रणीत् or अध्राणीत्.

अस् (Set) 1 P. उञ्छे to glean, Aor. अध्रसीत् or अध्रासीत्.

आम् (ध्राम्-Set) 1 P. शोषणालमर्थयोः । to be dry, to be able.
Caus. Aor. अदध्रासत्-त.

आच् (ध्राच्-Set) 1 A. सामर्थ्ये । to be able or competent.
Caus. Aor. अदध्राघत्-त.

आङ् (ध्राक्षि-Set) 1 P. काक्षायां घोरवासितेच । to desire; to caw;
to crow.

आड् (ध्राड्-Set) 1 A. विशरणे । to divide; to split, Caus. Aor.
अदध्राडत्-त.

ध्रिञ् (Set) 1 P. गतौ to go.

धु (Anit) 1 P. स्थैर्ये 1 to be firm. ध्रवति.

धेक् (धेक्-Set) 1 A. शब्दोत्साहयोः । to sound; to be filled with
joy. Caus. Aor. अदिधेक्त्-त.

धै (Anit) 1 P. तृप्तौ । to be pleased. Bene. ध्रायात्, ध्रेयात्.

ध्वञ् (Set) 1 P. गतौ । to go, Aor. अध्वजीत्, अध्वानीत्.

ध्वञ् (ध्वजि)-Set 1 P. गतौ । to go.

ध्वण् (Set) 1 P. शब्दे । to sound; Aor. अध्वणीत्; अध्वानीत्.

- घञ् (Set) 1 P. शब्दे to sound; Caus. to ring (a bell) घञ्ति
 घञयति—ते. to cause, to articulate indistinctly घञयति—
 —ते (अस्पष्टस्वरसुधारयतीत्यर्थः) P. P. घञित, घञन्तं (darkness)
- घञ् (घञ्-Set) 1 A. अघञ्जने गतोच । to fall down; to perish;
 to go, Deri. घञस्त. घञ्जित्वा or घञ्ज्या. विघञस्य, घञ्सितुं.
- घञ् (घञ्-Set) 1 P. कांक्षायांघोरयासितेच । to desire; to
 caw; to crow.
- घृ (Anit) 1 P. घृच्छने । to bend; to kill.
- गङ् (गङ्-Set) 1 P. गतो । to go. Aor. अनङीत्.
- गङ् (गङ्-Set) 1 P. गतो । to go. Aor. अनङीत् or अनाङीत्.
- गङ् (गङ्-Set) 1 P. गतो । to go.
- गङ् (गङ्-Set) 1 P. गतो नाट्येच । to dance; to act (as a drama-
 tic part) Aor. अनङीत् or अनाङीत्. Caus. गङयति—ते. also
 नाटयति—ते in the senso of 'to act'. अनीनङत्-त्. Pass. Aor.
 अनङि, अनाङि.
- गङ् (गङ्-Set) 1 P. शब्दे । to sound; to roar; to thounder;
 Aor. अनङीत् or अनाङीत्, Caus. गङयति—ते. Deri. गङ, प्रगङ.
- गङ् (गङ्-Set) 1 P. समृद्धौ । to be glad or satisfied.
- गङ् (गङ्-Set) 1 A. हिंसायामभावेपि । to destroy, to perish.
- गङ् (गङ्-Anit) 1 P. प्रद्वत्वे शब्देच । to salute; to sink; to bend;
 to sound; नमति, ननाम, नेमिष्य or ननंय, नन्तामि, नन्स्यति, अनं-
 स्यत्, अनंसीत्, नम्यासं Pass. नम्यते, नन्स्यते, अनामि also
 अनंस्त, अनंसि, Caus. नमयति—ते or नामयति—ते, (but with
 any preposition नमयति—ते as उन्ममयति—ते), अनीनमत्-त्,
 Desid. निनंसति Deri. नत, नन्तव्य, नम्य, नन्तुं, नत्या, विनम्य or
 विनत्य, नमत, नन्स्यत्, नेमिष्य.
- गङ् (गङ्-Set) 1 A. गतो । to go.
- गङ् (Set) 1 P. शब्दे । to sound, to roar.
- गङ् (गङ्-Set) 1 P. गन्धेबन्धनेच । to smell; to bind.

- जस् (जस्-Set) 1 A. कौटिल्ये । to be crooked.
- जाथ् { नाथ् } (Set) 1 P. यांचोपतापैश्वर्याङ्गीःषु to ask; to harass;
 नाथ् { नाथ् } to be master; to bless. (always A. in the last sense). Caus. Aor. अननाथत्-त, अननाथत्-त.
- जास् (जास्-Set) 1 A. शब्दे । to sound; Caus. Aor. अननासत्-त.
- निक्ष् (निक्ष-Set) 1 P. चुंबने । to kiss.
- निद् (निद्-Set) 1 U. कुत्सा—संनिकर्षयोः । to ridicule, to reach;
 Caus. Aor. अनिनेदत्-त.
- निद् (निदि-Set) 1 P. कुत्सायां । to blame; to censure; to condemn.
- निन्द् (निन्-Set) 1 P. सेचने—सेवनेच । to sprinkle; to attend.
- निश् (निश्-Set) 1 P. समाधौ । to meditate upon;
- निष् (निष्-Set) 1 P. सेचने । to sprinkle, to moisten;
- नी (णी-ञ्-Anit) 1 U. प्रापणे । to lead; to carry; to bring; to pass, to spend; to trace; Act. नयति-ते; निनाय-निन्ये, निनेथ or निनयिथ-निन्यिषे, नेतास्मि-हे, नेष्याति-ते, अनेष्वत्-त, अनैषीत्—अनेष्ट. नीयासं-नेषीय, Pass. नीयते, नेष्यते or नायिष्यते, अनायि, Caus. नाययति-ते, अनीनयत्, Desid. निनीषति-ते, Deri. नीत, नेतुं, नीत्वा.
- नील् (नील्-Set) 1 P. वर्णे । to be of a dark colour; to dye dark.
- जीव् (जीव-Set) 1 P. स्थौल्ये । to become fat.
- हृ (Set) नये । to carry; नरति.
- नेद् (नेद्-Set) 1 U. कुत्सासन्निकर्षयोः to censure; to be near. Caus. Aor. अनिनेदत्-त.
- नेष् (नेष्-Set) 1 A. गतौ । to go, Caus. Aor. अनिनेषत्-त.
- पक्ष् (Set) 1 P. परिग्रहे । to seize; to accept, to take aside.
- पच् (हु-पच-ष्-Anit) 1 U. पाके । to cook; to bake, to burn; to digest, to ripen, to develop, (A. when meaning to cook for oneself) Act. पपाच, पेचे, पेचिथ or पपकथ, पेचिषे, पक्तास्मि-हे, पक्ष्याति-ते, अपक्षयत्-त, अपाक्षीत्. अपक्त, पच्यासं, पक्षीय, Pass. पच्यते, पक्ष्यते, अपाचि, अपक्षि, Caus. पाचयति-ते, अपीपचत्-त,

Desid. विपक्षति-ते, Deri. पक्क, पाक्य, पक्तुं, पक्त्वा, पाक्त्रम्
(ripened, matured, cooked).

पेक्ष् (पक्षि-Set) 1 A. व्यक्तीकरणे । to make clear.

पद् (Set) 1 P. गतौ । to go. Aor. अपदीत् or अपादीत्.

पठ् (Set) 1 P. व्यक्तायांवाचि, लिखिताक्षरवाचनेच । to declare, to
mention, to cite, to study, to read, to recite, Aor. अपठीत् or
भपाठीत्. Caus. पाठयति-ते.

पण् (पण-Set) 1 A. व्यवहारे । to transact business, to deal in, to
barter, to bet, to stake,

पण् { Set } 1 P. (A. when without आय्) स्तुतौ । to praise,
पणायति, अपणायत् पणायतु, पणायेयं, पणायांचकार
or पणे, पणायितास्मि or पणिताहे, पणायिष्यति or पणिष्यते. अप-
णायिष्यत् or अपणिष्यत्, अपणायीत् or अपणित्, पणाय्यासं or
पणिषीय. Pass. पणाय्यते or पणयते, अपणायि, अपाणि, or Caus.
पणाययति-ते or पणायति-ते, Desid. विपणायिषति or विपणिषते.
Deri. पणायित् or पणित्, पणायितुं or पणितुं, पणायित्वा or पणित्वा.

पड् (पडि-Set) 1 A. गतौ । to go.

पत् (पतृ-Set) 1 P. गतौ । to fall, to fly, to alight, to sink,
to be degraded, to attack. Aor. अपप्तत्, Desid. विपतिषति or
पित्सति.

पृथ् (पृथे-Set) 1 P. गतौ । to go, Aor. अपर्यात्.

पय् (पयु-Set) 1 A. गतौ । to go.

पर्द् (पर्द्-Set) 1 A. कुत्सिते शब्दे । to break wind.

पय् { Set } 1 P. गतौ । to go.

पर्व् (Set) 1 P. पूरणे । to fill.

पल् (Set) 1 P. गतौ । to go.

पा (Anit) 1 P. पाने । to drink, to feast on, to swallow up, Act.
 पिवति, अपिचत् पिवत्, पिवेयं, पपौ, पपिथ or पपाथ, पातास्मि,
 पास्यति, अपास्यत्, अपातुं, पेयासं, Pass. पीयते, Caus.
 पाययन्ते-पाययति (when not conveying a reflective sense, as
 वत्सान्पाययतिपयः), अपीप्यत् or अपीप्यत् . Desid. पिपासति. Deri.
 पीत, पेय, पातुं, पीत्वा, निपाय, पिवत् .

पिद् (Set) 1 P. शट्संघातयोः । to sound; to assemble; to heap
 together.

पिद् (Set) 1 P. हिंसाक्लेशनयोः । to injure; to kill; to feel pain

पिङ् (पिङ्—Set) 1 A. संघाते । to roll into a lump; to heap;
 to unite.

पिन् (पिवि—Set) 1 P. सेचने सेवनेच । to sprinkle; to serve.

पिस् (पिस्—Set) 1 P. गतौ । to go. Caus. Aor. अपिपेसत्-त-

पील् (Set) 1 P. प्रतिष्टम्भे । to check; to impede; to obstruct.

पीव् (Set) 1 P. स्थौल्ये । to be fat or thick.

पुद् (Set) 1 P. मर्दने । to grind.

पुङ् (पुङ्—Set) 1 P. खंडने । to grind, to pound.

पुंश् (पुंश्—Set) 1 P. हिंसासंक्लेशनयोः । to kill, to suffer pain.

पुर्व् (Set) 1 P. पूरणे । to fill; पूर्वति.

पुल् (Set) 1 P. महत्वे । to be great or large; to be lofty or high,
 to be heaped up.

पुष् (Set) 1 P. पुष्टौ । to nourish, to develop, to support; to
 enhance, to get, Desid पुपुषिषति or पुपोपिषति. Deri. पुषित
 or पोषित, पोष्य, पोषितुं, पुषित्वा or पोषित्वा.

पू (पूङ्—Set) 1 A. पवने । to purify to clean from chaff,
 पवन्ते, अपवन्त, पवतां, पवेय, पुपुवे, पविताहे, पविष्यते, अपविष्ट,
 अपविषि. पविषीय, Pass. पूयते or पाविष्यते अपावि, अपविषि
 or अपाविषि, Caus. पावयति—ते, अपीपवत्—त, Desid. पिप-
 विषते, Deri. पूत or पवित, पव्य or पाव्य, पवितुं, पवित्वा or पूत्वा,
 पवमान, पविष्यमाण, पुपुवान्.

- वृष् (वृष्—Set) 1 A. विशरणे, दुर्गन्धेच । to split, to stink,
 Deri. वृत्.
- वृत् (Set) 1 P. संपाते । to collect, to gather, to heap up,
 to assemble.
- वृष् (Set) 1 P. वृद्धौ । to nourish, to increase, to grow.
- वृष् (वृष्टु—Set) 1 P. सेचने हिंसासंक्लेशमयोश्च । to sprinkle, to
 hurt, to vex, Deri. पार्षत्वा or पृष्ट्वा.
- वेल् (वेल्—Set) 1 P. गतौ । to go. Caus. Aor. अपिपेल्त.
- वेव् (वेव्—Set) 1 A. सेवने । to serve, Caus. Aor. अपिपेवत्-त.
- वेष् (वेष्—Set) 1 A. निश्चये, प्रयत्नेच । to resolve upon, to strive
 diligently for, Caus. Aor. अपिपेवत्-त.
- वेस् (वेस्—Set) 1 P. गतौ । to go. Caus. Aor. अपिपेस्त्-त.
- वे (Anit) 1 P. शोषणे । to dry, to wither. पायति.
- पैण् (पैण्—Set) 1 P. गति-प्रेरण-श्लेषणेषु । to go, to send, to
 touch, to embrace, Caus. Aor. अपिपेणत्-त.
- प्याय् (ओ—प्यायी—Set) 1 A. वृद्धौ । to grow, to increase, to
 swell, Perf. विप्ये, विप्यिप्ये, Deri. पीन or प्यान, प्रप्यान, आपीन.
- प्यै (प्यै—Anit) 1 A. वृद्धौ । to grow, प्यायते.
- प्रय् (प्रय्—Set) 1 A. प्रख्याने । to become famous, to increase, to
 spread abroad, to arise, to appear.
- प्रस् (प्रस्—Set) 1 A. विस्तारे । to extend, to expand.
- प्रु (प्रु—Anit) 1 A. गतौ । to go, to jump. Caus. प्रावयति,
 अपिप्रवत् or अपुप्रवत्, Desid. उप्रूपते, Desid. of Caus. उप्रा-
 वयिषति or पिप्रावयिषति.
- पुट् (Set) 1 P. मर्दने । to rub.
- पुष { पुष } (Set) 1 P. दाहे । to burn, to reduce to ashes, Desid.
 पुषुपिषति or पुषोपिषति Deri. पुष्ट, पोषितुं. पुष्ट्वा or पुषि,
 पुष्ट्वा or पोषित्वा.
- प्रेष (प्रेष—Set) 1 A. गतौ । to go. Caus. Aor. अपिप्रेषत्-त.

प्रोथ् (प्रोथ्—Set) 1 U. पर्याप्तौ । to be equal to; to be a match for, to be complete, Caus. Aor. अपप्रोथत्—त.

प्लक्ष् (Set) 1 U. अश्ने । to eat.

प्लिह् (प्लिह्—Set) 1 A. गतौ । to go.

प्लु (प्लुङ्—Anit) 1 A. गतौ । to go, to jump, to fly, to float, to swim, Caus. प्लावयति—ते, अपुप्लवत्—त or अपिप्लवत्—त, Desid. पुप्लूयते, Desid. of the Caus. पुप्लावयिषति—ते or पिप्लावयिषति—ते. Deri. प्लाव्य.

पक्क् (Set) 1 P. नीचैर्गतौ । to behave ill, to go softly.

फण् (Set) 1 P. गतौ । to go, to produce easily. Perf. पफाण. पफाणुः or फेणुः, पफणिथ or फेणिय. Aor. अफणीत् or अफाणीत्. Caus. फणयति—ते (also फाणयति—ते, according to some) Deri. फणित, फाण्ट in the second sense. फेणिवस् or पफण्वस्.

फल (Set) 1 P निष्पत्तौ । to bear fruit, to result, to succeed, to be useful or fruitful, Perf. पफाल. फेलुः, फेलिथ, Caus. फालयति—ते. Deri. फलित, फलित्वा, फलितुं.

फल् (जि—फला—Set) 1 P. विशरणे । to burst open, to split, Deri. फुल्ल, उक्कुल्ल, संकुल्ल. but प्रकुल्ल.

फुल्ल (Set) 1 P. विकसने । to open, to expand, to blow,

फेल् (फेल्—Set) 1 P. गतौ । to go. Caus. Aor. अपिफेलत्—त.

वण् (Set) 1 P. शब्दे । to sound; Aor. अवणीत् or अवाणीत्.

वद् (Set) 1 P. स्थैर्ये । to be steady or firm; Aor. अवदीत्. or अवादीत्.

वध् (Set) 1 P. चित्तविकारे । to loathe; to be disgusted with, to shrink from, Act बीमत्सते, अबीमत्सत, बीमत्सतां, बीमत्सेय, बीमत्सांचक्र, बीमत्सिताहे, बीमत्सिष्यते, अबीमत्सिष्यत अबीमत्सिष्ट, बीमत्सिषीय, Pass. बीमत्स्यते, बीमत्सिष्यते, अबीमत्सि. Caus. बीमत्सयति—ते, अबीमत्सत्—त. Desid. बीमत्सिष्यति. Deri. बीमत्सित, बीमत्सितुं, बीमत्सित्वा.

- च॑ (Set) 1 P. ग॑तो । to go.
 च॑र्ह (च॑र्ह—Set) 1 A. परिभाषण-हिंसा-प्रदानेभु । to be pre-eminent;
 to speak; to kill; to give;
 चल् (Set) 1 P. प्राणने, धान्यावरोधेच । to breathe; to hoard grain.
 चल्ह (चल्ह—Set) 1 A. प्राधान्ये । to be pre-eminent.
 ब॑ह (ब॑हि—Set) 1 A. वृद्धौ । to grow, to increase.
 बा॑ह (बा॑हृ—Set) 1 A. आश्राव्ये । to batho; to divo, Caus. Aor.
 अ॒ब॒बा॒हृत्-त.
 बा॑ध (बा॑धृ—Set) 1 A. लोढने । to oppress, to torment, Caus. Aor.
 अ॒ब॒बा॒धृत्-त.
 बा॑ह (बा॑हृ—Set) 1 A. प्रयत्ने । to endeavour, Caus. Aor.
 अ॒ब॒बा॒हृत्-त.
 बि॑द् (Set) 1 P. आक्रोशे । to swear, to curse, to shout.
 बि॑द् (बि॑द्—Set) 1 A. अवपदे । to split, to cleave, to divide.
 बु॑क् (Set) 1 P. भपणे । to bark, to sound; to yelp; to speak.
 बु॑ध (बु॑धिर्—Set) 1 U. बोधने । to know; to understand; to think;
 Aor. अ॒बु॒धत् or अ॒बो॒धीत्, अ॒बो॒धिष्ट.
 बु॑ध (Set) 1 P. अवगमने । to make known; to inform; to
 teach.
 बु॑द् (उ-बु॑न्दिर्—Set) 1 U. निगमने । to perceive; to apprehend;
 Aor. अ॒बु॒न्दत् or अ॒बु॒न्दीत्. अ॒बु॒न्दिष्ट. Deri. बु॒द्, बु॒द्धित्वा or बु॒त्वा.
 वृ॑ह (वृ॑हिर्—Set) 1 P. वृद्धौ । to grow, to increase, Aor.
 अ॒वृ॒हत् or अ॒वर्ध॑त्.
 वृ॑ह (वृ॑हि—Set) 1 P. वृद्धौ शब्देच । to increase, to sound.
 वे॑ह (वे॑हृ—Set) 1 A. प्रयत्ने । to endeavour.
 म॑क्ष (म॑क्ष—Set) 1 U. अदने । to eat.
 म॑ज् (म॑ज्—Anit) 1 U. सेवायां । to worship; to honour, to divide;
 to be attached to, to serve. Perf. च॒माज-भेजे. च॒मक्ष or भेजिथ.

भेजिषे. मक्तास्मि—हे. भक्षयति—ते. अभक्षयत्-त. अभाक्षीत्-अभक्त-
भज्यासं—भक्षीय. Caus. भाजयति—ते. Desid. बिभक्षति—ते. Deri.
भक्त. भाज्य or भाग्य. भक्तुं. भक्त्वा.

भट् (Set) 1 P. भृतौ । to hire, to nourish, Aor. अभटीत् or
अभाटीत्.

भट्. (घटादिः) 1 P. परिभाषणे । to speak; Caus. भटयति—ते.

भण् (Set) 1 P. शब्दे । to speak, to call, Aor. अभणीत् or
अभाणीत्.

भङ् (भट्टि—Set) 1 A. परिभाषणे । to speak, to jest, to chide.

भद् (भदि—Set) 1 A. कल्याणे सुखेच । to be prosperous or glad.

भर्त् (Set) 1 P. हिंसायाम् । to kill.

भल् { भल्ल } (Set) 1 A. परिभाषण—हिंसा—दानेषु । to speak, to
भल् { भल्ल } kill, to give.

भप् (Set) 1 P. भर्त्सने । to bark, to revile. Aor. अभषीत् or
अभाषीत्.

भाम् (भाम्—Set) 1 A. क्रोधे । to be angry.

भाष् (भाष्—Set) 1 A. व्यक्तायांवाचि । to speak, to say; to call,
to describe.

भास् (भास्तु—Set) 1 A. दीप्तौ । to shine, to appear, to become
evident. Caus. Aor. अब्रभासत्-त. अब्रभासत्-त.

भिक्ष् (भिक्षु—Set) 1 A. भिक्षायामलाभे लाभेच । to ask; to beg for
without obtaining, to be weary or distressed, to obtain.

भिद् (भिदि—Set) 1 P. अवयवे । to split, to divide.

भू (Set) 1 P. सत्तायाम् । to be (A. or U. to obtain, to attain).
Perf. बभूव—बभूवे. Aor. अभूत—अभविष्ट. Pass. भूयते भविष्यते or
भाविष्यते. अभवि. अभविषि or अभविषि. Desid. बुभूषति—ते. Deri.
भूत. भाव्य or भव्य.

सृप् (Set) 1 P. अलंकारे । to adorn, to decorate.

भृ (भृ-ञ्—Anit) 1 U. भरणे । to support, to bear, to have, to fill, Perf. वभार-वभे. वभर्य-वभृषे; भर्तारिम-हे, भरिष्यति—ते. अमरिष्यत्-त. अभाषीत्-अभृत. प्रियासं-भृषीय; Pass. प्रियते; भरिष्यते or भारिष्यते. अभारि. अभृषि or अभारिषि. Caus. भारयति—ते, Desid. बुभृषति—ते or बिभरिषति—ते Deri. भृत. भार्य. भर्तु. भृत्वा.

भृज् (भृजी—Set) 1 A. मर्जते । to parch, to fry, P. P. भृक्त.

भेष् (भेषृ—Set) 1 U. भयेगतीच्च । to fear, to go, Caus. Aor. अबि-
भेषत्-त.

भ्यस् (भ्यस्—Set) 1 A. भये । to fear.

भक्ष् (भक्ष—Set) 1 U. अदने । to eat.

भण् (Set) 1 P. शब्दे । to speak, Aor. अभ्रणीत् or अभ्राणीत्.

भ्रम् (भ्रम्—Set) 1 P. चलने । to roam about, Deri. भ्रांत. भ्रामित्वा
or भ्रांत्वा Caus. भ्रमयति (also भ्रामयति according to some).

भ्रश् (भ्रश्—Set) 1 A. अवस्रंसने । to fall, to drop down.

भ्रंश् { (भ्रंश्) } (Set) 1 A. अवस्रंसने । to fall, to drop down, Aor.
or { (भ्रंश्) } अभ्रशत् or अभ्रंशित. Deri. भ्रष्ट, भ्रंशित्वा or भ्रष्टा.

भ्राज् (हु—भ्राज्—Set) 1 A. दीप्तौ । to shine, to glitter.; Perf. चभ्राजे
or भ्रेजे. Caus. Aor. अबिभ्रजत्-त. or अचभ्राजत्-त.

भ्राज् (हु—भ्राज्—Set) 1 A. दीप्तौ । to shine, to glitter. Caus. Aor.
अचभ्राजत्-त.

भ्रेज् (भ्रेज्—Set) 1 A. दीप्तौ । to shine, to glitter, Caus. Aor. अबि-
भ्रेजत्-त.

भ्रेप् (भ्रेप्—Set) 1 U. भये गतीच्च । to fear, to go. Caus. Aor. अबि-
भ्रेपत्-त.

भ्लक्ष् (भ्लक्ष—Set) 1 U. अदने । to eat.

भ्लाश् (हु—भ्लाश्—Set) 1 A. दीप्तौ । to shine, to glitter. Caus.
Aor. अचभ्लाशत्-त.

DHATURUPACHANDRIKA.

भ्लेष् (भ्लेष्-Set) 1 U. दीप्तौ । to shine, to glitter, Caus. Aor. अबि-
भ्लेषत्—त.

मक्ष (Set) 1 P. संघाते । to collect.

मख् (Set) 1 P. गतौ । to go, Aor. अमखीत् or अमाखीत्.

मंक् (मक्त्रि-Set) 1 A. मंडने । to adorn, to decorate.

मंख् { मखि }
मंक् { मगि } (Set) 1 P. गतौ । to go.

मंघ् (मघि-Set) 1 A. गत्याक्षेपे गत्यारंभे कैतवेच । to go, to blame, to
be moving, to cheat.

मंघ् (मघि-Set) 1 P. मंडने । to adorn, to decorate.

मच् (मच्च-Set) 1 A. दंभे-कथने-कल्कनेच । to cheat, to boast,
to pound.

मज् (Set) 1 P. मदने शब्दार्थेच । to be read, to sound. Aor.
अमजीत् or अमाजीत्.

मंच् (मच्चि-Set) 1 A. धारणोद्धाय—वृजनेषु । to hold, to grow high,
to adore.

मंज् (मजि-Set) 1 P. शब्दे । to sound.

मद् (Set) 1 P. मर्दनवातयोः । to grind, to dwell, Aor. अमठीत्
or अमाठीत्.

मण् (Set) 1 P. शब्दे । to sound, to murmur, Aor. अमणीत् or
अमाणीत्.

मंद् (मट्टि-Set) 1 A. शोके । to remember with regret; to
grieve for.

मंद् (मट्टि-Set) 1 A. विभाजने । to divide, to clothe; to surround.

मंद् (मट्टि-Set) 1 P. शूपायाम् । to adorn oneself.

मंथ् (मथे-Set) 1 P. विलोडने । to churn, to stir; Aor. अमथीत्.

मंथ् (मथे-Set) 1 P. हिंसा-क्लेशनयोः । to kill; to injure; to be
afflicted; to suffer pain.

मंथ् (Set) 1 P. विलोडने । to churn, to stir; to shake; to kill; to crush; to tear off; Bene. मथ्यासम्, Pass. मथ्यते. Deri. मथित. मथित्वा or मथित्वा. मेथिवस्.

मद् (मद्-Set) 1 A. स्तुति—मोद—मद—स्वप्न—कांति—गतिषु । to praise; to be glad; to be proud; to sleep; to shine; to move slowly.

मघ् (Set) 1 P. गतौ । to go.

मय् (मय्-Set) 1 A. गतौ । to go.

मर्घ् (Set) 1 P. गतौ । to go.

मर्व् (Set) 1 P. पूरणे । to fill.

मल् { मल्-(Set) }
मल्ल् { मल्ल्-(Set) } 1 A. धारणे । to hold; to possess.

मर् (Set) 1 P. बन्धने हिंसायाञ्च । to hind; to kill; Aor. अमशीत् or अमाशीत्.

मव्य् (Set) 1 P. बन्धने । to bind.

मश् (Set) 1 P. शब्दे—कोपेच । to sound; to be angry. Aor. अमशीत् or अमाशीत्.

मष् (Set) 1 P. हिंसायाम् शब्देच । to kill; to sound, Aor. अमपीत् or अमापीत्.

मस्क् (मस्क्-Set) 1 A. गतौ । to go.

मह् (Set) 1 P. पूजायाम् । to worship; to revere.

मंह् (मंह्-Set) 1 A. वृद्धौ । to grow old.

मांश् (मांश्-Set) 1 P. कांक्षायाम् । to desire; to wish.

मान् (मान्-Set) 1 A. जिज्ञासायां । to investigate; to examine; मीमांसिते. मीमांस'चक्रे. मीमांसिताहे. मीमांसिष्यते. अमीमांसिष्यत. अमीमांसिष्ट. मीमांसिषीय. Pass. मीमांस्यते. अमीमांसि. Caus. मीमांसयति—ते, अमीमांसत्—त. Desid. मीमांसिष्ये, Deri. मीमांसित.—मीमांसित्वा. मीमांसित्वा.

माह् (माह्-Set) 1 U. माने । to measure.

मिथ् (मिथ्-Set) 1 U. मेधाहिंसयोः । to understand; to hurt.

मिद् (जिमिदा-Set) 1 A. स्नेहने । to love. to melt; Aor. अमिदत्
or अमेदिट्. Caus. Aor. अमीमिदत्-त. Desid. मिमिदिषते or
मिमेदिषते. Deri. मिन्न or मेदित, मिदित्वा or मेदित्वा. मेदितुं.

मिद् (मिद्-Set) 1 U. मेधा-हिंसयोः । to understand, to kill, Caus.
Aor. अमिमेदत्-त.

मिध् (मिध्-Set) 1 U. मेधा-हिंसयोः । to understand, to kill, Caus.
Aor. अभिमिधत्-त.

मिन्व् (मिचि-Set) 1 P. स्नेहने—सेचनेच । to love; to sprinkle.

मिञ् (Set) 1 P. शब्दे—रोपकृतेच । to make noise; to be angry.

मिप् (मिप्-Set) 1 P. सेचने । to sprinkle, to wet, to serve, Desid.
मिमिपिषति or मिमेपिषति. Deri. मिष्ट, मिपित्वा or मेपित्वा or
मिष्टा. मेषितुं.

मिष् (Set) 1 P. शब्दे—रोपकृतेच । to make noise, to be angry.
Deri. मेषित. मेषित्वा.

मिह् (Anit) 1 P. सेचने । to sprinkle, to make water, to wet.
मेहति. मिमेह. मेहास्मि मेक्ष्यति. अमेक्ष्यत्. अमिक्षत्. मिह्यासं Desid.
मिमिक्षति. Deri. मीढ. मेढव्य. मेहुं. मीढा.

मीम् (मीम्-Set) 1 P. गतौ । to go. Caus. Aor. अमिमीमीत्-त.

मील् (Set) 1 P. निमेषणे । to close the eyes, to twinkle, to fade,
to disappear, Caus. Aor. अमीमिलत्-त. or अमिमिलत्-त.

मीर् (Set) 1 P. स्थौल्ये । to grow fat or large.

मुञ् (Set) 1 P. शब्दे । to sound.

मुञ्च (मुचि-Set) 1 A. कल्कने—कथनेच । to cheat, to be wicked,
to tell.

मुञ्ज (मुजि-Set) 1 P. शब्दे । to sound.

मुद् } (Set) 1 P. मर्दने । to crush, to grind, to break.

मुट् (मुटि-Set) 1 A. पालने—पलायनेवा । to protect, to run away.

- सुद (सुहि—Set) 1 A. मार्जने मज्जनेवा । to be pure, to sink.
- सुद (सुहि—Set) 1 P. सुदने । to grind, to shave, to shear.
- सुद (सुव—Set) 1 A. हर्षे । to be glad, to rejoice, Desid. सुमुदिषते or सुमोदिषते. Deri. सुदित or मोदित. सुदित्वा or मोदित्वा. मोदितुं. प्रमुय.
- सुद (सुच्छा—Set) 1 P. मोह-समुच्छ्राययोः । to faint, to increase, to grow, to become strong, to take effect on. मुच्छति. Dori. मुच्छित or मूर्त.
- सुद (सुर्वा—Set) 1 P. बन्धने । to bind, P. P. मूर्ण.
- सु (सू-Set) 1 A. बन्धने । to bind. मयते. सुमुये. मयितादे. मयि-
प्यते, अमयिष्ट. मयिषीष्ट, Caus. माययति—ते. अमीमयत्-त. Desid.
सुमुपते. Desid. Caus. मिमाययिषति—ते.
- सुद (Set) 1 P. प्रतिष्ठायाम् । to take root, to be firm, to accumulate.
- सुद (Set) 1 P. स्तेपे । to steal, to rob.
- सुद (Set) 1 P. सयति । to collect, to rub.
- सुज (सुजू—Wet) 1 P. शौचालंकारयोः । to cleanse, to wipe off. to adorn, to sharpen. Act. मार्जति. अमार्जत्. मार्जतु. मार्जयं. ममार्ज. ममार्जिय or ममार्ज. मार्जितास्मि or मार्जास्मि. मार्जिष्यति or मार्क्ष्यति. अमार्जिष्यत् or अमार्क्ष्यत्. अमार्जित् or अमार्क्षित्. मृज्यासं. Pass. मृज्यते. मार्जिष्यते or मार्क्ष्यते. अमार्जि Desid. मिमार्जिषति or मिमृक्षति. Deri. मृष्ट. मृज्य. मार्जितुं or मार्ष्टु. मार्जित्वा or मृष्ट्वा. परिमृज्य.
- सुध (सुधु—Set) 1 U. उन्दने हिंसायांच । to moisten, to kill, Deri. मृद्ध. मधिष्वा or मृद्धा. मधितुं.
- सुध (सुधु—Set) 1 P. सेचने सहनेच । to sprinkle, to endure, Caus. Aor. अममर्षत्-त or अमीमृषत्-त Desid. मिमर्षिषति—ते Deri. मृष्ट. मृष्ट्वा. मृषित्वा or मर्षित्वा. मर्षितुं.

मे (मे-ङ्—Anit) 1 A. प्रणिदाने । to return, to exchange. मयते.
ममे. माताहे-मास्यते. अमास्त. मासीष्ट. Caus. मापयति—ते. अमीम-
पत्—त. Desid. मिस्तते. Deri. मित. मित्वा. निमाय or निमित्य.
अपमित्य. अपमाय. मातुं.

मेथ् मेथ्—Set 1 U. मेधा-हिंसयो । to know, to understand,
to kill, to hurt; Caus. Aor. अमिमेथत्—त.

मेध् (मेध्—Set) 1 U. मेधा-हिंसयोः संगमेच । to know, to kill, to
meet, Caus. Aor. अमिमेधत्—त.

मेप् (मेप्—Set) 1 A. गतौ । to go, Caus. Aor. अमिमेपत्—त.

मेव् (मेव्—Set) 1 A. सेवने । to serve, to worship.

म्ना (Anit) 1 P. अभ्यासे । to study, to repeat, to remember,
to think, Act. मनति, अमनत्. मनतु. मनेयं. मन्तौ. मन्मिथ or
मन्माथ. म्नातास्मि. म्नास्यति. अम्नास्यत्. अम्नासीत्. म्नायासं or
म्नेयासं. Pass. म्नायते. म्नास्यते or म्नायिष्यते. अम्नायि. अम्नासि
or अम्नायिषि. Caus. म्नापयति—ते. अमिम्नपत्—त. Desid. मिम्ना
सति. Deri. म्नात. म्नेय. म्नातुं. म्नात्वा.

म्रश्च (Set) 1 P. संघाते । to collect, to rub.

म्रद् (म्रद्—Set) 1 A. मर्दने । to crush, to pound, Pass. Aor. अम्रादि,
अम्रादि. Caus. म्रदयति—ते.

मुच् { मुचु } (Set) 1 P. गतौ । to go or move. Aor. अमुचत् or
or { मुचु } अम्रोचीत्. Desid. मुमुचिषति or मुम्रोचिषति. Deri.
म्लच् { म्लचु } मुक्त, म्रोचित्वा or मुचित्वा or मुक्त्वा.

मुच् (मुचु—Set) 1 P. गतौ । to go, to move. Deri. मुक्त, मुचित्वा
or मुक्त्वा.

म्रेद् { म्रेद् } (Set) 1 P. उन्मादे । to be mad. Caus. Aor. अमिम्रेटत्-
म्रेद् { म्रेद् } त. अमिम्रेढत्—त.

म्लुच् (म्लुच्—Set) 1 P. गतौ । to go, to move.

म्लेच्छ (Set) 1 P. अव्यक्ते शब्दे । to speak indistinctly.

म्लेह { म्लेहृ } (Set) 1 P. उन्मादे । to be mad. Caus. Aor.
म्लेह { म्लेहृ } अमिम्लेहत्—त. अमिम्लेहत्.

म्लेहृ (म्लेहृ—Sot) 1 A. सेवने । to serve, to worship. Caus. Aor.
अमिम्लेहत्—त.

म्लै (Anit) 1 P. हर्षक्षये । to be sad, to become weary, to fade,
to be emaciated. म्लायति, मम्लौ, मम्लिथ or मम्लाय, म्लायतास्मि.
म्लायति. अम्लायति. अम्लायति, म्लायति, म्लेपासं, म्लेपासं, Pass. म्लायते.
म्लायते or म्लायिष्यते. अम्लायि. अम्लायि or अम्लायिष्यति. Caus.
म्लाययति—ते, अमिम्लयत्—त. Desid. मिम्लायति, Deri. म्लान.
म्लेय. म्लाय. म्लायत्, मम्लाय.

यज् (यज—Anit) 1 U. देवपूजा—संगतिकरणे—यजन—दानेषु । to
make an oblation to a deity, to associate with, to sacrifice,
to worship, to give. Act. इयाज्—ईजे, इयजिथ or इयज्—ईजिषे.
यजास्मि—हे, यक्षयति—ते, अयक्षयत्—त. अयाक्षीत्—अयज्. अयाज्याम्.
अयक्षाताम्. इय्यासं—यक्षिष्य. Pass. इय्यते. यक्षयते. अयाजि, अयक्षत.
Caus. याजयति—ते, अयायजत्—त. Desid. विषक्षति—ते. Dori.
इष्ट, यष्टय, याज्य, यष्टुं, इष्टु, समिज्य.

यत् (यती—Set) 1 A. प्रयत्ने । to strive after, to be watchful,
Caus. यातयति—ते Deri. यत्त, यतितव्य.

यम् (Anit) 1 P. मैथुने । to cohabit, Act. यमति, ययाम, येभिथ,
ययव्य, यय्यास्मि, यय्यति, अयाय्यति. यय्यासं. Caus. यामयति—ते,
Desid. यियय्यते. यय्य, यय्या, यय्युं.

यम् (Anit) 1 P. उपरमे । to check, to stop, (For A. see page 17).
Act. यच्छति—ते. अयच्छत्—त. यच्छतु—तां. यच्छेयं—य, ययाम—
इयमे, इयामिथ or ययय्य—येभिषे, यय्यास्मि—हे. यय्याति—ते, अयय्यत्—त
अयय्यति—अयय्यत, यय्यासं, यय्यति, Caus. यामयति—ते, but with आ-
आयामते only, with नि-नियमयति—ते. According to स्वामी, Deri.
यत, यय्य, यय्युं, यय्या, नियम्य or नियत्य, यच्छत्—मान, येमिष्य—येमान.

यस् (Set) 1 P. प्रयत्ने । to endeavour, Caus. यासयति—ते, but
with आ, आयासयते only. Deri. यस्त, यास्य, यसित्वा or यस्त्वा.

याच् (टु, याच्-Set) 1 U. (generally A. in use) यांचायाम् । to beg, to ask, to solicit, Caus. Aor. अययाच्चत्—त.

युग् (युगि—Set) 1 P. वर्जने । to abandon, to desert.

युच्छ (Set) 1 P. प्रमादे । to err, to be negligent.

युज् (Anit) 1 P. संयमने । to unite, to bind, to yoke, Aot. योक्तास्मि, योक्ष्यति, अयोक्ष्यत् अयौक्षीत्, युज्यासं..Desid. युयोजिषति—ते, युयुक्षति—ते. Deri. युक्त.

युत् (युत्—Set) 1 A. भासने । to shine. Caus. Aor. अयुयोतत्—त.

यूष् (Set) 1 P. हिंसायाम् । to injure, hurt or kill.

येष् (येष्ट—Set) 1 A. प्रयत्ने । to try, to attempt, Caus. Aor. अयिषेत्—त.

यौद् { यौट् } (Set) 1 P. बंदे । to bind, Caus. Aor. अयुयौटत्—त.
यौड् { यौड् } अयुयौडत्—त.

रक्ष् (Set) 1 P. पालने । to protect, to watch, to take care of, Caus. रक्षयति—ते.

रख् (Set) 1 P. गतौ । to go, Aor. अरखीत् or अराखीत्.

रग् (रगे-घटादिः—Set) 1 P. शंकायां । to doubt, Aor. अरगीत् Caus. रगयति—ते.

रंख् { रखि } (Set) 1 P. गतौ । to go, to move.
रंग् { रगि }

रंघ् (राघि—Set) 1 U. गतौ । to go, to hasten.

रंज् (Anit) 1 U. रागे । to be coloured, to redden, to dye, to be attached to, to be excited, to be pleased with. रंजति—ते. अरंजत्—त, रंजतु—तां, रंजेयं—य, ररंज—जे, ररंजिथ or ररंखथ—ररंजिषे, रंक्तास्मि—हे, रंक्ष्यति—ते. अरंक्ष्यत्—त, अरंक्षीत्—अरंक्त, रज्यासं—रंक्षीय. Pass. रज्यते, रंक्ष्यते, अरंजि, अरंक्षि, Caus. रंजयति—ते, also रजयति—ते (to hunt deer), अररंजत्—त, also अरीरजत्—त. Desid. रिरंक्षति—ते. Deri. रक्त, रंक्तुं, रंक्त्वा, or रक्त्वा, उपरज्य.

रंद् { (Set) 1 P. परिभाषणे । to roar, to yell, to proclaim aloud, to shout, Aor. अरदीत् or अरादीत्, Caus. राटयति—ते.

रण् (Set) 1 P. शब्दे । to sound, to ring, to jingle, Aor. अरणीत् or अराणीत्, Caus. राणयति—ते.

रण् (घटादिः—Set) 1 P. गतौ । to go, Caus. रणयति—ते, Pass. Aor. अराणि, अराणि.

रण् (रवि—Set) 1 P. गतौ । to go.

रद् (Set) 1 P. विलसने । to split, to scratch, Aor. अरदीत् or अरादीत्.

रप् (Set) 1 P. व्यक्तायां वाचि । to talk, to speak, Aor. अरपीत् or अरापीत्.

रप् (Set) 1 P. हिंसायां गतौ च । to kill, to go. Aor. अरफीत् or अराफीत्.

रभ् (रभ—Anit) 1 A. राभस्ये । to begin, to desire, to act rashly, Aor. रभ्याहे, रभ्यते, अरभ्यत, अरब्ध, अरभ्यत, रभ्यसि, Caus. रभयति—ते, अरभ्यत—त, Desid. रभ्यते, Dori. रब्ध, रभ्य, रभ्युं, रभ्याः आरभ्य.

रम् (रम्—Anit) 1 A. (For P. see page 17). क्रीडायाम् । to sport, to rest, to be pleased, to rejoice at, to have sexual intercourse with, Act. रेमे, रेमिषे, रंथ्य, रंताहे—स्मि, रंथ्यते—ति, अरंथ्यत—त्, अरंस्त, अरंसीत्, रंसीय, रम्यासं, Caus. रमयति—ते, अरिमत्, Desid. रंरंथते—ति, Dori. रत्त, रम्य, रंत्तुं, रथ्या, or रमित्या, विरम्य or विरत्य.

रंप् (रफि—Set) 1 P. गतौ हिंसायां च । to go, to kill.

रंप् { रबि } (Set) 1 A. शब्दे । to sound.
रंप् { रभि }

रथ् (रथ—Set) 1 A. गतौ । to go, to move.

रश् (a santra root—Set) 1 P. शब्दे । to sound, Aor. अरशीत् or अराशीत्.

रस् (Set) 1 P. शब्दे । to roar, to cry, to make noise, to praise, Aor. अरसीत् or अरासीत्.

रह् (Set) 1 P. त्यागे । to abandon, to quit.

रह् (रहि-Set) 1 P. गतौ । to go, to move.

राग्व् (राग्व्-Set) 1 P. शोषणालमर्थयोः । to dry, to adorn, to be able,
Caus. Aor. अरराखत्-त्

राघ् (राघ्-Set) 1 A. सामर्थ्ये । to be able, Caus. Aor. अरराघत्-त्,

राज् (राज्-Set) 1 U. दीप्तौ । to shine, to glitter, to appear like,
Act. रराज-रराजे-रेजे, रराजिथ-रेजिथ, रराजिषे-रेजिषे.

राश्र् { राश्र् } Set 1 A. शब्दे । to sound, Caus. Aor. अरराशत्-त्,
रास् { रास् } अररासत्-त्.

रिख् (Set) 1 P. गतौ । to go, to move.

रिग् { रिग् } (Set) 1 P. गतौ । to go, to move.
रिग् { रिग् }

रिच् (Anit) 1 P. वियोजन-संपर्चनयोः । to separate, to divide, to
join, Act. रेक्तास्मि, रेक्ष्याति, अरेक्ष्यत्, अरेक्षीत्, रिच्यासं, Deri.
रिक्त, रिक्त्वा, रेक्तुं.

रिण्व् (रिणि-Set) 1 P. गतौ । to go, to move.

रिष् (Set) 1 P. हिंसायाम् । to kill, to destroy, to injure, रेष्टास्मि
or रेपितास्मि, Desid. रिरिपिषति or रिरिपिषति, Deri. रिष्ट, रेपितव्य
or रेष्टव्य, रेपितुं or रेष्टुं, रिषित्वा or रेपित्वा or रिष्ट्वा.

रु (रुङ्—Anit) 1 A. गतिरेपणयोः । to go, to kill. रवते, रुरुवे, रवि-
ताहे, रविष्यते, अरविष्ट, रविषीय.

रुच् (रुच्—Set) 1 A. दीप्तावभिप्रीतौच । to shine, to please, to like,
to appear good, Aor. अरुचत् or अरोचिष्ट. Caus. रोचयते, अरु-
रुचत, Desid. रुरुचिषते or रुरोचिषते, Deri. रुचित or रोचित,
रुचित्वा or रोचित्वा.

रुट् (रुट्-Set) 1 A. प्रतिघाते । to strike, to oppose, Aor. अरुटत्
or अरोटिष्ट.

रुट् (Set) 1 P. उपघाते । to strike down, to fell.

- रुंद् (रुटि—Set) 1 P. स्तेये । to steal, to rob. .
 रुंद् (रुटि—Set) 1 P. स्तेये गतौच । to steal; to be lame, to go.
 रुंद् (रुटि—Set) 1 P. स्तेये । to steal.
 रुंद् (Set) 1 P. हिंसायाम् । to kill, Act. रोषितारिमि, रोषारिमि, Desid. रुरुषिपति or रुरोषिपति Deri. रुष्ट, रुषित्वा or रोषित्वा or रुष्टा, रोषितुं or रोष्टुं.
 रुह (Anit) 1 P. बीजजन्मानिषादुभविच । to grow from seed, to become manifest, to grow, to rise, to ascend. रोढारिमि, रोक्षयति, अरोक्षयत्, अरुक्षत्, रुद्धारसं, Caus. रोहयति—ते or रोपयति—ते, अरुरुहत्—त or अरुरुपत्—त, Dosid. रुक्षति, Deri. रूढ, रोह्य, रोहुं, रूढा, आरुह्य.
 रूप (Set) 1 P. भूषायां । to decorato, to smear, to cover.
 रेक् (रेळु—Set) 1 A. संकायाम् । to doubt, Caus. Aor. अरिरेकत्—त.
 रेद् (रेट्—Set) 1 P. परिभाषणे । to speak, to ask, to request, Caus. Aor. अरिरेटत्—त.
 रेप् (रेप्—Set) 1 A. गतौ । to go, to move, Caus. Aor. अरिरेपत्—त.
 रेभ् (रेभु—Set) 1 A. शब्दे । to speak, Caus. Aor. अरिरेभत्—त.
 रेव् (रेव्—Set) 1 P. प्लायगतौ । to leap, to go, to move, Caus. Aor. अरिरेवत्.
 रेष् (रेष्—Set) 1 A. अव्यक्ते शब्दे । to utter an inarticulate sound, to neigh, to roar. Caus. Aor. अरिरेपत्—त.
 रे (Anit) 1 P. शब्दे । to sound.
 रोद् (रोड्—Set) 1 P. अनादरे उन्मादेच । to despise, to be mad, Caus. Aor. अरुरोडत्—त.
 लग् (Set) 1 P. गतौ । to go, to move, Aor. अलखीत्, अलाखीत्.
 लग् (लगे-घटादिः—Set) 1 P. संगे । to adhere to, to become united, to come in contact, to happen, to approach, to touch, to produce an effect. Caus. लगयति—ते, अलीलगत्—त, Pass. Aor. अलगि, अलागि, Deri. लग्न, rarely लगित.

लंघ् (लखि—Set) 1 P. गतौ । to go or move.

लंग् (लगि—Set) 1 P. गतौ । to go, to limp.

लघ् (लधि—Set) 1 P. शोषणे । to dry up, to diminish, to mount upon.

लघ् (लधि—Set) 1 A. गत्यर्थे—भोजननिवृत्तौच । to go, to fast, to transgress.

लच्छ् (Set) 1 P. लक्षणे । to mark.

लज् (Set) 1 P. भर्जने । to fry, to roast, Aor. अलजीत् or अलाजीत्.

लञ् (लजि—Set) 1 P. भर्जने । to fry, to roast, to blame, to traduce.

लद् (Set) 1 P. बाल्ये । to be a child, to act or talk like a child, to cry. Caus. अलटीत्—अलाटीत्.

लड् (Set) 1 P. विलासे । to play, Aor. अलंडीत्, अलौंडीत्, Caus. लाडयति—ते.

लड् (घटादिः—Set) 1 P. जिह्वोन्मथने । to loll the tongue, to churn, to blame, to harass, Aor. अलडीत्, अलाडीत्, Caus. लडयति—ते Pass. Aor. अलडि, अलाडि.

लंड् (ओलडि—Set) 1 P. उत्क्षेपणे । to throw up, Desid. लिलंडिष्यति.

लंड् (लडि—Set) 1 P. भाषायाम् दीप्तौच । to speak, to shine.

लप् (Set) 1 P. व्यक्तायां वाचि । to speak, to prate, to whisper, Aor. अलपीत् or अलापीत्.

लभ् (डु-लभ-प्—Anit) 1 A. प्राप्तौ । to get, to obtain, to take, to have to find, to be able, to know. लब्धाहे, लप्स्यते, अलप्स्यत. अलब्ध, लप्सीय, Pass. लभ्यते, लप्स्यते, अलंभि or अलाभि, but with प्र, उप Aor. प्रालंभि, उपालंभि, Caus. लंभयति—ते, अललंभत्—त. Desid. लिप्सते, Deri. लब्ध, लभ्य, with आ-आलभ्य, लब्धुं, लब्ध्वा, लब्धिम (produced by gain), लभा (gain).

लंघ् (लवि—Set) 1 A. शब्देऽवलंसनेच । to sound, to delay, to fall, to hang down.

- लय् (लय—Set) 1 A. गतो । to go, to move.
 लय् (Set) 1 P. गतो । to go, to move.
 लस् (Set) 1 P. विष्टासे । to play, Caus. लालयति
 लप् (लर्प—Set) 1 U. कांतौ । to wish, to long for.
 लस् (Set) 1 P. श्लेषणक्रीडनयोः । to embrace, to play, to shine.
 Aor. अलसीत् or अलासीत् Deri. लासित, also लस्त (embraced),
 लास्य.
 लाग् (लाय्—Set) 1 P. शोषणालमर्थयोः । to dry; to adorn, to suf-
 fice; Caus. Aor. अललायत्—त.
 लाप् (लाय्—Set) 1 A. सामर्थ्ये । to be able, Caus. Aor. अललायत्—त.
 लाज् { Set } 1 P. भर्त्सने मर्जनेच । to blame, to fry.
 लाज् { लाजि }
 लाष्ट् (लाच्छि—Set) 1 P. लक्षणे । to mark; to distinguish.
 लिग् (लिगे—Set) 1 P. गतो । to go; to move; (with आ to
 embrace.)
 ली (Anit) 1 P. ब्रवीकरणे । to molt—लयति, अलयत्, लयतु, लयेयं,
 लिलाय, लिलयिष्य or लिलेय, लेतास्मि, लेप्स्यति, अलेप्स्यत्, अलेपीत्,
 लीयासं, Pass. लीयते, लेप्स्यते or लायिष्यते, अलायि, अलेयि or अला-
 यिषि, Caus. लाययति—ते, अलीलयत्—त. Desid. लिलीपाति, Deri.
 लीत, लेय, लेतुं, लेवय, लीत्वा, लयत्, लेप्स्यत्.
 लृच् (Set) 1 P. अपनयने । to remove; to pluck; Pass. लृच्यते.
 Deri. लृचित्वा or लृचित्वा.
 लृज् (लृजि—Set) 1 P. हिंसा—चलीदान—निकेतन—भाषायां—दीप्तौच । to
 injure; to be strong; to take; to dwell; to speak; to shine.
 लृद् (Set) 1 P. विलोढने । to churn; to agitate; to be connected;
 to wallow; to roll; Caus. Aor. अल्लुटत्—त or अल्लोटत्—त,
 Desid. ललुटिषति or ललोटिषति, Deri. ललुटित or लोटित, ललुटित्वा
 or लोटित्वा.
 लृद् { Set } 1 A. प्रतिघाते । to resist; to oppose; Aor. अलुटत् or
 or { Set } अलोटिट्, अलुटत् or अलोटिट्, Desid. ललुटिषते or
 लृद् { लृजि } ललुटिषते, ललुटिषते or ललोटिषते.

लुट् (Set) 1 P. उपघाते । Aor. to strike, to knock down; Caus. A. अल्लुटत्-त or अल्लोटत्-त. Desid. लुलुठिषति or लुलोठिषति.

लुङ् (Set) 1 P. विलोडने । to churn; to stir; to disturb; Desid. लुलुडिषति or लुलोडिषति, Deri. लुडित or लोडित, लुडित्वा or लोडित्वा.

लुंङ् { लुटि } (Set) 1 P. स्तेये—आलस्ये प्रतिघातेच । to steal; to rob;
or { लुठि } to plunder; to be idle; to resist; to be lame.

लुङ् (लुडि—Set) 1 P. स्तेये । to steal or rob.

लुंश्च (लुथि—Set) 1 P. हिंसा—क्लेशनयोः । to strike; to suffer pain.

लुंश्च (लुवि—Set) 1 P. अर्दने । to torment.

लुल् (Set) 1 P. विधुने । to move to and fro; to stir; to make tremulous.

लृप् (Set) 1 P. भूषायाम् । to decorate.

लेप् (लेप्—Set) 1 A. गतौ । to go; to move; Caus. Aor. आलि-
लेपत्-त.

लैण् (लैण्—Set) 1 P. गति—प्रेरण-श्लेषणेषु । to go; to approach; to embrace; to send.

लोक् { लोक् } (Set) 1 A. दर्शने । to see; to perceive; Caus. Aor.
or { लोचु } अल्लोकत्-त, अल्लोचत्-त.

लोङ् (लोङ्—Set) 1 P. उन्मादे । to be mad, Caus. Aor. अल्लोडत्-त.

लोष्ट् (लोष्ट्—Set) 1 A. संधाते । to heap up.

वङ् (Set) 1 P. रोषे संधातेच । to be angry; to collect.

वङ् (See) 1 P. गतौ । to go; to move; Aor. अवसीत् or अवासीत्.

वङ्क् (वङ्क्—Set) 1 A. कौटिल्ये गतौच । to be crooked; to go.

वङ्क् { वङ्क् } Set. 1 P. गतौ । to go; to move.
वङ्क् { वङ्क् }

वङ् (वङ्—Set) 1 A. गत्याक्षेपे । to go; to blame.

- गञ् (Set) 1 P. गती । to go; to move; Aor. अयजीत् or अयाजीत्.
 घञ् (घञु-Set) 1 P. गती । to go; Pass. वच्यते, Deri. वञ्चित्वा or वच्यत्वा.
 षट् (Set) 1 P. घेष्टने । to cover; to surround; Aor. अघटीत् or अवाटीत्, Caus. घाटयति-ते.
 षट् (घटादिः—Set) 1 P. परिभाषणे । to speak; Caus. घटयति-ते, अर्थावटत्-त, Pass. Aor. अवटि or अघाटि.
 षट् (Set) 1 P. स्थौल्ये । to become fat; Aor. अघटीत् or अवाटीत्.
 षण् (Set) 1 P. शब्दे । to sound. Aor. अवणीत् or अयाणीत्, Caus. Aor. अर्थावणत्-त, or अवयाणत्-त.
 षट् { घटि } Set) 1 P. विभाजने । to divide.
 वङ् (घटि-Set) 1 A. एकचर्यायाम् । to go alone.
 षट् (Set) 1 P. (for A see pages 17 & 18). व्यक्तीयांवाचि । to speak; to tell; to describe; to utter; Act. उयाद—ऊदे, उवदिथ—ऊदिपे, उयासं-वदिपीय, Pass. उयसे, Deri. उदित, पाय, also अवय (despicable), अनुय (unutterable), यादितुं, उदित्वा, अनुय, वदत्-मान, ऊदिवस्—ऊदान.
 वन् (Set) 1 P. शब्दे संभक्तौच । to sound; to honour; to aid; Aor. अवनीत् or अवानीत् Caus. धानयति-ते, Deri. धनित, धनितुं, धनित्वा.
 वन् (घनु—घटादिः—Set) 1 P. क्रियासामान्ये । to act; Caus. वनयति-ते, Deri. वत, वनित्वा, वत्वा.
 वङ् (यदि-Set) 1 A. अभिधादंस्तुत्योः । to salute respectfully; to praise.
 वप् (हु-वर्ष—Anit) 1 U. बीजसंताने छेदनेच । to sow; to plant; to procreate; to weave; to shave; to shear; Act. उवाप—ऊपे, उवापिथ, उवप्य—ऊपिपे. वप्तास्मि-हे, वप्स्यति-ते, अवप्स्यत्-त, अवाप्सीत्—अवप्स. उप्सासं-वप्सीय, Pass. उप्स्यते, वप्स्यते, अवापि, अवप्सि.

Desid. विवप्सति—ते, Deri. उत्स, वत्सव्य, वाप्य, वप्त्तुं, उप्त्वा, प्रत्युप्य, ऊपिवस् ऊपान, उप्विम.

वञ् (Set) 1 P. गतौ । to go; to move.

वम (हु-वम-Set) 1 P. उद्धिरणेऽङ् । to vomit; to drop; to emit; to give out; to reject; Caus. वमयति—ते or वामयति—ते, but with उद्, उद्धामयति—ते, Deri. वमित or वामित, वांत.

वय (वय—Set) 1 A. गतौ । to go; to move.

वर्च (वर्च—Set) 1 A. दीप्तौ । to shine.

वर्ष (वर्ष—Set) 1 A. स्नेहने । to melt; to love.

वर्ह (वर्ह—Set) 1 A. परिभाषण—हिंसा—प्रदानेषु । to speak; to kill or hurt; to give.

वल (वल—Set) 1 A. संवरणे संचरणेच । to cover; to move; Caus. वालयति—ते

वल् (घटादिः—Set) 1 P. संवरणे संचरणेच । to cover; to move; Caus. वलयति—ते, Pass. Aor. अवलि, अवालि.

वल्ग (Set) 1 P. गतौ । to go; to move; to jump; to gallop; to be pleased.

वल्भ (वल्भ—Set) 1 A. भोजने । to eat; to devour.

वल्ह (वल्ह—Set) 1 A. संवरणे । to be covered, to go; to move.

वल्ह (वल्ह—Set) 1 A. परिभाषण—हिंसा—प्रदानेषु । to speak, to kill or hurt; to give.

वप् (Set) 1 P. हिंसायाम् । to hurt; to kill; to injure; Aor. अवपीत् or अवापीत्.

वस् (Anit) 1 P. निवासे । to dwell; to live; Act. उवास, उवासिथ or उवस्थ, वस्तास्मि, वत्स्यति, अवत्स्यत्, अवात्सति, उष्यासं, Pass. उष्यते, वत्स्यते, अवासी, Caus. वासयते, Desid. विवत्सति, Deri. उषित, उषित्वा, प्रोष्य, वस्तुं.

यस् (यस्-Set) 1 A. गतो । to go; to move.

यह् (Anit) 1 U. प्रापणे to bear, to carry; to flow; to marry; to propel; Act उवाह—ऊढे, उवाहिय or उयोढ—ऊढिये, घोढारिम-हे, यक्षयति—ते, अयक्षयत्—त, अयाक्षीत्, अयोढ, उवासां—यक्षीय, Pass. उह्यते, यक्षयते, अयाहि, अयाक्षे, Caus. याहयति—ते, अयायहत्—त, Desid. विषक्षति—ते, Dori. ऊढ, याह्य or यह्य, योढुं, ऊढ्वा, घोह्य, यहत्—मान, यक्षयत्—माण, ऊढियस्—ऊढान.

यांश् (याक्षि-Set) 1 P. कांक्षायां । to wish; to desire.

यांश् (याछि-Set) 1 P. यांछायाम् । to desire; to wish.

याह् (याह्-Set) 1 A. प्रयत्ने । to endeavour; Caus. Aor. अय-याहत्—त.

विद् (Set) 1 P. आक्रोशेशब्देच । to enrage; to sound.

विथ् (विथ्-Set) 1 A. याचने । to beg; to ask; Caus. Aor. अवि-वेयत्—त.

विष् (विष्-Anit) 1 P. सेचने । to sprinkle; Act. वेपति, विषेप वेष्टारिम, वेक्षयति, विष्वासां, Dori. विष्ट, विपित्वा or विष्ट्वा, वेष्टुं.

वृग् (वृग्-Set) 1 P. वर्जने । to abandon, to leave.

वृ (वृ-ञ्-Set) 1 U. आवरणे । to cover; to conceal; Aor. वराति—ते, ववार—वव्रे, वरितास्मि—वरीतास्मि-हे, वरिष्यति—वरीष्यति—ते, अवी-वरत्—त, अवारीत्, अवरिष्ट, अवरिष्ट, अवृत, व्रिपासां, वरिषीय.

वृक् (वृक्-Set) 1 A. आदाने । to accept; to seize; वर्कते, Caus. Aor. अववीवृकत्—त, अववर्कत्—त.

वृश् (वृश्-Set) 1 A. आवरणे । to cover.

वृज् (वृजी-Set) 1 P. वर्जने । to avoid, वृक्त.

वृत् (वृत्-Set) 1 A. वर्तने । to be; to happen; to be present; to act; to tend to, वर्तते, ववृते, वर्तितहि, वर्तिष्यते, वर्त्यति, अवृत्त, अवर्तिष्ट, वर्तिषीय, Caus. Aor. अवर्तितत्—त or अववर्तत्—त, Desid. विवर्तिषते or विवृत्सति, Dori. वृत्त, वर्तित, वर्तिष्या, वृत्त्या, अनुवृत्त्य, वर्तितुं.

वृध् (वृधु-Set) 1 A. (but P. also in the second Future, Aorist, Conditional and Desiderative). वृद्धौ । to increase, to grow, to continue, to become joyful. वार्धिष्यते or वत्स्यति, अवार्धिष्यत or अवत्स्यत्, अवृधत् or अवर्धिष्ट, वार्धिषीय, Caus. Aor. अविवृधत्—त or अववर्धत्—त, Desid. विवार्धिषते or विवृत्सति, Deri. वृद्ध, वर्धितुं, वृद्धा or वर्धित्वा.

वृष् (वृषु-Set) 1 P. सेचन-हिंसा-क्लेशनेषु । to rain, to sprinkle, to kill, to afflict, to give pain, Caus. Aor. अविवृषत्—ते. or अववर्षत्—त, Deri. वृष्ट, वृष्टु or वर्षित्वा.

वे (वे-ञ्—Anit) 1 U. तंतुसंताने । to weave, to sew, to compose. वयति—ते. उवाय-ऊवे or ऊये, उवायिथ-ऊविषे or ऊयिषे (also ववै-ववे, वविथ or ववाथ—वविषे), वातास्मि—हे, वास्यति—ते, अवास्यत्—त, अवासीत्—अवास्त, ऊयासं—वासीय, Pass. ऊयते, वाताहे or वायिताहे, अवाहि, अवासि or अवायिषि, Caus. वाययति—ते, अविवयत्—त, Desid. विवासाति—ते, Deri. उत, वेय, वातव्य, वातुं. उत्वा, प्रवाय, वयत्—मान, वास्यत्—मान.

वेण् { वेण् } —Set 1 U. गति—ज्ञान—चिंता—निशामन—वादित्र—ग्रह-
or { वेण् } णेषु । to go, to know, to consider, to play on an
वेन् { वेन् } instrument, to take, Caus. Aor. अविवेणत्—त,
अविवेनत्—त.

वेथ् (वेथु—Set) 1 A. याचने । to beg, to ask, Caus. Aor. अविवेथत्—त.

वेप् (वृ-वेप्—Set) 1 A. कंपने । to tremble, to shake, Caus. वेपयति, Aor. अविवेपत्.

वेल { वेल } Set 1 P. चलने । to go, to move; to shake; to
वेल { वेल } tremble; Caus. वेलयति, Aor. अविवेलत्.

वेष्ट् (वेष्ट—Set) 1 A. वेष्टने । to surround, to dress, Caus. Aor. अविवेष्टत्—त or अववेष्टत्—त.

वेह् (वेह्—Set) 1 A. प्रयत्ने । to endeavour, Caus. Aor. अविवेहत्—त.

६ (ओ-ये-Anit) 1 P. शोषणे । to be dry, to be languid, Act. वायति, Caus. वापयति-ते, but when meaning "to shake, to tremble" वाजयति-ते, Aor. अशीपयत्-त् or अविपयत्-त्. Desid. विद्यासति, Deri. घान, निर्घाण.

व्यथ् (घटादिः-Set) 1 A. मयचहनयोः । to be vexed, to fear, to become dry, Caus. व्यथयति only. Aor. अविव्यथत्-त्, Pass. Aor. अव्यथि-अव्याथि.

व्यय् (व्यय-Set) 1 U. गतो । to go, to move.

व्ये (व्ये-अन्-Anit) 1 U. संवरणे । to cover, to veil, Act. व्यपति-ते, विव्याप-विव्ये, विव्यापिथ, विविपे, व्यातास्मि-हे, व्याप्यति-ते, अव्यापयत्-त्, अव्यासीत्-अव्यात, पीयासं-व्यासीत्, Pass-वीयते, व्याप्यते or व्यापिष्यते, अव्यापि, Caus. व्यापयति-ते, अपिव्ययत्-त्, Desid. विव्यासति-ते Deri. यात, व्येय, व्यातुं. पीत्या. संव्याप, परिव्याप or परिवीप.

व्रज् (Set) 1 P. गतो । to go.

व्रण् (Set) 1 P. शब्दे । to sound, Aor. अव्रणीत् or अव्रणीत्.

शङ्क् (शङ्कि-Set) 1 A. शंकायाम् । to fear, to doubt, to suspect.

शच् (शच्च-Set) 1 A. व्यक्तायाम्वाचि । to speak, to say, to tell.

शद् (Set) 1 P. रुजाविशारणमप्यसादेनधु । to be sick, to divide, to pierce, to go, to be weary, Aor. अशटीत् or अशाटीत्.

शद् (Set) 1 P. केतये । to cheat, to defraud, Aor. अशटीत् or अशाटीत्.

शण् (घटादिः-Set) 1 P. दानेमतौच । to give, to go, Aor. अशणीत् or अशानीत्, Caus. शणयति-ते, Pass. Aor. अशणि-अशानि.

शङ् (शङ्ङि-Set) 1 A. रुजायां संपातेच । to hurt, to cause disease, to collect.

शद् (शद्-Anit) 1 P. (A. in conjugational tenses). शातने । to perish, to fall, to wither, to decay. शियते, अशीयत्, शीयतां, शीयिष्य, शशाद्, शोदिष्य, or शशत्थ, शत्तास्मि, शतयति, अशतयतां

अशदत्, शयासं, Caus. शातयति-ते, but शादयति-ते, meaning 'to cause to go.' अशीशतत्-त, अशीशदत्-त Desid. शिशत्सति, Deri. शन्न, शसुं, शत्वा, आशय, शीयमान.

शप् (शप—Anit) 1 U. आक्रोशे । to curse, to imprecate, to swear. (A. to conjure, to promise, to blame). शप्तास्मि—हे, शप्स्यति—ते, अशप्स्यत्—त, अशाप्सीत्—अशप्त, शप्सासं, शप्सीय, Caus. शापयति-ते, अशीशपत्—त, Desid. शिशप्सति—ते, Deri. शप्त, शप्य, शप्नुं, शप्त्वा.

शर्च् (Set) 1 P. गतौ । to go, to move.

शर्च् (Set) 1 P. हिंसायाम् । to kill.

शल् (Set) 1 P. गतौ । to go, to move.

शल् (शल—Set) 1 A. चलनसंवरणयोः । to shake, to cover.

शल्म् (शल्म्—Set) 1 A. कथने । to praise, to boast.

शव् (Set) 1 P. गतौ । to go, to move, Aor. अशवीत्—अशावीत्.

शश् (Set) 1 P. प्लुतगतौ । to jump, to dance, Aor. अशशीत्—अशाशीत्.

शष् (Set) 1 P. हिंसायाम् । to kill, Aor. अशपीत्, अशापीत्.

शस् (शसु—Set) 1 P. हिंसायाम् । to kill, Aor. अशसीत्, अशासीत्; Deri. शस्त, शस्त्वा, or शसित्वा.

शञ् (शंसु—Set) 1 P. स्तुतौ दुर्गतौच । to praise, to be in distress, to tell, to indicate, Bene. शस्यासं, Pass. शस्यते, Deri. शस्त. शस्य or शस्य, शंसितुं, शंसित्वा or शस्त्वा, प्रशस्य.

शञ्च (आङ्शसि—Set) 1 A. always with आ. इच्छायाम् । to wish, to expect, to bless, Bene. आशंसिषीथ, Pass. आशंस्यते, Deri. आशंसित.

शाव् (शाव्—Set) 1 P. व्याप्तौ । to pervade, Caus. Aor. अशशावत्-त.

शाड् (शाड्—Set) 1 A. श्लाघायाम् । to praise, Caus. Aor. अशशाडत्-त.

शान् (शान्—Set) 1 U. तेजने । to whet, Act शिशंसाति—ते, शिशंसांचक्र—चक्र, शिशंसांस्तास्मि—हे.

शाल् (शाल्—Set) 1 A. श्लाघापां दीप्तौ च । to praise, to shine, to be endowed with, to tell, Caus. Aor. अशालत्—त्.

शिक्ष् (शिक्ष्—Set) 1 A. विदोपादाने । to learn, to practise.

शिब् (शिब्—Set) 1 P. गतौ । to go, to move.

शिष् (शिष्—Set) 1 P. आघ्राणे । to smell.

शिद् (Set) 1 P. अनादरे । to disregard.

शिष् (considered Anit by Madhav and others but it is Set according to Bopadeo and others) 1 P. हिंसायाम् । to kill, to leave as a remainder. शेषति, शेषितास्मि—शेषास्मि, शेषिष्यति—शेषयति.

शीक् (शीक्—Set) 1 A. सेचने । to sprinkle, to wet, Caus. Aor. अशीशीकत्—त्.

शीक् (Set) 1 P. आमर्षणे । to be angry, to touch, Caus. Aor. अशीशीकत्—त्.

शीम् (शीम्—Set) 1 A. कथने । to boast, Caus. Aor. अशीशीमत्—त्.

शील् (Set) 1 P. समाधौ । to meditate, to intend.

शुच् (Set) 1 P. शोके । to regret, to grieve for, to bewail, Desid. शुशोचिषति or शुशुचिषति, Caus. Aor. अशुशुचत्—त्, Deri. शुचित or शोचित, शुचित्वा or शोचित्वा.

शुच्य् (Set) 1 P. स्नान-पीडन—सुरा-संपानेषु । to perform ablution, to squeeze out juice, to distil.

शुद् { Set } 1 P. प्रतिपाते । to resist, to go lame.
शुदि { शुदि }

शुध् (Set) 1 P. शुद्धौ । to purify.

शुम् { Set } 1 P. भाषणे भासने हिंसायां च । to speak, to shine, to
शुम् { kull, Aor. अशोभीत्, Desid शुशुभिषति or शुशोभिषति,
शुशुभिषति.

शुम् (शुम्—Set) 1 A. दीप्तौ । to shine, to look beautiful, Aor. अशुमत् or अशोभिष्ट Desid शुशुभिषति or शुशोभिषति, Deri शुभित or शोभित, शुभित्वा or शोभित्वा.

श्ल (Set) 1 P. रुजायांसंघातेच । to be ill, to collect.

श्लप् (Set) 1 P. प्रसवे । to bring forth.

शृध् (शृधु—Set) 1 A. (but P. also in the 2nd Future, Aorist and Conditional). शब्दकुत्सायां । to break wind, शर्धिताहे, शर्धिष्यते or शर्त्स्यति, अशर्धिष्यत, अशर्त्स्यत्, अशृधत्, अशर्धिष्ट, Caus. Aor. अशशर्धत्—त, or अशशृधत्—त Desid शिशर्धिषते, शिशृत्सति, Deri. शृद्ध, शृद्धा or शर्धित्वा.

शृध् (शृधु—Set) 1 U. उन्दने । to moisten, to wet, to cut off.

शल् (शैल्—Set) 1 P. गतौ । to go, to move, Caus. Aor. अशि-
शैलत्-त.

शेव् (शेव्—Set) 1 A. सेवने । to worship, to serve, Caus. Aor. अशिशेवत्-त.

शै (Anit) 1 P. पाके । to cook, शायति, शशौ, शशिथ, शशाथ, शातास्मि, शास्यति, अशासीत्, शायार्स.

शोण् (शोण्—Set) 1 P. वर्णगत्योः । to be red, to go, Caus. Aor. अशुशोणत्—त.

शौट् (शौट्—Set) 1 P. गर्वे । to be proud, Caus. Aor. अशुशौटत्-त.

श्चुत् } श्रुतिर् { (Set) 1 P. क्षरणे । to ooze, to diffuse Aor. अश्चु-
or } श्रुतिर् { तत् or अश्चोतीत्, Desid. चुश्चुतिषति, or चुश्चोतिषति.
श्चुत् } श्रुतिर् { श्रुतित or श्रुतित, श्रुतित्वा, or श्रुतित्वा.

श्मील् (Set) 1 P. निमेषणे । to wink.

श्यै (श्यै-ङ्—Anit) 1 A. गतौ । to go, to move, to wither: to dry up, Deri. श्यान, also शनि or शीत (cold).

अंक { अकि—Set) 1 A. }
अङ् { अग्नि—Set) 1 P. } गतौ । to go, to move.

अण् (घटादिः—Set) 1 P. दाने । to give, Aor. अअणीत्, अअणीत्, Caus. अणयति—ते, Pass. Aor. अआणि.

अथ् (घटादिः—Set) 1 P. हिंसायाम् । to kill.

अथ् (आथि—Set) 1 A. शैथिल्ये । to loosen.

अंम् (अंम्-Set) 1 A. प्रमादे । to be careless, to err.

अभि (अभि-म्-Set) 1 U. सेवायां । to serve, to depend upon. अपति-
ते, शिवाय-शिभिषे, अपितारिभ-हे, शीवासं-अपिपीय, Pass.
शीयते, Caus. आयपति-ते, अशिअयत्-त, Desid. शिभीपति-ते
or शिभापिपति-ते.

अभि (अभि-Set) 1 P. दाहे । to burn, Deri. भिष्ट, भिपित्वा, भेपि-
त्वा or भिष्टा.

अभि (Anit) 1 P. गतो । to go, to move.

अभि (Anit) 1 P. अपणे । to cook, Bene. आयासं or अपास.

अभि (अभि-Set) 1 P. संपाते । to heap together, to collect.

अभि { अहि-Set 1 A. } गतो । to go, to move.
अभि { अहि-Set 1 P. }

अभि (अभि-Set) 1 P. हिंसायाम् । to hurt, Aor. अभिपीत्,
अभिपीत् Caus. अभिपति-ते Pass. Aor. अभिपि, अभिपि.

अभि (अभि-Set) 1 P. व्याप्तौ । to pervade, to penetrate, Caus.
Aor. अभिप्रासत्-त.

अभि (अभि-Set) 1 A. कृत्यने । to praise, to flatter, to boast.
Caus. Aor. अभिप्रासत्-त.

अभि (अभि-Set) 1 P. दाहे । to burn, Deri. भिष्ट, भिपित्वा,
भेपित्वा or भिष्टा.

अभि (अभि-Set) 1 A. संपाते । to heap together, to collect, to
versify, Caus. Aor. अभिप्रासत्-त.

अभि (अभि-Set) 1 P. संपाते । to collect, Caus. Aor. अभिप्रासत्-त,

अभि { अहि-Set } (Set) 1 A. गतो । to go.
अभि { अहि-Set }

अभि (अभि-Set) 1 P. आशुगमने । to run.

अभि (अभि-Set) 1 P. गतिवृद्धयोः । to move, to increase, to
grow, to swell, अपति, शिवाय, अशाय, शिवायि, अशायि

श्वयितास्मि, अश्वयीत्, अशिथियत्, अश्वत्, श्रयासं, Pass. श्रयते, श्वयिष्यते or श्वायिष्यते, अश्वायि, Caus. श्वाययति—ते, Aor. अशिथयत्—त, or अश्वशयत्—त, Desid. शिथयिष्यति, Desid. of the Caus. शिथाययिष्यति—ते, or श्रयाययिष्यति—ते, Deri. श्रुत, श्वय, श्वयितुं, श्वयित्वा, उच्छ्रय.

श्वित् (श्विता—Set) 1 A. वर्णे । to be white, Aor. अश्वितत्, अश्वेतिष्ठ, Deri. श्वेदित, श्वित्त.

श्विद् (श्विदि—Set) 1 A. श्वेत्ये । to be white.

*ष्ठिक् (ष्ठिक्—Set) 1 P. निरसने । to spit, to sputter. ष्ठीवाति, तिष्ठेव or तिष्ठेव, Cau. Aor. अतिष्ठिक्त् or अतिष्ठिक्त्, Desid. तिष्ठेविष्यति, तुष्ट्युपति, तुष्ट्युपति, Deri. ष्ठूत, ष्ठेवित्वा, ष्ठूत्वा.

ष्वक् (ष्वक्—Set) 1 A. गतौ । to go.

सग् (पगे-घटादिः—Set) 1 P. संवरणे । to cover, Caus. सगयति—ते.

सच् (पच्—Set) 1 A. सेचने सेवने च । to sprinkle, to serve.

सच् (पच्—Set) 1 U. संमवाये । to be associated with, Aor. असचीत्, असाचीत्.

संज् (पंज्—Anit) 1 P. संगे । to cling to, to fasten, to embrace, Act. सजति, असजत्, सजतु, सजेयं, ससंज, ससंजिथ, ससंक्थ, संक्तास्मि, संक्षयति, असंक्षयत्, असांक्षीत्, सज्यासं, Pass. सज्यते, संक्षयते, असंजि, Desid. सिसंक्षति, (अभिषिपंक्षति). Deri. सक्त, संज, संक्तुं, संक्त्वा, सजत्, सेजिष्व.

सद् (पद्—Set) 1 P. अवयवे । to be a part or portion, Aor. असटीत्, असाटीत्.

सद् (पद्—Anit) 1 P. विभरणगत्यवसादनेषु । to divide, to break,

* A number of roots beginning with स् are written in the Dhâtupâṭha with प् to indicate that the स् is changed to ष् after certain prepositions. These roots will be found under स् in their proper order.

to go, to wither, to despond, to be weary, Act. सीदति, असीदत्, सीदतु, सीदीयं, (निषीदति), ससाद, सेदीय, ससत्य, ससास्मि, सस्यति, असत्स्यत्, असदत्, सायासं, Desid. सिष्यति, निषिष्यति, Deri. सज्ज, साय, सस्य, सत्या, निषय, सीदत्, सेदीयत्.

सञ् (षञ्-Set) 1 P. संमन्तो । to divide, Aor. असनीत्, असानीत्, Bena. सन्यासं, सायासं, Pass. सन्यते, सायते, असानि. Caus. सानयति—ते, असीपनत्—त, Desid. सिषानिषति or सिषासति—

सप् (षप्-Set) 1 P. समयाये । to connect, Aor. असपीत्, असपीत्.

सम् (षम्-Set) 1 P. वैकृत्ये । to be composed.

संश् (षंश्-Set) 1 P. संवधने । to go, to creep.

सर्श् (षर्श्-Set) 1 P. गतो । to go, to move.

सर्ष (षर्ष-Set) 1 P. गतो हिसायांच । to go, to kill.

सर्ह (षर्ह-Set) 1 P. गतो । to go, to move.

सस्ज् (षस्ज्-Set) 1 U. गतो । to go, to become ready, Act. सज्जति—ते, etc.

सह् (षह्-Set) 1 A. मर्षणे । to suffer, to forbear, to be patient, to wait, to be able to resist, to conquer, to stop, Act. सेहिताहे or सोढाहे, Deri. सीढ, परिसोढ, विसोढ, सहितव्य or सोढव्य, सहितु or सोढुं, सहित्वा or सोढ्वा, प्रसह्य, सहमान, सेहान.

सिद् (षिद्-Set) 1 P. अनादरे । to disregard.

सिष् (षिष्-Set) 1 P. गतो । to go, (The initial स् is not changed to ष after prepositions in this case). Desid. सिषिषति or सिसेषिषति, Deri. सिद्ध, सिषित्वा, सेषित्वा, सिद्धा.

सिष् (षिष्-Wet) 1 P. शास्त्रे मांगल्येच । to ordain, to instruct, to do an auspicious act, to turn out auspiciously, to ward off, to restrain, to interdict, Act. सिष्य, सिष्येधिय or सिषेद्ध, सेषित्वास्मि, or सेद्धास्मि सेषिष्यति or सेत्स्यति, असेषिष्यत् or असेत्स्यत्, असेत्सीत् or असेषीत्, सिष्यासं, Desid. सिषिष्यति or सिसेषिषति or सिषिष्यति, Deri. सिद्ध, सेद्धव्य or सेषितव्य, सेषितुं or सेद्धुं, सिद्ध्वा, or सेषित्वा or सिषित्वा.

सिन्व् (पिबि—Set) 1 P. सेचने । to sprinkle . .

सिभ् (पिबु—Set) 1 P. हिंसायां । to kill, Deri. सिब्ध, सिभित्वा, सेभि-
त्वा, सिब्ध्वा, सेभितुं.

सिंभ् (पिंभु—Set) 1 P. हिंसायां । to kill, Deri. सिब्ध, सिंभित्वा, सिब्ध्वा-
सीक् (सीक्—Set) 1 A. सेचने । to sprinkle, Caus. Aor. असिसीकत्—त.

सु (पु—Anit) 1 P. प्रसवैश्वर्ययोः । to bring forth, to possess
power or supremacy, to permit. Act. सवति, सुवाव, सुषविथ,
सुपोथ, सोतास्मि, सोष्यति, असावीत्, असौषीत्, सूयासं, Pass. सूयते
असावि, Caus. सावयति—ते, असूषवत्—त, Desid. सुसूषति, Deri.
सुत, सुत्वा, प्रसृत्य, सोतुं.

सुभ् { पुभ् }
सुंभ् { पुंभ् } (Set) 1 P. भाषाहिंसयोः । to speak, to kill.

स्रद् (पृद—Set) 1 A. क्षरणे । to distil, to strike, to hurt, to de-
stroy, to leak, to deposit.

स्रर्क्ष् (पूर्क्ष—Set) 1 P. आदरे । to respect.

स्रर्क्ष्य् (पूर्क्ष्य—Set) 1 P. ईर्ष्यायां । to envy, to despise.

सृ (Anit) 1 P. गतौ । to go, to move, to approach, to slip,
to blow, to flow, Act. सरति, ससार, सर्तास्मि, सरिष्यति, अस-
रिष्यत्, असार्पित्, स्त्रियासं, Pass. स्त्रियते, सरिष्यते or सारिष्यते,
असारि, Caus. सारयति—ते, असारित्—त, Desid. सिसीर्षति, Deri.
सृत, सर्तव्य, सार्य, सर्तुं, सृत्वा, अपसृत्य, सरत्, सरिष्यत्, ससृवस् .

सृ (Anit) 1 P. आशुगमने । to run, Act. धावति, अधावत्, धावतु,
धावेयं.

सृप् (मृप्—Anit) 1 P. गतौ । to go, to creep, Act. सर्पति, ससर्प,
सर्तास्मि or स्रप्तास्मि, सप्स्यति or स्रप्स्यति असप्स्यत् or अस्रप्स्यत्,
असृपत्, सृप्यासं, Pass. सृप्यते, सप्स्यते, or स्रप्स्यते, असर्पि,
Caus. सर्पयति—ते, अससर्पत्—त or असिसृपत्—त. Desid.
सिसृप्सति, Deri. सृत, सर्पितव्य or स्रप्तव्य, सृप्य, सर्पुं. or स्रप्तुं.

हृम् (हृम्-Set) 1 P. हिंसायां । to kill, to slay, Deri. हृन्, हृन् । हृम्-Set । हृन् ।

सेह् (सेह्-Set) 1 A. गतौ । to go, to move, Caus. Aor. असिसेहत्-त्.

सेल (सेल-Set) 1 P. गतौ । to go, to move, Caus. Aor. असिसेलत्-त्.

सेव् (सेव्-Set) 1 A. सेवने । to serve, to honour, to follow, to use, to enjoy, to cultivate, to practise, to devote oneself to, to inhabit, to frequent, to guard, to protect, Caus. Aor. असिसेवत्-त्.

से (वै-Anit) 1 P. क्षये । to waste away, to decline.

स्कंद् (स्कंदि-Anit) 1 P. गतिशोषणयोः । to go, to be dry, Act. स्कंत्तास्मि, स्कंत्स्यति, अस्कंत्स्यत्, अस्कदत्, or अस्कांत्सीत्, स्क्रयासं Pass. स्क्रयते, Deri. स्कन्न, विस्कन्न, परिस्कन्न, or, परिष्कण्ण, स्कंत्तुं, स्कंत्ता.

स्कंभ् (स्कंभि-Set) 1 A. प्रतिबन्धने । to obstruct.

स्कृंद् (स्कृदि-Set) 1 A. आप्रवणे । to jump, to raise, to lift.

स्वद् (घटादि-Set) 1 A. विद्राघने । to destroy, to cut, Caus. स्वदयति-ते.

स्वल् (घटादि-Set) 1 P. संचलने । to stumble, to totter, to deviate, to blunder, to err, to stammer, to drop, Caus. स्वलयति-ते.

स्तक् (टक्-घटादि-Set) 1 P. प्रतिघाते । to resist, to repel, Aor. अस्तकीत्, अस्ताकीत्, Caus. स्तकयति-ते.

स्तक्ष् (टक्-Set) 1 P. गतौ । to go, to move.

स्तग् (टगे-घटादि-Set) 1 P. संवरणे । to cover, Caus. स्तगयति-ते, अतिटग्-त्.

स्तन् (घटादि-Set) 1 P. शब्दे । to sound, to thunder.

स्तम् (टम्-Set) 1 P. वैकल्ये अवैकल्येच । to be confused, not to be confused.

स्तंभ् (टंभि-Set) 1 A. प्रतिबन्धने । to stop, to hinder, to become stiff or naughty, to paralyze, to fix firmly.

स्तिप् (टिप्-Set) 1 A. शरणे । to ooze, Caus. Aor. अतिष्टेपत्-त.

स्तुच् (टुच्-Set) 1 A. प्रसादे । to be pleased.

स्तुभ (टुभु-Set) 1 A. स्तम्भे । to stop, Deri. स्तुब्ध, स्तुभित्वा,
स्तोभित्वा, स्तुब्ध्वा.

स्तुक्ष् (टुक्ष्-Set) 1 P. गतौ । to go, to move.

स्तेप् (टेप्-Set) 1 A. क्षरणे । to ooze, Caus. Aor. अतिष्टेपत्-त.

स्तै (टै-Anit) 1 P. वेष्टने । to cover, to adorn.

स्त्यै (ट्यै-Anit) 1 P. शब्दसंघातयोः । to sound, to collect into a
heap, to spread about, to crowd, Caus. स्त्यापयति-ते. आतस्त्य-
पत्-त or अतिष्ट्यपत्-त. Desid. तिस्त्यासति, तिष्ट्यासति.

स्थग् (ष्टग्-घटादिः-Set) 1 P. संवरणे । to cover, to conceal, Caus.
स्थगयति-ते, अतिष्टगत्-त.

स्थल् (ष्टल्-Set) 1 P. स्थाने to stand firm.

स्था (ष्ठा-Anit) 1 P. (for A see page 18). गतिनिवृत्तौ । to stand,
to stay, to be; तिष्ठति-ते, तस्थौ-स्थे, तस्थिथ or तस्थाय-स्थिषे.
स्थातास्मि-हे. अस्थात्-अस्थित. स्थेयासं-स्थासीय. Pass. स्थीयते.
स्थास्यते or स्थायिष्यते. अस्थायि Caus. स्थापयति-ते. अतिष्टिपत्-
त. Desid. तिष्ठासति-ते Deri. स्थित-स्थेय. स्थातुं. स्थित्वा. तिष्ठाय,
तिष्ठत्-मान. स्थास्यत्-मान. तस्थिवस्-तस्थान.

स्ते (ष्ते-Anit) 1 P. वेष्टनेऽशोभायांच । to cover, to wrap, to adorn.

स्पंद (स्पदि-Set) 1 A. किञ्चिच्चलने । to throb, to quiver, Caus.
स्पंदयति, अपस्पंदत्.

स्पर्प् (स्पर्प्-Set) 1 A. संघर्षे । to contend with, to vie with, to emu-
late, to challenge.

स्पृक्ष् (स्पृक्ष्-Set) 1 U. चापन स्पर्शनयोः । to obstruct, to touch, to
perceive clearly, to undertake, to string together, Aor.
अस्पृक्षीत्, अस्पृक्षीव.

स्फाय् (स्फायी—Set) 1 A. वृद्धौ । to grow fat, to increase, to expand, Caus. स्फावयति—ते, अपिस्फवत्—त. Deri. स्फाति.

स्फुद् (स्फुट—Set) 1 A. विकसने । to burst; to blossom; to blow, Desid. पुस्फुटिषते, पुस्फोटिषते, Deri. स्फुटित or स्फोटित.

स्फुद् (स्फुटि—Set) 1 P. विशरणे । to split open, Aor. अस्फुटत् or अस्फोटीत्, Desid. पुस्फुटिषति or पुस्फोटिषति.

स्फुद् { स्फुटि—Set 1 P. } विकसने । to open, to expand.
स्फुद् { स्फुटि—Set 1 A. }

स्फुर्च्छ् (स्फुर्च्छा—Set) 1 P. विस्तृतौ । to spread, to extend, to forget, Act. स्फुर्च्छति, Deri. स्फुर्च्छित, स्फूर्ण.

स्फूर्ज् (हु—ओ—स्फूर्जा—Set) 1 P. वज्रनिर्घोषे । to thunder, to explode, to glitter, to burst, Deri. स्फूर्जित, स्फूर्ण, स्फूर्जथुः (a clap of thunder).

स्मि (स्मि—इ—Anit) 1 A. हृष्यद्भस्ते । to smile, to expand, to bloom, Act. स्मयते, सिष्मिये, स्मेताहे, स्मेष्यते, अस्मेष्यत, अस्मेष्ट, स्मेषीय, Pass. स्मीयते, स्मेष्यते or स्मायिष्यते, अस्मायि, अस्मेयि or अस्मायिषि, Caus. स्माययति or स्मापयते, असिष्मयत् or असिष्मयत्, Desid. सिस्मापिषते.

स्मील् (Set) 1 P. निमेषणे । to wink.

स्मृ (Anit) 1 P. चिन्तायाम् । to remember, to recollect, to think upon, to recite mentally, to record in a "Smriti", Act. स्मरति, सस्मार, सस्मर्च, स्मर्तास्मि, स्मरिष्यति, अस्मरिष्यत्, अस्मार्षीत् स्मर्षासं, Pass. स्मर्यते, अस्मारि, स्मरिष्यते or स्मारिष्यते, Caus. स्मरयति—ते, Desid. हुस्मृषते, Deri. स्मृत, स्मर्तु स्मृत्वा.

स्मृ (घटादिः—Anit) 1 P. आद्याने । to long for, to regret, Caus. स्मरयति—ते.

स्पृद् (स्पृद्—Wet) 1 A. प्रस्रवणे । to ooze, to feel, Act. सस्पृदे, सस्पृदिवे or सस्पृस्ते, स्पृदिताहे—स्पृत्ताहे, स्पृदिष्यते or संस्पृयते—ति, अस्पृदत्, अस्पृदिष्ट, अस्पृत्त, स्पृदिषीय or स्पृत्सीय, Pass. स्पृयते,

स्यंदिष्यते, or स्यंत्स्यते, अस्यंदि, Desid. सिस्यंदिषते or सिस्यंत्स्यते-
ति, Deri. स्यन्न, स्यंदितव्य or स्यंत्तव्य, स्यंदितुं or स्यंतुं, स्यंदित्वा,
स्यंत्त्वा.

स्यम् (स्यम्—Set) 1 P. शब्दे । to sound, to shout, Deri. स्यांत,
स्यमित्वा, स्यांत्वा.

स्रक् (स्रक्—Set) 1 A. गतौ । to go, to move.

स्रम् (स्रम्—Set) 1 A. प्रमादे विधासेच । to err; to entrust. Aor.
अस्रंभत्, अस्रंभिट, Deri. स्रब्ध, स्रंभित्वा, स्रब्ध्वा.

स्रस् (स्रस्—Set) 1 A. अवस्रंसने । to fall down, to drop, to slip off,
to hang down. Aor. अस्रंसत् or अस्रंसिट.

स्रु (Anit) 1 P. गतौ । to go, to flow, Aor, अस्रोष्यत् or
अस्रुषुवत्.

स्रेक् (स्रेक्—Set) 1 A. गतौ । to go, to move, Caus. Aor.
असिस्रेकत्—त्.

स्वञ् (स्वञ्—Anit) 1 A. परिष्वङ्गे । to embrace, to clasp, to encircle,
Act. स्वजते, अस्वजत, स्वजतां, स्वजेय, सस्वजे, or सस्वंजे, स्वंक्ताहे;
स्वक्ष्यते, अस्वक्ष्यत, अस्वंक्त, स्वक्षीय, Pass. स्वज्यते, स्वक्ष्यते, अस्वंजि;
Desid. सिस्वंक्षते, Deri. स्वक्त, स्वंकुं, स्वंकत्वा or स्वक्त्वा;
परिष्वज्य.

स्वद् (स्वद्—Set) 1 A. आस्वादने । to be pleasant to the taste,
to be liked, to taste, to eat, to please, Caus. Aor.
असिष्वदत्—त्.

स्वन (Set) 1 P. शब्दे । to sound, to sing, Aor. अस्वनीत् or
अस्वानीत्, Caus. स्वानयति—ते, Deri. स्वनित्, आस्वांत or आस्व-
नित्. स्वांत (the mind).

स्वन (घटादिः—Set) 1 P. अवतंसने । to deck, to adorn, Caus.
स्वनयति—ते.

वर्द् (वर्द्—Set) 1 A. आस्वादने । to taste, to be pleasing.

स्वाद (स्वाद्-Set) 1 A. आस्वादने । to taste, to be pleasing, Caus.
Aor. आसिस्वादत्-त.

स्विद् (जि-ष्विद्-Set) 1 A. स्नेहनमोचनयोः । to be greasy, to
perspire, to be disturbed, to quit, Aor. अस्विदत् or अस्वे-
दिष्ट, Caus, Aor. अस्तिष्विदत्-त, Desid. सिस्वेदिष्यते or सिस्वि-
दिष्यते, Deri. स्विन्न or सिषित or स्वेदित, स्वेदित्वा or सिषित्वा.

सृ (Wet) 1 P. (but A. after सं) शब्दोपतापयोः । to sound,
to praise, to pain, to go, Act स्वरितारिम्-हे or स्पर्तारिम्-
हे, स्वरिष्यति-ते, अस्वरिष्यत्-त, अस्वारीत् or अस्वार्पात्, स्वर्यास,
स्वरिषीय or स्पर्षीय, Pass. स्वर्यते, स्वरिष्यते or स्वारिष्यते, अस्वारि,
Derid. सिस्वरिषति-ते or हस्वरिषति-ते, Deri. सृत, स्वरितव्य or
स्वर्तव्य, स्वरितुं or स्पर्तुं.

हृद् (Set) 1 P. दीप्ते । to shine, Aor. अहृदीत्, अहृदीत्.

हृद् (Set) 1 P. प्लुतिपठत्ययोः । to leap, to be wicked, to treat
with violence, Aor. अहृदीत्, अहृदीत्.

हृद् (Anit) 1 A. पुरीषोत्सर्गे । to void or discharge excrement,
Act. हृदते, जहृदे, हृत्ताहे, हृत्स्यते, अहृत्त, हृत्सीय, Caus. हृदपति,
अर्जहृदत् Desid. जिहृत्सते, Deri. हृन्न, हृत्वा, हृत्तुं.

हृम् { Set } 1 P. गतौ । to go, to move.

हृत् (Set) 1 P. गतिकान्त्योः । to go, to shine.

हृत् (Set) 1 P. विलेखनेगतौच । to plough, to make fur-
rows, to go.

हृत् (Set) 1 P. हसने । to laugh, to smile, to joke, to open,
to resemble, to ridicule.

ह्रिक् (ह्रिक्-Set) 1 U. अन्यक्देशब्दे । to make any indistinct-
sound.

हिद् (Set) 1 P. आक्रोशे । to curse, to swear, to shout.

हिङ् (हिङि-Set) 1 A. गत्यनादर्योः । to go, to wander, to
disregard.

- हिन् (हिवि—Set) 1 P. प्रीणने । to please, to satisfy.
- हिंस्र (Set) 1 P. हिंसायाम् । to kill.
- इद् (हुड्—Set) 1 P. गतौ । to go, Caus. Aor. अजुहोडत्—त.
- हुंद् (हुडि—Set) 1 A. संघाते-वरणे-हरणेच । to collect, to select, to take away.
- हुर्छ (हुर्छा—Set) 1 P. कीटिल्ये । to be crooked, to deceive, हुर्छति, Deri. हूर्छित, हूर्ण.
- हृ (Set) 1 P. गतौ । to go.
- हृद् (हृड्—Set) 1 P. गतौ । to go, Caus. Aor. अजुहृडत्—त.
- हृ (हृ-ञ्—Anit) 1 U. हरणे । to carry, to bring, to take, to steal, to acquire, to captivate, to charm, Act. हरति—ते, जहार, जहे, जहर्थ, जहिषे, हर्तास्मि-हे, हरिष्यति—ते, अहरिष्यत्—त, अहारिष्यत्, अहृत, हियासं, हृषीय, Pass. ह्रियते, हरिष्यते or हारिष्यते, अहारि, Caus. हारयति—ते, अजिहरत्—त, Desid. जिहीर्षति—ते, Deri. हृत. हर्तव्य, हार्य, हर्तुं; हत्वा.
- हृष (हृषु—Set) 1 P. अलीके । to tell a lie. Caus. Aor. अजहृषत्—त or अजीहृषत्—त, Deri. हृष्ट, हृषित्वा or हृष्टा, हर्षितुं.
- हेद् { हेट् } Set 1 A. विचाधायां । to be wicked, to vex, Caus. Aor. हेट् { हेट् } अजीहिटत्—त, अजिहेटत्—त.
- हेड् (घटादिः—Set) 1 P. वेष्टने । to surround, to clothe, Caus. हिडयति—ते, Pass. हेड्यते, Aor. अहिडि or अहीडि.
- हेड् (हेड्—Set) 1 A. अनादरे । to disregard, Caus. Aor. अजिहेडत्—त.
- हेष् (हेष्—Set) 1 A. अव्यक्ते शब्दे । to bray; to roar, (in general) to neigh (as a horse.)
- होड् (Set) 1 P. चलने । to go, to move.
- होड् (होड्—Set) 1 A. अनादरे । to disregard, Caus. Aor. अजुहोडत्—त.
- हल (घटादिः—Set) 1 P. चलने । to shake, to go, Caus. हललति—ते or हललति—ते; when with a preposition, हललति—ते only.

हृग् (हृगे घटादिः—Set) 1 P. संवरणे । to cover, to conceal, Aor. अहृगीत्, Caus. हृगयति—ते. .

हृस् (Set) 1 P. शब्देलाघवेच । to sound, to become small, Aor. अहृसीत् or अह्रासीत्.

ह्राद् (ह्राद्—Set) 1 A. अव्यक्तेशब्दे । to sound, to row.

ह्रीष् (Set) 1 P. लज्जायाश्च । to be ashamed or modest, to blush,—ह्रीच्छति.

ह्रेप् (ह्रेप्—Set) 1 A. अव्यक्तेशब्दे । to neigh (as a horse), to go, to creep, Caus, Aor. अजिह्रेयत्—त.

हृग् (हृगे-घटादिः—Set) 1 P. संवरणे । to cover, to conceal, Caus. . हृगयति—ते, Aor. अहृगीत्.

हृस् (Set) 1 P. शब्दे । to sound, Aor. अहृसीत्, अह्रासीत्.

ह्राद् (ह्राद्—Set) 1 A. अव्यक्तेशब्देसखेच । to sound, to be glad, Deri. हृन्न.

ह्रल् (Set) 1 P. चलने पैङ्गव्येच । to move, to shake, to be confused, to be afflicted, Caus. ह्रलयति—ते; ह्रालयति—ते. but with a preposition ह्रलयति—ते only.

हृ (Anit) 1 P. कौटिल्ये । to be crooked, to deceive, हृतास्मि, हृरिष्यति, अहृतापीत्, हृतासं, Pass. हृयते, Desid. जुहृष्यति.

ह्वे (ह्वे—अ—Anit) 1 U. स्पर्षायांशब्देच । to vie with, to challenge, to call, to ask, to invoke, Act. ह्वयति—ते, अह्वयत्—त ह्वयतु—तां, ह्वयेयं—य, जुहाव, जुहुवे, ह्वातास्मि—हे, ह्वायति—ते, अह्वायत्—त, अह्वत्—त or अह्वास्त, ह्वासां, ह्वासीय, Pass. ह्वयते, ह्वास्यते or ह्वायिष्यते, अह्वायि, Caus. ह्वाययति—ते, अजुह्वयत्—त or अजुहावत्—त, Desid. जुह्वयति—ते, Desid of the Caus. जुहावयिष्यति—ते, Deri. हृत, ह्वेय, ह्वातुं. ह्वा, आह्वय, ह्वयत्—मान, जुहुवस्—वान.

॥ इति शन्विकरणोभ्वादिगणः प्रथमः ॥

॥ अथलुग्विकरणोऽदादिगणोद्धितीयः ॥

अद् (Anit) 2 P. भक्षणे । to eat, Act. अत्ति, आदत्, अत्तु, अद्धि, अद्यां, आद or जघास, आदिथ or जघसिथ, अत्तास्मि, अत्त्यति, आत्स्यत्, अघसत्—अद्यासं, Desid. जिघत्सति, Deri. जग्ध or अन्नं (food), अन्तुं, जग्ध्वा, प्रजग्ध्य, आदिवस् or जक्षिवस्.

अन् (Set) 2 P. प्राणने । to breathe. अनिति, आनीत् or आनत्, अनितु, अनिहि, अन्यां, आन, आनीत्.

अस् (Set) 2 P. भुवि । to be. अस्ति, आसीत्, अस्तु, or स्तात् स्यां, आस् (आस-Set) 2 A. उपवेशने । to sit, to be. आस्ते, आस्तां, आस्त, आसीत्, आसांचक्रे, आसिताहे, आसिष्ट, आसिषीय, Desid. आसि-सिषते, Deri. आसीन, उपास्य.

इ (इ-ण् Anit.) 2 P. गतौ । to go. एति, ऐत्, एतु, इयात्, इयाय, एतास्मि, एष्यति, ऐष्यत्, अगात्, ईयासं, Pass. ईयते, एष्यते or आयिष्यते, अगायि, Caus गमयति—ते, (with प्रति-प्रत्याययति—ते) Aor. अजीगमत्—त्, Desid. जिगमिषति (with प्रति-प्रतीपिषति) Deri. इत्, एतुं, इत्वा, उपेत्य, यत्, एष्यत्, ईयिवस्.

इ with अधि. (इ क्-Anit.) 2 P. स्मरणे । to think of, to remember. अध्येति, अधीयाय, अध्येतास्मि अध्येष्यति, अध्यैष्यत्, अध्वगात्, अधीयासं Pass. अधीयते, Aor. अध्यगायि, Caus. अधिगमयाते—ते, Aor. अध्यजीगमत्—त् Desid. अधिजिगमिषति, Deri. अधीत, अधीत्य, अध्येतुं.

इ with अधि (इ-ङ्-Anit) 2 A. अध्ययने । to study, अधीते, अध्यैत, अधीतां, अधीयीत, अधिजगे, अध्येताहे, अध्येष्यते, अध्यैष्ट, or अध्यगीष्ट, अध्येषीय, Pass. अधीयते, अध्येषते or अध्य्यायिष्यते, अध्यगायि or अध्यायि Caus. अध्यापयति, अध्यापिषत्, or अध्यजीगपत्, Desid. अधिजीगांसते, Desid of the Caus. अधिजिगांपयिषति or अध्यापिपयिषति.

ई (Anit) 2 P. गति—व्याप्ति—प्रजन—कांत्यसन—खादनेषु । to go, to pervade, to conceive, to desire, to throw, to eat. एति, अयां-

चकार, एतास्मि—एष्यति, ऐष्यत्, ऐषीत्, ईयासं, Deri. ईत, एतुं, ईत्या, अपत्, अपांचकृषस्.

ईद् (ईद्—Set) 2 A. स्तुतो । to praise, ईदे, ईदांचक्रे, ऐदिष्यत, ऐदिष्ट.

ईर् (ईर्—Set) 2 A. गतो कंप्नेच । to go, to shako. ईतं, ईरांचक्रे, ऐरिष्यत, ऐरिष्ट.

ईश् (ईश्—Set) 2 A. ऐष्ये । to rule, to command, to possess power. ईटे, ईशांचक्रे, ऐशिष्यत्, ऐशिष्ट.

ऊर्ण (ऊर्ण—अ—Set) 2 U. आच्छादने । to cover, (for conjugational forms see pages 73 and 74) ऊर्णनाय—ऊर्णनुये, ऊर्णनुविध or ऊर्णनविध, ऊर्णनुषिध, ऊर्णवितारिम—हे or ऊर्णवितारिम—हे, और्णविष्यत्—त or और्णविष्यत्—त, Porf. और्णवीत् or और्णवीत् or और्णावीत्. ऊर्णपासं—ऊर्णविषीय or ऊर्णविषीय, Pass. ऊर्णयते, और्णयि, Caus. ऊर्णययति—ते, और्णययत्—त, Desid. ऊर्णनुपति—ते or ऊर्णनुपयति—ते or ऊर्णनययति—ते, Deri. ऊर्णत, ऊर्णयितव्य or ऊर्णयितव्य, ऊर्णयितुं or ऊर्णयितुं, ऊर्णयित्वा or ऊर्णयित्वा, ऊर्णययस्—ऊर्णययान.

कश् { कश् } Set 2 A. गतिशासनयोः । to go, to punish कष्टे, चकशे, कश् { कश् }

कस् (कस्—Set) 2 A. गतिशासनयोः । to go, to destroy. कस्ते, चकस्ते.

कु (Anit) 2 P. शब्दे । to hum, Act. कौति, अकौत्, कौतु, कुहि, कृयां, चुकाव, चुकोय or चुकपिय, कौतास्मि, कौप्पाति, अकौपीत्, कृपासं

कु (दुक्षु—Set) 2 P. शब्दे । to sneeze, Act. क्षवितारिम, क्षविष्यति, अक्षविष्यत्—अक्षवीत्.

क्षु (Set) 2 P. तेजने । to whet, (with सं A.).

ख्या (Anit) 2 P. प्रकथने । to relate, to tell, Act ख्याति, अख्यात्, अख्यात् or अख्युः ख्यातु, ख्याहि, ख्यायां, चख्यौ—ख्ये, ख्यातास्मि—हे, ख्यायति—ते, अख्यायत्—त, अख्यत्—त, ख्यायासं or ख्येयासं, ख्यासीय, Caus. ख्याययति—ते, अचिखययत्—त, Desid. चिख्यासति—ते.

चकास् (चकास्-Set) 2 P. दीप्तौ । to shine, to be bright or prosperous. चकास्ति, चकासति, अचकात्—इ, चकाधि or चकाद्धि, Caus. Aor. अचचकासत्—त or अचीचकासत्—त.

चक्ष् (चाक्षि-ङ्—Set) 2 A. व्यक्तायांवाचि । दर्शनेऽपि । to speak, to tell, to see. (This root is defective in all non-conjugational tenses and substitutes ख्या or क्शा (U.) except when it means ' to shun '). चष्टे, चक्षते, चचक्षे or चख्यौ—ख्ये or चक्षौ—क्शे, ख्यातास्मि—हे or क्शातास्मि—हे, अख्यत्—त or अक्शासीत्—अक्शास्त, ख्यायासं or ख्येयासं or क्शायासं or क्शेयासं, ख्यासीय or क्शासीय, Pass. ख्यायते or क्शायते, Caus. ख्यापयति—ते or क्शापयति—ते, Desid. चिख्यासति—ते, Deri. ख्यात or क्शात, ख्यातुं or क्शातुं, ख्यात्वा or क्शात्वा.

जक्ष् (Set) 2 P. भक्ष—हसनयोः । to eat; to consume; to laugh. जक्षति; जक्षति; अजक्षत् or अजक्षीत्; अजक्षः or अजक्षीः, जक्षितु, जक्ष्यां; जजक्ष; जजाक्षथ; अजक्षीत्.

जागृ (Set) 2 P. निद्राक्षये । to be awake or watchful. जागर्ति; जाग्रति; अजागः, अजागरुः, जागर्तु; जाग्रतु; जागृहि; जागृयां; जजागार. or जागरांचकार, जागरितास्मि; जागरिष्यति; अजागरिष्यत्; अजागरीत्; जागर्यासं; Pass. जागर्यते; अजागारि; Caus. जागरयति—ते; अजजागरत्—त; Desid. जिजागरिषति; Deri. जागरित; जागरितुं; जागरित्वा; जजागृवस् or जजागर्वस् or जागरांचकृवस्.

तृ (a sautra root—Anit) 2 P. गति—वृद्धि—हिंसासु । to go, to grow, to kill, Act. तौति or तवीति, अतौत् or अतवीत्, तौतु or तवीतु, तृयां or तृवीयां, तृताव, तृतोथ or तृताविथ, तोतास्मि—तोष्यति, अतोष्यत्, अतौपीत्, तृयासं, Pass. तृयते, अतांवि, Caus. तावयति—ते, अतूतवत्—त, Desid. तृतूपति, Deri. तृत, तोतुं, तृत्वा, तृवत्, तृतवस्.

दरिद्रा (Set) 2 P. दुर्गतौ । to be poor; to be distressed. दरिद्राति; दरिद्रति; अदरिद्रात्; अदरिद्रुः दरिद्रातु; दरिद्रिहि; दरिद्रियात् ददरिद्रौ or दरिद्रांचकार; दरिद्रितास्मि; अदरिद्रीत् or अदरिद्रासीत्, दरिद्र्यासं; Pass. दरिद्र्यते; अदरिद्रायि; Caus. दरिद्रयति—ते Desid. हिदरिद्रासति or दिदरिद्रिषति; Deri. दरिद्रित; दारिद्रित्वा; दरिद्रितुं; दरिद्रत्; ददरिद्रिवस् or दरिद्रांचकृवस्.

दा (दा—प्—Anit.) 2 P. लघने । to cut. दाति, अदात् or द्; अद्; or अदान्, दातु; दाहि; दायां; ददौ; ददिय or ददाय; दातास्मि; दास्यति; अदास्यत्, अदासीत्; दायासं; Pass. दायते; भदायि; Caus. दापयति-ते; अदीदपत्-त; Desid..दिदासति; Deri. दात; दाया, अयदाय; दार्त; दात्; ददियस्.

दिह् (दिह्—Anit) 2 U. उपचये । to increase; to anoint; smear; to soil. देग्धि-दिग्धे, दिहन्ति-दिहते; पोशि-पिधे; दिग्ध—धिग्धे; अधेक्-आदिग्ध; देग्धु-दिग्धां; दिग्धि—धिग्ध; दिह्यां—दिहीय; दिह्दह-दिदिहे; दिदेहिय-दिदिहिषे; देग्धास्मि-हे; धेक्षति-ते; अधेक्षत्-त; अधिक्षत्—अधिषात or अदिग्ध; दिह्यासं—धिहीय; Pass. दिह्यते; अदेहि; Caus. देहयति-ते; अदिदिहत्-त; Desid. दिपिक्षति-ते; Deri. दिग्ध; दिग्धुं; दिग्ध्या; धेक्षत्-माण; दिदिहस-दिदिहान.

दीप्ति (दीप्ति—द्—छान्दसः—Set) 2 P. दीति—देयनपोः । to shine; to appear, दीप्तिते; दीप्त्यांश्चेक्रे; दीपितादे; दीपिष्यते; अदीपिह; दीपिषीय.

दुह् (दुह्—Anit) 2 U. प्रपूरणे । to milk; to extract; to yield. दोग्धि-दुग्धे; दुहन्ति—दुहते; पोक्षि-पुधे; दुग्ध-पुग्धे; अपोक्—अदुग्ध; दोग्धु-दुग्धां; दुग्धि-पुक्ष्य; दुह्यां—दुहीय; दुदोह-दुदुहे; दुदोहिय—दुदुहिषे; दोग्धास्मि-हे; पोक्ष्यति-ते; अपोक्षत्-त; अधुक्षत्-त; or अदुग्ध; दुह्यासं—पुक्षीय; Pass. दुह्यते; also दुग्धे; अदोहि also अधुक्षत् or अदुग्ध; Caus. दोहयति-ते; अदुदुहत्-त; Desid. दुधुक्षति-ते; Deri. दुग्ध; दुह्य; or दोह्य; दोग्धुं; दुग्ध्या; पोक्षत्-माण; दुदुहस्-दुदुहान.

द्यु (Anit) 2 P. अभिगमने । to assail, to advance towards. द्योति; अद्योत्; द्योतु; द्युहि; द्युयां; द्युयाय; द्युययि; द्युयोय; द्योतास्मि-द्योप्यति; अद्योप्यत्-अद्योपीत्; द्युयासं; Pass. द्युयते; द्योप्यते; or द्याविष्यते; अद्यावि; Caus. द्यापयति—ते, भदुययत्—त; Desid. द्युप्यति; Deri. द्युत, द्यय or द्याय; द्योतु, द्युत्या; द्युययस्.

द्रा (Anit) 2 P. क्लृप्तायां गतौ स्वप्नेच । to run, to fly, to be spoiled, to sleep, Bono. द्रायासं or द्रेयासं; Deri. द्राण; निद्राय.

द्विप् (द्विप्—Anit) 2 U. अग्रीती । to hate; to dislike. द्वेष्टि—द्विष्टे; अद्वेष्ट्—अद्वेष्ट्, अद्विष्ट; आद्विषत्—भद्विष्ट; अद्विषत्; द्वेष्टु-द्विष्टां; द्विष्पां-

द्विपीय; दिद्विप-दिद्विपे; द्वेष्टास्मि—हे; द्वेक्ष्यति—ते; अद्वेक्ष्यत्—त; अद्वि-
क्षत्—त; द्विप्यासं—द्विक्षीय; Pass. द्विप्यते; द्वेक्ष्यते; अद्वेपि; Desid.
दिद्विक्षति—ते; Deri. द्विष्ट; द्वेष्टुं; द्विष्टा.

निञ्ज (णिजि—Set) 2 A. शुद्धौ । to wash, निंक्ते, अनिंक्त, निंक्तां,
निंजीय; निनिंजे; निंजिताहे; अनिंजिष्ट, निंजिपीय.

निंस (णिसि—Set) 2 A. चुंबने । to kiss. निंस्ते, निनिंसे, निंसिताहे,
अनिंसिष्ट, निंसिपीय.

नु (णु—Set) 2 P. स्तुतौ । to praise. (A. with आ) नौति—नुते,
अनौत्—अनुत, नौतु—नुतां, नुहि—नुष्व, नुयां—नुवीयां, नुनाव—नुनुवे,
नुनविथ—नुनुविपे, नवितास्मि—हे, नविष्यति—ते, अनावीत्—अनविष्ट,
नूयासं—नविपीय, Pass. नूयते, नविष्यते, or नाविष्यते, अनावि, Caus.
नावयति—ते, Desid. नुनूपाति—ते, Deri. नुत, नव्य or नाव्य or
नवितव्य, नवितुं, नुत्वा.

पा (Anit) 2 P. रक्षणे । to protect; to govern; to preserve. पाति,
अपात्, अपान्—अपुः, अपासीत्, पायासं Caus. पालयति—ते
अपीपलत्—त, Desid. पिपासति, Deri. पात, पात्वा, पातुं.

पिञ्ज (पिजि—Set) 2 A. वर्णे—संपर्चने—अवयवे—अव्यक्ते शब्देच । to
tinge; to colour; to join; to divide; to speak inarticulately.
पिंक्ते, पिपिंजे, पिंजिताहे, पिंजिष्यते, अपिंजिष्ट, पिंजिपीय.

पृच् (पृच्ची—Set) 2 A. संपर्चने । to come in contact with; to
touch. पृक्ते; पृचते; पृक्षे; पृग्ध्वे; अपृक्त; पृक्तां; पृर्चाय, पपृचे, पपृ-
चिपे, पचिताहे, पचिष्यते, अपचिष्यत, अपचिष्ट, पचिपीय, Caus.
Aor. अपपर्चत्—त or अपीपृचत्—त, Desid. पिपचिपते, Deri.
पृक्त, पचित्वा, पचितुं, पृचान.

पृञ्ज (पृजि—Set) 2 A. वर्णे । to dye. पृंक्ते, पपृंजे, पृंजिताहे, अपृंजिष्ट,
पृंजिपीय.

प्रा (Anit) 2 P. पूरणे । to fill; Bene. प्रायात् or प्रेयात्.

प्सा (Anit) 2 P. भक्षणे । to devour; to eat; Bene. प्सायासं or
प्सेयासं.

- वृ (वृ—वृ—Set) 2 U. वृत्तायांयाचि । to speak; to say; to tell.
व्रीति (आह)—वृते, अव्रीत्—अवृत्, व्रीति—वृतां, वृदि—वृष्य, वृषा-
वृषीय, Pro. P. वृषत्, वृषाण. This is a defective root and has
no forms in the non-Conjugational tenses, Passivo,
Causal, Desiderative, etc. for which the forms of वृच् are sub-
stituted. उवाच, ऊचे, वृत्तास्मि—हे, वृष्यति—ते, अपोचत्—त,
उच्यसं, वृषीय, Pass उच्यते, अपाचि, Caus. वाचयति—ते, अपी-
वचत्—त, Desid. विवक्षति—ते, Deri. उक्त, उक्त्या, वक्तुं.
- मा (Anit) 2 P. दीप्ति । to shine; to appear; to be.
- मा (Anit) 2 P. माने । to measure; to limit; Bone. मेयासं, Pass.
मीयते, मास्यते, or मायिष्यते, Desid. मित्ताति, Deri. मित, मातव्य,
मेय, मातुं, मित्वा, उन्माय.
- मृज् (मृज्—Wet) 2 P. शुद्धो । to cleanse; to purify; to wipe off.
मार्दि, मृजान्ति or मार्जन्ति, अमार्दि—इ, मार्दु, मृद्धि, मृजंतु or मार्जंतु,
मृज्यां, Pro. P. मार्जत् or मृजत्. The remaining forms are like
those of मृज् 1 P.
- या (Anit) 2 P. प्रापणे । to go; to attend to; to go or pass away;
to attempt; to perceive.
- यु (Set) 2 P. मिश्रणेऽमिश्रणेच । to mix; to join; to separate;
Desid. युष्यति or पियविपति, Desid. of the Caus. पियावपिपति—
ते, Deri. युत, यव्य or याव्य, पवित्तव्य, पवितुं, युत्वा, युयुवत्.
- रा (Anit) 2 P. दाने । to give; to grant.
- रु (Set) 2 P. शब्दे । to cry; to roar; to shout; to sound. रीति
or रवीति, अरीत् or अरवीत्, रीतु or रपीत्, रुदि or रुवीदि, रुपां or
रुवीपां, रुराव, रवित्तास्मि, रविष्यति, अरविष्यत्, अरावीत्, रूपासं,
Pass. रूयते, रविष्यते or राविष्यते. अरावि, Caus. रावयति—ते,
अरीरवत्—त, Desid. रूरूपति, Desid. of Caus. रिरावयिपति—ते,
Deri. रुत, रव्य or राव्य; रवितुं, रुत्वा.
- रुद् (रुदिर्—Set) 2 P. अश्रुविमोचने । to shed tears; to cry; to
weep; to lament रोदिति, अरोदीत् or अरोदत्, रोदितु, रुदिदि, रुपां,
रुोद, रुरोदिय, रोदित्तास्मि, रोदिष्यति, अरोदिष्यत्, अरुदत् or
अरोदीत्, रुदासं.

- ला (Anit) 2 P. आदाने दानेच । to take; to give; to melt, Caus. लापयति—ते. In the last sense, लालयति—ते, Deri. लात, लास्पत्, ललिवस्.
- लिह् (लिह्—Anit) 2 U. आस्वादाने । to lick; to taste. लेढि—लीढे, लेक्षि—लिक्षे, अलेद्—अलिढ, लेह्—लीढां, लीढि—लिक्ष्व, लिह्यां—लिहीय, लिलेह्—लिलिहे, लेढास्मि—हे, लेक्षयति—ते, अलेक्ष्यत्—त, अलिक्षत्—त or अलीढ, लिह्यासं—लिक्षीय, Desid. लिलिक्षति—ते, Deri. लीढ, लेढव्य, लेह्य, लेहुं, लीढा.
- वच् (Anit) 2 P. (but U. in the non—Conjugational tenses). परिभाषणे । to speak; to read; to name; to call; to announce; वक्ति, वक्षि, वक्तु, वग्धि, वच्यां. (For other forms see व्रू).
- वश् (Set) 2 P. कांतौ । to wish; to long for. वष्टि, अवद्, वष्टु उड्डि, उड्यां, उवाश, वशितास्मि. अवशीत् or अवाशीत्, उड्यासं, Pass. उड्यते, Deri. उशित, वशितुं—वशित्वा, ऊशिवस्.
- वस् (वस्—Set) 2 A. आच्छादाने । to wear, to dress. वस्ते, अवस्त, वस्तां, वसीय, ववसे, वसिताहे, Deri. वसित, वसितुं, वसित्वा.
- वा (Anit) 2 P. गतिगंधनयोः । to go; to blow; to hurt; to injure; to kill; to move; Caus. वापयति—ते. In the last sense, वाजयति—ते.
- विद् (Set) 2 P. ज्ञाने । to know; to learn; to find out; to consider; (A. with सं to recognize) वेत्ति, विन्ते, वेद, वेत्तु—विदां करोतु, विवेदं, विदांचकार, वेदितास्मि—हे, वेदिष्यति—ते, अवेदीत्, अवेदिष्ट, विद्यासं, वेदिषीय.
- वी (Anit) 2 P. गति—व्याप्ति—प्रजनन—कांत्यसन—स्वादानेषु । to go; to pervade; to be born; to be impregnate; to desire; to throw; to eat; to conceive. वेति, अवेत्, अवियत् or अज्यत्, वेतु, वीहि, वीयां, विवाय, वेतास्मि, अवेपीत्, वीयासं, Pass. वीयते, Caus. वाययति—ते. In the last sense, वापयति—ते.
- वृज् (वृजी—Set) 2 A. वर्जने । to avoid, to abandon. वृक्ते, वृजते, वृक्षे, वृग्ध्वे, अवृक्त, वृक्तां, वृजीय, ववृजे, वर्जिताहे, वर्जिष्यते, अवर्जिष्ट, वर्जिषीय, Caus. Aor. अविवृजत्—त or अववर्जत्—त Desid. विवर्जिषेत्.

वृज् (वृजि—Set) 2 A. वर्जने । to avoid, to abandon. वृजे, वृजेने,
वृजिताहे, अवृजिट, वृजिणीय.

वेयी (वेयी—इ—a Vedic root—Set) 2 A. गति—व्याप्ति—प्रजनन—
कांत्यसन—खादनेषु । to go, to pervade, to be born, to impre-
gnate, to desire, to throw, to eat वेयिते, वेय्यांचक्र, वेयिताहे,
वेयिष्यते, अवेयिट, वेयिणीय.

शास् (शास्—Set) 2 P अनुशिष्टौ । to teach, to inform, to rule,
to command, to punish, to advise शासित, अशात्—अशाद्, शास्तु
शासतु, शाधि, शिष्यां, शशास, शासितास्मि, शासिष्यति, अशासिष्यत्
अशिषत्, शिष्यास, Pass शिष्यते, शासिष्यते, अशासि, Caus Aor.
अशशासत् त, Desid शिशासिष्यति, Deri शिष्ट, शिष्य, शासित्वा,
or शिष्टा, अनुशिष्य.

शास् (आद् शास्—Set) 2 A इच्छायाम् । to desire, to seek, to bless,
to praise, (generally with आ). आशास्ते आशशासे, आशासि-
ताहे, आशासिट, आशासिणीय, Pass. शास्यते.

शिञ् (शिञि—Set) 2 A अव्यक्ते शब्दे । to tinkle, to rattle, to
whisper. शिञ्जते, शिशिञ्जे शिञ्जिताहे, शिञ्जिष्यते, आशिञ्जिट
शिञ्जिणीय.

शी (शी इ—Set) 2 A स्वप्ने । to sleep, to lie down शेते शेरते,
अशेत, अशेरत, शेतां, शेरतां, शयीय, शिश्ये, शयिताहे, शयिष्यते
अशायिट, शयिणीय. Pass शस्यते, शयिष्यते, or शायिष्यते, अशायि
Caus शाययति—ते, अशीशयत्—त Desid शिशायिष्यते Deri शयित,
शेय, शयितु, शयित्वा.

भा (घटादि—Amit) 2 P पाके । to cook, to boil, Bene. भेयासं or
भायास, Caus. अपयति—ते, अशिभपत्—त, Deri भाण, घृत, भ्रातुं,
भ्रात्वा, शम्भिवस्

श्वस् (Set) 2 P प्राणने । to breathe, to sigh, to hiss. श्वसिति, अश्व-
सीत्, अश्वसत्, श्वसितु, श्वसिहि, श्वस्यां, शश्वास, श्वसितास्मि, अश्व-
सीत्, श्वस्यासं, Caus श्वासयति—ते अशिश्वसत् त, Deri. श्वसित,
आश्वस्त, विश्वस्त, श्वसित्वा, आश्वस्य, विश्वस्य, श्वसितु.

सस् (पस्—a Vedic root-Set) 2 P. स्वप्ने । to sleep सस्ति, असते, सधिं, ससास, ससितास्मि, अससीत् or असासीत्, Caus. सासयति-ते असिपसत्-त, Desid. सिससिपति.

संस्त् (सस्ति—a Vedic-root-Set) 2 P. स्वप्ने । to sleep, संति, संस्ति संतः, संस्तः, संस्तन्ति, ससंस्त, संस्तितास्मि, संस्तिष्यति, असंस्तीत्, संस्त्यासं.

सु (षु-Anit.) 2 P. प्रसवैश्वर्ययोः । to bring forth, to possess supremacy, to permit, सौति, असौत्, सौतु, सुहि, सुयां, सुपाव, सोतास्मि, सोष्यति, असौषीत्, or असावीत्, सूयासं, Caus. सावयति-ते, असूपवत्-त, Pre. P. सुवत्.

सू (वृ-ङ्-Wet) 2 A. प्राणिगर्भविमोचने । to bring forth as a child, सूते, सुषुवे, सोताहे, or सविताहे, सोष्यते or सविष्यते, असोष्यत् or असविष्यत्, असोष्ट or असविष्ट, सविषीय or सोषीय, Caus. Aor. असूपवत्-त, Deri. सूत, सोतव्य or सवितव्य, सव्य or साव्य, सोतुं or सवितुं.

स्तु (ष्टु-ञ्-Anit) 2 U. स्तुतौ । to praise, to glorify, to worship by hymns. स्तौति, स्तवीति, स्तुते, स्तुवीते, तुष्टाव, तुष्टुवे, स्तोतास्मि, —हे, अस्तावीत्-अस्तोष्ट, स्तूयासं, स्तोषीय, Caus. स्तावयति-ते, अतुष्टवत्-त, Desid. तुष्टुपति-ते.

स्ना (ष्णा-Anit) 2 P. शौचे । to bathe. स्नाति, अस्नात्-द्, अस्नान् अस्तुः, स्नातु, स्नाहि, स्नायां, सस्नौ, सस्निथ, सस्नाथ, स्नातास्मि, अस्नासीत्, स्नायात् or स्नेयात्, Caus. स्नापयति-ते or स्नपयति-ते, (with prepositions स्नापयति—ते only), असिष्णपत्-त, Desid. सिष्णासति, Deri. स्नात ; निष्णात (skilled in).

स्तु (ष्णु—Set) 2 P. प्रस्रवणे । to ooze, स्नौति, सुष्णाव, स्नवितास्मि, अस्नावीत्, स्नूयासं, Pass. स्नूयते also स्तुते Caus. स्नावयति-ते, असुष्णवत्-त.

स्वप् (त्रि-व्वप्—Anit) 2 P. शये । to sleep, to lie down, स्वपिति, अस्वपीत् or अस्वपत्. अस्वपीः or अस्वपः स्वपितु, स्वपिहि, स्वप्यां, सुव्वाप, सुव्वपिथ, सुव्वपथ, स्वप्तास्मि, स्वप्स्यति, अस्वाप्सीत्, सुप्यासं,

Pass. सुप्यते, स्वप्यते, अस्यादि, Caus. स्यापयति-ते, असिप्यत्-त,
Desid. सुप्स्यति, Deri. सुप्त, सुपुत, विपुत, सुप्या, प्रसुप्य, स्वप्नुं.

हन् (Anit) 2 P. (but A. after आ) हिंसागत्योः । to kill, to go,
हन्ति-हते, अहन्-अहत, हन्तु-हतां, जहि, हस्य, हन्पां, ग्रीय, जघान,
जघनिय, जघंथ, हंतास्मि-हे, हनिष्यति-ते, अहनिष्यत्-त, अपघात्,
अहत or अपघिष्ट, घघ्यासं, यधिषीष, Pass. हन्यते, हनिष्यते or घानि-
ष्यते, अघानि or अघाधि, Caus. घातयाति-ते, अजीघनत्-त, Desid.
जिघांसाति-ते Deri हत, हंतव्य, घान्य or घध्य, हंतुं, हत्या, निहत्य
घत्, घनान्, हनिष्यत्, जघन्यस् or जघिनस्-जघनान्.

ह्य (ह्य-ङ्-Anit) 2 A. अपनयने । to conceal, to take away, to
deny. ह्यते, भह्यत, ह्यतां, ह्यीय, ह्युये, ह्योताहे, ह्योष्यते, अह्योष्ट, ह्योषीय.

॥ अथञ्लु-विकरणोजुहोत्यादिगणस्तृतीयः ॥

घृ (Anit) 3 P. गतौ । to go. (A with सं to join). इयति, इयर्तु;
येयः, इय्यात्; आरत्; (other forms are like those of घृ 1. P.)

चि (a Vedio root-Anit) 3 P. ज्ञाने । to know. चिकेति; चिकेतु;
अचिकेत्; चिकिष्यात्; चिकाप; अकैषीत्.

गा (a Vedic root-Anit) 3 P. स्तुतौ जन्मनिच । to praise, to be
born जिगाति; जिगातु; अजिगात्; जिगीयात्; जगौ; गातास्मि; गा-
स्पति; अगासीत्; गायासं.

घृ (a Vedic root-Anit) 3 P. क्षरणदीप्तयोः । sprinkle, to shine.
जिघर्ति; जिघर्तु; अजिघः, जिघृष्यात्; जघार, घर्तास्मि; घरिष्यति; अघा-
पीत्; घ्रियासं.

जन् (a Vedic root-Set) 3 P. जनने । to be born. जजंति; जजातः ।
जजति; जजंतु; अजजन्; जजन्यात्; जजायात्; जजान; जन्यासं;
जायासं.

हृ (a Vedic root-Set) 3 P. स्वरणे । to make haste. हुतोर्ति,
हुतोर्तु; अहुतोः, हुव्यति; हुतेर; अतोरीत्.

दा (ङु-दा-ञ्—Anit) 3 U. दाने to give. ददाति; दत्ते; ददति-ददते; अददात्-अदत्त; ददातु; दत्तां—देहि; दत्स्व; दद्यां—दसीय. (other forms are like those of दा 1. P.)

धन् (a Vedic root—Set) 3 P. धान्ये । to bear fruit, to produce crops of grain. दधन्ति; दधन्तु; अदधन्; दधन्वात्; दधान; धनितास्मि; धनिष्यति; अधनीत् or अधानीत्; धन्यासं.

धा (ङु-धा-ञ्—Anit) 3 U धारण-पोषणयोः । दानेच । to hold, to put, to maintain, to give, to grant, to bear, to assume, to have. दधाति-धत्ते; दधातु-धत्तां; अदधात्-अधत्त; दध्यात्-दधीत; दधौ-दधे, दधिथ or दधाय-दधिपे; धातास्मि—हे; धास्यति-ते; अधास्यत्-त; अधात्-अधित; धेयासं—धासीय; Prss. धीयते; धास्यते; or धायिष्यते; अधायि Caus. धापयति—ते; अदीधपत्-त; Desid. धित्सति-ते; Deri. हित; धेय; धातुं; हित्वा; दधत्; दधान; दधिवस्—दधान.

धिष् (a Vedic root—Set) 3 P. शब्दे । to sound. दिधोष्टि; दिधेष्टु; दिधिषाणि; दिधिषाव; दिधिषाम; अदिधेद्-ङ्; दिधिष्यातु; दिधेप; धेपितास्मि; धेपिष्यति; अधेपीत्; धिष्यासं.

निज् (णिजिर्—Anit) 3 U. शौच—पोषणयोः । to wash, to purify, to nourish. नेनेक्ति-नेनेक्तु; नेनेक्तु-नेनेक्तां; अनेनेक् or गू—अनेनेक्त; नेनेज्यात्—नेनेजीत; निनेज—निनेजे; निनेजिथ; निनेजिपे; नेक्तास्मि—हे; नेक्ष्यति-ते; अनेक्ष्यत्—त; अनिजत् or अनेक्षीत्—अनिकत; निज्यासं—निक्षीय; Deri. निक्त; निज्य; नेक्तुं; निक्त्वा.

पृ (Anit) 3 P. पालनपूरणयोः । to protect, to fill, to promote, to deliver. पिपार्ति. पिपर्तु. अपिपः; पिपृयात्, पपार. पपर्थ, पप्तास्मि. परिष्यति. अपार्पीत्. प्रियासं. Pass. प्रियते. परिष्यते or पारिष्यते. अपारि. Caus. पारयति—ते. अपीपरत्-त. Desid. पुपुर्षति. Deri. पृत. पार्य or पृत्य. पर्तु. पृत्वा.

पृ (Set) 3 P. पालनपूरणयोः । to protect, to fill, to gratify (as hopes), to blow (as conch or flute). पिपार्ति. पिपुर्तः. पिपर्तु. पिपुर्ता. अपिपः; अपिपुर्ता. पिपुर्यात्. पपार. पपरुः or पपुः; परि(री)-तास्मि. परि(री)ष्यति. अपरि(री)ष्यत् अपारीत्. पूर्यासं Pass.

पूर्यते. परि(री)प्यते or पारिष्यते. अपारि. Desid. पिपरि(री)-
पति or पुपूर्यति. Deri. पूर्ण. परि(री)तुं, पूर्वा; प्रपूर्य. पुपूर्यस् or
पपुवस्.

मस् (a Vedic root—Set) 3 P. मर्त्सन-दीप्योः । to censure, to
blame, to shine. वमस्ति. वमस्तु. अवमः, वप्स्यात्, वभास. भसितास्मि.
भसिष्याति. भमसीत् or अभसीत्. मस्यासं.

भी (त्रि-भी-Anit) 3 P. भये । to fear, to be afraid of, to be
anxious about. बिभेति. बिभीतः or बिभितः, बिभ्याति. बिभेतु. बिभी-
तां or बिभितां. बिभ्यतु. अबिभेत्. अबिभी(भि)ताम्. अबिभयुः,
बिभी(भि)यात्. बिभाय or बिभयांचकार. बिभेथ. बिमपिथ or
बिभयांचकथ. भेतास्मि. भेष्यति अभेष्यत्. अभेषीत्. भीयासं. Cans.
भाययति or भापयते or भीपयते. अबीभयत्. अबीभपत. अबीभिपत.
Desid. बिभीपति. Deri. भीत. भीत्वा. भेतुं.

भृ (हु-भृ-ञ्—Anit) 3 U. धारणपोषणयोः । to bear, to support,
to nourish, to protect, to produce, to bestow, to hire.
बिभर्ति-बिभृते; बिभर्तु—बिभृतां अबिभः-अबिभृत. बिभृयात्-बिभ्रीत.
बभार. बभ्रे or बिभ्रांचकार—चक्रे. (Other forms are like भृ 1 P.
the Desid. being हुभृर्पति—ते only).

मा (मा-ङ्—Anit) 3 A. माने । to measure, to weigh, to limit,
to compare in size मिमीते. मिमीतां. भमिमीत. ममे. ममिपे.
माताहे. मास्यते. अमास्यत. अमास्त. मासीय. Desid मिस्तते.

विज् (विजिर्—Anit) 3 U. पृथग्भावे । to separate, to divide, to
distinguish, to discern. वेवेक्षित-वेवेक्षते. वेवेक्षतु—वेवेक्षतां. अवे-
वेक् or ग्—अवेवेक्षत. वेवेक्ष्यात्—वेवेक्षीत. विवेज-विविजे. वेक्ता-
स्मि-हे. वेक्ष्यति—ते. अविजत् or अवेक्षीत्-अवेक्षत. विज्यासं. विक्षीय.
Desid. विविक्षति—ते. Deri विक्षत. वेक्षुं. विक्ष्वा.

विष् (विष्—Anit) 3 U. व्याप्तौ to pervade. वेवेष्टि—वेवेष्टे. वेवेष्टु—
वेवेष्टां. अवेवेष्ट-ड-अवेवेष्ट. वेवेष्ट्यत-वेवेष्टीत. विवेप—विविपे. वेष्टा-
स्मि-हे. वेक्ष्यति—ते. भविषत्-अविक्षत. विष्यासं—विक्षीय. Deri. विष्ट.
वेष्टुं. विष्टा.

- त् (a Vedic root-Anit) 3 P. गतौ । to go. ससर्ति. अससः, ससर्तु. ससृयात्. ससार. ससर्थ. सर्तास्मि. सरिष्यति. असरत्. स्त्रियासं. (Other forms are like those of सृ 1 P.).
- हा (ओ-हा-क्-Anit) 3 P. त्यागे । to abandon, to leave, to desert, to omit, to neglect. जहाति. जही(हि)तः जहति. अजहात्. अजही(हि)ताम्, अजहुः जहातु. जही(हि)तां जहाहि. जही(हि)हि; जहतु. जह्यात्. जहौ जहिथ. हातास्मि. हास्यति. अहासीत्. हेयासं. Pass. हीयते. Caus. हापयति-ते. अजीहपत्-त, Desid. जिहासति. Deri. हीन. हातुं. हित्वा.
- हा (ओ-हा-ङ्-Anit) 3 A. गतौ । to go, to attain. जिहीते. अजिहीत. जिहीतां. जिहीत. जहे. जहिषे. हाताहे. हास्यते. अहास्त. Deri. हान. हेय. हातुं. हात्वा.
- हु (Anit) 3 P. दानादनयोः । प्रीणनेपि । to sacrifice, to eat, to please. जुहोति. जुह्वति. अजुहोत्. अजुहवुः, जुहोतु. जुह्वतु. जुह्वधि. जुहुयां. जुहाव. जुहवांचकार. जुह्विथ or जुहोथ or जुहुवांचकर्त्थ. होतास्मि. होष्यति. अहोष्यत्. अहौषीत्. हूयासं. Caus. हावयति-ते. अजुहवत्-त. Desid. जुहुषति. Deri. हुत. हुत्वा. होतुं.
- हृ (a Vedic root-Anit) 3 P. प्रसह्यकरणे । to take forcibly. जिहर्ति, अजिहः, जिहर्तु, जिह्यात्, (other forms are like those of हृ 1 P.).
- ह्री (Anit) 3 P. लज्जायाम् । to blush, to be ashamed. जिहेति, जिहियति, अजिहेत्, अजिहयुः, जिहेतु, जिहियतु, जिहीयात्, जिहीय, जिह्यांचकार, हेतास्मि, हेप्यति, अहैषीत्, Caus. हेपयति-ते, अजिहिपत्-त, Desid. जिहीषति, Deri. हीत or हीण, हेतुं, हित्वा.

॥ अथ श्यन् विकरणोदिवादिगणश्चतुर्थः ॥

- अण् (अण्-Set) 4 A. प्राणने । to breathe, अप्यते, आणे, आणितोहे, अणिष्यते, आणिष्यत, आणिष्ट, अणिषीय, Pass. अण्यते, अणिष्यते, आणि Caus. आणयति-ते; आणिणत्-त; Desid. अणिणिपते; Deri. अणित; अणितुं; अणित्वा.

अन्र (अन्र—Set) 4 A. प्राणने । to breathe.

अस्र (अस्र—Set) 4 P. क्षेपणे । to throw, (U. with any preposition). अस्याति—ते; आस्र—आसे; असितास्मि—हे; असिष्यति—ते; आस्यत्—त; अस्यां, असिषीय, Pass. अस्यते, असिष्यते, आसि, Caus. आस्यति—ते, आसिस्रत्—त, Desid. असिसिषति—ते, Deri. अस्त, असितुं, असित्वा or अस्त्वा, आसिवस्—आसान.

इप् (Set) 4 P. गतौ । to go, इष्यति, इयेव, एपितास्मि, एपिष्यति, ऐपिष्यत्, ऐपीत, इष्पासं.

ई (ई-ङ्—Anit) 4 A. गतौ । to go, ईयते, ऐयत, ईयतां, अयांचक्रे, एताहे, एष्यते, ऐष्यत, ऐष्ट, ऐपीय, Caus. आययति—ते, आयियत्—त, Desid. इयीयते, Deri. ईत, एतुं, ईत्वा.

उच् (Set) 4 P. समवाये । to be gathered together.

क्वध्र (क्वध्र—Set) 4 P. वृद्धौ । to increase, to prosper, क्वध्यति, आर्ध्वत्, क्वध्यत, आनर्ध, अर्धितास्मि, अर्धिष्यति, अर्धिष्यत्, आर्धात्, क्वध्यासं, Desid. आर्धिषिषति, ईर्त्सति, Deri. क्वद्ध, अर्धित्वा, क्वध्वा, अर्धितुं.

काश् (काश्—Set) 4 A. दीप्तौ । to shine, काश्यते. (Other forms are like those of काश् 1 A.).

कुद् (Set) 4 P. कुट्टने । to break into pieces.

कुथ्र (Set) 4 P. पुतीभावे । to become putrid.

कुप् (Set) 4. P. क्रोधे । to be angry, Desid. चुकोपिषति or चुकुपिषति, Deri. कुपित्वा or कोपित्वा.

कुस् (Set) 4. P. संश्लेषणे । to embrace, to surround. Desid. चुकुसिषति or चुकोसिषति, Deri. कुसित्वा or कोसित्वा, कुसितुं or कोसितुं.

कृश् (Set) 4. P. तनूकरणे । to make or become emaciated, Caus. Aor. अचकृशत्—त or अचीकृशत्—त, Deri. कृश, प्रकृशित, कर्शितुं, कृशित्वा or कर्शित्वा.

क्लृस् (क्लृस्—घटादिः—Set) 4. P. ह्रणदीप्योः । to be crooked in mind or body, to shine, Aor. अक्लसीत् or अक्लासीत्, Deri. क्लस्त, क्लसित्वा or क्लस्त्वा, क्लसितुं.

क्रुध् (Anit) 4. P. क्रोधे । to be angry, F. क्रोद्धास्मि, क्रोत्स्यति, अक्रोत्स्यत्, अक्रुधत्, क्रुध्यासं, Desid. चुक्रुत्सति, Deri. क्रुद्ध, क्रुद्धा, क्रोद्धुं.

कृद् (कृद्—घटादिः—Set) 4 A. वैकल्ये । to make defective.

कृम् (कृम्—Set) 4 P. श्लानौ । to be fatigued; क्लाम्यति; अक्लाम्यत्; क्लाम्यतु; Deri. क्लान्त; क्लमितुं; क्लमिवा or क्लान्वा.

क्लिद् (क्लिद्—Wet) 4 P. आर्द्रिभावे । to become wet; क्लेत्तास्मि or क्लेदितास्मि; क्लेत्स्यति or क्लेदिष्यति; अक्लेत्स्यत् or अक्लेदिष्यत्; अक्लिदत्; क्लियासं; Desid. चिक्लित्सति or चिक्लिदिषति or चिक्लेदिषति; Deri. क्लिन्न; क्लेत्तव्य or क्लेदितव्य; क्लेतुं or क्लेदितुं; क्लित्वा or क्लिदिवा or क्लेदिवा.

क्लिष्ट् (क्लिष्ट्—Set) 4 A. (also P. according to some) उपतापे । to be afflicted; to torment; Desid. चिक्लिशिषते or चिक्लेशिषते, Deri. क्लिशित or क्लिष्ट; क्लिशित्वा or क्लिष्ट्वा; क्लेशितुं.

क्षम् (क्षम्—Wet) 4 P. सहने । to endure; to forgive; क्षाम्यति; अक्षाम्यत्; क्षाम्यतु; क्षाम्ययं; क्षमितास्मि or क्षन्तास्मि; क्षमिष्यति or क्षंस्यति; अक्षमिष्यत् or अक्षंस्यत्; अक्षमत्; क्षम्यासं Desid. चिक्षमिषति or चिक्षंसति; (other forms are like those of क्षम् 1 A.)

क्षिप् (Anit) 4 P. प्रेरणे । to throw; क्षिप्यति; चिक्षेप; क्षेप्तास्मि; क्षेप्स्यति; अक्षेप्सीत्; क्षिप्यासं; Deri. क्षिप्त; क्षिप्त्वा; क्षेप्तुं.

क्षिब् (क्षिब्—Set) 4 P. निरसने । to spit, क्षीव्यति; अक्षीव्यत्, क्षीव्यतु, क्षीव्यासं. Desid. चुक्ष्युपाति, चिक्षेविषति, Deri. क्ष्युत, क्ष्युत्वा, क्षेविवा, क्षेवितुं.

क्षी (Anit) 4 A. हिंसायाम् । to kill, क्षीयते, चिक्षिये, क्षेप्तास्मि, क्षेप्स्यते, अक्षेष्ट, क्षेपीय; Caus. क्षाययति—ते अचिक्षयत्—त. Desid. चिक्षीषते.

क्षुध् (Anit) 4 P. बुभुक्षायाम् । to be hungry, क्षोद्धास्मि, क्षोत्स्यति; अक्षोत्स्यत्, अक्षुधत्, क्षुध्यासं, Desid. चुक्षुत्सति, Deri. क्षुधित, क्षुधित्वा or क्षोधित्वा, क्षोद्धुं.

क्षुब् (Set) 4 P. संचलने । to be agitated, to shake, Desid. चुक्षुभिषति or चुक्षोभिषति, Deri. क्षुभित or क्षुब्ध.

क्षिब्ध् { अत्रि-क्षिब्धा } (Set) 4 P. स्नेहनमोचनयोः । to melt, to discharge, क्षिब्यति, चिक्षेद, क्षेदितास्मि, क्षेदिष्याति, क्षिब्यासं, Desid. चिक्षिबदिपति-ते or चिक्षेदिपति-ते, Deri. क्षिबण्ण ro क्षेदित, क्षेदितुं, क्षिबित्वा or क्षेदित्वा

खिद् (खिद्—Anit) 4 A. दैन्ये । to be distressed, खेत्ताहे सेत्स्यते, अखेत्स्यत, अखित्त, खित्सीय, Deri. खित्त, खेत्तुं. खित्त्वा.

यध् (Set) 4 P. परिवेष्टने । to cover.

युप् (Set) 4 P. व्याकुलत्वे । to be confused or disturbed, Desid. जुयपिपति or जुगोपिपति, Deri. युपित, युपित्वा, or गोपित्वा.

यृ (यूरी—Set) 4 A. हिंसागत्योः । to kill, to go, Deri. यूर्ण. यूरित्वा, यूरितुं.

यृध् (यृधु—Set) 4 P. अभिकांक्षायां । to covet, to long for, Caus. Aor. अजीयृधत्—त or अजगर्धत्—त. Deri. यृद्ध, गार्धितुं, गार्धित्वा. or यृद्ध्वा.

यृ (यूरी—Set) 4 A हिंसा—वयोद्धान्योः । to kill, to become old, P. P. यूर्ण.

यूर (यूरी—Set) 4 A. दाहे । to burn, P. P. यूर्ण.

छो (Anit) 4 P छेदने । to cut, to mow, छयति, अछयत्, छयतु, छयेयं, चच्छौ, चच्छिय, or चच्छाय. छातास्मि, छास्याति, अच्छास्यत् अच्छात् or अच्छासीत्, छायासं, Pass. छायते, अच्छायि, Caus. छापयति-ते, अचिच्छयत्—त, Desid. चिच्छासति Deri. छात or छित, छातुं, छात्वा or छित्वा.

जन् (जनी—Set) 4 A. प्रादुर्भावे । to be born, to grow, to become. जायते, अजायत, जायतां, जायेय, जज्ञे, जज्ञिये, जनिताहे, जनिष्यते अजनिष्यत, अजनि, अजनिष्ट, जनिषीय, Pass. जन्यते, or जायते अजनि, Caus. जनयति, अजीजनत्, Desid. जिजनिषते, Deri. जात, जनितुं, जनित्वा.

जस् (जसु—Set) 4 P. मोक्षणे । to set free, Deri. जरत, जसित्वा, or जरता, जसितुं.

जूर (जूरी-Set) 4 A. हिंसावयोहान्योः । कोपेच । to kill, to grow old, to be angry with. P. P. जूर्ण.

जू (जू-ष्-Set) 4 P. वयोहानौ । to grow old, to decay, to perish, to be digested. जीर्यति, अजीर्यत्, जीर्यतु, जीर्येयं, जजार, जजरुः or जेरुः जजारिथ, or जेरिथ, जरि(री)तास्मि, जरि(री)ष्यति अजरि(री)ष्यत्, अजरत्, or अजारीत्, जीर्यासं, Pass. जीर्यते, जरि(री)ष्यते, अजारि, Caus. जरयति-ते, अजीजरत्-त, Desid. जिजरि(री)षति or जिजीर्षति, Deri. जीर्ण, जरि(री)तव्य, जार्य, जर्य, जरि(री)तुं. जरि(री)त्वा, अनुजीर्य, जीर्यत्, जिजीर्वस्.

झृ (झृ-ष्-Set) 4 P. वयोहानौ । to grow old.

डिप् (Set) 4 P. क्षेपे । to throw.

डी (डी-ङ्-Set) 4 A. विहायसागतौ । to fly. डीयते, अडीयत, डीयतां, डिडेय, Deri. डीन, डीयमान. (Other forms are like those of डी 1 A.).

तप् (तप्-अnit) 4 A. ऐश्वर्ये । to be powerful, to injure, to perform penance. तेपे, तप्ताहे, तप्स्यते, अतप्त, तप्सीय, Caus. तापयति-ते, अतीतपत्-त, Desid. तितप्सते, Deri. तप्त, तप्त्वा, तप्तुं. तेषान्.

तम् (तम्-Set) 4 P. कांक्षायाम्—खेदेच । to desire, to be fatigued. ताम्यति, अताम्यत्, ताम्यतु, तताम, तेमिथ, तमितास्मि, अतमत्, तम्यासं, Caus. तमयति-ते, अतीतमत्-त; Deri. तांत, तमित्वा or तांत्वा, तमितुं.

तस् (तस्-Set) 4 P. उपक्षये । to fade away, to become exhausted, Deri. तस्त, तसित्वा or तस्त्वा, तसितुं.

तिम् (Set) 4 P. आर्द्रिभावे । to be wet, to be moist, Desid. तितिमिषति or तितेमिषति, Deri. तिमित, तिमित्वा or तेमित्वा, तेमितुं.

तीम् (Set) 4 P. क्लेदने । to be wet or moist.

तुम् (Set) 4 P. हिंसायाम् । to kill.

तुप् (Anit) 4 P. तुष्टौ । to be pleased or delighted. तुतोष, तोष्टास्मि, तोक्ष्यति, अतोक्ष्यत्, अतुपत्, तुष्यासं, Deri. तुष्ट, तुष्ट्वा, परितुष्य, तोष्टुं.

तुर (तुरी-Set) 4 P. गतिवरणहिंसयोः । to go quickly, to make haste, to hurt or kill, P. P. तूर्ण.

तृप् (Wet) 4 P. तृप्तौ । to be satisfied or pleased, to please or satisfy. ततर्पे, ततर्पिथ or ततर्प्य or तत्रप्य, तर्पितास्मि, तर्पितास्मि or तर्पितास्मि, अतृपत्, अतृप्सीत्, अत्राप्सीत्, अतर्पिन्, तृप्यासं Caus. Aor. अतृपत्-त, अतृपत्-त, Desid. तितृप्सति, तितर्पिपति, Deri. तृप्त, तर्पित्वा, तृप्या, तर्पितुं, तर्प्य, तर्प्य.

तृष् (त्रि-तृष्-Set) 4 P. विपासायः । to be thirsty, to wish, Caus. Aor. अतृपत्-त, अतृपत्-त, Deri. तृपित, तर्पितुं, तर्पित्वा or तर्पित्वा.

त्रस (त्रसी-Set) 4 P. उद्देगे । to fear, to tremble, Aor. अनसीत्, अत्रासीत्, Deri. त्रस्त, त्रसित्वा, त्रसितुं.

दम् (दम्-Set) 4 P. उपशमे । to be quiet, to restrain, to tame, to subdue. दाम्पति, अदाम्पत्, दाम्पत्, दाम्येयं, Caus. दमपते only. अदीदमत्, Deri. दमित, दांत, दमित्वा, दांत्वा, दमितुं, दमधुः

दृष् (दृष्-Set) 4 P. उपक्षये । to perish, Deri. दस्त, दसित्वा, दस्ता, दासितुं.

दिव् (दिव-Set) 4 P. क्रीडा-विजिगीषा-व्यवहार-द्युति-स्तुति-मोद-मद-स्वप्न-कांति-गतिषु । to play with dice or gamble, to desire; to overcome, to traffic, to shine, to praise, to be glad, to be mad or drunk, to be sleepy, to wish for, to go. दीव्यति; अदीव्यत्; दीव्यन्तुः दीव्येयं; दीव्यासं; Pass. दीव्यते; Desid. दिदेधिपति or दृष्टपति; Deri. दून or दूत; देवितुं; देवित्वा or दूत्वा; दीव्यत्; देवित्वा; दिविषत्.

दी (दी-इ-Anit) 4 A. क्षये । to perish, to decay. दाताहे; दास्यते; अदास्यत; अदास्त; अदास्याः; दासीय; Caus. दापयति-ते; अदीदपत्-त; Desid. दिदीपते; Deri. दीन; दातव्य; दातुं; दीत्वा; प्रदाय; दिदीपान.

दीप् (दीपी-Set) 4 A. दीप्तौ । to shine, to burn, to be illustrious, Caus. Aor. अदीदिपत्-त or अदीदीपत्-त; Deri. दीप्त, दीपित्वा; दीपितुं.

दुष् (Anit) 4 P. वैकृत्ये । to be soiled, to be impure, to sin. दोषास्मि; दोक्ष्यति, असोक्ष्यत्-अदुषत्; दुष्यासं; Caus. दूषयति—ते, also दौषयति—ते; to make depraved, to corrupt, Desid. ददुक्षति; Deri. दुष्ट; दोष्टुं; दुष्ट्वा.

दू (दू-ङ्—Set) 4 A. परितापे । to suffer pain, to be sorry, to inflict pain, Caus. दावयति—ते; Deri. दून; दाव्य; or दव्य; दवितुं; दूत्वा.

दृप् (Wet) 4 P. हर्षमोहनयोः । to be glad, to be proud. ददर्प; ददर्पिथ; or ददर्पथ or दद्रपथ; दर्पितास्मि or दर्प्तास्मि or द्रप्तास्मि; अदृपत्; अदर्पात्—अदादर्पात्; अद्राप्सीत्; Caus. Aor. अदीदृपत्—त or अददर्पत्—त, Desid. दिदर्पिषति or दिदृप्सति; Deri. दृप्त, दर्पित्वा or दृप्त्वा, दर्पितुं or दर्पुं or द्रप्तुं.

दो (Adit) 4 P. अवखण्डने । to cut, to mow. द्यति, अद्यत्, द्यतु, द्येयं, Deri. दित, दित्वा, दातुं, other forms are like those of दा 1. P. to give.

द्रुह (Wet) 4 P. जिघांसायां । to bear hatred, to seek to hurt. दुरोह, दुरोहिथ or दुरोग्ध or दुरोह, द्रोहितास्मि, द्रोग्धास्मि, द्रोढास्मि, द्रोहिष्यति or द्रोक्ष्यति, अद्रुहत्, Desid. दुरोहिषति or दद्रुहिषति or द्रुधुक्षति, Deri. द्रुग्ध or द्रूढ, द्रोग्धव्य or द्रोढव्य or द्रोहितव्य, द्रोग्धुं or द्रोहुं or द्रोहितुं, द्रुग्ध्वा or द्रूढ्वा or द्रुहित्वा or द्रोहित्वा.

धी (धी—ङ्—Anit) 4 A. आधारे । to support, to hold, to despise. धेताहे, धेप्यते, अधेट, धेपीय, Caus. धाययति—ते, Deri. धीन, धेतुं, धीत्वा.

धृ (धृ-ङ्—Set) 4 A. हिंसागत्योः । to kill, to go, P. P. धूर्त.

नभ् (णभ्—Set) 4 P. हिंसायाम् । to kill.

नञ् (णञ्—Wet) 4 P. अदर्शने । to disappear, to perish, to run away, to be unsuccessful. ननाश, नेशिथ, or ननंष्ट, नशितास्मि or नष्टास्मि, नशिष्यति or नक्ष्यति, अनशिष्यत् or अनक्ष्यत्, नद्यासं, Caus. नाशयति only. Desid. निनशिषति or निनक्षति, Deri. नष्ट, नष्टुं or नशितुं, नष्ट्वा or नष्ट्वा or नशित्वा.

मृ (मृ—Anit) 4 U. बंधने । to tie, to arm or to put on oneself (mostly A. in the last sense). मृशामि—दे, मत्स्यति—ते, अनास्थीद—अनस्थ, नम्यामि, मत्सीप, Deri. मरु, मरुदं, मरुषा.

मृ (मृती—Set) 4 P. नाचविशेषे । to dance, to jesticulate. मर्तितामि, नर्तिष्यति or नत्स्यति, अनर्तिष्यद् or अनत्स्यद्, Caus. नर्तयते only. Caus. Aor. अननर्तत, or अननीचतत, Desid. निनर्तिषति or निनृसति, Deri. मृत्त, मृत्य or मर्य, नर्तिगुं, नर्तिषा.

प (पत—a Vedic foot—Set) 4 A. वेष्टये । to be master of, to rule, to possess, to be fit for.

प (पद्—Anit) 4 A. गतो । to go, to attain, to observe. पचादे, पत्स्यते, अपत्स्यत, अपादि, अपत्सत, पत्सीप, Desid. विपत्ते, Deri. पप्त, पत्वा, पत्नुं, प्रपय.

पी (पी—इ—Anit) 4 A. पाने । to drink. Caus. पाययति—ते.

पु (Set) 4 P. हिंसायाम् । to kill.

पु (Anit) 4 P. पुष्टौ । to nourish, to support, to develop, to increase, to possess पोष्टामि, पोष्टयति, अपोष्टयद्, अपुष्टयद्, Deri. पुष्ट, पोष्टुं, पुष्टा, पोष्य.

पु (Set) 4 P. विकसने । to blow, to flower.

पू (पूति—Set) 4 A. आप्यायने । to fill, to satisfy, to be full, to be satisfied, Aor. अपूरिष्ट or अपूरि. Deri. पूर्ण or पूर्त.

प्री (प्री—इ—Anit) 4 A. प्रीती । to please, to be satisfied, to feel affection for. प्रेतादे, प्रेच्यते, अप्रेष्ट, Caus. प्रापयति—ते.

पु (Set) 4 P. दाहे । to burn, to scorch, Desid. पुष्टुविषति, or पुष्टुविषति, Deri. शोषित्वा or च्छदित्या.

य (यतु—Set) 4 P. स्तम्भे । to stop.

वि (Set) 4 P. क्षेपे—प्रेरणेच । to throw, to instigate, to go, to split, to grow.

बु (बुध—Anit) 4 A. बोधने । to know, to understand, to awake, to be restored to one's senses. बोद्धादे, बोस्यते, अभो

त्स्यत, अबुद्ध or अबोधि, भुत्सीय, Caus. बोधयति, अबूद्धत्, Deri. बुद्ध, बोद्धं, बुद्ध्वा, प्रबुध्य.

बुत् (Set) 4 P. उत्सर्गे । to discharge, to emit.

व्युत् (Set) 4 P. विभागे । to divide.

भृत् (भृशु—Set) 4 P. अधःपतने । to fall down, Deri. भृष्ट, भ्रशित्वा or भृष्टा, भर्शितुं.

भ्रम् (भ्रशु—Set) 4 P. अनवस्थाने । to be unsteady, to wander, to totter. भ्राम्यति, अभ्राम्यत्, भ्राम्यतु, भ्राम्येयं, Aor. अभ्रमत् Pre. P. भ्राम्यत्; (other forms like those of भ्रम् 1 P.)

भ्रंश् (भ्रंशु—Set) 4 P. अधःपतने । to fall down, to decrease, to escape. भ्रदयति, अभ्रदयत्, भ्रदयतु, भ्रदयेयं, अभ्रशत्, भ्रदयासं, Deri. भ्रदयत्, भ्रष्ट, भ्रंशित्वा or भ्रष्टा, भ्रंशितुं.

मद् (मदी-घटादिः—Set) 4 P. हर्षलेपनयोः । to rejoice, to be poor or distressed, to be intoxicated or mad. माद्यति, अमाद्यत्, माद्यतु, माद्येयं, Caus. मदयति—ते, also मादयति—ते, (to madden, to inebriate). Deri. मत्त, मदित्वा, मदितुं.

मत् (मन्—Anit) 4 A. ज्ञाने । to think, to suppose, to regard as, to esteem, to honour, to know. मन्ताहे, मंस्यते, अमंस्यत, अमंस्त, मंसीय, Caus. मानयति—ते, Deri. मत, मंतुं, मत्वा, मान्य.

मत् (मसी—Set) 4 P. परिमाणे । to measure, to charge for, Deri. मस्त, मसित्वा, मसितुं.

मा (मा—ङ्—Anit) 4 A. मने । to measure.

मिद् (त्रि-मिदा—Set) 4 P. स्नेहने । to be greasy, to be soft, to melt; Desid. मिमिदिषति or मिमेदिषति.

मी (मी—ङ्—Anit) 4 A. हिंसायाम् प्राणवियोगेच । to die, to perish, to kill, to hurt, Caus. माययति—ते Deri. मीन, मेतुं, मीत्वा.

मुष् { Set } 4 P. खंडने । to destroy, to break, to steal, Desid. मुष्पिषति or मुमोषिषति; Deri. मोषित; मोषितुं; मोषित्वा or मुषित्वा.

सृ (Wet) 4 P. वैचित्र्ये । to loose senso, to faint, to be bewildered, to ozz, to be foolish. सुमोहः सुमोहिय or सुमोह or सुमोह्य; मोहितास्मि or मोह्यास्मि or मोदास्मि; मोहियति or मोहयति; अमोहियत् or अमोहयत्; असुहृत्; सुहृत्सः Caus. मोहयति-ते but परिमोहयते only. Desid. सुमुहियति or सुमोहियति or सुमुहयति; Deri. सुग्र or गृह; मोहित्य or मोहय्य or मोदय; मोहितुं or मोगुं or मोहुं; मोहित्वा or मुहित्वा or सुग्रया or गृहा.

सृ (Set) 4 P. अन्वेषणे । to seek, to hunt.

सृ (सृ—Set) 4 U. नितिशायाम् । to bear, to endure, to suffer; to allow. Desid, मर्षित; सृष्टिवा or मर्षित्वा.

यसृ (यसृ—Set) 4 P. प्रयत्ने । to strive, to endeavour, to labour, Caus. यासयति-ते; but आयासते only. Deri. यस्त; यसितुं; यसित्वा or यस्या.

युज् (युज्—Anit) 4 A. समाधौ चित्तवृत्तिनिरोधे । to meditate, to ensh one's mind, to concentrate the mind. योक्ताहे; योदयते; अयुक्त; Caus. योजयति Deri. युयत; योग्य or योज्य; योक्तुं; युक्त्या.

युध् (युध्—Anit) 4 A. संप्रहारे । to fight, to contend with. योद्धाहे; योदयते; अयोदयत; अयुद्ध; युत्सीय; Caus. योधयति only. Deri. युद्ध; योद्धुं; युद्धा.

युप् (युप्—Set) 4 P. विमोहने । to confuso, Deri. युप्त; युपित्वा or योपित्वा or युप्त्वा; योपितुं.

रञ्ज् (रञ्ज्—Anit) 4 U. रञ्जति-ते; अरञ्जत्—त; रञ्जतु—तां; रञ्जयेयं—य.

रथ् (Wet) 4 P. हिंसा-संराध्योः । to kill, to injure, to cook, to finish. रंथ; रथितास्मि or रथ्दास्मि; रथिष्यति or रत्स्यति; अरथिष्यत् or अरत्स्यत्; अरथत्; रथ्यासः; Caus. रंथयति-ते; अरंथत्—त; Desid. रिरथिषति or रिरत्स्यति; Deri. रथ्द; रथितुं or रथ्दुं; रथित्वा or रथ्दा.

राष् (Anit) 4 P. वृद्धौ । to grow, to be ready, to be favourable, to look to the welfare of. राष्दास्मि; रात्स्यति; अरात्स्यत्; अरात्सीत्; Deri. राद्ध; राद्धुं; राद्धा.

हिष् (Set) 4 P. हिंसायाम् । to kill, to destroy.

री (री-ङ्-Anit) 4 A. स्रवणे । to ooze, to flow, Caus. रेपयति—ते; Deri. रीण; रेतुं; रीत्वा.

रुष् (with अनु. रुष्-Anit) 4 A. कामे । to desire, to love, to comply with, to obey. रोद्धाहे; रोत्स्यते; अरुद्ध; रुत्सीय; Deri. रुद्ध; रोद्धुं.

रुप् (रुप्-Set) 4 P. विमोहने । to violate, to confound, to disturb, Desid. रुरुपिषति or रुरोपिषति; Deri. रुप्त, रुपित्वा or रोपित्वा or रुपत्वा.

रुष् (Set) 4 P. हिंसायाम् । to kill.

लिश् (लिश्-Anit) 4 A. अल्पीभावे । to decrease, to become small. लेष्टाहे; लेक्ष्यते; अलेक्ष्यत; अलिक्षत.

ली (ली-ङ्-Anit) 4 A. श्लेषणे । to adhere to, to be absorbed, to be dissolved, to hide in, to rest on, to disappear. लेताहे or लाताहे; लेष्यते or लास्यते; अलेष्यत or अलास्यत; अलेष्ट or अलास्त; लेषीय or लासीय; Caus. लाययति—ते or लापयति—ते but विलाययति—ते or विलीनयति—ते or विलापयति—ते or विलालयति—ते; Deri. लीन; लेतुं or लातुं; लीत्वा; विलाय or विलीय.

लुद् (Set) 4 P. विलोढने । to churn, to agitate, to roll, to wallow, to be connected with.

लुप् (लुप्-Set) 4 P. विमोहने । to be confused. to vanish. Desid. लुलुपिषति or लुलोपिषति; Deri. लुप्त; लोपितुं; लुप्त्वा or लुपित्वा or लोपित्वा.

लुब् (Set) 4 P. गार्ध्वे । to covet, to long for, to allure. लोभितास्मि or लोब्धास्मि; Desid. लुलुभिषति or लुलोभिषति; Deri. लुब्ध, लोभितुं or लोब्धुं; लुब्ध्वा or लुभित्वा or लोभित्वा.

वस् (वस्-Set) 4 P. स्तम्भे । to fix, to be straight, Deri. वस्त, वसित्वा or वस्त्वा; वसितुं.

वाचत् (वाचत्-Set) 4 A. वरणे । to choose. Deri. वाचत्त, वावर्तित्वा or वाचत्त्वा, वावर्तितुं.

यागृ (यागृ—Set) 4 A. शरदे । to howl, to growl, to roar, Caus.

Aor. अययाशत्—त.

विद् (विद्—Anit) 4 A. सत्तापां । to be, to exist, वेत्तादे, वेत्स्यते,
अवित्त, वित्तीय, Desid. विषित्तते, Deri. वित्त, विख्या, वेत्तुं.

विस् (Set) 4 P. वेरणे । to send.

वुस् (Set) 4 P. विभागे । to divide.

वृत् (वृत्—Set) 4 A. वरणे । to choose, to like.

वृश् (Set) 4 P. वरणे । to choose, to like.

व्यप् (Anit) 4 P. ताडने । to strike, to hurt, to stab, to pierce, .
विध्यति, अविध्यत्, विध्यतु, विध्येर्य, विव्याप, विव्यपिय or विव्यद्,
व्यदास्मि, व्यस्यति, अव्यस्यत्, अस्यात्सीत्, विद्यासं, Pass. विध्यते, .
Desid. विव्यस्तति, Deri. विद्, विद्या.

व्युप् (Set) 4 P. विभागेदाहेच । to divide, to burn, Aor. अव्युषत्,
In the last sense अद्योषीत्.

व्री (व्री—Anit) 4 A. वरणे । to choose, P. P. व्रीण.

व्रीड् (Set) 4 P. चोदनेलज्जायां च । to throw, to be ashamed.

शक् (शक्—Set) 4 U मर्षणे । to endure, to be able. शक्तिस्मि—हे
or शक्तास्मि—हे, शक्तिष्यति—ते or शक्ष्यति—ते, अशक्तिष्यत्—त or
अशक्ष्यत्—त, अशक्त, अशक्ति or अशक्त, शक्ष्यासं—शक्षिष्य, or
शक्षीय,, Desid. शिशक्तिषति—ते or शिक्षति—ते, Deri. शक्ति or
शक्त, शक्तिर्तु or शक्तुं, शक्तिष्या or शक्ष्या, शक्तिष्य—शेकान.

शप् (शप्—Anit) 4 U. आफ्रोसे । to curse, to swear.

शम् (शम्—घटादिः—Set) 4 P. उपशमे । to be calm, शाम्यति, अशा-
म्यत्, शाम्यतु, शाम्येर्य, Caus. शामयति—ते or शामयति—ते, (but with
नि—निशामयति—ते only). Deri. शांत, शम्य or शाम्य, शांत्या or
शमित्या, शमितुं.

शुच् (शुचिर्—Set) 4 U. प्रतिभाये (हेदे) । to be wet, to be clean,
Aor. अशुचत् or अशोचीत्, अशोचिष्ट, Desid. शुशुचिषति—ते or
शुशोचिषति—ते, Deri. शुक्त, शुचित्या or शोचित्या, शोचिर्तु.

शुष् (Anit) 4 P. शौचे । to become pure, to be made clear, शौद्धास्मि, शौत्स्यति, अशौत्स्यत्, अशुषत्, शुध्यासं, Desid. शुधुत्सति, Deri. शुद्ध.

शुष् (Anit) 4 P. शोषणे । to become dry, to be withered, शोष्टास्मि, शोक्ष्यति, अशोक्ष्यत्, अशुषत्, शुष्यासं, Desid. शुशुक्षति, Deri. शुष्क, शोष्टुं, शुष्ट्वा.

शूर (शूरी—Set) 4 A. हिंसा—स्तंभनयोः । to strike, to be firm, P. P. शूर्ण.

शो (Anit) 4 P. तनूकरणे । to whet, to make thin, श्यति, अद्यत्, श्यतु, श्येयं, शशिथ or शशाथ, शातास्मि, शास्यति, अशास्यत्, अशात् or अशासीत्, शाय्यासं, Pass. शायते, Desid. शिशासति, Deri. शित or शात, शंसित (well finished), शातुं, शात्वा or शित्वा.

अम् (अमु—Set) 4 P. तपसिखेदेच । to perform acts of penance, to be fatigued, आम्यति, अआम्यत्, आम्यतु, आम्येयं, Caus. अमयति—ते or आमयति—ते, Deri. आंत, अमित्वा or आत्वा, अमितुं.

श्लिष् (Anit) 4 P. आलिंगने । to embrace, to adhere to, to unite, श्लेष्टामि, श्लेक्ष्यति, अश्लेक्ष्यत्, अश्लिषत्. In the first sense, अश्लिषत्.

षिच् (षिबु—Set) 4 P. निरसने । to spit, षीव्यति, अषीव्यत्, षीव्यतु, षीव्येयं, (other forms are like those of षिच् 1 P.).

सम् (पमी—Set) 4 P. परिणामे । to change form, P. P. सांत.

सह् (पह्—Set) 4 P. तुष्टौ । to satisfy, to be pleased, सहितास्मि, सहिष्यति, असहिष्यत्, असहीत्, Deri. सहित, सहितुं, सहित्वा.

सिध् (सिधु—Anit) 4 P. संराद्धौ । to be accomplished, to succeed, to be thoroughly prepared सेद्धास्मि, सेत्स्यति, असेत्स्यत्, असिधत्, Caus. साधयति—ते, also सेधयति—ते, to cause to ascertain the truth, Desid. सिपित्सति, Deri. सिद्ध, सेद्धुं, सिद्ध्वा.

सिच् (सिबु—Set) 4 P. तंतुसंताने । to sew, to sow (as seed). सीव्यति, असीव्यत्, सीव्यतु, सीव्येयं, Desid. सिसेविषति or सुस्यपति, Deri. स्यत्, सेवित्वा or स्यत्वा, सेवितुं.

- सह (सुह—Sot) 4 P. तृप्तौ । to be satisfied. .
- सू (सू—Wet) 4 A. प्राणिगर्भपिमोचने । to bring forth as a child, P. P. पुनः.
- सृज् (सृज्—Anit) 4 A. विसर्गे । to be abandoned, to drop, सृष्टादे, स्रस्यते, असृष्ट, सृक्षीय, Caus. Aor. अससर्जत्—त or असीसृजत्—त, Desid. सिद्यसते, Deri. सृष्ट, स्रष्टुं, सृष्टा.
- सो (पो—Anit) 4 P. अंतकर्मणि । to put an end to, to kill, to finish, स्पति, अस्पत्, स्पत्, स्पेयं, असात् or असासीत्, सेपासं, Pass. सीयते, Caus. सापयति—ते, Desid. सिपासति, Deri. सित, सायुं, सित्वा.
- स्तिम् { टिम }
स्तीम् { टीम् } (Sot) 4 P. आर्द्रिमाये to become wet, to moist.
- सृप् (सृप्—Sot) 4 P. सपुच्छ्राये । to pile, to collect, to erect.
- स्रस् (ष्णसु—Set) 4 P. निरसने । to reject, to oject, Aor. अस्रसीत् or अवासीत्. Caus. स्रसयति—ते or वासयति—ते (according to some). Deri. स्रस्त, स्रसित्वा, or स्रत्वा, स्रसितुं.
- स्निह् (ष्णिह्—Wet) 4 P. स्नेहे । to feel affection for, to love, to be kind to, सिष्णेह, सिष्णेहिथ, or सिष्णेह or सिष्णेष्य, स्नेहितास्मि or स्नेहास्मि or स्नेष्यास्मि, स्नेहिष्यति or स्नेक्षति, अस्निहत्, Desid. सिस्त्रिषति or सिस्त्रिषिषति or सिस्त्रेहिषति, Deri. स्निग्ध or स्नीह, स्निहित्वा or स्नेहित्वा or स्निग्ध्वा or स्नीद्वा, स्नेहितुं, स्नेहुं, or स्नेग्धुं.
- स्तुस् (ष्णुस्—Sot) 4 P. भक्षणे । आदान इत्येके । अदर्शन इत्यपरे । to eat, to take, to disappear, Deri. स्तुस्त, स्तुसित्वा or स्तुस्त्वा, स्तोसितुं.
- स्तुह् (ष्णुह्—Wet) 4 P. उद्धिरणे । to vomit.
- स्त्रिप् (स्त्रिप्—Set) 4 P. गतिशोषणयोः । to go, to dry, स्त्रीव्यति, अस्त्रीव्यत्, स्त्रीव्यत्, स्त्रीव्येयं, Desid. सिस्त्रेविषति or स्त्रुक्ष्यति, Deri. स्त्रुत स्त्रेवित्वा or सिस्त्रित्वा or स्त्रुत्वा, स्त्रेवितुं.
- स्विद् (ष्विदा—Anit) 4 P. गात्रप्रक्षरणे । to perspire, स्वेत्तास्मि, स्वेत्स्यति, अस्वेत्स्यत्, अस्विदत् Desid. सिष्वित्सति, Deri. स्विन्न, स्विन्त्वा, स्वेचुं.

हृष्ट (Set) 4 P. तुष्टौ । to rejoice, to exult, to stand erect as hair.
Caus. Aor. अजहर्षत्—त or अजीहृषत्—त, Deri. हृष्ट or हृषित,
हर्षितुं, हर्षित्वा.

॥ अथ शु-विकरणः स्वादिगणः पञ्चमः ॥

अंश् (अंश्—Wet) 5 A. व्याप्तौसंघातेच । to pervade, to heap, to obtain, to go to, अंश्नुते, अंश्नुवते, आंश्नुत, अंश्नुतां, अंश्नुवीय, आनशे, आनशिषे or आनक्षे, अशितहे or अष्टाहे, अशिष्यते or अक्ष्यते, आशिष्यत or आक्ष्यत, आशिष्ट or आष्ट, अशिषीय or अक्षीय, Deri. अष्ट, अशितुं or अष्टुं, अशित्वा or अष्ट्वा.

अह् (a Vedic root—Set) 5 P. व्याप्तौ । to pervade, अह्नोति.

आप् (आप्—Anit) 5 P. व्याप्तौ । to pervade, to obtain, to occupy, to reach, आप्नोति, आप्नुवंति, आप्नोत्, आप्नोतु, आप्नुयां, आप, आपिथ, आपास्मि, आप्स्यति, आप्स्यत्, आपत् Desid. ईप्सति, Deri आपस, आप्तुं आप्त्वा.

ऋ (a Vedic root—Anit) 5 P. हिंसायाम् । to kill, ऋणोति.

ऋक्षि (a Vedic root—Set) 5 P. हिंसायां । to kill, ऋक्षिणोति.

ऋध् (ऋध्—Set) 5 P. वृद्धौ । to increase, to prosper, to please, ऋध्नोति, आर्ध्नोत्, ऋध्नोतु, आर्धीत्, non-conjugational forms are like those of ऋध् 4 P.

क्षि (a Vedic root—Anit) हिंसायां । to kill, क्षिणोति, क्षिण्वः-क्षिण्वः, अक्षिणोत्, क्षिणोतु, क्षिण्वयां, non-conjugational forms are like those of क्षि 1 P.

कृ (कृ—अन्—Anit) 5 U. हिंसायां । to kill, कृणोति—कृणुते, कृण्वन्ति-कृण्वते, कृणुवः-कृण्वः, अकृणोत्-अकृणुत, कृणोतु-कृणुतां, कृणु-कृणुव, कृणुयां—कृणवीय, चकार—चक्रे, कर्तास्मि-हे, करिष्यति—ते, अकरिष्यत्-त, अकार्षीत्, अकृत, क्रीयासं-कृपीय, Pass. क्रीयते, Caus. कारयति—ते, Desid. चिकीर्षति—ते, Deri. कृत, कर्तुं, कृत्वा.

चक्ष (चक्ष—a Vedic root—Set) 5 P. भक्षणे ; to eat, चक्ष्मोति.

चि (चि—ञ—Anit) 5 U. चयने । to collect, to cover, चिनोति—चिनुते, चिनुवः—चिन्वः, चिनुवहे—चिन्वहे, अचिनवं, अचिन्वि, अचिनोत्, अचिनुत, चिनोतु, चिनुतां, चिनुषां, चिन्वीय, चेतास्मि—हे, चेप्यति—ते, अचेप्यत्—त, अचेपीत्, अचेष्ट, चीयासं, चेपीय, Pass. चीयते, Caus. चापयति—ते or चापयति—ते, Desid. चिचीपति—ते or चिकीपति—ते, Deri. चित, चेतुं, चित्वा.

चिरि { Vedic roots—Set } 5 P. हिंसायाम् । to kill, चिरिणोति, जिरि { } जिरिणोति.

तिक् { Set } 5 P. आस्कंदन—गति—वधेषु । to assail, to go, to seek, to injure or kill, to challenge, तिक्कोति, तिक्कोति.

तिष् (Set) 5 P. हिंसायाम् । to kill, to challenge, तिष्णोति.

तृप् (Set) 5 P. प्रीणने । to please or to be pleased, तृप्नोति, Caus. Aor. अतृप्सत्—त or अतीतृप्सत्—त.

दध् (a Vedic root—Set) 5 P. घातनेपालनेच । to destroy, to protect, दध्नोति, Aor. अदधीत् or अदाधीत्.

दंभ् (दंभु—Set) 5 P. दंभने । to deceive, to injure, दंभ्नोति, अदंभ्नोत्, दंभ्नोतु, दंभ्नुयाम्, ददंभ, दंभितास्मि, दंभिष्यति, अदंभीत्, दंभ्यासं. Pass. दंभ्यते, Desid. दंभिष्यति or धीप्सति or दिदंभिषति, Deri. दंभ्य, दंभितुं, दंभ्वा, or दंभित्वा.

दाश् (a Vedic root—Set) 5 P. हिंसायां । to kill, दाश्नोति.

दु (दु—दु—Anit) 5 P. उपतापे । to give pain, to burn, to be distressed, दुनोति, दुदाच, दुदधिच्य—दुदोच, दोतास्मि, दोष्याति, अदोषीत्—दूयासं, Pass. दूयते, Deri. दुत, दोतुं, दूत्वा.

दृ (a Vedic root—Anit) 5 P. हिंसायाम् to kill, दृणोति, दृशर, दर्तास्मि, दरिष्यति, अदार्षीत्, द्रियासं.

धु (धु—ञ—Anit) 5 U. कंपने । to shake; to tremble; धुनोति; धुनुते; द्रुधाय; द्रुधुवे; धोतास्मि—हे; धोष्याति—ते; अधौपीत्—अधोष्ट; ध्यासं—धोपीय; Caus. धापयति only.

- ध्रु (ध्रु-ञ्—Wet) 5 U. कंपने । to shake, to excite, to kindle, to treat roughly, ध्रुनोति; ध्रुते, ध्रोतास्मि—हे or ध्रुवितास्मि—हे; Deri. ध्रुत; ध्रोतुं; ध्रुवितुं; ध्रुत्वा.
- धृष (ध्रि—धृषा—Set) 5 P. प्रागल्भे । to be bold, confident, impudent or impatient; to challenge; धृष्णोति Caus. Aor. अदीधृषत्—त or अदधर्षत्—त; Deri. धर्षित or धृष्ट, धर्षितुं—धर्षित्वा.
- धृ (a Vedic root—Anit) 5 P. प्रीतौ । to please, धृणोति.
- मि (डु-मि-ञ्—Anit) 5 U. प्रक्षेपणे । to throw, to scatter, Deri. मित, मित्वा, मातुं, मित्रिम (मयनेननिवृत्तम्).
- राध्र (Anit) 5 P. संसिद्धौहिंसायांच । to accomplish; to kill; to propitiate. राध्नोति.
- रि (a Vedic root—Anit) 5 P. हिंसायां । to kill. रिणोति.
- वृ (वृ-ञ्—Set) 5 U. वरणे । to choose; to solicit; to cover; to surround; to restrain. वरि(री)तास्मि—हे, अवारीत्, अवरि(री)ष्ट, Desid. विवरि(री)षति—ते or वृवृषति—ते, Deri. वृत, वरि(री)-तुं, वृत्वा.
- शक् (शक्—Anit) 5 P. शक्तौ । to be able; to be powerful; to bear, शक्नोति, शशाक, शक्नुः शक्तास्मि, शक्ष्यति, अशक्त् Desid. शिक्षति, Deri. शक्त, शक्तुं, शक्त्वा.
- शि (शि-ञ्—Anit) 5 U. निशाने । to whet; to excite.
- सध्र (षध्र—Set) 5 P. हिंसायां । to kill, Aor. असधीत्, असाधीत्.
- साध्र (षाध्र—Anit) 5 P. संसिद्धौ । to accomplish. साध्नोति, साद्धास्मि, सात्स्याति Desid. सिपात्सति.
- सि (पि—ञ्—Anit) 5 U. बंधने । to tie, P. P. सित, सिन (mouthful), सित्वा, सेतुं.
- सृ (सृ-ञ्—Anit) 5 U. स्नपन—पीडन—स्नान—सुरा—संधानेषु । to cause to bathe: to churn; to pour out; to bathe; to press out juice; to distil.
- स्तिघ्र (टिघ्र—Set) 5 A. आस्कंदने । to ascend; to assail.

- स्व (स्व-अ-*Anit*) 5 U. आच्छादने । to cover.
 स्पृ (a Vedic root-*Anit*) 5 P. प्रीति-पालनयोः-प्रीतिचलनयो-
 रित्यन्ये । to gratify, to defend, to shake.
 स्मृ (a Vedic root-*Anit*) 5 P. चिंतायां । to remember; to
 recollect.
 गि (*Anit*) 5 P. गतो वृद्धौच । to go; to grow.

॥ अथ श-विकरणस्तुदादिगणः षष्ठः ॥

- इक्ष् (Set) 6 P. स्वप्नक्षेपणयोः । to sleep, to throw. इक्षति, इक्षेत्,
 एलितास्मि, एलिष्यति, ऐलिष्यत्, ऐलीत्, इत्यासं, इक्षित, एलिष्या,
 एलितुं.
 इष्ट् (Set) 6 P. इच्छाप्ताम् । to wish. इच्छति, इक्षेप, एपितास्मि, or
 एप्तास्मि *Deri.* इष्ट, एपितुं or एष्टुं, एपित्वा or इष्ट्वा, इच्छत्, ईपिषत्.
 उत्क्ष् (Set) 6 P. उत्सर्गे । to abandon; to leave.
 उंछ् (उच्छि-*Set*) 6 P. उंछे । to glean.
 उक्क्ष् (Set) 6 P. आर्जये । to make straight.
 उम् { *Set* } 6 P. पूरणे । to fill with.
 कृच् (Set) 6 P. स्तुती । to praise, कृचति, आनर्च, अर्चितास्मि, अर्चि-
 ष्यति, आर्चिष्यत्, आर्चीत्, कृच्चासं, *Desid.* अर्चिचिपति, *Deri.*
 कृचित, अर्चितुं, अर्चित्वा.
 कृच्छ् (Set) 6 P. गतीन्द्रियप्रलयमूर्तिभाषेयु । to go; to fail in foenli-
 ties, to become hard or congeal; (A. with सं) कृच्छति; (with
 प्र or सं प्राच्छति समृच्छते) आनर्छ, कृच्छितास्मि, कृच्छिष्यति,
 आर्च्छिष्यत्, आच्छीत्, कृच्छ्यासं, (समृच्छिताहे, समृच्छिष्यते,
 समाच्छिष्ट, समृच्छिषीय). *Pass.* कृच्छयते.

कृष् { Set } 6 P. हिंसायां । to kill.

ऋष् (ऋषी—Set) 6 P. गतौ । to go or approach. ऋषति, (with प्र, प्रार्षति).

कड् (Set) 6 P. मदे । to be proud.

किल् (Set) 6 P. श्वैत्यक्रीडनयोः । to become white; to sport. किलति.

कु (कु-ङ्-कुटादिः—Anit) 6 A. आर्तस्वरे । to moan, कुवते, अकु-
वत्, कुवतां, चुकुवे, कुताहे, कुष्यते, अकुष्यत्, अकुत, कुषीय, Pass.
कृयते.

कुच् (कुटादिः—Set) 6 P. संकोचने । to contract; to shrink; to be
crooked; (generally with सं).

कुद् (कुटादिः—Set) 6 P. कौटिल्ये । to be crooked, to bend.

कुङ् (कुटादिः—Set) 6 P. बाल्येसंघातेच । to act as a child; to heap.

कुण् (Set) 6 P. शब्दोपकरणयोः । to sound; to support with gifts.

कुर (Set) 6 P. शब्दे । to sound, कुरति, Bene. कूर्यासं.

कृ (कृ-ङ्-कुटादिः—Set) शब्दे । 6 A. to sound; to groan, कुवते,
अकुवत्, कुवतां, चुकुवे, कुविताहे, कुविष्यते, अकुविष्ट, कुविषीय,
Pass. कृयते.

कृड् (Set) 6 P. दाढ्यैर्भक्षणेच । to become firm; to eat.

कृड् (कुटादिः—Set) 6 P. घनत्वे । to become thick, कृडति.

कृत् (कृती—Set) 6 P. छेदने । to cut, कृतति, अकृतत्, कृतनु, कृतेयं,
चकर्त्, कर्तितास्मि, कर्तिष्यति or कर्त्स्यति, अकर्तिष्यत् or अकर्त्स्यत्.
अकर्तीत्, कृत्यासं, Caus. Aor. अचीकृतत्-त, अचकर्त्तत्-त, Desid.
चिकर्तिषति or चिकृत्सति, Deri. कृत्त, कर्तितुं, कर्तित्वा.

कृष् (कृष—Anit) 6 U. विलेखने । to draw; to plough. कृषति—ते,
कर्षास्मि—हे or कृष्टास्मि—हे, कर्षयति—ते or कृषयति—ते, अकर्षीत्
or अकर्षीत्, अकृषत् or अकृष्ट.

कृ (Set) 6 P. विक्षेपे । to scatter; to throw; (A. with अप to
scratch the ground for food or abode), किरति, अकिरत्,

फिरतु, चकार, फरि(री)तारिम, ऊरि(री)प्यति, अकारि(री)प्यत्, -
अकारीत्, कीर्पासं, Pass. कीर्पते, Caus. कारयति—ते, Desid. चिक-
रिषति only, Deri. कीर्ण, फरि(री)तुं, फरि(री)त्वा.

कुड् (कुटादिः—Set) 6 P. निमज्जनेघनिभावेच । to sink; to become-
thick, कुडति.

क्षि (Anit) 6 P. निवासगत्योः to dwell; to go.

क्षिप् (क्षिप्—Anit) 6 U. प्रेरणे । to throw.

क्षुर (Set) 6 P. विलेखने । to scratch.

खिद् (Anit) 6 P. परित्याते परित्यावेच । to strike; to afflict; to be-
displeased. खिदति, अखिदत्, खिदतु, चिखेद, खेत्तारिम, खेत्स्यति,
भखेत्स्यत्, अखेत्सीत्, सियासं, Deri. खिन्न.

खिन् (Set) 6 P. रंछे । to gloat.

खुड् (कुटादिः—Set) 6 P. संवरणे । to cover.

खुर (Set) 6 P. छेदने । to cut.

य (कुटादिः—Anit) 6 P. पुरीषोत्सर्गे । to void or discharge excre-
ment. युवति, Deri. गुन.

यञ् (कुटादिः—Set) 6 P. शब्दे । to sound. युजति.

यद् (कुटादिः—Set) 6 P. रक्षणे । to protect. युढति.

युक् { Set } 6 P. ग्रंथे । to string together.

यु (युरी—कुटादि—Set) 6 A. उद्यमने । to make an effort. Pass.
गूर्यते, Desid. लुयुरिषते or लुगुरिषते, Deri. गूर्ण.

गू (Set) 6 P. निगरणे । to swallow, गिरति or गिलति, अगिरत्—
अगिलत्, गिरतु—गिलतु, गिरेयं or गिलेयं, जगार—जगाल, गरि(री)—
तारिम—गलि(ली)तारिम, गरि(री)प्यति, गलि(ली)प्यति,
अगारीत्, अगालीत्, गीर्पासं, Pass. गीर्यते, Caus. गारयति—गालयति
only, Deri. गीर्ण, गीर्त्वा, गरि(री)तुं, गलि(ली)तुं.

घुट { कुटादि.—Set } 6 P. प्रतिघाते । to strike against.

घुण् (Set) 6 P. भ्रमणे । to roll.

घुर (Set) 6 P. भीमार्थशब्दयोः । to frighten; to sound.

घूर्ण् (Set) 6 P. भ्रमणे । to roll; to whirl.

चल् (Set) 6 P. विलसने । to play; to amuse oneself.

चिल् (Set) 6 P. वसने । to dress. चिलति.

चुट् (कुटादिः—Set) 6 P. छेदने । to cut. चुटति.

चुड् (कुटादिः—Set) 6 P. संवरणे । to conceal. चुडति.

चृत् (चृती—Set) 6 P. हिसामंथनयोः । to kill; to hurt; to connect together, चृतति, अचृतत्, चृततु, चृतेयं, चचर्त्, चर्तितास्मि, चर्तिष्यति or चत्स्यति, अचर्तिष्यत् or अचत्स्यत्, अचर्ताव—चृत्यासं, Caus. Aor. अचीचृतत्—त or अचचर्त्—त, Desid. चिचर्तिष्यति or चिचृत्सति Deri. चृत, चर्तितुं, चर्तित्वा.

छुट् (कुटादिः—Set) 6 P. भेदने । to cut, छुटति.

छुड् (कुटादिः—Set) 6 P. संवरणे । to cover, छुडति.

छुप् (Set) 6 P. स्पर्शे । to touch, छुपाति.

छुर (कुटादिः—Set) 6 P. भेदने । to cut; to engrave; to envelop.

जर्ज् (Set) 6 P. परिभाषण—हिंसा—तर्जनेषु । to say; to blame; to kill; to reprove.

जुट् (कुटादिः—Set) 6 P. बंधने । to bind, जुटति.

जुङ् { Set } 6 P. गतौ । to go, जुङति, जुनति.

जुष् (जुषी—Set) 6 A. प्रीतिसेवनयोः । to please; to like; to take delight in; to suffer; to enter, जुषते, Desid. जुजोषिषते or जुजुषिषते, Deri. जुष्ट, जोषितुं, जोषित्वा or जुषित्वा.

झर्ज् (Set) 6 P. परिभाषणभर्त्सनयोः । to speak; to blame; to menace.

तिल् (Set) 6 P. स्नेहे । to oil; to anoint. तिलति.

तुट् (कुटादिः—Set) 6 P. कलहकर्माणि । to quarrel; to cut, तुटति.

तुड् (कुटादिः—Set) 6 P. तोडने । to tear, to kill, तुडति.

तुण् (Set) 6 P. कौटिल्ये । to curve.

तुह (तुह—Anit) 6 U. व्यथने । to wound; to strike; to pain; to vex, तोत्तास्मि-हे, तोत्स्यति-ते, अतोत्स्यत्-त, अतोत्सिद्-अतुत्त, तुपासं, तुत्सीय, Deri. तुत्त, तुत्था, तोत्तुं.

तुप्-तुप् { Set } 6 P. हिंसायां । to kill.

तुप्-तुप् { Set } 6 P. प्रीणने । to please or to be pleased.

तुह { तुह } Wot 6 P. हिंसायां । to kill, तर्हितास्मि—तर्हामि, तुंहि-
तुंहि { तुंहि } तास्मि—तुंदास्मि, Caus. Aor. अततर्हत्-त, अतीहर्हत्-त,
अतर्हत्-त, Deri. तुह, तर्हिन्वा, तुंहिन्वा, तुह्ना, तर्हितुं, तर्हुं, तुंहितुं,
तुंहुं.

तुट् (कुटादिः—Set) 6 P. छेदने । to cut; to break.

तुवच् (Set) 6 P. संवरणे । to cover.

तुव् (कुटादिः—Set) 6 P. संवरणे । to cover.

दिश् (दिश—Anit) 6 U. अतिसर्जनेआज्ञापनेकथनेच । to give; to order; to tell; to show; to grant, देष्टास्मि-हे, देह्यति-ते, अदि-
क्ष्यत्-त, अदिक्षत्-त, दिक्षीय, Deri. दिष्ट, दिष्टा, देष्टुं.

दृ (दृ—दृ—Anit) 6 A. आदरे । to honour; to care for; (mostly with आ), आद्रियते, आद्रियत, आद्रियतां, आद्रियेय, आदरे, आद-
र्ताहे, आदरिष्यते, आदरिष्यत, आद्रित, आद्रिषीय, Pass. आद्रियते,
Caus. आदरयति-ते, आदीदरत्-त, Desid. आदिदरिष्यते, Deri. आदृत,
आदृतुं, आदृत्य.

दृष् (Set) 6 P. क्लेशे । to give pain.

दृष् (Set) 6 P. क्लेशे । to give pain.

दृम् (दृभी—Set) 6 P. ग्रंथे । to string; to connect; (mostly with सं), Caus. Aor. अदीदृमत्-त or अददृमत्-त, Deri. दृम्प,
दृम्भितुं, दृम्भित्वा.

- वृष् (Set) 6 P. उत्क्लेशे । to give pain.
- वृण् (Set) 6 P. गतिहिंसाकौटिल्येषु । to go; to kill; to make crooked.
- धि (Anit) 6 P. धारणे । to hold; to possess. धेतास्मि, धेष्याति, अधै-
षीत्, धीयासं, Pass. धीयते.
- धू (कुटादि:-Set) 6 P. विधूनने । to shake; to cause to tremble.
धुवति, अधुवत्-धुवतु, धुवेयं, दध्वाव, धुवितास्मि, धुविष्यति, अधु-
विष्यत्, अधुवीत्.
- धृ (धृ-ङ्—Anit) 6 A. अवस्थाने । to be; to exist, ध्रियते, अ-
ध्रियत, ध्रियतां, ध्रियेय, दध्ने, धर्ताहि, धरिष्यते, अधरिष्यत, अधृत.
- ध्रु (कुटादि:-Anit) 6 P. गतिस्थैर्ययोः । to go; to be fixed. ध्रुवति.
- ध्रुव् (Set) 6 P. गतिस्थैर्ययोः । to go; to stand firm.
- निल् (णिल्-Set) 6 P. गहने । to understand with difficulty; to
become thick.
- नुद् (णुद्—Anit) 6 U. प्रेरणे । to throw; to push; to urge on; to
drive; to remove; to direct, नोत्तास्मि—हे, नोत्स्यति—ते, अनो-
त्स्यत्—त, अनौत्सीत्—अनुत्त, नुयासं—नुत्सीय, Deri. नुत्त or नुन्न-
नुत्त्वा, नोत्तुं.
- नुद् (णुद्—Anit) 6 P. प्रेरणे । to throw, कर्त्रभिप्रायेऽपिफले परस्मै-
पदार्थः पुनः पाठः (सिद्धांत कौमुदी). This root should be Paras-
maipadi even when the fruit of the action refers to the
agent.
- नृ (णू—कुटादि:-Set) 6 P. स्तुतौ । to praise, नुवति, अनुवत्, नुव-
तु, नुनाव, नुवितास्मि, नुविष्यति, अनुवीत्, नूयासं.
- णि (Anit) 6 P. गतौ । to go.
- पिञ् (Set) 6 P. अवयवे—समूहस्यांशभावे—दीपनायांच । to form; to be
reduced to constituent part; to light. पिंशति, अपिंशत्—पिंश-
त, Pass. पिश्यते, Desid. पिपिशिषति, or पिपेशिषति, Deri. पिशित,
पेशितुं, पिशित्वा or पेशित्वा.
- पृ (कुटादि:-Set) 6 P. संश्लेषणे । to embrace; to intertwine.
- पृ (कुटादि:-Set) 6 P. उत्सर्गे । to quit; to dismiss.

पुण् (Set) 6 P. शुभकर्मणि । to be pure or virtuous; to do a holy work.

पुर (Set) 0 P. अग्रगमने । to precede; to lead.

पुत्र (Set) 0 P. महत्त्वे । to be great or large.

पृ (पृ-इ—Anit) 6 A. (always with व्या) व्यायामेव्यापारेच । to be busy or active, व्याप्रियते, व्यापताहे, व्यापृत, व्यापृषीय, Pass. व्याप्रियते, Desid. व्यापृष्यते.

पृङ् (Set) 0 P. सुखने । to gladden.

पृण् (Set) 0 P. प्रीणने । to please; to propitiate; Caus. Aor. अप-
पृणत्-त or अप्रीपृणत्-त.

प्रच्छ् (Anit) 6 P. ज्ञीप्सायां । to ask; to seek; to desire; to know, (A. with आ) पृच्छति-ते, अपृच्छत्-त, पृच्छतु-तां, पृच्छेय-य, पप्रच्छ-पप्रच्छे, प्रष्टास्मि-हे, प्रक्षयति-ते, अप्रक्षयत्-त, अप्राक्षीत्-अप्रष्ट, पृच्छयासं-प्रक्षीय, Pass. पृच्छयते, Deri. पृष्ट, पृष्टा, प्रष्टुं.

बिद् (Set) 6 P. भेदने । to break.

बुद् (कुटादिः—Set) 6 P. स्थागेसंवरणेच । to discharge, to cover.

बृह् (बृह्—Wet) 6 P. उपमने । to work, to labour. बर्हितास्मि or बर्होस्मि, बर्हिष्यति or मर्क्षति, अबर्हिष्यत् or अमर्क्षत्, अबर्हिषत् or अमर्क्षत्, Caus. Aor. अब्रहर्हत् or अब्रीबृहत्, Desid. बिबर्हिषति or बिभृक्षति, Deri. बृढ, बर्हितुं or बृहुं, बर्हिषत्वा or बृह्वा.

भुज् (भुजो—Anit) 6 P. कौटिल्ये । to bend, to curve, to be crooked. भोक्तास्मि, भोक्षयति, अभोक्षयत्, अभोक्षीत्, Deri. भुग्न, भोक्तुं, भुक्त्वा.

भ्रस्ज् (भ्रस्ज—Anit) 6 U. पाके । to fry, to roast, to parch. भृज्जाति-ते, अभृज्जत्-त, भृज्जतु-तां, भृज्जेय-य, बभ्रज्ज-बभर्ज, or बभ्रज्जे or बभर्जे, भ्रष्टास्मि-हे or भ्रष्टास्मि-हे, भ्रक्षयति-ते or मर्क्षति-ते, अभ्रक्षयत्-त, or अमर्क्षयत्-त, अभ्राक्षीत् or अभार्क्षीत्-अभ्रष्ट, अभर्ष्ट, भृज्जयासं-भर्क्षीय or मर्क्षीय, Pass. भृज्जयते, Caus. भ्रज्जयति-ते or भर्जयति-ते, Aor. अब्रभ्रज्जत्-त or अबभर्जत्-त, Desid. बिभ्रक्षति-ते or बिभर्क्षति-ते or बिभ्रज्जिषति-ते or बिभार्जिषति-ते. Deri. भृष्ट, भ्रष्टुं or भर्ष्टुं, भृष्ट्वा.

भुङ् (कुटादिः—Set) 6 P. आच्छादने—संचये—निमज्जन इत्येके । to cover, to collect, to plunge.

मज्ज् (हु-मस्जो—Anit) 6 P. झुझौ । to sink down, to be immersed in water; to be disheartened; मज्जति; अमज्जत्; मज्जतु; मज्जेयं; ममज्ज; ममज्जिथ or ममंक्ष्य; मंक्षतास्मि; मंक्ष्यति; अमंक्ष्यत्; अमांक्षीत्; मज्ज्यासं; Pass. मज्ज्यते; Caus. मज्जयति—ते; अममज्जत्—तं; Desid. मिमक्षति; Deri. मग्न; मंक्षुं; मंक्ष्वा; मज्जथुः

मिच्छ् (Set) 6 P. उत्क्रेशे । to annoy, to hurt, to obstruct.

मिल् (मिलि—Set) 6 U. संगमे । to be united with, to meet, to join, to clash, to happen. Desid. मिमिलिपति—ते or मिमेलिपति—ते; Deri. मिलित; मेलितुं; मिलित्वा or मेलित्वा.

मिष् (Set) 6 P. स्पर्धायां । to rival, to contend with, to look on or at.

मुच् (मुच्—Anit) 6 U. मोक्षणे । to free, to liberate, to release, to loosen, to abandon, to grant, to except, to shed, to discharge to dismiss, to utter, to void, मुंचति—ते; अमुंचत्—त, मुंचतु—तां; मुंचेयं—य; मुमोच—मुमुचे; मुक्तास्मि—हे; मोक्ष्यति—ते; अमोक्ष्यत्—त; अमुचत्—अमुक्त; मुच्यासं—मुक्षीय; Pass. मुच्यते; Desid. मुमुक्षति—ते or मोक्ष्यते; Deri. मुक्त; मुक्वितुं; मुक्त्वा.

मुद् (Set) 6 P. आक्षेप-मर्दन-बंधनेषु । to blame, to crush, to bind.

मुण् (Set) 6 P. प्रतिज्ञाने । to promise.

मुद् (Set) 6 P. संवेष्टने । to surround, to bind together, Bene. मूर्यासं.

मृ (मृ-हृ—Anit) 6 A. (but P. in all non-conjugational tenses except the Aorist and the Bene.) प्राणत्यागे । to die, म्रियते, अम्रियत्, म्रियतां, म्रियेय, ममार, मर्तास्मि, मरिष्यति, अमरिष्यत्, अमृत, मृषीय, Pass. म्रियते Caus. मारयति—ते, अमीमरत्—त, Desid. मृमूर्षति Deri. मृत, मर्तुं, मृत्वा.

मुङ् (Set) 6 P. सुखने । to make happy, to rejoice.

मुण् (Set) 6 P. हिंसायां । to kill.

सृष्ट् (Anit) 6 P. आमर्शनेमणिधानेच । to touch, to consider, to reflect, Act. मर्तास्मि or मर्तास्मि, मर्क्ष्यति or मर्क्ष्यति, अमर्क्ष्यत् or अमर्क्ष्यत्, अमर्क्ष्यत् or अमर्क्ष्यत्, Caus. Aor. अमर्क्ष्यत्, अमर्क्ष्यत्, Desid. मिमर्क्षति, Deri. मृष्ट, मर्ष्टु or मर्ष्टु, मृष्टा.

गि (Anit) 6 P. गतौ । to go, to move.

रिष् { Set } 6 P कथने कथनेवा । बुद्ध-निंदा-हिंसा-दानेषु । to boast, to speak, to fight, to censure, to kill, to give.

रिष् (Anit) 6 P. हिंसायां । to kill, रोष्टास्मि, रोक्ष्यति, अरोक्ष्यत्, अरोक्ष्यत्, Deri. रिष्ट, रोष्टु, रिष्टा.

रुज् (रुजो—Anit) 6 P. भंगे । to break, to destroy, to bend, to pain, to injure, रोक्तास्मि, रोक्ष्यति, अरोक्ष्यत्, अरोक्ष्यत्, Deri. रुग्ण, रोक्तुं, रुक्त्वा.

रुद् (Anit) हिंसायां । to kill, रोष्टास्मि, रोक्ष्यति, अरोक्ष्यत्, Deri. रुष्ट, रुष्टा; रोष्टु.

लज् (ओलज्—Set) 6 A. ब्रीहने । to be ashamed, to be bashful. Deri. लज्ज; लज्जितुं; लज्जित्वा.

लज् (ओलज्—Set) 6 A. ब्रीहने । to be ashamed; to be bashful, लज्जते; अलज्जत; लज्जतां; लज्जेय; ललज्जे; लज्जिताहे; लज्जित्यते; अलज्जित्वा; लज्जित्यते; Pass. लज्ज्यते; Caus. लज्जयति; Desid. लिलज्ज्यते; Deri. लज्ज or लज्जित; लज्जितुं; लज्जित्वा.

लिष् (Set) 6 P. अक्षरविन्यासे । to write, to scratch, to draw, to touch, to peck. Desid. लिलिखति or लिलिखति; Deri. लिखित, लिखित्वा or लेखित्वा.

लिप् (लिप—Anit) 6 U. उपदेहे । to anoint, to besmear, to cover, to spread over, to stain, to pollute, लिपति—ते; अलिपत्—तः; लिपत्—तां, लिपेयं—य; लिलेप—लिलिपे; लेप्तास्मि—हे; लेप्स्यति—ते; अलेप्स्यत्—तः; अलिपत्—त or अलिपत्; Deri. लिप्त; लेप्सु; लिप्त्वा.

लिष् (Anit) 6 P. गतौ । to go, to move, लेष्टास्मि, लेक्ष्यति, अलेक्ष्यत्, अलेक्ष्यत्, Deri. लिष्ट, लेष्टु, लिष्टा.

लुट् { कुटादिः—Set } 6 P. संश्लेषणे । to wallow, to roll about, to join.

लुप् (लुप्—Anit) 6 U. छेदने । to cut, to break, to rob, to plunder, to seize, to suppress, लुपति—ते, अलुपत्—त, लुपतु—तां, लुपेयं—य, लुलोप—लुलोपे, लोप्तास्मि—हे, लोप्स्यति—ते, अलोप्स्यत्—त, अलुपत्—अलुप्त, Deri. लुप्त, लोपुं, लुप्त्वा.

लुभ् (Set) 6 P. विमोहने । to confound, to disturb, Deri. लुभित, लुभित्वा or लोभित्वा, लुब्ध्वा.

विच्छ् (Set) 6 P. गतौ । to go, to move, विच्छायति, अविच्छायत्, विच्छायतु, विच्छायेयं, विविच्छ् or विच्छायांचकार, विच्छितास्मि or विच्छायितास्मि, विच्छिष्यति or विच्छायिष्यति, अविच्छायिष्यत् or अविच्छिष्यत्, अविच्छीत् or अविच्छायीत्, विच्छ्यासं or विच्छांश्यासं, Pass. विच्छयते or विच्छाय्यते, Caus. विच्छयति—ते or विच्छाययति—ते, Desid. विविच्छिपति or विविच्छायिपति, Deri. विच्छित or विच्छायित, विच्छितुं or विच्छायितुं, विच्छित्वा or विच्छायित्वा.

विज् (ओविजी—Set) 6 A. भयचलनयोः । to fear, to tremble (generally with उद्) P. P. उद्दिग्.

विद् (विद्—Anit but Set according to some) 6 U. लाभे । to get, to obtain, to find, to take in marriage, विदति—ते, अविदत्—त, विदतु—तां, विदेयं—य, विवेद—विविदे, वेत्तास्मि—हे or वेदितास्मि—हे, वेत्स्यति—ते or वेदिष्यति—ते, अवेत्स्यत्—त or अवेदिष्यत्—त, अविदत्—अवित्त or अवेदिष्ट, विद्यासं—विस्तीय or वेदिपीय, Desid. विवित्सति—ते or विविदिपति—ते or विवेदिपति—ते, Deri. वित्त or विन्न, वेत्तुं or वेदितुं, विदित्वा, विच्चा or वेदित्वा.

विध् (Set) 6 P. विधाने । to pierce, Desid. विविधिपति or विवेधिपति.

विल् (Set) 6 P. संवरणे । to cover, to conceal.

विष् (Anit) 6 P. प्रवेशने । to enter, (A. after नि) वेष्टास्मि—हे, वेक्ष्यति—ते, अवेक्ष्यत्—त, अविक्षत्—त, Deri. विष्ट, वेष्टुं, विष्ट्वा.

वृण् (Set) 6 P. प्रीणने । to please, to gratify.

बृह् (वृहु—Wet) 6 P. उद्यमने । to work, to labour, (see बृह).

व्यच् (Set) 6 P. ध्याजीकरणे : to deceive, to defraud, विचधि,
अविचत्, विचतु, विचेयं, विव्याच, अव्यचीत् or अव्याचीत्.

व्रश्च् (ओव्रश्च्—Wet) 6 P. छेदने । to eat, to tear, to wound,
वृश्चति, अवृश्चत्, वृश्चतु, वृश्चेयं, वव्रश्च, व्रश्चितास्मि or व्रष्टास्मि,
व्रश्चिष्यति or व्रक्ष्यति, अव्रश्चिष्यत् or अव्रक्ष्यत्, अव्रश्चीत् or अव्रा-
क्षीत्, Deri. वृक्कण, व्रश्चितुं or व्रष्टुं, व्रश्चित्वा.

वृङ् (कुटादिः—Set) 6 P. संवरणे । to cover, to heap.

शिल् (Set) 6 P. उंचे । to glean.

शद् (शङ्—Anit) 6 P. क्षातने । to perish gradually. (Forms are
like those of शद् 1 P.)

शुन् (Set) 6 P. गती । to go.

शुभ् { Set } 6 P. शोभायां । to shine.

सद् (पट्—Anit) 6 P. विशरणगत्यवसादनेषु । to divide, to break,
to go, to wither, to despond, to be weary, (forms are like
those of सद् 1 P.)

सिच् (पिच्—Anit) 6 U. क्षरणे । to sprinkle, to moisten, to scat-
ter, सिचति-ते, असिचत्—त, सिचतु—तां, सिचेयं—य, सिपेच—
सिपिचे, सेक्तास्मि-हे, सेक्ष्यति-ते, असेक्ष्यत्—त, असिचत्—त or
असिक्त, Deri. सिक्त, सेक्तुं, सिक्त्वा.

सिल् (पिल्—Set) 6 P. उंचे । to glean.

सुम् (सुम्—Set) 6 P. भाषाद्विसयोः । to speak, to kill.

सुर (सुर—Set) 6 P. ऐश्वर्यदीप्तयेः । to rule, to shine.

सृ (सृ—Set) 6 P. प्रेरणे । to impel, to drive, to discharge, to
remit, सृष्टि, असृष्टत्, सृष्टतु, सृष्टाव, सृष्टितास्मि-सृष्टिष्यति, असृष्टीत्,
Deri. सृत; सृष्टुं; सृष्ट्वा.

सृज् (Anit) 6 P. विसर्गे । to leave, to create, to let loose, to let
off, to throw, to produce, to put on, सृष्टास्मि; सृक्ष्यति; असृक्ष्यत्;
असृष्टीत्; Deri. सृष्ट; सृष्टुं; सृष्ट्वा.

स्वह (वृह—Wet) 6 P. हिंसायां । to kill, to hurt, to strike, स्तर्हि-
तास्मि or स्तर्ह्यास्मि; स्तर्हिष्यति or स्तर्क्ष्यति; अस्तर्ह्वि or अस्तृक्षत्;
Desid. तिस्तर्हिषाति or तिस्तृक्षति; Deri. स्तृढ; स्तर्हितुं or स्तर्हुं;
स्तर्हित्वा or स्तृढ्वा.

स्थुङ् (कुटादिः—Set) 6 P. संवरणे । to cover, to hide.

स्पृश् (Anit) 6 P. संस्पर्शने । to touch, to cling to, to act upon;
to affect, to accept, to reach, to wash, स्पृष्टास्मि or स्पर्ष्टास्मि,
स्पृक्ष्यति or स्पर्क्ष्यति; अस्पृक्ष्यत् or अस्पृक्ष्यत्; अस्पृक्षत् or अस्प्राक्षीत्
or अस्पाक्षीत्; Caus. Aor. अपिस्पृशत्—त or अपस्पर्शत्—त; Desid.
पिस्पृक्षति, Deri. स्पृष्ट; स्पृष्टुं or स्पृष्टुं; स्पृष्ट्वा.

स्फर (कुटादिः—Set) 6 P. संचलने । to tremble, to move.

स्फुट् (कुटादिः—Set) 6 P. विकसने । to blow, to blossom, to break.

स्फुट् (कुटादिः—Set) 6 P. संवरणे । to cover.

स्फुर (कुटादिः—Set) 6 P. स्फुरणे । to throb, to palpitate, to be-
come agitated, to start, to appear clearly, to flash, Caus.
स्फारयति—ते or स्फोरयति—ते; Aor. अपुस्फरत्—त or अपुस्फुरत्—त.

स्फुल् (कुटादिः—Set) 6 P. संचलने । to tremble, to throb.

हल् { Set } 6 P. भावकरणे । to express amorous inclinations.

हुङ् (Set) 6 P. संघाते । to collect.

॥ अथ श्रस्-विकरणो रुधादिगणः सप्तमः ॥

अञ्ज (अञ्ज—Wet) 7 P. व्यक्ति—ब्रक्षण—कांति—गातिषु । to make
clear, to anoint, to be beautiful, to go, अनक्ति, आनक्—ग्,
अनक्तु, अंज्यां, आनंज, अंजितास्मि or अंक्तास्मि, अंजिष्यति or
अंक्ष्यति, आंजिष्यत् or आंक्ष्यत्, आंजीत्, अज्यासं, Pass. अज्यते,
Deri. अक्त, अंजितुं or अंक्तुं, अंजित्वा or अंक्त्वा or अक्त्वा.

इष्ट (जि—इन्धी—Set) 7 A दीप्तो । to shine, to kindle, इन्दे, ऐन्द, इन्दाम्, इंधीय, इधाचके, इधिताहे, इधिष्यते, ऐधिष्यत, ऐधिष्ट Pass इध्यत, P. P. इद्ध

उन्द् (उदी—Set) 7 P. क्लेदने । to moisten, उनत्ति, ओनत्, उनत्तु, उया, उदाचकार, उदितास्मि, उदिष्यति, औदीत्, उयास Pass उयते, P P उत or उन्न

ऊव (छती—Set) 7 P घेष्टने । to surround, छुणत्ति

क्षुद् (क्षुदिर्—Amit) 7 U सपेपणे । to pound, to crush, क्षुणत्ति—क्षुत्त, अक्षुणत्—भक्षत्, क्षुणत्तु—क्षत्ता क्षुया—क्षुदीय, चुक्षीद-चुक्षुदे, क्षोतास्मि—हे, क्षोत्स्यति—ते, अक्षात्स्यत्—त, अक्षुदत्—अक्षौत्सीत्—अक्षुत्त, Deri क्षुण्ण, क्षोत्तु, क्षुरग.

खिद् (खिद्—Amit) 7 A द्वेन्द्वे । to be displeased or distressed, खित्ते, अखिदि, खित्ता, खिदीय

छिद् (छिदिर्—Amit) 7 U द्वेषीकरणे । to cut, to interrupt, to destroy, छिनात्ति—छित्ते, अछिन्नत्—अच्छिन्न, छिनत्तु—छित्ता, छिया—छिदीय, चिच्छेद-चिच्छिदे, छेत्तास्मि—हे, छेत्स्यति—ते, अच्छात्स्यत्—त, अच्छिदत् or अच्छेत्सीत्—अच्छिन्न, Deri छिन्न, छेत्तु, छित्वा

छृद् (उ—छृदिर्—Set) 7 U दीप्तिदेयनयो । to shine, to play, छृणत्ति, छृत्ते, छर्दिष्यति—ते or छत्स्यति—ते, छृयास, छर्दिषीय or छृत्सीय, Caus Aor अचिच्छृदत् or अचच्छर्षत्—त, Desid चिच्छर्दिषति—ते or चिच्छृत्सति—ते, Deri छृन्न, छर्दितु, छर्दित्वा or छृत्वा.

तञ्ज् { तञ्जु—Wet } 7 P सकोचने । to contract to shrink, तनक्ति, तंज् { तञ्जु—Wet } तजितास्मि, तजितास्मि, तक्तास्मि, तच्यासं, तज्यास, Pass तच्यते, तज्यते, Deri तक्त, तजित्वा, तचित्वा, तक्त्वा, तक्त्वा.

वृद् (उ—वृदिर्—Set) 7 U हिंसानादरयो । to kill, to disregard, वृणत्ति—वृत्ते, तर्दितास्मि—हे, तर्दिष्यति—ते, तत्स्यति—ते, अतर्दीत्—अतृदत्, अतर्दिष्ट, वृयास-तर्दिषीय, वृत्सीय, Caus Aor अततर्दत्—त or अतीवृदत्—त, Desid तितर्दिषति—ते or तितृत्सति—ते Deri वृण्ण, तर्दितु, तर्दित्वा or वृत्वा

तृह् (Set) 7 P. हिंसायां । to kill, तृणेदि.

पिष् (पिष्ट—Anit) 7 P. संचूर्णने । to grind, to pound, to crush.

पिनाष्टि, आपिन्द्-ङ्, पिन्द्, पिंद्, पिंद्, पिंद्, पेष्टास्मि, पेक्ष्यति, अपेक्ष्यत्, आपिषत्, Deri. पिष्ट, पेष्टुं, पिष्ट्वा.

पृच् (पृची—Set) 7 P. संपर्के । to touch, to bring into contact with, to unite, to satiate, to increase, पृणक्ति, अपृणक्, पृणक्तु, पृंच्यां, पपर्च. Deri. पृक्त, पर्चितुं, पर्वित्वा.

भञ्ज् (भंजो—Anit) 7 P. आमर्दने । to break, to split, to interrupt, to frustrate, to disappoint, भनक्ति, अभनक्, भनक्तु, भंज्यां, वभञ्ज, भंक्तास्मि, भंक्ष्यति, अभंक्ष्यत्, अभंक्षीत्, भज्यात्, Pass. भज्यते, Desid. बिभंक्षति, Deri. भञ्ज, भंक्तुं, भंक्त्वा or भज्त्वा.

भिद् (भिदिर—Anit) 7 U. विदारणे । to break, to cut asunder, to transgress, to divide, to open, to cause to expand, to change, to perplex, to distinguish, to disturb, to betray, to set at variance, भिनत्ति—भित्ते, अभिनत्—अभित्त, भिनत्तु—भित्तां, भिद्यां—भिदीय, बिभेद—बिभिदे, भेत्तास्मि—हे, भेत्स्यति—ते, अभेत्स्यत्—त, अभिदत् or अभैत्सीत्—अभित्त, Deri. भिन्न or भित्त (a fragment), भेत्तुं, भित्त्वा.

भुज् (Anit) 7 P. पालने । to protect, to govern, to rule, [A. अनवने । to eat, to enjoy, to endure, to pass (as time)]. भुनक्ति—भुंक्ते, अभुनक्—अभुंक्त, भुनक्तु—भुंक्तां, भुंज्यां—भुंजीय, बुभोज—बुभुजे, भोक्तास्मि—हे, भोक्ष्यति—ते, अभोक्ष्यत्—त, अभोक्षीत्—अभुक्त, Caus. भोजयति—ते, (but भोजयति only in the sense of eating), Deri. भुक्त, भोज्य or भोग्य, भोक्तुं, भुक्त्वा.

युज् (युजिर—Anit) 7 U. योगे । to join, to unite, to apply, to use, to meditate, to concentrate the mind, to prepare, to grant, to intend, (A. after a preposition ending in a vowel), युनाक्ति—युंक्ते, अयुनक्—अयुंक्त, युनक्तु—युंक्तां, युंज्यां—युंजीय, युयोज—युयुजे, योक्तास्मि—हे, योक्ष्यति—ते, अयोक्ष्यत्—त, अयुजत् or अयोक्षीत्—अयुक्त.

रिच् (रिचि-*Anit*) 7 U विरेचने । to purge, to empty, to evacuate, रिणक्ति-रिक्ते, अरिणक्-अरिक्त्, रिणक्तु-रिक्तां, रिच्यां रिचीय, रिरेच-रिरिचे, रेक्तास्मि-हे, रेक्ष्यति-ते, अरेक्ष्यत्-त, अरिचत् or अरैक्षीत्-अरिक्त्, Deri रिक्त्, रेक्त् रिक्त्वा.

रुध् (रुधि-*Anit*) 7 U आवरणे । to oppose, to obstruct, to besiege, to enclose, to obscure, to harass, रुणद्धि-रुद्धे, अरुणत्-अरुद्ध, रुणद्धु-रुद्धा, रुध्यां-रुधीय, रुरोध-रुधे, रोद्धास्मि-हे, रोत्स्यति-ते, अरोत्स्यत्-त, अरुधत् or अरौसीत्-अरुद्ध, Desid. रुरुत्स्यति-ते, Deri रुद्ध, रोद्धु, रुद्धा.

विच् (विचि-*Anit*) 7 U पृथग्भावे । to divide, to separate, to discern, to remove from, विनक्ति-विक्ते, अविनक्-अविक्त्, विनक्तु-विक्तां, विच्यां-विचीय, विवेच-विविचे, वेक्तास्मि-हे वेष्यति-ते, अवेक्ष्यत्-त, अविचत् or अवैक्षीत्-अविक्त्, Desid विविक्षति-ते, Deri विक्त्, वेक्त् विक्त्वा.

विज् (ओ-विजी-*Set*) 7 P भय-चलनयोः । to fear, to tremble, to be disgusted, विनक्ति, अविनक्, विनक्तु, विज्यां, विवेज, विजितास्मि, P P. विग्र.

विद् (विद्-*Anit*) 7 A विचारणे । to discuss, to reason upon, to consider, to understand, विन्ते, अविदत्, विन्ता, विंदीय, Deri विन्न or वित्त, वेत्तु विच्चा, (other forms are like those of विद् 4 A.).

वृच् (वृची-*Set*) 7 P वर्जने । to abandon, to exclude, वृणक्ति, P P वृक्त.

वृज् (वृजी-*Set*) 7 P वर्जने । to avoid, P P. वृक्त

शिप् (शिप्-*Anit*) 7 P विशेषणे । to distinguish, to leave as a remainder, शिनष्टि, अशिनट्, शिनष्टु, शिष्या, शिशेप, शेष्तास्मि; शेष्यति, अशेष्यत्, अशिषत्, Desid शिशिक्षति, Deri शिष्ट, शैष्ट, शिष्टा.

हिंस् (हिंस्-*Set*) 7 P हिंसायाम् । to kill हिनास्ति, अहिनत्, हिनस्तु, हिंस्पां, जिहिंस, Pass. हिंसेते.

॥ अथ उ-विकरणस्तनादिगणोऽष्टमः ॥

ऋण् (ऋणु—Set) 8 U. गतौ । to go, ऋणोति-ऋणुते or *अर्णोति; अर्णुते; आर्णोत्—आर्णुत; ऋणोतु—ऋणुतां or अर्णोतु—अर्णुतां; ऋणुयां-ऋणवीय or अर्णुयां—अर्णवीय; आनर्ण—आनृणे; अर्णितास्मि—हे; अर्णिष्यति—ते; आर्णीत्—आर्णिष्ट or आर्त; ऋण्यासं—अर्णिषीय Pass. ऋण्यते; Caus. अर्णयति—ते; Desid. अर्णिनिषति—ते; Deri. ऋत; अर्णितुं; अर्णिस्वा or ऋत्वा.

कृ (कृ—कृ—अन्—Anit) 8 U. करणे । to do, to make, करोति—कुरुते; अकरोत्—अकुरुत; करोतु—कुरुतां; कुर्यां—कुर्वीय; चकार—चक्रे; कर्तास्मि—हे; करिष्यति—ते; अकरिष्यत्—त; अकार्षीत्—अकृत; क्रियासं—कृषीय; Pass. क्रियते; Caus. कारयति—ते; Aor. अचीकरत्—त; Desid. चिकीर्षति—ते; Deri. कृत; कर्तुं; कृत्वा.

क्षण् (क्षणु—Set) 8 U. हिंसायाम् । to wound, to hurt, to kill, क्षणोति—क्षणुते; अक्षणोत्—अक्षणुत; क्षणोतु—क्षणुतां; क्षणुयां—क्षणवीय; चक्षण—चक्षणे; क्षणितास्मि—हे; क्षणिष्यति—ते; अक्षणिष्यत्—त; अक्षणीत्—अक्षणिष्ट or अक्षत; क्षण्यासं—क्षणिषीय; Pass. क्षण्यते; Caus. क्षणयति—ते; अचिक्षणत्—त; Desid. चिक्षणिषति—ते; Deri. क्षण; क्षणितुं; क्षणित्वा or क्षत्वा.

क्षिण् (क्षिणु—Set) 8 U. हिंसायाम् । to kill, to hurt, क्षिणोति or क्षेणोति—क्षिणुते or क्षेणुते, अक्षिणोत् or अक्षेणोत्—अक्षिणुत or अक्षेणुत, क्षिणोतु or क्षेणोतु—क्षिणुतां or क्षेणुतां; क्षिणुयां or क्षेणुयां—क्षिणवीय or क्षेणवीय, चिक्षेण—चिक्षिणे, अक्षेणीत्—अक्षेणिष्ट or अक्षित, क्षिण्यासं—क्षेणिषीय, Pass. क्षिण्यते, Desid. चिक्षिणिषति—ते or चिक्षेणिषति—ते, Deri. क्षित, क्षेणितुं, क्षिणित्वा or क्षेणित्वा or क्षित्वा.

घृण् (घृणु—Set) 8 U. दीप्तौ । to shine, to burn

* The roots ऋण्, क्षिण्, घृण्, तृण्, etc. (all of the 8th conjugation) have their penultimate vowels gunated optionally before the conjugational sign.

तव् (तव्—Set) 8 U. विस्तारे । to spread, to stretch, to do, to spin out.

वृण् (वृण्—Set) 8 U. अदने । to eat, to graze.

मन् (मन्—Set) 8 A. अवबोधने । to know, to think. मेने, अमनिष्ट् or अमत, Desid. मिमनिषते, Deri. मत, मनितुं, मनिरथा or मत्वा.

वन् (वन्—Set) 8 A. याचने । to beg, to request, to seek, Deri. यत् यनितुं, यनित्वा or यत्वा.

सन् (पण्—Set) 8 U. दाने । to give, to honour, to obtain, to worship, Aor. असनीत् or असानीत्—असनिष्ट् or असात. Dano. सन्यासं or सायासं, सनिषीय, Pass सन्यते or सायते, Desid. सिसनिषति—ते or सिपासति—ते, Deri. सात, सनितुं, सनित्वा or सात्वा.

॥ अथ श्वा-विकरणः क्रयादिगणो नवमः ॥

अञ् (Set) 9 P. भोजने । to eat, (with प्र to drink) अश्नाति, आश्नात्, अश्नातु, अश्नीयां, आश, आशितारिम, आशिष्यति, आशिष्यत्, आशीत्, अद्यासं, Oaus. आशयति, Desid. आशिशिषति, Deri. अशित, अशितुं, अशित्वा.

इप् (Set) 9 P. आभीक्ष्ण्ये । to repeat, इष्णाति, ऐष्णात्, इष्णातु, इष्णीयां, (other forms are like those of इप् 4 P.).

उधस् (Set) 9 P. उँछे । to gloat, उधस्नाति, उधसांचकार, उधसिता-रिम, उधसिष्यति, औधसिष्यत्, औधासीत्, उधस्यां.

क् (Set) 9 P. गतो । to go, कणाति—आर्णात्, कणातु, कणीहि—कणीयां, आरांचकार, अरि(री)तारिम, अरि(री)प्यति, अरि(री)प्यत्, आरीत्, ईर्यासं, Pass. ईर्यते, Oaus. आरयति—ते, Desid. इयीर्यति, Deri. ईर्ण, अरि(री)तुं, ईर्त्वा.

कुथ् { Set } 9 P. संश्लेषणे संक्षिप्तोच । to cling to, to hurt.
कुथ् { कुथ्नाति.

कुष् (Set; but Wet when preceded by निस्). 9 P. निष्कर्षे । to draw out, to extract, to tear, to expel, कुष्णाति, अकुष्णात्, कुष्णातु, कुष्णीयां, चुकोप, कोपितास्मि, (निष्कोपितास्मि or निष्कोष्टास्मि), कोपिष्यति; (निष्कोपिष्यात् or निष्कोक्ष्यति), अकोपिष्यत् (निरकोपिष्यत् or निरकोक्ष्यत्), अकौपीत् (निरकोपीत् or निरकुक्षत्), कुष्यासं, Desid. चुकोपिपति or चुकुपिपति, (निश्चुकोपिपति or निश्चुकुपिपति or निश्चुकुक्षति), Deri. कुपित but निष्कुपित only, कोपितुं (निष्कोपितुं or निष्कोष्टुं), कुपित्वा only.

कू (कू-ञ्—Set) 9 U. शब्दे । to sound, कुनाति-कुनीते, चुकाव-चुकुवे, कवितास्मि-हे, कविष्यति-ते, अकावीत्-अकाविष्ट, कृयासं-कविषीय.

कृ (कृ-ञ्—Set) 9 U. हिंसायाम् । to kill, to hurt, कृणाति-कृणीते, अकृणात्-अकृणीत्, कृणातु-कृणीतां, कृणीयां-कृणीय, चकार-चक्रे, करि(री)तास्मि-हे, करि(री)ष्यति-ते, अकारीत्-अकरि(री)-ष्ट or अकीर्ष्ट, कीर्यासं-करिषीय or कीर्षीय, Pass. कीर्यते, Deri. कीर्ण, करि(री)तुं, कीर्त्वा.

क्नू (क्नू-ञ्—Set) 9 U. शब्दे । to sound, क्नूनाति-क्नूनीते.

क्री (कृ-क्री-ञ्—Anit) 9 U. द्रव्यविनिमये । to buy, क्रीणाति-क्रीणीते, अक्रीणात्-अक्रीणीत्, क्रीणातु-क्रीणीतां, क्रीणीयां-क्रीणीय, क्रेतास्मि-हे, क्रेष्यति-ते, अक्रेषीत्-अक्रेष्ट, क्रीयासं-क्रेषीय. Oaus. क्रापयति-ते, अचिक्रपत्-त, Deri. क्रीत, क्रेतुं, क्रीत्वा.

कुथ् (Set) 9 P. हिंसने । to kill, कुथ्नाति.

क्लिश् (क्लिश्-Wet) 9 P. विबाधने । to torment, to distress, क्लिश्नाति, अक्लिश्नात्, क्लिश्नातु, क्लिश्नीयां, चिक्लेश, क्लेशितास्मि or क्लेष्टास्मि, क्लेशिष्यति or क्लेक्ष्यति, अक्लेशिष्यत् or अक्लेक्ष्यत्, अक्लेशीत् or अक्लिक्षत्, क्लिश्यासं, Desid. चिक्लिशिपति or चिक्लेशिपति or चिक्लिक्षति, Deri. क्लिशित or क्लिष्ट, क्लेशितुं or क्लेष्टुं, क्लिशित्वा or क्लिष्ट्वा.

क्षी (क्षीप्—Anit) 9 P. हिंसायाम् । to kill; क्षि(क्षी)णाति, अक्षि(क्षी)णात्, क्षि(क्षी)णातु, क्षि(क्षी)णीयां. (Other forms are like those of क्षि 1 P.). Deri. क्षीत, क्षेतुं, क्षीत्वा.

क्षुभ् (Set) १ P. संचलने । to tremble; to agitate; क्षुभ्नाति. अक्षुभ्नात्, -
क्षुभ्नातु, क्षुभ्नीयां, Aor. अक्षोभति, Pre, P. क्षुभ्न्वत्. (Other forms
are like those of क्षुम् 4 A.).

खच् (Set) १ P. भूतप्रादुर्भावे । to be born again; to come forth.

युध् (Set) १ P. रोपे । to be angry.

गृ (Set) १ P. शब्दे । to sound; to speak; to praise; जगार, Desid.
जिगारि(रि)पति or जिगीर्यति. (Other forms are like those
of कृ १ P. with र् for कृ).

ग्रंथ् (Set) १ P. संदर्भे । to put together; to compose; to arrange,
to fasten; ग्रथ्नाति, अग्रथ्नात्, ग्रथ्नातु, ग्रथ्नीयां, जमंथ or ग्रेय,
अमंथीत्, ग्रथ्यासं, Pass. ग्रथ्यते, Deri. ग्रथित, ग्रंथितुं, ग्रथित्वा
or ग्रंथित्वा.

ग्रह् (मह्—Set) १ U. उपादाने । to take; to captivate; to buy; to
understand; ग्रह्णाति—ग्रह्णीते, अग्रह्णान्—अग्रह्णीत, ग्रह्णातु—ग्रह्णीतां,
ग्रह्णीषां—ग्रह्णीष, जग्राह्—जग्रहे, ग्रहीतास्मि—हे, ग्रहीष्यति—ते, अग्रही-
ष्यत्—त, अग्रहीत्—अग्रहीष्ट, ग्रह्यासं—ग्रहीषीष, Desid. जिघृक्षति—ते,
Deri. ग्रहीत, ग्रहीतुं, ग्रहीत्वा.

जृ (Set) १ P. वयोहानौ । to grow old; to waste away; to decay;
जृणोति, Aor अजरासीत्. (Other forms are like those of कृ
१ P. with जृ for कृ).

ज्ञा (Anit) १ U. अवबोधने । to know; to ascertain; to recognize;
to consider; जानाति—जानीते, अजानात्—अजानीत, जानातु—
जानीतां, जानीषां—जानीष, जज्ञौ—जज्ञे, ज्ञातास्मि—हे, ज्ञास्यति—ते,
अज्ञास्यत्—त, अज्ञासीत्—अज्ञास्त, ज्ञेयासं or ज्ञायासं—ज्ञासीष,
Pass. ज्ञापते, Caus. ज्ञापयति—ते, also ज्ञपयति—ते (to cause to-
see; to exhibit; to gratify; to slay). Desid. जिज्ञासते, Deri.
ज्ञात, ज्ञेय, ज्ञातुं, ज्ञात्वा.

ज्या (Anit) १ P. वयोदानौ । to become old, to decay; जिनाति,
अजिनात्, जिनातु, जिनीहि, जिनीषां, जिज्यौ, ज्यातास्मि, ज्यास्यति,
अज्यास्यत्, अज्यासीत्, जीयासं, Pass. जीयते, Caus. ज्यापयति—ते,
Desid. जिज्यासति, Deri. जीन, ज्यातुं, जीत्वा.

- झृ (Set) 9 P. वयोहानौ । to become old; to decay; (forms are like those of कृ 9 P. with झृ for कृ).
 तुम् (Set) 9 P. हिंसायाम् । to kill; तुम्नाति.
 कृ (Set) 9 P. विदारणे । to tear; to split open; to fear; Caus. दारयति—ते, also दरयति—ते in the last sense; (other forms are like those of कृ 9 P. with कृ for कृ).
 हु (हृ-ञ्-Set) 9 U. हिंसायाम् । to kill; हुणाति—हुणीते; हुदाव—हुदुवे; द्रवितास्मि—हे; द्रविष्यति—ते; अद्रावीत्—अद्रविष्ट; हूयासं—द्रविषीय.
 ध्र (धृ-ञ्-Set) 9 U. कंपने । to shake; to tremble; धुनाति—धुनीते; अधुनात्—अधुनीत्; धुनातु—धुनीतां; धुनीयां—धुनीय; P. P. धुन; Pre. P. धुनत्—धुनान. (Other forms are like those of धृ 5 U.).
 धृ (Set 9 P.) वयोहानौ । to grow old. (Forms are like those of कृ 9 P. with धृ for कृ).
 ध्रस् (उध्रस्-Set) 9 P. उंछे । to glean, ध्रस्नाति; Deri. ध्रस्त; ध्रसित्वा or ध्रस्त्वा; ध्रसितुं.
 नम् (णम्—Set) 9 P. हिंसायां । to kill. नम्नाति.
 नृ (घटादिः—Set) 9 P. नये । to lead; Caus. नरयति—ते (नये); नारयति—ते (नयादन्धत्र). (Other forms are like those of कृ 9 P. with नृ for कृ).
 पुष् (Set) 9 P. पुष्टौ । to nourish, to bring up; to develop, to support, to augment; to show; to have; पुष्णाति, अपुष्णात्, पुष्णातु, पुषाण, पुष्णीयां, P. P. पुषित Pre. P. पुष्णत्. (Other forms are like those of पुष् 1 P.).
 पू (पू-ञ्-Set) 9 U. पवने । to purify; to discern; to contrive, पुनाति—पुनीते, अपुनात्—अपुनीत्, पुनातु—पुनीतां, पुनीयां—पुनीय, पुषाव—पुषुवे, पवितास्मि—हे, पविष्यति—ते, अपविष्यत्—त, अपावीत्—अपविष्ट, पूयासं—पविषीय, Deri. पूत, पून (destroyed), पवितुं, पूत्वा.
 पू (Set) 9 P. पालनपूरणयोः । to protect, to nourish, to fill, to blow, to satisfy, पूणाति, अपूणात्, पूणातु, पूणीयां, Pre. P. पूणत्. (Other forms are like those of पू 3 P.).

प्री (प्री-ञ्-*Anit*) १ U. तर्पणेकांतीन् । to please, to delight, to show kindness to, to love, to desire, to take delight in. (Forms are like those of क्री १ U. with प् for क्.).

सुप् or प्लुप् { Set } १ P. स्नेहन-सेचन-पूरणेभ्यु । to become wet, to sprinkle, to fill, पुष्पाति, P. P. सुषित, Ger. प्रोषित्वा, प्लुष्णाति. (Other forms are like those of सुप्, and प्लुप् 1 P.).

प्ली (Anit) १ P. गतो । to go, ग्रीणाति, विश्राय, श्रेतास्मि, श्रेष्यति, अश्लेषीत्, श्लेषासं.

बध् (Anit) १ P. बध्ने । to bind, to attract, to catch, to imprison, to wear, to form, to compose, to fix on, to bear fruit, बध्नाति, अबध्नात्, बध्नातु, बध्नीयां, बध्न्म, बध्नास्मि, भत्स्यति, अभत्स्यत्, अभत्सीत्, बध्नासं, Pass. बध्न्त, Desid. बिभत्सति, Dori. बद्ध, बद्धं, बद्धा.

भू (Set) १ P. भर्त्सने । भरणेऽप्येके । to blame, to censure, to nourish to maintain, Beno. भूर्पासं, Pass. भूर्यते, Desid. भुभूर्पाति, Deri. भूर्ण, भूर्वा. (Other Forms are like those of कृ १ P. with भू for क्.).

भ्री (Anit) १ P. भये । भरह्येके । to fear, to support. (Forms are like those of क्री १ P. with भ्र for क्.).

मंथ् (Set) १ P. विलोढने । to churn, to shake, to destroy, to afflict, मथ्नाति, अमथ्नात्, मथ्नातु, मथ्नीयां, Pro. P. मथ्नात्. (Other forms are like those of मंथ् 1 P.).

मी (मी-ञ्-*Anit*) १ U. हिंसायाम् । to kill, to destroy, to hurt, to lessen, मीनाति-मीनीते, अमीनात्-अमीनीत, मीनातु-मीनीतां, मीनीयां-मीनीय, Deri. मीत, मातुं, मीत्वा. (Other forms are like those of सि 5 U.).

सुप् (Set) १ P. स्तेये । to steal, to carry off; to excel; to cover; to captivate; सुष्णाति, असुष्णात्, सुष्णातु, सुषाण, सुष्णीयां, Aor. असुषीत्, Desid. सुसुषिषति. (Other forms are like those of सुप् 4 P.).

- सृङ् (Set) 9 P. क्षोदे सुखेच । to pound; to be happy; सृङ्गाति.
(Other form are like those of सृङ् 6 P.).
- सृद् (Set) 9 P. क्षोदे । to grind; to crush; to bruise; to squeeze; to press; to pound; to rule; to overcome; सृद्गाति, असृद्गात् ; सृद्गातु, सृद्दान, सृद्गीयां.
- मृ (Set) 9 P. हिंसायाम् । to kill; to injure; Bene. मृयासं, Pass. मृयते, Desid. मृमूर्पति. Deri. मूर्ण, मूर्त्वा. (Other forms are like those of कृ 9 P.).
- यु (यु—ञ्—Anit) 9 U. बंधने । to bind; युनाति—युनीति, अयुनात्—अयुनीत, युनातु—युनीतां, युनीयां—युनीय, युयाव—युयुवे, योतास्मि—हे, योष्यति—ते, अयोष्यत्—त, अयोपीत्—अयोष्ट, युयासं—योपीय, Pass. ययते, Desid. युयपति—ते, Deri. युत, योतुं, युत्वा.
- री (Anit) 9 P. गतिरेषणयोः । to go; to move; to howl; रिणाति, अरिणात्, रिणातु, रिणीयां, रिराय, रेतास्मि, रेव्यति, अरेव्यत्, अरैपीत्, रीयासं, Caus. रेपयति—ते, Desid. रिरिपति, Deri. रीण, रेतुं, रीत्वा.
- ली (Anit) 9 P. श्लेषणे । to adhere to; to melt; to be absorbed in; लिनाति, लिलाय, ललौ, लिलयिथ or लिलेथ or लालिथ or ललाथ, लातास्मि or लेतास्मि, लास्यति or लेष्यति, अलास्यत् or अलेष्यत्, लीयासं, Desid. लिलीपति, Pre. P. लिनत्. (Other forms are like those of ली 4 A.).
- लृ (लृ—ञ्—Set) 9 U. (but generally A. after व्यति) लृदने । to cut; to pluck; to divide; to destroy; लृनाति—लृनीति, लृलाव—लृलुवे, लवितास्मि—हे, लविष्यति—ते, अलावीत्—अलविष्ट, लृयासं—लविपीय, Pass. लृयते, Caus. लावयति—ते, Desid. लृलृपति—ते, Deri. लृन—लव्य or लाव्य, लृत्वा, लवितुं.
- विष् (Anit) 9 P. विप्रयोगे । to separate; to disjoin; विष्णाति.
- वृ (वृ—ङ्—Set) 9 A. संभक्तौ । to serve; to worship; वृणीति, अवृणीत, वृणीतां, वृणीय, वव्रे, वरि(री)ताहे, वरि(री)ष्यते, अवरि(री)ष्यत्, अवरि(री)ष्ट or अवृत्, वरिपीय or वृपीय, Desid.

विचरि(रि)पते or वृषूपते. (Other forms are like those of वृ 5 U.).

वृ (वृ—ञ—Set) 9 U. वरणे । to choose; to select; (but A. only in the sense of "to support; to bear") पवार-ववरे, अपारिद्-अवरि(रि)ट् or अवृट् Beno. वृषांसं—वरिषीप or वृषीप Pass. वृयते. Deri. वृणो, वृत्वा. (Other forms are like those of कृ 9 U. with वृ for कृ.).

व्री (Anit) 9 U. वरणे । to choose, to select, to hold, to go . व्रीणाति, विव्राप, व्रेतारिम, व्रेप्याति, अत्रैपीत्, व्रीयासं, Caus. व्रेपयति—ते, Desid. विव्रीयाति. Deri. व्रीण, व्रेतुं, व्रीरया.

व्ली (Anit) 9 P. वरणे । to choose, to select, to hold, to go. (Forms are like those of व्री 9 P. with व्ली for वृ.).

वृ (Set) 9 P. हिंसयाम् । to tear asunder, to split in pieces, to hurt, to kill, शशार. (Other forms are like those of कृ 9 P. with वृ for कृ.).

अंश्च (Set) 9 P. विमोचन-प्रतिद्वर्प-संदर्भेण । to loosen, to liberate, to gladden, to bind; to arrange. अश्चनाति, शंश्च, अदयात्, Pass. अश्च्यते, Deri. अयित, अयित्वा or अंश्चित्वा.

श्री (श्री—ञ—Anit) 9 U. पाके । to cook, to dress, Caus. आय-यति—ते, अशिश्यत्—त्. (Other forms are like those of क्री with शृ for कृ.).

सि (पि—ञ—Anit) 9 U. बंधने । to tie, to bind, सिनाति—सिनीते, असिनात्—असिनीत्, सिनात्—सिनीतां, सिनीयां—सिनीय, Pre. P. सिनत्—सिनान. (Other forms are like those of सि 5 U.).

स्कंभु (स्कंभु—a santra root—Set) 9 P. रोधन—स्तंभनयोः । to obstruct, to stop, स्कंभ्नाति, चस्कंभ, स्कंभितारिम, स्कंभिष्यति, अस्कंभत् or अस्कंभीत्, स्कंभ्यासं, Deri. स्कंभ्य, स्कंभित्वा, स्कंभ्या, स्कंभितुं.

कु (कुं—ञ—Anit) 9 U. आप्रवरणे । to go by leaps, to cover, to raise, कुनाति—कुनीते, (कुनोति—कुनुते); कुस्काव-

चुस्कुवे, स्कोतोस्मि—हे, स्कोष्यति—ते, अस्कौपीत्—अस्कोष्ट, स्कु-
यासं—स्कोषीय, Caus. स्कावयति—ते, Deri. स्कुत, स्कोतुं, स्कुत्वा.

स्कृम् (Set—a santra root) 9 P. रोधने—धारणेच । to hinder, to
hold, स्कुभ्नाति, चुस्कृम्, स्कुभ्यासं, Pass. स्कुभ्यते, Deri. स्कुब्ध,
स्कृभित्वा or स्कुब्ध्वा.

स्तम् { Set } 9 P. रोधने—धारणेच । to stop, to support, स्तम्भो-
ति, तस्तम्भ, अस्तम्भत् or अस्तम्भीत्, स्तभ्यासं, Pass.
स्तभ्यते, Deri. स्तब्ध, स्तम्भितुं, स्तम्भित्वा or स्तब्ध्वा.

स्तृ (स्तृ—ञ—Set) 9 U. आस्तरणे । to cover, to spread, तस्तार—
तस्तरे. (Other forms are like those of कृ 9 U. with स्त
for कृ).

हिट् { Set } 9 P. भूतप्रादुर्भावे । to be born again, to come
forth.
हेट् (Set) 9 P. विबाधायाम् । to be wicked, to vex, to hinder.

॥ अथ णिजन्तश्चुरादिगणो दशमः ॥

अघ् (Set) 10 U. पापकरणे । to sin, अघयति—ते; अघयांचकार—चक्रे-
वभूव—आस; अघयितास्मि—हे; अघयिष्यति—ते; आजिघत्—त;
अघयासं—अघयिषीय.

अङ् (Set) 10 U. पदेलक्षणेच । to go, to mark, अंकयति—ते; (also
अंकापयति—ते), आंचकत्—त; Pass. अंक्यते; also अंकाप्यते.

अङ् (Set) 10 U. पदेलक्षणेच । to go, to mark, अंगयति—ते;
(अंगापयति—ते).

अञ् (अचु—Set) 10 U. विशेषणे । to distinguish, to particularise.

अञ् (अजि—Set) 10 U. भाषायां । to speak.

अट् (Set) 10 U. अनादरे । to despise.

अंध्र (Set) 10 U. दृष्ट्युपपाते दृष्ट्युपसंहारे । to become blind, to shut eyes.

अम् (Set) 10 U. रोगे । to be ill, to afflict with sickness.

अम्बर (Set) 10 P. संभरणे । to bring together.

अर्ह (Set) 10 U. स्तयनेतपनेच । to praise, to heat.

अर्च (Set) 10 U. मूल्ये । to be worth.

अर्च (Set) 10 U. पूजायां । to worship.

अर्ज (Set) 10 U. प्रतियत्नेसंपादनेच । to procure.

अर्ध (अर्ध—Set) 10 A. उपयांचायां । to request, to beg, अर्धयते also अर्थापयते; Pass. अर्धयते, also अर्थापयते.

अर्ह (Set) 10 U. हिंसायाम् । to kill, to hurt.

अर्ह (Set) 10 U. पूजायाम् । to worship.

अवधीर { or { Set { 10 U. अवधीरणे । to despise, to disregard. Desid-
अवधीर { अवधीरयिषति—ते or अवधीरयिषति—ते.

अंश्र (Set) 10 U. विभाजने । to distribute; अंशयति—ते; also-
अंशयति—ते

अंस्र (आसि—Set) 10 U. भाषायाम् । to speak.

अंस्र (Set) 10 U. समापाते । to distribute.

अंहु (अहि—Set) 10 U. भासने । to shine.

आंदोल (Set) 10 U. आंदोलने । to swing, Desid. आंदोलयिषति—ते.

आप् (आप्—Set) 10 U. लभने । to obtain.

इल् (Set) 10 U. प्रेरणे । to send, to cast, एलयति—ते.

ईड् (Set) 10 U. स्तुती । to praise.

ईर (Set) 10 U. क्षेपे । to throw, to pronounce.

उग्रस् (Set) 10 U. उच्छे । to glean.

उलंड (उलडि—Set) 10 U. उल्लेपणे । to throw up.

- कृ (Set) 10 U. परिहाणे । to lessen, to deduct.
 कर्ज् (Set) 10 U. बलप्राणनयोः । to be strong, to live.
 ओलङ् (ओलङि-Set) 10 U. क्षेपे । to throw.
 कण् (Set) 10 P. निमीलने । to wink.
 कंद् (कठि—Set) 10 U. आध्याने । to be anxious, to remember with regret.
 कंद् (कठि—Set) 10 U. भेदने । (वितुषीकरणे) रक्षणेच । to separate the chaff from the grain, to protect.
 कञ् (Set) 10 U. शैथिल्ये । to slacken, कत्रयति—ते; (also कत्रापयति—ते).
 कथ् (Set) 10 U. वाक्यप्रबंधे । to tell, कथयति—ते; (also कथापयति—ते); Pass. कथ्यते; also कथाप्यते.
 कर्ण् (Set) 10 U. भेदने । to bore, (with आ, to hear).
 कर्त् (Set) 10 U. शैथिल्ये । to slacken.
 कल् (Set) 10 U. क्षेपे । to throw, कालयति—ते; Aor. अचीकलत्—त.
 कल् (Set) 10 U. गतौसंख्यानेच । to go, to count, to hold, to know, to regard; कलयति—ते; Aor. अचकलत्—त.
 काल् (Set) 10 U. कालोपदेशे । to count the time, Aor. अचकालत्—त.
 कित् (Set) 10 P. निवासे । to dwell, केतयति.
 किल् (Set) 10 U. प्रेरणे । to send.
 किष्क् (किष्क—Set) 10 A. वधे । to kill.
 कीद् (Set) 10 U. वर्णे । to tinge, to colour
 कुट् (कुट—Set) 10 A. छेदने । to break to pieces, कोटयते.
 कुडंब् (कुडंब—Set) 10 A. धारणे । to support, कुडंबयते.
 कुह् (Set) 10 U. छेदन-भर्त्सनयोः । to cut, to censure.
 कुद् (कुद्—Set) 10 A. प्रतापने । to boil.
 कुण् (Set) 10 U. आमंत्रणे to invite, कुणयति—ते.

कुंद् (कुटि—Set) 10 U. घेदने । to cover.

कुंद् (कुटि—Set) 10 U. रक्षणे । to protect,

कुत्स् (कुत्स्—Set) 10 A. अवक्षेपणे । to despise, to blame.

कुद् (Set) 10 U. मिथ्योक्ती । to tell a lie.

कुद् (कुटि—Set) 10 U. अवृतभाषणे । to tell a lie.

कुप् (Set) 10 U. भाषापांशुतोय । to speak, to shine.

कुमार (Set) 10 U. क्रीडायाम् । to play.

कुंप् { कुपि }
कुंम् { कुवि }
कुंम् { कुभि } (Set) 10 U. आच्छादने । to cover, to dress.

कुंम् (कुशि—Set) 10 U. दीप्ते । to shine.

कुम् (कुशि—Set) 10 U. भाषायाम् । to speak.

कुम् (कुस्—Set) 10 A. कुस्मितस्मयने । to smile improperly.

कुह (कुह—Set) 10 A. विस्मायने । to surprise, to deceive. कुहयति-

कुद् (Set) 10 U. परितोषपरिदाहेच । to burn, to give pain.

कुद् (कुट्—Set) 10 A. आप्रयणे अवसादनेच । to avoid giving; to render indistinct or unintelligible.

कुण् (कुण्—Set) 10 A. संकोचने । to contract.

कुण् (Set) 10 U. आमापेमंत्रणेच । to speak, to hold a consultation.

कुप् (Set) 10 U. दौर्बल्ये । to be weak, कुपयति-ते.

कुप् (कुर्प्—Set) 10 U. सामर्थ्ये । to be able, कल्पयति-ते.

कुव् (Set) 10 U. संशब्दने । to mention, to celebrate. कीर्तयति-ते

केव् (केत्—Set) 10 U. श्रावणे-निमंत्रणे-आमंत्रणेच । to make hear, to call, to advise.

कृय् (घटादिः—Set) 10 U. हिंसायाम् । to kill, कृययति-ते.

क्रंद् (Set) 10 U. क्रंदसातत्ये । to cry out continually, (generally with आ).

कृथ् (घटादिः—Set) 10 U. वधे । to kill, कृथयति—ते.

कृप् (घटादिः—Set) 10 U. अव्यक्ते शब्दे । to whisper, कृपयति—ते.

क्षञ् (क्षजि—Set) 10 U. क्लृञ्जीवने । to live in distress.

क्षप् (Set) 10 U. क्षेपेप्रेरणेच । to throw, to cast, क्षपयति—ते.

क्षप् (क्षपि—Set) 10 U. क्षत्यां । to endure, to forgive.

क्षल् (Set) 10 U. शौचकर्माणि । to wash, to cleanse, क्षालयति—ते,
अक्षालयत्—त, क्षालयतु—तां, क्षालयांचकार—चक्रे, क्षालयितास्मि—हे,
क्षालयिष्यति—ते, अचिक्षलत्—त, क्षाल्यासं—क्षालयिषीय, Pass.
क्षाल्यते, क्षालिष्यते or क्षालयिष्यते, अक्षालि, Desid. चिक्षालयिषति—
ते Deri. क्षालित, क्षालयितुं, क्षालयित्वा, प्रक्षाल्य.

क्षेद् (Set) 10 U. भक्षणे । to eat.

क्षोद् (Set) 10 U. क्षेपे । to throw, to cast.

खच् (Set) 10 U. बंधने । to fasten, to set. खचयति—ते

खट् (Set) 10 U. संवरणे । to cover, to screen.

खट् (Set) 10 U. भेदने । to break in pieces.

खण्ड् { खण्डि—Set }
खुण्ड् { } 10 U. भेदने । to break in pieces.
खुण्ड् { खुण्डि—

खेद् { Set } 10 U. भक्षणे । to eat.

खोद् { Set } 10 U. क्षेपेभक्षणेच । to throw, to eat.

गञ् (Set) 10 U. शब्दे । to sound, गजयति—ते.

गण् (Set) 10 U. संख्याने । to count, गणयति—ते, also गणापयति,
Pass. गण्यते, also गणाप्यते.

गद् (गदी -Set) 10 U. देवशब्दे । to thunder, गदयति-ते.

गंघ्र (गंघ्र-Set) 10 A. अर्द्धने । to injure, to ask, गंघयते.

गर्ज (Set) 10 U. शब्दे । to roar.

गर्ह (Set) 10 U. शब्दे । to sound.

गर्ह (Set) 10 U. अभिकांक्षायाम् । to desire.

गर्व (गर्व-Set) 10 A. माने । to be proud, गर्वयते.

गर्ह (Set) 10 U. विनिन्दने । to censure, to blame.

गल् (गल्-Set) 10 A. लयणे । to flow, to dissolve, गालयते.

गवेप् (Set) 10 U. मार्गणे । to seek, to hunt after.

गद् (Set) 10 U. गहने । to be thick, to enter deeply into, गदयति-ते.

गुण् (Set) 10 U. आमंत्रणे-आग्नेदने-आवृत्तौ च । to invite, to advise, to multiply. गुणयति-ते.

युंद् (युंदि -Set) 10 U. (generally with अव) घेदने । to enclose, to envelop.

युंद् (युंदि -Set) 10 U. घेदने-रक्षणे-चूर्णने च । to enclose, to protect, to pound.

युंद् (युंदि -Set) 10 U. मिथ्याकथने । to tell a lie.

युप् (Set) 10 U. भाषायां भासने च । to speak, to conceal, to shino.

युर्द् (Set) 10 U. निकेतने । to dwell, युर्दयति-ते.

यूर (यूर-Set) 10 A. उद्यमने । to make an effort.

युर्द् (Set) 10 U. स्तुती । to praise.

यु (Set) 10 A. विज्ञाने । to know, गारयते.

ग्रह् (ग्रह्-Set) 10 A. ग्रहणे । to take, to seize, ग्रहयते.

गोष् (Set) 10 U. उपलेपने । to smear, to anoint.

ग्रंथ (Set) 10 U. बंधने-संदर्भे च । to bind, to arrange.

ग्रस् (Set) 10 U. ग्रहणे । to take, to devour.

ग्राम् (Set) 10 U. आमंत्रणे । to invite, to conceal.

घद् (Set) 10 U. चलने—संघाते—भाषायांच । to move, to collect, to speak.

घट्ट् (Set) 10 U. चलने । to shake, to stir.

घट् (घटि—Set) 10 U. भाषायाम् । to speak, to shine.

घुप् (घुषिद्—Set) 10 U. विशब्दने । to proclaim, to announce.

घृ (Set) 10 U. प्रस्रवणेछादनेच । to sprinkle, to cover, धारयति—ते.

चक्न् (Set) 10 U. व्यथने । to suffer, to give pain.

चद् (Set) 10 U. भेदने । to kill, to injure; to break.

चङ् (चङि—Set) 10 U. क्रोधने । to be angry.

चन् (Set) 10 U. श्रद्धोपहनयोः । to believe, to kill.

चप् (Set) 10 U. परिकल्कने । to grind, चपयति—ते.

चप् (चपि—Set) 10 U. गतौ । to go.

चर् (Set) 10 U. संशये । to doubt, (with वि, असंशये to think).

चर्च (Set) 10 U. अध्ययने । to peruse, to study.

चर्च् (Set) 10 U. भक्षणे । to eat, to chew.

चल् (Set) 10 U. भृतौ । to foster, to cherish.

चह् (Set) 10 U. दंभेशाठ्येच । to be wicked, to be proud, to cheat, चहयति—ते.

चि (चि—ञ्—Set) 10 U. चयने । to collect, चययति—ते or चपयति—ते, Pass. चय्यते or चप्यते.

चिक् (Set) 10 U. व्यथने । to give pain.

चिद् (Set) 10 U. परप्रेष्ये । to send out.

चित् (चित्—Set) 10 A. संचेतने । to think, to perceive, to see, to regain consciousness, चेतयते.

चित्र् (Set) 10 U. चित्रकरणे अद्भुतदर्शनेच । to paint, to make variegated, to see or regard anything as wonderful.

चिन्त (चित्ति—Set) 10 U. स्मृत्वा । to contemplate, to think, to discuss.

चिह्न (a santra root—Set) 10 U. लक्षणे । to mark.

चीर (Set) 10 U. आमर्षणे । to suffor.

चीर्ष (Set) 10 U. भाषामां दीप्तिच । to speak, to shine.

चुम्ब (Set) 10 U. व्यथने । to suffer pain.

चुद् { —Set } 10 U. छिदने । to cut.
 चुद् { चुटि }
 चुद् { चुटि }

चुद् (Set) 10 U. अल्पीभावे । to become small.

चुद् (Set) 10 U. संचोदने । to drive, to put forward, to press, to push on.

चुद् (चुदि—Set) 10 U. हिंसायाम् । to kill.

चुद् (Set) 10 U. स्तेये । to steal, to assume.

चुद् (Set) 10 U. समुच्छ्राये । to raise, to elevate.

चूर्ण (Set) 10 U. प्रेरणे संकोचनेच । to pulverize, to crush, to drive, to contract.

चृप् (Set) 10 U. संदीपने । to excite, to light.

च्यु (Set) 10 U. सहनेहसनेच । to endure, to laugh, च्याययति—ते.

च्युस् (Set) 10 U. सहनेहसनेच । to endure, to laugh.

छद् (Set) 10 U. आच्छादने । to close, to conceal, to cover, P. P. छन्न or छादित.

छद् (Set) 10 U. अपवारणे । to conceal, to cover, छद्यति—ते.

छद् (छदि—Set) 10 U. संवरणे । to cover, to please, to persuade.

छर्द् (Set) 10 U. वमने । to vomit.

छिद् (Set) 10 U. भेदने । (कर्णभेदने, करणभेदने) to perforate, to bore.

छृद् (छृदी—Set) 10 U. संदीपने । to kindle, छृद्यति—ते.

- कृप् (Set) 10 U. संदीपनेयाचनेच । to kindle, to beg.
 छेद् (Set) 10 U. द्वैधीकरणे । to divide, to cut.
 जम् (जभि—Set) 10 U. नाशने । to destroy.
 जल् (Set) 10 U. अपवारणे । to cover.
 जस् (जलु—Set) 10 U. हिंसायांताडनेच । to hurt, to strike.
 जस् (जसि—Set) 10 U. रक्षणेमोक्षणेच । to protect, to release.
 जिन् (जिर्वि—Set) 10 U. भाषायाम् । to speak.
 जुङ् (Set) 10 U. प्रेरणे । to send, to direct.
 जुष (Set) 10 U. परितर्कणेपरितर्पणेच । to think, to examine,
 to be satisfied.
 जृ (Set) 10 U. वयोहानौ । to grow old, to decay, जाययति-ते.
 ज्ञप् (Set) 10 U. ज्ञानेज्ञापनेच । to know, to cause to know, to
 see, to please, ज्ञपयति-ते, Desid. जिज्ञपयिषति-ते or ज्ञीप्सति-
 ते, P. P. ज्ञप्त or ज्ञपित.
 ज्ञा (Set) 10 U. नियोगे । (generally with आ) to command, to
 direct, आज्ञापयति-ते.
 जि (Set) 10 U. वयोहानौ । to grow old, to decay, जाययति-ते.
 टङ् (टर्कि—Set) 10 U. बंधने । to build.
 टिप् (Set) 10 U. क्षेपे । to throw, to send.
 डप् (डप—Set) 10 A. संघाते । to collect, डापयते.
 डब् (Set) 10 U. क्षेपे । to throw, to send.
 डिप् (डिप—Set) 10 A. संघाते । to collect, to heap together.
 डिप् (Set) 10 U. क्षेपे । to throw, to send.
 तड् (Set) 10 U. आघातेभाषायांच । to strike, to beat, to play
 upon a musical instrument, to speak.
 तन् (तनु—Set) 10 U. श्रद्धोपकरणयोः । to confide in, to assist.
 तन्त्र (तन्त्रि—Set) 10 A. कुटुंबधारणे । to support, to maintain, to
 govern, तंत्रयते.

तप् (Set) 10 U. संतापे । to heat, to burn, to afflict.

तर्क (Set) 10 U. दीप्तायां कंक्षायां चित्तैर्केच । to shine, to intend, to suppose, to guess, to think of.

तर्ज (तर्ज—Set) 10 A. मत्सने । to menace, to consuro, तर्जयते.

तल् (Set) 10 U. प्रतिष्ठापाम् । to be full or complete, to fix, to establish.

तंस् (तंसि—Set) 10 U. अलंकरणे । to adorn, to deck.

तिज् (Set) 10 U. निशाने । to whet, to sharpen, (with उद् to excite).

तिल् (Set) 10 U. स्नेहे । to oil, to be greasy.

तीर् (Set) 10 U. पारगतौ कर्म समाप्तौ च । to finish, to get through.

तुज् { —Set } 10 U. हिंसा—बलादान—निकेतनेषु । to strike, to
तुज् { तुजि } be strong, to take, to live.

तुथ् (Set) 10 U. आवरणे । to cover.

तुंश् (Set) 10 U. अदर्शने अर्दने च । to be invisible, to trouble.

तुल् (Set) 10 U. उन्माने । to weigh, to measure.

तृप् (तृण—Set) 10 A. पूरणे । to fill up.

तृप् (Set) 10 U. तृप्तौ संदीपने च । to be satisfied, to light.

त्रस् (Set) 10 U. ग्रहणे धारणे चारणे च । to take, to hold, to oppose.

त्रंस् (त्रंसि—Set) 10 U. भाषापाम् । to speak.

वृट् (वृट्—Set) 10 A. छेदने । to cut.

वंड् (Set) 10 U. दंडनिपातने दमने च । to punish, to fine, to be subdued.

वंश् (Set) 10 U. प्रेरणे । to send, to propel.

दल् (Set) 10 U. विदारणे । to cut, to tear.

वंश् (दंशि—Set) 10 A. दंशने । to bite, to sting.

दंश् (दंशि—Set) 10 U. भाषापाम् । to speak.

रस् (दस्—Set) 10 A. दर्शनदंशनयोः । to see, to bite, दासयते.

दस् (दसि—Set) 10 A. दर्शनदंशनयोः । to see, to bite.

दस् (दसि—Set) 10 U. भाषायाम् । to speak.

दात् (Set) 10 U. छेदने । to cut, to divide.

दिव् (दिवु—Set) 10 U. मर्दने । to rub.

दिव् (दिवु—Set) 10 A. परिकूजने । to cause to lament.

दुःख् (Set) 10 U. दुःखक्रियायाम् । to give pain, दुःखयति—ते, also
दुःखापयति—ते, Pass. दुःख्यते, also दुःखाप्यते.

दुल् (Set) 10 U. उत्क्षेपे । to shake to and fro.

दृप् (Set) 10 U. संदीपने । to light, to kindle.

दृम् (दृभी—Set) 10 U. भये । to fear.

दृम् (Set) 10 U. संदर्भे । to string, to connect.

धक्क् (Set) 10 U. नाशने । to kill, to destroy.

ध् (ध्—ञ्—Set) 10 U. कम्पने । to shake, to agitate, धनयति—ते,
Pass. धून्यते.

धूप् (Set) 10 U. भाषायां दीप्तौ च । to speak, to shine.

धृश् { Set } 10 U. कांतिकरणे । to make splendid.

धृ (Set) 10 U. धारणे । to hold, to owe, धारयति—ते.

धृष् (Set) 10 U. प्रसहने । to offend, to overcome.

धेक् (Set) 10 U. दर्शने । to see.

ध्रस् (उध्रस्—Set) 10 U. उच्छे । to glean.

ध्वन् (Set) 10 U. अव्यक्तेशब्दे । to sound, ध्वनयति—ते.

नक्क् (Set) 10 U. नाशने । to perish.

नद् (णट्—Set) 10 U. भाषायाम् । to speak.

- नैद् { णद् } (Set) 10 U. भाषायाम् । to speak, to shine.
 नल् { णल् }
 नियास् (णिवास्—Set) 10 U. आच्छादने । to cover.
 निष्क (णिष्क—Set) 10 A. परिमाणे । to measure, to weigh.
 पक्ष (Set) 10 U. परिग्रहे । to seize, to accept, to take aside.
 पच् (पचि—Set) 10 U. विस्तारयचने । to spread, to make clear.
 पद् (Set) 10 U. भाषायांविष्टनेच । to speak, to cover.
 पद् (Set) 10 U. ग्रंथे । to string, to envelop, to clothe, पटयति—ते.
 पंह (पदि—Set) 10 U. नाशनेसंहतोच । to destroy, to collect.
 पत् (Set) 10 U. देवशब्देगतौवा । to thunder, to go, पतयति—ते.
 पथू (Set) 10 U. प्रक्षेपे । to throw.
 पद् (पद्—Set) 10 A. गतौ । to go, to move, पदयते.
 पंथू (पथि—Set) 10 U. गतौ । to go.
 वर्ण (Set) 10 U. हरितभावे । to make green.
 प्लुल् (Set) 10 U. लवणपवनयोः । to cut, to wash in water impreg-
 nated with alkaline salt.
 पशू (Set) 10 U. बंधने । to bind, to fetter.
 पष् (Set) 10 U. गतौ । to go, to move, पपयति—ते.
 पस् (पसि—Set) 10 U. नाशने । to destroy.
 पार (Set) 10 U. कर्मसमाप्तौ । to bring to a conclusion, to accom-
 plish.
 पाल् (Set) 10 U. रक्षणे । to protect, to govern.
 पिच्छ (Set) 10 U. कुट्टने । to split, to cut, to divide
 पिज् (Set) 10 U. हिंसा—बलादान—निकेतनेषु । to kill, to be strong,
 to take, to dwell.
 पिंज् (पिजि—Set) 10 U. भाषायांदीप्तौच । to speak, to shine.
 पिंङ् (Set) 10 U. संघाते । to roll into a lump, to heap.

पिस् (Set) 10 U. गतौ । to go.

पिस् (पिसिं -Set) 10 U. भाषायांदीप्तौच । to speak, to shine.

पीड् (Set) 10 U. अवगाहने । to afflict, to harass, to annoy, to squeeze, to press, to oppose, to give pain.

पुद् (Set) 10 U. भाषायांदीप्तौच । to speak, to shine.

पुद् (अदंतः-Set) 10 U. संसर्गे । to be in contact, to bind together, पुटयति-ते.

पुट् (Set) 10 U. अल्पीभावे । to decrease, to diminish.

पुण् (Set) 10 U. संघाते । to collect.

पुण् { पुटिं } (Set) 10 U. भाषायांदीप्तौच । to speak, to shine.

पुर्व् (Set) 10 U. निकेतने । to dwell, to invite, पूर्वयति-ते.

पुल् (Set) 10 U. संघातेमहत्वेच । to heap, to be great or large.

पुष् (Set) 10 U. धारणे । to maintain, to promote.

पुंस् (Set) 10 U. अभिवर्धने । to increase, to crash, to pain, to punish.

पुस्त् (Set) 10 U. आदरानादरयोः । to honour, to dishonour, to respect, to disrespect.

पूज् (Set) 10 U. पूजायां । to worship, to honour.

पूर (पूरिं —Set) 10 U. आप्यायने । to kill, to cover, to intensify.

पूर्ण् { Set } 10 U. संघाते । to collect.

पृच् (Set) 10 U. संयमने । to hinder, to oppose, to join.

पृथ् (Set) 10 U. प्रक्षेपे । to throw, to send, to direct.

पृ (Set) 10 U. पालनपूरणे । to protect, to fill, पारयति-ते.

प्रथ् (Set) 10 U. प्रख्याने । to proclaim, to manifest, to increase, to throw, to publish, प्रथयति-ते.

प्री (Set) 10 U. तर्पणे । to please, to gratify, प्रीणयति—ते also (प्रापयति—ते); प्रीणपांचकार-चक्रे, प्रीणयितास्मि-हे, प्रीणयिष्यति—ते, अपिप्रीणत्—त, प्रीण्यासं—प्रीणयिष्यामि, Pass. प्रीण्यते, Desid. विप्रीणयिष्यति—ते, Deri. प्रीणित, प्रीणयितुं, प्रीणयिष्या.

प्रेखोन् (Set) 10 U. आंदोलने । to swing, to shake.

बध् { Set } 10 U. संयमने । to bind, to restrain.

यश् (Set) 10 U. हिंसायां । भाषायांदीप्तौच । to kill, to speak, to shine.

बल् (घटादिः—Set) 10 U. प्राणने । to breathe, बलयति—ते.

बल्ह (Set) 10 U. भाषायांदीप्तौच । to speak, to shine.

बस्त (बस्त—Set) 10 A. अर्दने । to injure, to ask, to go.

विल् (Set) 10 U. भेदने । to break, to split, to divide.

बुष् (Set) 10 U. मषणे । to bark, to speak.

बुस्त (Set) 10 U. आदरानादरयोः । to respect, to disrespect.

बृष् (Set) 10 U. हिंसायाम् । to kill, to hurt.

भक्ष् (Set) 10 U. अदने । to eat, to devour, भक्षयति—ते.

भज् (Set) 10 U. विश्राणने । to givo, to cook.

भञ् (भजि—Set) 10 U. भाषायांदीप्तौच । to speak, to shine.

मंड् (मडि—Set) 10 U. कल्याणे—सुखे-प्रतारणेच । to be fortunate, to be happy, to cheat.

मर्त्स् (मर्त्स्—Set) 10 A. तर्जने । to menace, to reprove, to beride.

मल् (मल—Set) 10 A. आमंढने । to soo, to behold.

माज् (Set) 10 U. पृथक्करणे । to divide, to distribute.

माम् (Set) 10 U. क्रोधे । to be angry.

मू (Set) 10 U. अवकल्कने । to be purified, to consider, to mix, भावयति—ते.

मू (मू—Set) 10 A. प्राप्ते । to obtain, to attend, भावयते.

भूष् (Set) 10 U. अलंकारे । to adorn.

भृञ् (भृशि—Set) 10 U. भाषायां दीप्तौ च । to speak, to shine.

भ्रूण् (भ्रूण—Set) 10 U. आशाविशंकनयोः । to hope, to fear.

भृङ् (भृङि—Set) 10 U. भूषायां । to adorn.

मद् (मद्—Set) 10 A. तृतीयोमे । to gratify, to please.

मन् (मन्—Set) 10 A. स्तम्भे । to be proud, to stop.

मन्त्र् (मात्रि—Set) 10 A. गुप्तपरिभाषणे । to consult, to advise, to ponder over, मन्त्रयते.

मर्च् (Set) 10 U. शब्देग्रहणे च । to sound, to take.

मह् (Set) 10 U. पूजायां । to worship, महयति—ते.

मंद् (महि—Set) 10 U. भाषायां दीप्तौ च । to speak, shine.

मान् (मान्—Set) 10 A. स्तम्भे । to stop, to be proud.

मान् (Set) 10 U. पूजायां । to worship.

मार्ग् (Set) 10 U. अन्वेषणे । to seek, to strive after, to obtain.

मार्ज् (Set) 10 U. शब्देशुद्धौ च । to sound, to cleanse, to purify.

मिञ् (मिजि—Set) 10 U. भाषायां दीप्तौ च । to speak, to shine.

मिद् (मिदि—Set) 10 U. स्नेहने । to love, to melt, to become far.

मिश् (Set) 10 A. संपर्के । to mix, to add, to combine.

मी (Set) 10 U. गतौ । to go, to move. माययति—ते.

मुच् (Set) 10 U. प्रमोचने मोदने च । to loosen, to liberate, to rejoice.

मुद् (Set) 10 U. संचूर्णने । to crush, to grind, to break.

मुद् (Set) 10 U. संसर्गे । to mix, to unite.

मुस्त् (Set) 10 U. संघाते । to collect.

मूत्र् (Set) 10 U. प्रस्रवणे । to discharge urine.

सृल् (Set) 10 U. रोपणे । to cause to grow, to rear.

सृग् (सृग्—Set) 10 A. अन्वेषणे । to seek, to examine, to investigate, to beg, सृगयते.

सृज् (सृज्—Set) 10 U. शोचालंकारयोः । to wipe off, to adorn.
मार्जयति—ते.

सृप् (Set) 10 U. तितिक्षायां । to forgive.

स्रक् (Set) 10 U. संयोजने—स्नेहने—म्लेच्छनेच । to combine, to smear,
to speak indistinctly.

म्लेच्छ् (Set) 10 U. अव्यक्तेऽशब्दे । to speak indistinctly.

यक्ष् (यक्ष्—Set) 10 A. पूजायां । to honour.

यत् (Set) 10 U. निवारोपस्कारयोः । to torture, to encourage.

यञ् (यञ्—Set) 10 U. संकोचे । to restrain, to bind.

यम् (घटादिः—Set) 10 U. परिवेषणे । to cover, to surround
यमयति—ते.

यु (यु—Set) 10 A. जुगुप्सायां । to consuro, to despise, याययते.

युज् (Set) 10 U. संयमने । to bind, to restrain.

युप् (a sautra root) 10 U. सेवने । to serve.

रक् { Set } 10 U. आस्वादनेप्राप्तेच । to taste, to obtain.
रग्
रब्

रंश् (रंश्—Set) 10 U. भाषायां दीप्तौच । to speak, to shine.

रच् (Set) 10 U. प्रतिपत्ने । to arrange, to compose, to effect,
रचयति—ते.

रस् (Set) 10 U. आस्वादनस्नेहनयोः । to taste, to relish, to love
रसयति—ते.

रह् (Set) 10 U. त्यागे । to abandon, रहयति—ते, Aor. अररहत्—त,
Pass. Aor. अरहि.

रह् (घटादिः—Set) 10 U. त्यागे । to abandon, Aor. अररहत्—त,
Pass. Aor. अराहि or अराहि.

रह् (रहि—Set) 10 U. भाषायां दीप्तौ च । to speak, to shine.

रिच् (Set) 10 U. वियोजनसंपर्चनयोः । to separate, to join, to mix.

रुज् (Set) 10 U. हिंसायां । to kill.

रुद् (Set) 10 U. रोधे । to be angry.

रुट् (Set) 10 U. भाषायां दीप्तौ च । to speak, to shine.

रुञ् { रुञि }
रुञ् { रुञि } Set) 10 U. भाषायां दीप्तौ च । to speak, to shine.

रुष् (Set) 10 U. रोधे । to be angry.

रुक्ष् (Set) 10 U. पारुष्ये । to be harsh or rough; to make dry.

रूप् (Set) 10 U. रूपक्रियायां । to form, to represent on the stage, to see, to consider.

लक्ष् (Set) 10 U. दर्शनांकनयोः । to observe, to mark.

लक्ष् (लक्ष—Set) 10 U. आलोचने । to see, to look at.

लग् (Set) 10 U. आस्वादाने प्राप्तौ च । to taste, to obtain.

लंघ् (लधि—Set) 10 U. भाषायां दीप्तौ सीमातिक्रमे च । to speak, to shine, to transgress.

लज् (Set) 10 U. अपवारणे । to cover.

लज् (Set) 10 U. प्रकाशने । to appear, to seem, to shine, लजयति—ते.

लंज् (Set) 10 U. हिंसा—बलादान—निकेतनेषु । भाषायां दीप्तौ प्रकाशने च । to injure, to be strong, to take, to dwell, to speak, to shine, to be manifest.

लह् (Set) 10 U. उपसेवायां । to fondle, to caress.

लंङ् (ओलंङि—Set) 10 U. उत्क्षेपणे । to throw up.

लंङ् (लङि—Set) 10 U. भाषायां दीप्तौ च । to speak, to shine.

लल् (लल—Set) 10 A. ईप्सायां । to desire, to seek, लालयते.

लञ् { Set } 10 U. शिल्पयोगे । to exercise an art, to do any-
लस् thing scientifically.

लाञ् (Set) 10 U. प्रेरणे । to throw, to direct

लिङ् (लिङि—Set) 10 U. चित्रीकरणे । to paint, to variegate

ली (Set) 10 U. द्रवीकरणे । to molt, लाययति—ते.

लुञ् (लुजि—Set) 10 U. हिंसा—बलावान—निकेतनेषु । भाषायां दीप्तौ च ।
to injure, to be strong, to take, to dwell, to speak, to shine.

लुट् (Set) 10 U. भाषायां दीप्तौ च । to speak, to shine.

लुट् (Set) 10 U. स्तेये । to steal, to plunder.

लुच् (लुचि—Set) 10 U. अवर्शनेऽर्दने च । to be invisible, to torment.

लुप् (Set) 10 U. हिंसायां । to injure, to hurt

लोक (लोकं—Set) 10 U. भाषायां दीप्तौ च । to speak, to shine. Desid.
लुलोकयिषति—ते.

लोच् (लोचु—Set) 10 U. दर्शने । to see, to perceive, Desid. लुलो-
चयिषति—ते.

वच् (Set) 10 U. परिभाषणे । to speak, to tell, to read.

वञ् (Set) 10 U. मार्ग—संस्कार—गत्योः । to prepare the way, to
feather an arrow.

वञ् (वञु—Set) 10 A. प्रलभने । to deceive.

वट् (Set) 10 U. ग्रंथविभाजने च । to tie, to string, to connect, to
divide, घटयति—ते.

वट् (Set) 10 U. ग्रंथे । to tie.

वट् { वटि } (Set) 10 U. विभाजने । to divide.
वट् { वटि }

वट् (Set) 10 U. संदेशवचने । to inform, to communicate.

वर (Set) 10 U. ईप्सायां । to wish, to obtain, to desire, वरयति—ते.

वर्ण (अदंतः—Set) 10 U. वर्ण—क्रिया—विस्तार—गुण—वचनेषु । प्रेरणे
वर्णन इत्येके । to paint, to delineate, to extend, to praise, to
describe, to drive.

वर्ध् (Set) 10 U. छेदनपूरणयोः । to cut, to fill.

वल्क् (Set) 10 U. परिभाषणे । to speak.

वस् (Set) 10 U. स्नेह—च्छेदापहारणेषु । to love, to cut, to take away.

वस् (Set) 10 U. निवासे । to dwell, वसयति-ते.

वस्त् (वस्त-Set) 10 A. अर्दने । to hurt, to torment, to go, to ask.

वाव् (Set) 10 U. सुखसेवनयोः । to make happy, to serve; to fan.

वास् (Set) 10 U. उपसेवायां । to perfume, to incense.

विच्छ् (Set) 10 U. भाषायांदीप्तौच । to speak, to shine.

विडम्ब् (Set) 10 U. विडम्बने । to mock, to imitate, to ridicule.

विद् (विद्-Set) 10 A. चेतनाख्याननिवासेषु । to feel, to experience, to tell, to dwell, वेदयते.

विर्ल् (Set) 10 U. क्षेपे । to throw, to cast.

विष्क् (विष्क-Set) 10 A. हिंसायाम् । to kill.

विष्क् (Set) 10 U. दर्शने । to see, to perceive.

वीज् (Set) 10 U. व्यजने । to fan.

वीर् (वीर-Set) 10 A. विक्रान्तौ । to display heroism, to be powerful.

वुंद्
वुंघ्
वुष् $\left\{ \begin{array}{l} बुटिं \\ बुधिं \end{array} \right\}$ (Set) 10 U. हिंसायां । to kill.

वृ (वृ-ञ्-Set) 10 U. आवरणे । to cover, to conceal.

वृज् (वृजी' -Set) 10 U. वर्जने । to avoid.

वृत् $\left\{ \begin{array}{l} वृत्तं \\ वृधुं \end{array} \right\}$ (Set) 10 U. भाषायांदीप्तौच । to speak, to shine.

वृष् (वृष्-Set) 10 A. शक्तिबंधने । to have the power of production.

वृह् (वृहि' -Set) 10 U. भाषायांदीप्तौच । to speak, to shine.

- वेल् (Set) 10 U. कालोपदेशे । to count the time.
 व्यय् (Set) 10 U. वित्तसमुत्सर्गे । to expend.
 व्रज् (Set) 10 U. मार्गतत्स्कारगत्योः । to clear the way, to go.
 व्रण् (Set) 10 U. गात्रविचूर्णने । to wound, to hurt, व्रणयति-ते.
 शद् (Set) 10 U. असंस्कारगत्योः । to leave unfinished.
 शश् (शठ्—Set) 10 A. श्लाघायाम् । to praise.
 शश् (अदंतः—Set) 10 U. सम्यगदभाषणे । to speak ill or well,
 शठयति—ते.
 शब्द् (Set) 10 U. आविष्कारे । (अनुपसर्गात्) आविष्कार भाषणयोः
 (उपसर्गात्) to make manifest (when without preposition),
 to make any sound, to utter (when with a preposition).
 शम् (शम्—Set) 10 A. आलोचने । to look at, to inspect, to show.
 शब् (Set) 10 U. संबधने । to accumulate.
 शिप् (Set) 10 U. असवोपयोगे । to leave a residue.
 शीक् (Set) 10 U. भाषायां दीप्तौ भासर्पणेच । to speak, to shine, to
 be angry, to touch.
 शील् (अदंत—Set) 10 U. उपधारणे । to practise repeatedly, to
 exercise, to visit, to honour.
 शुद् (Set) 10 U. आलस्ये । to be lazy.
 शुद् (शुठिं—Set) 10 U. शोषणे । to dry, to become dry.
 शुध् (Set) 10 U. शौचकर्मणि । to purify, to make clean.
 शुल्क् (Set) 10 U. अतिस्पर्शने । to leave, to forsake, to pay, to
 give, to gain.
 शुल्ह् (Set) 10 U. माने । to measure.
 शूर् (शूर्—Set) 10 A. विक्रान्ती । to be powerful, to be valiant.
 शूप् (Set) 10 U. माने । to measure.
 शूध् (शूधुं—Set) 10 U. प्रहसने । to insult, to mock at.
 श्रण् (Set) 10 U. दाने । (generally with वि) to give.

- अथ् (Set) 10 U. प्रयत्नेप्रस्थान इत्येके । to make effort, to set out.
 अथ् (अदंतः—Set) 10 U. दौर्बल्ये । to be weak, अथयति—ते.
 अथ् (Set) 10 U. मोक्षणेहिंसायांच । to liberate, to kill.
 अंथ् (Set) 10 U. ग्रंथसंदर्भे । to arrange.
 अलिप् (Set) 10 U. श्लेषणे । to embrace, to collect.
 श्वत् { श्वटि' } (Set) 10 U. असंस्कारगत्योः । to leave unfinished
 श्वद् { } to go.
 श्वद् (अदंतः—Set) 10 U. सम्यगवभाषणे । to speak ill or well.
 श्वम् { Set } 10 U. गतौ to go, to move.
 श्वत् { }
 श्वल्क् (Set) 10 U. परिभाषणे । to tell, to narrate.
 संकेत् (Set) 10 U. आमंत्रणे । to invite, to counsel.
 संग्राम् (संग्राम—Set) 10 A. युद्धे । to fight.
 सट् (पट्ट—Set) 10 U. हिंसायां । to hurt, to kill.
 सत् (सत्—Set) 10 A. संतानक्रियायां । to extend, to spread.
 सद् (पट्ट—Set) 10 U. गतौ । to go, to approach.
 सभाज् (Set) 10 U. प्रीतिदर्शनयोः । to please, to serve, to salute
 to honour.
 संब् (Set) 10 U. संबन्धने । to collect.
 सह् (पट्ट—Set) 10 U. मर्षणे । to forbear, to be able.
 सांत् (Set) 10 U. सामप्रयोगे । to appease, to console.
 साम् (Set) 10 U. सांत्वप्रयोगे । to conciliate, to console.
 सांब् (Set) 10 U. संबन्धने । to collect.
 सार् (Set) 10 U. दौर्बल्ये । to be weak.
 सुख् (Set) 10 U. सुखक्रियायाम् । to make happy.
 सुट् (पुट्ट—Set) 10 U. अनादरे । to disrespect.
 सृच् (अदन्तः—Set) 10 U. पैशून्ये । to betray, to reveal, to show
 to ascertain.
 सृच् (Set) 10 U. वेष्टने । to try, to bind.

सृष्ट (पृष्ट—Set) 10 U. क्षरणे : to striko, to wound, to distil, to deposit.

स्तम् (Set) 10 U. देवशब्दे : to thunder, स्तनयति—ते.

सृष्ट (दृष्ट—Set) 10 U. समुच्छ्राये : to collect.

स्तेव (Set) 10 U. चौर्ये : to steal.

स्तोत्र (Set) 10 U. प्रापायाम् : to praise.

स्थूल (स्थूल—अदन्तः—Set) 10 A. परिवृद्धये : to become stout, to grow fat.

स्निह (Set) 10 U. स्नेहे : to love, to account, to dissolve.

गृह् (स्पृश—Set) 10 A. ग्रहण—संभेयणयोः : to take, to embrace.

इष्ट (Set) 10 U. ईप्सायां : to wish, to envy. स्पृहयति—ते.

श्लक्ष्ण (Set) 10 U. स्नेहने : to feel affection for.

श्लक्ष्ण (Set) 10 U. हिंसायां : to kill.

श्लक्ष्ण (Set) 10 U. भेदने : to hurst, to break open.

श्लक्ष्ण { श्लक्ष्ण } (Set) 10 U. परिहासे : to laugh at, to joke.

श्लक्ष्ण (Set) 10 U. अनादरे : to disrespect, to slight, to despise.

गम् (स्पृश—Set) 10 A. वितर्के : to consider, to think.

सृष्ट (Set) 10 U. आस्वादने : to make sweet.

सृष्ट (Set) 10 U. आक्षेपे : to blame, to find fault with, स्वरयति—ते.

सृष्ट (Set) 10 U. आस्वादने : to taste.

श्लक्ष्ण (हिक्क—Set) 10 A. हिंसायां : to injure, to kill.

श्लक्ष्ण { हिक्क } (Set) 10 A. हिंसायां : to injure, to kill.

श्लक्ष्ण { हिंसि } (Set) 10 U. व्यक्तायांवाचि : to speak, to sound.

